

วารสาร

ปาริชาติ

PARICHART JOURNAL

ปีที่ 37 ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม 2567
Vol. 37 No. 4 July-October-December 2024

ISSN 2985-1238 (online)

วารสารปาริชาติ
PARICHART JOURNAL

PARICHART JOURNAL

ชื่อวารสาร

วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ
(Parichart Journal, Thaksin University)

เจ้าของ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ที่ปรึกษา

อธิการบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์)

มหาวิทยาลัยทักษิณ

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและนวัตกรรม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมัคร แก้วสุกแสง)

มหาวิทยาลัยทักษิณ

รักษาการแทนผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและนวัตกรรม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมัคร แก้วสุกแสง)

มหาวิทยาลัยทักษิณ

รองศาสตราจารย์ ดร.พรพันธุ์ เขมคุณาศัย

มหาวิทยาลัยทักษิณ

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภัทร เต็มรัตน์กุล

มหาวิทยาลัยทักษิณ

รองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.พัชลินจ์ จินนุ่น

มหาวิทยาลัยทักษิณ

อาจารย์ ดร.ขวัญจิตต์ สุวรรณนพรัตน์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.กรกฎ ทองชะโชค

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ศาสตราจารย์ ดร.นชกฤต วันตะเมล์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.วีระชาติ เปรมานนท์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.สมยศ พุ่มหว่า (เกษียณอายุราชการ)

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ศาสตราจารย์ ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ศาสตราจารย์อำนวยการ ยัสโยธา (เกษียณอายุราชการ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

รองศาสตราจารย์ ดร.เก่งกิจ กิติเรียงลาภ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.เจริญชัย เอกมาไพศาล

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.นัทธนี ประสานนาม

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.วิษณุพงษ์ โพธิพิรุฬห์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ยอดชาย พรหมอินทร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจันทร์ ศิริโชติ

มหาวิทยาลัยทักษิณ

อาจารย์ ดร.ศุภานัน พรหมมาก

มหาวิทยาลัยทักษิณ

กองจัดการ

หัวหน้าสำนักงานสถาบันวิจัยและนวัตกรรม
นางสาวกัญญาณัชช เลียดรักษ์

มหาวิทยาลัยทักษิณ
มหาวิทยาลัยทักษิณ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและบทความด้านศิลปะและมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการ และการบัญชีของบุคลากรมหาวิทยาลัยทักษิณ และหน่วยงานต่าง ๆ
2. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและสื่อกลางในการเสนอความคิดเห็นทางวิชาการด้านศิลปะ และมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการ และการบัญชี

กำหนดออก ปีละ 4 ฉบับ (ม.ค.-มี.ค. เม.ย.-มิ.ย. ก.ค.-ก.ย. และ ต.ค.-ธ.ค.)

การเผยแพร่ Online

การขอรับการพิจารณาบทความ

ผู้เขียนบทความ ต้องชำระค่าตีพิมพ์ค่าธรรมเนียมบทความ จำนวนเงิน 4,000 บาทต่อบทความ เมื่อได้รับการตอบรับการตีพิมพ์เผยแพร่บทความลงวารสารปริชาต เข้าบัญชีธนาคารออมสิน ชื่อบัญชี PARCJ เลขที่บัญชี 0-2032823816-5 สาขาป่าพะยอม พร้อมแนบหลักฐานการโอนเงินมายังวารสารปริชาต ทางอีเมล parichartjournal@tsu.ac.th หรือ <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/parichartjournal/index> หรือติดต่อสอบถามกองจัดการวารสาร

การติดต่อ

กองจัดการวารสารปริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ
สถาบันวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง
อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง 93210
โทรศัพท์ 0-7460-9600 ต่อ 7242
E-mail : parichartjournal@tsu.ac.th

ออกแบบและจัดพิมพ์

อาร์ตเวิร์ค แอนด์ มีเดีย
177 ซอยรวมมิตร ต.หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110
โทรศัพท์ 089-925-8455 E-mail : hatyaifoto@gmail.com

บทความที่ตีพิมพ์ทุกเรื่องได้รับการตรวจความถูกต้องตามหลักวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
อนึ่ง ทักษะและข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในวารสารปริชาต เป็นความคิดเห็นของผู้เขียน
และไม่ถือเป็นทักษะและความรับผิดชอบของคณะบรรณาธิการ

บทบรรณาธิการ

วารสารปริชาตได้เข้าสู่ปีที่ 37 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม – ธันวาคม 2567) โดยฉบับนี้ยังคงดำเนินการคัดสรรผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพในสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ บริหารธุรกิจ การจัดการและการเงิน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการเผยแพร่องค์ความรู้ทางวิชาการเพื่อยกระดับภูมิปัญญาและวิชาความรู้เพื่อการขับเคลื่อนสู่การสร้างสรรค์และพัฒนาสังคมที่ดีขึ้น ภายใต้การรักษามาตรฐานความเป็นวารสาร TCI กลุ่มที่ 1 และฐาน Asean Citation Index (ACI) โดยในอนาคตอันใกล้นี้ทางกองบรรณาธิการวารสารจะทำการปรับปรุงขอบเขตของวารสารและสมาชิกกองบรรณาธิการเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายความท้าทายเรื่องการเข้าสู่ฐานข้อมูล SCOPUS เพื่อยกระดับคุณภาพของวารสารให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

สำหรับเนื้อหาในวารสารฉบับนี้ยังคงประกอบด้วยบทความจากหลากหลายศาสตร์และครอบคลุมประเด็นการศึกษาเหมือนเช่นเคย โดยฉบับนี้จะมีการหยิบยกประเด็นเกี่ยวกับการจัดการชุมชนและสังคมท้องถิ่นในมิติที่น่าสนใจ ได้แก่ อิทธิพลขององค์ประกอบการยอมรับเทคโนโลยีต่อสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้านเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ผลงานของ สมชาติ ดีอุดม และคณะ ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์ที่เตรียมตัวเข้าสู่วัยเกษียณ ผลงานของจินดา สวัสดิ์ทวี และคณะ การพัฒนาสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟเพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บนดิจิทัลคอมเมิร์ซของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลงานของกัญญ์กุลณัช พีรชาอัครชัย และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) ของบริษัทจดทะเบียนในองค์ประกอบดัชนี SET100 ผลงานของมณฑา เอ็มสวัสดิ์ นอกจากนี้ ยังมีบทความที่หยิบยกประเด็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวท้องถิ่น ได้แก่ การออกแบบและพัฒนาเฟรมเวิร์คเพื่อสนับสนุนระบบบริการข้อมูลภูมิสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดปัตตานี ผลงานของวุฒิพงษ์ แสงมณี และคณะ การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลงานของอัฐพล เทพยา และคณะ ความภักดีของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียที่มีต่อจุดหมายปลายทางอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อาณา หมดอด และคณะ ในฉบับนี้ยังนำเสนอบทความที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ได้แก่ พื้นที่ กลุ่มชาติพันธุ์ และสภาวะสมัยใหม่ในนิราศเมืองกระบี่ ผลงานของอามานี อาบูตอแล และคณะ วัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศเวียดนาม เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทย ผลงานของเรณู เหมือนจันทร์เชย และคณะ สารัตถะในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช ยุทธิชัย อุปการดี และคณะ Chinese Sources in Thai Scholarly Historical Works ผลงานของ Kornphanat Tungkeunkunt และคณะ ทั้งนี้ ยังมีบทความด้านศิลปกรรมและการออกแบบที่น่าสนใจ ได้แก่ ดุษฎีนิพนธ์การวาทยกร : วรรณกรรมบทเพลงร้องประสานเสียงโรแมนติกเยอรมันร่วมสมัย ผลงานของยสวันต์ มีทองคำ และคณะ ดุษฎีนิพนธ์ดนตรีสร้างสรรค์ : วรรณกรรมเพลงร้องร่วมสมัยแห่งกรุงสยามสำหรับเปียโนและขับร้อง ผลงานของพูนสันต์ เตียรค์ชัยวานิช และคณะ An Analysis

EDITORIAL

of Figurative Language and Values In American Culture in Taylor Swift's Song Lyrics ผลงานของ Nongluck Tonwong และคณะ การออกแบบเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่งเพื่อเป็นต้นแบบการเรียนรู้ในการคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผลงานของวินิตา คงประดิษฐ์ โดยความหลากหลายของบทความที่คัดสรรมานำเสนอในวารสารฉบับนี้ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการชุมชนและสังคม ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวท้องถิ่น ด้านกลุ่มชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม และด้านศิลปกรรมและการออกแบบ น่าจะสะท้อนให้เห็นองค์ความรู้ที่กว้างขวางแก่อาจารย์ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป เพื่อประโยชน์ในการศึกษาทางวิชาการสูงสุด

ในส่วนของภาพปกของวารสารฉบับนี้เป็นภาพเขียนรูปเหมือนของท่าน ผศ.ธรรมนิศย์ นิคมรัตน์ ศิลปินแห่งชาติประจำปี 2564 จากกระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) โดยท่านอาจารย์ได้รับการยกย่องในฐานะบุคคลตัวอย่างในด้านการทำนุบำรุงและการสืบสานศิลปวัฒนธรรมการรำโนราห์ของภาคใต้โดยบทบาทการเป็นผู้ถ่ายทอดถ่ายทอดศาสตร์ “โนรา” สู่เยาวชนรุ่นหลังของท่านได้ช่วยให้ศิลปะการแสดงแขนงนี้ยังเป็นที่ยึดมั่นแก่คนรุ่นใหม่และได้รับการสืบทอดให้คงอยู่ต่อไป ปัจจุบัน ท่านอาจารย์ได้ดำรงตำแหน่งพนักงานพิเศษ สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา ซึ่งถือได้ว่าเป็นบุคลากรผู้สร้างชื่อเสียงด้านศิลปวัฒนธรรมให้แก่มหาวิทยาลัยทักษิณเป็นอย่างมาก ทั้งนี้วารสารปาริชาติ ขอยกย่อง โนราธรรมนิศย์ นิคมรัตน์ ในฐานะแบบอย่างของการเป็นผู้ศึกษาในองค์ความรู้ อย่างถ่องแท้และการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้อื่นเพื่อสร้างสรรค์ผลประโยชน์ให้แก่สังคม ซึ่งถือเป็นเป้าหมายที่ทางวารสารปาริชาติได้ยึดถือและปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่องในฐานะของการเป็นช่องทางเผยแพร่ องค์ความรู้ของอาจารย์ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปให้ได้เข้าถึงองค์ความรู้ทางวิชาการที่มีคุณค่า ทันสมัย และสามารถนำไปใช้สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติได้อย่างแท้จริง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภัทร เต็มรัตน์กุล

บรรณาธิการวารสารปาริชาติ

สารบัญ

บทความวิชาการ

พื้นที่ กลุ่มชาติพันธุ์ และสภาวะสมัยใหม่ในนิราศเมืองกระบี่
Space, Ethnic Groups and Modernity in Niras Mueang Krabi
อามานี อาบูดอแล และพิเชษฐ แสงทอง
Amanee Abudolae and Pichet Saengthong

779

บทความวิจัย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report)
ของบริษัทจดทะเบียนในองค์ประกอบดัชนี SET100
Factors Influencing the Level of Disclosure in the Annual Report (Form 56-1 One Report)
of Listed Companies In the SET100 Index Constituents
มณฑา เอ็มสวัสดิ์
Monta Aemsawas

795

การออกแบบและพัฒนาเฟรมเวิร์คเพื่อสนับสนุนระบบบริการข้อมูลภูมิสารสนเทศบนเครือข่าย
อินเทอร์เน็ตสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดปัตตานี
Designing and Developing a Framework to Support Information Service Systems
WebGIS for Cultural Tourism in Pattani Province
วุฒิพงษ์ แสงมณี และรัศมี สุวรรณวีระกำจร
Wutthipong Sangmanee, and Rasamee Suwanwerakamtorn

812

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทอง
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
The Design and Development of Golden Leaf Products to Enhance Marketing
Value in Southernmost Provinces
อัฐพล เทพยา และเกษศิริรินทร์ รัตจร
Auttaphon Theppaya and Kedsirin Ruttajorn

828

ดุซงึนินพนธ์การวาทยกร : วรรณกรรมบทเพลงร้องประสานเสียงโรแมนติกเยอรมันร่วมสมัย
Doctoral Choral Conducting: The Creative Contemporary Romantic
German Choral Literature
ยสวันต์ มีทองคำ วีระชาติ เปรมานนท์ และภาวศุทธิ์ พิริยะพงษ์รัตน์
Yotsawan Meethongkum, Weerachat Premananda and Pawasut Piriyaongrat

844

CONTENTS

บทความวิจัย

- ดุซงกีนิพนธ์ดนตรีสร้างสรรค์ :
วรรณกรรมเพลงร้องร่วมสมัยแห่งกรุงสยามสำหรับเปียโนและซัปร้อง
Doctoral Creative Music:
The Contemporary Vocal Literature of Siamese Art Songs for Piano and Voice
พูนสันต์ เตียรต์ชัยวานิช วีรชาติ เปรมานนท์ และธงสรวง อิศรางกูร ณ อยุธยา 860
Poonsant Tainchaivanich, Weerachat Premananda, and Tongsuang Israngkun
- วัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศเวียดนามเพื่อการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ของไทย
Coexistence of Culture of Ethnic Groups in Vietnam for the Development of
Thai Human Resources
เรณู เหมือนจันทร์เชย โสภนา ศรีจำปา และเอี่ยม ทองดี 873
Renu Muenjanchoey, Sophana Srichumpa, and lam Thongdee
- การออกแบบเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่งเพื่อเป็นต้นแบบการเรียนรู้
ในการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
Jewelry and Accessory Design as Prototype of Learning in Creative Thinking
for the Hearing Impaired
วินิตา คงประดิษฐ์ 890
Winita Kongpradit
- ความภักดีของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียที่มีต่อจุดหมายปลายทางอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
Malaysian Tourist Loyalty towards Destinations in Hat Yai District, Songkhla Province
อาณา หมดอดัด และพงศภัค แซ่เสี่ยว 906
Arna Mad-ad and Pongsapak Saeliow
- An Analysis of Figurative Language and Values In American Culture
in Taylor Swift's Song Lyrics
Nongluck Tonwong and Piyaporn Punksirikul 923

สารบัญ

บทความวิจัย

- อิทธิพลขององค์ประกอบการยอมรับเทคโนโลยีต่อสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
The Influence of Technology Acceptance Components on Information Technological Competence of Village Health Volunteers to Increase Performance Efficiency
สมชาติ ดีอุดม จักเรศ เมตตะธำรงค์ และสาวิตรี ปักการะโต
Somchad Deeudom, Jakret Mettathamrong and Sawetree Pakkarato 938

- สารัตถะในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช
Essence in the Chronicle of Nakhon Si Thammarat
ยุทธิชัย อุปการดี, บุญเลิศ วิวรรณ, และดีอานา คาศา
Yutthichai Uppakandee, Boonlert Wiwan, and Deena Kasa 956

- ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ที่เตรียมตัวเข้าสู่วัยเกษียณ
Factors Influencing Financial Products for Savings Cooperative Members Preparing for Retirement
จินดา สวัสดิ์ทวี และประวิช ขุนนิคม
Jinda Sawattawee and Prawit Khunnikom 974

- การพัฒนาสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟเพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บนดิจิทัลคอมเมอร์ซของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์
Development of Digital Media for Coffee Blossom Tea to Increase Distribution Channels for the Product on Digital Commerce of the Coffee Plaeng Yai Agricultural Group in Nam Nao District, Phetchabun Province
กัญญ์กุลณัช พีรชาอัครชัย
Kankulnat Peerachaakkarachai 991

บทความวิชาการ

- Chinese Sources in Thai Scholarly Historical Works
Kornphanat Tungkeunkunt, Han Changqing, and Zhao Wenjie 1008

พื้นที่ กลุ่มชาติพันธุ์ และสถานะสมัยใหม่ในนิราศเมืองกระบี่
Space, Ethnic Groups and Modernity in Niras Mueang Krabi

อามานี อามูดอแล^{1*} และพิเชฐ แสงทอง¹
Amanee Abudolae^{1*} and Pichet Saengthong¹

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 94000

¹ Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University, Pattani, 94000, Thailand

*Corresponding author, E-mail address: amaneemanaa@gmail.com, amaneemanaa@gmail.com
(Received: March 11, 2024; Revised: May 13, 2024; Accepted: June 10, 2024)

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาวรรณกรรมนิราศเมืองกระบี่ในประเด็นพื้นที่และการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในประวัติศาสตร์เมืองกระบี่ สมัยรัชกาลที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า นิราศนำเสนอการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านพื้นที่ทางสังคม ได้แก่ เมือง สถานที่ราชการ ตลาด และพื้นที่สันทนาการ การปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวสะท้อนผ่านบทบาท หน้าที่ และความสัมพันธ์ผ่านพื้นที่และโครงสร้างสังคมที่กำลังเคลื่อนเข้าสู่สมัยใหม่ การนำเสนอของกวีสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในเมืองกระบี่อันเป็นร่องรอยและรากเหง้าของการหล่อหลอมอัตลักษณ์ความเป็นคนกระบี่ในปัจจุบันที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบพหุสังคมทั้งไทย จีน มลายู และชาวเล

คำสำคัญ: พื้นที่การปฏิสัมพันธ์ ชาติพันธุ์ นิราศเมืองกระบี่ บริบทสมัยใหม่

Abstract

The purpose of this article was to investigate space and interaction among ethnic groups living in Mueang Krabi in the reign of King Rama VI as described in Nirat Mueang Krabi. The findings showed that the Nirat poem displayed different forms of interactions among ethnic groups at various places including downtown areas, government offices, markets and cockfighting rings. Meanwhile, the interactions among those people reflected their roles, responsibilities as well as relationships to the certain places in the dawn of the modernization era. The presentation of the poet also revealed roots of ethnic diversity or traces of the ethnic origins of people in Krabi Province nowadays that included Thais, Chinese, Malays and sea gypsies.

Keywords: Areas of Interaction, Ethnic Groups, Nirat Mueang Krabi, Modern Context

บทนำ

นิราศเมืองกระบี่ แต่งขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2460-2468 โดย ขุนสมานนุกรกิจ เล่าเรื่องราว ความรู้สึกนึกคิด และประสบการณ์ระหว่างการเดินทางไปรายงานตัวที่สโมสรเสือป่าในตัวเมืองกระบี่ พิจารณาจากเนื้อหาวิเคราะห์ได้ว่ากวีเป็นข้าราชการท้องถิ่นสายการศึกษาจากอำเภอคลองพนในสมัยปลายรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถึงต้นสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการคร่ำครวญถึงหญิงสาวผู้เป็นที่รักตามขนบวรรณกรรมนิราศ และพรรณนาเชื่อมโยงกับสิ่งที่พบเห็นระหว่างการเดินทาง เนื้อหานิราศจึงบันทึกทั้งวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ วัฒนธรรมท้องถิ่น ศาสนาความเชื่อ เหตุการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนในเมืองกระบี่ในช่วงเวลาดังกล่าว

ในช่วงเวลาปลายรัชกาลที่ 5 และต้นรัชกาลที่ 6 คือช่วงเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อที่มีการเปลี่ยนแปลงในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไทยอย่างขนานใหญ่ โดยเฉพาะปัจจัยหลักด้านการปฏิรูปการปกครอง และการขยายระบบราชการ จากเดิมที่ให้อิสระแก่หัวเมืองต่าง ๆ ในการจัดการตัวเอง ก็ได้หันมารวมศูนย์อำนาจในลักษณะมณฑลเทศาภิบาล โดยมีข้าราชการระดับสูงที่ราชสำนักส่งออกไปเป็นข้าหลวงมณฑล และอุปราชมณฑล ท้องถิ่นสยามในระยะนี้จึงตกอยู่ในกระแสการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากต้องดำเนินการตามนโยบายของส่วนกลาง ในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ตลอดจนการพัฒนา ปรับปรุง และสร้างเส้นทางคมนาคม ทั้งทางน้ำและทางบก เพื่อกระชับอำนาจของศูนย์กลางสยามในการปกครองท้องที่ การรวมอำนาจดังกล่าวนี้ ได้ก่อให้เกิดการกระชับอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางราชการในหัวเมือง [1]

ในกรณีหัวเมืองภาคใต้เกิดการขยายตัวของตัวเมือง เห็นได้จากการเกิดตลาดการค้า สถานที่ราชการ โรงเรียน และอาคารบ้านช่องที่มั่นคงถาวรมากยิ่งขึ้นในบริเวณพื้นที่ภูมิศาสตร์เมือง เช่น ในเมืองสงขลาที่รัฐบาลส่งเสริมการสร้างตลาดทั้งนอกและในเขตเมืองตั้งแต่ทศวรรษ 2440 พร้อมๆ กับการก่อสร้างสถานที่ราชการถาวร และส่งเสริมการค้า ทำให้พ่อค้าชาวจีนมีบทบาทเป็นตัวกลางระหว่างชาวบ้านกับตลาดการค้าในเมือง เป็นต้น [2] บริบทนี้ได้กลายเป็นเงื่อนไขให้กลุ่มคนที่หลากหลายซึ่งดำรงอยู่ในพื้นที่ที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ห่างไกล และแตกต่างกันได้แสดงออกถึงอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันด้วย ดังจะให้เห็นได้จากการนำเสนอพื้นที่ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในนิราศเมืองกระบี่

ผลการศึกษา

เมืองกระบี่ในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้รับอิทธิพลจากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างเข้มข้นในช่วงปลายรัชกาลที่ 5 มีการย้ายศูนย์กลางไปบริเวณปากน้ำที่เหมาะสมแก่การเป็นชุมชนการค้าและเมืองศูนย์กลางมากขึ้น ภูมิลักษณะเป็นชุมทางของลำคลองภายในหลายสาย เจ้าเมืองกระบี่ริเริ่มการตัดถนนถาวร เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่การคมนาคมภายในและภายนอก ส่งเสริมการติดต่อกับชุมชนอื่นๆ รายรอบมากขึ้น มีการไปรษณีย์ สถานีตำรวจ โรงภาษี และที่ว่าการาเมือง ขณะที่ในด้านความเคลื่อนไหวของประชาชน ก็จะมีการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนที่มีลักษณะถาวร และตอบสนองการค้าและการอยู่อาศัยในตัวเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มคนจีนที่ได้มีการลงทุนด้านอาคารสถานที่ด้วย [3] ความเคลื่อนไหวเหล่านี้ได้รับการนำเสนอในนิราศเมืองกระบี่ผ่านความเปลี่ยนแปลงของการเกิดขึ้นและใช้พื้นที่แบบใหม่ 4 ลักษณะ ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

1) การขยายตัวของพื้นที่ตัวเมืองกระบี่กับการปฏิสัมพันธ์แบบใหม่ ๆ

ด้วยเหตุที่นิราศเมืองกระบี่เป็นวรรณกรรมหมายเหตุการณ์ กวีบันทึกการเดินทางจากเขตชุมชนรอบนอกเข้าสู่ใจกลางเมือง อันเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่หลากหลาย ผู้อ่านจึงเห็นภาพและมโนทัศน์ของกวีที่บอกเล่าลักษณะกายภาพของตัวเมืองได้เด่นชัดยิ่ง กวีได้เรียงการบรรยายภาพที่พบเห็นและหวนระลึกถึงเมื่อได้พบเจอสถานที่ต่าง ๆ วรรณกรรมเรื่องนี้จึงมีสถานะ

เป็นหลักฐานบันทึกถึงการเปลี่ยนแปลงรูปพรรณสัณฐานของตัวเมืองกระบี่ในเชิงกายภาพด้วย โดยเฉพาะการขยายตัวของตัวเมืองจากเมืองที่มีทำเลลึกเข้าไปในแผ่นดินที่ยากแก่การเข้าออกและปฏิสัมพันธ์สู่การโยกย้ายขยายออกมามีตั้งอยู่ริมทะเล บริเวณท่าเรือที่เป็นปากน้ำอันเป็นชุมทางของลำคลองหลายสาย เพื่อสะดวกแก่การสัญจร การสื่อสาร และการค้าพาณิชย์

ความเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นในสมัยของเจ้าเมืองคนที่ 7 คือ พระยาอุตรกิจจิราธร เจ้าเมืองกระบี่ช่วงทศวรรษ 2440 โดยตัวเมืองตั้งอยู่ลึกเข้าไปจากฝั่งทะเลมากพอสมควร อยู่ห่างจากท่าเรือที่ใช้เป็นศูนย์กลางขนส่งสินค้ารวม 3 กิโลเมตร (วัดจากปัจจุบัน) ในช่วงกลางทศวรรษ 2440 จนถึง พ.ศ.2446 จึงมีหลักฐานว่าตัวเมืองได้ย้ายจากที่เก่าไปตั้งอยู่ที่ปากน้ำกระบี่ ท่าเลที่เคยเป็นท่าเรือขนส่งสินค้าออกไปยังเกาะต่างๆ และเมืองภายนอกแล้ว (ทั้งในราชอาณาจักรสยาม และต่างประเทศ อาทิ เมืองปีนัง เป็นต้น) [4]

นิราศเมืองกระบี่บันทึกความทรงจำเรื่องการย้ายเมืองดังกล่าวไว้ด้วยว่าระหว่างเมืองเก่ากับเมืองใหม่ต้องเดินทางผ่านป่าชายเลนท่าแดง ซึ่งมีความยากลำบาก ไม่สะดวกแก่การสัญจร เพราะมีโคลนตมและหลุมบ่อเมื่อย้ายเมืองมาอยู่ ณ ปากน้ำแล้ว จึงสะดวกสบายขึ้นกว่าแต่ก่อน บทนิราศตอนนี้มีว่า “ในระหว่างทางนั้นมันลำบาก ทำกันยากชุกชุกเสียหนักหนา เพราะที่หล่มตามเลนริมชลาลัย ครั้นพระยาอุตรกิจท่านคิดทำระหว่างนี้ทุกสิ่งสารพัด ท่านรวบรัดเร็วรีบให้ถีบถอน ค่อยเจริญเกินยิ่งขึ้นกว่าก่อน ราษฎรชุกชุกสนุกพอ” [5]

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงนิพนธ์จดหมายเหตุไปตรวจราชการเมื่อ พ.ศ.2446 บรรยายไว้ว่าเมืองกระบี่เป็นเมืองตั้งใหม่หลังเมืองระนองและพังงา สภาพเมืองกระบี่ที่ท่านไปถึงอยู่ในช่วงของการเพิ่ขยายเมืองใหม่ๆ มีถนนตัดใหม่ และอาคารที่ทำการราชการต่าง ๆ ถนนตัดใหม่สายนี้สันนิษฐานว่าคือสายเดียวกันกับถนนที่กวีได้บรรยายไว้ในนิราศเมืองกระบี่ตอนที่ยกขึ้นมาดังข้างต้น เนื่องจากเป็นถนนสายหลักที่พระยาอุตรกิจจิราธรพยายามตัดให้เป็นถนนสายตรง จึงต้องตัดผ่านป่าชายเลนท่าแดง ถนนจึงเป็นหล่มโคลน เดินทางสัญจรไม่สะดวก น้ำเสียงกวีชื่นชมในการกระทำและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคสมัยของท่าน จนถึงสมัยที่เขียนนิราศเรื่องนี้จึงได้กล่าวว่าเจ้าเมืองคนใหม่คือ พระยาอิศรราชิชัย (หมี ณ ถลาง) ครั้งยังเป็นพระแก้วโกรพได้ปรับปรุงถนนใหม่โดยให้คัดเคียวเหล็กหลบป่าชายเลน แก้ปัญหาหล่มตมกลายเป็นถนนเรียบราบ ดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาอยู่อาศัย การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของเส้นทางคมนาคมสมัยใหม่เป็นเงื่อนไขหนึ่งที่สำคัญในการเปิดโอกาสให้การเดินทางของผู้คนเกิดขึ้นได้ง่ายและสะดวกกว่าสมัยก่อนหน้า นอกจากนี้ยังเป็นผลดีแก่การประกอบกิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจอันหลากหลายอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นการจับจ่ายซื้อหา การพบปะสังสรรค์ กิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรมอื่น ๆ

ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2453 ภายหลังจากการย้ายเมืองจากเมืองเก่ามาอยู่ปากน้ำกระบี่เพียง 6 ปี การขยายตัวของเมืองก็เห็นได้ชัดมากขึ้น เช่น เกิดตลาดใหม่ การสร้างหน่วยงานราชการใหม่ๆ รวมถึงการบำรุงถนนหนทางอันเท่ากับเป็นการเปลี่ยนศูนย์กลางการประกอบกิจการค้า และย่านที่อยู่อาศัยไปด้วย ความเคลื่อนไหวเหล่านี้ยกระดับให้กระบี่คึกคัก มีกลิ่นอายความเป็นเมือง คับคั่งไปด้วยผู้คนกลุ่มใหม่ๆ ที่เข้ามาค้าขาย ทำงานรับจ้าง และอยู่อาศัย บทนิราศบันทึกการตั้งรวมร้านบ้านเรือนใหม่ๆ ไว้ว่า “เหนื่อสะพานบ้านหนึ่งเขาพึ่งตั้ง กำลังยังปล้ำปลุกกันทุกแห่ง แม้ปลุกเสร็จการที่สร้างค่าจ้างแพง แต่การแสวงค้าขายสบายดี” [5] ตลาดแห่งนี้มีร้านค้าสินค้าและบริการ เช่น ข้าวแกง ขนมหวาน และน้ำชา ดังบทนิราศว่า “บ้างเช่าห้องเขาอยู่ดูสบาย ลงกวันขายไก่ปิ้งขนมปัง ที่บ้างขายแกงข้าวทุกเช้าค่ำ เจ้าของท่าเรือรู้ตระอูดตระอึ้ง ใครไปมาถ้าอดหมดกำลัง ก็ท่ตุ่นั่งรับประทานบนदानม้า” [5]

สถานะของร้านข้าวแกงแสดงให้เห็นถึงนัยสำคัญของการเติบโตเป็นเมืองที่ไม่ได้มีเฉพาะการเกษตรและประมงเป็นหลักอีกต่อไป แม้ว่าจะมีผลผลิตด้านการเกษตร (ทั้งการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์) และการประมงมากพอสมควร แต่ผลผลิตเหล่านี้ก็มีจุดมุ่งหมายในการผลิตเพื่อการขายและการค้าระยะไกลด้วย โดยมีตลาด

ภายนอกที่สำคัญคือตลาดปิ้งง ลิงคโปร์ จีน และยุโรป¹

ชุมชนที่พัฒนาขึ้นเป็นย่านเมืองหรือชุมชนการค้าขายเท่านั้นที่เอื้อให้เกิดร้านข้าวแกงขึ้นได้ เนื่องจากในสังคมเกษตรแบบจารีต การกินข้าวถือเป็นกิจกรรมในครัวเรือน หากจะมีการเดินทาง คนในสังคมเกษตรจะอดข้าวห่อ หมดข้าวห่อก็อาจจะอาศัยกินตามบ้านญาติ หรือบ้านเพื่อนมิตร ด้วยเหตุนี้ การที่นิราศเมืองกระบี่นำเสนอภาพร้านข้าวแกง ด้วยการบรรยายว่าเป็นที่พึ่งของคนเดินทางไปมา แค่นั่งลงรับประทาน อิ่มแล้วก็จ่ายเงิน ซึ่งร้านข้าวแกงนี้ที่ “ขายดี” และ “เปิดขายทุกวัน” จึงแสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของเมืองกระบี่ที่เด่นชัดยิ่ง

นอกจากสินค้าบริการจำพวกอาหารแล้ว ยังมีสินค้าจำพวกของใช้ ดังที่บทนิราศบันทึกถึงสินค้าจำพวกน้ำหอม และผ้า ที่ขายโดยแขกกาโบย บทนิราศว่า “...จนถึงกว่านภาษาแขกกาโบย ปล้ำขายผ้าว่าวุ่นกลางคืนวัน จนเหน้อยครันซุบเซียวหน้าเหี่ยวโหย” [5]

เมื่อพิจารณาถึงการปฏิสัมพันธ์ของผู้คนและการขยายขอบข่ายความสัมพันธ์บนพื้นที่เมืองดังกล่าวแล้ว จึงเห็นได้ว่า การปฏิสัมพันธ์ของผู้คนหลากหลายเหล่านี้น่าจะเกิดขึ้นภายใต้กิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ภายใต้บรรยากาศที่ความสะดวกคล่องตัวจากการคมนาคมเกิดขึ้นแล้วในระดับหนึ่งแล้วด้วย ทำให้การเคลื่อนย้ายถ่ายเทของกลุ่มคนและทรัพยากรเกิดขึ้นได้ง่ายมากยิ่งขึ้น เกิดการขยายตัวของชุมชนจนกลายเป็นเมืองหรือย่านการค้าที่รองรับและดึงดูดผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์และหลากหลายพื้นที่ให้เข้ามาปะทะสังสรรค์กัน พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6 ยังบันทึกยืนยันน้ำเสียงที่กวีนำเสนอไว้ในวรรณกรรมนิราศว่า แม้กระบี่จะไม่คึกคักเท่ากับหัวเมืองปักษ์ใต้อื่นๆ แต่ก็ป็นหัวเมืองหนึ่งที่มีชาวของและเครื่องใช้ไม่สอยในเมืองที่ทันสมัย มีคอมไฟที่เป็นแบบเดียวกับที่พระองค์เคยเห็นใช้กันในยุโรป²

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าด้านหนึ่งเมืองกระบี่มีศักยภาพในฐานะเมืองที่เลี้ยงตนเองทางการเกษตรและการประมงได้ แต่อีกด้านหนึ่ง ความเปลี่ยนแปลงก็เปิดพื้นที่ให้กระบี่และผู้คนได้ติดต่อสัมพันธ์กับตลาดและวัฒนธรรมภายนอก กระทั่งพื้นที่ตลาดภายในเมืองมีสินค้าที่ทันสมัยต่าง ๆ หมุนเวียนกันเข้ามาให้ชาวกระบี่ได้เลือกหาเพื่อการอุปโภคบริโภค อันย่อมส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากดั้งเดิมสู่ความเป็นชุมชนสมัยใหม่ระยะต้น ขณะเดียวกันกลุ่มคนชาติพันธุ์ต่างๆ ก็มีศักยภาพในการผลิตสินค้าที่ตลาดภายนอกต้องการ เช่น สัตว์ใช้แรงงาน และสัตว์กินเนื้อ ทั้งหมดนี้ รวมทั้งวัว และควาย ที่ส่งออกไปยังปิ้งงเป็นส่วนใหญ่ รวมถึงทรัพยากรทางทะเลที่เปิดโอกาสให้ชาวมาลายูและชาวอูรักลาไวย ที่มีทักษะทางด้านนี้ได้ทำการแสวงหาและจำหน่าย ไม่ว่าจะ

¹ เมืองจีนและประเทศแถบยุโรป (เช่น เยอรมัน อังกฤษ และฝรั่งเศส) เป็นตลาดพริกไทยที่สำคัญของสยามยุคนั้น มีหลักฐานระบุว่าพริกไทยมีปลูกกันมากแถบจันทบุรีและตราด (เมืองขลุ่ย) ก่อน ตลาดไปได้ดี ดังสถิติในปี พ.ศ.2454 รายได้จากการส่งออกพริกไทยสูงถึง 689,070 บาท มีบันทึกว่า “พ่อค้ามักซื้อพริกไทยดำไปขายเมืองจีน ส่วนพริกไทยร่อนไปขายเมืองต่างๆ ในยุโรปทั้งสิ้น เป็นเพราะเหตุที่กรุงสยามมีเงินเหลือใช้ จึงส่งออกขายต่างประเทศ ได้เงินปีละมากมาย นับว่าเป็นสินค้าสำคัญอีกอย่างหนึ่ง” [6] ต่อมาข้าหลวงมณฑลจิงนามาส่งเสริมให้ปลูกกันในหัวเมืองภาคใต้ด้วย สมัยพระยารัษฎานุประดิษฐ์ ท่านได้กู้เงินจากพระคลังมาให้เอกชนกู้ต่อ มีรายหนึ่งกู้เพื่อการทำไร่พริกไทยมากถึง 30,000 เหยียด ในเมืองกระบี่ก็มีหลักฐานว่า ที่บ้านหนองกก มีไร่พริกไทยขนาดใหญ่ของขุนวิเศษภักดี กรมการพิเศษ เมื่อรัชกาลที่ 6 เสด็จมาตรวจราชการเมืองกระบี่ พ.ศ. 2458 ถึงกับเสด็จพระราชดำเนินไปเยือนไร่พริกไทยแห่งนั้น ท่านทรงบันทึกไว้ว่า “ไร่พริกไทยอยู่หน้าถ้า มีต้นพริกไทยหนามาก ดินที่แถบนี้ดี ปลูกอะไรก็ขึ้น” [7] ผลพวงคือทำให้ถนนสายกระบี่-หนองกก ได้รับการพัฒนาตกแต่ง เหมาะแก่การเสด็จ และการขนส่งสินค้าจากชุมชนคนไทยที่สูงออกมาจำหน่ายยังตลาดและท่าเรือริมทะเลในตัวเมือง

² พระราชนิพนธ์ตอนหนึ่งระบุว่า “เมืองกระบี่นี้มีชื่อ ‘ซิวิไลซ์’ ใกล้เคียงกอกอยู่อย่างหนึ่ง คือ มีโคมลานใช้มาก ผมได้สังเกตมาว่าที่เมืองอื่นๆ ในมณฑลภูเก็ตหาโคมลานได้โดยยาก แต่มานึกไปอีกทีหนึ่งก็จำได้ว่า ตลอดเวลาที่ผมได้ไปเที่ยวยุโรปและอเมริกา ไม่ได้เคยเห็นโคมลานเลย เพราะฉะนั้นต้องพึงเข้าใจว่า โคมลานนี้ทำสำหรับส่งเข้ามาขายในเมืองไทย และมีคนไทยชาติเดียวที่ใช้โคมลาน เพราะเหตุนี้ การใช้โคมลานเลยกลายเป็นพยานแห่งความซิวิไลซ์ไปกระบี่” [7]

เป็นทอยนางรม และไข่มุก เป็นต้น

บทนิราศยังได้ให้ภาพการขยายตัวของเมืองผ่านปรากฏการณ์ราคาที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่มีราคาสูงขึ้น ขณะเดียวกันที่เมืองเก่า บ้านเรือนผู้คนยังคงขยายตัว เพราะถือเป็นพื้นที่ที่อยู่ของศูนย์ราชการเดิม รัชกาลที่ 6 ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ว่า ที่กระปี่ใหญ่ยังมีบ้านคนอยู่หนาตา ตลาดก็ยังคั่งมีอยู่ ทำเล็ก็เป็นทุ่งๆ มีต้นไม้ก็ไม้สูง จะใหญ่นัก [7] เมื่อเทียบข้อมูลพระราชนิพนธ์นี้กับจดหมายเหตุของเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ พ.ศ.2446 ที่ทรงบันทึกว่าเมืองเก่ามีบ้านคนเพียงประมาณ 20 หลังเท่านั้น เมื่อมาถึง พ.ศ.2453 พระราชนิพนธ์ ในรัชกาลที่ 6 บรรยายว่าบ้านเรือนของผู้คน “ยังมี...อยู่หนาตา...ตลาดก็ยังคั่งมีอยู่” สะท้อนให้เห็นว่า แม้ว่า ศูนย์กลางของเมืองกระปี่จะย้ายไปอยู่ที่ใหม่ แต่บ้านเรือนที่อยู่อาศัยย่านเมืองเก่าก็ยังขยายตัวขึ้นเป็นชุมชน อยู่อาศัยหนาตามากขึ้น

2) สถานที่ราชการในฐานะพื้นที่ปฏิสัมพันธ์ของประชาชนกับอำนาจรัฐ(สยาม) ในหัวเมือง

นิราศเมืองกระปี่ยังนำเสนอให้เห็นถึงการขยายตัวของชุมชนเมืองกระปี่ในช่วงต้นรัชกาลที่ 6 ผ่านการ บรรยายการขยายตัวของอำนาจราชการสยามที่ลงมายังหัวเมืองในรูปลักษณะของการสร้างสถานที่ราชการ และการขยายตัวของจำนวนและประเภทของข้าราชการอีกด้วย อันเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลง สังคมที่แม็กซ์เวเบอร์ เรียกว่าการเข้าสู่สภาวะสมัยใหม่ ที่ระบบราชการมีความสำคัญเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก เริ่มแยกตำแหน่ง (ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่เฉพาะ) ออกจากตัวบุคคล มีระบบแบ่งงานกันทำผ่านหน่วยงานแยกย่อย เฉพาะทางต่าง ๆ [8]

ระบบราชการสมัยใหม่ของไทยเกิดขึ้นในช่วงที่มีการปฏิรูปการเมืองการปกครองตั้งแต่ทศวรรษ 2440 ถึงต้นทศวรรษ 2460 มีการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง พระมหากษัตริย์ใช้อำนาจสูงสุดของรัฐผ่านการมอบหมาย ให้หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งมีข้าราชการปฏิบัติงานตามนโยบายของส่วนกลาง การบริหารจากศูนย์กลางส่งผลให้รัฐบาล ต้องก่อตั้งหน่วยงานและอาคารที่ทำการราชการต่างๆ มากมายในภูมิภาค เพื่อเป็นมือไม้บริหารราชการส่วน หัวเมืองของรัฐ ซึ่งก่อนหน้านั้นก็ได้ก่อตั้งมณฑลเทศาภิบาลนำร่องไปแล้ว [9] ในกรณีเมืองกระปี่ก็เช่นเดียวกัน มีหลักฐานว่าในช่วงตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ 5 ราว พ.ศ. 2444 เป็นต้นมา เมืองก็ถูกพัฒนาเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ตั้งแต่การตั้งผังเมือง สร้างและซ่อมแซมสถานที่ราชการ เช่น ศาลากลาง ที่ว่าการอำเภอ สถานีตำรวจ (โรงตำรวจภูธร) ไปรษณีย์ และโรงพยาบาล [3]

การสร้างและซ่อมแซมในห้วงเวลานี้เห็นได้ถึงวิถีคิดเกี่ยวกับการสร้างสถานที่ราชการซึ่งแตกต่างไป จากเดิมที่ผูกพันอยู่กับตัวเจ้าเมือง (เช่น บ้านของเจ้าเมืองเป็นสำนักงานเมืองหรือมณฑล ศาล และสถานที่ พิจารณาคดีก็อาจใช้บ้านเจ้าเมือง หรือเจ้ากองกรมการผู้มีหน้าที่พิจารณาคดีเป็นที่คุมขัง) วิถีคิดแบบสมัยใหม่ แยกสำนักงานราชการออกจากพื้นที่ส่วนตัวของเจ้าเมือง อันเป็นการแยกอำนาจและหน้าที่ หรือตำแหน่ง ออกจากตัวบุคคล

รายงานตรวจสายโทรเลขของเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ.2446 บรรยายว่าสถานที่ราชการมีโรงภาษี ถูกจัดให้เป็นที่พักแรมของท่าน นอกจากนั้นก็มีถนนที่พระยาอุตรกิจตัดขึ้นใหม่ เป็นถนนผ่านทุ่งแดง ป่าชายเลน ซึ่งก็บรรยายไว้ในนิราศ จากนั้นจึงไปตรวจ “โรงพลตระเวนยกใหม่ แลคูที่ ปลูกบ้านผู้ว่าราชการ แลที่ว่าการ ศาล...(กระปี่) เปนเมืองตั้งใหม่ ยังไม่มีอะไรนอกจากถนนเมืองเก่าอยู่ปลายน้ำ เข้าไปทางเรือชั่วโมง 1 ทางบกกว่า 100 เส้น” [4]

ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการก่อตั้งเมืองใหม่ในระยะต้นที่รัฐบาลมณฑลจะออกแบบท้องถิ่น กระปี่ให้มีหน่วยงานราชการเป็นระบบครบครันมากขึ้น ทั้งตำรวจ ศาล ภาษี ไปรษณีย์ และที่ทำการผู้ว่าราชการ ส่วนในบริเวณเมืองเก่า อาคารราชการก็ยังมีแค่เพียงสำนักงานไปรษณีย์ ที่ว่าการเจ้าเมือง (พระยาอุตรกิจวิจารณ์) และที่พักผู้ว่าการมณฑลเทศาภิบาลภูเก็ต คือพระยารัษฎานุประดิษฐ์ ที่พักแห่งนี้ถูกทิ้งร้างและซ่อมแซมขึ้นใหม่

เพื่อรับเสด็จพระบรมโอรสาธิราชใน พ.ศ. 2453 [7]

พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ สะท้อนบริบทของภาพยนตร์ในวรรณกรรมนิราศเมืองกระบี่ได้ดี พระองค์คือให้เห็นว่าหน่วยราชการต่างๆ ในช่วงปลายรัชกาลที่ 5 ถึงต้นรัชกาลที่ 6 มีพัฒนาการในด้านการจัดวางขอบเขตอำนาจผ่านแผนงานที่กว้างและหลากหลายมากขึ้นและเป็นระบบราชการสมัยใหม่กว่าเก่า ยิ่งในช่วงที่พระยารัษฎานุประดิษฐ์รับหน้าที่เป็นข้าหลวงมณฑลภูเก็ตซึ่งปกครองเมืองกระบี่ด้วยแล้ว การกระชับของอำนาจราชการยิ่งแน่นแฟ้นและใกล้ชิดศูนย์กลางที่กรุงเทพฯ มากขึ้น พระยารัษฎานุฯ รับนโยบายมาปฏิบัติอย่างแข็งขัน พร้อมทั้งทำรายงานการปฏิบัติงานโดยละเอียดเป็นเหตุเป็นผลบ่อยครั้งที่ท่านเขียนรายงานเพื่อขออำนาจพิเศษให้ข้าหลวงมณฑล เช่น อำนาจด้านการบริหารเงินนอกบัญชี อำนาจด้านการระดมกำลังนักโทษเพื่องานสาธารณะ [10] กระทั่งเก็บรายได้จากภาษีและบริการสมัยใหม่ของรัฐได้มากขึ้นในปี 2458 เช่น แผนกสรรพากร รายได้ 82287.65 บาท แผนกไปรษณีย์ รายได้ 811.36 บาท แผนกสุรา รายได้ 251.25 บาท แผนกฝิ่น รายได้ 103191.20 บาท และแผนกศาลยุติธรรม รายได้ 707.50 บาท [11]

บทนิราศยังบรรยายการเดินทางชมสถานที่ราชการของกวี ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของสถานที่ราชการ จากเดิมที่เคยแยกกันอยู่ตามที่พักของข้าราชการระดับสูง หรือที่ทำการเดี่ยวๆ ก็ให้มารวมศูนย์ในอาคารเดียวกัน เดิมโทรศัพท์วางไว้ที่หน้าศาลากลาง ก็ย้ายไปอยู่ที่ไปรษณีย์เพราะโทรศัพท์ถูกจัดประเภทให้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย กวีเห็นแล้วก็นึกถึงคนรักว่าถึงอยู่ไกลกันก็สามารถสื่อสารถึงกันอย่างชิตใกล้ได้เพียงใช้โทรศัพท์ แสดงให้เห็นว่าในตัวเมืองกระบี่ขณะนั้นการสื่อสารผ่านโทรศัพท์เริ่มกลายเป็นการสื่อสารสาธารณะที่ผู้คน หรือข้าราชการท้องถิ่นสามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น ขณะที่อาคารศาลากลาง และที่ว่าการอำเภอ ซึ่งแต่เดิมแยกกันอยู่ ก็สร้างใหม่ขึ้นอย่างกว้างขวางให้ต่อร่วมหลังคา เป็นกลุ่มอาคารเดียวกันกับศาลากลางจังหวัด ตัวอาคารแม้จะใช้ไม้เป็นวัสดุหลัก ทั้งไม้ท่อนและไม้ไผ่สาสาน แต่ก็ได้ตกแต่งให้ดูโอโง่งสวยงาม มีเอกลักษณ์แตกต่างไปจากบ้านประชาชนทั่วไปด้วยการทำลานทราย กวีบรรยายว่า “เดิมโทรศัพท์ไว้มุขหน้าศาลากลาง ผู้จัดสร้างคิดถูกให้ปลูกใหม่ ร่วมหลังคากับที่ว่าการอำเภอ ดูเบ้อเร่อข้างในใหญ่กว้างขวาง มีมุขหน้าผ้าห้องต่อห้องต่าง มีให้ทางพื้นที่นั่งทำงาน ในบริเวณมีพรรณมรุกโข” [5]

กวีบรรยายสถานที่ราชการโดยสื่อความรู้สึกตื่นตาตื่นใจว่าแตกต่างจากที่ได้เห็นบ้านเรือนร้านค้า โดยทั่วไป ภาษาบรรยายสถานที่ราชการสื่อถึงความสวยงาม ยิ่งใหญ่และมั่นคง เช่น คำว่า โอโง่ง เบ้อเร่อ ใหญ่กว้างขวาง สะท้อนถึงอารมณ์ความรู้สึกชื่นชมยกย่องและแปลกตาปะปนกัน ดังจะเห็นได้ในบทนิราศอีกตอนหนึ่งเมื่อกวีเดินผ่านศาลากลางไปยังจวน และสถานีตำรวจ “ยลสถานบ้านเรือนงามเหมือนดึก ดูพิลึกกลางบ้าน พกุกขานสวน ... กระทั่งถึงโรงตำรวจภูธร ส่งองงามพริ้งทุกสิ่งงาม” [5] ขณะเดียวกันก็ยังกล่าวถึงภาพการฝึกแถวของตำรวจ อันสะท้อนถึงการที่ระบบตำรวจภูธรในหัวเมืองได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นรูปเป็นร่างแล้ว

⁴ ภาพ “โรงตำรวจ” หรือสถานีตำรวจดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นอกจากจะมีการแบ่งแยกหน่วยงานสถานที่สำหรับตำรวจออกมาเป็นเอกเทศแล้ว นิราศยังยืนยันให้เห็นว่าในห้วงเวลานั้นระบบการดูแลรักษาความสงบภายในเป็นหน้าที่ของ “ตำรวจภูธร” แล้ว ไม่ใช่ “พลตระเวน” แบบเก่าที่เคยเริ่มจัดตั้งขึ้นในช่วงปลายรัชกาลที่ 5 รายงานพระยาสุโขทัยวินิตย์ เมื่อต้นทศวรรษ 2440 ระบุว่าในปีชวด การก่อตั้งกองตำรวจภูธรเกิดขึ้นในมณฑลภูเก็ตก่อนในปี 2439 พร้อมๆ กับการก่อตั้งการปฏิรูปมณฑล จากนั้นจึงขยายมายังมณฑลนครศรีธรรมราช โดยระยะแรกตำรวจจะเป็นแขก และเป็นการเกณฑ์ราษฎรชายมาฝึกคนละ 2 ปี ทำให้ราษฎรหวาดกลัวและหลบหนีกันมาก [10] ต่อมากรมพลตระเวนกับกรมตำรวจภูธรก็ถูกรวมเป็นกรมเดียวกัน โดยให้ตำรวจภูธรมีหน้าที่ฟ้องร้องลงโทษอย่างกรมทหารบก และทำหน้าที่เดิมของพลตระเวนด้วย คือการดูแลรักษาท้องที่ โดยพระบรมราชโองการประกาศเมื่อ 13 ตุลาคม 2458 แสดงให้เห็นการสร้างพื้นที่ราชการแบบรวมศูนย์ตอนหนึ่งในประกาศระบุว่า “ข้าราชการในหัวเมืองสมควรจะรับตราตั้งและขึ้นอยู่ในเจ้ากระทรวงในกรุงเทพฯ ด้วย และธรรมเนียมนี้ก็ถูกต้องกับแบบอย่างธรรมเนียมราชการซึ่งจัดรวมเข้าเป็นกองกลางในประเทศทั้งหลาย” [12]

ในทางหนึ่ง ระบบราชการ สถานะที่ราชการ ตลอดจนอุปกรณ์สื่อสารทันสมัยต่างๆ ที่รัฐนำเข้ามา มีฐานะเป็นพื้นที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน ที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการบริหารของรัฐ พร้อมๆ กับการสร้างสำนึกแบบสมัยใหม่แก่ประชาชน เช่น การไปรษณีย์ และโทรศัพท์ ก็เปลี่ยนแปลงสำนึกเรื่องการติดต่อระยะไกลที่ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปพบหน้าตามวิถีเครือญาติแบบสังคมจารีตอีกต่อไป ไปรษณีย์และโทรศัพท์เป็นโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารรายงานข่าวไปยังหัวเมืองต่างๆ ของประเทศไทย ก่อนจะค่อยๆ กลายเป็นทางเลือกการสื่อสารที่แผ่ขยายโอกาสและความนิยมไปสู่พ่อค้า และประชาชนมากขึ้น

โดยในเมืองกระบี่ช่วงกลางทศวรรษ 2440 มีแผนกไปรษณีย์ตั้งอยู่ในเขตเมืองเก่า มีเวลาทำการชัดเจนระหว่าง 09.00-16.00 น. มีพนักงานไปรษณีย์ประจำการ 1 คน² ในอีกไม่กี่ปีต่อมา สถิติสะท้อนให้เห็นว่างานไปรษณีย์สามารถตอบสนองการขยายตัวของพื้นที่และอำนาจราชการในหัวเมืองได้เป็นอย่างดี ดังที่มีบันทึก “บัญชีหนังสือจำนวนเมษายน ร.ศ.121” ว่าในรอบ 1 เดือนมีเอกสารเข้าออกคือ “หนังสือราชการถึงออฟฟิศไปรษณีย์ 25 หนังสือปิดแสดมภ์ข้าราชการทั้งสิ้น 50 หนังสือราชการออฟฟิศไปรษณีย์มีไป 2 หนังสือมาแต่ข้าราชการทั้งสิ้น 30 แสดมภ์ขายได้อย่างน้อย 8 บาท อย่างมาก 14 บาท ต่อเดือน” [4] ในปี 2458 เมืองกระบี่มีรายได้จากแผนกไปรษณีย์มากกว่าเมืองตะกั่วป่าซึ่งเป็นเมืองอุตสาหกรรมเหมืองแร่เกือบ 100 บาท ขณะที่แผนกสรรพากรเก็บรายได้มากกว่าเมืองสตูลถึง 12,832 บาท [11] แสดงให้เห็นถึงการที่ประชาชนเข้าถึงการสื่อสารและการคมนาคมแบบสมัยใหม่ที่ร่นระยะทางและเวลาได้มากขึ้น ผลพวงจากการนี้ย่อมหล่อหลอมให้สำนึกเกี่ยวกับเวลาและพื้นที่ ตลอดจนจินตนาการต่อผู้คนที่อยู่ไกลออกไปแตกต่างไปจากเดิมด้วย

พื้นที่ราชการที่ถูกสร้างขึ้นในช่วงเวลานี้ก็อีกพื้นที่หนึ่งก็คือโรงพยาบาล ขณะที่การเดินทางมาถึงเมืองกระบี่นิราศบรรยายให้เห็นลักษณะทางกายภาพของโรงพยาบาลว่าสร้างความรู้สึก “ซึ้งซึ้ง” และ “โอ้อ่า” “ได้ปลุกโรงพยาบาลไว้หลังหนึ่ง ดูซึ้งซึ้งโอ้อ่าหนักหนาหนอ แพทย์ประจำเมืองอยู่รู้กันประอ ใครไปขอหยูกยาเอามาจ่ายคนป่วยไข้ไปให้ท่านรักษา ให้กินยาผ่อนปรนมากคนหาย”³ [5]

² รายงานของพระยาสุมนะยวีรนิวัด เมื่อ พ.ศ.2441 ระบุว่ากรริเริ่มทำการไปรษณีย์ในปีนี้ได้เป็นหนึ่งในการดำเนินการเพื่อการปฏิรูปทางการเมืองในระยะแรกของการปฏิรูปมณฑล โดยการเดินไปรษณีย์ระหว่างสงขลา-ตรัง-กระบี่ เป็นสายหนึ่งที่ได้รับเริ่มดำเนินการได้สำเร็จ โดยมีกำหนดเดินไปรษณีย์ 7 วันครั้งหนึ่ง อาจจะมีตลาดเคลื่อนยี่ตาวออกบ้างขึ้นอยู่กับฤดูกาล อย่างไรก็ดีเนื่องจากเป็นระยะเริ่มต้น การไปรษณีย์ในมณฑลในช่วงทศวรรษ 2440 จึงมักเป็นการเดินหนังสือราชการส่วนใหญ่ ราษฎรยังใช้น้อย โดยมีอุปสรรคสำคัญคือ “ความรู้ของข้าหลวงเทศาภิบาลยังไม่พอ ด้วยมีพนักงานจัดอยู่ส่วนหนึ่งต่างหาก พึงจะได้มอบหมายให้รับผิดชอบ เมื่อกลางเดือนสิงหาคม ร.ศ.117” [13]

³ ภาพของโรงพยาบาลที่ได้รับการนำเสนอ แม้จะไม่บรรยายละเอียดในแง่กายภาพหรือรูปพรรณสัณฐาน แต่เข้าใจว่าจะเป็นรูปแบบโรงพยาบาลในระยะต้นๆ ที่ประเทศสยามเริ่มมีบริการทางการแพทย์ ทั้งเราอาจพิจารณาเทียบเคียงกับโรงพยาบาลหมอบัลด ในเมืองตรังที่สร้างขึ้นโดยผู้ว่าการมณฑลภูเก็ตตามคำขอของมิชชันนารี ภรรยาของหมอบัลดคลีย์-เฮ็ดน่า บุรเนอร์ บัลคลีย์ บรรยายผ่านสายตาและมุมมองของชาวตะวันตกที่วิวัฒนาการด้านการพยาบาลเจริญก้าวหน้ามาก่อนแล้วว่า เมื่อเดินทางมาถึงทับเที่ยงก็เห็นภาพโรงพยาบาลตั้งอยู่กลางทุ่ง “ขณะที่รถของเรากำลังแล่นข้ามสะพานที่อยู่เลยออกมาจากทางแยกในตัวหมู่บ้าน ภาพของโรงพยาบาลก็ปรากฏตระหง่านขึ้นมาสู่สายตา มันเป็นเรือนขนาดใหญ่ เรียบๆ แลดูเหมือนโรงนา แต่อย่างน้อยที่สุดข้อดีก็คือมันตั้งอยู่ห่างออกมาจากตัวถนน และอยู่ในพื้นที่ที่มีบริเวณกว้างขวางพอสมควร” [14] เฮ็ดน่า บอกเล่าถึงบรรยากาศของโรงพยาบาลที่กลายเป็นพื้นที่สาธารณะของผู้คนอันหลากหลาย ทั้งชาวบ้าน พ่อค้า ข้าราชการท้องถิ่น ข้าราชการส่วนกลาง ตลอดจนชาวต่างชาติ ภาพการใช้พื้นที่โรงพยาบาลในจังหวัดตรังดังกล่าว ย่อมส่องสะท้อนให้เห็นสถานะความเป็นพื้นที่ราชการในฐานะพื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่ทางสังคมในเมืองกระบี่ช่วงปลายรัชกาลที่ 5 ถึงต้นรัชกาลที่ 6 ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้จะส่งผลให้ประชาชนได้รับการบริการและได้รับประโยชน์แล้ว ในมิติของการปฏิสัมพันธ์ เมื่อผู้คนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งเข้าไปใช้พื้นที่แล้วย่อมต้องมีการสัมพันธ์กันในบทบาทต่างๆ และยังเปิดโอกาสให้กลุ่มคนหลากหลายเหล่านี้ได้พบเจอและสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนจำนวนมากอีกด้วย อย่างน้อยที่สุดก็เป็นพื้นที่ที่พบเจอกันระหว่างแพทย์และผู้ป่วย

สถานที่ราชการอีกแห่งหนึ่งคือ ศาล และเรือนจำ ระหว่างเดินกลับจากถ่ายรูปรูปลักษณ์เสือป่าไปศาลากลาง กวีผ่านศาลเห็นผู้คนมากมาย จากนั้นเล่าประสบการณ์และความคิดเกี่ยวกับการประพุดิตัวภายใต้กฎหมาย และหลักพุทธศาสนา “ไปถึงศาลชำระความอยู่ตามทาง คู่ความบ้างพวกนี้คงยั้งฟังคำ พิพากษาว่าจะแพ้หรือชนะ ที่ถูกเมียฟ้องหย่าเที่ยวหน้าเสียว ความรักเมียเสียหน้า น้ำตาไหล เช่นคำว่ามิตรจิตยอมมิตรใจ ครูอุปศาลโสภาส่งงาน จะถาวรยืนนานถึงปานไหน ครั้นขมนักจกซ์เวลาไป แล้วครรรไลรับมาไม่รารอ” [5]

จะเห็นได้ว่าศาลยุติธรรมในฐานะพื้นที่ราชการได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญในชีวิตของชาวเมืองกระบี่ยุคนี้ กวีนำเสนอให้เห็นว่าบทบาทของศาลเข้ามาจัดการกับชีวิตของปัจเจกบุคคลและชุมชนมากขึ้น ในแง่ของปัจเจก ก็คือการเข้ามาเป็นผู้พิพากษาคัด-ถูก แก้ไขข้อขัดแย้งในครอบครัวในลักษณะคดีแพ่ง นอกจากนี้ยังมีการแก้ไข ปัญหาเพื่อความสงบเรียบร้อยในเมืองตามลักษณะคดีอาญา เช่น คดีลักทรัพย์ คดีโจรผู้ร้ายที่กระทำผิดต่าง ๆ อีกด้วย บทนิราศตอนหนึ่งบรรยายว่า ทรายหรือคุกของเมืองกระบี่นั้นมีอาณาบริเวณกว้างขวาง สร้างจากไม้ต้นใหญ่โต เพื่อความแข็งแรง ดังบทนิราศว่า “แล้วเดินเรียบแลมาหน้าทราย คุกว้างขวางคึกคักเสียวอีกโข เขากันไม้ทั้งลำ ทำใหญ่โต ใครอย่าโลเลนึกจะโลดลอด” [5]

แม้บทนิราศจะบรรยายลักษณะทางกายภาพของคุก แต่ก็ซุกซ่อนนัยของการกำราบให้เห็นอำนาจ ของรัฐผ่านการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลงโทษผู้กระทำผิด กวีเสนอภาพคุกที่ “กันไม้ทั้งลำทำใหญ่โต” เพื่อแสดง ให้เห็นความมั่นคงแข็งแรงของการลงทัณฑ์ ซึ่งชวนให้ผู้อ่านตระหนักถึงความแข็งแรงของอำนาจรัฐสยามขณะนั้น ที่อำนาจอื่นไม่อาจต่อสู้อัดทานได้ โดยเฉพาะอำนาจในสังคมดั้งเดิมก็ต้องพ่ายแพ้ ดังบทนิราศว่า “ถึงจะบนผีสิง อ้างเวทมนต์ มีเคล็ดหนอดอยากนั่งปากหวอด นอกจากนั้น ความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายยังไม่ละเว้นแม้แต่ผู้หญิง กวีแสดงความแปลกใจเมื่อพบว่าในคุกเมืองกระบี่นั้นไม่เพียงแต่เต็มไปด้วยนักโทษชายเท่านั้น แต่ยังมีนักโทษ หญิงอีกด้วย ดังบทนิราศว่า *เออทรายนี้กว่าข้างแต่คนชาย เดียวนี้ไพร่รังรังขังผู้หญิง*” [5]

ในอีกด้านหนึ่งบทนิราศนี้บอกถึงการขยายตัวของเมืองกระบี่ที่มีผู้คนหลากหลายขึ้น เกิดปัญหาต่าง ๆ จนรัฐต้องก่อตั้งศาลกลางและคุกเมือง คดีความในศาลที่มีมากขึ้นยังแสดงให้เห็นสำนึกแบบสมัยใหม่ของผู้คน ที่เปลี่ยนแปลงไปจากสำนึกเรื่องความยุติธรรมในสังคมจารีต ที่มุ่งแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้วยจารีตวิธี เช่น การไกล่เกลี่ยโดยผู้นำบารมี การแก้แค้นเอาคืน ตลอดจนประเพณีประนอนกันเอง มาสู่การพึ่งพาลักกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมของรัฐ ซึ่งเป็นระเบียบวิธีจัดการปัญหาขัดแย้งของสังคมสมัยใหม่ ทำให้เห็นว่าการเข้ามาของอำนาจรัฐได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านสำนึกของผู้คนใหม่ให้คุณค่าแก่ระเบียบแบบ สมัยใหม่ด้วย

ความน่าสนใจของการบรรยายถึงระบบยุติธรรมในนิราศอีกประการหนึ่งคือกวีได้นำเสนอภาพ ตัวแทนของการเป็น “คนดี” ที่ไม่ใช่เพียงแต่มีคุณสมบัติเป็นศาสนิกชนเท่านั้น แต่ยังต้องเป็นผู้ปฏิบัติตาม กฎหมายของบ้านเมือง และต้องเป็นผู้มีคุณลักษณะแบบ “คนสมัยใหม่” อีกด้วย ดังบทนิราศว่า “ถือเอาจะทิน นั้งนอนซี้คร้าน เรื่องการงานเปื้อมดไม่อดสา ครั้นอดหยากยกจนเต็มประดา คิดหาทางลับลักทรัพย์คน คราวพ่อแม่สั่งสอนไม่ผอนปรน เทียวชุกชนดิงดีเพราะถือดี อย่าคบค้าพวกโจรโลนทมิฬ เขาจะนินทาว่า ด่าประจาน” [5]

บทนิราศข้างต้นแสดงให้เห็นการผสมผสานความคิดต่างๆ ที่หลากหลายเข้าด้วยกันในการจัดจำแนก ความเป็น “คนดี” ของกวี กล่าวคือมีทั้งหลักพุทธศาสนา โดยการกล่าวถึงศีลข้อ 2 ที่ว่าด้วยการลักทรัพย์เป็นบาป การลักทรัพย์ที่เป็นพฤติกรรมที่ผิดทางอาญาและทางแพ่ง จากนั้นจึงเชื่อมโยงไปสู่ลักษณะนิสัยว่าการเกิดมาจาก คนมีนิสัยเกียจคร้าน ซึ่งเป็นวิธีคิดแบบสมัยใหม่ที่มนุษย์ต้องไม่เกียจคร้าน ต้องใช้ “เวลา” ให้เป็นประโยชน์

ต่อการผลิตสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ต้องเชื่อฟังมูลนาย รวมถึงนิสัยที่ต้องเลือกคบคนที่ดีไม่คบคนพาล

หากสถานที่ราชการคือพื้นที่ที่รัฐมุ่งสร้างเพื่อเป็นตัวแทนของอำนาจรัฐสยาม พื้นที่ราชการในท้องถิ่นจึงมีความหมายในฐานะพื้นที่แห่งความเป็นชาติที่ถูกจัดวางอยู่ในระยะไกล และถูกเชื่อมโยงให้ใกล้เคียงมากขึ้นด้วยการคมนาคมสมัยใหม่ บนพื้นที่นี้ กวีได้สะท้อนให้เห็นถึงท่าทีและการปรับตัวของคนในเมืองกระบี่ที่ถูกดึงเข้าไปสัมพันธ์กับวาทกรรมความเป็นชาติสยาม ค่อยๆ เกิดสำนึกร่วมทำให้คนในชนบททั้งใกล้และไกลถูกแรงดึงเข้าสู่พื้นที่อำนาจและสังคมเศรษฐกิจแบบใหม่นี้ ในฐานะที่พื้นที่ใหม่นี้สามารถตอบสนองสำนึก โอกาส และความปรารถนาแบบใหม่ผ่านการเข้ารับบริการและปฏิสัมพันธ์ในทิศทางต่าง ๆ กระบวนการนี้จึงกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งให้คนท้องถิ่นต้องปรับเปลี่ยนตัวเองเพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบหรือชนบทของพื้นที่ใหม่นี้ด้วย ดังเช่นในกรณีของกวีที่ต้องมาขึ้นทะเบียนเป็นเสือป่า ขณะที่ประชาชนทั่วไปก็ต้องเข้ารับบริการผ่านการทำสำมะโนประชากร จ่ายภาษี และเอกสารราชการต่าง ๆ เพื่อที่สุดแล้ว พวกเขาจะถูกควบคุมจากรัฐสยามอย่างใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น¹

3) การคมนาคมภายในและการขยายตัวของตลาดในฐานะพื้นที่ทางเศรษฐกิจและสังคม

นโยบายจากรัฐสยามในการเปลี่ยนแปลงท้องถิ่นนั้นดำเนินมาอย่างเข้มข้นตั้งแต่ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมืองกระบี่ก็ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการนี้เช่นเดียวกัน โดยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระยะนี้ แง่หนึ่งเป็นความพยายามและตระหนักของรัฐในการวางแผนนโยบายเพื่อจะสามารถเข้าถึงท้องถิ่นได้อย่างว่องไว ทั้งเพื่อจุดมุ่งหมายในการจัดการและจุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจ ภาคใต้ฝั่งตะวันตกในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้กลายเป็นศูนย์กลางการค้าและอุตสาหกรรมเหมืองแร่แห่งใหม่ที่เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในเขตเมืองระนอง ภูเก็ต ตะกั่วป่า และพังงา ชาวต่างประเทศซึ่งส่วนมากเป็นชาวจีน (ในระยะแรก) และชาวอังกฤษ (ในระยะหลัง) ได้เข้ามาลงทุนทำเหมืองแร่ดีบุกจำนวนมาก ความเคลื่อนไหวเหล่านี้มีส่วนกระตุ้นในการพัฒนาปรับปรุงหรือสร้างทางเกวียนและถนนในเมืองสำคัญๆ อาทิ เมืองภูเก็ต นครศรีธรรมราช สงขลา เป็นต้น [15] ในแฉียงนาพหนะ พระยารัษฎานุประดิษฐ์ก็สร้าง “เกวียนเทศา” ขึ้นจากตัวอย่างที่ไปเห็นจากเมืองชวา แล้วให้ผู้ใหญ่บ้านและกำนันไปส่งเสริมให้ราษฎรสร้างใช้เป็นตัวอย่าง ส่วนเมืองกระบี่ก็มีการปรับปรุงถนนหนทาง ขุดคูข้างถนน เพื่อให้การคมนาคมสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น [3]

การเปลี่ยนแปลงด้านคมนาคมและการเกิดขึ้นของตลาดในฐานะพื้นที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ขยายตัวขึ้น เป็นปัจจัยหนึ่งที่ดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองกระบี่ บทนิราศตอนหนึ่งได้บันทึกถึงการเข้ามาของคนกลุ่มใหม่ ๆ จำนวนมากกว่า “ที่ตรงนี้เป็นป่ากรราร้าง เขาพิงวางถมขุมที่ลุ่มหล่ม ที่ได้เดินปราบขุดให้อุดตม คนนิยมมาอยู่เป็นหมู่กอง ฝ่ายใต้สะพานบ้านดูเกลื่อนกล่น มีผู้คนอิงอื้อเทียวซื้อของ ล้วนสินค้ากองเกกอนเอนอง คนแซ่ช้อรงหญิงชายสบายบาน” [5]

บทนิราศอีกตอนบรรยายว่า “เหนือสะพานบ้านหนึ่งเขาพิงตั้ง กำลังยังปล้ำปลุกกันทุกแห่ง แม้ปลุกเสร็จ การที่สร้างค่าจ้างแพง แต่การแสวงค้าขายสบายดี” [5] ซึ่งสะท้อนความเป็นชุมชนเมืองของกระบี่ที่น่าสนใจยิ่ง กล่าวคือมีการจ้าง “นายช่างก่อสร้าง” ขณะที่ในตลาดก็มีสินค้า “ทั้งกบลิ้วเหล็กไซ เลื่อยใหญ่เล็ก” [5] ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีนายช่างที่อาจเป็นทั้งชาวจีนและชาวท้องถิ่นดั้งเดิมหันมายึดอาชีพนี้จำนวนมากพอที่

¹ หลักฐานวรรณกรรมไม่ได้ครอบคลุมข้อมูลการสำมะโนอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ แต่พบได้ในบางมณฑลจากวรรณกรรมนิราศเรื่อง “นิราศเทพา” ของ ก.แสงจันทร์ กวีผู้เป็นอาลักษณ์ในสมเด็จพระเจ้าฟ้ามุขทิมพร กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ ผู้ว่าการมณฑลนครศรีธรรมราช นิราศเรื่องนี้เขียนเล่าถึงการเดินทางจากสงขลาไปเทพาเพื่อการทำสำมะโนประชากรในวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ.2460 เข้าใจว่าในระยะดังกล่าวจะมีการสำมะโนทั่วทุกตำบล ภายหลังจากที่เคยมีการสำมะโนไปครั้งหนึ่งแล้วในสมัยรัชกาลที่ 5 ช่วงทศวรรษ 2440 [16]

พ่อค้าเงินจะสามารถทำกำไรจากสินค้าประเภทเครื่องมือช่างได้ ขณะเดียวกันก็สะท้อนการเติบโตของเมืองกระบี่ว่ามีศักยภาพมากกว่าที่จะหล่อเลี้ยงคนอาชีพเฉพาะทางที่ไม่ได้ประกอบกิจการหรือประมงได้

นिरาศยังไล่เรียงให้เห็นว่าสินค้าในตลาดใหม่มีหลากหลาย ทั้งสินค้าจากชาวบ้านกระบี่เอง เช่น สัตว์เลี้ยง พืชผัก สัตว์ทะเล และสินค้าจากตลาดภายนอก ทั้งในและนอกประเทศ เช่น เสื้อผ้า แพรพรรณ แพรฝรั่ง ถ้วย ชาม น้ำหอม เป็นต้น [5] กวีสื่อว่าตลาดดึงดูดผู้คนที่อยู่ห่างไกลกันในทางกายภาพได้เข้ามาปฏิสัมพันธ์กันผ่านการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่แปลกหูแปลกตาชาวท้องถิ่น ขณะที่สินค้าท้องถิ่นก็สะท้อนอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในเมืองกระบี่อันหลากหลาย เช่น การกล่าวถึง “คนเหนือ” ซึ่งหมายถึงกลุ่มคนไทยที่ตั้งบ้านเรือนอยู่บนที่ดอนหรือควนสูงห่างไกลที่นำผลผลิตจากปามาขายและแลกเปลี่ยน ชาวทะเล หรือชาวน้ำ (อุรกลาไวย) ก็เอาสัตว์ทะเลมาขายบนนिरาศตอนนี้บรรยายภาพการซื้อขายที่มีชีวิตชีวาเป็นอย่างยิ่ง ดังว่า “พวกชาวเหนือไม่มีเรือเข้ามาดอน ต้องหาบคอนหัวทูนจนพูนหนัก พวกทะเลมีเรือทุกอย่างออกคลุกคลี ไม่ถ่อหักตกเรือเปียกเพื่อพริก แต่เขาได้ปูปลาเอามาขาย ที่ข้างขายหอยกุ้งยุงมือสั้น หยิปไม่ทันกระชากตกกว่าหกหมัด เจ้าของกระสาย ขายแพงแข็งไม่ลด ผู้ซื้ออดยืมเผื่ออยู่แล้วลุ่ม ไม่น่าจะคบมาค้าแขกแปลกประหลาดขายกุ้งกระดาดตั้งอวดล่อหนวดหุ้ม บ้างขายหอยทั้งเปลือกเลือกกันซุ่ม บ้างไปรุ่มกันซื้อรื้อปลาโกรย” [5]

นอกจากนี้ ตลาดยังมีบทบาทในการจำแนกเอกลักษณ์ของกลุ่มคนด้วย เห็นได้จากลักษณะสินค้าที่ผู้คนนำมาขาย เช่น ชาวมลายู และชาวน้ำ หรืออุรกลาไวย นำสินค้าที่ทำได้มาจากท้องทะเล เช่น ปู ปลา กุ้ง หอย โดยเฉพาะชาวมลายูนั้น จดหมายเหตุในรัชกาลที่ 6 คราวเสด็จหัวเมืองปักษ์ใต้ฝั่งตะวันตกเมื่อ พ.ศ.2453 บันทึกไว้ว่า นอกจากจะใช้เครื่องมือประมงชายฝั่งเก่งแล้ว ยังค่าน้ำงมหยอนางรมตัวเรื่อยๆ ได้เก่งด้วย [7] ส่วนชาวน้ำหรืออุรกลาไวย เป็นกลุ่มคนที่เชี่ยวชาญการประมงน้ำลึก เช่น กลุ่มชาวน้ำเกาะปอกีเคยหาไข่มุกมาขาย [11] ขณะที่ชาวนา ซึ่งเป็นกลุ่มคนไทยส่วนใหญ่จะมีสัตว์น้ำจืดมาเป็นสินค้าในตลาดใหม่ ดังบทนिरาศกล่าวไว้ว่า “ข้างพ่อหม้ายชาวนาขายปลาช่อน วิดแล้วคอนมาเป็นกลุ่มหลุด กลุ่มหัว ชั่งโล้ย ใหญ่ไม่มีใครซื้อสักตัว เพราะเขากลัวช่อนพองไม่ต้องตา” [5]

บทนिरาศได้บันทึกถึงชาวจีนที่นำสินค้าหลากหลายมาขาย โดยเฉพาะสินค้าจากต่างประเทศ หรือท้องถิ่นไกลห่างอื่น ๆ ได้แก่ ผ้า เครื่องมือเครื่องใช้ เช่น กบ สิว เลื่อย กระจก ตะเกียง เป็นต้น ดังตอนหนึ่งว่า “มีโรงนัดนัดขายวันอาทิตย์ เป็นอาנית แสนสุขสนุกสนาน พวกจีนขายไหหมามถ้วยชามจาน มีดพร้าขวานจอบขะแลงเหล็กแล่งตะใบ ทั้งกบสิ่วเหล็กไซ เลื่อยใหญ่เล็ก บ้างขายเหล็กเชิงกรานแลผลาไล โล้เป้ บั้ง ตะเคียวเหล็กเกี่ยวไฟ บ้างขายตะไกรมีดโกนตะเกียงโคม” [5]

เป็นที่น่าสังเกตว่า บทนिरาศข้างต้นได้กล่าวถึง “โรงนัด” หรือ “ตลาดนัด” ซึ่งกล่าวกันว่าเป็นความคิดริเริ่มของพระยารัชฎานุประดิษฐ์¹ การสร้างตลาดนัดขึ้นไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อการแลกเปลี่ยนสินค้ากันเท่านั้น แต่สะท้อนถึงการที่ชุมชนต่างๆ มีผลผลิตทางการเกษตรที่เกินกินเกินใช้ในครัวเรือนมากขึ้น การสร้างตลาดนัดขึ้นจึงเป็นการสร้างช่องทางการระบายสินค้าของชุมชนอันเป็นวิถีของทุนนิยมสมัยใหม่นั้นเอง ตลาดจึงเป็นพื้นที่และกลไกสำคัญอันเป็นศูนย์กลางในการสร้างและเกิดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกลุ่มคนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เห็นได้จากการบรรยายของกวีในอีกหลายตอนด้วยกัน ดังภาพในตลาดว่า “ถึงตลาดเขานัดกันขายของอนเกนองคั่งคับอยู่ลับสน พวกแขกแจ็กเงินใหม่เทศไทยปน แต่ล้วนคนเบียดเสียดกันเหยียดยัด” [5] หรืออีกตอนหนึ่งว่า

¹ ภายหลังจากที่ท่านได้ไปที่เกาะชวา ได้เห็นการจัดตลาดนัดในชุมชนต่างๆ หมุนเวียนกันไปในแต่ละวัน ในสัปดาห์หนึ่ง ต่อมาข้าหลวงมณฑลนครศรีธรรมราชก็ได้นำไปเป็นตัวอย่าง จนเกิดวัฒนธรรมตลาดนัดอย่างแพร่หลายในภาคใต้ฝั่งตะวันออก ตั้งแต่หลังปฏิรูปการปกครอง พ.ศ.2439 เป็นต้นมา [13], [10], [17]

“พอมาทพบปลาเบนสดออกกรสแปลก ชวนว่าแลกกันหรือน้องกับของข้า ก็ต่างคนต่างสมัครชกข้า ต่างปลดปลาให้กันไม่ทันจะพูด” [5] “ชวนเจ้าปู่แลกล้มกับส้มเฟือง ต่างก็เปลื้องปลดให้ไม่เข้าซี่” [5]

4) พื้นที่สันทนนาการกับการสลายชนชั้นและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม

เมื่อกล่าวถึงพื้นที่สันทนนาการของคนในท้องถิ่น คนทั่วไปมักนึกถึงการละเล่น ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน หรือแม้แต่กีฬาพื้นเมือง อย่างไรก็ตาม มีหลักฐานว่ากีฬาการพนันอย่างเกมชนสัตว์เป็นที่นิยมเป็นอย่างมากในภาคใต้ โดยเฉพาะตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา นิราศเมืองกระบี่ได้ช่วยตอกย้ำความจริงดังกล่าว โดยกวีได้เขียนบรรยายการชนไก่ในสนามเมืองกระบี่ความยาวถึง 54 บท เน้นรายละเอียดวัน เวลา สถานที่ ผู้คน และอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้อ่านจะเห็นภาพบรรยากาศของผู้ชม และนักเลงพนันไก่ กลเม็ดเคล็ดลับด้านการแข่งขันเพื่อเอาชนะ ตลอดจนกฎหมายด้านการชนและดูแลไก่ชน ทำให้รู้ได้ว่าในห้วงเวลานั้น บ่อนไก่เป็นพื้นที่สันทนนาการที่สำคัญของเมืองกระบี่ โดยการชนไก่จะจัดขึ้นในวันอาทิตย์ เริ่มชนคู่แรกเวลา 09.00 น.จนถึงค่ำ (ไม่ระบุเวลาที่ชัดเจน) บ่อนจึงเปิดให้ผู้คนได้เข้าไปจับจองพื้นที่ตั้งแต่ 08.00 น.เป็นอย่างช้า

โดยก่อนที่จะบอกเล่าเรื่องราวบ่อนไก่ กวีได้สะท้อนอารมณ์และความรู้สึกตัวเองว่ามาอยู่ในเมืองแล้วไม่มีชีวิตชีวมามากนัก ทั้ง “หวนละห้อย” และ “อารมณ์โรยโหยหิวผิดผิวพรรณ” แต่ความรู้สึกเหล่านี้ก็หายไปอย่างรวดเร็วเมื่อถึงวันอาทิตย์ เนื่องจากท่านรู้ว่าจะมีการเปิดบ่อนไก่ ดังบทนิราศตอนนั้นว่า “เขาจะชนไก่พนันกันตามเคย ค่อยสะบายทุกข์เบาบรรเทาหาย กินข้าวเช้าแต่พอแฉ้งแล้วแต่งกาย ตะวันสายไปบ่อนจรดล” [5]

จะเห็นได้ว่าบ่อนไก่เป็นพื้นที่สันทนนาการ เป็นเป้าหมายของการผ่อนคลาย การที่บ่อนเปิดในวันอาทิตย์ที่มีโรงนัดหรือตลาดนัดด้วย แสดงให้เห็นร่องรอยวิถีชีวิตแบบสมัยใหม่ที่มีการแบ่งสรรเวลาวันปกติกับวันหยุดพักผ่อนกันอย่างชัดเจนแล้วในระดับหนึ่ง กวีจึงมีอารมณ์ความรู้สึกเหมือนกำลังรอคอยวันหยุดนั้นอยู่อย่างใจจดใจจ่อ พอ ๆ กับที่แม่ค้าแม่ขายรอให้ถึงตลาดนัดวันอาทิตย์เพื่อนำของไปขาย ขณะเดียวกัน กวียังนำเสนอให้เห็นว่า บ่อนไก่เป็นที่รวมของคนหลากหลายทั้งชาติพันธุ์และชนชั้น ความสัมพันธ์ต่างสถานะเช่นนี้ไม่เพียงแต่เกิดขึ้นได้ในพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์อย่างวัดวาอารามดังที่นิธิ เอียวศรีวงศ์ [18] เคยวิเคราะห์เอาไว้เท่านั้น แต่เกิดขึ้นได้ในพื้นที่สันทนนาการอย่างเช่นบ่อนการพนันอีกด้วย

ขุนสมานนุกรกิจเป็นข้าราชการระดับกลางๆ ใช้บ่อนไก่เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจในวันหยุด ใจจดจ่อรอคอยกับความบันเทิงนี้ เมื่อเข้าไปในบ่อนได้บรรยายถึงผู้คนมากมายที่ต่างก็ปลดเปลื้องสถานะทางชนชั้นของตนเองออกไป กลายเป็นเพียงผู้นิยมบ่อนไก่อย่างเท่าเทียมกัน จะแตกต่างกันก็แต่เพียงมีเงินแทงไถ่หน่อยหรือมากเท่านั้น บทนิราศตอนหนึ่ง บรรยายว่า “พอไถ่ถากคนฉาวสนั่นลั่น ในวันนั้นมุลนายเป็นไม่ถือ ถกเขมรขึ้นปากดั่งสระจือ ใช้ตบมือกวัภะยักเป็นสัญญาณ พอหมอไก่ซ้อมได้ยกให้น้ำ นั่งปดเปาเอาแรงหย่าแข่งชา” [5] จากตัวบทนี้ จะเห็นได้ว่ากวีบรรยายถึงบรรยากาศของการต่อรองเล่นพนันไก่ชนกันระหว่างผู้ชมในบ่อน สถานะทางสังคมของบุคคลต่างๆ ดูเหมือนจะไม่สลักสำคัญอีกต่อไป คำว่า “ไม่ถือ” ในวรรคที่ว่า “ในวันนั้นมุลนายเป็นไม่ถือ” สื่อความว่าทุกคนที่เข้ามาอยู่ในบ่อนไก่ต่างก็มีสถานะที่ทัดเทียมกันทั้งในฐานะผู้ชมการชนไก่และผู้เล่นพนันไก่ชน ในชีวิตประจำวัน ราษฎรกับมุลนายอาจสัมพันธ์กันในลักษณะข้า-ขุน-มุลนาย ซึ่งมีวิถีประเพณีและปฏิบัติต่อกันอย่างเป็นแบบแผนทางชนชั้น ทั้งด้วยฐานะทางสังคม อำนาจทางเศรษฐกิจ และอำนาจปกครอง แต่ในบ่อนไก่ ข้า-ขุน-มุลนาย สามารถปฏิสัมพันธ์เพื่อสร้างข้อตกลงบนเงื่อนไขการพนันขึ้นต่อเพียงแค่แสดงกิริยา “ตบมือกวัภะยักเป็นสัญญาณ” ซึ่งหากเป็นในวิถีความสัมพันธ์อันเป็นปกติทางสังคม กิริยาอาการลักษณะนี้อาจจะถือเป็นการไม่สุภาพ ประชาชนแสดงออกต่อมุลนาย หรือข้าราชการย่อมไม่เหมาะสม แต่นิราศเสนอให้เห็นว่าบ่อนไก่ได้กลายเป็นพื้นที่พิเศษที่สลายจารีตทางสังคมดังกล่าวลง ทำให้คนต่างชั้น

และต่างชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงกัน และบรรลุนิติสัญญาตลอดจนข้อตกลงกันได้ง่ายขึ้น

เป็นที่น่าสนใจว่าบ่อนไก่กลายเป็นที่หมายปองและเผื่อารของการเดินทางเข้าเมืองกระบี่ครั้งนี้ของชุมชนนุรกิจด้วย ทั้งนี้อาจพิจารณาได้จาก 2 ประการ คือ ประการแรก การที่ท่านอุทิศพื้นที่บรรยายบรรยายภาคในบ่อน พฤติการณ์ของไกชน การแสดงออกของผู้ชม นักพนัน และหมอไก่ โดยละเอียด กินพื้นที่นิตราศหลายสิบบท ประการต่อมา คือหลังเสร็จสิ้นรัฐระสำคัญ คือ ถ่ายรูปคณะเสื่อป่า ท่านดูเหมือนจะมีความตั้งใจที่จะพักต่อในเมืองกระบี่เพื่อรอกิจกรรมในวันอาทิตย์ บทนิตราศแสดงให้เห็นว่าวันอาทิตย์เป็นวันพักผ่อนวันสำคัญ โดยเฉพาะของเหล่าข้าราชการและพ่อค้าประชาชน กวีเข้ามาบ่อนไก่ตั้งแต่เช้ากระทั่งค่ำ จึงกลับบ้านพักรุ่งเช้าก็เดินทางกลับอำเภอลอดจน

พฤติการณ์ของกวีข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า กิจกรรมการชนไก่ดังกล่าวนี้ไม่เพียงแต่เป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของชุมชนเมืองกระบี่เท่านั้น แต่ยังเป็นกิจกรรมการพักผ่อนที่สำคัญซึ่งคนเมืองกระบี่ไม่ย่อระคยและปรารถนาที่จะเข้าร่วม เนื่องจากกิจกรรมนี้เป็นทั้งการเสี่ยงโชค กีฬาพื้นบ้าน และความบันเทิงในรอบสัปดาห์ ตอนหนึ่งกวีนำเสนอว่า “ที่ข้างนั้งข้างลุกล้วนคลุกฝุ่น ชุลมุนเขลิกขลาก ถลากไถล พวกษาแซก เอาไก่แยกไก่อษาไทย เพราะตัวใหญ่ได้เปรียบพุดเลียบลื้อ ข้างในไทยไหวพริบหิยบไก่อเดียว ดูยาวเพ็ยแหลมดีไม่มีลื้อ ออกตั้งรับกลับ ขูดแกล้งพุดพ้อ พวกแซกท้อเสียวไม่มีแ้ว เพราะเดียดัดขัดดอกยกไปลับ ไม่กล้ากลับเลียมล่อมาจอแห้ว แซกยังซอกไทยยังตอกเอาแปวแปว ได้ใหญ่แล้วอย่าซอกฉุ่่นออกมา” [5]

ภาพบรรยายจากตัวบทข้างต้น แม้แต่เพียง 3 บทจาก 54 บท แต่ได้นำเสนอให้เห็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่เด่นชัด บท “ที่ข้างนั้งข้างลุกล้วนคลุกฝุ่น ชุลมุนเขลิกขลาก ถลากไถล” ให้ภาพการเคลื่อนไหวอันวุ่นวายของผู้คนในบ่อนก่อนที่คู่ไก่จะเริ่มชน คำว่า “เขลิกขลาก” มีความหมายว่า วุ่นวาย ไร้ระเบียบ และเลอะเทอะเประอะเปื้อน คำนี้จึงแสดงให้เห็นลักษณะบ่อนที่เป็นพื้นดิน มีฝุ่น และแออัดไปด้วยผู้คนที่เข้ามามีส่วนร่วมกับการบันเทิงในวันหยุดนี้ พร้อมๆ กันนั้น กวีแสดงให้เห็นขนบในการเปรียบไก่และนำไก่มาชนด้วยว่า ส่วนใหญ่จะเป็นนักเลงไก่ชาย อุ่มไก่อมาโดยมีไม้กันเป็นร่มผ้าปิดเพื่อไม่ให้ไก่ตื่นสนามหรือตื่นคน หรือที่เรียกว่า “เสียดะหัว้า” หรือ “เสียดะบะ” จากนั้นเมื่อมาถึงก๊ววงไก่อลงไก่อๆ ตัว จะให้ห่างไม้ได้ เพราะกลัวจะถูกวางยา แล้วก็ให้กินน้ำกินข้าวเพื่อให้ไก่ออ่อนคลาย จนกระทั่งไก่อ 09.00 น.จึงมีประกาศให้เอา “ไก่อลงบ่อน” เจ้าของไก่อก็จะแก๊กเชือกผูก วางไก่อลงริมสนามแล้วเรียกหาคู่ชน นอกจากนี้ กวีบรรยายให้เห็นว่าในบ่อนไก่นั้นเต็มไปด้วยเหล่าเหลี่ยมที่หลากหลาย เจ้าของไก่อต้องระมัดระวังเพื่อไม่ให้ไก่อตัวเองถูกยา หรือถูกเปลี่ยนตัว หากส่งไก่อให้ใครประเมินกัก็ต่อจัจจ้องไว้ม่วงตา เนื่องจากกลัวอีกฝ่ายจะเล่นเล่ทำมิติมีร้าย เช่น วางยา หยิกเอ็น ซึ่งถ้าถูกกระทำเช่นนั้นก็จะเสียเปรียบในการต่อสู้ อาจต้องแพ้พนน้หลุดลุ่ย โดยกวีใช้อุปลักษณ์ว่าหาก “เพื่อนหยิกเอ็นไก่อได้แทบขายเมียบ”

วรรคต่อ ๆ มา เสนอให้เห็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้ามาพบเจอ ชัดแย้ง และแก๊กความขัดแย้งระหว่างกันผ่านกิจกรรมการจับคู่ไก่ชนและเดิมพัน พร้อมกันนั้นก็สื่อสารถึงอัตลักษณ์ของคนไทยและคนมลายูที่ต่างฝ่ายก็มีเล่เหลี่ยมและลักษณะนิสัยที่เป็นเอกลักษณ์ ดังจะเห็นได้ว่าบทนิตราศเสนอภาพของคณมลายูเจ้าของไก่ชนตัวใหญ่ได้เปรียบที่พุดจา “เลียบลื้อ” หรือเยาะเย้ยถากถางคนไทย ส่วนคนไทยก็แก๊กใจดูอ่อนที่ไก่อตนตัวเล็กด้วยการเอาไก่อเดียวยาวแหลมเข้าไป พร้อมเยาะเย้ยกลับ สร้างความขุ่นมัวให้แก่อีกฝ่าย บทนิตราศบรรยายปฏิสัมพันธ์ตอนนี้อย่างได้ภาพและอารมณ์ว่า “แซกเต็มโกรธระโคดยกไก่อตัวอ่อน มีเดียดซ้อนแหลมปลาย ทั้งซ้ายขวา พุดตามร้อนตัวอ่อนอ่อนแรงเอามาไทยแกล้งว่าไอยมันแปลกแซกไม้ตัด แซกกว่าไทยนี้มีนแรงแกล้งซังกั้ว ห้ามไม่ฟังปากฉมูก จะถูกหมัด ที่นั่นไทยเอาไก่ออ่อนเข้ายัด พอสมมัดสมแบกให้แซกเคียง แซกก็ไล่ไทยก็สู้เป็นคู่ชน

เรียกเดิมพันดังอิงระทิงเสียง ให้เพื่อนฝูงแห่ล้อมอยู่พร้อมเพรียง เข้านั่งเรียงรักษาพยาบาล” [5]

ตัวบทนิราศข้างต้นเห็นถึงน้ำเสียงการบรรยายของกวีที่ใช้ภาษาเสียงจริงจึง บทนิราศตอนนี้จึงแสดงให้เห็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวมลายูและชาวไทยที่ค่อนข้างสนิทสนมกันมาก แสดงออกผ่านการหยอกล้อและข่มขู่ขึงกันแรงๆ ก่อนที่กวีจะสรุปให้เห็นว่าปฏิสัมพันธ์ในลักษณะของการหยอกล้อนี้ถือเป็นปกติเนื่องจากเป็น “คู่แข่งกัน” กันอยู่แล้ว ปฏิสัมพันธ์เชิงแข่งขันยกระดับการแข่งขันไถ่ชนธรรมดาๆ ให้มีมิติของการต่อสู้ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ จึงสามารถเรียกเดิมพันได้สูง ทำให้บรรยากาศในบ่อนสนุกสนาน ระทิงใจมากยิ่งขึ้น ดังบทนิราศบรรยายการต่อสู้ของไก่ที่กลายเป็นภาพสะท้อนของความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยและมลายูว่า “ไก่คู่แข่งกับไทยและไขว้ไขว้ เสมอควายแต่ไม่รู้ควายอยู่ไหน แขกกี่ล้อไทยก็ล้อมรอเข้าไป พอเข้าใกล้แกกตบไทยหลบจูบแกกว่าไฮโยไทยนี่มันขี้หลอ ไม่เหมือนแกกรังล้อแล้วไม่หลุบ ไทยตอบว่าอย่าเชื่อแกเหลือครุบ อะไรหลุบเมื่อมันล่อนล่อนถึงแก่น แกกรังว่าอะหล้ออะหล่าน่าหลีเลา ...พอไก่แกกหักไก่ไทยล้มพลก ไทยตกใจทำหน้าตาบ้อหลอแกกว่าง้าหัวควายก็ไม่พอ ต่อให้ขอทานมาลักหัวกระบุง พวกไทยกลัวไม่กลัวว่าอะไร พอไก่ไทยหายขัดเปิดฉัดมดลึงถูกไก่แกกแกกท้ายยกหยางพลุง ล้มหัวถึงทบบ่อนนอนหงาบาน ที่นั่นไทยโลดเต้นเหมือนเล่นงิ้ว แขกยีนนิ้วหน้าตื่นเช่นกลืนขวาน แต่ล่องไก่ขาดินต่างทนทาน เข้าหักหาญเตะตบกับชบชวน ฝ่ายแขกไทยเจ้าของไก่ต่างไล่ซิกเห็ญเพื่อพริกผ้าเสื้อเหมือนเสื้อข่วน ที่ต่อรองมองตบหลายทบทวน ต่างรบกวนเคียวจับกันยับยู่” [5]

นิราศบทนี้แสดงน้ำเสียงของการมีอารมณ์ขัน ล้อเลียน และหยอกล้อกันระหว่างชาวไทยและชาวมลายู การบอกเล่าบรรยายกาศที่เด่นชัดและได้อารมณ์นี้ ยืนยันให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-มลายูในเมืองกระบี่ในยุครัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่มีความตึงเครียดอยู่บ้าง แม้น้ำเสียงของการบรรยายของกวีจะซุกซ่อนเอาไว้ด้วยอารมณ์ขัน แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าการใช้ภาพการต่อสู้ของไก่ชนเป็นภาพสะท้อนกลับไปให้เห็นการต่อสู้ขึงเคียวระหว่างชาติพันธุ์นั้นก็เป็นการสื่อสารที่เด่นชัดถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์สองกลุ่มนี้ในเมืองกระบี่ยุคนี้ได้ด้วย ทั้งนี้สิ่งที่ได้กล่าวแล้วในตอนต้นว่าปริมาณคนไทยและคนมลายูในเมืองกระบี่ในการสำรวจเมื่อ พ.ศ.2458 นั้นมีจำนวนใกล้เคียงกับคนไทย ทำให้บทบาทและอำนาจต่อรองในทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่าง 2 กลุ่มชาติพันธุ์นี้ไม่แตกต่างกันมากนัก นี่นี้แสดงออกผ่านการข่มขึงไปข่มขึงมาของเจ้าของไก่ชนทั้งสองฝ่าย และการไม่ลดราวาคอกกันระหว่างการหยอกล้อเยาะเย้ยที่ตึงเครียด ขณะเดียวกันก็ซ่อนนัยทางวัฒนธรรมเอาไว้ด้วย ดังที่มีการกล่าวถึงคนมลายูที่พกกริชเป็นอาวุธประจำกาย การใช้ควายเป็นของเดิมพันพนันไก่ ตลอดจนบุคลิกและนิสัยคนไทยที่ชอบล้อเลียนมลายูเรื่องการขริบอวัยวะเพศชาย เป็นต้น¹

¹ แม้อ่อนจะเป็นพื้นที่สันตนาการที่ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนต่างๆ แต่ก็เป็นพื้นที่ที่สร้างปัญหาเช่นเดียวกัน พระวิจิตรวราสารณ รายงานว่าบ่อนไก่ในปักขีได้ก่อให้เกิดอาชญากรรม เด็กๆ นิยมเล่นพนันน้ำเต้า ถ้าปล่อยปละละเลย “น่าที่จะพาความชั่วให้ติดตัวไปภายใน” [13] ในมุมมองของขุนนางไทยเห็นว่า ชาวปักขีได้นิยมเล่นการพนันกันเป็นปกติ เพราะบ่อนปักขีได้แตกต่างจากกรุงเทพฯ และหัวเมืองฝ่ายเหนือที่ภายในบ่อนนั้นมีการเล่นเพื่อความบันเทิงและการพนันขันต่อ คนจึงเล่นแต่การพนัน “บ่อนไก่ในปักขีได้มีละครมีเพลงล่อคนให้เล่นเบียด แต่พวกเมืองแควนนี้ใช้บ่อนไก่ต่างละคร บ่อนโบมีเท่าไรบ่อนไก่ก็เท่ากัน แลยังไม่มีการกำหนดบ่อนด้วยก็ยิ่งร้ายใหญ่” [13] ปัญหาการติดพนันบ่อนเบียดบ่อนได้ดังกล่าวทั้งในหมู่ราษฎรและกรมการผู้ใหญ่ผู้น้อย ทำให้พระวิจิตรวราสารณ เสนอยกเลิกหรือไม่กัจัดระบบระเบียบเสียใหม่ โดยได้ยกเลิกบ่อนเบียดเมื่อ 1 เมษายน ร.ศ.115 แต่ยังไม่ยกเลิกบ่อนไก่เพราะรัฐบาลยังต้องการภาษี เพียงแต่จัดระเบียบการเปิดที่เคร่งครัดขึ้น โดย “การซึ่งจะตั้งบ่อนนั้น ภายในเมืองข้าหลวงแลผู้ว่าราชการเป็นผู้จัดตั้ง ส่วนที่นอกเมืองกรมการนายแขวงเป็นผู้จัดตั้ง” [13] สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาต่อราชราชานุภาพ เห็นว่าบ่อนไก่เป็นประเพณีนิยมของท้องถิ่น เป็นความสุขของกลุ่มคนในปักขีได้ จึงเห็นว่ายกเลิกไปก็จะเสียหาย ทั้ง “แขกแลไทย” [13] ในภาคใต้ฝั่งตะวันตก การควบคุมบ่อนไก่เกิดขึ้นหลังการหรือระหว่างรัชกาลที่ 5 กับสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาต่อราชราชานุภาพเมื่อ 5 ปี พระยารัษฎานุประดิษฐ์ได้รายงานไปยังส่วนกลางว่า บ่อนไก่ส่งผลเสียหายต่อเศรษฐกิจของมณฑล จึงออกมาตรการว่า “ควรกักราชการที่เล่นไก่ชนให้น้อยลงบ้าง แลให้อำเภอชักชวนราษฎรทำนากับปลูกผลไม้ต่างๆ ให้มากขึ้น” ต่อมาจึงมีประกาศให้การชนไก่เป็นสันตนาการที่รัฐควบคุม

บทสรุป

อาจกล่าวได้ว่าเมืองกระบี่ในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้รับอิทธิพลจากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบทประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไทยครั้งสำคัญ ด้วยปัจจัยด้านการปฏิรูปการปกครอง ระบบคมนาคม และการขยายระบบราชการ จากเมืองเล็ก ๆ กระบี่ก็ขยายตัวเป็นชุมชนเมืองที่มีโครงสร้างที่ซับซ้อนขึ้น มีการไปรษณีย์ สถานีตำรวจ โรงภาษี ที่ว่าการาการเมือง และเป็นชุมชนการค้า ที่เปิดโอกาสให้ผู้คนได้ติดต่อปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มคนที่หลากหลายทั้งชุมชนภายในและภายนอก ผ่านกิจกรรมการค้าและกิจกรรมทางสังคม

การขยายตัวของเมืองกระบี่ได้เปิดขอบข่ายการปฏิสัมพันธ์ของผู้คนบนพื้นที่เมือง ภายใต้กิจกรรมทางเศรษฐกิจค้าขายและอำนาจราชการ บรรยากาศในด้านคมนาคมที่คล่องตัวเอื้อให้ผู้คนเดินทางได้สะดวก จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เมืองกระบี่เปิดรับผู้คนที่หลากหลาย สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นในขณะเดียวกันกับการขยายตัวของระบบราชการที่รัฐสยามได้ลงมาจัดการปกครองผ่านการจัดวางอำนาจการบริหารราชการสมัยใหม่แบบรวมศูนย์

พัฒนาการของเมืองกระบี่ที่สะท้อนในนิราศเรื่องนี้จึงเป็นประจักษ์พยานของการเติบโตขึ้นเป็นหัวเมืองที่มีอัตลักษณ์ พอๆ กับเป็นหลักฐานแห่งการกระชับอำนาจรวมศูนย์ของราชการสยามได้อย่างโดดเด่น ดังนั้น นิราศเมืองกระบี่จึงมีสถานะที่สำคัญอยู่ในฐานะหลักฐานทางประวัติศาสตร์อันแสดงถึงสภาวะสมัยใหม่ในประวัติศาสตร์กลุ่มคนที่เคยเป็นเพียงชุมชนเล็ก ๆ ชุมชนหนึ่งของภาคใต้ฝั่งอันดามัน

References

- [1] Bunnag, T. (1989). *Administration of Siam 1892-1915: The Ministry of the interior under Prince Damrong Rajanubhab*. Thammasat University Press. (in Thai)
- [2] Saengthong, P. (2021). At the threshold of modernity: Becoming a “modern Siam” of southern districts in the Dec. 1897-1917. *Ramkhamhaeng Journal of Public Administration*, 4(1), 294-326. (in Thai)
- [3] Fine Arts Department. (1999). *Culture historical development identity and wisdom Krabi Province*. Fine Arts Department. (in Thai)
- [4] Nuwattiwong, N. (1997). *A Royal inspector’s journey to the Malay Peninsula in 1886*. Fine Arts Department. (in Thai)
- [5] Nukornkit, S. (n.d.). *Nirat Mueang Krabi (50260001)*. The Institute For Southern Thai Studies. (in Thai)
- [6] Wang Lang Girl’s School. (1911). *Geography for Siam*. Textbook Department, Ministry of Education. (in Thai)
- [7] Crown Prince. (1959). *King Rama VI’s southern tour in 1905*. Fine Arts Department. (in Thai)
- [8] Bruce, S. (2016). *Sociology: A very short introduction*. Openworlds. (in Thai)

คือให้อำเภอจัดให้มีบ่อนเพียงแห่งเดียว ผู้ใดขัดขืนไม่เชื่อฟังให้อำนาจกรมการอำเภอจับกุมคุมขังได้ ประกาศอันเข้มงวดนี้ส่งผลต่อเศรษฐกิจการส่งออกสัตว์มีชีวิตของมณฑลพอสสมควร กล่าวคือสถิติ พ.ศ.2454 เมื่อเทียบกับทุกมณฑลแล้วภาคใต้ฝั่งตะวันตกมีราษฎรเลี้ยงสัตว์ส่งขายยังต่างประเทศมากถึง 34,712 คน ตลาดรับซื้อสัตว์มีชีวิตตลาดหลักคือเมืองป็นัง ตัวเลขรายได้มณฑลตั้งแต่ พ.ศ.2445-2450 สูงขึ้นทุกปี จาก 54,000 บาทในปี 2445 เพิ่มขึ้นเป็น 69,115 บาทในปี พ.ศ.2450 โดยปี 2446 ทำสถิติได้สูงสุดถึง 155,054 บาท [10]

- [9] Jaikon, T. (2005). *Siamese state and management of nature*. Remembering the October 6 Massacre. (in Thai)
- [10] Tanphitthayakupta, P. (1983). *Phraya Ratsadanupradit Mahitsaraphakdi, a model administrator*. Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University, Songkhla Campus. (in Thai)
- [11] Phraya Srivorawong. (2017). *Account of the journey of King Rama VI to the southern provinces of Siam from 10 April to 22 May 1917, Recorded by Sakkhi*. Office of Literature and History. (in Thai)
- [12] Sitthiphan, P. (1976). *The King and the history of the Siamese police*. Phithakpracha (in Thai)
- [13] Documents. (1977). *Documents of the administration of the Nakhon Si Thammarat Province during the time of Chao Phraya Yommaraj (Pun Sukhum) as governor general, 1896-1906*. Prachan Printing Press. (in Thai)
- [14] Bulkeley, E. B. (2007). *Siam was our home: A narrative memoir of Edna Bruner Bulkly's years in Thailand in the early 1900's*. (W.W.A. Class of 100, Trans). Wattana 100 Alumni Association. (in Thai)
- [15] Yeanyonganun, K. (1976). *The development of inland communication during the Reign of King Chulalongkorn*. Srinakharinwirot University. (in Thai)
- [16] Saengchan, K. (1962). *Poetry collection by K.Saengchan*. Religious Printing House. (in Thai)
- [17] Saengthong, P., Tasuan, B., Rueangrit, P., Phromthong, P., Saengthong, S., Panngam, P., Saengthong, C., Paruchakul, W., Sawatdiroj, B., Petcharat, W., Disthasuwan, S., Thipmontian, P., Wattaro, S. (2020). *Local literature and the restoration of social power in communities in the Songkhla Lake area*. Thailand Science Research and Innovation. (in Thai)
- [18] Eosriwong, N. (2012). *The quill pen and the sail: Essays on history and literature of early Rattanakosin*. Praew. (in Thai)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับของการเปิดเผยข้อมูล
ในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report)
ของบริษัทจดทะเบียนในองค์ประกอบดัชนี SET100
Factors Influencing the Level of Disclosure in the
Annual Report (Form 56-1 One Report) of Listed
Companies In the SET100 Index Constituents

มณฑา เอ็มสวัสดิ์^{1*}
Monta Aemsawas^{1*}

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี 84100

¹ Faculty of Management Sciences, Suratthani Rajabhat University, 84100, Thailand

*Corresponding author: E-mail address: mont.aem@sru.ac.th

(Received: November 29, 2023; Revised: May 5, 2024; Accepted: May 26, 2024)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัย ประกอบด้วย โครงสร้างธุรกิจ ผลกระทบของปีที่เปิดเผยข้อมูล ต้นทุนตัวแทน และโครงสร้างเงินทุน (ตัวแปรควบคุม) องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท (ตัวแปรอิสระ) และโครงสร้างผู้ถือหุ้น (ตัวแปรกำกับ) ที่มีอิทธิพลต่อระดับของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) (ตัวแปรตาม) ของบริษัทจดทะเบียนในองค์ประกอบดัชนี SET100 มีเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ รายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) ปี 2564 และ 2565 (ปีล่าสุด) วิธีการวัดค่าตัวแปร และดัชนีการเปิดเผยข้อมูล (แบบไม่ถ่วงน้ำหนัก) มีการทดสอบความเที่ยงตรงและทดสอบความเชื่อมั่นของข้อมูล เมื่อใช้ได้และยอมรับได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลและแปรผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทั้งหมดที่ศึกษามีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยให้องค์ความรู้เพิ่มขึ้น ได้แก่ โครงสร้างผู้ถือหุ้นที่มีผู้ถือหุ้นใหญ่อันดับหนึ่งถือหุ้นสูงกว่าร้อยละ 40.36 เป็นปัจจัยบ่งชี้เชิงลบทั้งอิทธิพลทางตรงที่มีต่อข้อมูลชุดย่อยของตัวแปรตาม และอิทธิพลทางอ้อมร่วมกับซีไอโอไม่ได้เป็นประธานกรรมการบริษัทและมีกรรมการตรวจสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีต่อทั้งข้อมูลชุดย่อยและข้อมูลทั้งหมดของตัวแปรตาม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทนเมื่อผู้ถือหุ้นรายใหญ่ถือหุ้นสูงซึ่งมีผลกระทบต่อความสอดคล้องของข้อมูลทางบัญชีลดลง

คำสำคัญ: ลักษณะเฉพาะของธุรกิจ ต้นทุนตัวแทน กลไกการกำกับดูแลกิจการ โครงสร้างผู้ถือหุ้น การเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี

Abstract

This research is empirical research with the objective of studying factors including business structure, impact of year of disclosure, agency costs, and capital structure (control variables); board composition (independent variables); and ownership structure (moderator variable) influencing the level of disclosure in the annual report (Form 56-1 One Report) (dependent variable) of listed companies in the SET100 index constituents. The data under study were collected from the annual report (Form 56-1 One Report) for 2021 and 2022 (the most recent year). For the methods for measuring variables and disclosure index (unweighted), a reliability test and confidence test were undertaken. After its practicality was confirmed, the data were analyzed and the results were interpreted according to the research objectives. The results found that all factors studied influence the level of disclosure in the annual report (Form 56-1 One Report) with statistical significance as required. The research findings showed that all the factors being examined influenced dependent variables with statistical significance. It can be claimed that the results contributed to additional knowledge, including the ownership structure with the largest shareholder holding shares at higher than 40.36 percent as a negative indicator containing both a direct influence on a subset of information of the dependent variable and indirect influence with the CEO that was not the chairman of the board of directors and having the audit committee being a certified public accountant on both a subset of information and all of the information of the dependent variable. This is consistent with agency theory, when the large shareholders hold higher shares, the impact on the consistency of accounting information decreases.

Keywords: Firm-specific Characteristics, Agency Costs, Corporate Governance Mechanism, Ownership Structure, Disclosure in the Annual Report

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้ออกประกาศปรับปรุงการจัดทำแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปี (แบบ 56-2) โดยได้รวมการรายงานทั้งสองแบบเข้าด้วยกันและเรียกว่า รายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) จะเริ่มใช้บังคับกับการยื่นรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2564 เป็นการยกระดับมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนและบริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนให้สอดคล้องกับพัฒนาการของมาตรฐานสากล ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ลงทุนในการนำไปจัดจายนอกเหนือจากข้อมูลทางการเงินมาวิเคราะห์เพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุน ข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงินหมายความรวมถึงข้อมูลการดำเนินธุรกิจเพื่อความยั่งยืนโดยธุรกิจนั้นจะมีกระบวนการดำเนินงานที่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และการกำกับกิจการที่ดี ถูกจัดเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ผู้ลงทุนสามารถนำมาพิจารณาทั้งด้านโอกาสและความเสี่ยงของการดำเนินธุรกิจของบริษัทได้ ดังนั้น การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทตามแบบ 56-1 One Report นอกจากจะช่วยลดภาระการจัดทำรายงานให้เหลือเพียงฉบับเดียวแล้ว ยังเป็นการตอบโจทย์ผู้ลงทุนที่คาดหวังให้บริษัทที่ต้องการเข้าไปลงทุนเป็นกิจการที่มีความยั่งยืน [1]

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่ ก.ล.ต. ได้ออกประกาศดังกล่าวข้างต้นได้เกิดปัญหาการตกแต่งบัญชีตัวอย่างเช่น บริษัท สตาร์ค คอร์เปอร์เรชั่น จำกัด (มหาชน) (STARK) โดยพบการตกแต่งบัญชี 25,000 ล้านบาทโดยประมาณ ระหว่างปี พ.ศ. 2564 – 2565 ซึ่งผู้บริหารชุดใหม่ได้ทำการปรับตัวเลขในงบการเงินปี พ.ศ. 2564 ได้แก่ รายการลูกหนี้การค้า ส่วนของผู้ถือหุ้น รายได้จากการขาย และกำไรสุทธิ จากกรณีนี้มีข้อสังเกตว่า STARK เป็นบริษัทจดทะเบียนในองค์ประกอบดัชนี SET100 (รายชื่อหลักทรัพย์ที่ใช้คำนวณดัชนี SET100 ณ วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2565) และมีบริษัทตรวจสอบบัญชีที่อยู่ใน Big4 ก็สามารถตกแต่งบัญชีได้ [2] ทำให้เกิดความจำเป็นในการปรับปรุงคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงินบนพื้นฐานแนวคิดที่สำคัญของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) ก็คือ การเปิดเผยข้อมูลอย่างครบถ้วน (Full Disclosure) ซึ่งมีทั้งการเปิดเผยข้อมูลภาคบังคับ (Mandatory disclosure) และการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ (Voluntary disclosure) [3]

เครื่องมืออย่างหนึ่งที่สำคัญเกี่ยวกับปัญหานี้มีความเกี่ยวข้องกับการรับประกันคุณภาพความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งสามารถกำหนดได้ว่าเป็นกลไกที่เชื่อมโยงผลประโยชน์ของเจ้าของบริษัทและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ และวิธีที่คณะกรรมการและฝ่ายบริหารใช้หน้าที่ของตน [4] เป็นกรอบการทำงานที่ปกป้องสิทธิของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยแสดงว่าการควบคุมภายในและการตรวจสอบของคณะกรรมการบริษัทที่มีประสิทธิภาพ นอกเหนือจากการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงินที่เชื่อถือได้ [5] ความจำเป็นในการกำกับดูแลกิจการเกิดขึ้นจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก ได้แก่ นักลงทุน ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ (ทั้งเจ้าหนี้เงินกู้และเจ้าหนี้ตราสารหนี้) คณะกรรมการบริษัท ผู้บริหาร และพนักงานในโครงสร้างองค์กร เป็นต้น [6] ผลประโยชน์ทับซ้อนเหล่านี้มักเกิดขึ้นจากสองสาเหตุหลัก ประการแรก ผู้เข้าร่วมแต่ละคนมีวัตถุประสงค์และความชอบที่แตกต่างกัน ประการที่สอง ผู้เข้าร่วมมีข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์เกี่ยวกับการกระทำ ความรู้ และความชอบของแต่ละคน [7]

มีนักวิจัยจำนวนมากได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะเฉพาะของธุรกิจ ต้นทุนตัวแทน กลไกการกำกับดูแลกิจการ โครงสร้างผู้ถือหุ้น และการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี โดยใช้ตัวแปรที่น่าสนใจจำนวนหนึ่งจากมุมมองที่แตกต่างกันในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันและมีผลลัพธ์ที่หลากหลายเกี่ยวกับความ

สัมพันธ์นี้ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมนำไปสู่แรงจูงใจ (หรือข้อจำกัด) ของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) อยู่ในระดับสูง (หรือระดับต่ำ) ในสภาพแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียนในองค์ประกอบดัชนี SET100 โดยมีการนำเสนอในลำดับต่อไป ได้แก่ วัตถุประสงค์ (Objective) ระเบียบวิธีการวิจัย (Methodology) สรุปผล (Results) และการอภิปรายผล (Discussion)

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์หลัก (โดยมีการกำหนดประเภทของตัวแปร) เพื่อศึกษาปัจจัย ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรควบคุม (Control variables: CV) ได้แก่ โครงสร้างธุรกิจ (Business structure) ผลกระทบของปีที่เปิดเผยข้อมูล (Impact of year of disclosure) ต้นทุนตัวแทน (Agency costs) และโครงสร้างเงินทุน (Capital structure) ตัวแปรอิสระ (Independent variables: IV) ได้แก่ องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการชุดย่อย (Board and Sub-board composition) และตัวแปรกำกับ (Moderator variable: MO) คือ โครงสร้างผู้ถือหุ้น (Ownership structure) ที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม (Dependent variable: DV) คือ ระดับของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) ของบริษัทจดทะเบียนในองค์ประกอบดัชนี SET100 โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย แบ่งเป็น 4 ข้อ ได้แก่

(1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุม ได้แก่ โครงสร้างธุรกิจ ผลกระทบของปีที่เปิดเผยข้อมูล ต้นทุนตัวแทน และโครงสร้างเงินทุน กับระดับของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) ของบริษัทจดทะเบียนในองค์ประกอบดัชนี SET100

(2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการชุดย่อย กับระดับของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) ของบริษัทจดทะเบียนในองค์ประกอบดัชนี SET100 โดยมีโครงสร้างธุรกิจ ผลกระทบของปีที่กำหนด ต้นทุนตัวแทน และโครงสร้างเงินทุน เป็นตัวแปรควบคุม

(3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกำกับ คือ โครงสร้างผู้ถือหุ้น กับระดับของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) ของบริษัทจดทะเบียนในองค์ประกอบดัชนี SET100 โดยมีโครงสร้างธุรกิจ ผลกระทบของปีที่กำหนด ต้นทุนตัวแทน และโครงสร้างเงินทุน เป็นตัวแปรควบคุม

(4) เพื่อศึกษาตัวแปรกำกับ คือ โครงสร้างผู้ถือหุ้น ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการชุดย่อย กับระดับของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) ของบริษัทจดทะเบียนในองค์ประกอบดัชนี SET100 โดยมีโครงสร้างธุรกิจ ผลกระทบของปีที่กำหนด ต้นทุนตัวแทน และโครงสร้างเงินทุน เป็นตัวแปรควบคุม

จากวัตถุประสงค์การวิจัยภายใต้ทฤษฎีหลัก ซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีการบัญชีเชิงบวก (Positive theory of accounting) ทฤษฎีความถูกต้องตามกฎหมาย (Legitimacy theory) ทฤษฎีตัวแทน (Agency theory) และ ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร (Resource dependency theory) สามารถสร้างกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ตามภาพที่ 1 (Figure 1) ดังนี้

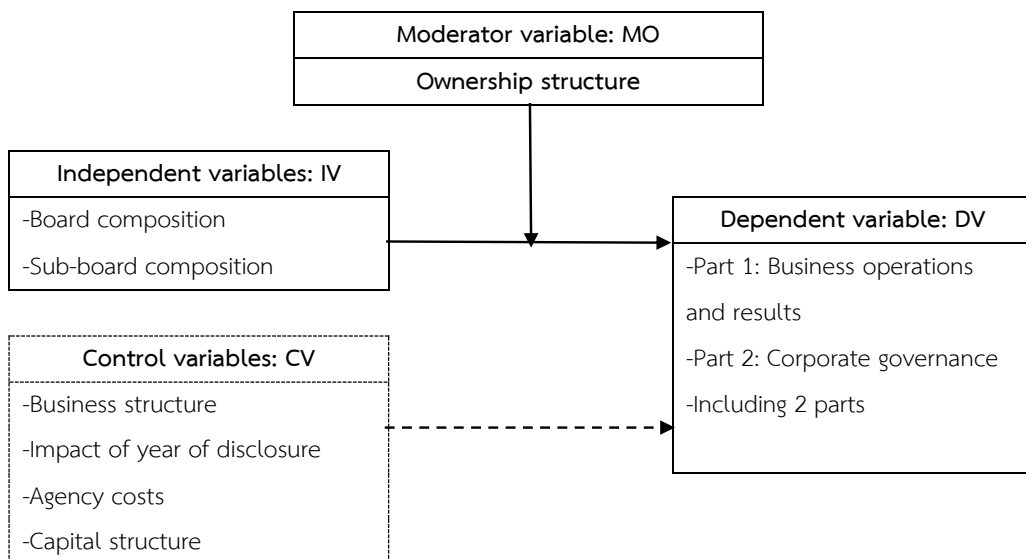

Figure 1. Conceptual framework of the research

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical research) ซึ่งใช้แหล่งข้อมูลทุติยภูมิจากรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) ของบริษัทจดทะเบียนในองค์ประกอบดัชนี SET100 (ประกาศเมื่อวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2566) สำหรับปี พ.ศ. 2564 เป็นปีแรกที่เริ่มใช้รายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) ของบริษัทจดทะเบียน และปี พ.ศ. 2565 เป็นปีล่าสุดที่มีรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) ปรากฏในข้อมูลออนไลน์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (<https://www.set.or.th>company-profile>information>) เหตุผลที่ศึกษาบริษัทจดทะเบียนในองค์ประกอบดัชนี SET100 เพราะเป็นบริษัทจดทะเบียนที่มีหลักทรัพย์ขนาดใหญ่ สภาพคล่องสูง และผ่านการคัดเลือกทั้งด้านมูลค่าการซื้อขายและปริมาณหุ้นซื้อขายที่มีขนาดใหญ่ 100 อันดับแรก จึงเป็นที่สนใจของผู้ลงทุนส่วนใหญ่เนื่องจากมีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวของดัชนีหุ้นของ SET รวมทั้งเป็นการศึกษาตามงานวิจัยที่เกี่ยวข้องก่อนหน้านี้ ตัวอย่างเช่น [8-9] เป็นต้น การศึกษาครั้งนี้มีการสร้างเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย วิธีการวัดค่าตัวแปรควบคุม ตัวแปรอิสระ และตัวแปรกำกับ และตัวแปรตาม คือ รายการตรวจสอบดัชนีการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) แบบไม่ถ่วงน้ำหนัก ดังนี้

วิธีการวัดค่าสำหรับตัวแปรควบคุม ตัวแปรอิสระ และตัวแปรกำกับ ปรากฏตามตารางที่ 1 (Table 1) ดังนี้

Table 1. Measurement method for control variables, independent variables, and moderator variable

Variables	Acronym (sign)	Measurement method	Previous researches
Business structure			
CV1: Total assets size	TASIZ (+)	Natural logarithm of total assets	[8]
Impact of year of disclosure			
CV2: The specified year	YEAR (+)	The specified year is the most recent year (Year 2022), (Dummy) is Yes = 1, No = 0	[9, 10-12]
Agency costs			
CV3: Ratio of SG&A expenses to Total Sales	RSGTS (-)	SG&A expenses / Total Sales	[13]
Capital structure			
CV4: Short-term debt to total assets ratio	STDTA (+)	Short-term debt / total asset	[14]
Board composition factor			
IV1: Board size	BOSIZ (+/-)	Total number of executive, non-executives and independent directors on the board	[15]
IV2: CEO is not the chairman	CENCH (+/-)	The existence of CEO is not the chairman, (Dummy) is Yes = 1, No = 0	[15]
IV3: Proportion of independent directors on board	PRIND (+/-)	Number of independent directors on the board / Board size	[15]
Sub-board composition factor			
IV4: Audit Committee has a certified public accountant	ACCPA (+/-)	There is at least 1 member of the audit committee who is a certified public accountant, (Dummy) is Yes = 1, No = 0	[12, 16]
IV5: Remuneration committee size	RCSIZ (+/-)	Total number of executive, non-executives and independent directors on the Remuneration committee	[9]
Sub-board composition factor			
IV6: Remuneration committee' s independent directors number	RCIND (+/-)	Total number of independent directors on the Remuneration committee	[9]
Ownership structure			
MO: High shareholding of the number one largest shareholder	HSHARE (+/-)	There is the number one largest shareholder who owns shares directly, indirectly and from the same family above median, (Dummy) is Yes = 1, No = 0	[17]

วิธีวัดค่าตัวแปรตาม มีวิธีการวัดค่าระดับของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) ของบริษัทจดทะเบียน ตามคู่มือจัดทำแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี/รายงานประจำปี แบบ 56-1 One Report ที่ยอมรับมาจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ [1] เป็นแบบไม่ถ่วงน้ำหนัก (Unweighted disclosure index) ได้แก่ มีหรือไม่มีการเปิดเผยข้อมูล นอกจากนี้ในแต่ละรายการที่ตรวจสอบควรจะมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ “มีการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี” “ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี” และ “ไม่เกี่ยวข้อง/ไม่เหมาะสม (Not applicable หรือ N/A) ที่จะมีการเปิดเผยข้อมูล” โดยมีการประเมินการตรวจสอบรายการจากกรณีศึกษาว่ามีการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี แบ่งเป็น 3 กรณี ได้แก่ มีการเปิดเผยข้อมูล “ต่ำกว่าเกณฑ์” “เป็นไปตามเกณฑ์” และ “สูงกว่าเกณฑ์” ทุกข้อ และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ 0 คะแนน = ไม่มีการเปิดเผยข้อมูล; 1 คะแนน = มีการเปิดเผยข้อมูลต่ำกว่าเกณฑ์; 3 คะแนน = มีการเปิดเผยข้อมูลเป็นไปตามเกณฑ์; และ 5 คะแนน = มีการเปิดเผยข้อมูลสูงกว่าเกณฑ์ [18] โดยมีสูตรในการคำนวณระดับค่าเฉลี่ยของการเปิดเผยข้อมูล (LEVEL) ดังนี้

$$\text{LEVEL} = \text{TOTSI} / m$$

โดย TOTSI (Total score disclosure) หมายถึง คะแนนรวมสูงสุดที่ได้รับจากมีการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) และ m (Maximum number of items) หมายถึง จำนวนรายการที่คาดว่าจะมีการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) จะมีค่าเท่ากับจำนวนรายการสูงสุด อย่างไรก็ตาม เมื่อมีรายการไม่เหมาะสม (Not applicable: N/A) ที่จะใช้วัดค่าการประเมินการตรวจสอบรายการจะตัดรายการนี้ออกจากรายการตรวจสอบ ดังนั้น จำนวนรายการที่คาดว่าจะมีการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) จะมีค่าน้อยกว่าจำนวนรายการสูงสุด เมื่อได้ระดับค่าเฉลี่ยของการเปิดเผยข้อมูล (LEVEL) ที่มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.00 ถึง 5.00 เสร็จแล้วนำมาแปลความหมายเป็นระดับ ของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ ระดับของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี มีค่า 4.01-5.00 หมายถึง อยู่ในระดับสูงที่สุด 3.01-4.00 หมายถึง อยู่ในระดับสูง 2.01-3.00 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง 1.01-2.00 หมายถึง อยู่ในระดับต่ำ และ 0.01-1.00 หมายถึง อยู่ในระดับต่ำที่สุด

วิธีการประมวลผลข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยใช้สถิติในการวิจัย ได้แก่ การคำนวณค่าสถิติพรรณนา (Description Statistics) และการวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้น (Hierarchical Regression Analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ * 0.10, ** 0.05, *** 0.01 ซึ่งมีการใช้ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องก่อนหน้านี้ ตัวอย่างเช่น [9, 12, 16, 19-22] เป็นต้น ปัญหาในการใช้การวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้น (Hierarchical Regression Analysis) คือ การเกิด Multicollinearity ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาซึ่งสามารถเกิดได้ในส่วนที่ 1 ก่อนนำตัวแปรควบคุม ตัวแปรอิสระ และตัวแปรกำกับ ไปใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้น (Hierarchical Regression Analysis) โดยกำหนดค่าความสัมพันธ์ถ้ามีค่ามากกว่า 0.80 จะเกิดปัญหาจากการที่ตัวแปรมีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก (Multicollinearity) [16] และส่วนที่ 2 เมื่อตัวแปรอยู่ในการวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้น (Hierarchical Regression Analysis) การเกิด Multicollinearity ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา เมื่อค่า VIF มากกว่า 10 หรือค่า Tolerance (TOL) น้อยกว่า 0.10 และการเกิด Autocorrelation วัดค่าจาก Durbin-Watson (D.W.) เมื่อมีค่าระหว่าง 1.50-2.50 แสดงว่าไม่มีอัตตะสัมพันธ์ในข้อมูล (Autocorrelation) [23]

การวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับชั้น (Hierarchical Regression Analysis) สำหรับการศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 4 ชั้น โดยมีรูปแบบของสมการที่ยอมรับมาจาก Muller et al. [24] ดังนี้

การวิเคราะห์การถดถอยชั้นที่ 1 นำตัวแปรควบคุมเข้าสมการ ตามวัตถุประสงค์การวิจัยย่อยที่ 1

$$DV_{ji} = \beta_0 + \beta_1 TASIZ_i + \beta_2 YEAR_i + \beta_3 RSGTS_i + \beta_4 STDTA_i \quad (1)$$

การวิเคราะห์การถดถอยชั้นที่ 2 นำตัวแปรอิสระเข้าสมการ ตามวัตถุประสงค์การวิจัยย่อยที่ 2

$$DV_{ji} = \beta_0 + \beta_1 TASIZ_i + \beta_2 YEAR_i + \beta_3 RSGTS_i + \beta_4 STDTA_i + \beta_5 IV_{ki} \quad (2)$$

การวิเคราะห์การถดถอยชั้นที่ 3 นำตัวแปรกำกับเข้าสมการ ตามวัตถุประสงค์การวิจัยย่อยที่ 3

$$DV_{ji} = \beta_0 + \beta_1 TASIZ_i + \beta_2 YEAR_i + \beta_3 RSGTS_i + \beta_4 STDTA_i + \beta_5 IV_{ki} + \beta_6 HSHARE_i \quad (3)$$

การวิเคราะห์การถดถอยชั้นที่ 4 นำตัวแปรร่วมระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรกำกับเข้าสมการ ตามวัตถุประสงค์การวิจัยย่อยที่ 4

$$DV_{ji} = \beta_0 + \beta_1 TASIZ_i + \beta_2 YEAR_i + \beta_3 RSGTS_i + \beta_4 STDTA_i + \beta_5 IV_{ki} + \beta_6 HSHARE_i + \beta_7 IV_{ki} \cdot HSHARE_i \quad (4)$$

ประเภทของอิทธิพลร่วม (Type of interaction effects) มี 4 ประเภท [25] ดังนี้

ผลการวิจัยจากชั้นที่ 4	ผลการวิจัยจากชั้นที่ 3	
	ตัวแปรกำกับมีผลต่อตัวแปรตาม	ตัวแปรกำกับไม่มีผลต่อตัวแปรตาม
ตัวแปรร่วมระหว่างตัวแปรกำกับกับตัวแปรอิสระไม่มีผลต่อตัวแปรตาม	ประเภทของอิทธิพลร่วม ประเภทที่ 1: None	ประเภทของอิทธิพลร่วม ประเภทที่ 2: Homologizer
ตัวแปรร่วมระหว่างตัวแปรกำกับกับตัวแปรอิสระมีผลต่อตัวแปรตาม	ประเภทของอิทธิพลร่วม ประเภทที่ 3: Quasi	ประเภทของอิทธิพลร่วม ประเภทที่ 4: Pure

สรุปผล

ผลการศึกษาของตัวแปรตาม ประกอบด้วย ระดับค่าเฉลี่ยของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) แบบไม่ถ่วงน้ำหนัก จำนวน 12 ด้าน พบว่า ข้อมูลทุกรายการมีระดับค่าเฉลี่ยของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) อยู่ระหว่าง 2.01-3.00 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นรายการ DV3 และ DV10 อยู่ระหว่าง 3.01-4.00 หมายถึง อยู่ในระดับสูง

ผลการศึกษาของตัวแปรควบคุม ตัวแปรอิสระ และตัวแปรกำกับ ปีวิจัยปี พ.ศ. 2565 ที่ค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 ได้แก่ CV1: TASIZ ค่าเฉลี่ยของเลขกำลังฐาน 2 เท่ากับ 11.47; CV3: RSGTS ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.87 เท่า และ IV6: RCIND ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.16 คน ปีวิจัยปี พ.ศ. 2565 ที่ค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มต่ำลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 ได้แก่ IV1: BOSIZ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.70 คน; IV3: PRIND ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.43 เท่า; IV5: RCSIZ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 คน และ MO: HSHARE ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 40.80% และค่ากลาง (Median) เท่ากับ 40.36% และปีวิจัยปี พ.ศ. 2565 ที่จำนวนบริษัทมีแนวโน้มต่ำลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 ได้แก่ IV2: CENCH จำนวนเท่ากับ 48 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 48.00 และ MO: HSHARE จำนวนเท่ากับ 79 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 79.00 และปีวิจัยปี พ.ศ. 2565 ที่ค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 ได้แก่ CV4: STDTA ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.28 เท่า และปีวิจัยปี พ.ศ. 2565 ที่จำนวนบริษัทมีแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 ได้แก่ CV2: YEAR จำนวนเท่ากับ 100 บริษัท คิดเป็น 100.00 และ

IV4: ACCPA จำนวนเท่ากับ 42 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 42.00

ผลการวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้น (Hierarchical regression analysis) ส่วนที่ 1 ก่อนนำตัวแปรควบคุม ตัวแปรอิสระ และตัวแปรกำกับ ไปใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้น (Hierarchical Regression Analysis) สรุปผลการวิจัยส่วนที่ 1 พบว่า มีค่าต่ำสุด เท่ากับ 0.00 และค่าสูงสุด เท่ากับ 0.60** ไม่มากกว่า 0.80 จึงสามารถนำตัวแปรที่ศึกษาทุกตัวแปร ไปใช้ในส่วนที่ 2 ต่อไป และส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้น (Hierarchical regression analysis) ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยสรุปผลการวิจัยส่วนที่ 2 ปรากฏตามตารางที่ 2 (Table 2) มีดังต่อไปนี้

Table 2. Summary of the results of the hierarchical regression analysis between the studied variables that have a positive/negative influence on the level of disclosure in the annual report (Form 56-1 One Report) for the year 2021-2022 and the test statistical values

Variables that have a positive/negative influence on Dependent variables	Dependent variables	Test statistical values			
		F Change	D.W.	Beta	TOL/VIF
Step 1: Bring the CV into the equation according to sub-research objective 1					
CV1: TASIZ	DV10	2.12*	1.86	0.16**	0.93/1.08
CV2: YEAR	DV1	2.47**	1.80	0.18**	1.00/1.00
CV3: RSGTS	DV1	2.47**	1.80	-0.13*	1.00/1.00
CV4: STDTA	DV3	2.74**	2.11	0.13*	0.93/1.08
Step 2: Bring the IV into the equation according to sub-research objective 2					
IV1: BOSIZ	DV7	3.70*	1.89	0.16*	0.69/1.45
	DV8	6.12**	1.72	0.21**	0.69/1.45
	DV9	6.52**	1.73	0.22**	0.69/1.45
IV1: BOSIZ	DV11	5.12**	1.65	0.19**	0.69/1.45
IV2: CENCH	DV3	2.82*	2.11	-0.12*	0.96/1.04
IV3: PRIND	DV1	2.86*	1.77	-0.13*	0.87/1.16
	DV3	5.06**	2.13	-0.17**	0.87/1.16
IV4: ACCPA	DV8	2.77*	1.80	-0.12*	0.98/1.02
IV5: RCSIZ	DV2	3.64*	1.87	-0.14*	0.98/1.02
	DV4	6.43**	1.73	-0.18**	0.98/1.02
	DV6	3.31*	1.84	-0.13*	0.98/1.02
	DV10	5.11**	1.88	-0.16**	0.98/1.02

Table 2. Summary of the results of the hierarchical regression analysis between the studied variables that have a positive/negative influence on the level of disclosure in the annual report (Form 56-1 One Report) for the year 2021-2022 and the test statistical values (Continued)

Variables that have a positive/negative influence on Dependent variables	Dependent variables	Test statistical values			
		F Change	D.W.	Beta	TOL/VIF
Step 3: Bring the MO into the equation according to sub-research objective 3					
MO: HSHARE	DV4	4.46**	1.75	-0.15**	0.96/1.04
Step 4: Bring the interaction terms between independent and moderator variables into the equation according to sub-research objective 4					
IV2: CENCH x MO: HSHARE	DV9	5.83**	1.76	-0.31**	0.29/3.40
IV2: CENCH x MO: HSHARE	DV11	5.51**	1.74	-0.31**	0.29/3.40
IV2: CENCH x MO: HSHARE	DV12	4.06**	1.76	-0.26**	0.29/3.40
IV4: ACCPA x MO: HSHARE	DV11	3.16*	1.73	-0.22*	0.33/2.99

Statistically significant at the *0.10, **0.05, ***0.01 level

Remarks: Part 1: Business operations and results DV1: Structure and operations of the group, DV2: Risk management, DV3: Driving business for sustainability, DV4: Management analysis and explanation, DV5: General and important information, DV6: Includes data of Part 1, **Part 2: Corporate governance** DV7: Corporate governance policy, DV8: Corporate governance structure and important information, DV9: Report on key performance results in corporate governance, DV10: Internal control and related transactions, DV11: Includes data of Part 2, and **Including 2 parts** DV12: Includes all of data

จากตารางที่ 2 (Table 2) สรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้นระหว่างตัวแปรที่ศึกษา มีดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 นำตัวแปรควบคุม (CV) เข้าสมการ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ ตามวัตถุประสงค์ย่อยที่ 1 พบว่า CV1: TASIZ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ DV10 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05; CV2: YEAR มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ DV1 ที่ระดับ 0.05; CV3: RSGTS มีความสัมพันธ์เชิงลบกับ DV1 ที่ระดับ 0.10 และ CV4: STDTA มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ DV3 ที่ระดับ 0.10 ขั้นที่ 2 นำตัวแปรอิสระ (IV) เข้าสมการ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ ตามวัตถุประสงค์การวิจัยย่อยที่ 2 พบว่า IV1: BOSIZ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ DV7, DV8, DV9 และ DV11 ที่ระดับ 0.10, 0.05, 0.05, และ 0.05 ตามลำดับ; IV2: CENCH มีความสัมพันธ์เชิงลบกับ DV3 ที่ระดับ 0.10; IV3: PRIND มีความสัมพันธ์เชิงลบกับ DV1 และ DV3 ที่ระดับ 0.10 และ 0.05 ตามลำดับ; IV4: ACCPA มีความสัมพันธ์เชิงลบกับ DV8 ที่ระดับ 0.10; IV5: RCSIZ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับ DV2, DV4, DV6 และ DV10 ที่ระดับ 0.10, 0.05, 0.10 และ 0.05 ตามลำดับ และ IV6: RCIND มีความสัมพันธ์เชิงลบกับ DV10 ที่ระดับ 0.10 ขั้นที่ 3 นำตัวแปรกำกับ (MO) เข้าสมการ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ ตามวัตถุประสงค์

การวิจัยย่อยที่ 3 พบว่า MO: ผู้ถือหุ้นใหญ่อันดับหนึ่งครอบครองหุ้นสูง (HSHARE) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับ DV4 ที่ระดับ 0.05 และขั้นที่ 4 นำตัวแปรร่วมระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรกำกับ (IV x MO) เข้าสมการเพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ ตามวัตถุประสงค์การวิจัยย่อยที่ 4 พบว่า MO: HSHARE มีอิทธิพลเชิงลบต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ IV2: CENCH กับ DV9, DV11 และ DV12 ที่ระดับ 0.05, 0.05 และ 0.05 (ตามลำดับ) และมีอิทธิพลเชิงลบต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ IV4: ACCPA กับ DV11 ที่ระดับ 0.10 และสรุปผลการวิเคราะห์ประเภทตัวแปรกำกับ MO: HSHARE เป็นประเภทตัวแปรกำกับบริสุทธิ (Pure moderator)

อภิปรายผล

อภิปรายผลการศึกษาของระดับค่าเฉลี่ยของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) (ตัวแปรตาม) ผลการศึกษาพบว่าข้อมูลทุกรายการมีระดับของการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นรายการ DV3 และ DV10 อยู่ในระดับสูง และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกรายการ เหตุผลที่เป็นไปได้มาจากแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน เป็นการเพิ่มเติมการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอต่อการตัดสินใจ เกิดขึ้นเมื่อผู้บริหารต้องการออกทุนใหม่ผ่านตราสารทุนหรือตราสารหนี้ในตลาดหลักทรัพย์ การรับรู้ของนักลงทุนที่มีต่อความไม่สมดุลของข้อมูลระหว่างผู้บริหารและนักลงทุนภายนอกจำเป็นต้องลดลง [26] เมื่อผู้บริหารที่มีความสามารถเกี่ยวกับการคาดการณ์รายได้ในอนาคตจะส่งสัญญาณความสามารถของผู้บริหารโดยการเปิดเผยข้อมูลได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนเพื่อการรับรู้ของนักลงทุนเป็นหนึ่งในปัจจัยกำหนดมูลค่าตลาดของบริษัท [27]

อภิปรายผลการวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้น (Hierarchical regression analysis) ตามวัตถุประสงค์การวิจัยย่อยที่ 1

ปัจจัยด้านโครงสร้างธุรกิจ คือ ขนาดของสินทรัพย์รวม (TASIZ) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับของการเปิดเผยข้อมูล ที่ระดับ 0.05 ซึ่งสนับสนุนผลการวิจัยก่อนหน้านี้นี้ ตัวอย่างเช่น [8, 10-11, 21-22] เป็นต้น และสอดคล้องกับ ทฤษฎีการบัญชีเชิงบวก (Positive theory of accounting) ได้อภิปรายว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพล ได้แก่ ภาษี กฎระเบียบ แผนค่าตอบแทนการจัดการ ต้นทุนการทำบัญชี และต้นทุนทางการเงิน นำมารวมกันเป็นแบบจำลองที่คาดการณ์ว่าบริษัทขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะประสบกับการโอนความมั่งคั่งเนื่องจากมีการแทรกแซงกิจการภายใน (ต้นทุนทางการเงิน) ดังนั้น บริษัทขนาดใหญ่มองหาที่จะลดการคุกคามจากการแทรกแซงของรัฐบาลและระดับของการวิพากษ์วิจารณ์สาธารณะจึงเปิดเผยข้อมูลทางการเงินมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก เพื่อเพิ่มชื่อเสียงและภาพลักษณ์สาธารณะของบริษัทขนาดใหญ่ [28]

ปัจจัยด้านผลกระทบของปีที่เปิดเผยข้อมูล คือ ปีที่เปิดเผยข้อมูล (YEAR เป็นปีล่าสุด) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับของการเปิดเผยข้อมูล ที่ระดับ 0.05 ซึ่งสนับสนุนผลการวิจัยก่อนหน้านี้นี้ ตัวอย่างเช่น [9, 10-12] เป็นต้น และสอดคล้องกับทฤษฎีความถูกต้องตามกฎหมาย (Legitimacy theory) เกิดขึ้นเมื่อ ก.ล.ต. ได้ออกประกาศเริ่มใช้บังคับรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) กับการยื่นรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2564 ถือเป็นภาระระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนอยู่ในระดับสูงกว่าปีก่อนหน้า ซึ่งสะท้อนการประกอบธุรกิจภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดีเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ลงทุนใช้ประกอบการตัดสินใจและนำไปสู่พัฒนาการของตลาดทุนโดยรวมเพิ่มขึ้น [1]

ปัจจัยด้านต้นทุนตัวแทน คือ อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ (RSGTS) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลที่ระดับ 0.10 ซึ่งสนับสนุนผลการวิจัยก่อนหน้านี้ ตัวอย่างเช่น [29] เป็นต้น และสอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทน (Agency theory) ได้อธิบายว่าผู้บริหารมีข้อมูลที่เป็นความลับที่นักลงทุนต้องการและไม่ได้เต็มใจที่จะเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวสู่สาธารณะ เว้นแต่จะได้รับสิ่งจูงใจที่เหมาะสม [30] และสามารถคาดว่าผู้บริหารจะเปิดเผยข้อมูลผลการดำเนินงานเฉพาะยอดรวม [27]

ปัจจัยด้านโครงสร้างเงินทุน คือ อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (STDTA) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลที่ระดับ 0.10 ซึ่งสนับสนุนผลการวิจัยก่อนหน้านี้ ตัวอย่างเช่น [8, 10, 12] เป็นต้น และสอดคล้องกับทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร (Resource dependency theory) ได้อธิบายว่าองค์กรต่าง ๆ ไม่ใช่องค์กรที่เป็นอิสระ แต่ต้องพึ่งพาเครือข่ายขนาดใหญ่ขององค์กรภายในสภาพแวดล้อม ซึ่งพวกเขาจะต้องพยายามจัดการทรัพยากรเพื่อความอยู่รอด [31] และธุรกิจที่มีการจัดหาเงินทุนอย่างสูงมากจึงก่อให้เกิดต้นทุนการตรวจสอบควบคุมดูแลมากขึ้นตามไปด้วยเพื่อที่จะลดการเพิ่มขึ้นของต้นทุนการตรวจสอบควบคุมดูแล ธุรกิจจะต้องทำการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น [6]

อภิปรายผลการวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับชั้น (Hierarchical regression analysis) ตามวัตถุประสงค์การวิจัยย่อยที่ 2

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า BOSIZ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลที่ระดับ 0.10 และ 0.05 ซึ่งสนับสนุนผลการวิจัยก่อนหน้านี้ ตัวอย่างเช่น [11-12, 21-22] เป็นต้น และสอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทนเชิงบวก (Positive agency theory) การกำหนดขนาดของคณะกรรมการบริษัทจะต้องประกอบด้วยกรรมการบริษัทไม่น้อยกว่าเจ็ดคนและไม่เกินสิบห้าคนมีลักษณะเชิงคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทนำไปสู่แรงจูงใจ (เชิงบวก) ของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล จึงส่งผลทำให้ระดับของการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับสูงขึ้น [32] นอกจากนี้ ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า CENCH, PRIND, ACCPA, RCSIZ และ RCIND มีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลที่ระดับ 0.10 และ 0.05 ซึ่งสนับสนุนผลการวิจัยก่อนหน้านี้ ตัวอย่างเช่น [10, 12, 19-20, 22, 29] เป็นต้น และไม่ได้สอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทนเชิงบวก (Positive agency theory) เหตุผลที่เป็นไปได้มาจากการกระทำของกรรมการอิสระอาจไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากอิทธิพลทางวัฒนธรรมในประเทศกำลังพัฒนากรรมการอิสระมักจะถูกเลือกโดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ทางสังคมและครอบครัวมากกว่ามาตรฐานทางวิชาชีพหรือประสบการณ์ของกรรมการอิสระที่มีศักยภาพ [10] นอกจากนี้ การวิเคราะห์โครงสร้างคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งเช่นกัน จะทำให้เข้าใจการทำงานภายในได้ดีขึ้นว่ามีความโปร่งใสในกระบวนการควบคุมการตัดสินใจหรือไม่ [19]

อภิปรายผลการวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับชั้น (Hierarchical regression analysis) ตามวัตถุประสงค์การวิจัยย่อยที่ 3 และวัตถุประสงค์การวิจัยย่อยที่ 4

ปัจจัยด้านโครงสร้างผู้ถือหุ้น คือ ผู้ถือหุ้นใหญ่อันดับหนึ่งครอบครองหุ้นสูง (HSHARE) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลที่ระดับ 0.05 และ มีอิทธิพลเชิงลบต่อความสัมพันธ์ระหว่าง CENCH และ ACCPA กับระดับของการเปิดเผยข้อมูลที่ระดับ 0.10 และ 0.05 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ได้สนับสนุนผลการวิจัยก่อนหน้านี้ ตัวอย่างเช่น [16] เป็นต้น โดย HSHARE เป็นตัวแปรกำกับประเภทตัวแปรกำกับบริสุทธิ์ (Pure moderator) และสอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทน (Agency theory) ได้อธิบายว่าผู้บริหารเป็นกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่มีความสำคัญ เมื่อผู้บริหารเพิ่มระดับความเป็นเจ้าของขึ้นจนถึงระดับที่มีอำนาจในการควบคุมบริษัทจะนำมาซึ่งการหาประโยชน์เพื่อตนเองเท่ากับเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นทั้งหมด [33]

นอกจากนี้ ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่เป็นผู้บริหารเมื่อการถือหุ้นสูงขึ้นมีผลกระทบต่อความสอดคล้องของข้อมูลทางบัญชีลดลง [34]

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้สนับสนุนทฤษฎีที่ใช้ จากการผสมผสานทฤษฎีต่าง ๆ เข้าด้วยกันจะดีที่สุด [35] ดังนี้

(1) การนำผลการวิจัยไปใช้สนับสนุนทฤษฎีที่นำไปสู่แรงจูงใจ (เชิงบวก) ของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าทฤษฎีการบัญชีเชิงบวก คือ TASIZ ทฤษฎีความถูกต้องตามกฎหมาย คือ YEAR ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร คือ STDTA และทฤษฎีตัวแทนเชิงบวก คือ BOSIZ จะช่วยเพิ่มคุณภาพการตรวจสอบและลดข้อได้เปรียบที่ได้รับจากการระงับข้อมูล จึงนำไปสู่แรงจูงใจ (เชิงบวก) ของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล และการเปิดเผยข้อมูลการคาดการณ์ช่วยให้นักลงทุนประเมินความสามารถของผู้บริหารในการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจได้ดีขึ้น [27] จึงส่งผลทำให้ระดับของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) อยู่ในระดับสูงขึ้น

(2) การนำผลการวิจัยไปใช้ทั้งสนับสนุนและไม่สนับสนุนทฤษฎีที่นำไปสู่ข้อจำกัด (เชิงลบ) ของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ด้านหนึ่ง ไม่สนับสนุนทฤษฎีตัวแทนเชิงบวก ได้แก่ CENCH, PRIND, ACCPA, RCSIZ และ RCIND อีกด้านหนึ่ง สนับสนุนทฤษฎีตัวแทน ได้แก่ RSGTS และ HSHARE เป็นตัวแปรกำกับประเภทตัวแปรกำกับบริสุทธิ (Pure moderator) แทนที่จะช่วยเพิ่มคุณภาพการตรวจสอบและลดข้อได้เปรียบที่ได้รับจากการระงับข้อมูล กลับนำไปสู่ข้อจำกัด (เชิงลบ) ของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล และผู้บริหารไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีที่อาจส่งผลกระทบต่อสถานการณ์การแข่งขันของบริษัทในตลาด แม้ว่าส่งผลให้ต้นทุนที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าต้นทุนที่เกี่ยวข้องนี้แสดงถึงความเสียเปรียบทางการแข่งขัน [36] จึงส่งผลทำให้ระดับของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) อยู่ในระดับต่ำลง

ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้สนับสนุนการทำงาน

(1) การเพิ่มการกำกับดูแลของคณะกรรมการบริษัทและผู้บริหารระดับสูงของบริษัทจดทะเบียนในรูปของ Dv3 และ Dv10 ผู้ในระดับสูง ซึ่งมีผลต่อความโปร่งใสและคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลระดับบริษัท (แบบ 56-1 One Report) เป็นปริมาณและภาพรวมเพียง 2 ส่วน พร้อมกับวิเคราะห์แบบว่าปริมาณ ค่าเบี่ยงเบน และตัวอย่างรายการอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเปิดเผยข้อมูลได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

(2) การเพิ่มการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอต่อการสนับสนุนของนักลงทุน ผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้เสียหลายกลุ่มจากภายนอกโดยเสนอแนะให้บริษัทจดทะเบียน (แบบ 56-1 One Report) ได้

(3) การเพิ่มการกำกับดูแลของคณะกรรมการบริษัทและผู้บริหารระดับสูงของบริษัทจดทะเบียนในรูปของ Dv3 และ Dv10 ผู้ในระดับสูง ซึ่งมีผลต่อความโปร่งใสและคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลระดับบริษัท (แบบ 56-1 One Report) เป็นปริมาณและภาพรวมเพียง 2 ส่วน พร้อมกับวิเคราะห์แบบว่าปริมาณ ค่าเบี่ยงเบน และตัวอย่างรายการอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเปิดเผยข้อมูลได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

(1) ควรมีการวิจัยเรื่องนี้ซ้ำอีกในช่วงเวลาอื่น ทั้งนี้เมื่อเวลาเปลี่ยนไปบริษัทจดทะเบียนในองค์กรประกอบดัชนี SET100 อาจเปลี่ยนไป เนื่องจากมีการทบทวนหุ้นทุก 6 เดือนที่สามารถเข้าไปอยู่ใน SET100 ได้

(2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระดับของการเปิดเผยข้อมูลระหว่างวิธีไม่ถ่วงน้ำหนัก วิธีถ่วงน้ำหนัก และวิธีอื่นที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เนื่องจากแต่ละวิธีจะแสดงถึงข้อมูลมีความสำคัญเพื่อผู้ใช้แต่ละกลุ่มแตกต่างกันได้

(3) ควรมีการศึกษาเรื่องนี้เพิ่มเติมเมื่อมีการแบ่งออกเป็นส่วนและจำนวนรายการใหม่จะส่งผลทำให้ระดับคะแนนที่ได้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งอาจทำให้มีปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อระดับของการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมขึ้นได้

References

- [1] SEC (The Securities and Exchange Commission). (2020). *Manual for preparing the annual data entry form/annual report, Form 56-1 One Report*. <https://publish.sec.or.th/nrs/8619s.pdf>. (In Thai)
- [2] The Bangkok Insight. (2023). *What's in the "STARK" statement? Summary of account decoration of 25000 million*. <https://www.thebangkokinsight.com/news/stock-finance/1123115/>. (In Thai)
- [3] Gunawan, H., & Lina, E.O. (2015). Mandatory and voluntary disclosure of annual report on investor reaction. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 5 (Special Issue), 311-314.
- [4] OECD. (2004). *OECD principles of corporate governance, organization for economic co-operation and development*. <https://www.oecd.org/corporate/ca/corporategovernanceprinciples/31557724.pdf>.
- [5] Melvin, C., & Hirt, H. (2005). Corporate governance and performance: A brief review and assessment of the evidence for a link between corporate governance and performance. *Journal of Business and Finance*, 8(6), 269-278.
- [6] Jensen, M.C., & Meckling, W.H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3, 305-360.
- [7] Imam, M., & Malik, M. (2007). Firm performance and corporate governance through ownership structure: Evidence from Bangladesh Stock Market. *International Review of Business Research Papers*, 3(4), 88-110.
- [8] Dian, F., Handayani Siti Ragil, H.S., & Rahayu Sri Mangesti, R.S. (2019). The influence of firm characteristics, corporate governance and capital structure on islamicity disclosure index:
A study of companies listed in Jakarta Islamic index during period of 2012-2016. *RJOAS*, 7(91), 112-131. <https://doi.org/10.18551/rjoas.2019-07.12>.
- [9] Kanapathippillai, S., Johl, S.K., & Wines, G. (2016). Remuneration committee effectiveness and narrative remuneration disclosure. *Pacific-Basin Finance Journal*, 40(B), 384-402.
- [10] Alnabsha, A., Abdou, H.A., Ntim, C.G. & Elamer, A.A. (2018). Corporate boards, ownership structures and corporate disclosures: Evidence from a developing country. *Journal of Applied Accounting Research*, 19(1), 20-41. <https://doi.org/10.1108/JAAR-01-2016-0001>.
- [11] Alqahtani, A.S.H. (2019). Accounting disclosure and corporate governance mechanisms in Kingdom of Saudi Arabia [Doctoral dissertation, Victoria University]. https://vuir.vu.edu.au/40444/1/ALQAHTANI%20Abdulrahman-%20thesis_nosignature.pdf.
- [12] Jahid, M.A., Rashid, M.H.U., Hossain, S.Z., Haryono, S., & Jatmiko, B. (2020). Impact of

- corporate governance mechanisms on corporate social responsibility disclosure of publicly-listed banks in Bangladesh. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(6), 061 – 071.
- [13] Owusu, A., & Weir, C. (2017). Agency costs, ownership structure and corporate governance mechanisms in Ghana. *International Journal of Accounting, Auditing and Performance Evaluation*, 14(1), 63-84.
- [14] Kyriazopoulos, G. (2017). Corporate governance and capital structure in the periods of financial distress: Evidence from Greece. *Investment Management and Financial Innovations*, 14(1-1), 254-262. [http://dx.doi.org/10.21511/imfi.14\(1-1\).2017.12](http://dx.doi.org/10.21511/imfi.14(1-1).2017.12).
- [15] Al-Janadi, Y., Rahman, R.A., & Omar, N.H. (2013). Corporate governance mechanisms and voluntary disclosure in Saudi Arabia. *Research Journal of Finance and Accounting*, 4(4), 25-35.
- [16] Mangena, M., & Pike, R. (2005). The effect of audit committee shareholding, financial expertise and size on Interim financial disclosures. *Accounting and Business Research*, 35(4), 327-349.
- [17] Khanthavit, A., Polsiri, P., & Wiwattanakantang, Y. (2003). *Did families lose or gain control? Thai firms after the East Asian financial crisis*. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.370120>.
- [18] Donnelly, R., & Mulcahy, M. (2008). Board structure, ownership, and voluntary disclosure in Ireland. *Corporate Governance an International Review*, 16(5), 416-429.
- [19] Cerbioni, F., & Parbonetti, A. (2014). Exploring the effects of corporate governance on intellectual capital disclosure: An analysis of European biotechnology companies. *European Accounting Review, Forthcoming*, 1-52. <https://ssrn.com/abstract=1012838>.
- [20] Felo, A.J., Krishnamurthy, S., & Solieri, S.A. (2003). *Audit committee characteristics and the perceived quality of financial reporting: An empirical analysis*. (April 2003: 1-39). <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.401240>
- [21] Said, R., Joseph, R., Hassan, R., & Safri, I.S.A. (2023). The effect of corporate governance mechanisms on integrated reporting: A structural equation modelling (SEM) approach. *International Journal of Business and Society*, 24(1), 380-398.
- [22] Said, R., Zainuddin, Y.H., & Haron, H. (2009). The relationship between corporate social responsibility disclosure and corporate governance characteristics in Malaysian public listed companies. *Social Responsibility Journal*, 5(2), 212-226.
- [23] Kenton, W. (2023). *Durbin Watson test: What it is in statistics, with example*. <https://www.investopedia.com/terms/d/durbin-watson-statistic.asp>.
- [24] Muller, D., Judd, C. M., & Yzerbyt, V. Y. (2005). When moderation is mediated and mediation is moderated. *Journal of Personality and Social Psychology*, 89(6), 852–863.
- [25] Sharma, S., Durand, R.M., & Gur-Arie, O. (1981). Identification and analysis of moderator

variables. *Journal of Marketing Research*, 18(3), 291-300.

- [26] Myers, S., & Majluf, N., (1984). Corporate financing and investment decisions when firms have information that investors do not have. *Journal of Financial Economics*, 13(2), 187–221. [http://dx.doi.org/10.1016/0304-405X\(84\)90023-0](http://dx.doi.org/10.1016/0304-405X(84)90023-0).
- [27] Healy, P.M., & Palepu, K. (2000). Information asymmetry, corporate disclosure and the capital markets: A review of the empirical disclosure literature (December 2000). https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=258514.
- [28] Watts, R.L., & Zimmerman, J.L. (1978). Towards a positive theory of the determination of accounting standards. *The Accounting Review*, 53(1), 112–134.
- [29] Tuan, T.T., Hunga, D.T., & Uyen, C.N. (2020). The effect of factors on degree of disclosing accounting information: Evidence from food industry. *Accounting*, 6(4), 525-532. <https://doi.org/10.5267/j.ac.2020.4.006>.
- [30] Nagar, V., Nanda, D., & Wysocki, P. (2003). Discretionary disclosure and stock-based incentives. *Journal of Accounting and Economics, Elsevier*, 34(1-3), 283-309.
- [31] Pfeffer, J., & Salancik, G. (1978). *The external control of organizations: A resource dependence perspective*. University of Illinois. <https://ssrn.com/abstract=1496213>.
- [32] Azutoru, I.H.C., Obinne, U.G., & Chinelo, O.O. (2017). Effect of corporate governance mechanisms on financial performance of insurance companies in Nigeria. *Journal of Finance and Accounting*, 5(3), 93-103.
- [33] Morck, R., Shleifer, A., & Vishny, R.W. (1988). Management ownership and market valuation: An empirical analysis. *Journal of Financial Economics*, 20, 293-315. [http://dx.doi.org/10.1016/0304-405X\(88\)90048-7](http://dx.doi.org/10.1016/0304-405X(88)90048-7).
- [34] Fan, S., Chen, J., & Han, H. (2023). Ownership concentration and accounting information consistency-evidence from Chinese listed companies. *Asian Review of Accounting*, 31(1), 86-113. <https://doi.org/10.1108/ARA-01-2022-0012>.
- [35] Abdullah, H., & Valentine, B. (2009). Fundamental and ethics theories of corporate governance. *Middle Eastern Finance and Economics*, 4, 88-96.
- [36] Campbell, D., Shrides, P., & Saager, H.B. (2001). Voluntary disclosure of mission statements in corporate annual reports: Signaling what and to whom? *Business and Society Review*, 106(1), 65-87. <http://dx.doi.org/10.1111/0045-3609.00102>.
- [37] Weinstein, O. (2012). Firm, property and governance: From Berle and Means to the agency theory, and beyond. *Accounting, Economics, and Law*, 2(2), 1-55. <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/2152-2820.1061/html>.

การออกแบบและพัฒนาเฟรมเวิร์คเพื่อสนับสนุน
ระบบบริการข้อมูลภูมิสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
สำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดปัตตานี
Designing and Developing a Framework to Support
Information Service Systems WebGIS for Cultural
Tourism in Pattani Province

วุฒิพงษ์ แสงมณี^{1*} และรัศมี สุวรรณวีระกำจร¹
Wutthipong Sangmanee^{1*}, and Rasamee Suwanwerakamtorn¹

¹สาขาวิชาภูมิสารสนเทศศาสตร์ วิทยาลัยการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 40002

¹Geo-Informatics programs, College of Computing, Khon Kaen University, Khon Kaen 40002, Thailand

*Corresponding author: Email address: wutthipong.sa@kkumail.com

(Received: March 10, 2024; Revised: June 20, 2024; Accepted: July 23, 2024)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนาเฟรมเวิร์คสนับสนุนระบบการให้บริการข้อมูลภูมิสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดปัตตานี พัฒนาด้วยชุดรหัสต้นฉบับแบบโอเพนซอสต์ด้วยภาษาจาวาสคริปต์ พีเอชพี คลังโปรแกรมแพนเนลล์ม, เอเฟรมและทรีเจเอส โดยบูรณาการร่วมระหว่างเทคโนโลยีแผนที่ออนไลน์ ทัวร์เสมือนจริงและแบบจำลองสามมิติทำงานประสานกัน โดยใช้ฐานข้อมูลมายเอสคิวแอลให้เป็นแพลตฟอร์มที่สามารถแสดงผลร่วมกันบนเว็บเพจ มีเฟรมเวิร์คพื้นฐานสำหรับการพัฒนาและบริหารจัดการฐานข้อมูล ระบบให้บริการแผนที่ออนไลน์ที่มีทั้งข้อมูลเชิงพื้นที่และชุดข้อมูลสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมในจังหวัดปัตตานีและฟังก์ชันอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ระบบสร้างชุดข้อมูลภาพแพนโนรามา 360 องศาเป็นชุดภาพทัวร์เสมือนจริง และกระแสน้ำสำหรับสร้างแบบจำลองและระบบการแสดงผลแบบจำลองสามมิติบนเว็บ เฟรมเวิร์คนี้สามารถใช้พัฒนาเป็นระบบภูมิสารสนเทศบนเว็บที่มีสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และใช้เป็นสื่อดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวและสร้างประสบการณ์แปลกใหม่ๆ ของแหล่งเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรมในจังหวัดปัตตานี ผู้ใช้งานเข้าถึงได้ง่ายบนอุปกรณ์สมาร์โฟนหรือคอมพิวเตอร์ด้วยเบราว์เซอร์สืบค้นและหรือชุดสวมศีรษะแม้ยังไม่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในสถานที่ทางวัฒนธรรมนั้นก็เสมือนหนึ่งว่าได้มาอยู่ในสถานที่จริง การทดสอบประสิทธิภาพการทำงานของระบบมีคะแนนระดับความพึงพอใจในฟังก์ชันการทำงานในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$)

คำสำคัญ: ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แบบจำลองสามมิติ แผนที่วัฒนธรรมออนไลน์ ทัวร์เสมือนจริง จังหวัดปัตตานี

Abstract

The article aims to design and develop a framework to support information service systems of WebGIS for cultural tourism in Pattani Province, which involves three technologies being integrated to create a platform to display on web pages in conjunction with the MySQL database. The system includes a preliminary module for database management, a travel facilitation function, modules for creating 360-degree panoramic image datasets into virtual tour, and workflow for modeling and function display web-based 3D model features. Additionally, an online map service system is utilized. All modules can function as a WebGIS-based system for cultural tourist attraction environments and as digital media for tourism promotion, thereby generating novel learning experiences for cultural heritage in Pattani Province. The client may easily access their smartphones or computers through a browser or by wearing a headset to visit as if they were visiting that particular area, which creates an innovative and fascinating experience for learning about or traveling in cultural places that have never been visited. The system testing result of the system's performance aspect had the high-level of performance rate ($\bar{X} = 4.19$).

Keyword: WebGIS, 3D Model, Cultural Mapping Online, Virtual Tour, Pattani Province

บทนำ

ในทศวรรษนี้แหล่งโบราณสถาน ศิลปะ และวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) และรัฐบาลประเทศต่าง ๆ นำมาใช้เพื่อกระตุ้นการเติบโตของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์หรือการสร้างมูลค่าและการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางวัฒนธรรม อาทิ แนวคิดการใช้นโยบายซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) ที่ใช้กลยุทธ์ทางมิติวัฒนธรรมที่หลากหลายเพื่อใช้ในการรณรงค์และวางเป้าหมายที่จะรักษามรดกและทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในระยะยาว, การปรับปรุงทิศทางของการลงทุน, การศึกษาวัฒนธรรมและสร้างแรงจูงใจเป็นหนึ่งในองค์ประกอบขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืนของการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว [1] และจากแนวคิดขององเดร มาลโรซ์ (André Malraux : 1901-1976) ซึ่งริเริ่มแนวคิดพิพิธภัณฑ์ไร้กำแพง (Museum without Walls) ได้สร้างมิติใหม่ต่อวงการพิพิธภัณฑ์ในช่วงศตวรรษที่ 20 เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ใคร ๆ ก็สามารถเข้าถึงได้ในทุกที่ ต่อมาในพ.ศ. 2559 ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมได้นำเสนอโอกาสและแนวทางในการท่องเที่ยวโลกอินเทอร์เน็ตเข้าไปสำรวจแหล่งมรดกโลกหรือเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริงได้ทางเว็บไซต์ [2] เทคโนโลยีความจริงเสมือนเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยเป็นทั้งการเปิดโอกาสและการสร้างแนวทางใหม่ ตั้งแต่พ.ศ.2554 Google Cultural Institute ได้เปิดตัวเว็บไซต์เพื่อพัฒนาชุมชนเครือข่ายโลกด้านศิลปะและวัฒนธรรมในรูปแบบแพลตฟอร์ม Google Art & Culture ที่มีการนำเสนอภาพด้วยเทคโนโลยีทัวร์เสมือนจริง (Virtual tour) พร้อมอุปกรณ์เพื่อการมองเห็นภาพได้แบบ 360 องศา หรือ Cardboard [3]

มีวิทยาการทางคอมพิวเตอร์หลากหลายที่สามารถแสดงผลภาพเพื่อกระตุ้นการรับรู้และแปลผลการมองเห็น การได้ยินเสียงผ่านอุปกรณ์สวมศีรษะ (Headset) และมีชุมชนและนักพัฒนาโปรแกรมชั้นนำสร้างคลังโปรแกรมแบบโอเพนซอร์ส (Open Source) อาทิ ThreeJS, A-Frame, Open Space3D, Pannellum เป็นต้น ทำให้ผู้พัฒนาสามารถจัดทำเอกสารดิจิทัลเพื่อให้บริการสร้างสื่อการเรียนรู้และนำเสนอข้อมูลได้อย่างหลากหลาย และเทคนิคทางโฟโตแกรมเมตรี (Photogrammetry) ซึ่งเป็นกระบวนการทางดิจิทัลในต่อภาพ 2D ที่ทับซ้อนเข้าด้วยกันตามวิถีโครงสร้างจากการเคลื่อนไหว (Structure From Motion : SFM) เพื่อสร้างแบบจำลองจากนั้นจะสร้างเมฆสามมิติหนาแน่นของจุดภาพ (Dense Point Cloud) และโครงข่ายพื้นผิว [4] นอกจากนี้วิธีการในการจัดทำเอกสารเบื้องต้นและเส้นทางการสื่อสารเพื่อความท้าทายในการอนุรักษ์แล้ว ยังต้องควรสร้างแบบจำลองดิจิทัลสามมิติที่สามารถใช้สำหรับการท่องเที่ยว การศึกษาหรือการวิเคราะห์เชิงโครงสร้างและใช้งานแบบวนซ้ำหลายครั้ง หรือการสแกนด้วยเลเซอร์จะปล่อยเลเซอร์ไปยังพื้นผิวของอาคาร ตรวจสอบเวลาที่เดินทางและการสะท้อนกลับ แต่เนื่องจากวิธีเหล่านี้ยังมีราคาสูง จึงไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวาง และนิยมวิธีโฟโตแกรมเมตรีแทนเพราะมีต้นทุนที่ต่ำกว่า อย่างไรก็ตามวิธีนี้ยังคงมีแฟ้มข้อมูลขนาดใหญ่ที่ต้องมีการจัดสรรเวลาและงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับการจัดการข้อมูล [5]

จากปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดภาคใต้ ภาครัฐและประชาชนได้ร่วมมือกันแก้ไข ปัญหาโดยให้ความสำคัญกับประเด็นการศึกษาและความเข้าใจทางวัฒนธรรมกับความเป็นพหุวัฒนธรรม ซึ่งแนวทางดังกล่าวต้องการเครื่องมือแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม แต่ปัญหาความรู้สึกหวาดระแวงและไม่มั่นใจในการเข้าถึงหรือการมีสื่อที่บิดเบือนแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่จริง นอกจากนี้แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมีหน่วยงานที่สนับสนุนหลักคือกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ส่วนใหญ่พบในรูปแบบพิพิธภัณฑ์ที่มีลักษณะต่าง ๆ ตามบริบททางวัฒนธรรม จำแนกเป็น 2 ประเภทคือ แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมหลวง มีบุคลากรหน่วยงานรัฐ

เป็นผู้ดำเนินการกับแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมราษฎร์ที่บุคคลหรือชุมชนเป็นผู้ริเริ่มและจัดการ อาทิ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน/ท้องถิ่น/ชุมชน ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม หอแสดงงานศิลป์ และการจัดนิทรรศการ เป็นต้น [6] จากการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ของคณะกรรมการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้พบว่า ในจังหวัดปัตตานี มีแหล่งเรียนรู้ 37 แห่ง มีเพียง 3 แห่งที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ซึ่งทั้ง 3 แห่ง ตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะวัฒนธรรมในจังหวัดปัตตานีนี้นั้นยังมีน้อย ในขณะที่พัฒนาการความเป็นมาของวิถีชีวิตมีมายาวนานนับพันปี ดังนั้นบทความนี้ต้องการนำเสนอกรอบการทำงานในการออกแบบและพัฒนาแพลตฟอร์มภูมิสารสนเทศบนเว็บ (Web Geographic Information System : WebGIS) เพื่อการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม โดยเขียนชุดรหัสคำสั่งร่วมกับฟรีซอฟต์แวร์แบบโอเพนซอร์ส (Open Source Free Software) เพื่อพัฒนาระบบที่มีสภาพแวดล้อมแบบที่ใช้เทคโนโลยี WebGIS-VR-3D-Internet หรือมีแพลตฟอร์มระบบให้บริการแผนที่วัฒนธรรมออนไลน์ (Culture Mapping Service) มีฐานข้อมูลสำหรับแหล่งโบราณสถาน และข้อมูลเอกสารดิจิทัลในรูปแบบต่าง ๆ เกี่ยวกับแหล่งศิลปะสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แสดงสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์แหล่งที่ตั้งของมรดกทางวัฒนธรรม ได้ทั้งแบบความเป็นจริงเสมือน (Virtual Reality : VR) ทัวร์เสมือนจริง (Virtual Tours : VT) และแบบจำลองสามมิติ (3D Model) ซึ่งการให้บริการผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยอุปกรณ์ทั้งโทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ ชุดอุปกรณ์สวมศีรษะวีอาร์ (VR Headset) [7] กรอบการทำงานนี้จะเป็นแนวทางที่สามารถทำได้ง่ายและคุ้มค่าในองค์กรขนาดเล็ก ชุมชนหรือบุคคลที่มีประสบการณ์น้อยก็สามารถใช้ระบบนี้ในสร้างหรือจัดทำเป็นสื่อเรียนรู้ทางวัฒนธรรมได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อออกแบบและพัฒนาเฟรมเวิร์คสนับสนุนระบบการให้บริการข้อมูลภูมิสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (WebGIS Service) ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Culture Tourism) โดยบูรณาการเทคนิคระบบภูมิสารสนเทศบนเว็บร่วมกับการสร้างทัวร์เสมือนจริงและการสร้างแบบจำลองสามมิติ โดยใช้รหัสคำสั่งแบบโอเพนซอร์ส

กรอบแนวคิดการพัฒนา WebGIS สำหรับการท่องเที่ยวและเป็นแหล่งเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรม
แนวคิดหลักของการพัฒนาครั้งนี้มุ่งเน้นพัฒนาให้เป็นระบบ WebGIS แบบน้ำหนักเบา (Lightweight Software) ที่พัฒนาออกแบบด้วยชุดรหัสต้นฉบับโอเพนซอร์สเพื่อเสนอกรอบการทำงานในแนวทางใหม่ที่เน้นวิธีผสมผสานใน 3 เทคโนโลยีระหว่างเทคโนโลยีแผนที่ออนไลน์ ความจริงเสมือนและทัวร์เสมือนจริง และแบบจำลองสามมิติเพื่อสร้างแพลตฟอร์มที่มีอินเทอร์เน็ตเพชแบบโต้ตอบเพื่อให้บริการในรูปแบบเว็บบริการแผนที่ (Web Map Service : WMS) เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยวและเป็นสื่อเรียนรู้ทางวัฒนธรรมแบบออนไลน์ที่มีความสัมพันธ์ในทางการรับรู้ในสภาพแวดล้อมที่มีคุณลักษณะเฉพาะที่แตกต่างตามเทคโนโลยีที่ได้ออกแบบและพัฒนา สามารถปรับใช้งานเป็นสื่อในการเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ที่เข้าถึงสถานที่จริงโดยไม่ได้เดินทางไปยังที่ตั้งจริง ในส่วนข้อมูลเอกสารหรือชุดรูปภาพจะจัดทำเป็นเอกสารดิจิทัลและบันทึกลงบนฐานข้อมูลแบบเชิงสัมพันธ์ (Relational Database Management System : RDBMS) แต่ในบางฟังก์ชันเลือกใช้วิธีเฉพาะเจาะจง (Ad Hoc Approach) คือวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะเจาะจงในงานใดงานหนึ่งโดยไม่จำเป็นต้องมองภาพรวมของระบบ เพื่อการเข้าถึงและแสดงผลบนเว็บเพจ ดู Figure 1

1. ขอบข่ายของเนื้อหาและสารสนเทศ

ครอบคลุมเนื้อหาด้านสังคมและวัฒนธรรมในบริบทพื้นที่ทางวัฒนธรรมของจังหวัดปัตตานี แบ่งเป็น

2 ประเภท ดังนี้

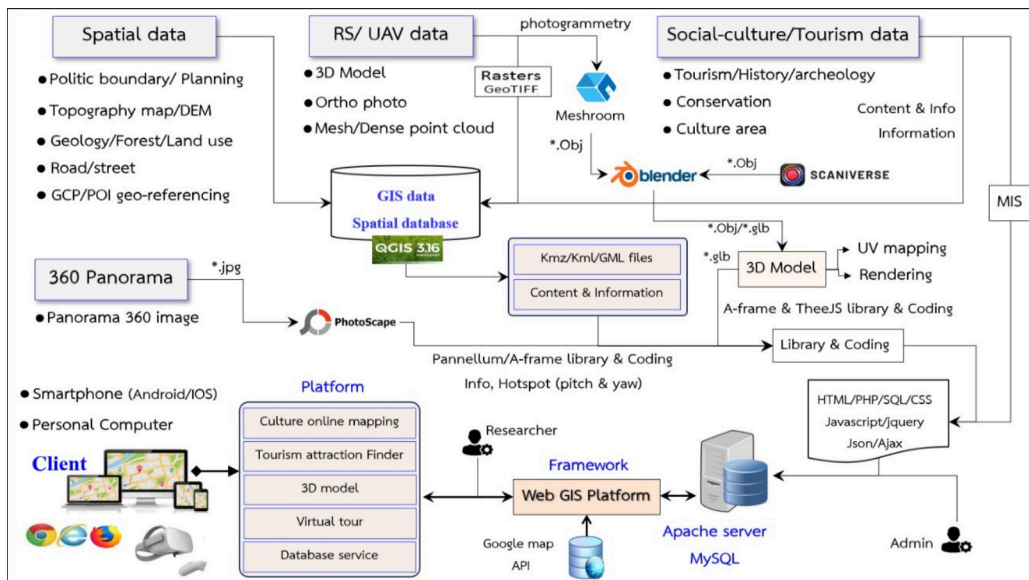
1.1 ส่วนเนื้อหาและสารสนเทศทางวัฒนธรรม ดำเนินการจัดทำเอกสารดิจิทัลทั้งในรูปแบบ รูปภาพ และวีดิทัศน์ ประกอบด้วยสาระความรู้เกี่ยวกับโบราณสถาน ประวัติศาสตร์และสถานที่ทางประวัติศาสตร์ ประเภทนี้ แนวปฏิบัติและความเชื่อ ศิลปะ-จิตรกรรม-ประติมากรรม สถาปัตยกรรมอาคาร และสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น ข้อมูลชุดภาพแพนอรามา 360 องศา และข้อมูลชุดภาพจากอากาศยานไร้คนขับ (Unmanned Aerial Vehicle: UAV)

1.2 ส่วนข้อมูลเชิงพื้นที่ ประกอบด้วย 12 ชั้นข้อมูล ได้แก่ ขอบเขตการปกครองในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด ตำแหน่งที่ตั้งหมู่บ้าน เส้นทางคมนาคม การใช้ประโยชน์ที่ดิน ชุดดิน ธรณีวิทยา ลักษณะภูมิประเทศ แหล่งโบราณสถาน-ศิลปะ-ประวัติศาสตร์-อาคารสถาปัตยกรรม สถานที่ท่องเที่ยว ที่พัก/ร้านอาหาร เป็นต้น

Table 1 The number of tourism attractions in Pattani Province: listed by category

Types of Tourist Attractions				
Archaeological site	Historical site	Cultural site	Natural based	Total
10	20	25	14	69

Source: Pattani Provincial Office of Tourism and Sports (2019) Remark : In the Fine Arts Department database, there are 21 ancient monuments and 30 are preparing to be registered

Figure 1 framework of the WebGIS platform for development that integrates techniques of virtual tours, 3D models, and map services.

วิธีการวิจัย

อุปกรณ์และเครื่องมือวิจัย

1. สถาปัตยกรรมระบบสำหรับการพัฒนา

การพัฒนาครั้งนี้ออกแบบสำหรับใช้บนสถาปัตยกรรมระบบ (Architecture System) แบบ 3 ระดับชั้น (Tree-Tier) ที่สามารถรองรับการสร้างแพลตฟอร์มและเขียนชุดรหัสคำสั่งร่วมกับคลังโปรแกรมรหัสเปิดและซอฟต์แวร์แบบโอเพนซอร์สซึ่งรองรับมาตรฐานซอฟต์แวร์ทางด้าน GIS ของ Open Geospatial Consortium : OGC จึงเป็นเครื่องมือที่มีน้ำหนักเบา มีความยืดหยุ่นและราคาถูก สร้างแพลตฟอร์มได้หลากหลายรูปแบบ และเป็นวิธีการทำงาน (Solution) ที่ใช้งานได้จริง ชุดรหัสคำสั่งที่พัฒนาสามารถสร้างและเชื่อมโยงฟังก์ชันการใช้งานร่วมกันของเทคโนโลยีที่หลากหลายทั้งการแสดงผลชุดภาพแพนอรามา 360 แบบทัวร์เสมือนจริง, แบบจำลองสามมิติและแผนที่ออนไลน์ ในสถาปัตยกรรมระบบของเครื่องแม่ข่ายใช้รูปแบบ WAMP (Windows/Apache/MySQL/PHP) ที่ติดตั้งชุดโปรแกรมเว็บเซิร์ฟเวอร์ของ Apache Server 2.4.45 ซึ่งเป็นรหัสต้นฉบับแบบเชิงวัตถุและมีสิทธิ์เข้าถึงคลังโปรแกรม มีความสามารถจัดการจุดบกพร่อง (Debug) และคุณสมบัติการรักษาความปลอดภัยขั้นสูง, ระบบปฏิบัติการวินโดวส์ (Windows 2019), ฐานข้อมูลมายเอสคิวแอล (MySQLv.5.6) และซอฟต์แวร์การเขียนสคริปต์บนฝั่งเซิร์ฟเวอร์ด้วยภาษาพีเอชพี (PHPv.7) ระบบนี้มีข้อดีคือสามารถทำงานข้อมูลที่มีปริมาณมากได้ดี สามารถสลับรุ่น PHP ที่ใช้การแปลชุดรหัสต้นฉบับ (Source Code) แต่ครั้งเดียวโดยไม่ต้องหยุดหรือเริ่มใหม่ก่อน แต่ยังมีข้อเสียคือความยุ่งยากในการเขียนชุดรหัสต้นฉบับเชื่อมต่อผสานเทคโนโลยีหลายอย่างเข้าด้วยกัน และใช้ภาษาเอชทีเอ็มแอล (HTML) และซีเอสเอส (CSS) ในการแสดงผลและตกแต่งเอกสาร

2. ฮาร์ดแวร์ ประกอบด้วย เครื่องแม่ข่ายใช้ Micro Server HPE ProLiant ที่มีคุณลักษณะ CPU Intel Xeon 4-Core, RAM ขนาด 16GB, กล้องสำหรับถ่ายภาพแพนอรามา 360 ใช้กล้อง ยี่ห้อ Insta 360 รุ่น OneX2 และกล้องระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ Huawei 360 Panorama บันทึกภาพขนาด 5376x2688px รายละเอียดภาพ 350px/inch, การถ่ายภาพมุมสูงใช้อากาศยานยูเอวี DJI Mavic Pro และ DJI Mini2, การบันทึกค่าพิกัดสถานที่ใช้เครื่องรับสัญญาณดาวเทียมกำหนดตำแหน่งยี่ห้อ Garmin Etrax20 และ Trimble R4 GPS, สมาร์ทโฟนยี่ห้อ iPhone 14Pro สำหรับการกราดภาพสามมิติ เครื่องวัดระยะด้วยแสงเลเซอร์ยี่ห้อ Leica รุ่น D510

3. ซอฟต์แวร์ เน้นการประยุกต์ใช้ฟรีซอฟต์แวร์ (Freeware) ประกอบด้วย โปรแกรม Meshroom v2019 สำหรับ

ประมวลผลด้วยวิธีโฟโตแกรมเมทรีสร้างแบบจำลองสามมิติ, Blender v2.93 ในการปรับแต่งและให้แสงเงา (Rendering) แบบจำลองสามมิติ, Image Editor Composite สำหรับสร้างภาพแพนอรามา 360 จากข้อมูลยูเอวี, Scaniverse บนระบบปฏิบัติการไอโฟนไอเอส (iOS) สำหรับการกราดตรวจภาพสร้างวัตถุแบบจำลองสามมิติ และใช้คลังโปรแกรมของ A-Frame, ThreeJS สำหรับจัดการแสดงแบบจำลองสามมิติบนเว็บเพจ และ Pannellum สำหรับแสดงผลทัวร์เสมือนจริง และแอปพลิเคชันบริการแผนที่ออนไลน์ Google Map Javascript API v3

ขั้นตอนการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัญหาและออกแบบมอดูลความต้องการระบบของผู้ใช้งาน

1.1 รวบรวมปัญหาและวิเคราะห์ระบบความต้องการของผู้ใช้งานทั้งจากการศึกษาเอกสารงานวิจัย บทความวิจัยทั้งในและต่างประเทศ และวิเคราะห์หาความเหมาะสมและผลลัพธ์ของศักยภาพในสถาปัตยกรรม

ระบบที่เป็นไปได้ตามเป้าหมาย การสนทนาพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการออกแบบและเลือกพัฒนา ระบบให้มีความเหมาะสมสามารถสร้างแพลตฟอร์มสำหรับการให้บริการและการจัดการชุดข้อมูลทางด้านมรดก ทางวัฒนธรรมให้เป็นเอกสารดิจิทัลที่ใช้งาน ผสานร่วมกันได้ใน 3 เทคโนโลยี ซึ่งในระบบออกแบบการทำงาน คำนี้ถึงการทำงานทั้ง 2 ส่วนคือ ในส่วนติดต่อผู้ใช้งาน (Front-End) ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านสารสนเทศ/นักวิชาการ/นักวิจัย กลุ่มนักท่องเที่ยวและนักเรียน และบุคคลทั่วไป และส่วนบริหารจัดการเว็บ (Back-End) สำหรับกลุ่มผู้ดูแลระบบ ผลลัพธ์สามารถใช้ประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมและอนุรักษ์ แหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดปัตตานี

1.2 การวิเคราะห์และจัดทำเอกสาร

1) รวบรวมข้อมูลเอกสารเพื่อนำไปจัดทำสาระสังเขปประกอบคำอธิบายในภาพพैनอรามา และทัวร์เสมือนจริง ชุดประมวลภาพสามมิติ และแผนที่วัฒนธรรมออนไลน์ ประกอบด้วย การรวบรวมเป็นเอกสาร ขึ้นต้นจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน/ปราชญ์ในชุมชน รวมถึงงานสำรวจและบันทึกภาพแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม แหล่งโบราณคดี และสถานที่สำคัญที่ใช้เป็นกรณีศึกษา อาทิ เมืองโบราณยะรัง มัสยิดกรือเซะ จิตรกรรมกุฏิวัดปทุมวาริและวัดควนในวัดควนนอกเป็นต้นและการรวบรวมข้อมูลเอกสารชั้นรองเกี่ยวกับเนื้อหา โบราณคดี ศิลปะ ประวัติศาสตร์ และข้อมูลเชิงอรรถาธิบาย (Non-Spatial Data) จากแหล่งข้อมูลที่สามารถ อ้างอิงได้ในรูปแบบแฟ้มข้อมูล เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และบุคคล เป็นต้น

2) การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาข้อมูลเอกสาร นำข้อมูลที่รวบรวมและสำรวจมาแบ่งเป็น ประเภท/หมวดหมู่ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จะนำมาถอดความสร้างข้อสรุปและการตัดทอนข้อมูลเป็นข้อสรุป ในแต่ละเรื่อง การเชื่อมโยงเนื้อหาพร้อมจัดทำเป็นระบบฐานข้อมูลเพื่อจัดเก็บและเรียกค้นทั้งในรูปแบบแฟ้ม ข้อมูลประเภท *.txt, *.docx, *.xlsx หรือแฟ้มข้อมูลเสียงที่มีนามสกุล *.mp3, *.wma, *.wav และแฟ้ม ข้อมูลรูปภาพ *.jpg, *.png เพื่อให้บริการใช้งานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

2. การจัดทำแผนที่วัฒนธรรมออนไลน์

เอกสารข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลในรูปแบบแฟ้มต่าง ๆ จะนำมาจัดทำข้อมูลภูมิสารสนเทศตาม ลักษณะของข้อมูลทั้งแบบฐานข้อมูลเชิงพื้นที่และฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ ขั้นตอนการดำเนินการดู Figure 2 ดังนี้

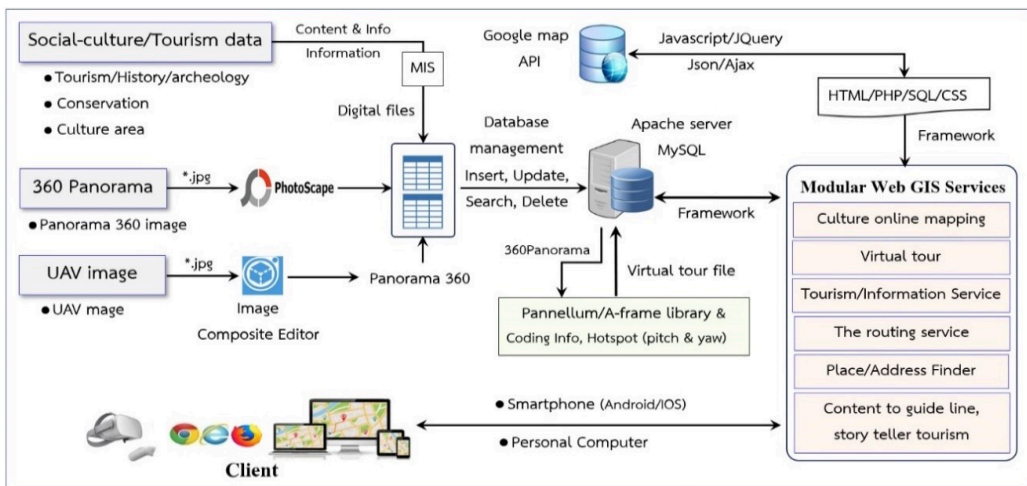

Figure 2 Display diagram framework for virtual tours on the WebGIS platform

2.1 การออกแบบและจัดทำฐานข้อมูลภูมิศาสตร์เพื่อให้บริการ มีฐานข้อมูลทางภูมิศาสตร์ 2 ประเภท คือ ฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) ซึ่งมี 2 ชนิดข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลเชิงพื้นที่ในรูปแบบข้อมูลเวกเตอร์ และแบบแรสเตอร์พร้อมข้อมูลบรรยายหรือไม่ใช่ข้อมูลเชิงพื้นที่ และฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์สำหรับจัดเก็บเนื้อหาสารสนเทศทางวัฒนธรรม ขั้นตอนการออกแบบฐานข้อมูลมีขั้นตอนต่อไปนี

1) ฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ กำหนดโครงสร้างของชั้นข้อมูล (Layer) รูปแบบระบบพิกัด และคลาสคุณลักษณะ โดยพิจารณาจากวิธีการทำแผนที่ออนไลน์และคุณลักษณะของข้อมูล การจัดทำข้อมูลให้มีความสำคัญและคำนึงถึงข้อกำหนดตามมาตรฐานคณะกรรมการการภูมิสารสนเทศแห่งชาติ (กทช.) การใช้ระบบพิกัดภูมิศาสตร์ (Geographic Coordinate System) เพื่อสอดคล้องและใช้งานร่วมกันได้กับบริการแผนที่ของ Google Map API ใช้พื้นหลักฐานทรงรี (Ellipsoid) ของ World Geodetic System 1984 หรือ WGS84 อ้างอิงรหัสตามมาตรฐานของ European Petroleum Survey Group (EPSG) รหัส EPSG 4326

2) ฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ กำหนดใช้ฐานข้อมูล MySQL โดยออกแบบสคีมาฐานข้อมูล สร้างคลาสคุณลักษณะตารางสำหรับจัดเก็บเนื้อหาสารสนเทศข้อมูลคำอธิบายคุณลักษณะ แหล่งที่อยู่ของแฟ้มเอกสารรูปภาพที่ใช้สร้างภาพทัวร์เสมือนจริงและตำแหน่งจุดพร้อมโยง (Hotspot) และแบบจำลองสามมิติ โครงสร้างของตารางคำนึงถึงการควบคุมความซ้ำซ้อนของข้อมูลและหลีกเลี่ยงความผิดปกติของข้อมูลโดยการทำให้เป็นปกติในชั้น 3NF (Normalization : 3NF) การจัดการฐานข้อมูลพัฒนารหัสต้นฉบับด้วยภาษาพีเอสทีและเอสคิวแอล

2.2 การสร้างชั้นข้อมูลเชิงพื้นที่ ประยุกต์ใช้โปรแกรมด้านระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ Quantum QGIS v.3.16 สร้างชั้นข้อมูลในรูปแบบเชฟไฟล์ (Shapefile) อ้างอิงข้อมูลของหน่วยงานมาตรฐาน อาทิ กรมแผนที่ทหาร กรมพัฒนาที่ดิน โดยปรับปรุงความทันสมัยและลากเส้นขอบเขตข้อมูล (Digitizing) เพิ่มเติมเสร็จแล้วจะแปลงแฟ้มแบบ Shapefile ให้เป็นรูปแบบ Keyhole Markup Language (kml) ซึ่งมีไวยากรณ์และรูปแบบแฟ้มแบบ เอ็กเอ็มแอล (Extensible Markup Language : XML) สำหรับแสดงผลได้ร่วมกับข้อมูลบริการแผนที่ Google Map API ซึ่งจะอัปโหลด (Upload) แฟ้มข้อมูลเข้าไปจัดเก็บที่เว็บไซต์ที่ให้บริการสาธารณะและฟรี (Website Git Version Control Repository) ในครั้งนี้ขอแนะนำ GitHub หลังการอัปโหลดจะสามารถอ้างอิงถึงแฟ้มใน Local repository เพื่อแสดงผลบนเว็บเพจแผนที่วัฒนธรรมออนไลน์ที่พื้นฐานอ้างอิงชุดรหัสคำสั่ง Google Map API Javascript โดยใช้ Key API แล้วเชื่อมโยงเข้าไปยังแพลตฟอร์มแผนที่บนเครื่องแม่ข่ายด้วยเขียนชุดรหัสต้นฉบับตามฟังก์ชันกรอบการทำงานในแต่ละแพลตฟอร์ม ซึ่งดำเนินการใน 2 รูปแบบ ดังนี้

1) การนำเข้าและบันทึกข้อมูลลงฐานข้อมูลโดยเรียกค่าพิกัดตำแหน่งละติจูดและลองจิจูดของวัตถุจากแผนที่ Google Map ด้วยชุดรหัสต้นฉบับ ค่าความละเอียดของตำแหน่งที่หลักทศนิยม 15 หลักในรูปแบบองศาทศนิยม (degree decimal) พร้อมพัฒนาชุดรหัสต้นฉบับรับส่งข้อมูลและแสดงผลตำแหน่งแผนที่ Google Map บนเว็บเพจ

2) การแปลงแฟ้มแบบ Shapefile ให้เป็นรูปแบบ *.csv หรือ *.xlsx โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel 2016 หรือรุ่นสูงกว่า เมื่อตรวจสอบข้อมูลความครบถ้วนแล้วส่งออกแฟ้มในรูปแบบ *.csv แล้วนำเข้าและบันทึกลงฐานข้อมูล และใช้ชุดรหัสต้นฉบับที่พัฒนารับส่งข้อมูลและแสดงผลแผนที่ Google Map บนเว็บเพจ

3. การสร้างทัวร์เสมือนจริง

3.1 การรวบรวมข้อมูล ดำเนินการถ่ายภาพพาโนรามา 360 องศา โดยใช้กล้อง Insta 360 และกล้อง Huawei 360 Panorama ให้ได้ชุดภาพในรูปแบบทรงกลมแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า (Equirectangular)

ซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายที่สุดและจัดการด้วยชุดรหัสต้นฉบับทีละภาพ ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าสามารถแสดงผลบนเว็บได้ ขนาดรูปภาพควรจำกัดความกว้างไว้ไม่เกินที่ 8192x4096px เพราะส่วนใหญ่ใช้งานได้กับอุปกรณ์วีอาร์ และขอแนะนำที่ขนาดภาพ 5376x2688 px. ระยะของจุดตั้งกล้องควรออกแบบให้เหมาะสมกับสถานที่ ความสูงกล้องที่ระดับ 160-170 ซม. ระยะห่างของจุดตั้งกล้องระหว่าง 3-5 ม. หรืออาจปรับระยะตามความเหมาะสมได้ จากนั้นนำภาพไปตกแต่งความคมชัด ความเข้มสว่างและรายละเอียดเนื้อสัด้วยโปรแกรม Photoscape และส่งออกเพิ่มข้อมูลในรูปแบบ *.jpg เพื่อบันทึกลงฐานข้อมูลต่อไป

3.2 การสร้างทัวร์เสมือนจริง หลังจากนำเข้าชุดข้อมูลภาพบันทึกลงฐานข้อมูลแล้ว จะใช้เฟรมเวิร์ค ชุดรหัสต้นฉบับด้วยภาษาพีเอชพี, เอสคิวแอล, จาวาสคริปต์ กำหนดค่าพิกัดจุดพร้อมโยง โดยดึงข้อมูลภาพแต่ละภาพออกมาจากฐานข้อมูลเพื่อแปลงค่าพิกัดของจุดภาพแพนโนรามาที่อยู่ในรูปเมตริกซ์ฟังก์ชันสองมิติ มีค่าเป็น $f(X, Y)$ แปลงให้เป็นค่าแกนการหมุนแบบ Pitch และ Yaw ที่ใช้ได้กับแกนการหมุนแบบทรงกลม (Spherical) ตามวิธีมองภาพแพนโนรามาแบบ 360 องศาหรือภาพแบบ Equirectangular จากนั้นใช้ชุดรหัสต้นฉบับ JavaScript Object Notation (JSON) และซีเอเอสร่วมกับคลังโปรแกรมจาก Pannellum เพื่อกำหนดตำแหน่งของจุดพร้อมโยงให้ตรงตามวัตถุประสงค์ เสร็จแล้วบันทึกเพิ่มข้อมูลในรูปแบบแบบ HTML และจัดเก็บลงในฐานข้อมูล เพื่อแสดงผลบนเว็บเพจ

4. การสร้างแบบจำลองสามมิติ

4.1 ในกรณีอยู่ภายนอกอาคาร ดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้

1) กำหนดแผนการบินถ่ายภาพมุมสูง ใช้ยูเอวียี่ห้อ DJI Mavic Pro และ DJI Mini 2 บันทึกภาพครอบคลุมพื้นที่ศึกษาด้วยฟรีโปรแกรม 3Dsury Pilot ติดตั้งบนสมาร์ตโฟนระบบแอนดรอยด์ การตั้งค่าคุณลักษณะกำหนด

ระดับความสูงบินเหนือพื้นระนาบ 10-30 ม. รายละเอียดการตั้งค่าแผนการบินใน 2 แบบ ได้แก่ (1) แบบ Double Grid Mission มีส่วนซ้อนทับภาพร้อยละ 80 และส่วนเกยร้อยละ 70 ความเร็วในการบิน 3-5 ม./วินาที แนวการบินไปด้านหลังตลอดการเปิดถ่ายภาพ ค่าพิกัดตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ข้อมูลภาพได้จากค่าเครื่องรับสัญญาณดาวเทียมของยูเอวี และ (2) แบบ Circle Mission มีส่วนซ้อนมุมเคลื่อนที่จากศูนย์กลางของ UAV ขนาด 8 และ 12 องศา ความเร็วในการบิน 3-5 ม./วินาที มีแนวการบินวนรอบตามเข็มนาฬิกา ด้านหน้ากล้องหันเข้าหาศูนย์กลางการบิน ชุดข้อมูลนี้มีค่าระยะความละเอียดจุดภาพภาคพื้นดิน (Ground Sampling Distance :GSD) ผันแปรตามขนาดพื้นที่การบินในช่วง 0.4 ถึง 1.8 cm/px. จำนวนจุดควบคุมภาพภาคพื้นดิน กำหนด 14 จุดต่อแปลงสำรวจ จุดตรวจสอบ 80 จุด

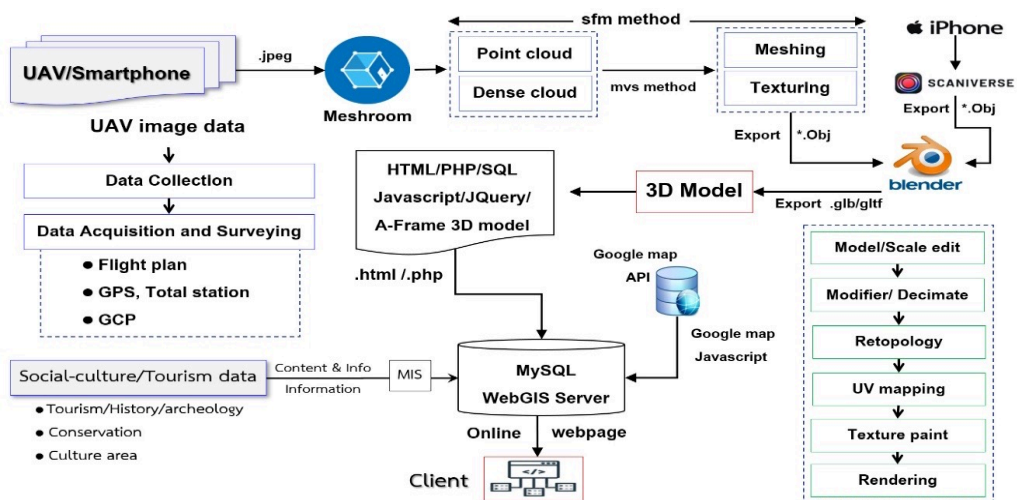

Figure 3 Displays an illustration of the 3D WebGIS platform framework.

2) การประมวลผลโฟโตแกรมเมตรีประยุกต์ใช้โปรแกรม Meshroom สร้างผลลัพธ์แบบจำลองสามมิติด้วยหลักการตามวิธีการโครงสร้างจากการเคลื่อนไหว (SFM) และภาพสเตอริโอหลายมุมมอง (Multi View Stereo :MVS) ซึ่งมีขั้นตอนการประมวลผลใน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) การนำเข้าและจัดเรียงข้อมูล (Import and Align Pixel) (2) การประมวลผลคุณภาพของข้อมูลภาพด้วยวิธีโครงสร้างจากการเคลื่อนไหว ซึ่งจะได้ข้อมูลแบบจุดพอยท์คลาวด์ (3) การสร้างเป็นโครงข่ายจุดภาพ (Mesh Processing) และพื้นผิวโครงข่ายด้วยวิธี MVS จากนั้น (4) นำพื้นผิวโครงข่ายไปสร้างพื้นผิวหลายเนื้อภาพ (Texturing) และ (5) การปรับแก้โครงข่ายพื้นผิวซ้ำบนโครงข่ายจุดภาพ เมื่อคำนวณเสร็จแล้วในแต่ละขั้นจะปรากฏแถบสีเขียว (Green Tab) การส่งออกผลลัพธ์ใช้รูปแบบไฟล์ *.obj เพื่อนำเข้าและปรับปรุงด้วยโปรแกรม Blender

4.2 ในกรณีอยู่ภายในอาคาร การรวบรวมชุดข้อมูลภาพถ่าย โดยใช้กล้องโทรศัพท์ iPhone 14 Pro ระบบปฏิบัติการไอโอเอส (IOS) มีคุณลักษณะกล้องหน้าความละเอียด 12MP ร่วมกับโปรแกรมประยุกต์ Scaniverse ถ่ายภาพเก็บรายละเอียดรอบวัตถุจนไม่มีส่วนรบกวนปรากฏ (Noise Pixel) เสร็จแล้วส่งออกเพิ่มในรูปแบบ *.Obj เพื่อนำเข้าและปรับปรุงแบบจำลองด้วยโปรแกรม Blender

4.3 การแสดงผลบนเว็บเพจ หลังการปรับปรุงและตกแต่งด้วยโปรแกรม Blender จะส่งออกเพิ่มในรูปแบบ *.glb, *.gltf และนำเข้าบันทึกลงฐานข้อมูลพร้อมเฟรมเวิร์คที่พัฒนาด้วยภาษาจาวาสคริปต์ร่วมกับคลังโปรแกรม A-Frame และ ThreeJS เพื่อการแสดงผลภาพแบบจำลองสามมิติบนเว็บเพจและเปิดให้บริการบนอินเทอร์เน็ต ดู Figure 3

5. การประเมินความพึงพอใจในประสิทธิภาพการทำงานของระบบ กลุ่มตัวอย่างเลือกตามวิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 15 คน ได้แก่ กลุ่มนักเรียนนักศึกษา 5 คน นักท่องเที่ยว 3 คน ผู้นำชุมชน/ประชาชน 2 คน เจ้าหน้าที่รัฐ/นักสารสนเทศ 3 คน นักวิชาการ 2 คน ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าใน 5 ระดับคะแนนและแปลผลด้วยวิธีลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) ถามความคิดเห็นและประเมินระดับความพึงพอใจการทำงานของระบบและแนวทางการพัฒนาแปลผลจากค่าคะแนนเฉลี่ย นำผลลัพธ์และข้อคิดเห็นที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาระบบการทำงาน

ผลการศึกษา

ผลการออกแบบและพัฒนาเฟรมเวิร์คสนับสนุนระบบการให้บริการข้อมูลภูมิสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดปัตตานี นำเสนอผลการศึกษาดังนี้

1. ประสิทธิภาพของเฟรมเวิร์คชุดรหัสต้นฉบับ

เฟรมเวิร์คชุดรหัสต้นฉบับที่พัฒนาสามารถใช้งานได้จริง สามารถนำไปใช้งานง่ายในสภาพแวดล้อมระบบที่ต้องการพัฒนาโดยใช้ภาษาคอมพิวเตอร์ เช่น HTML, PHP, SQL, JavaScript, และ CSS ซึ่งประยุกต์ใช้ร่วมกับคลังโปรแกรมโอเพนซอร์ส A-Frame, Pannellum และ ThreeJS เพื่อสร้างแพลตฟอร์มที่มีโมดูลให้บริการแผนที่ออนไลน์ ชุดทัวร์เสมือนจริง และการแสดงผลภาพสามมิติบนเว็บเพจ ซึ่งประกอบด้วย ส่วนแรกเป็นชุดรหัสต้นฉบับสำหรับการบริหารจัดการหรือเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการกับชุดข้อมูลลงบนฐานข้อมูลมีฟังก์ชันสำหรับสร้างระบบ อาทิ ส่วนการนำเข้าข้อมูลสารสนเทศ, ข้อมูลเชิงพื้นที่และตำแหน่งพิกัดแผนที่ ส่วนการแสดงรายการ ส่วนการปรับปรุง-แก้ไข ส่วนการลบข้อมูล และส่วนการสืบค้นทั้งในรูปแบบลำดับรายการและแบบข้อความอัตโนมัติ (Autocomplete) ที่กรองคำเรียกค้นที่เชื่อมโยงกับฐานข้อมูล และส่วนกำหนดสิทธิ์เข้าถึงการใช้งานในแต่ละระดับ ส่วนที่สองเป็นชุดรหัสต้นฉบับสำหรับการสร้างแผนที่วัฒนธรรมออนไลน์ ได้แก่ การแสดงสารสนเทศแบบต่าง ๆ และการเรียกค้นโพลิตและแสดงตำแหน่งข้อมูลจากฐานข้อมูลบนแผนที่ออนไลน์ บริการเส้นทางการเดินทางแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งวัฒนธรรม ส่วนที่สามเป็นชุดรหัสต้นฉบับการสร้างภาพความจริงเสมือนและทัวร์เสมือนจริง ประกอบด้วย ฟังก์ชันการแปลงค่าพิกัดจุดภาพแพนอรามา 360 องศาให้เป็นระบบพิกัดแกนหมุนแบบ Pitch และ Yaw การสร้างจุดพร้อมโยงเพื่อจุดแสดงข้อมูลและคำอธิบายสารสนเทศ และส่วนที่สี่เป็นชุดรหัสต้นฉบับที่ใช้แสดงผลแบบจำลองสามมิติบนเว็บเพจ และรหัสต้นฉบับสำหรับการสร้างและตกแต่งเว็บเพจ เฟรมเวิร์คนี้สำหรับผู้ปฏิบัติงานที่ไม่เชี่ยวชาญก็สามารถทำความเข้าใจและปฏิบัติงานได้โดยง่าย

2. ระบบแผนที่วัฒนธรรมออนไลน์

การแสดงผลบนแผนที่ออนไลน์ทั้งจากชุดข้อมูลเชิงพื้นที่ ข้อมูลเชิงสัมพันธ์และการเรียกตำแหน่งรายละเอียดคำอธิบายจุดสนใจต่าง ๆ (Point of Interest: POI) ที่รวบรวมไว้ในฐานข้อมูลมาใช้งานบนเว็บเพจในมุมมองของผู้ใช้งาน (Frontend Mapping) แสดงผลได้ถูกต้องและใช้งานได้ง่าย โดยกำหนดให้แสดงตามรูปแบบแผนที่มาตรฐาน ประกอบด้วย พิกัดตำแหน่งที่ตั้งของโบราณสถาน แหล่งศิลปะ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์พร้อมส่วนที่เป็นชั้นข้อมูลสาระสังเขปรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกับภาพประกอบแบบ 360 องศาหรือทัวร์เสมือนจริง, แบบจำลองสามมิติ ผู้ใช้งานเข้าถึงเว็บเพจผ่านโปรแกรมค้นดู (Browser) เช่น Google Chrome, Microsoft Edge เข้าถึงผ่าน URL ที่ <http://www.geog.pn.psu.ac.th/Webpage65/CulturemapVR.html> ผู้ใช้งานสามารถเลือกรายการแผนที่ที่สนใจซึ่งจะกำหนดแถบแสดงไว้ด้านซ้ายของเว็บเพจ ได้แก่ กลุ่มข้อมูลสภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์และเขตการปกครอง ข้อมูลทางศิลปะวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ฐานข้อมูลทัวร์ความจริงเสมือน ฐานข้อมูลแบบจำลองสามมิติ เป็นต้น ดู Figure 4

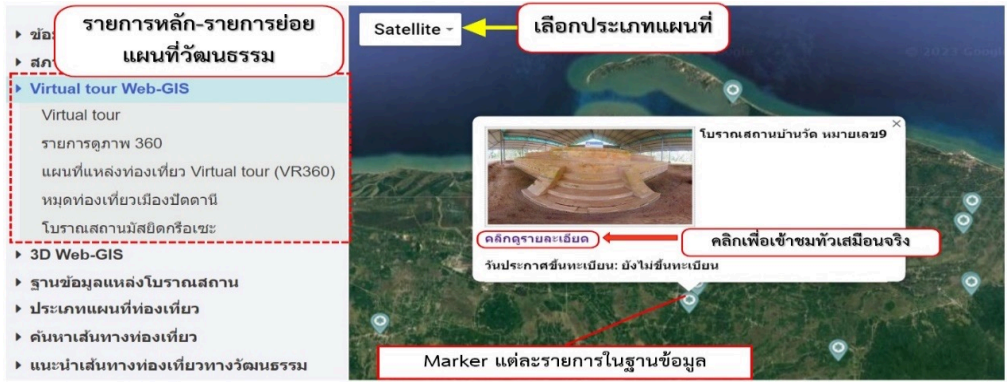

Figure 4 shows a web-based map of virtual tour destinations accessed from a MySQL database.

3. ทัวร์ความจริงเสมือน การใช้บริการทัวร์เสมือนจริงสามารถใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์, สมาร์ทโฟน, หรือชุดสวมศีรษะผ่านรายการหลัก 2 ทางคือ เชื่อมโยงผ่านจุดพร้อมโยงบนแผนที่ออนไลน์ หรือเข้าถึงจากการเลือกรายการโดยตรง ซึ่งระบบจะแสดงข้อมูลรายการทัวร์เสมือนจริงและแสดงรายการสถานที่ต่าง ๆ ด้วยชุดภาพแพนอรามา 360 องศาพร้อมจุดพร้อมโยงข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง การเคลื่อนที่ใช้งานง่ายมากเพียงคลิกเมาส์ขึ้นลงซ้ายขวาหรือหันอุปกรณ์สมาร์ตโฟนไปโดยรอบและคลิกปุ่มมาร์คเกอร์ (Marker Point) เพื่อแสดงหรือซ่อนคำอธิบาย ดู Figure 5

Figure 5 Showcasing the virtual tour module featuring the locations of cluster map markers.

4. แบบจำลองภาพสามมิติ

4.1 ผลการสร้างแบบจำลองสามมิติด้วยชุดข้อมูลจากยูวี พบว่า สามารถสร้างแบบจำลองอาคารโบราณสถานในระดับน่าพอใจ สามารถผลิตแผนที่มาตราส่วน 1:25 ได้ ค่า RMSE_x เท่ากับ 0.18 ซม. RMSE_y เท่ากับ 0.24 ซม. และ RMSE_z เท่ากับ 0.15 ซม. เหมาะกับการสร้างอาคารโบราณประวัติศาสตร์หรือพื้นที่บริเวณโดยรอบ โดยครมมีชุดข้อมูลจากรูปแบบการบินอย่างน้อย 3 รูปแบบ ประกอบด้วย ข้อมูลจากแบบบินรอบวัตถุในระดับความสูงต่างกัน 2 ระดับ การบินอิสระถ่ายภาพด้านข้างอาคาร และแบบกริดเหนือวัตถุ และมีชุดข้อมูลภาพรวมกันในช่วง 200-300 ภาพยังสามารถประมวลผลได้ หากมากกว่านี้

จำเป็นต้องเพิ่มศักยภาพให้สูงเพิ่มขึ้นหรือใช้เครื่องคอมพิวเตอร์แบบสถานีงาน (Workstation) อย่างไรก็ตามแบบจำลองที่ได้มักมีขนาดแฟ้มใหญ่มาก เนื่องจากความละเอียดของข้อมูลสูง จึงจำเป็นต้องมีประสบการณ์ด้านงานสามมิติเพื่อใช้ในการปรับแต่งแบบจำลองและการแสดงผล ในส่วนวัตถุขนาดเล็กพื้นที่ในอาคารหรือมีพื้นที่ไม่กว้างมากนักสามารถใช้โปรแกรม Scaniverse ที่ใช้เทคนิคการประมวลผลร่วมกับคลื่น Lidar ซึ่งสามารถสร้างแบบจำลองสามมิติได้อย่างน่าพอใจ แต่มีข้อจำกัดที่สามารถใช้งานได้กับเฉพาะระบบปฏิบัติการไอโอเอสเท่านั้น

4.2 ในระบบที่พัฒนาผู้ใช้บริการสามารถเข้าในแพลตฟอร์มผ่านเมนูบนแผนที่ออนไลน์ หรือเข้าถึงที่ URL: <http://www.geog.pn.psu.ac.th/3Dmodel/culturepn/index3Dpn.php> โดยสามารถอัปโหลดแบบจำลองเข้าระบบซึ่งระบบจะจัดเก็บและแสดงผลตาม User ที่ผู้ใช้บริการดำเนินการ การตอบโต้กับแบบจำลองทำได้ง่าย เช่น การหมุนล้อของเมาส์เพื่อการย่อขยาย, และหมุนดูรอบทิศ 360 องศาด้วยการกดปุ่มเมาส์ค้างแล้วเคลื่อนเมาส์ในทิศทางที่ต้องการ จากการทดลองใช้งานระบบจริง พบว่าแบบจำลองสามมิติแสดงผลบนเว็บเพจได้โดยง่ายบนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์, บนอุปกรณ์สมาร์ตโฟนสามารถแสดงผลได้รวดเร็วกับแฟ้มที่มีขนาดไฟล์ต่ำกว่า 50MB และแสดงผลกับแฟ้มขนาด น้อยกว่า 100MB โดยมีช่วงหน่วงของเวลาในการโหลดแบบจำลองในช่วงเวลา 10-20 วินาทีหรืออาจนานถึง 1 นาที ขึ้นอยู่กับความเร็วของสัญญาณโทรศัพท์และขนาดแฟ้ม ดู Figure 6 และ Figure 7 และสามารถแสดงผลแฟ้มขนาดไม่เกิด 800 MB

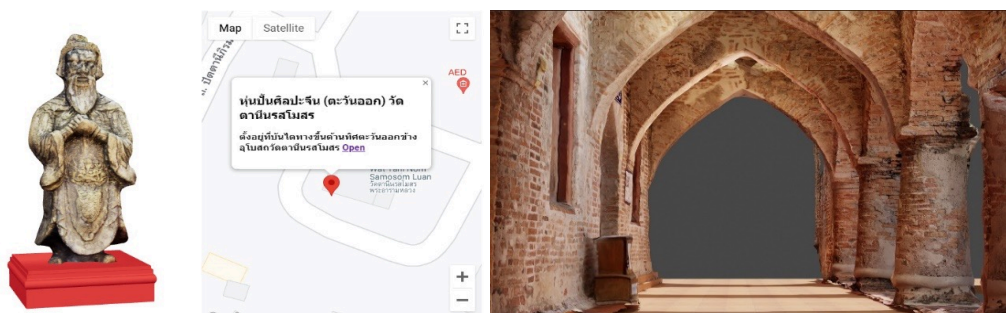

Figure 6 Showing a model for Chinese sculpture in Wat Taninora-samoson, with an online map of the location, and a model of a Gothic pillar in front of the Krue Se Mosque

Figure 7 showing a system of autocomplete searching places and learning resources, and displaying the location on a Google Map, 3Dmodel of Yarang ancient No.2

5. ผลการประเมินความพึงพอใจในประสิทธิภาพการทำงานของระบบ ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 หรือในระดับมาก เมื่อพิจารณาในด้านฟังก์ชันสิ่งสนับสนุนและอำนวยความสะดวกมีความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.3 หรือในระดับมากที่สุด โดยประเด็นที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ ระบบการจัดการฐานข้อมูล (4.24) แผนที่ออนไลน์ที่แสดงผลร่วมกับฐานข้อมูล (4.6) และระบบให้บริการทัวร์เสมือนจริงและภาพความจริงเสมือน (4.54) มีประโยชน์และอำนวยความสะดวก (4.6) รายการนำทางใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน (4.47) สามารถเลือกรายการ/สถานที่จากหน้าแรกได้ถูกต้อง (4.87) ภาษาเข้าใจง่าย (4.27) และมีกราฟิกติดต่อกับผู้ใช้ (GUI) เหมาะสม (4.34) ทั้งนี้มีความพึงพอใจในระดับปานกลางในประเด็นการใช้งานแว่น VR สะดวก/ง่ายต่อการติดตั้ง (3.53) และสามารถเรียกค้นดูแบบจำลองสามมิติได้โดยง่าย รวดเร็ว (3.20) ในด้านการบริหารจัดการมีความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 หรือในระดับมาก โดยประเด็นที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ มอดูลระบบให้บริการแผนที่ออนไลน์ (4.47) มีความพึงพอใจในระดับมาก ได้แก่ มอดูลระบบให้บริการทัวร์ความจริงเสมือนและภาพแพนโนรามา 360 (4.15) ทั้งนี้มีความพึงพอใจในระดับปานกลางในประเด็นการระบบให้บริการแบบจำลองสามมิติ (3.40)

อภิปรายผลและสรุปผลการศึกษา

ผู้วิจัยใช้แนวคิดระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์บนเว็บแบบนำหน้าหนักเบาเป็นฐานเพื่อการพัฒนาออกแบบให้สามารถบริการทั้งเว็บบริการอัปโหลดชุดข้อมูลและให้บริการข้อมูลทางวัฒนธรรม ผู้ใช้งานทั่วไปเพื่อการท่องเที่ยวหรือเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมออนไลน์ โดยพัฒนาเขียนชุดรหัสต้นฉบับและใช้ฟริชอเพ็ตแวร์ซึ่งไม่เสียค่าลิขสิทธิ์ กรอบการทำงานนี้แสดงชุดรหัสให้ใช้เป็นแนวทางสำหรับนักพัฒนาที่ยังมีประสบการณ์น้อยสามารถนำไปใช้ได้จริงและง่าย จึงช่วยลดค่าใช้จ่ายในการพัฒนาของหน่วยงานหรือผู้สนใจพัฒนาที่ต้องการสร้างสื่อการทำงานที่บูรณาการร่วมในสามเทคโนโลยีใหม่ ทั้งนี้มีข้อค้นพบในการศึกษาดังนี้

1. การพัฒนาระบบแผนที่วัฒนธรรมออนไลน์และทัวร์เสมือนจริง สามารถใช้เป็นต้นแบบและสร้างกรอบการทำงานที่ใช้ได้จริงมีจุดเด่นสำคัญคือ การแสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่หรือแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม-ประวัติศาสตร์ที่เป็นเนื้อหาเฉพาะไว้บนแผนที่ฐานที่มีลักษณะและรูปแบบเดียวกับ Google Map ซึ่งผู้ใช้งานทั่วไปคุ้นเคยและนิยมใช้ทั่วไปทำให้เข้าใจวิธีการใช้งานได้ง่าย และให้ข้อมูลเชิงพื้นที่ที่มีความถูกต้องและแสดงผลอย่างรวดเร็วบนทุกอุปกรณ์

2. ผลการใช้งานจริงของระบบทัวร์เสมือนจริงแบบวีอาร์ แม้ว่าระบบจะมีประสิทธิภาพเต็มซึ่งสามารถแสดงภาพความจริงเสมือนได้ แต่ยังมีข้อจำกัดคือผู้ใช้งานส่วนใหญ่ไม่มีชุดอุปกรณ์สวมศีรษะวีอาร์ไว้ใช้งานโดยส่วนตัว จึงยังไม่สามารถเข้าถึงและสัมผัสประสบการณ์วีอาร์ได้ด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามให้ข้อเสนอแนะว่าการใช้งานฟังก์ชันทัวร์เสมือนจริงแบบชุดภาพแพนโนรามา 360 องศา สามารถใช้เป็นสื่อที่ให้มุมมองใหม่รอบด้านและเติมเต็มประสบการณ์และทำให้ผู้ใช้งานมีความประทับใจและพอใจต่อรูปแบบการแสดงผล ในอนาคตอันใกล้ถ้าอุปกรณ์ได้พัฒนาและใช้งานแพร่หลายจะเกิดความคุ้มค่ามากขึ้น [8]

3. การสร้างแบบจำลองสามมิติด้วยข้อมูลจากยูเอวี ผู้พัฒนาจะต้องรวบรวมข้อมูลจากรูปแบบการบินที่หลากหลาย ชุดข้อมูลภาพถ่ายต้องครอบคลุมวัตถุเดียวกัน ต้องกำหนดจุดควบคุมให้รัดกุม ตรวจสอบจุดอ้างอิงและตรวจสอบวัตถุที่ครบถ้วนในระดับมิลลิเมตร นอกจากนี้บางครั้งพื้นที่อาคารโบราณอาจไม่สามารถใช้ยูเอวีบินถ่ายภาพ เนื่องจากสภาพแวดล้อมมีต้นไม้/กิ่งก้านปกคลุม พื้นที่คับแคบมีสิ่งกีดขวางอื่น ๆ หรือมีผู้คนสัญจรขณะปฏิบัติงานซึ่งอาจทำให้ดูไม่ปลอดภัยและเสี่ยงต่อการบิน หรือหาก

อาคารมีขนาดใหญ่ มีความซับซ้อนในความลึกแคบของตัวอาคาร อาจทำให้มีรายละเอียดส่วนลึกหรือแกนเอียง (y) ของพื้นผิววัตถุ บนภาพถูกบดบัง ซึ่งจะส่งผลให้ระยะคลาดเคลื่อนได้มากหรือลายเนื้อภาพบนแบบจำลองมีความพร่ามัว (Blurred) แนวทางแก้ไขสามารถใช้ยูเอวีแบบไม่ขึ้นบิน แต่ใช้ขาตั้งกล้องที่มีขนาดความสูง 3-5 ม. หรือเหมาะสมกับความสูงอาคาร และตั้งโปรแกรมการถ่ายภาพแบบหนึ่งเวลาช่วง 5-7 วินาทีที่จะได้ชุดภาพเดียวกับที่ปฏิบัติการบิน ผลการทดลองใช้ระบบแบบจำลองสามมิติ พบข้อสังเกตและสะท้อนความเห็นจากผู้ใช้งานจริงว่า การโหลดภาพแบบจำลองบางสถานที่ยังโหลดได้ช้า ซึ่งมีสาเหตุจากปัจจัยขนาดแฟ้มข้อมูลมีขนาดใหญ่ และการเรนเดอร์แบบจำลองสามมิติที่มีผลต่อรายละเอียดของภาพ จึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรออกแบบแบบจำลองและใช้วิธีโทโพโลยีให้แบบจำลองมีขนาดน้อยกว่า 100MB และแนะนำให้ใช้วิธีเรนเดอร์แบบอีวี (Eevee) จะดีกว่าแบบไซเคิล (Cycles) ซึ่งหากใช้วิธีแบบ Cycles การแสดงภาพแบบจำลองจะเหมือนมีจุดภาพรบกวนเป็นเม็ดๆ (Noise) แต่แบบ Eevee จะให้ภาพขณะหมุนชัดเจนกว่า ซึ่งความคมชัดในการแสดงแบบจำลองเป็นจุดสนใจหนึ่งที่ดึงดูดผู้ชมเข้าชมเว็บไซต์ และผู้พัฒนาต้องทำความเข้าใจกระบวนการสร้างแบบจำลองสามมิติ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การทำงานร่วมด้วย

4. การพัฒนาในอนาคต จากความสามารถของระบบและข้อคิดเห็นเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างจะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาในเทคนิคการทำงาน ได้แก่ การสร้างวิธีการเพื่อหาวิธีลดขนาดของแฟ้มแบบจำลอง, การทำงานเชื่อมต่อกับระบบความจริงเสมือนในรูปแบบเกม 3DGame Virtual Reality เพื่อให้สามารถเดินชม, สสำรวจและท่องเที่ยวเสมือนท่องเที่ยวการเดินทางจริงของมนุษย์มากขึ้น, การพัฒนาเรื่องเล่าและไกด์ออนไลน์เพื่อการท่องเที่ยวและแนะนำเนื้อหา โดยมุ่งเน้นที่การเล่าเรื่องที่ใช้ข้อมูลด้านวัฒนธรรม ศิลปะประวัติศาสตร์ การเล่าเรื่องของจุดหมายปลายทางโดยรวมเข้าในทัวร์เสมือนจริงและแบบจำลองสามมิติที่มุ่งเน้นไปที่การสร้างความจริงใจและความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งจะสามารถเป็นแรงดึงดูดและเกิดการนำระบบไปใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- [1]Xiao, W., Mills, J., Gabriele, G., Pablo, R.G., Sara, G. B., & Diego, G.A. (2018). Geoinformatics for the conservation and promotion of cultural heritage in support of the UN sustainable development goals. *ISPRS Journal of Photogrammetry and Remote Sensing*, 142, 389-406.
- [2]Parikamsil, P. (August 17, 2016). *Museum without walls*. <https://fineartmagazineblog.wordpress.com/2016/08/17/museum-without-walls/> (in Thai)
- [3]Google Art & Culture institute. (May 15, 2022). Google art & culture platform. <https://artsandculture.google.com/>
- [4]Napolitano, R. K., Scherer, G., & Glisic, B. (2018). Virtual tours and informational modeling for conservation of cultural heritage sites. *Journal of Cultural Heritage*, 29, 123-129. (in Thai)
- [5]María, J. H., Patricia, A. P., Jose, I. E., Juan, M. I., Raúl de, H., Francisco, L., & Laura, T. (2022). 3D model generated from UAV photogrammetry and semi-automated rock mass characterization. *Computers & Geosciences*, 163, 105121.

- [6]Department of Cultural Promotion. (2017). *The community 50 cultural learning center*. The war veterans organization of Thailand Press. (in Thai)
- [7] Saenpich,S., Sirikulpipat, P., & Nadprasert, P. (2020). Development interactive virtual museum application with 360-degree and 3D scans virtual reality technology: Case study 10 museums of Thailand. *Journal of Information Science Research and Practice*, 38(1), 42-57. (in Thai)
- [8] Numpradit, J., & Chaichomchuen, S. (2019). Element and steps for developing an education virtual reality system. *Journal of Education Khon Khen University*, 42(2), 1-18. (in Thai)

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์
จากใบไม้สีทองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
The Design and Development of Golden Leaf Products
to Enhance Marketing Value in Southernmost Provinces

อัครุพล เทพยา^{1*} และเกษศิรินทร์ รัทจร²
Attaphon Theppaya^{1*} and Kedsirin Ruttajorn²

¹ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

² คณะวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมดิจิทัล มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

¹ Faculty of Fine and Applied Art, Thaksin University, Songkhla Province, 90000, Thailand

² Faculty of Science and Digital Innovation, Thaksin University, Songkhla Province, 90000, Thailand

*Corresponding author: E-mail address: auttadesign@gmail.com

(Received: April 16, 2024; Revised: July 10, 2024; Accepted: July 22, 2024)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) พัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยการวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยการจัดสนทากลุ่ม (Focus group) แล้ววิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) การออกแบบผลิตภัณฑ์จะผสมผสานลักษณะเด่นของใบไม้สีทอง ออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของผลิตและผู้บริโภค และคงกลิ่นไอของความเป็นท้องถิ่นปักษ์ใต้ 2) พัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้พัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มมูลค่าใบไม้สีทอง 6 รูปแบบ ได้แก่ 1) กรอบรูป 2) สมุดบันทึก 3) กระเป๋าสตาร์ค 4) โคมไฟ 5) นาฬิกา และ 6) เฟอร์นิเจอร์ชุดรับแขก และ 3) ความพึงพอใจด้านความต้องการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.18, S.D. = 0.75) ส่วนด้านการออกแบบของผลิตภัณฑ์ในภาพรวมอยู่ในระดับระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.26, S.D. = 0.68)

คำสำคัญ: การออกแบบผลิตภัณฑ์ ใบไม้สีทอง การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ จังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

This research aimed to 1) study and design products for adding value to products from golden leaves in communities in the southern border provinces, 2) develop product prototypes for adding value to the golden leaf products in communities in the southern border provinces, and 3) study product satisfaction in order to add value to the golden leaf products in communities in the southern border provinces. Using a mixed method, the quantitative research was conducted by collecting data using a questionnaire on satisfaction towards the golden leaf products. Then the data were analyzed using basic statistics. As for the qualitative research, the data were collected from key informants by organizing focus groups and then analyzing the data by using content analysis. The results of the research revealed as follows. 1) The product design combined the distinctive characteristics of golden leaves. It came out as a product that met the needs of producers and consumers and still remained the local southern scent. 2) Concerning developing product model for adding value to products from golden leaves in communities in the southern border provinces, there were 6 product prototypes adding value to golden leaves including 1) picture frames, 2) notebooks, 3) wallets, 4) lamps, 5) clocks, and 6) living room furniture. 3) Regarding the satisfaction towards the purchase needs, the overall satisfaction towards the products was at a moderate level ($\bar{X}$ =3.18, S.D. = 0.75) whereas the overall satisfaction towards the product design was at a moderate level ($\bar{X}$ =3.26, S.D. = 0.68).

Keywords: Design Product, Golden Leaf, Adding Marketing Value to Products, Southernmost Provinces

บทนำ

ใบไม้สีทอง เป็นพืชเฉพาะถิ่นที่พบในประเทศไทย และเป็นพืชหายากชนิดใหม่ของโลก โดยมีชื่อเรียกตามท้องถิ่นซึ่งเป็นภาษาชาวยิวว่า “ย่านดาโอ๊ะ” พบครั้งแรกบริเวณน้ำตกป่าโจ อุทยานแห่งชาติบูโด-สุไหงปาตี จังหวัดนราธิวาส ในปี พ.ศ. 2532 เป็นไม้เลื้อยมีลำต้นเป็นเถาขนาดใหญ่ เติบโตโดยการเกาะเลื้อยพันขึ้นไปผลิใบคลุมเรือนยอดของต้นไม้ใหญ่ ซึ่งมีลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ คือ ลักษณะใบที่คล้ายกับรูปหัวใจ ผิวใบมีขนละเอียดคล้ายกำมะหยี่ สีของใบเปลี่ยนไปตามฤดูกาล มี 3 สี ได้แก่ สีนาค สีเงิน และสีทอง โดยต้นที่ปรากฏใบสีทองจะต้องมีอายุมากกว่า 5 ปี ทำให้ใบไม้สีทองกลายเป็นใบไม้มงคลตามความเชื่อที่มีไว้เพื่อความเป็นสิริมงคล [1]

ด้วยความสวยงามและความเป็นเอกลักษณ์ของใบไม้ทอง จึงได้มีการนำใบไม้สีทองมาเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ซึ่งใบไม้สีทองพบในแถบพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ นราธิวาส และยะลา โดยครั้งแรกค้นพบที่อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส จึงกลายเป็นผลิตภัณฑ์ใบไม้สีทองที่มีมูลค่า เป็นของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวหรือแขกที่มาเยือน นับเป็นความภูมิใจของชาวนราธิวาส และในปัจจุบันได้กลายเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยม มีการนำใบไม้สีทองมาจำหน่ายเป็นของที่ระลึกและพัฒนาในรูปแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด [2] โดยในระยะแรก ใบไม้สีทองเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบดั้งเดิม คือ ใบไม้ตั้งโชว์ที่อยู่ในกรอบ เป็นของที่ระลึกประจำท้องถิ่น ต่อมาประสบปัญหาเนื่องจากผู้ประกอบการในท้องถิ่นขาดความรู้ในการพัฒนาสินค้าหน่วยงานภาครัฐภายในจังหวัดจึงให้การช่วยเหลือด้วยการฝึกอบรมและพัฒนาผู้ประกอบการ พร้อมช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นสินค้า OTOP ช่วยยกระดับในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการมีแนวทางและมีตลาดส่งออกเพิ่มขึ้น ตลอดจนนำไปสู่การขยายช่องทางการตลาด การปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ที่สวยงามและการเพิ่มมูลค่าด้วยเรื่องเล่าทางวัฒนธรรมอันสืบเนื่องจากธรรมชาติ ที่กล่าวว่า “ใบไม้สีทอง เป็นใบไม้มงคล หากมีไว้ในบ้านจะช่วยเสริมความเป็นสิริมงคล และ เป็นใบไม้หายาก ใน 1 ปี สามารถเก็บได้ 2 ช่วง คือ เดือนมีนาคมและเดือนกันยายน จาก 100 ใบ จะมีใบสมบูรณ์ที่สามารถจำหน่ายได้ประมาณ 20 ใบ เท่านั้น” [3] นอกจากนี้ได้มีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการใบไม้สีทองขึ้นทั้งในจังหวัดนราธิวาส และจังหวัดยะลา โดยในปี 2549 “กลุ่มบ้านใบไม้” จังหวัดยะลา ได้นำใบไม้สีทองมาพัฒนาต่อยอดเป็นเฟอร์นิเจอร์ตกแต่งบ้าน ได้รับความสนใจจากลูกค้าทั้งในและต่างประเทศ โดยการใช้แนวคิดสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มให้ใบไม้สีทองในกรอบรูปหลากหลายแบบและการพัฒนาเป็นเฟอร์นิเจอร์ตกแต่งบ้าน เจาะกลุ่มลูกค้าที่ต้องการเป็นของที่ระลึกและประดับบ้านเรือนเพื่อความเป็นสิริมงคล [4]

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าใบไม้สีทองจะสร้างรายได้ด้วยการนำใบที่มีความสวยงามและความสมบูรณ์มาใส่กรอบกระจกเพื่อเพิ่มมูลค่าในการจำหน่ายเป็นของที่ระลึก และการนำไปดัดแปลงไปผลิตภัณฑ์ในรูปแบบอื่น ๆ ยังมีข้อจำกัดในการนำใบไม้สีทองไปใช้ประโยชน์ พบว่า การรับซื้อใบไม้สีทอง โดยมีจังหวัดนราธิวาส เป็นแหล่งรับซื้อใบไม้สีทองรายใหญ่ที่สุดในจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งมีจำนวนประมาณ 10 แห่งในพื้นที่ โดยแหล่งรับซื้อแต่ละแหล่งจะรับซื้อเฉพาะใบไม้สีทองที่มีความสมบูรณ์เท่านั้น ทำให้ต้องคัดทิ้งใบไม้สีทองส่วนที่ไม่สมบูรณ์ที่มากกว่าครึ่ง ประมาณ 50,000-100,000 ใบต่อปี เมื่อรวมกันทุกแหล่งในจังหวัดนราธิวาสส่งผลให้ต้องทิ้งใบไม้สีทองเหล่านี้เกือบล้านใบต่อปี อีกทั้งการเก็บใบไม้สีทอง นับเป็นอาชีพหนึ่งที่ช่วยสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน จึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการนำใบไม้สีทองมาออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อช่วยส่งเสริมรายได้และช่วยลดปัญหาการว่างงานให้กับชาวบ้านในชุมชน

จากข้อมูลทีกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทอง เพื่อให้สามารถช่วยเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากเศษใบไม้สีทองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งจากใบไม้สีทองที่มีความสมบูรณ์และไม่สมบูรณ์ มุ่งเน้นการสร้างผลิตภัณฑ์ด้วยวัสดุจากใบที่ไร้ค่าให้มีคุณค่าและสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านและชุมชนชายแดนใต้ ตลอดถึงการถ่ายทอดความรู้และแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้ประกอบการและผู้สนใจ นำไปสู่องค์ความรู้ใหม่ทั้งด้านเทคนิคและการออกแบบผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทอง เป็นแนวทางสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. พัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. ศึกษาความพึงพอใจผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้

ระเบียบวิธีการวิจัย

การพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยมีวิธีการและขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของใบไม้สีทองในชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ และศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากแหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสารท้องถิ่น เอกสารทางราชการ หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร และฐานข้อมูลออนไลน์ ตลอดจนการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ

2. การกำหนดพื้นที่ศึกษา ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้กำหนดพื้นที่ศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส และ จังหวัดยะลา โดยมีเกณฑ์เลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

- 2.1 เชิงปริมาณ ประชากรการวิจัย ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ทั่วไป 2) กลุ่มผู้บริโภค (บุคคลทั่วไป) และ 3) กลุ่มผู้มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใบไม้สีทอง โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มละ 100 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน

- 2.2 เชิงคุณภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มใบไม้สีทอง อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส 2) กลุ่มใบไม้สีทอง อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส และ 3) กลุ่มบ้านใบไม้ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ในอดีตและยังคงมีการดำเนินการเก็บและนำไปไม้สีทองมาเป็นผลิตภัณฑ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบบันทึกและสำรวจข้อมูลการลงพื้นที่ ข้อคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus group) เกี่ยวกับแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าใบไม้สีทอง และแบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้

4. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการทบทวนวรรณกรรม การลงพื้นที่รวบรวมข้อมูล และการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus group) นำข้อมูลเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการหมวดหมู่และประเด็นที่สนใจ และนำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. การนำเสนอแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้

6. การศึกษาและทดลองพัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดทั้งการถ่ายทอดองค์ความรู้และแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผ่านเวทีถ่ายทอดความรู้และฝึกปฏิบัติการออกผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทอง ให้แก่ผู้ประกอบการและผู้สนใจในพื้นที่ ณ โรงแรมอิมพีเรียลนราธิวาส ในวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2562

7. การศึกษาความพึงพอใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้

8. นำเสนอผลการวิจัยผลการวิจัย โดยการจัดเวทีถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนและผู้สนใจ พร้อมทั้งจัดทำรายงานผลการวิจัย เรียบเรียงเนื้อหาสาระสำคัญตามวัตถุประสงค์โดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

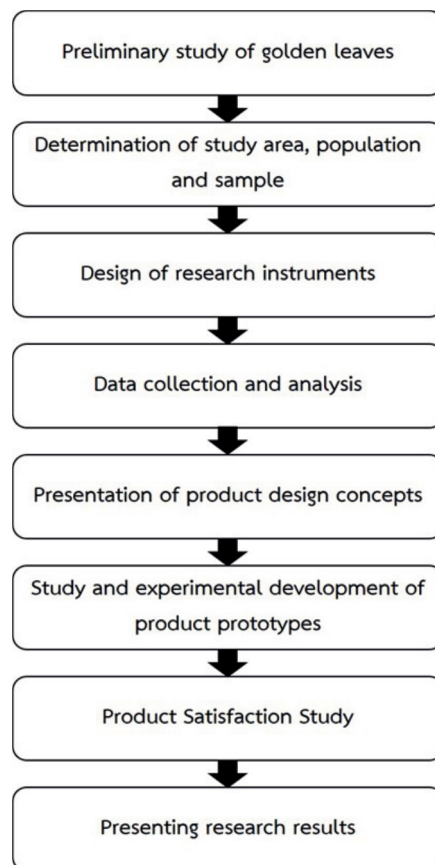

Figure 1 Research Method

สรุปผล

การพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปผลการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทอง

จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลจากกลุ่มผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในชุมชน และการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus group) กับผู้ประกอบการธุรกิจใบไม้สีทอง จำนวน 10 กิจการ พบว่า ผลิตภัณฑ์หลักที่มีเหมือนกันคือ กรอบรูปที่มีการนำไปไม้สีทองแห่งมาประดับตกแต่งภายในเป็นย่านคาเฟ่ หรือเอาใบไม้สีทองโดยบางกลุ่มกิจการอาจมีการนำสัญลักษณ์เด่น ๆ ของจังหวัดชายแดนใต้มาตกแต่งร่วมด้วย อาทิ เรือกอและว่า เป็นต้น จากลักษณะดังกล่าวเห็นได้ว่ารูปแบบผลิตภัณฑ์ยังขาดความหลากหลาย รวมถึงผลิตภัณฑ์ขาดความโดดเด่น ผู้วิจัยจึงร่วมกับผู้ประกอบการทั้ง 10 กิจการ ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ข้อสรุป คือ มีความต้องการผลิตภัณฑ์ในลักษณะของที่ระลึกที่เป็นเครื่องใช้งาน สามารถพกพาได้ สวยงามโดดเด่น มีอัตลักษณ์ สามารถสัมผัสจับต้องและเข้าถึงได้ง่าย (Figure 2)

Figure 2 Focus group with golden leaf business entrepreneurs

1.1 แนวคิดและเทคนิคการออกแบบ

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเรื่องลักษณะทางกายภาพ และข้อมูลความต้องการจากกลุ่มผู้ผลิตใบไม้สีทอง พบว่า รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ต้องการมีลักษณะเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถใช้งานจริงได้ในชีวิตประจำวัน เพื่อต้องการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างธรรมชาติสถานที่ เหตุการณ์ และสภาพการใช้งานในชีวิตประจำวัน อันนำไปสู่ความทรงจำและการระลึกถึงพื้นที่ชายแดนใต้ จึงจำแนกคุณลักษณะเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบดังนี้

1.1.1 ด้านวัสดุ จะต้องใช้ใบไม้สีทองที่มีการเก็บรักษาในหนังสืออย่างน้อย 1 เดือน หรือมีค่าความชื้น 10-15% เพื่อลดโอกาสเน่าเสียหรือเกิดเชื้อรา ด้านความแข็งแรงของตัวใบไม้สีทอง

ตัวใบมีลักษณะคล้ายใบไม้แห้งทั่วไป ไม่สามารถรองรับน้ำหนักได้ จึงเหมาะสำหรับใช้ในการประดับตกแต่ง
ลงบนวัสดุหลักที่ให้ความแข็งแรง

1.1.2 ด้านรูปทรง ใบไม้สีทองมีรูปทรงคล้ายหัวใจอันเป็นลักษณะเฉพาะตัว ลวดลายของเส้น
ใบที่มีรายละเอียดสวยงาม สามารถดึงความโดดเด่นของรูปทรงและลวดลายมาใช้สร้างความสวยงามดึงดูดได้

1.2.3 ด้านสี ใบไม้สีทองมีสีทองกำมะหยี่ หรือน้ำตาลอมแดง โดยแต่ละใบจะมีโทนสีเข้ม
อ่อนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ขึ้นกับสภาพแวดล้อมรอบข้าง อายุ และอุณหภูมิการเก็บรักษา สามารถใช้
ความแตกต่างของโทนสีที่ตัดกันมาจัดเรียงเพื่อเพิ่มมิติของรูปทรงรูปหัวใจของตัวใบ

1.2.4 ด้านการใช้งาน ผลิภัณฑ์ของที่ระลึกที่เป็นของใช้สามารถใช้งานได้จริง สื่อถึง
เอกลักษณ์ของวิถึจากธรรมชาติได้ อาทิเช่น กระจ่างจากใบไม้สีทอง เป็นต้น

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ สามารถสรุปจุดเด่นและข้อจำกัดของใบไม้สีทอง ผู้วิจัย
ได้ร่วมกับผู้ประกอบการในพื้นที่ ทั้ง 10 กิจการ กำหนดแนวความคิดที่จะผสมผสานลักษณะเด่นของใบไม้สีทอง
ออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และคงกลิ่นไอของความเป็นท้องถิ่นปักษ์ใต้
นำเสนอรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มมูลค่าใบไม้สีทอง 6 รูปแบบ ได้แก่ 1) กรอบรูป 2) สมุดบันทึก 3) กระจ่างต่าง
4) โคมไฟ 5) นาฬิกา และ 6) เพอร์นิเจอร์ชุดรับแขก

1.2 แนวคิดการออกแบบ

1.2.1 แนวคิดการออกแบบกรอบรูป ใช้จุดเด่นในด้านการตัดกันของโทนสีและลวดลาย
ของเส้นใบ มาปะติดต่อหุ้มโครงสร้างของกรอบรูป

1.2.2 แนวคิดการออกแบบสมุดบันทึก ใช้จุดเด่นการตัดกันของโทนสีของใบ ทำให้เกิดภาพ
ที่ดูมีมิติ เห็นลักษณะเส้นลวดลายใบ สื่อให้เห็นความเป็นธรรมชาติ

1.2.3 แนวคิดการออกแบบกระจ่าง ใช้จุดเด่นการตัดกันของโทนสีของใบเกิดภาพที่ดูมีมิติ
อีกทั้งเห็นลักษณะเส้นลวดลายใบ สื่อให้เห็นความเป็นธรรมชาติ

1.2.4 การออกแบบนาฬิกาแขวนผนัง ใช้จุดเด่นการตัดกันของโทนสีของใบเกิดภาพที่ดูมีมิติ
อีกทั้งเห็นลักษณะเส้นลวดลายใบสื่อให้เห็นความเป็นธรรมชาติ โดยโครงสร้างใช้ไม้ที่มีแรงบันดาลใจจาก
ทรงนกเขา นกทรงหัวจุกที่มีการเลี้ยงกันมากในพื้นที่ (Figure 3)

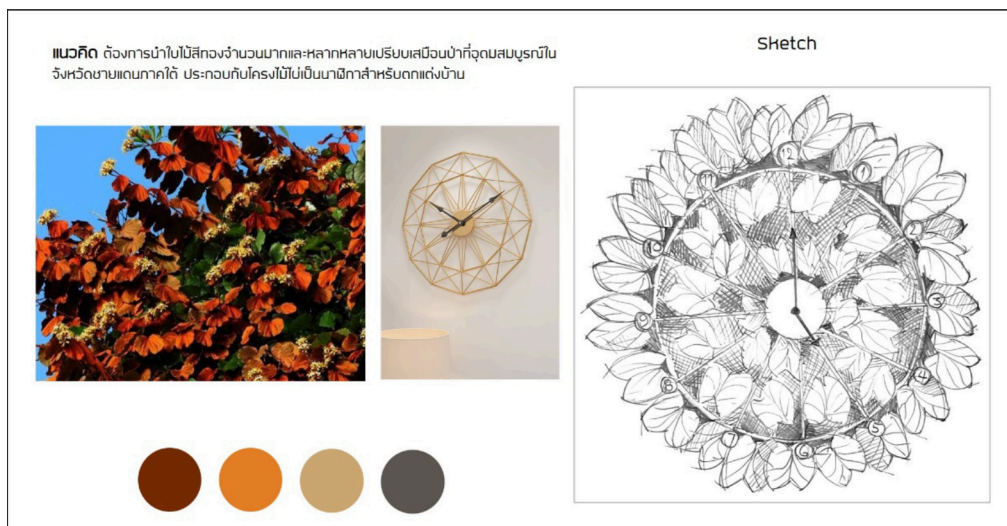

Figure 3 Example of a clock design idea

1.2.5 แนวคิดการออกแบบโคมไฟระย้า ใช้การตัดกันของโทนสีของใบเกิดภาพที่ดูมีมิติ อีกทั้งเห็นลักษณะเส้นลวดลายใบสื่อให้เห็นความเป็นธรรมชาติ เมื่อมีการให้แสงไฟจะเกิดแสงตกกระทบตกที่ใบไม้สวยงาม โดยโครงสร้างใช้ไม้ที่มีแรงบันดาลใจมาจากกรงนกเขา นกกรงหัวจุกที่มีการเลี้ยวกันมากในพื้นที่ นอกจากนี้ยังนำไปไม้สีทองที่มีลักษณะคล้ายผีเสื้อมาขึ้นโครงให้อ่อนช้อนเหมือนว่าวงเดือนหรือว่าวบุหลัน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดนราธิวาส มาประกอบเป็นโคมไฟใหญ่ และใช้หลักการ Tension ในการออกแบบ (Figure 4)

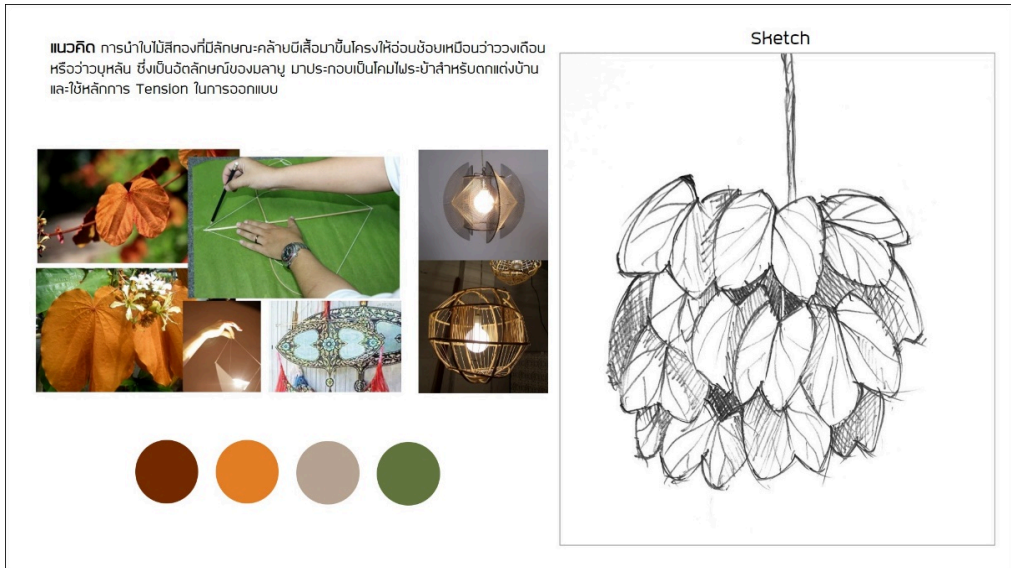

Figure 4 Example of a lamp design idea

1.2.6 แนวคิดการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ อาทิเช่น การออกแบบชุดโต๊ะเก้าอี้รับแขก การใช้งานเน้นการผ่อนคลาย พักผ่อน รูปแบบและการใช้งานจึงได้ออกมาเป็นเฟอร์นิเจอร์ประเภทชุดรับแขก โดยโครงสร้างใช้ไม้ที่มีแรงบันดาลใจมาจากกรงนกเขา นกกรงหัวจุกที่มีการเลี้ยวกันมากในพื้นที่ ภาพในโต๊ะมีการจัดเรียงข้อใบของใบไม้สีทองเหมือนจริงตามธรรมชาติ เก้าอี้ประกอบชุดรับแขก ออกแบบและประดับตกแต่งให้มีลักษณะคล้ายกรงนก นอกจากนี้ ใบไม้สีทองเป็นใบไม้ที่มีคุณค่าทางใจด้านหนึ่ง แสดงถึงเอกลักษณ์ของพื้นที่ จึงนำแนวคิดการออกแบบจิ๋วเวอร์ซึ่งเป็นของล้ำค่ามาประยุกต์กับการออกแบบโต๊ะกลางขนาดเล็กผสมผสานกับวัสดุไม้ซึ่งมีกรรมวิธีการผลิตที่ไม่ซับซ้อน และหาได้ในพื้นที่ โดยสะท้อนรูปลักษณ์ของวัฒนธรรมภาคใต้ (Figure 5)

Figure 5 Example of birdcage design idea

2. การพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทอง

การพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทอง สรุปผลการศึกษา ดังนี้

2.1 การพัฒนาต้นแบบกรอบรูป พบว่า การพัฒนาต้นแบบกรอบรูป ประกอบด้วยอุปกรณ์ ได้แก่ ใบไม้สีทอง กรอบรูปไม้เปลือก สเปรย์กาว สติกเกอร์ลามิเนต และกระดาษกาวสีน้ำตาล มีขั้นตอนในการพัฒนาต้นแบบ ได้แก่ 1) การเตรียมอุปกรณ์ 2) นำใบไม้สีทองมาติดบนกรอบไม้โดยใช้สเปรย์กาวพันให้ทั่วหลังใบ 3) ติดใบไม้สีทองให้แนบสนิทกับกรอบรูปให้ทั่วทั้งกรอบรูป 4) ติดใบไม้สีทองให้สวยงามตามความต้องการทั้งด้านหน้าและด้านหลัง 5) ติดสติ๊กเกอร์ลามิเนตบนกรอบใบไม้สีทองทั้งด้านหน้าและด้านหลัง 6) เานี้วีริตบนสติ๊กเกอร์ลามิเนตติดกรอบใบไม้สีทองให้สนิท 7) นำกระดาษกาวสีน้ำตาลปิดขอบด้านหลังให้เรียบร้อย (Figure 6)

Figure 6 Picture Frame Model

2.2 การพัฒนาต้นแบบสมุดบันทึก ประกอบด้วยอุปกรณ์ ได้แก่ ใบบันทึก กระดาษแข็งสีน้ำตาล กระดาษน้ำตาล ใส้กระดาษกับหุ้ม สปรีย์กาว สติ๊กเกอร์ลามิเนต มีขั้นตอนในการพัฒนา ได้แก่ 1) นำใบบันทึกที่พันกาวสปรีย์มาติดบนปกกระดาษแข็งสีน้ำตาล 2) ติดใบบันทึกให้ทั่วทั้งปกหน้าและปกหลังทั้ง 2 ด้าน 3) นำสติ๊กเกอร์ลามิเนตติดปกสมุดให้ทั่วทั้ง 2 ด้านและใช้นิววีรีดให้ติดสนิท 4) นำกระดาษน้ำตาลติดด้านหลังให้เรียบร้อย 5) นำปกสมุดที่ทำเสร็จแล้วทั้งปกหน้าและปกหลังเข้าหุ้มกับใส้สมุดบันทึก (Figure 7)

Figure 7 Notebook Model

2.3 การพัฒนาต้นแบบการทำกระเป๋า ประกอบด้วยอุปกรณ์ ได้แก่ แผ่นใบบันทึกที่เคลือบฟิล์มลามิเนต กระดาษแข็ง ผ้า หนัง คัตเตอร์ และเครื่องเย็บผ้า มีขั้นตอนในการพัฒนา ได้แก่ 1) ตัดกระดาษแข็งตามแพทเทิร์นที่ออกแบบไว้แล้ว 2) นำแผ่นใบบันทึกเคลือบมาตัดเป็นชิ้นส่วนของกระเป๋า 3) นำชิ้นส่วนที่ตัดเสร็จแล้วมาเย็บต่อกันเพื่อขึ้นกระเป๋าคตามแพทเทิร์น 4) เมื่อเย็บขึ้นรูปกระเป๋าเสร็จแล้วให้นำหนังที่ฟอกสีมาเย็บติดกัน 5) เย็บหนังกับกระเป๋าและเก็บขอบให้เรียบร้อย (Figure 8)

Figure 8 Pouch Model

2.4 การพัฒนาต้นแบบการทำนาฬิกาแขวนผนัง ประกอบด้วยอุปกรณ์ ได้แก่ ไม้ไผ่ แผ่นใบไม้สีทองที่เคลือบลามิเนต และกาว มีขั้นตอนในการพัฒนา ได้แก่ 1) การเหลาไม้ไผ่ให้เป็นแผ่นบางๆ และนำไม้ไผ่มางอและติดกันด้วยกาวร้อน 2) นำไม้ไผ่ที่งอแล้วติดด้านหลังใบไม้สีทองด้วยกาวยาง 3) ทำตำแหน่งเจาะรูตามแบบวงกลมที่ออกแบบไว้แล้วเจาะรู 4) ใส่ไม้ไผ่กลมด้านล่างเพื่อยึดเกาะใบไม้สีทองแล้วลองใส่เป็นนาฬิกา 5) นำชิ้นบนกับชิ้นล่างมาประกบกันด้วยไม้ไผ่กลมตามตำแหน่งที่เจาะรูไว้ 6) ประกอบใบไม้สีทองบนแกนไม้ด้านล่างตามความเหมาะสม 7) นำตัวเลขนาฬิกามาติด (Figure 9)

Figure 9 Clock Model

2.5 การพัฒนาต้นแบบการทำโคมไฟระย้า ประกอบด้วยอุปกรณ์ ได้แก่ ไม้ไผ่ แผ่นใบไม้สีทองที่เคลือบลามิเนต และกาว มีขั้นตอนในการพัฒนา ได้แก่ 1) การเหลาไม้ไผ่ให้เป็นแผ่นบางๆ และนำไม้ไผ่มางอและติดกันด้วยกาวร้อน 2) นำไม้ไผ่ที่งอแล้วติดด้านหลังใบไม้สีทองด้วยกาวยาง 3) เตรียมวงกลมที่ทำจากไม้ไผ่หรือหวายมาตัดโค้ง แล้วนำไปเทียบกับแบบวงกลมเพื่อทำจุดสำหรับเจาะรู 4) เหลาไม้ไผ่ให้มีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 3 มิลลิเมตร และนำมาประกบกับส่วนโค้งบนล่าง ความถี่ขึ้นอยู่กับการออกแบบ 5) นำใบไม้มาติดกับโครงโคมไฟตามความเหมาะสม โดยแปะใบไม้จากล่างขึ้นบนเพื่อใบไม้จะได้ซ้อนทับกัน (Figure 10)

Figure 10 Lamp Model

2.6 การพัฒนาต้นแบบการทำโต๊ะรับแขก ประกอบด้วยอุปกรณ์ ได้แก่ ไม้ไผ่ แผ่นใบไม้สีทอง ที่เคลือบลามิเนต แผ่นไม้ เหล็ก ผ้า และกระจก ขั้นตอนการทำโต๊ะรับแขก ได้แก่ 1) ตัดไม้ไผ่เป็นวงกลมตามขนาดที่ออกแบบไว้ จำนวน 6 แผ่น แล้วนำไปเทียบกับแบบวงกลมเพื่อขีดตำแหน่งที่เจาะรู 2) นำไปประกอบกับแป้นเหล็ก 3) นำไม้ไผ่ทรงกลมมาใส่บนล่างตามจุดที่เจาะไว้ จะได้ 3 ชุด 4) ตัดไม้เป็นรูปใบไม้มีรูตรงกลางเพื่อเป็นด้านบนโต๊ะวางกระจกแล้วนำมาวางตำแหน่งกับแบบวงกลมเพื่อเจาะรู 5) ทำส่วนขาตั้งโต๊ะมาติดกับแกนแล้วนำด้านบนโต๊ะมาประกอบด้วยกัน 6) นำไม้ไผ่กลมมายึดติดด้านบนบนด้านล่าง 7) นำใบไม้มาติดด้านบนโต๊ะตามการออกแบบ และนำผ้าที่มีลักษณะพื้นผิวคล้ายใบไม้สีทองมาคลุมด้านบน (Figure 11)

Figure 11 Living room table Model

3. ความพึงพอใจผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทอง

จากการเก็บข้อมูลความพึงพอใจผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทอง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ และด้านการออกแบบของผลิตภัณฑ์ จากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ทั่วไป 2) กลุ่มผู้บริโภค (บุคคลทั่วไป) และ 3) กลุ่มผู้มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใบไม้สีทอง จำนวน 300 คน ผลการศึกษาพบว่า

ความพึงพอใจด้านความต้องการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 (S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาแยกแต่ละผลิตภัณฑ์ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง โดย กระเป๋า เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.60 (S.D. = 0.67) ส่วนผลิตภัณฑ์อื่น ๆ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ กรอบรูป ($\bar{X}$ =3.35, S.D.=0.63) สมุดบันทึก ($\bar{X}$ =3.26, S.D.=0.88) โต๊ะรับแขก ($\bar{X}$ =2.98, S.D.=0.77) นาฬิกาแขวน ($\bar{X}$ =2.86, S.D.=0.76) และ โคมไฟ ($\bar{X}$ =2.78, S.D.=0.63) ตามลำดับ (Table 1)

Table 1 Satisfaction of Product purchase demand

Satisfaction of Product purchase demand	n=300			
	$\bar{x}$	S.D.	Meaning	Level
Picture frame	3.41	0.66	middle	2
Notebook	3.24	0.67	middle	3
Pouch	2.54	0.73	High	1
Clock	2.99	0.76	middle	5
Lamp	2.98	0.75	middle	6
Living room table	3.23	0.77	middle	4
Total	3.26	0.68	middle	

ส่วนความพึงพอใจด้านการออกแบบของผลิตภัณฑ์ในภาพรวมอยู่ในระดับระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 (S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาแยกแต่ละผลิตภัณฑ์ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง โดย กระเป๋า เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.60 (S.D. = 0.67) ส่วนผลิตภัณฑ์อื่น ๆ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ กรอบรูป ($\bar{x}$ =3.41, S.D.=0.66) สมุดบันทึก ($\bar{x}$ =3.24, S.D.=0.67) โต๊ะรับแขก ($\bar{x}$ =3.23, S.D.=0.77) นาฬิกาแขวน ($\bar{x}$ =2.99, S.D.=0.76) และ โคมไฟ ($\bar{x}$ =2.98, S.D.=0.75) ตามลำดับ (Table 2.)

Table 2 Satisfaction of product design

Satisfaction of product design	n=300			
	$\bar{x}$	S.D.	Meaning	Level
Picture frame	3.35	0.63	middle	2
Notebook	3.26	0.88	middle	3
Pouch	3.60	0.67	High	1
Clock	2.86	0.76	middle	5
Lamp	2.78	0.65	middle	6
Living room table	2.98	0.77	middle	4
Total	3.18	0.75	middle	

การอภิปราย

จากการศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการมีความต้องการผลิตภัณฑ์ในลักษณะของที่ระลึกที่สามารถใช้งานได้ พกพาได้ มีความสวยงามโดดเด่น มีอัตลักษณ์ของความเป็นท้องถิ่นปักชั้ดและความเป็นจังหวัดชายแดนใต้ สามารถสัมผัสจับต้องและเข้าถึงได้ง่าย ผู้วิจัยจึงนำเสนอรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มมูลค่าใบไม้สีทอง 6 รูปแบบ ได้แก่ 1) กรอบรูป 2) สมุดบันทึก 3) กระเป๋าสตางค์ 4) โคมไฟ 5) นาฬิกา และ 6) เฟอร์นิเจอร์ชุดรับแขก ซึ่งแนวคิดในการใช้จุดเด่นของโทนสีและลวดลายเส้นใบของใบไม้สีทอง สื่อให้เห็นความเป็นธรรมชาติ คงความเป็นเอกลักษณ์และความงามของใบไม้สีทอง ร่วมกับการผสมผสานกับวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของท้องถิ่น สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ พรรณธิดา เพชรบุญมี

ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมชนเผ่าชาติพันธุ์ บ้านป่าคาใหม่ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก โดยแนวคิดในการออกแบบและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ เน้นการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง คงความเป็นอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่นของชนเผ่า คงความเป็นภูมิปัญญาและมรดกทางศิลปพื้นบ้าน สะท้อนเอกลักษณ์ท้องถิ่นด้วยลวดลายเฉพาะที่มีความโดดเด่น เป็นรูปดอกไม้ ผีเสื้อ ใช้สีสดใส ปักลวดลายด้วยมือและใช้เส้นใยกัญชงที่มีความเหนียว ทำให้มีความทนทานและง่ายต่อการเก็บรักษา ได้ต้นแบบผลิตภัณฑ์ได้แก่ เข็มกลัดติดเสื้อรูปผีเสื้อ และตะกร้าใส่จากผ้ากัญชงที่มีสีสดใส [5] อีกทั้งการศึกษาวิจัยของ ธีร โคตรธา และ ชูพรศร แสงโทสง ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการสร้างสรรค์ พัฒนา และเพิ่มมูลค่าสินค้าหัตถกรรมสิ่งทอท้องถิ่นสู่ตลาดสินค้าแฟชั่นสำเร็จรูปออนไลน์ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์และทอผ้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ในการสร้างสรรค์ พัฒนาและเพิ่มมูลค่าผ้าทอดังกล่าว ได้มีการสร้างอัตลักษณ์โดยการปรับโครงสร้างเงา การใช้เทคนิคการสร้างมิติ และการเลือกใช้กลุ่มสีที่เหมาะสม เรียบง่าย ทันสมัย มีความเป็นธรรมชาติ มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ และต้องมีความแข็งแรง [6] ส่วนการศึกษาความพึงพอใจทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และด้านการออกแบบของผลิตภัณฑ์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยกระเป่า เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความพึงพอใจมากที่สุดทั้งด้านความต้องการเลือกซื้อและด้านการออกแบบ สะท้อนให้เห็นว่า กระเป่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความน่าสนใจ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้ เนื่องจากกระเป่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถพกพาได้ สามารถใช้งานได้จริง อีกทั้งการออกแบบที่ใช้สีสันและลวดลายของเส้นไหมสีทองที่ตัดกัน มีความสวยงาม เป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ รัฐภาพร ใจมั่น ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผลไม้อบแห้งด้วยการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้กับกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านท่าล้อ จังหวัดเชียงใหม่ ใช้แนวคิดการออกแบบ คือ ความทันสมัย เรียบง่าย และมีกลิ่นอายความเป็นล้านนา ซึ่งประกอบด้วย 8 รูปแบบ แต่ผู้ประกอบการมีความพึงพอใจ แบบที่ 5 มากที่สุด เนื่องจากมีอัตลักษณ์ สะท้อนความภาคภูมิใจในถิ่นฐานและภูมิปัญญาอย่างชัดเจน มีสีสันที่โดดเด่น ดึงดูดสายตา [7] เช่นเดียวกับการออกแบบกระเป่า ที่สะท้อนลายเส้นและการตัดกันของสีไหม มีความโดดเด่นและดึงดูดสายตา

ไหมสีทอง นอกจากเป็นไหมที่หายากแล้ว มีมูลค่าและราคาสูงแล้ว ยังเป็นไหมที่สะท้อนและเชื่อมโยงกับความเชื่อของผู้คนในท้องถิ่นจนกลายเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นสิริมงคล เป็นของที่ควรมีประจำบ้าน และเหมาะสำหรับมอบเป็นของขวัญที่ระลึกให้แก่แขกผู้มาเยือนหรือคนสำคัญในโอกาสพิเศษ เพื่อเสริมความเป็นสิริมงคล ดังนั้น การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ไหมสีทองเพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ นอกจากการดึงดูดเด่นหรือลักษณะเฉพาะของไหมสีทองแล้ว ยังต้องผสมผสานกับความเชื่อของท้องถิ่นตลอดถึงการใช้เทคนิคต่าง ๆ ในกระบวนการผลิตของผู้ประกอบการอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) ผลการวิจัยมุ่งเน้นแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากไหมสีทองที่เน้นจุดเด่น ความมีเอกลักษณ์ หรือลักษณะเฉพาะของไหมสีทอง ผสมผสานกับวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ดังนั้น จึงควรใช้อัตลักษณ์ของท้องถิ่นในชุมชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นแนวคิดร่วมในการออกแบบผลิตภัณฑ์ทุกรูปแบบ มิใช่เพียงรูปแบบใด รูปแบบหนึ่งเท่านั้น

2) ผลการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทอง นอกจากนี้ใบไม้สีทองแล้ว จำเป็นจะต้องใช้วัสดุในท้องถิ่นรูปแบบอื่นร่วมด้วย เนื่องจากใบไม้สีทองมีข้อจำกัดในเรื่อง ความแข็งแรง ทนทาน การรับน้ำหนัก ดังนั้น จึงควรเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

3) ผลการศึกษาความพึงพอใจผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทอง พบว่า กระเป๋าคือเป็นรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่มีความพึงพอใจด้านความต้องการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ และด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก และอยู่ในลำดับที่ 1 ดังนั้น จึงควรพัฒนาและส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในรูปแบบกระเป๋าเป็นลำดับแรก เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์สำหรับดึงดูดลูกค้า

4) ผลการศึกษาความพึงพอใจการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทอง พบว่า โคมไฟ นาฬิกา และ เพอร์นิเจอร์ชุดรับแขก มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากมีการออกแบบที่ซับซ้อนและมีความยากในการผลิตจริง จึงควรปรับปรุงแนวคิดและวิธีการออกแบบ พัฒนาให้สอดคล้องกับทักษะของชุมชนและผู้ประกอบการมากยิ่งขึ้น

5) การพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ พบว่า มีความต้องการให้ใช้วัสดุธรรมชาติล้วน ซึ่งพบว่า ต้นแบบผลิตภัณฑ์บางชนิดมีการใช้วัสดุสังเคราะห์ที่ไม่ได้มาจากธรรมชาติ เช่น แผ่นฟิล์มลามิเนต ซึ่งเป็นวัสดุที่ใช้ในการเคลือบใบไม้ในการทำกรอบรูปและกระเป๋า จึงควรพัฒนาเทคนิค วิธีการ หรือออกแบบ ปรับปรุงให้สามารถใช้วัสดุจากธรรมชาติล้วนได้ตามความต้องการของผู้ประกอบการ ชุมชน และกลุ่มผู้สนใจในผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทองในรูปแบบอื่น ๆ ที่เจาะจงตลาดสำหรับผู้ที่มีความชื่นชอบและนิยมผลิตภัณฑ์ใบไม้สีทอง

2) ควรศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของตลาดในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทอง

3) ควรศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อพึงพอใจผลิตภัณฑ์จากใบไม้สีทอง

References

- [1] The government Public Relations Department. (2021, November, 24). *Good things in Bang Nara: Golden leaves*. <https://narathiwat.prd.go.th/th/content/category/detail/id/31/iid/58781>.
- [2] Delicious life in Narathiwat. (2024, April, 5). *Golden leaves*. <https://www.facebook.com/100045299584556/posts/2537584226522531/>
- [3] RYT9. (2024, April, 5). *Department of Community Development joins hands with Silpakorn University to wing Thai entrepreneurs. Add a new design to the golden leaves of the 3 southern provinces*. <https://www.ryt9.com/s/prg/2745483>.
- [4] Komchadluek. (2024, April, 2). *Golden leaves are 'amazingly beautiful' into a million-dollar art project*. <https://www.komchadluek.net/news/213959>
- [5] Petchboonmee, P. (2023). Value added of hemp fabric products based on local culture and ethnic tribal of Ban Pa Kha Mai, Khirirat Sub-District, Phop Phra District, Tak Province. *Journal of Management Science Review*, 25(1): 165-180.

- [6] Khotradha, D., & Pangthaisong, C. (2021). Guidelines for creating, developing and adding value of local textile handicrafts applying to the online ready-to-wear fashion market, Community Enterprise, Baan Thung Samae Products Processing and Weaving Group Nong Ya Sai District Suphanburi Province. *Journal of Faculty of Architecture, Urban Design, and Creative Arts, Mahasarakham University*, 3(3): 53-69.
- [7] Jaimun, R. (2022). Value addition of dried fruit products by packaging design. *Journal of Fine Arts*, 13(2): 169-195.

คุณฉวีนิพนธ์การวาทยกร : วรรณกรรมบทเพลงร้องประสานเสียง

โรแมนติกเยอรมันร่วมสมัย

Doctoral Choral Conducting: The Creative
Contemporary Romantic German Choral Literature

ยศวินต์ มีทองคำ^{1*} วีรชาติ เปรมานนท์¹ และภาวศุทธิ์ พิริยะพงษ์รัตน์²

[Yotsawan Meethongkum](#)^{1*}, [Weerachat Premananda](#)¹ and [Pawasut Piriyaongrat](#)²

¹ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ 10330

² คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ 10330

¹ Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, Bangkok, 10330, Thailand

² Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok, 10330, Thailand

*Corresponding author: E-mail address: m.yotsawan@gmail.com

(Received: April 19, 2024; Revised: July 17, 2024; Accepted: July 22, 2024)

บทคัดย่อ

ดุษฎีนิพนธ์การวาทยก : วรรณกรรมบทเพลงร้องประสานเสียงโรแมนติกเยอรมันร่วมสมัย เป็นงานวิจัยสร้างสรรค์ที่จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอการตีความและวิธีการอำนวยการนำเพลงที่ได้สังเคราะห์ขึ้นผ่านการศึกษาทฤษฎีการเปล่งเสียงตามหลักสรีรศาสตร์ กลยุทธ์การเปล่งเสียงคำ ในบทกวียุคโรแมนติก และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่เป็นแรงบันดาลใจของผู้ประพันธ์ โดยในงานวิจัยสร้างสรรค์ชิ้นนี้ได้คัดเลือกบทเพลงร้องประสานเสียงที่ประพันธ์โดยคีตกวีชาวเยอรมันทั้งในรูปแบบของบทเพลงศาสนาที่เป็นภาษาเยอรมัน เช่น *Wie lieblich sind deine Wohnungen* โดยโยฮันเนส บรามส์ และภาษาอื่น ๆ เช่น *Locus iste* โดยอันโทน บรูคเนอร์ และ *He, Watching Over Israel* โดยเฟลิกซ์ เมนเดลโซห์น และบทเพลงนอกศาสนา เช่น *Der Greis* โดยฟรานซ์ โยเซฟ ไฮเดิน และ *An die Sonne* โดยฟรานซ์ ปีเตอร์ ชูเบิร์ด ทั้งนี้งานวิจัยยังนำเสนอบทเพลงที่เรียบเรียงขึ้นใหม่จากเพลงร้องศิลปะเยอรมัน เช่น บทประพันธ์ *Morgen!* โดยริชาร์ด ชตราสส์และผู้วิจัยได้เรียบเรียงบทเพลง *Widmung* โดยโรเบิร์ต ชูมันน์สำหรับวงขับร้องประสานเสียงแบบผสมตามแนวทางการประพันธ์เพลงต้นแบบอีกด้วย นอกจากนี้งานวิจัยได้นำความรู้ที่สังเคราะห์ มาปรับใช้ในการฝึกซ้อมบทเพลงที่คัดเลือกไว้ และได้เผยแพร่ผลงานผ่านการบันทึกเสียงและการบรรยายประกอบการแสดง พร้อมทั้งสรุปผลการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าในอนาคต

สำคัญ: วาทยก บทเพลงร้องประสานเสียง เพลงโรแมนติกเยอรมัน

Abstract

The doctoral choral conducting: the creative contemporary Romantic German choral literature was a creative music research to disseminate the interpretation for conducting through focusing on a vocal production based on physiology, pronunciation techniques, a form of Romantic poetry, and other literary works that have influenced composers' conceptual frameworks. The selected repertoire encompassed both sacred and secular works, featuring pieces in German and other languages. Sacred works included Johannes Brahms' *Wie lieblich sind deine Wohnungen*, Anton Bruckner's *Locus iste*, and Felix Mendelssohn's *He, Watching Over Israel*. Secular works encompassed Franz Joseph Haydn's *Der Greis* and Franz Peter Schubert's *An die Sonne*. A repertoire list included an arrangement of Richard Strauss's *Morgen!*. In addition, the techniques used in the selected repertoire inspired the creation of a new arrangement of Robert Schumann's *Widmung* for mixed choir. The knowledge gained from this research can be applied to the selected conducting repertoire. The presentation was conducted through audio recording and lecture recital. It has been summarized to serve as a guide for future research.

Keywords: Choral Conducting, German Choral Literature, Choral Singing

บทนำ

การขับร้องประสานเสียงแบบตะวันตกได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เนื่องด้วยความพิเศษของกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้มนุษย์ได้มีส่วนร่วมทั้งการแสดงออก และการรับรู้ความรู้สึกทางอารมณ์ร่วมกัน เป็นห้วงขณะก่อให้เกิดความรู้สึกอันเป็นหนึ่งเดียวตั้งที่ผู้ประพันธ์เพลงชาวอังกฤษผู้มีชื่อเสียง จอห์น รัตเตอร์ (John Rutter, เกิด 1945) ได้กล่าวถึงความพิเศษของดนตรีขับร้องประสานเสียงในการให้สัมผัสกับสำนักพิมพ์ J.W. Pepper & Son ไว้ว่าการขับร้องประสานเสียงเปรียบเสมือนแก่นของความเป็นมนุษย์ ความเป็นหนึ่งเดียวของผู้คน และเป็นแก่นของจิตวิญญาณ มนุษย์ถ่ายทอดความรู้สึกของตนเองผ่านการร้องเพลง ซึ่งเพลงดังกล่าวเปรียบดังเพลงแห่งจิตวิญญาณ รัตเตอร์ได้กล่าวไว้อีกว่าการขับร้องประสานเสียงเป็นห้วงขณะเป็นมากกว่าการรวมกันของแนวเสียงหลายแนว เมื่อผู้คนร้องประสานเสียงพวกเขาได้ปลดปล่อยจิตวิญญาณออกมาพร้อมกับเสียงร้องที่สอดประสานกันอย่างสมบูรณ์ [1]

เมื่อกล่าวถึงแนวความคิดเรื่องการถ่ายทอดอารมณ์ของมนุษย์ผ่านงานศิลป์แล้วนั้นแนวความคิดดังกล่าวเป็นแก่นสำคัญของการขับเคลื่อนงานศิลป์ในช่วงยุคโรแมนติก ผู้ประพันธ์เพลงและกวีให้ความสำคัญกับอารมณ์ความรู้สึกของปัจเจกบุคคล โดยในช่วงเปลี่ยนผ่านของยุคคลาสสิกเข้าสู่ยุคโรแมนติกผู้ประพันธ์เพลงชาวเยอรมันเป็นกลุ่มคนที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงโดยมีกลยุทธ์การประพันธ์อย่างกระเสาะความรุนแรง (Sturm und Drang) เป็นกลยุทธ์ที่นำดนตรียุคคลาสสิกเข้าสู่การประพันธ์เพลงในยุคโรแมนติก และด้วยกลยุทธ์นี้เองที่ทำให้นักประพันธ์เพลงชาวเยอรมันก้าวขึ้นเป็นผู้นำทางด้านศิลปวิทยาแห่งชาติตะวันตกในยุคโรแมนติก [2]

ในยุคโรแมนติกเพลงร้องศิลป์เยอรมัน (Lied) ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เพลงร้องศิลป์เยอรมันมีรูปแบบของบทประพันธ์ที่มีลักษณะเฉพาะตัว เช่น การสร้างบทประพันธ์สำหรับการขับร้องโดยมีเปียโนบรรเลงประกอบการใช้โครงสร้างการประพันธ์แบบสังคีตลักษณะรูปอิสระ (Through-composed) หรือการใช้โครงสร้างสังคีตลักษณะบทนิพนธ์ (Strophic form) และการให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดความหมายของบทกวีผ่านกลยุทธ์การประพันธ์ท่วงทำนองที่ถ่ายทอดผ่านการขับร้องและการบรรเลงเปียโนชั้นสูง

นอกจากเพลงร้องศิลป์เยอรมันแล้ว ยังมีเพลงร้องประสานเสียงโรแมนติกเยอรมันที่มีความสมบูรณ์ในการถ่ายทอดควิอันทรงคุณค่าผ่านเสียงร้อง หากต่างกันแค่รูปแบบของการขับร้องเดี่ยวเป็นการขับร้องประสานจากการขับร้องทั้งในรูปแบบเพลงร้องประสานเสียงที่ไม่มีดนตรีประกอบ (A capella) และเพลงร้องประสานเสียงโดยมีดนตรีประกอบ ผู้ประพันธ์เพลงร้องประสานเสียง โรแมนติกเยอรมัน ดังนั้นจึงมีการเปรียบเทียบเพลงร้องประสานเสียงโรแมนติกเยอรมันอย่างเพลงประเภทเพลงร้องประสานแนว (Partsong) ว่าเปรียบเสมือนเส้นขนานของเพลงร้องศิลป์เยอรมัน [3]

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่งานวรรณกรรมบทเพลงร้องประสานเสียงโรแมนติกเยอรมันรูปแบบการตีความใหม่
2. เพื่อสร้างแบบแผนเพลงร้องประสานเสียงโรแมนติกเยอรมันที่เป็นประโยชน์ต่อการฝึกซ้อมและการอำนวยเพลง
3. เพื่อศึกษาวิจัยเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับดนตรีเพลงร้องศิลป์โรแมนติกเยอรมัน

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาวิจัยและสังเคราะห์แนวทางการอำนวยเพลงโดย 1) การศึกษาวรรณกรรมที่มุ่งเน้นไปที่กลยุทธ์การเปล่งเสียง การออกเสียงอักษร และการตีความวรรณกรรมกวีนิพนธ์โรแมนติกเยอรมัน 2) การศึกษาสังคีตประวัติ โดยมุ่งเน้นเฉพาะภูมิหลังสำคัญที่มีผลกระทบต่อแนวความคิดของผู้ประพันธ์ และเหตุการณ์สำคัญที่นำมาซึ่งแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานในช่วงเวลานั้น 3) การตีความคำร้อง โดยใช้แนวคิดการตีความกวีนิพนธ์โรแมนติกเยอรมันจากมาปรับใช้ทั้งในบริบทของดนตรีขับร้องประสานเสียงศาสนา และดนตรีขับร้องประสานเสียงนอกศาสนา 4) การอธิบาย เป็นการนำองค์ความรู้ทางด้านทฤษฎีดนตรี อาทิเช่น องค์ความรู้ด้านคีตลักษณะ การสอดประสานทำนอง และ รูปแบบการดำเนินทำนองมาวิเคราะห์บทประพันธ์ เพื่อหาความสอดคล้องกับการตีความกวีนิพนธ์โรแมนติกเยอรมัน ที่นำไปสู่การแสดงดนตรีขับร้องประสานเสียงที่มีอรรถรส 5) การสังเคราะห์แนวทางการอำนวยเพลง เป็นการนำแนวความคิดการเปล่งเสียง การออกเสียงอักษร แนวความคิดสำคัญอื่น ๆ และ ปัญหาที่พบระหว่างการฝึกซ้อมมาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหาเฉพาะเจาะจงตามบทประพันธ์นั้น ๆ

ผู้วิจัยคัดเลือกบทประพันธ์โดยคำนึงถึงการแบ่งแนวประสานที่มีความสอดคล้องกับจำนวนนักร้องที่มีความซับซ้อนของเสียงประสาน (Harmony) ที่เหมาะสมกับนักร้องประสานเสียงผู้มีส่วนในการถ่ายทอดผลงาน และในขณะเดียวกันบทประพันธ์ที่ได้รับการคัดสรรยังต้องมีแนวคิดที่น่าสนใจและสามารถแสดงถึงเอกลักษณ์ของดนตรีขับร้องประสานเสียงและบทกวีเยอรมันในยุคโรแมนติกได้เป็นอย่างดี โดยบทประพันธ์ออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) ดนตรีขับร้องประสานเสียงนอกศาสนา โดยยังมุ่งเน้นไปที่ดนตรีขับร้องประสานแนว (Partsong) ซึ่งเป็นจุดเด่นของเพลงขับร้องประสานเสียงโรแมนติกเยอรมันนอกศาสนา 2) ดนตรีขับร้องประสานเสียงศาสนา และ 3) บทเพลงขับร้องประสานเสียงจากเพลงร้องศิลปะซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

บทเพลงขับร้องประสานเสียงนอกศาสนา

บทเพลงขับร้องประสานเสียงนอกศาสนาที่ได้รับคัดเลือกปรากฏเนื้อดนตรีแบบดนตรีประสานแนว (Homophony) ที่มีเสียงประสานเรียบง่ายเหมาะสำหรับนักร้องประสานเสียงที่มีพื้นฐานการขับร้องที่หลากหลาย อย่างไรก็ตามดนตรีนอกศาสนาประกอบด้วยบทกวีที่มีบรรยากาศของบทกวีที่ซับซ้อน โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกบทเพลงขับร้องประสานเสียงนอกศาสนาที่มีคำร้องที่น่าสนใจอย่าง *Die Beredsamkeit* ที่ใช้กลยุทธ์การเปล่งเสียงคำเป็นลูกเล่นในการถ่ายทอดบรรยากาศเพลง โดยรายการเพลงที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกมีดังนี้

1. *Der Greis* และ *Die Beredsamkeit* โดย Franz Joseph Haydn (1732-1809)
2. *An die Sonne* โดย Franz Peter Schubert (1797-1828)
3. *Lebenslust* โดย Franz Peter Schubert
4. “Drei Volkslieder” Op. 41 โดย Felix Mendelssohn (1809-1847)
5. “Am Bodensee” และ “Gute Nacht” Op. 59 โดย Robert Schumann (1810-1856)

บทเพลงขับร้องประสานเสียงศาสนา

บทเพลงขับร้องประสานเสียงศาสนาที่ได้รับคัดเลือกโดยมากประกอบด้วยคำร้องที่เรียบง่าย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกบทประพันธ์ที่มีภูมิหลังสำคัญที่น่าสนใจ เช่น บทประพันธ์ “Wie lieblich sind deine Wohnungen” ที่เป็นบทประพันธ์แห่งความตายภาษาเยอรมัน หรือ บทประพันธ์ *Verleih' uns Frieden* ซึ่งประพันธ์ขึ้นบนแนวความคิดเรื่องตรีเอกภาพ

1. “Kyrie” “Gloria” และ “Credo” จาก *Mass No. 2* โดย Franz Peter Schubert
2. *Verleih' uns Frieden* โดย Felix Mendelssohn (1809-1847)
3. “He, Watching Over Israel” จาก *Elijah* โดย Felix Mendelssohn (1809-1847)
4. *Locus iste* โดย Anton Bruckner (1824-1896)
5. *Os justi* โดย Anton Bruckner
6. “Wie lieblich sind deine Wohnungen” โดย Johannes Brahms (1833-1897)
7. *Geistliches Lied* โดย Johannes Brahms

บทเพลงขับร้องประสานเสียงจากเพลงร้องศิลป์

บทเพลงขับร้องประสานเสียงจากเพลงร้องศิลป์ถือเป็นการควมรวมลักษณะเด่นของการถ่ายทอดบทกวีขึ้นสูงซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการขับร้องเดี่ยวเข้ากับการถ่ายทอดอารมณ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของการขับร้องประสานเสียง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกบทประพันธ์ที่มีบรรยากาศของบทกวีและดนตรีที่แตกต่างกัน ทั้ง 2 ดังนี้

1. “Morgen!” โดย Richard Strauss (1864-1949)
2. *Widmung* โดย Robert Schumann

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการเปล่งเสียงจากตำรา *Your Voice: An Inside View* โดย Scott McCoy กล่าวถึงกลยุทธการหายใจซึ่งมี 4 รูปแบบดังนี้ 1) การหายใจโดยการยกกระดุกไหปลาร้า เป็นการหายใจที่ไม่ควรใช้ในการขับร้อง เนื่องจากเป็นการหายใจที่ไม่ใช้กล้ามเนื้อหลักอย่างกะบังลมในการหายใจส่งผลให้ลมหายใจไม่เพียงพอต่อการขับร้อง 2) การหายใจโดยใช้ทรวงอกเป็นการหายใจที่มุ่งเน้นการขยายทรวงอกโดยใช้กล้ามเนื้อซี่โครงชั้นนอกซึ่งก่อให้เกิดคุณภาพเสียงที่สว่าง 3) การหายใจโดยใช้ท้อง เป็นการหายใจโดยอาศัยการเคลื่อนตัวของกะบังลมและการคลายตัวของกล้ามเนื้อช่วงท้องซึ่งก่อให้เกิดคุณภาพเสียงที่หนาและมีด 4) การหายใจแบบผสมผสานคือการนำกลยุทธที่ 2 และ ที่ 3 มาปรับใช้ด้วยกันเพื่อให้เกิดเสียงที่มีความสมดุล [4]

ฟอร์แมนท์ (Formant) เป็นคำศัพท์ที่ใช้เรียกความกังวานของทางเดินเสียง ความกังวานดังกล่าวจะสัมพันธ์ผลต่อเมื่อมีเสียงสั้นจากเส้นเสียงมากระทบ[4] ฟอร์แมนท์สามารถแบ่งออกเป็นความถี่ในแต่ละช่วงเรียงจากความถี่เสียงต่ำไปสูง โดยสระอาจะมีความถี่ของฟอร์แมนท์ที่สูงกว่าสระ โอ เอ อู อี ตามลำดับ การปรับฟอร์แมนท์ หรือ การปรับแต่งสระ (Vowel Modification) แท้จริงแล้วคือการปรับเสียงสระที่เปล่งออกมาให้ใกล้กับสระในช่วงของฟอร์แมนท์นั้น ๆ ตัวอย่างเช่น เมื่อนักร้องต้องร้องสระอินโน้ตที่สูงอย่างโน้ต F5 ผู้ขับร้องจะต้องปรับแต่งสระอีให้ใกล้เคียงกับสระอาให้มากที่สุดเพื่อให้ได้ซึ่งความกังวานอย่างเป็นธรรมชาติ

กลยุทธการเปล่งเสียงคำจากตำรา *Diction* โดย John Moriarty (1930 – 2022) เป็นตำราที่วิเคราะห์การเปล่งเสียงคำออกตามการออกเสียงโดยจำแนกออกเป็น 2 ส่วนคือ เสียงสระเสียงหรือเสียงจากแหล่งกำเนิดที่เดินทางผ่านทางเดินเสียงโดยปราศจากการปิดกั้นของทางเดินของเสียง โดยแบ่งออกเป็น 1) สระที่สร้างโดยลิ้นได้แก่สระอี เอ และ อา ความแตกต่างของสระดังกล่าวเกิดจากความแตกต่างของความสูงของลิ้นหลังลิ้น 2) สระที่สร้างโดยริมฝีปาก ได้แก่สระอู โอ ออ และ อา สระดังกล่าวเกิดจากรูปร่างของริมฝีปากในลักษณะความกลมและการเปิดปิด 3) สระผสมระหว่างลิ้นและริมฝีปากซึ่งไม่ปรากฏในภาษาไทยแต่พบได้ในการออกเสียงภาษา

เยอรมันซึ่งมีหลัก ๆ อยู่สองรูปแบบคือ สระผสมอยู่กับอี อย่างเช่น ü ในคำว่า tür และ สระผสมเอกับออ อย่างเช่น ö ในคำว่า Vorhöfen 4) สระธรรมชาติ (schwa) มักพบในพยางค์เบาซึ่งเกิดจากการผ่อนคลายลิ้นและริมฝีปาก เช่นสระเออ ในภาษาไทย 5) สระที่ผลิตผ่านโพรงจมูก เป็นสระที่ผลิตโดยการเปิดให้ลมเคลื่อนผ่าน ทั้งทางปากและทางโพรงจมูกพบได้ในภาษาฝรั่งเศส[5]

เสียงพยัญชนะคือเสียงที่เกิดจากการปิดกั้นหรือการกีดขวางกระแสลมหรือทางเดินเสียง โดยแบ่งออกเป็น 1) พยัญชนะเสียงระเบิด ได้แก่พยัญชนะเสียงสั้นเช่น บ ต และ ก และพยัญชนะกระแสลมเช่น พ ท และ ค 2) พยัญชนะเสียงแทรก ได้แก่พยัญชนะกระแสลมเช่น ฟ ช ส และ ห และ พยัญชนะเสียงสั้นซึ่งไม่ปรากฏในภาษาไทยแต่มีการออกเสียงอยู่บนรากฐานของพยัญชนะภาษาไทยเช่น ฟ ช ส นอกจากนั้นในภาษาเยอรมันยังพบเสียง ช /ç/ หรือ ich laut ซึ่งออกเสียงโดยการปล่อยกระแสลมผ่านสระอี และ ค /x/ หรือ ach laut ซึ่งเกิดการสั่นรัวที่โคนลิ้น 3) พยัญชนะเสียงนาสิกเช่น ม น และ ง 4) พยัญชนะข้างลิ้น และ เสียงรัว ได้แก่ พยัญชนะ ล และ ร และ 5) พยัญชนะผสมเสียงระเบิดและเสียงแทรก ได้แก่พยัญชนะเสียงสั้นเช่น ดจ พบในคำอังกฤษเช่น joy ออกเสียง และ ดส /dz/ พบในคำอังกฤษเช่น leads และพยัญชนะกระแสลมเช่น ทช /tʃ/ พบในคำภาษาละตินเช่น coelis และ ทส /ts/ พบในคำภาษาละตินเช่น gratias [5]

การตีความคำร้องโดย Robert Spillman จากตำรา Poetry into Song: Performance and Analysis of Lieder (เกิด 1936) ได้สรุปลักษณะเด่นของบทกวีในยุคโรแมนติกเป็น 4 ส่วน[6] ได้แก่ 1) อัตลักษณ์ส่วนบุคคล หรือการความสำคัญกับอารมณ์ส่วนบุคคล 2) การคำนึงถึงธรรมชาติ หรือการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของ บทกวีผ่านการบรรยายบรรยากาศของธรรมชาติ 3) เสน่ห์ของความลึกซึ้ง ความรุ่มรวย ความกลัว ซึ่งถือเป็น กระแสโรแมนติกที่ฉีกออกจากยุคของการตื่นรู้อย่างบุคคลาสสิกที่ชัดเจนที่สุด 4) จิตวิญญาณที่รอดพ้น ซึ่งเป็น แนวความคิดที่เชื่อมโยงกับศาสนาคริสต์ โดยการเปรียบเทียบว่าความตายเป็นหนทางแห่งความสงบและเป็น การมีชีวิตนิรันดร์ในโลกหลังความตายที่สวยงาม นอกจากนั้น Spillman ยังกล่าวถึงบรรยากาศ (stimmung) และการพัฒนาการของอารมณ์ ซึ่งหมายถึงการตีความอารมณ์ของตัวละครที่มีการพัฒนาจากตอนต้นสู่ตอนจบ ของบทกวี ตัวอย่างเช่นความสงบของธรรมชาติในขณะที่เดินเตร่สามารถพัฒนาไปสู่การจากลาอันสงบสุข[6]

สรุปผล

งานวิจัยสร้างสรรค์ ดุษฎีนิพนธ์การวาทกรรม : วรรณกรรมบทเพลงร้องประสานเสียง โรแมนติกเยอรมัน ร่วมสมัย เป็นงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดอันร่วมสมัยอย่าง ทฤษฎีการเปล่ง เสียงตามหลักสรีรศาสตร์ กลยุทธ์การเปล่งเสียงคา และการตีความอารมณ์ของบทกวีและบทเพลงของผู้วิจัย มาประยุกต์ใช้ในการฝึกซ้อม และการอำนวยเพลง ซึ่งผู้วิจัยในฐานะวาทกรรมพบว่า แนวความคิดเรื่องการหายใจ การปรับความก้องกังวาน ของเสียง และการเปล่งเสียงคำ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถถ่ายทอดลักษณะเด่นของบทกวี และบทเพลงในยุคโรแมนติกได้ตามการตีความจากการศึกษาของผู้วิจัย จากการฝึกซ้อม การบันทึกเสียง และการบรรยายประกอบการแสดง ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ความรู้ของการอำนวยเพลงวรรณกรรมบทเพลงร้อง ประสานเสียงโรแมนติกร่วมสมัยได้ดังนี้

ความก้องกังวาน ของเสียงและการ ปรับฟอร์แมนท์	ระดับเสียงและภาษา		ปรับเสียงสระของนักร้องให้ใกล้เคียงกับสระ ในฟอร์แมนท์นั้น ๆ
	บรรยากาศ		ปรับสระทุกสระเข้าหาสระอูเพื่อให้สีสันเสียง สอดคล้องกับบรรยากาศความเศร้า
การหายใจ	กลยุทธ์การสลับการหายใจ		ใช้เมื่อประโยคของคนตรียาวและต้องการ การขับร้องเชื่อมเสียง
	กลยุทธ์การหายใจโดยใช้กล้ามเนื้อท้อง		เหมาะสำหรับบรรยากาศของบทกวีที่ลึกลับ หรือบทประพันธ์ที่มีเนื้อดนตรีประสานแนว ที่มีอัตราจังหวะช้า
	กลยุทธ์การหายใจแบบผสมผสาน		เหมาะสำหรับบทประพันธ์ที่มีอัตราจังหวะที่ รวดเร็ว หรือมีบรรยากาศของความรื่นเริง
การเปล่งเสียงคำ	ความเร็วของท่วง ทำนองและ คุณลักษณะเสียง	ท่วงทำนองที่ช้า และเสียงเชื่อม	อาศัยการเปล่งเสียงพยัญชนะต้นให้มาก่อนจังหวะ และการเปล่งเสียงสระบนจังหวะ วาทยกรสามารถใช้พยัญชนะเสียงสั้นเป็นตัวช่วยใน การเชื่อมเสียง
		ท่วงทำนองที่เร็ว และเสียงสั้น	อาศัยการเปล่งเสียงพยัญชนะต้นที่ฉับไว และการผ่อนทางเสียงในช่วงท้ายของสระ
	บรรยากาศ	ความสนุกสนาน	อาศัยการเปล่งเสียงพยัญชนะต้นที่ฉับไว และการผ่อนทางเสียงในช่วงท้ายของสระ
		การทนทุกข์	การเน้นเสียงพยัญชนะให้สอดคล้องกับเครื่องหมาย กำหนดความเข้มของเสียง ตามด้วยการเปล่งเสียงสระให้เต็มค่าจังหวะ
		ความยิ่งใหญ่	การเน้นเสียงพยัญชนะ ให้สอดคล้องกับเครื่องหมายกำหนดความเข้มของ เสียงตามด้วยการเปล่งเสียงสระให้มีความก้อง กังวานอย่างเป็นธรรมชาติ

การบันทึกเสียง และการบรรยายประกอบการแสดง

https://drive.google.com/drive/folders/14NUo22X1VpZtrUlVmdplFwMNTk9YC2u0?usp=drive_link

การอภิปรายผล

บทเพลงขับร้องประสานเสียงนอกศาสนา

Der Greis เป็นบทประพันธ์ที่ถ่ายทอดเรื่องราวของชายชราที่ใกล้จะหมดลมหายใจ โดยท่อนที่ 1 เป็นการกล่าวถึงความสุขของการดื่มเหล้าองุ่น โดย Haydn ได้ใช้โน้ตประจวบซ้อนในการบรรยายสีคำร้องของ ความสนุกสนานเมื่อกำลังดื่มเหล้าองุ่น ซึ่งวาทกรควรเลือกใช้คุณลักษณะเสียงกึ่งสั้น (Portato) ในการสร้าง บรรยากาศแห่งความสนุกสนาน ท่อนที่ 2 ของบทประพันธ์เป็นการกล่าวถึงความตายที่มาเคาะประตูบ้านของ ชายชราซึ่ง Schubert ใช้บันไดเสียงไมเนอร์ในการกล่าวถึงขมขื่นและความตาย ซึ่งในท่อนดังกล่าววาทกรควร เลือกปรับสระของนักร้องประสานเสียงเข้าหาสระที่มีต่ออย่างสระอุหรือโอเพื่อสร้างสีสั้นเสียงที่มีดีให้เข้ากับ บรรยากาศของคำร้อง นอกจากนี้วาทกรควรใช้คุณลักษณะเสียงสั้นเพื่อเป็นการเลียนเสียงการเคาะประตู (klopft an meine Tür) และในท่อนสุดท้ายมีการบรรยายถึงโลกหลังความตายที่สวยงาม วาทกรควรใช้สระ ที่สว่างและการขับร้องแบบเชื่อมเสียง (legato) เพื่อสร้างความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างความลึกลับและ โลกหลังความตายที่สวยงาม (Figure 1)

The image shows a musical score for a vocal piece. It consists of five staves. The top four staves are vocal parts (Soprano, Alto, Tenor, Bass) and the bottom staff is the piano accompaniment. The music is in G major (one sharp) and 3/4 time. The lyrics are in German. Dynamic markings include piano (p) and forte (f). The score is numbered 16 at the beginning.

Figure 1 Door knocking imitation

Die Beredsamkeit เป็นบทประพันธ์ที่กล่าวถึงบรรยากาศความสนุกสนานและความวุ่นวาย บนโต๊ะอาหาร ซึ่งผู้ถ่ายทอดเรื่องราวได้พยายามโน้มน้าวให้เพื่อนดื่มเหล้าองุ่นโดยการกล่าวว่ามีน้ำปลาทำให้ปลา เป็นไขซึ่งแตกต่างจากเหล้าองุ่นที่ทำให้เราปวดแสบ Haydn ได้บรรยายสีคำร้องของความวุ่นวายบนโต๊ะอาหาร โดยการใช้อารมณ์ดำเนินทำนองและเสียงประสานในลักษณะของการสอดประสานแนวทำนอง (contrapuntal) และได้บรรยายสีคำร้องคำว่า *stumm* ซึ่งแปลว่าเงียบหรือโง่เป็นไขโดยการใช้น้ตหยุดตามหลังในทุก ๆ ครั้งที่มีคำร้องดังกล่าวปรากฏขึ้น ในการอำนวยเพลงวาทกรควรคำนึงถึงพยัญชนะต้นในการเสริมสร้างอารมณ์ ให้กับการถ่ายทอดบทกวีและบทเพลง โดยการเน้นการออกเสียงพยัญชนะต้นให้มีความดังสัมพันธ์

กับเครื่องหมายกำหนดความเข้มของเสียงเช่น การเปล่งเสียง ช ทของคำว่า *streiten* (การโต้เถียง) อย่างดูเด็ด
 ในทางกลับวาทยกรควรให้หนักร้องประสานเสียงออกเสียงพยัญชนะดังกล่าวอย่างนุ่มนวลตรงคำว่า *stumm*

An die Sonne แพลเป็นไทยว่าสูดวงอาทิตย์ ดนตรีท่อนที่ 1 เป็นการกล่าวถึงความยิ่งใหญ่ของ
 ดวงอาทิตย์ ซึ่ง Schubert ได้ใช้โน้ตประจุดซ้อน (Double Dotted) ทั้งในแนวเปียโนและแนวขับร้องเพื่อสร้าง
 จิตนะภาพของการเดินทัพของเทพเจ้า (Figure 2)

Figure 2 Mimicing a marching army through using dotted rhythm

วาทยกรควรใช้การเปล่งเสียงพยัญชนะต้นที่เข้มแข็งโดยเน้นย้ำให้หนักร้องประสานเสียงขับร้องโดยนำ
 พยัญชนะต้นมาก่อนจังหวะเพื่อให้เกิดความแข็งแรงเข้ากับบรรยากาศของบทเพลงและสัมพันธ์กับเครื่องหมาย
 กำหนดความเข้มของเสียงที่ชูเบิร์ตกำหนด ท่อนที่ 2 เป็นการบรรยายบรรยากาศของป่าซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของ
 ความลึกลับ ซึ่ง Schubert ถ่ายทอดผ่าน Diminished seventh chord และ ความเข้มของเสียงเบามาก
 (Pianissimo) ซึ่งบรรยากาศดังกล่าวถูกรบกวนด้วยเสียงสัญญาณตราล่าสัตว์ ซึ่งถ่ายทอดผ่านความเข้มของ
 เสียงดัง (forte) (Figure 3)

Figure 3 The mysteries of the forest and hunting

ในการอำนวยการเพลงวาทยกรควรใช้การปรับสระทุกสระเข้าหาสระอุซึ่งเป็นสระปิดที่สร้างเสียงที่มีตซึ่ง
 เข้ากับบรรยากาศของบทกวี ซึ่งในท่อนถัดมาที่มีการกล่าวถึงความรู้สึกของปัจเจกบุคคลและการหลุดพ้น
 ของจิตวิญญาณ วาทยกรควรปรับสระนักร้องประสานเสียงให้กลับมาสู่สระที่สว่างอีกครั้งและเน้นย้ำให้หนักร้อง
 ใช้กลยุทธ์การหายใจแบบผสมผสานเพื่อให้เกิดเสียงที่สมดุล

Lebenslust หรือ *Die Geselligkeit* บทประพันธ์เพลงมีสิ่งคิดลักษณะรูปอิสระ และมีเนื้อดนตรีแบบดนตรีประสานแนวที่มีเปียโนบรรเลงเสริมสร้างความบรรยากาศความสนุกสนานและระบายสีคำร้องในขณะเดียวกัน บทเพลงเปรียบเสมือนคติสอนผู้ฟังให้มีชีวิตที่ร่าเริงและแบ่งปันความรักให้แก่กัน โดย Schubert ถ่ายทอดความเบิกบานของชีวิตผ่านการใช้เครื่องหมายประกอบจังหวะ 6/8 และการใช้โน้ตเช็ต 1 ชั้นสลับกับเช็ต 1 ชั้นประจุดซึ่งให้ความรู้สึกถึงการเต้นรำ ในการอำนวยเพลงวาทยกรควรให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การเปล่งเสียงคำร้องเนื่องจากบทประพันธ์มีคำร้องที่มีจำนวนมากและอัตราจังหวะที่ค่อนข้างเร็ว ดังนั้นวาทยกรควรให้นักร้องฝึกการเปล่งเสียงคำให้ถูกต้องตามจังหวะ โดยปรับการออกเสียงพยัญชนะทุกชนิดให้อยู่บริเวณหลังฟันหน้าบนโดยเฉพาะอย่างยิ่งพยัญชนะข้างลิ้นและพยัญชนะเสียงรัว

“Drei Volkslieder” เป็นชุดบทประพันธ์ย่อยจากชุดบทประพันธ์ *Sechs Lieder Op.41* โดย Mendelssohn ได้ดัดแปลงบทเพลงทั้ง 3 จาก บทเพลงพื้นบ้านเยอรมัน [7] บทประพันธ์ทั้ง 3 มีสิ่งคิดลักษณะแบบเปลี่ยนเนื้อคองทำนอง (Strophic form) โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) *Entflieh mit mir* เป็นการถ่ายเรื่องราวจากมุมมองของเด็กหนุ่มที่เชื้อเชิญหญิงสาวให้หนีไปอยู่กับตน Mendelssohn ใช้เครื่องหมายประจำจังหวะ 6/8 ซึ่งให้ความรู้สึกถึงการเต้นรำพื้นบ้านอันรื่นเริง จากการศึกษาพบความสัมพันธ์ที่ชัดเจนระหว่างจังหวะของดนตรีและคำสำคัญในบทกวี ดังนั้นวาทยกรควรให้ความสำคัญกับคำและพยางค์สำคัญเช่นคำกริยาอย่าง *entflieh sei* และ *ruh* ซึ่งมีความหมายว่า หนีไป หัวใจ และ ปิตุภูมิ ตามลำดับ 2) *Es fiel ein Reif* มีเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านผู้ดำเนินเรื่อง บทประพันธ์มีเนื้อหาเกี่ยวกับคู่หนุ่มสาวที่เร่ร่อนอย่างสิ้นหวังและเสียชีวิตลงในคำคืนอันหนาวเหน็บของฤดูใบไม้ผลิ โดยตีความว่าโน้ตเสียงขาดสื่อถึงความเปราะบางของชีวิต ในขณะที่โน้ตเสียงเชื่อมสื่อถึงความตายที่เข้าใกล้เข้ามา ดังนั้นวาทยกรควรเน้นย้ำบรรยากาศความสลับโดยให้นักร้องประสานเสียงปรับสระทุกสระในเพลงเข้าหาสระอู ผนวกกับการเน้นย้ำกลยุทธ์การหายใจโดยใช้ท้องที่สร้างเสียงที่มีมิติ 3) *Auf ihrem Grab* เป็นบทสรุปเรื่องราวความตายผ่านมุมมองจิตวิญญาณที่หลุดพ้น โดย Mendelssohn ได้ถ่ายทอดบทประพันธ์ดังกล่าวผ่านบันไดเสียงเมเจอร์ วาทยกรควรให้ความสำคัญกับการปรับเสียงสระที่กลมกลืนและเหมาะสมกับความก้องกังวานตามหลักการการเปล่งเสียง และเน้นย้ำเรื่องการใช้กลยุทธ์การหายใจที่สร้างเสียงที่สมดุล

“Am Bodensee” และ “Gute Nacht” เป็นบทประพันธ์จากชุดเพลงร้องประสานเสียง *Vier Gesänge Op. 59* ซึ่งเป็น 1 ในบทประพันธ์เพลงร้องประสานเสียงไม่มีดนตรีประกอบผลงานแรก ๆ ที่ Schumann ได้ทดลองประพันธ์ขึ้น[8] *Am Bodensee* เป็นบทประพันธ์ลำดับที่ 2 ของชุดเพลงร้อง ซึ่งในตอนแรกเป็นบอกล่าเรื่องราวบรรยากาศของความหวังของผู้ถ่ายทอดบทเพลงในการล่องเรือกลับบ้านเกิด ซึ่ง Schumann ได้ใช้โน้ตยาวบวมจังหวะหนักสลับกับโน้ตสั้นเพื่อให้เกิดลักษณะของการพายเรือ ซึ่งในตอนที่ 2 ของเพลงเป็นการแสดงออกถึงความสิ้นหวังที่ตนไม่สามารถกลับไปพบคนรักที่บ้านเกิดได้ แต่ต้องเดินทางไปสู่ดินแดนใหม่ซึ่งเป็นดินแดนหลังความตายแทน ซึ่ง Schumann ถ่ายทอดความสิ้นหวังดังกล่าวผ่านอัตราจังหวะที่ช้าและการเปลี่ยนเสียงประสานสู่บันไดเสียงไมเนอร์ ในการอำนวยเพลงวาทยกรควรใช้ความแตกต่างของสีสันสระในถ่ายทอดความแตกต่างของบรรยากาศจากสระที่สว่างในช่วงท่อนแรกสู่สระที่มีมืดในช่วงท่อนสอง นอกจากนี้วาทยกรควรยังสามารถให้ความสำคัญกับการเน้นจังหวะที่ 1 และ 3 เพื่อถ่ายทอดจินตภาพของการพายเรือเป็นจังหวะ ซึ่งแตกต่างจากท่อนที่ 2 ที่การขับร้องเชื่อมเสียงเพื่อสื่อถึงการโหยหาบ้านเกิดและคนรัก *Gute Nacht* เป็นบทประพันธ์ในลำดับที่ 4 ของชุดเพลงร้อง บทเพลงกล่อมให้คนรักนอนหลับฝันดี ซึ่งผู้ถ่ายทอดบทเพลงได้ฝากบทเพลงดังกล่าวไปกับนางฟ้า และหวังว่าเธอจะฝากข้อความกลับมา ซึ่งตีความได้ว่า Schumann ได้ใช้การขับร้องเดี่ยวช่วงสั้น ๆ เป็นตัวแทนของนางฟ้าที่รับสารจากผู้ขับร้อง

บทเพลงขับร้องประสานเสียงศาสนา

“Kyrie” “Gloria” และ “Credo” จาก Mass ในบันไดเสียง G เมเจอร์ ประพันธ์ขึ้นสำหรับไวโอลิน วิโอลา เบส ออร์แกน และคณะนักร้องประสานเสียง โดย Schubert ถ่ายทอดบทสวดอ้อนวอนพระเจ้าเป็นเจ้า (Kyrie) ผ่านท่วงทำนองที่เคลื่อนไหวตามจังหวะของภาษาอย่างลงตัว ซึ่งแตกต่างจากบทสรรเสริญพระสิริของพระเจ้า (Gloria) ซึ่งมีท่วงทำนองที่แข็งแรง โดยชูเบิร์ต ระบายสีคำร้องของความแตกต่างระหว่างความยิ่งใหญ่ของโลกและสิ่งมีชีวิตอย่างเล็ก ๆ มนุษย์ โดยการเปลี่ยนความเข้มของเสียงจากดังมากเป็นเบาภายใน 2 ห้อง ซึ่งวาทยกรสามารถให้ความสำคัญกับความแตกต่างดังกล่าวโดยการใช้การเปลี่ยนความเข้มของเสียงอย่างฉับพลันเพื่อเน้นย้ำแนวความคิดการระบายสีคำร้องในช่วงดังกล่าว “Credo” ถือเป็นท่อนที่มีความซับซ้อนทางด้านการถ่ายทอดอารมณ์ที่สุดเนื่องจากในท่อนดังกล่าวมีการถ่ายทอดทั้งเรื่องราวความเชื่อในพระเจ้าองค์เดียว การบังเกิดและการทนทุกข์ของพระเยซู และการเสด็จขึ้นสู่สวรรค์ โดยที่ชูเบิร์ตได้ใช้การเปลี่ยนบันไดเสียงในการช่วยพัฒนาและถ่ายทอดอารมณ์ดังกล่าว วาทยกรควรให้ความสำคัญกับการปรับสระให้มีความสว่างตามความก้องกังวานในช่วงที่บทประพันธ์มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบังเกิดของพระเยซู ในทางตรงกันข้ามวาทยกรควรปรับสระเขาหาสระอุเพื่อให้เสียงร้องเข้ากับบรรยากาศของคำร้องที่กล่าวถึงการตรึงกางเขน นอกจากนี้เพื่อเป็นการเสริมความโดดเด่นของอารมณ์เพลงในช่วงการตรึงกางเขน วาทยกรสามารถเน้นย้ำการออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำ คร /kr/ ใน crucifixus ให้มาก่อนจังหวะ และให้นักร้องประสานเสียงเปล่งเสียงพยัญชนะด้วยเสียงที่ดังและแข็งแรง (Figure 4)

The image shows a musical score for the 'Credo' section, specifically the 'Crucifixion' part. It features five staves: Soprano, Alto, Tenor, Bass, and Piano. The key signature is G major (one sharp) and the time signature is common time (C). The vocal parts (Soprano, Alto, Tenor, Bass) are marked with a forte (f) dynamic. The lyrics are 'Cru - - - ci - fi - - xus'. A red box highlights the first measure of the vocal parts, which is marked with a 'C' in a box above it. The piano part consists of a rhythmic accompaniment of eighth notes.

Figure 4 Crucifixion

Verleih' uns Frieden เป็นบทประพันธ์ที่ Mendelssohn ได้เรียบเรียงจากคำร้องเพลงสวดแอนติโฟน (Antiphon) ภาษาละติน Da Pacem Domine ซึ่งเป็นบทสวดขอพรพระเจ้าผู้เป็นเจ้า ซึ่งพระเจ้าองค์เดียวหรือพระเจ้าผู้เดียวในทางคริสตศาสนาแท้จริงแล้วประกอบด้วยสามส่วนคือพระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์ หรือที่เรียกรวมกันว่าตรีเอกานุภาพ ซึ่งแนวความคิดดังกล่าว ปรากฏในการเลือกเครื่องหมายประกอบบังจังหวะ 3/4 บันไดเสียงที่ 3 เฟลต และ สังคีตลักษณะทำนองหลักและการแปร (Theme and Variations) ซึ่งตีความได้ว่า ท่อนที่ 1 สื่อถึงพระบุตร โดยที่แนวเบสเป็นแนวเสียงที่ถ่ายทอดทำนองหลัก ในขณะที่ท่อนที่ 2 เป็นท่อนพระวิญญาณบริสุทธิ์ และ พระบุตร โดยมีแนวเสียงอัลโตถ่ายทอดทำนองหลักโดยมีแนวเบสสอดประสานแนวทำนอง (Counterpoint) และท่อนที่ 3 เป็นการทำงานร่วมกันของพระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์ ซึ่ง Mendelssohn ถ่ายทอดความสมบูรณ์ผ่านเนื้อดนตรีแบบดนตรีประสานแนว (Homophony) ในการฝึกซ้อม วาทยกรควรให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การหายใจที่มุ่งเน้นไปที่การหายใจโดยใช้ท้องเพื่อให้ได้สีสันเสียงที่อบอุ่น และกลยุทธ์การสลับกันหายใจ (Stagger Breath) ในการรักษาความต่อเนื่องของประโยค

“He, Watching Over Israel” จาก *Elijah* ถูกแสดงในรอบปฐมทัศน์ ในวันที่ 26 สิงหาคม ปี ค.ศ. 1846 ซึ่งเมนเดลโซห์นได้ใช้คำร้องภาษาอังกฤษที่ตนได้แปลร่วมกับ William Bartholomew (1793–1867) ในการแสดงรอบดังกล่าว ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยเลือกใช้เนื้อร้องภาษาอังกฤษที่ถือเป็นเนื้อร้องแรกที่ Mendelssohn ได้ประพันธ์ขึ้นเพื่อมาวิเคราะห์หาแนวทางการฝึกซ้อมและอำนวยเพลง จากการศึกษาบทประพันธ์ ผู้วิจัยตีความว่านักร้องประสานเสียงเปรียบเสมือนทูตสวรรค์ สืบเนื่องจากบทขับร้องที่อยู่ก่อนหน้าและหลังบทเพลงประสานเสียงชิ้นนี้มีบทบาทเป็นทูตสวรรค์กำกับไว้ ในการอำนวยเพลงวาทยกรควรคำนึงถึงการเชื่อมพยัญชนะท้ายในภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นการเปล่งเสียงคำโดยนำพยัญชนะท้ายเชื่อมกับคำที่อยู่ตามมาเช่น not nor ออกเสียงเป็น นอ ทนอร์ นอกจากนี้วาทยกรควรฝึกซ้อมโดยระมัดระวังไม่ให้นักร้องประสานเสียงเปล่งเสียงพยัญชนะท้าย ร ในคำว่า over ในลักษณะของการห่อลิ้นเนื่องจากการห่อลิ้นสามารถทำให้เสียงขาดความก้องกังวานได้

Locus iste จัดอยู่ในเพลงร้องพิธีกรรม (Motet) สำหรับนักร้องประสานเสียง 4 แนวที่ไม่มีดนตรีบรรเลงประกอบ บทประพันธ์เป็นการกล่าวถึงพระวิหารที่ถูกสร้างขึ้นอย่างปราศจากตำหนิ ซึ่งผู้วิจัยยังตีความว่าพระวิหารดังกล่าวเป็นที่บริสุทธิ์ที่ซึ่งความบาป ความทุกข์ หรือความเศร้าจะได้รับการชำระล้าง บทประพันธ์มีเนื้อดนตรีแบบดนตรีประสานแนวอันเรียบง่าย ที่มีการร้องโต้ตอบ สั้น ๆ ที่นำโดยแนวเสียงเบส ในการกล่าวถึงพระเจ้า ซึ่งการโต้ตอบดังกล่าวเปลี่ยนเป็นการเลียน (Imitation) ในภายหลัง ในขั้นตอนการฝึกซ้อมผู้วิจัยพบว่าพยัญชนะเสียงระเบิด ด /d/ ในคำว่า Deo สำหรับนักร้องแนวเสียงโซปราโน และเทเนอร์ สามารถรบกวนการผลิตเสียงกังวาน และการเชื่อมเสียงได้ ดังนั้นวาทยกรจึงควรให้นักร้องประสานเสียงทั้งสองแนวออกเสียงพยัญชนะเสียงระเบิดอย่างนุ่มนวล โดยการใช้ลิ้นสัมผัสไปที่ปุ่มเหงือกหลังฟันบนเบา ๆ และเปล่งเสียงพยัญชนะดังกล่าวด้วยความฉับไว นอกจากนี้วาทยกรควรให้ความสำคัญกับการฝึกซ้อมให้นักร้องประสานเสียงเปล่งเสียงพยัญชนะข้างลิ้นอย่าง ล /L/ อยู่ในระดับเสียงเดียวกันกับโน้ตที่ตามมา ซึ่งเป็นพยัญชนะดังกล่าวเป็นพยัญชนะแรกของหลาย ๆ ประโยคในบทประพันธ์

Os justi เป็นบทประพันธ์ที่ Bruckner ใช้แสดงออกถึงแนวคิดสำคัญจากกลุ่มเคลื่อนไหวเซซิลเลียน (Cecilian Movement)[9] โดย Bruckner ได้กล่าวถึงแนวคิดดังกล่าวในจดหมายซึ่งมีใจความว่าบทประพันธ์ได้เขียนขึ้นโดยปราศจากเครื่องหมายแปลงเสียง (Accidental) คอร์ดทบเจ็ด และ คอร์ดพลิกกลับครั้งที่ 2 *Os justi* เป็นบทประพันธ์ประเภทเพลงร้องพิธีกรรม สำหรับนักร้องประสานเสียง 8 แนว ที่ไม่มีดนตรีบรรเลง

ประกอบ Bruckner ได้ใช้กลยุทธ์การประพันธ์ที่หลายเช่น การโต้ตอบ การใช้ลีลาสอดประสานแนวทำนอง (Contrapuntal) การขยายแนวเสียง การใช้โน้ตแขวน (Suspension) การใช้เนื้อดนตรีแบบดนตรีประสานแนว การใช้บทสวดแนวเดียว และที่โดดเด่นที่สุดคือการใช้เนื้อดนตรีแบบฟูกาโต (Fugato) ซึ่งตีความได้ว่าเป็นการระบายสีคำร้องของคำร้องว่า ลิ่นจะพูดถึงความถูกต้อง (Et Lingua Ejus Loquetur Judicium) อย่างไรก็ตาม Bruckner ไม่ได้เขียนเครื่องหมายกำหนดอัตราจังหวะไว้ ซึ่งหากอ้างอิงการกำหนดอัตราจังหวะจากยุคเรเนซองส์ (Renaissance) ซึ่งเป็นยุคสมัยที่มีบทบาทสำคัญต่อกลุ่มเคลื่อนไหวเซซิเลียน การกำหนดอัตราจังหวะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลักดังนี้ [10] 1) การเลือกอัตราจังหวะตามจังหวะการเต้นของหัวใจ ประมาณ 60-80 ครั้งต่อนาที และ 2) การเลือกอัตราจังหวะตามบรรยากาศของคำร้อง (Stimmung) ซึ่ง Os justi มีบรรยากาศของคำร้องที่ค่อนข้างสงบโดยมีใจความสำคัญเป็นการชื่นชม และเดือนสติตั้งที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นผู้เขียนจึงเลือกใช้อัตราจังหวะที่อยู่ในกรอบที่ช้าราว 60 ครั้งต่อนาที ซึ่งจัดอยู่ในกรอบล่างสุดของจังหวะการเต้นของหัวใจ

“Wie lieblich sind deine Wohnungen” เป็นบทประพันธ์ระบวนที่ 4 จาก 7 ในบทประพันธ์แห่งความตาย Ein deutsches Requiem โดยทั่วไปบทเพลงแห่งความตาย (Requiem) มักมีคำร้องภาษาละตินตามหลักปฏิบัติของเพลงประกอบศาสนพิธี (Liturgical Music) อย่างไรก็ตามบทประพันธ์ Ein deutsches Requiem เป็นเพลงศาสนาไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศาสนพิธี เนื่องจากบรามส์เลือกใช้ และ ดัดแปลงคำร้องภาษาเยอรมันจากพระคัมภีร์ศาสนาคริสต์นิกายลูเทอแรน (Lutheran) อีกทั้ง Brahms ไม่ได้มีความศรัทธาในศาสนาที่ชัดเจนนัก [11] ดังนั้นผู้วิจัยจึงตีความบทเพลงตามแนวความคิดเรื่องการโยกย้ายชีวิตหลังความตายและจิตวิญญาณที่รอดพ้น นอกจากนั้นจากการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยยังพบว่า Brahms ให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดอารมณ์ผ่านเครื่องหมายดั่งขึ้นและเบาลง ดังที่พบเห็นได้จากจดหมายที่ Brahms เขียนถึง Clara Schumann (1819 - 1896) โดย Brahms ได้ใช้เครื่องหมายดั่งขึ้นแสดงออกถึงอารมณ์ความดีใจเมื่อรู้ว่า Clara จะมาหา และ ใช้ เครื่องหมายเบาลง เมื่อพบว่าเธอไม่สามารถมาหาเขาได้

Dearest Clara

I send a sigh as big as that to begin with! [This is because she has had to cancel a visit on which he claims to have spent several days of preparation.] I had ordered new coffee-cups, had the plate cleaned, and bought fireworks! preserves! in short had done all that impatience and loving expectation could do...[12]

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะวาทยกรจึงตีความเครื่องหมาย *espr.* (*Espressivo*) ที่หมายถึงการถ่ายทอดอารมณ์ให้นักร้องประสานเสียงขับร้องโดยดั่งขึ้นและเบาลง (*Messa di Voce*) (Figure 5)

Figure 5 *Espressivo* sign

Geistliches Lied เป็นบทประพันธ์ที่ใช้กลยุทธการประพันธ์แบบแคนนอนซ้อน (Double Canon) โดยที่แนวเสียง เทเนอร์ไล่เลียดท่วงทำนองของโซปราโน และแนวเสียงเบสไล่เลียดท่วงทำนองของอัลโต ซึ่งในแต่ละคู่ที่ไล่เลียดกันมีความกว้างของขั้นคู่เป็นคู่ 9 ความท้าทายในการแสดงบทประพันธ์ Geistliches Lied คือการจัดการกับขั้นคู่กระด้างที่เกิดขึ้นในบทประพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงท้ายของบทประพันธ์ วาทยกรควรช่วยให้กรังประสานเสียงเกิดความคุ้นชินกับเสียงขั้นคู่กระด้างโดยการแนะนำให้นักกรังประสานเสียงเห็นถึงขั้นคู่ต่าง ๆ ที่เกิดระหว่างแนวเสียง รวมถึงที่เกิดขึ้นระหว่างแนวขับร้องและแนวดนตรีประกอบ โดยสามารถจับคู่แนวเสียงที่มีขั้นคู่เสียงกระด้างดังกล่าวในระหว่างการฝึกซ้อม

บทเพลงขับร้องประสานเสียงจากเพลงร้องศิลปะ

“Morgen!” เป็นบทประพันธ์ลำดับที่ 4 จากชุดเพลงร้องศิลปะ Opus 27 ซึ่ง Strauss ประพันธ์ขึ้นในปี 1894 เพื่อเป็นของขวัญในการแต่งงานระหว่างตนและ Pauline de Ahna (1864 – 1950) โดยเริ่มแรก Strauss ได้ประพันธ์บทเพลง Morgen! สำหรับการขับร้องเดี่ยวโดยมิเปียโนบรรเลงประกอบซึ่งต่อมาในปี 1897 Strauss ได้นำบทเพลงดังกล่าวมาเรียบเรียงเสียงสำหรับวงเครื่องสาย โดยดำเนินทำนองหลักผ่านนักรัง การเดี่ยวไวโอลิน ฮาร์ป (Harp) และฮอร์น (Horn) ในปี 2011 Stanley M. Hoffmann (เกิด 1959) ได้นำบทเพลง Morgen! มาเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับวงขับร้องประสานเสียงผสม โดยได้คงแนวทำนองหลักไว้ที่แนวเสียงโซปราโน และเติมเสียงประสานที่เสริมสร้างความสมบูรณ์ให้กับบทประพันธ์ยิ่งขึ้น[13] ในการเรียบเรียงเสียงประสาน Hoffmann ได้ใช้การดำเนินแนวประสานในการระบายสีคำร้องเช่น การบรรยายภาพของพระอาทิตย์ตกดิน ผ่านโน้ตของแนวเสียงเบสที่เคลื่อนที่ลงเป็นคู่ 8 ตรงคำว่าอีกครั้ง (Wieder) ตามด้วยการเคลื่อนที่ขึ้นไปหาโทนิค (Tonic) ตรงคำว่าส่องแสง (Sheinen) ในการอำนวยเพลงผู้วิจัยในฐานะวาทยกรได้ตีความว่าพระอาทิตย์ได้ขึ้นอย่างสมบูรณ์ในช่วงท้ายของเพลงในช่วงห้องที่ 36 ที่มีการใช้คอร์ดนิอาโพลิตัน (Neapolitan) ซึ่งสร้างความสว่างแตกต่างจากแนวประสานที่ดำเนินมาก่อนหน้า (Figure 6)

The image shows a musical score for the song "Morgen!". It features three vocal parts (Soprano, Alto, and Tenor/Bass) and piano accompaniment. The lyrics are: "uns sinkt des Glü ckesstum - mes Schwei - gen... us sinks the hap - pi - ness of si - lence...". A red box highlights a specific chord in the piano accompaniment, which is a Neapolitan chord (bII) in the key of D major, consisting of D-flat, F, and A notes. The score is numbered 35 at the beginning.

Figure 6 The Neapolitan chord

Widmung เป็นเพลงในลำดับที่ 1 จากทั้งหมด 26 บทเพลงที่ Schumann เผยแพร่ ภายใต้ชื่อชุดเพลงร้อง Myrten คำว่า Myrten หมายถึงดอกไม้ที่ใช้ในการทำช่อดอกไม้เจ้าสาว ดังนั้นเพลงร้องศิลปะทั้ง 26 บทเพลง จึงเปรียบได้ดั่งช่อดอกไม้แห่งดนตรีที่ชูมานน์ได้มอบให้เจ้าสาวของเขาในวันที่ 7 กันยายน หรือ 5 วันก่อนพิธีแต่งงานของเขากับ Clara Wieck (1819 - 1896)[14] บทประพันธ์เป็นการกล่าวเปรียบเทียบว่าเธอคือทุกสิ่งทุกอย่าง คือความสุข คือความทุกข์ คือความสงบสุข ซึ่งในงานวิจัยสร้างสรรค์ชิ้นนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอการเรียบเรียง Widmung สำหรับวงขับร้องประสานเสียงผสมโดยอ้างอิงแนวทางการเรียบเรียงเสียงประสานจาก Hoffmann ในบทเพลง “Morgen!” โดยผู้วิจัยเริ่มบทประพันธ์จากการขับร้องแบบยูนิซัน (Unison) เพื่อแสดงออกถึงความรักที่เป็นหนึ่งเดียว ก่อนที่ผู้วิจัยจะระบายสีคำร้องของคำว่าความสุขโดยการขยายแนวเสียงออกเป็น 4 แนวในลักษณะของเสียงประสานแบบเปิด (Open Harmony) เพื่อแสดงออกถึงความรักที่เอื้อล้น และใช้เสียงประสานแบบปิด (Close Harmony) เพื่อแสดงออกถึงความเจ็บปวดที่อยู่ภายใน (Figure 7) ในท่อนที่ 2 ผู้วิจัยได้เรียบเรียงให้แนวเบสขับร้องแนวทำนองหลังสลับกับแนวเสียงโซราโนเพื่อสื่อถึงคนที่พุดคุยตอบโต้กัน โดยผู้วิจัยได้ใช้เรียบเรียงให้แนวเสียงอื่น ๆ ขับร้องเสียง ฮู เพื่อระบายสีคำร้องของความสงบ (Figure 8) ในการอำนวยเพลง ผู้วิจัยในฐานะวาทยกรได้เน้นการเปล่งเสียงพยัญชนะเสียงแทรกอย่างเบา ๆ และใช้เวลาในการเปล่งเสียงพยัญชนะดังกล่าวให้มากกว่าปกติเล็กน้อยเพื่อสร้างความแตกต่างให้กับสีสันเสียงและถ่ายทอดอารมณ์ของความเจ็บปวด

Widmung

Robert Schumann /
arr. Yotsawan Meehongkum

The musical score for 'Widmung' is presented for Soprano, Alto, Tenor, Bass, and Piano. The vocal parts are in unison, with lyrics: "Du mei-ne See - le, du mein Herz, du mei-ne Wonn', o du mein Schmerz, du mei-ne". The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes. The score is marked "Innig, lebhaft" and includes dynamic markings like "mf".

Figure 7 Unison singing and the use of close and open harmony

Figure 8 The interplay between the bass and soprano lines

เอกสารอ้างอิง

- [1] Sabatino, T. (2015). *John Rutter: The importance of choir*. Barbershop Harmony Society. <https://www.barbershop.org/john-rutter-the-importance-of-choir>
- [2] Taruskin, R., & Gibbs, C. H. (2019). *The Oxford history of western music* (2nd ed.). Oxford University Press.
- [3] Blezzard, J. (2001). *Partsong*. Oxford University Press.
- [4] McCoy, S. J. (2012). *Your voice : An inside view* (2nd ed.). Inside View Press.
- [5] Moriarty, J. (1975). *Diction: Italian, Latin, French, German ; the sounds and 81 exercises for singing them*. E.C. Schirmer Music Co.
- [6] Stein, D., & Spillman, R. (1995). *Poetry into song performance and analysis of lieder*. Oxford University Press.
- [7] Strimple, N. (2008). *Choral music in the nineteenth century*. Amadeus Press.
- [8] Daverio, J. (1997). *Robert Schumann: Herald of a "New poetic age"* (1 ed.). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780195091809.001.0001>
- [9] Strimple, N. (2008). *Choral music in the nineteenth century*. Amadeus Press.
- [10] Tagg, L. E. (2022). *Some performance problems in renaissance choral music* [Electronic Resource]. <https://ecommons.udayton.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1020&context=udr>
- [11] Strimple, N. (2008). *Choral music in the nineteenth century*. Amadeus Press.
- [12] Keys, I. (1989). *Johannes Brahms*. Christopher Helm.
- [13] Hoffman, S. M. *Morgen!* <https://www.jwpepper.com/Morgen%21/10552663.item>
- [14] Finson, J. W. (2008). *Robert Schumann: The book of songs* (1 ed.). Harvard University Press. <https://doi.org/10.4159/9780674272484>

ดุชนิพนธ์ดนตรีสร้างสรรค์ : วรรณกรรมเพลงร้องร่วมสมัย
แห่งกรุงสยามสำหรับเปียโนและขับร้อง
Doctoral Creative Music: The Contemporary Vocal
Literature of Siamese Art Songs for Piano and Voice

พูนสันต์ เตียรณ์ชัยวานิช^{1*} วีระชาติ เปรมานนท์¹ และธงสรวง อิศรางกูร ณ อยุธยา¹
Poonsant Tainchaivanich^{1*}, Weerachat Premananda¹, and Tongsuang Israngkun¹

¹ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ 10330

¹ Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, Bangkok, 10330, Thailand

*Corresponding author: E-mail address: poonsant.t@gmail.com

(Received: April 23, 2024; Revised: July 18, 2024; Accepted: July 22, 2024)

บทคัดย่อ

“ดุष्ฎินิพนธ์ดนตรีสร้างสรรค์ : วรรณกรรมเพลงร้องร่วมสมัยแห่งกรุงสยาม สำหรับเปียโนและขับร้อง” มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์เพลงไทยสำหรับเปียโนและขับร้องและเพื่อสร้างผลงานทางด้านดนตรีร่วมกัน ระหว่างศาสตร์ 2 แขนงคือ ศาสตร์ด้านดนตรีตะวันตกและศาสตร์ด้านดนตรีไทย ในกระบวนการสร้างสรรค์ ได้ศึกษาข้อมูลจากวรรณกรรมเพลงร้องตะวันตกสำหรับเปียโนและการขับร้องในยุคโรแมนติก บทบาทของเปียโนในการบรรเลงร่วมการขับร้อง วรรณกรรมเปียโนเพลงไทยของบรมครูคนสำคัญ และวรรณกรรมเปียโนเพลงไทยในยุคศตวรรษที่ 21 เพื่อนำมาเป็นต้นแบบใน การสร้างสรรค์ผลงาน จากนั้นจึงลงมือประพันธ์ ด้วยแนวคิด ทฤษฎีดนตรี และเทคนิคการประพันธ์เพลงตะวันตก ทดลองฝึกซ้อมและบรรเลงร่วมกับนักร้อง ด้วยแนวคิดและการตีความแบบการบรรเลงเปียโนตะวันตกร่วมกับการขับร้องตามแบบแผนไทย นำข้อบกพร่อง มาขัดเกลาและปรับปรุงผลงาน จนได้เป็นผลงานเพลงสำหรับเปียโนและการขับร้องจำนวน 6 เพลง ที่สามารถ นำออกแสดงได้จริง

คำสำคัญ: ขับร้อง เปียโน เปียโนเพลงไทย

Abstract

“Doctoral Creative Music: The Contemporary Vocal Literature of Siamese Art Songs for Piano and Voice,” aimed to create the literature for piano and voice which represents Thai Traditional music in a modern aspect as well as to combine western music and traditional Thai music together. In the research process, existing literature has been reviewed, including music literature for piano and voice, the role of piano accompaniment in vocal music, traditional Thai piano repertoire crafted by the masters, and Traditional Thai piano music in the 21st century. The research has developed a unique method in applying western music theory and compositional techniques to Traditional Thai melodies in western composing process. After several practicing sessions along with polishing the works based on the ideas of western music interpretation and theory, six pieces of music for piano and voice have been finally produced.

Keywords: Voice, Piano, Traditional Thai Piano Music

บทนำ

เสียงร้องกับเสียงเปียโนเป็นสิ่งที่อยู่คู่กันมาอย่างยาวนาน เมื่อย้อนไปในราวยุคศตวรรษที่ 19 ซึ่งตรงกับยุคโรแมนติก (Romantic Period, ค.ศ. 1850-1900) อันเป็นยุคแห่งความรุ่งเรืองของดนตรีศิลปะและวรรณกรรมของชาติตะวันตก ในยุคนี้นิทเพลงสำหรับเปียโนและการขับร้องได้รับความนิยมเป็นอย่างสูง

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของผู้วิจัยพบว่า เพลงไทยที่ประพันธ์หรือเรียบเรียงตามหลักการทฤษฎีดนตรีและไวยากรณ์เสียงประสานตะวันตกสำหรับเปียโนและขับร้องหรือแนวเปียโนที่สามารถนำไปบรรเลงร่วมกับทางร้องของทุกสำนักดนตรีไทยได้นั้น ยังมีจำนวนน้อย จึงมีความคิดริเริ่มที่จะสร้างสรรค์ผลงานชุด “ดุष्ณีนีพนธ์ดนตรีสร้างสรรค์ : วรรณกรรมเพลงร้องร่วมสมัยแห่งกรุงสยาม สำหรับเปียโนและขับร้อง” (Doctoral Creative Music: The Contemporary Vocal Literature of Siamese Art Songs for Piano and Voice) จากแรงบันดาลใจและแนวคิดการประพันธ์เพลงสำหรับเปียโนและขับร้องในดนตรีตะวันตก นอกจากนี้ ยังได้นำผลงานการเรียบเรียงเปียโนเพลงไทยตามแนวทางของสำนักเดี่ยวเปียโนเพลงไทยของศาสตราจารย์ ดร.ณัชชา พันธุ์เจริญ มาเป็นต้นแบบและแนวทางเพื่อต่อยอดและพัฒนา ใช้วิธีการสร้างสรรค์ผลงานโดยการบูรณาการศาสตร์ดนตรีตะวันตกและศาสตร์ดนตรีไทยเข้าด้วยกันจนเกิดเป็นความวิจิตรงดงามของเสียงดนตรีที่ แสดงถึงอัตลักษณ์ของผู้วิจัยเอง ทั้งในแง่ของการประพันธ์เพลงและการบรรเลงเปียโน ผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้ มีจุดเด่นอยู่ที่แนวเปียโนที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่สำหรับบรรเลงร่วมกับการขับร้องโดยเฉพาะที่สำคัญคือ แนวเปียโนนี้จะต้องสามารถนำไปบรรเลงร่วมกับทางร้องของสำนักดนตรีไทยได้ทุกสำนัก

นอกจากแนวเปียโนที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อให้สามารถบรรเลงร่วมกับการขับร้องไทยได้อย่างลงตัวแล้ว ผู้วิจัยยังได้สร้างสรรค์แนวเดี่ยวเปียโนที่ต้องใช้เทคนิคการบรรเลงเปียโนระดับสูงผนวกกับความเข้าใจทั้งดนตรีสากลและดนตรีไทยในการถ่ายทอดเนื้อหาทางดนตรี ซึ่งแนวเดี่ยวเปียโนนี้จะบรรเลงเดี่ยวสลับกับการขับร้องในลักษณะของการบรรเลงร้องรับตามแบบการบรรเลงดนตรีไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสรรค์เพลงไทยสำหรับเปียโนและขับร้อง
2. เพื่อสร้างผลงานทางด้านดนตรีร่วมกันระหว่างศาสตร์ 2 แขนงคือ ศาสตร์ด้านดนตรีตะวันตกและศาสตร์ด้านดนตรีไทย

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดงานสร้างสรรค์ที่สร้างจากพื้นฐานของงานวิจัย (Practice-based research) ในการสร้างสรรค์ผลงาน ศาสตราจารย์ปรีชา เกาทอง ได้กล่าวถึงงานสร้างสรรค์ที่สร้างจากพื้นฐานของงานวิจัย (Practice based research) ไว้ว่า “เป็นการทำงานสร้างสรรค์โดยให้การปฏิบัติเป็นเครื่องมือนำไปสู่ความรู้ใหม่ในสาขานั้น ๆ ทั้งนี้ อาจเน้นถึงความรู้ที่ได้จากกระบวนการศึกษาและสร้างสรรค์ที่แสดงออกด้วยความเป็นเอกลักษณ์ของผลงาน (Originality) หรือการพัฒนาความรู้ในการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ในสาขาหนึ่ง ๆ” [1]

จากความหมายของงานสร้างสรรค์ที่สร้างจากพื้นฐานของงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำมาประยุกต์ใช้กับงานวิจัยสร้างสรรค์ดุริยางคศิลป์ชุดนี้โดยการรวบรวมข้อมูลและศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่จะเป็นประโยชน์ต่องานสร้างสรรค์ จากนั้นจึงสร้างสรรค์ผลงานด้วยการประพันธ์เพลงตามแนวคิดและเทคนิคการประพันธ์เพลงจากขอบเขตที่กำหนดไว้จนสำเร็จเป็นบทประพันธ์เพลง 1 ชุด

มีทั้งหมด 6 เพลง แล้วนำเสนอผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสร้างสรรค์นี้ด้วยการนำผลงานออกแสดงต่อสาธารณชนในรูปแบบการแสดงดนตรีเชิงบรรยาย (Lecture recital) และเผยแพร่ในรูปแบบผลงานการบันทึกเสียง ในขณะที่ความสำคัญ กระบวนการดำเนินงานและบริบทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลงาน ถูกอธิบายในรูปแบบการเขียนเล่มวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

1. วรรณกรรมเพลงสำหรับเปียโนและซบร้องของตะวันตก

วรรณกรรมเพลงสำหรับเปียโนและซบร้องที่เป็นที่นิยมมากที่สุดประเภทหนึ่งคืออาร์ทของหรือเพลงร้องศิลป์ มีชื่อเรียกเป็นภาษาเยอรมันว่าลิท (Lied) มีลักษณะเป็นเพลงร้องเดี่ยวขนาดสั้นที่มีเปียโนหรือวงดนตรีขนาดเล็กบรรเลงประกอบ นักร้องต้องใช้เทคนิคการซบร้องขั้นสูง ประกอบกับความเข้าใจทางด้านภาษา และเนื้อหาที่เข้มข้นของกวีนิพนธ์ที่สะท้อนวิถีชีวิต สภาพทางสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อและค่านิยมในแต่ละยุคสมัย เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดความหมายที่แอบแฝงอยู่ในเนื้อเพลงและความงดงามของแนวร้องออกมาได้อย่างลึกซึ้งด้วยการซบร้อง นอกจากนี้ ยังต้องอาศัยนักเปียโนฝีมือดีในการบรรเลงเคล้าคลอเนื่องจากแนวเปียโนมีบทบาทที่สำคัญมากในการส่งเสริมแนวทำนองร้องให้ไพเราะขึ้นและเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศของเพลงให้น่าสนใจ [2]

2. พัฒนาการและบทบาทของเปียโน

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับต้นกำเนิด พัฒนาการ และกลไก รวมไปถึงบทบาทของเปียโน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่าเปียโนเป็นเครื่องดนตรีที่มีบทบาทมากในทุกยุคสมัย และในปัจจุบันได้กลายมาเป็นเครื่องดนตรีสากลที่ผู้คนทั่วโลกรู้จักและคุ้นชินกับเสียง ผู้วิจัยจึงมีความตั้งใจที่จะใช้เสียงเปียโนเป็นสื่อในการนำเสนอความไพเราะงดงามของทำนองเพลงไทยอันเป็นมรดกของชาติไทย ด้วยลีลาการบรรเลงและการตีความจากมุมมองของศิลปะการบรรเลงเปียโนในยุคปัจจุบัน

3. เปียโนกับบทบาทการบรรเลงประกอบการซบร้อง

การใช้เปียโนสำหรับบรรเลงประกอบการซบร้องนั้นเป็นที่นิยมมากในยุคโรแมนติก ใน ค.ศ. 1815 ฟรานซ์ ชูเบิร์ตได้ประพันธ์เพลงร้องศิลป์ที่มีชื่อว่า Der Erlkönig หรือ The Earl King (1815) ผลงานลำดับที่ 328 เป็นผลงานในช่วงต้น ฟรานซ์ ชูเบิร์ตได้ประพันธ์แนวเปียโนที่ช่วยส่งเสริมเนื้อหาของเพลงที่นำมาจากบทกวีของ โยฮันน์ โวล์ฟกัง ฟอน เกอเธ่ (Johann Wolfgang von Goethe, ค.ศ. 1749-1832) ที่บรรยายถึงบรรยากาศในป่าและความน่ากลัวของภูติผีปิศาจ ชูเบิร์ตสร้างอารมณ์ทางดนตรีให้กับเพลงนี้ด้วยการประพันธ์แนวเปียโนด้วยเทคนิคการบรรเลงในลีลากระชั้นและเร้าใจ จนสามารถสร้างจินตนาการและโน้มน้าวอารมณ์ของผู้ฟังให้รู้สึกตื่นเต้นไปกับเรื่องราวของเพลงได้อย่างมหัศจรรย์ [2]

การประพันธ์แนวเปียโนเพื่อบรรเลงประกอบการซบร้องตามแนวทางของชูเบิร์ตนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างบรรทัดฐานให้กับการประพันธ์แนวเปียโนประกอบการซบร้องมาจนถึงปัจจุบัน

4. เปียโนกับเพลงไทย

เปียโนได้เดินทางเข้าสู่สยามประเทศเป็นครั้งแรกในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 (ค.ศ. 1868-1910) ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับยุคโรแมนติกในวัฒนธรรมตะวันตก สันนิษฐานว่าเปียโนได้เข้าสู่ประเทศไทยจาก 6 ช่องทาง ดังนี้ (1) การเผยแพร่ศาสนาคริสต์ของชาวตะวันตก (2) การเข้ามาสู่ประเทศไทยของชาวยุโรปและคณะมิชชันนารี (3) การติดต่อทางการทูตกับชาวตะวันตก (4) การค้าขายระหว่างชาวไทยกับชาวตะวันตก (5) ค่านิยมในการศึกษาแบบชาวตะวันตกที่มีสังคมไทย (6) กองทหารและวิทยาการ

ของชาวตะวันตกที่มีในสังคมไทย

นายแคล้ว วัชรโบล (พ.ศ. 2412-2486) เป็นนักดนตรีไทยคนแรกที่นำเพลงไทยมาบรรเลงด้วยเปียโน การบรรเลงเปียโนเพลงไทยในช่วงแรกนั้นเป็นการนำทำนองเพลงไทยมาบรรเลงด้วยเปียโนในลักษณะของการบรรเลงเฉพาะแนวทำนองด้วยสองมือขนานกันไปเป็นคู่แปด คล้ายกับการบรรเลงระนาด โดยที่ยังไม่ได้มีการเรียบเรียงเสียงประสานตามหลักการทฤษฎีดนตรีตะวันตก [3]

5. วรรณกรรมเปียโนเพลงไทยของครูสุเมิตรา สุจริตกุล

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 มีนักเปียโนหญิงคนสำคัญในราชสำนักที่ถือได้ว่าเป็นนักเปียโนต้นแบบของการเดี่ยวเปียโนเพลงไทยคือครูสุเมิตรา สุจริตกุล

ครูสุเมิตรา สุจริตกุล เรียนเปียโนกับเจ้าบัวซุ่ม ณ เชียงใหม่ และพระยาศรสงคราม (สุริเยศ อมาตยกุล) จากการเรียนและฝึกฝนทักษะการบรรเลงเปียโนตามแบบแผนตะวันตก จึงเป็นแนวทางให้ครูสุเมิตรา สุจริตกุล เป็นผู้ริเริ่มนำเพลงไทยมาเรียบเรียงด้วยเสียงประสานแบบตะวันตก จนเกิดเป็นวรรณกรรมเพลงไทยสำหรับเดี่ยวเปียโน นับเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างสรรค์วรรณกรรมเปียโนเพลงไทย [3]

ลักษณะเด่นของวรรณกรรมเพลงไทยสำหรับเดี่ยวเปียโนของครูสุเมิตรา สุจริตกุล คือ มือขวาบรรเลงแนวทำนองที่มีการประดับประดาในแต่ละประโยคเพลงด้วยโน้ตประดับ รวมทั้งกลมเม็ดและลูกเล่นของดนตรี เช่น การเอื้อน การสะบัด การกรอ การขี้ และการรูดเสียง (Glissando) [2] ที่สำคัญคือใช้วิธีการและลีลาการบรรเลงแบบกึ่งคันซุดในแนวทำนอง ขณะที่มือซ้ายบรรเลงเสียงประสานระดับพื้นฐานคลอไปอย่างเรียบง่าย เพลงส่วนใหญ่อยู่ในท่วงเสียง C เมเจอร์ บ่อยครั้งจะโน้ตตัวที่ 3 ของคอร์ดและไม่ได้คำนึงถึงการเคลื่อนตามหลักทฤษฎีเสียงประสานสากล ดังนั้น เมื่อเกิดขึ้นคู่ขนาน จึงทำให้ได้เสียงแบบดนตรีไทย การถ่ายทอดจากครูสู่ศิษย์นั้นใช้วิธีการต่อมือและการท่องจำตามแบบแผนการเรียนดนตรีไทย [4]

6. วรรณกรรมเปียโนเพลงไทยของพันเอกชูชาติ พิทักษากร

ระหว่าง พ.ศ. 2513-2526 พันเอกชูชาติ พิทักษากร ได้เรียบเรียงเสียงประสานเพลงไทยสำหรับเดี่ยวเปียโนขึ้นในลักษณะคล้ายกับเพลงไทยสำหรับเดี่ยวเปียโนของครูสุเมิตรา สุจริตกุล พัฒนาต่อยอดโดยการใช้เสียงประสานตามหลักการทฤษฎีดนตรีตะวันตกตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปจนถึงระดับสูงอย่างเป็นระบบ มีความสลับซับซ้อนของเทคนิคการประพันธ์ที่นำมาประยุกต์ใช้ เช่น การสอดประสานทำนอง (Counterpoint) การใช้เสียงประสานแบบครึ่งเสียง (Chromatic) การสร้างรูปแบบจังหวะ (Rhythmic pattern) ที่หลากหลายเพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับเพลง [4]

ลักษณะเด่นของวรรณกรรมเพลงไทยสำหรับเดี่ยวเปียโนของพันเอกชูชาติ พิทักษากร คือ การประดิษฐ์แนวทำนองในมือขวาที่มีการประดับประดาด้วยโน้ตประดับตามลีลาและสำเนียงของดนตรีไทยแท้ นอกจากนี้ นักเปียโนยังสามารถบรรเลงโน้ตประดับเพิ่มเติมในลักษณะกึ่งคันซุดเพื่อให้ได้ลีลาและเสน่ห์ของเพลงไทยมากขึ้น ในขณะที่มือซ้ายบรรเลงแนวประสานด้วยเสียงประสานที่เข้มข้น หรือในบางครั้งเป็นการสอดประสานทำนองสองแนวที่มีลีลาการประชันกันอย่างเข้มข้นระหว่างสองมือ จากทั้งหมดที่กล่าวมานี้ จึงทำให้เพลงไทยสำหรับเปียโนที่เรียบเรียงโดยพันเอกชูชาติ พิทักษากร ทรงคุณค่าในระดับบทประพันธ์ (Composition) เทียบเท่ากับวรรณกรรมเปียโน (Piano literature) ตามมาตรฐานสากล ด้านการบรรเลงนั้นต้องใช้เทคนิคการบรรเลงเปียโนตะวันตกระดับสูง และความเข้าใจในเนื้อหาทางดนตรี ผวนกับประสบการณ์ด้านดนตรีไทยและรสนิยมส่วนตัวของนักเปียโนผู้บรรเลงจึงจะได้เสียงเปียโนเพลงไทยอย่างเต็มอรรถรส [4]

7. วรณกรรมเปียโนเพลงไทยของศาสตราจารย์ ดร.ณัชชา พันธุ์เจริญ

ศาสตราจารย์ ดร.ณัชชา พันธุ์เจริญ ได้เรียบเรียงเพลงไทยสำหรับเดี่ยวในรูปแบบของเพลงเดี่ยวเครื่องดนตรีไทยที่มีทั้งเดี่ยวหวาน²และเดี่ยวเก็บ³ไว้ทั้งหมด 4 เพลง นอกนั้นเป็นเพลงบรรเลงประเภทเพลงอัตราสองชั้น⁴ เพลงอัตราสองชั้น⁵ เพลงดับ⁶ และเพลงเถา⁷ อีกจำนวนหนึ่ง

ลักษณะเด่นที่พบในวรณกรรมเปียโนเพลงไทยของศาสตราจารย์ ดร.ณัชชา พันธุ์เจริญ คือ การคงไว้ซึ่งทำนองหลักอย่างครบถ้วน ใช้เสียงประสานแบบเรียงเสียง (Diatonic harmony) ทั้งกุญแจเสียงเมเจอร์ (Major) และไมเนอร์ (Minor) มีเนื้อดนตรี (Texture) ทั้งเนื้อดนตรีประสานแนว (Homophony) และเนื้อดนตรีหลากหลาย (Polyphony) นอกจากนี้ ยังพบเทคนิคการประพันธ์อื่นที่ใช้ในการเรียบเรียง เช่น การเลียน (Imitation) การซ้ำ (Repetition) และการแปร (Variations)

8. วรณกรรมเปียโนเพลงไทยของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ชนก สุวรรณธาดา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ชนก สุวรรณธาดา ได้เรียบเรียงเพลงไทยสำหรับเดี่ยวเปียโนไว้ทั้งหมด 5 เพลง รวบรวมไว้ในหนังสือโน้ตเพลงไทยสำหรับเปียโนชุด “สยามดุริยลิขิต” นอกนั้นเป็นบทเพลงสำหรับบรรเลงเครื่องดนตรีคู่ (Duet) และดนตรีเชมเบอร์

ลักษณะเด่นที่พบในวรณกรรมเปียโนเพลงไทยของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ชนก สุวรรณธาดา คือ การใช้แนวคิดเกี่ยวกับประเภทของบทประพันธ์เพลงคลาสสิกสำหรับเดี่ยวเปียโน เช่น ทู-พาร์ท อินเวนชันส์ ทรี-พาร์ท อินเวนชันส์ (Three-Part Inventions) โซนาตา (Sonata) ทำนองหลักและการแปร (Theme and Variations) และแนวคิดการประพันธ์เพลงประเภทบทเพลงลักษณะพิเศษ (Character-piece) มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ขอบเขตการดำเนินงาน

ผู้วิจัยคัดเลือกเพลงไทยเพื่อนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทั้งหมด 6 เพลง ประกอบไปด้วยเพลงไทยในอัตราสองชั้น (จังหวะปานกลาง) เพลงอัตราสองชั้น (จังหวะช้า) และเพลงเถา โดยพิจารณาเลือกจากทำนองเพลงไทยที่เป็นที่รู้จักเพื่อให้ง่ายต่อการเผยแพร่และเข้าถึงกลุ่มผู้ฟังทุกเพศทุกวัย

² ท่อนในเพลงเดี่ยว บรรเลงก่อนเดี่ยวเก็บ จังหวะช้า ทำนองอ่อนหวาน ออดอ้อน เศร้าสร้อย หรือโอดครวญ

³ ท่อนในเพลงเดี่ยว บรรเลงต่อจากเดี่ยวหวาน เป็นการแปรทำนองจากเดี่ยวหวาน จังหวะเร็ว ลีลากระชั้น โน้ตถี่ ไม่มีการเอื้อน

⁴ เพลงจังหวะปานกลาง

⁵ เพลงจังหวะช้า

⁶ เพลงที่นำเพลงหลาย ๆ เพลงมาบรรเลงติดต่อกันเป็นชุด โดยมากเป็นเพลงสองชั้น เพลงดับมี 2 ชนิดคือ ดับเรื่องและดับเพลง

⁷ เพลงไทยขนาดใหญ่ที่มีอัตราราวจังหวะลดหลั่นกัน เริ่มบรรเลงจากอัตราสองชั้นตามด้วยอัตราสองชั้นแล้วจบด้วยอัตราสองชั้นเดียว อาจตามด้วยลูกหมัดหรือไม่ก็ได้

ตารางที่ 1 แสดงรายชื่อเพลงใน “ดุष्ฎินิพนธ์ดนตรีสร้างสรรค์ : วรรณกรรมเพลงร้องร่วมสมัยแห่งกรุงสยาม สำหรับเปียโนและขับร้อง”

ลำดับ	ชื่อเพลง	ผู้ประพันธ์	ความยาว (นาที)
1	เขมรไทรโยค สามชั้น	สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์	20.00
2	เต่ากินผักบุ้ง สองชั้น	ทำนองเก่าไม่ทราบนามผู้ประพันธ์	10.00
3	บุหลันลอยเลื่อน สองชั้น	พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (ร.2)	10.00
4	ราตรีประดับดาว เกา	พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.7)	20.00
5	ลาวคำหอม สองชั้น	พระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์)	10.00
6	ลาวดวงเดือน สองชั้น	พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นพิไชยมหินทโรดม	15.00
รวมความยาว (นาที)			85.00

ระเบียบวิธีวิจัย

- ค้นคว้า เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล
ผู้วิจัยค้นคว้าและเก็บข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งทำนองเพลงไทยว่ามีเพลงใดบ้างที่เหมาะสมหากจะนำมาสร้างสรรค์แนวเปียโนเพื่อบรรเลงคล้ำคลอไปกับการขับร้อง
- คัดเลือกทำนองเพลง
ผู้วิจัยคัดเลือกทำนองเพลงโดยพิจารณาเลือกจากทำนองเพลงไทยที่เป็นที่รู้จักเพื่อให้ง่ายต่อการเผยแพร่และเข้าถึงกลุ่มผู้ฟังทุกเพศทุกวัย
- กำหนดกรอบแนวคิดและทฤษฎี
ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดงานสร้างสรรค์ที่สร้างจากพื้นฐานของงานวิจัย และนำทฤษฎีดนตรีรวมทั้งเทคนิคการประพันธ์เพลงตะวันตกมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน
- ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
ผู้วิจัยศึกษาวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวคิดและวิธีการสร้างสรรค์ผลงาน อันจะเป็นประโยชน์แก่การนำมาบูรณาการกับงานสร้างสรรค์ดุริยางคศิลป์ชุดนี้ให้มีคุณค่าในเชิงวิชาการและความคิดสร้างสรรค์
- สร้างสรรค์บทประพันธ์
ผู้วิจัยสร้างสรรค์แนวเปียโนที่อยู่ในระบบอิงกัญแจเสียง (Tonality) โดยให้ความสำคัญกับกัญแจเสียง เมเจอร์และ ไมเนอร์ โดยยังคงเสียงกระด้าง (Dissonance) และชั้นคู่ขนาน (Parallel interval) เช่น คู่สี่ขนาน (Parallel fourth) คู่ห้าขนาน (Parallel fifth) และคู่แปดขนาน (Parallel octave) ไว้ โดยที่เสียงกระด้างและชั้นคู่ขนานที่เกิดขึ้นนั้นจะไม่ใช้วิธีการเกลา (Resolution) ตามหลักไวทยากรณ์เสียงประสานตะวันตกตามแบบแผน ในด้านทางร้อง การบันทึกเป็นโน้ตสากล ผู้วิจัยอ้างอิงจากโน้ตเพลงไทยฉบับกรมศิลปากร โดยยังคงรักษาโน้ตที่เป็นทำนองหลักไว้อย่างครบถ้วน แต่ได้มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนเพียงเล็กน้อยเพื่อให้เข้ากับการบันทึกโน้ตสำหรับเสียงร้องและเปียโนในระบบการบันทึกโน้ตสากล

1. ตรวจสอบความถูกต้องของโน้ตเพลง

ผู้วิจัยตรวจสอบทำนองเพลงจากโน้ตเพลงไทยฉบับกรมศิลปากรเป็นลำดับแรกเพื่อตรวจสอบความถูกต้องในเบื้องต้นของทางร้อง ทำนองหลัก ประโยคเพลงและหน้าทับ⁸ แล้วจึงปรับทำนองในบางประโยคเพลงเพื่อความไพเราะและแสดงถึงสำเนียงดนตรีของผู้วิจัยเองมากขึ้น มีเพียงช่วงต้นหรือช่วงท้ายของบางเพลงที่มีการสร้างสรรค์ทำนองขึ้นใหม่เพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับเพลง

2. ทดลองบรรเลงบทประพันธ์

ผู้วิจัยทดลองบรรเลงแนวเปียโนที่ได้ประพันธ์ขึ้นด้วยตัวเอง ทดลองบรรเลงร่วมกับนักร้อง เก็บข้อมูลแล้วจึงนำไปพัฒนาปรับปรุงผลงาน เพื่อให้สามารถบรรเลงร่วมกันได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

อรรถาธิบายผลงานสร้างสรรค์

ดุซงกีนิพนธ์ดนตรีสร้างสรรค์ : วรรณกรรมเพลงร้องร่วมสมัยแห่งกรุงสยาม สำหรับเปียโนและขับร้อง เป็นผลงานสำหรับบรรเลงด้วยเปียโนร่วมกับการขับร้องไทยในรูปแบบการบรรเลงร้องรับตามรูปแบบการบรรเลงดนตรีไทย มีทั้งหมด 6 เพลง ดังนี้

1. เขมรไทยโยค สามชั้น

เพลงนี้อยู่ในกุญแจเสียง F Major เริ่มต้นเพลงจากทิวร้องด้วยเสียงเอื้อนอย่างอิสระของนักร้อง ในขณะที่แนวเปียโนบรรเลงคอร์ดคลอไล่ลงจากช่วงเสียงสูง (Figure 1) เมื่อนักร้องเริ่มร้อง คำร้อง แนวเปียโนจะบรรเลงคลอไปเพื่อสร้างบรรยากาศของบทเพลงที่บรรยายถึงธรรมชาติและ ความสวยงามของน้ำตกไตรโยค มีลักษณะเด่นคือการใช้คอร์ดแตก (Arpeggio) ในลักษณะของการไล่ขึ้นไล่ลงเพื่อบรรยายให้เห็นถึงสายน้ำที่ไหลไปมา การกระเซ็นของน้ำเมื่อกระทบโขดหิน และเพื่อบรรยายเรื่องราวของเนื้อร้องในลักษณะของดนตรีพรรณนา (Program music) ในทิวรับ แนวเปียโนมีเนื้อดนตรีที่หนาขึ้นและมีเนื้อหาทางดนตรีที่เข้มข้นขึ้น ในลักษณะของบทเพลงเดี่ยวเปียโนขั้นสูง ใช้การบรรเลงคู่แปด (Octave) ขนานกันบ่อยครั้งเพื่อให้ได้สีสันเสียงแบบเพลงไทย

Figure 1 Khamen Saiyok, chromatic chord accompanied traditional Thai singing style.

⁸ หน้าทับ คือ การกำหนดจังหวะในเพลงไทยเดิม มี 3 แบบคือ 1) หน้าทับปรบไก่อ่ 2) หน้าทับสองไม้ 3) หน้าทับพิเศษ

2. เต่ากินผักบุ้ง สองชั้น

เพลงนี้อยู่ในกุญแจเสียง G Major เริ่มต้นด้วยทิวร้องโดยที่แนวเปียโนบรรเลงคอร์ดคลอไปอย่างเรียบง่าย เพื่อให้ให้นักแสดงศักยภาพของการขับร้องได้อย่างเต็มที่ มีการใช้โน้ตสองพยางค์ (Duplet) โน้ตสามพยางค์ (Triplet) และโน้ตห้าพยางค์ (Quintuplet) เพื่อให้เพลงมีจังหวะที่หลากหลายและน่าสนใจ นอกจากนี้ยังมีการใช้วัตถุบังคับเดิมจากทำนองเพลงที่เป็นเอกลักษณ์ของเพลงนี้มาประดิษฐ์เป็นแนวประสานเพื่อบรรเลงเคล้าไปกับนักร้องในช่วงจบท่อนเพลง จุดเด่นของเพลงนี้อยู่ที่การ “ว่าดอก” (Figure 2) คำว่า “ว่าดอก” หมายถึงการบรรเลงเครื่องดนตรีต่อจากการขับร้องในช่วง “ว่าดอก” ซึ่งจะมีการร้องคำว่า “ดอกเอ๋ย...เจ้าดอก...” โดยผู้บรรเลงเครื่องดนตรีจะต้องบรรเลงเลียนเสียง ลีลา และรายละเอียดของการขับร้องให้ละม้ายคล้ายคลึงมากที่สุดถือเป็นการวัดปฏิภาณไหวพริบของนักเปียโนว่าจะมีความสามารถบรรเลงได้เหมือนกับการ ขับร้องได้มากเพียงใด

Figure 2 Tao Kin Pakbung, piano imitated traditional Thai singing style.

3. บุหลันลอยเลื่อน สองชั้น

เพลงนี้อยู่ในกุญแจเสียง E Major ในทิวร้องแนวเปียโนทำหน้าที่บรรเลงคลอเสียงร้องในช่วงแรก ในลักษณะของคอร์ดที่มีรูปแบบจังหวะซ้ำกันไปในลีลาซ้ำและสงบ (Figure 3) เพื่อบรรยายถึงบรรยากาศยามค่ำคืนที่มีดวงจันทร์งามเด่นอยู่บนท้องฟ้าแล้วสาดแสงลงมากกระทบผิวน้ำ ในทิวรับ ผู้วิจัยได้ประดิษฐ์แนวเปียโนขึ้นโดยใช้แนวคิดจากเพลงบุหลันลอยเลื่อนสำหรับเดี่ยวซอสามสาย เนื่องจากเพลงนี้ได้รับความนิยมมากในการนำมาประดิษฐ์เป็นทางเดี่ยวซอสามสายจากบรมครูดนตรีไทยหลายสำนัก ดังนั้น ในแนวเปียโนจึงเน้นการอวดฝีมือลายมือของนักเปียโนในรูปแบบของการเดี่ยวเครื่องดนตรีไทย

Figure 3 Bulan Loyluen, repeated rhythm pattern in the left hand.

4. ราตรีประดับดาว เถา

เพลงนี้อยู่ในบันไดเสียง E minor เป็นเพลงที่มีความยาวมากที่สุดในผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้ เริ่มต้นเพลงด้วยคอร์ดที่เล่นพร้อมกันทั้งสองมือในช่วงเสียงที่ห่างกันคือ มือขวาเล่นเสียงสูงมากและมือซ้ายเล่นเสียงต่ำมาก เปรียบเสมือนเสียงระฆังยามค่ำคืน จากนั้น นักร้องเริ่มร้องด้วยการเอื้อนเปรียบเสมือนการเชื้อเชิญให้ผู้ฟังเข้าสู่ภวังค์ของเพลงอย่างช้า ๆ ดังเนื้อร้องที่ว่า “วันนี้แสนสุดยินดี พระจันทร์วันเพ็ญ ขอเชิญสายใจเจ้าไปนั่งเล่น ลมพัดเย็นเย็น หอมกลิ่นมาลีเอ๋ย...” เนื่องจากทำนองและเนื้อร้องของเพลงนี้มีความไพเราะมาก ผู้วิจัยจึงเขียนแนวเปียโนเพื่อบรรเลงเคล้าคลออย่างเรียบง่ายที่สุดในอัตราสามชั้น ในอัตราสองชั้นและชั้นเดียว แนวเปียโนจะเพิ่มลูกเล่นในลักษณะของการล้อรับแบบดนตรีไทยโดยการนำเทคนิคการประพันธ์ เช่น การเลียน การซ้ำ มาประยุกต์ใช้ เพื่อแสดงการตอบโต้กันของแนวร้องกับแนวเปียโน จังหวะจะกระชั้นขึ้นตามลำดับในเที่ยวรับ แนวเปียโนเน้นการแสดงทักษะขั้นสูงของนักเปียโนอย่างเต็มที่ อารมณ์ของเพลงเข้มข้นขึ้นทีละน้อยจบเพลงด้วย ลูกหมัด (Figure 4) ที่ให้ความรู้สึกกระชั้น ตื่นเต้น เร้าใจ

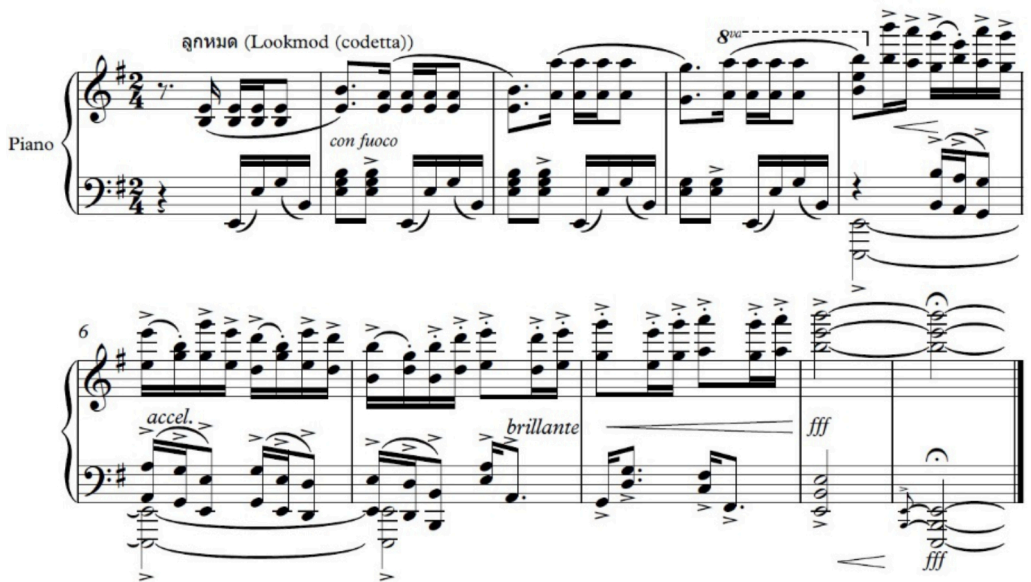

Figure 4 Ratre Pradabdao (Lookmod (Codetta)).

5. ลาวคำหอม สองชั้น

เพลงนี้อยู่ในกุญแจเสียง A Major ที่ให้ความรู้สึกสว่าง สดใสและอ่อนหวาน ในที่यर้องมีการประดิษฐ์แนวทำนองรอง (Countermelody) จากวัตถุดิบเดิมของทำนองเพลงหลัก มีการเปลี่ยนจากลูกเท่าให้เป็นทำนองใหม่หรือสร้างเป็นทำนองรองเพื่อให้สามารถบรรเลงคล้ำคลอไปกับแนวร้องได้อย่างกลมกลืน มีการใช้โน้ตและคอร์ดแบบครึ่งเสียงเพื่อเน้นคำร้องบางคำให้มีสีสันและสื่อความหมายได้มากขึ้น ในแนวเปียโนมือขวามีการประดับประดาแนวทำนองด้วยโน้ตประดับคล้ายลีลาการในการตีระนาดหรือ ตีซิม จุดเด่นในเพลงนี้คือการใช้รูปแบบจังหวะที่ไม่ปกติ (Figure 5) เช่น โน้ตสามพยางค์ โน้ตห้าพยางค์ โน้ตหกพยางค์ (Sextuplet) และโน้ตเจ็ดพยางค์ (Septuplet) เพื่อให้จังหวะของเพลงมีความยืดหยุ่น ฟังแล้วให้ความรู้สึกของการลักจังหวะ (Rubato) ตามรูปแบบของเพลงในยุคโรแมนติก ในที่यरับ แนวเปียโนจะบรรเลงเลียนแนวร้องอีกครั้งหนึ่งในลีลาของเพลงลักษณะพิเศษ (Character-piece)

The musical score for 'Lao Khumhom' consists of two systems. The first system shows the voice part with lyrics 'ทรง กลด สวย สด โส ภา แสง' and the piano accompaniment. The piano part features a sextuplet (6) in the right hand and a septuplet (7) in the left hand. The second system shows the voice part with lyrics 'ทอง สอง หล้า ขวัญ ตา เรียม แอญ' and the piano accompaniment. The piano part features a septuplet (7) in the right hand and a sextuplet (6) in the left hand. The score includes dynamic markings such as 'delicatissimo', 'mf', 'f', and 'mp', and a 'Ped.' (pedal) marking.

Figure 5 Lao Khumhom, the using of irregular rhythm pattern in the piano part.

6. ลาวดวงเดือน สองชั้น

เพลงนี้อยู่ในกุญแจเสียง F-sharp Major ใช้คีย์ต่ำของเปียโนในการบรรเลงเป็นส่วนใหญ่ เพลงนี้มีจุดเด่นอยู่ที่ท่อน 3 ที่ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบจังหวะขึ้นใหม่ที่มีลักษณะซ้ำกันในแนวมือซ้าย (Figure 6) รูปแบบจังหวะที่ซ้ำนี้ ช่วยเพิ่มความตื่นเต้นให้กับเพลงและทำให้เพลงมีความเคลื่อนไหวไปข้างหน้าอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดลีลาของการล้อกันของแนวร้องและแนวเปียโนอีกด้วย แนวเดี่ยวเปียโนในที่यरับเน้นการบรรเลงคู่สี่ชานาน คู่ห้าชานาน และคู่แปดชานาน ในแนวมือขวา เพื่อสร้างสีสันเสียงแบบดนตรีไทย

Figure 6 Lao Duang Duen (3rd movt.), rhythm pattern in the left hand created by the researcher.

สรุปและอภิปรายผล

การสร้างสรรคเพลงไทยสำหรับเปียโนและขับร้องชุดนี้ ผู้วิจัยยังคงให้ความสำคัญกับเทคนิคและวิธีการบรรเลงเปียโนคลาสสิกตามแบบแผนและมาตรฐานตะวันตกตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงระดับสูง นักเปียโนสามารถตีความเพลงด้วยแนวคิดของการบรรเลงเปียโนแบบตะวันตกได้ ทั้งในแง่ของการบรรเลงเคล้าคลอไปกับเสียงร้องในท่อนร้องและการบรรเลงเดี่ยวในท่อนร้อง

การฝึกฝนการบรรเลงเปียโนตามแบบแผนด้วยเทคนิคที่สำคัญ เช่น การเล่นบันไดเสียง (Scale) การเล่น คู่แปด และการเล่นโน้ตประดับ (Ornament) ก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบรรเลงเพลงในชุดนี้ได้ตามความเหมาะสม ถ้าหาก นักเปียโนต้องการให้เพลงฟังแล้วมีสำเนียงและลีลาแบบดนตรีไทยมากยิ่งขึ้น ควรศึกษาและฝึกฝนในด้านเทคนิคและลีลาการบรรเลงเปียโนเพลงไทยหรือฟังเพลงไทยประเภทเพลงขับร้องหรือเพลงที่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีไทยหรือวงดนตรีไทยประเภทต่าง ๆ เพิ่มเติม

จากการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ขึ้นตามกรอบแนวคิด ขอบเขตที่กำหนด และวิธีการดำเนินงานที่ได้วางไว้ จึงได้ผลงานสร้างสรรค์ดุริยศิลป์สำหรับเปียโนและเสียงร้องจำนวน 6 เพลง รวมความยาวทั้งสิ้น 85 นาที ที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยการ บูรณาการศาสตร์ดนตรีตะวันตกและศาสตร์ดนตรีไทยเข้าด้วยกัน นำเสนอด้วยการแสดงดนตรีเชิงบรรยายและผลงานการบันทึกเสียง นำเสนอไฟล์เสียงทางเว็บไซต์ยูทูปเพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานในระดับสากล

คิวอาร์โค้ดเพื่อเข้าถึงผลงานชุด

“ดุริยศิลป์ดนตรีสร้างสรรค์ : วรรณกรรมเพลงร้องร่วมสมัยแห่งกรุงสยามสำหรับเปียโนและขับร้อง”

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการสร้างสรรคผลงาน ควรเพิ่มพูนวรรณกรรมเพลงไทยสำหรับเปียโนและการขับร้องให้มีจำนวนมากขึ้น เพื่อเป็นส่งเสริมและเผยแพร่ทำนองเพลงไทยอันเป็นมรดกของชาติและเนื้อร้องที่มีความงามทางวรรณศิลป์

2. ด้านลีลาการบรรเลง ประยุกต์ใช้เทคนิคการบรรเลงเปียโนแบบตะวันตกเข้ากับการบรรเลงเปียโนเพลงไทย หากจุดร่วมที่เหมาะสมเพื่อให้ได้เสียงของเปียโนเพลงไทยที่เป็นอัตลักษณ์ของนักเปียโนแต่ละคน

เอกสารอ้างอิง

- [1] Thaothong, P. (2018). Academic knowledge of creative arts. *Journal of Business Administration and Social Sciences Ramkhamhaeng University* 1(2). 22-39. (In Thai)
- [2] Chinsamran, K. (2018). *Doctoral vocal performance: Thai art song* [Doctoral dissertation, Chulalongkorn University. (In Thai)
- [3] Matakunakorn, A. (2018). Piano and traditional Thai music. *Humanities Journal*, 25(2). 352-375. (In Thai)
- [4] Pancharoen, N. (2005). Arrangements of Thai classical music for piano solo. *The Journal of the Royal Institute of Thailand*, 30(2). 540-553. (In Thai)

วัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศเวียดนาม
เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทย
Coexistence of Culture of Ethnic Groups in Vietnam
for the Development of Thai Human Resources

เรณู เหมือนจันทร์เชย^{1*} โสภณา ศรีจำปา¹ และเอี่ยม ทองดี¹
Renu Muejanchoey^{1*}, Sophana Srichumpa¹, and Iam Thongdee¹

¹ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล นครปฐม 73170

¹ Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University, Nakhon Pathom, 73170, Thailand

*Corresponding author: E-mail address: renu.mue@mahidol.edu

(Received: March 7, 2024; Revised: July 25, 2024; Accepted: August 14, 2024)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศเวียดนาม เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทย เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ รายงานวิจัย บทความ จากแหล่งสืบค้นต่าง ๆ แล้วคัดเลือกข้อมูลและความเป็นตัวแทนมาเรียบเรียง วิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า หลังเป็นสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ยังคงอยู่ร่วมกันในพื้นที่เดิม มีบางกลุ่มที่นิยมเวียดนามได้ รัฐบาลเวียดนามได้เข้าไปจัดการการอยู่ร่วมกัน โดยกำหนดให้อยู่ในพื้นที่และมีสิทธิจำกัด ต่างจากกลุ่มที่เป็น แนวร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์มาแต่เดิม ที่มีสิทธิร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครองกับกลุ่มชาติพันธุ์เวียดนาม นโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่รัฐนำมาใช้หลังรวมประเทศ สืบมาจนกระทั่งพรรคคอมมิวนิสต์และรัฐบาลได้นำ นโยบายโดย เมย์ (เปลี่ยนใหม่) มาใช้พัฒนาการอยู่ร่วมกันด้านเศรษฐกิจและด้านอื่น ๆ ทำให้มีความเท่าเทียม โดยเฉพาะกลุ่มเวียดนามหรือกิ่นท์ กลุ่มจีนมีโอกาสพัฒนาการอยู่ร่วมกันได้รอบด้าน ส่วนกลุ่มไท-ไต กลุ่มจาม และกลุ่ม แซมร์กรอม อยู่ร่วมกันในฐานะกลุ่มผู้ร่วมพัฒนาระดับชุมชน ท้องถิ่น ความรู้เหล่านี้เป็นบทเรียนและแนวคิดให้ สังคมไทยและประชาคมอาเซียนได้เรียนรู้และเข้าใจเพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย มาตรการ และปฏิบัติการ ต่าง ๆ ในการอยู่ร่วมกันทั้งภายในและระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ เกิดความเท่าเทียมและเป็นสุขสืบไป

คำสำคัญ: กลุ่มชาติพันธุ์ การอยู่ร่วมกัน พหุวัฒนธรรม ความเท่าเทียม การพัฒนาอย่างยั่งยืน

Abstract

This article aimed to report the coexistence culture of major ethnic groups in ASEAN society for the human resource development of Thailand. The study systematically collected data from various sources, including documents, books, research reports, and articles. The data were rigorously selected based on representativeness. The research revealed that after Vietnam's reunification into the Socialist Republic, various ethnic groups continued to coexist in shared areas. Groups previously aligned with South Vietnam, such as the Khmer, Cham, and Tai-Tai, were subject to managed coexistence policies by the Vietnamese government. These policies mandated designated living areas and limited rights, contrasting with groups historically aligned with the Communist Party. Subsequently, government initiatives post-reunification, including the "Doi Moi" policy shift, aimed at fostering economic development and equitable coexistence. This approach aimed to equalize opportunities, particularly benefiting the Viet (Kinh) and Chinese ethnic groups, which possessed economic capital, foreign networks, and prior experience. On the other hand, the Tai-Tai, Cham, and Khmer groups faced socio-economic challenges while contributing to local development and supporting businesses at community levels. These findings provide valuable insights and lessons for Thai society and the ASEAN community. They underscore the importance of formulating inclusive policies and measures to promote equality, fairness, and sustainable coexistence among ethnic groups within and across societies.

Keywords: Ethnic Groups, Coexistence, Multiculturalism, Equality, Sustainable Development

บทนำ

ประชาคมอาเซียนได้ร่วมกันกำหนดกรอบความร่วมมือเพื่อการอยู่ร่วมกันไว้ 3 ด้าน คือ (1) ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และ (3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน กำหนดให้แต่ละประเทศมีแผน การทำงาน (Blueprint) แต่ละด้านเป็นของตนเอง เพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของประชาคมร่วมกัน ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนประสบความสำเร็จเป็นรูปธรรม เช่น ลดปัญหาความขัดแย้งด้านความมั่นคงภายในและระหว่างประเทศลงได้ ขจัดปัญหาอุปสรรคด้านการค้าภายในกลุ่มได้ ทำให้อาเซียนกลายเป็นตลาดส่งออกอันดับ 1 ของไทยมาตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นมา..” [1] แต่ด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังที่คำกล่าวของเอกอัครราชทูตไทยในที่ประชุมประจำปีกระทรวงต่างประเทศ 9 ประเทศในอาเซียน [1] ว่า “จนถึงปัจจุบัน คนไทยยังขาดความรู้พื้นฐานด้านการเมืองการปกครอง สังคม และวัฒนธรรมเกี่ยวกับลาว ยังรู้จักอินโดนีเซียน้อยกว่าเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกัน ทั้ง ๆ ที่อินโดนีเซียเป็นตลาดใหญ่ที่สุดในอาเซียน ยังไม่เข้าใจประวัติศาสตร์ความใกล้ชิดระหว่างคนไทยกับคนมาเลเซีย ยังมองว่า กัมพูชาเป็นประเทศยากจน ไม่พัฒนาด้านธุรกิจ เห็นคนกัมพูชาและเมียนมาเป็นเพียงแรงงาน ไม่เข้าใจลักษณะการอยู่ร่วมกันของคนกลุ่มต่างๆ ในเวียดนาม เป็นต้น” สอด คล้องกับผลการสำรวจความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนที่พบว่า “คนไทยตระหนักรู้น้อยกว่าคนประเทศอื่น ๆ” ขณะที่ประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียน (CLMV) กัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม รู้จักและเห็นความสำคัญของอาเซียนมากกว่าคนไทย ทำให้ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนของไทยต้องนำแผนการทำงาน (Blueprint) ฉบับใหม่ ปี 2558-2563 ออกมาใช้ [2] เพื่อผลักดันให้คนไทยเกี่ยวข้อง เห็นประโยชน์ มีภูมิคุ้มกัน และมีพลวัตกับประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนเพิ่มขึ้น โดยกำหนดเป็นความก้าวหน้าในประเด็นเร่งด่วนที่จะต้องผลักดันเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนไว้ 8 ประการ¹ และมีสิ่งที่จะต้องเร่งดำเนินการ 6 ประการ²

ส่วนบทสรุปผู้บริหารยุทธศาสตร์การวิจัยรายประเด็นการเป็นประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้ระบุสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนไทยตระหนักรู้ในประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนน้อยกว่าประเทศอื่นว่า “เกิดจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมไทยยังล้าหลัง ขาดการพัฒนาการศึกษาและการเพิ่มองค์ความรู้ที่เป็นปัจจัยสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไม่รู้จักเพื่อนบ้านหรือการที่คนไทยยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับเพื่อนบ้านน้อย เนื่องจากระบบการศึกษาไทยขาดทางเลือกในการเรียนรู้ทั้งภาษา วัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจประเทศเพื่อนบ้าน จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวขึ้น” ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้อาจคลี่คลายลงได้ถ้าส่งเสริมให้คนไทยได้เรียนรู้เข้าใจลักษณะการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศประชาคมอาเซียนเพิ่มขึ้น จะสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนของไทยให้บรรลุเป้าหมายที่เชื่อมโยงกับเสาหลักอื่น ๆ ของอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

¹ 1) ปัญหาแรงงาน 2) ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ 3) ปัญหาสวัสดิการสังคม 4) ปัญหาหมอกควันข้ามแดน 5) การจัดการ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 6) การป้องกันและแก้ไขการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย 7) การบริหารจัดการชายทะเล และ 8) การบริหารจัดการด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

² 1) เร่งรัดการดำเนินงานตามมาตรการที่กำหนดไว้ตามแผนงาน ASCC ของไทย 2) สร้างความเข้าใจในประชาคมอาเซียนให้ สังคมได้ตระหนัก 3) จัดทำเอกสารเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติและกรอบความร่วมมือต่างๆ กับการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) และบทบาท G77 4) ยกกระดับขีดความสามารถด้านภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียน 5) กำหนดมาตรการรองรับผู้ที่ได้รับผลกระทบจาก ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ จัดสรรงบประมาณรองรับ ผลักดันกองทุนอาเซียน และ 6) กำหนดยุทธศาสตร์อาเซียนไว้ในแผน พัฒนาระดับต่างๆ และสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานตามแผนงาน ASCC Roadmap ของประเทศไทย (ศิริพงษ์ ศรีอาค๊ะ, ม.ป.ป.)

วัตถุประสงค์

เพื่อนำเสนอลักษณะการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ภายในกลุ่มชาติพันธุ์และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่ศึกษาในประเทศเวียดนาม ปัญหา และวิธีแก้ปัญหาการอยู่ร่วมกัน รวมทั้งแนวทางการนำผลการศึกษามาใช้ประโยชน์ในสังคมไทย พร้อมข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดในการศึกษา

กลุ่มชาติพันธุ์ บางที่คนไทยใช้คำ “เชื้อชาติ” หมายถึง กลุ่มคนที่มีจุดกำเนิดบรรพบุรุษร่วมกัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีเดียวกัน มีภาษาเดียวกัน และมีความรู้สึกในเผ่าพันธุ์เดียวกัน [3] อันเป็นจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ที่สร้างขึ้นจากสภาวะความขัดแย้งเชิงโครงสร้าง จึงได้สร้างตัวตนให้มีลักษณะเฉพาะอธิบายถึงความสัมพันธ์กับคนอื่นที่เกี่ยวข้องว่า “เขาเป็นใคร แตกต่างจากคนอื่นอย่างไร” และเพื่อยืนยันถึงการมีอำนาจควบคุมหรือกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง [4] ความเป็นชาติพันธุ์จึงไม่ได้มองความร่วมมือเฉพาะด้าน เช่น เครื่องแต่งกาย ภาษา การอยู่ร่วมดินแดนเดียวกัน แต่จะพิจารณาประวัติศาสตร์ที่แท้จริงของเผ่าพันธุ์ด้วย ดังนั้น ตัวตนความเป็นชาติพันธุ์จึงไม่หยุดนิ่ง บางกลุ่มได้รับการเสริมแรงให้เข้มข้นขึ้น บางกลุ่มถูกกลืนหรือลดน้อยลง ตามบริบทสังคมวัฒนธรรมและเงื่อนไขประวัติศาสตร์ที่เปลี่ยนผ่านมาจนกลายเป็นลักษณะสำคัญของชาติพันธุ์ที่ตนเองรับรู้แล้วนำมาสร้างนิยาม “ความเป็นตัวเอง” ขึ้นและใช้สื่อสารกับคนแปลกหน้า [5] แล้วส่งผ่านมาสู่ปัจจุบัน เช่น ภาษา ศาสนา เครื่องแต่งกาย บริโภคนิสัย และอื่น ๆ จนความเป็นชาติพันธุ์กลายเป็นสำนึกของกลุ่มที่ใช้แยกแยะความแตกต่างระหว่างกลุ่มตนและกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ และกลายเป็น “พรมแดนทางชาติพันธุ์” (Ethnic Boundary) ในการอยู่ร่วมกันเกิดขึ้น [6] “กลุ่มชาติพันธุ์” จึงเป็นกลุ่มคนที่มีอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมร่วมกัน ซึ่งประเทศต่าง ๆ ในประชาคมอาเซียน แต่ละประเทศมีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ร่วมกันหลากหลาย โดยเรียกชื่อกลุ่มที่มีประชากรมากที่สุดว่า “กลุ่มชาติพันธุ์หลัก” ส่วนกลุ่มอื่น ๆ เรียกว่า “ชนกลุ่มน้อย” บ้าง “ชนเผ่า” บ้าง หรือเรียกชื่อ “กลุ่ม+ชื่อชาติพันธุ์” บ้าง เช่น กลุ่มชาวกูย กลุ่มชาวเล ในประเทศไทย เป็นต้น รวมทั้งเรียกชื่อประเทศตามชื่อกลุ่มชาติพันธุ์หลักในประเทศนั้น ๆ ด้วย

การอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ เริ่มจากการรวมตัวเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก มีความเป็นกลุ่มชัดเจนบ้าง เป็นกลุ่มแบบก้ำกึ่ง ซ้อนทับ (Overlapping) หรือถักทอประสานกัน (Inter Wined) บ้าง โดยมีตัวการ (Agents) กระตุ้นให้เข้าร่วมกลุ่ม หรือเกณฑ์ให้มาอยู่ร่วมกันด้วยความสมัครใจ ด้วยเป็นมรดกตกทอดจากรุ่นสู่รุ่นบ้าง ด้วยการจำแนกความภักดีและความเป็นหนึ่งเดียวบ้าง ด้วยความกลัวหรือการข่มขู่บังคับบ้าง [7] ทำให้เกิดการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ จนกลายเป็นชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติเกิดขึ้น บางพื้นที่มีกลุ่มชาติพันธุ์เดียวอยู่ร่วมกัน บางพื้นที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ร่วมกัน กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประชากรจำนวนมาก มักจะเป็นกลุ่มนำการปกครอง กำหนดนโยบาย มาตรการ และกฎหมายต่าง ๆ ขึ้นบริหารจัดการการอยู่ร่วมกันบางพื้นที่ เช่น ประเทศสิงคโปร์ มีขนาดเล็ก สามารถบริหารจัดการกลุ่มชาติพันธุ์ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างเท่าเทียม แต่พื้นที่ส่วนใหญ่ เช่น ประเทศอินเดีย ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา มีกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมาก อยู่ร่วมกันท่ามกลางความขัดแย้ง ด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นคนส่วนน้อย แม้ได้ตั้งถิ่นฐาน ได้ความรู้สึกร่วมกันเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งในพื้นที่นั้น ๆ แล้ว แต่ยังรู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมพื้นที่นั้น ๆ จริง ด้วยการเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ที่ถูกอ้างอิงมาจากอัตลักษณ์ชาติพันธุ์หลัก เช่น การแต่งกาย การใส่เครื่องประดับ สีมิวรูปร่างหน้าตา และประวัติความเป็นมา ที่มีต่อพื้นที่ซึ่งแตกต่างกัน [8] จึงยากที่จะทำให้คนต่างกลุ่มชาติพันธุ์

อยู่ร่วมกันได้อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม จึงส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์หลักกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชนกลุ่มน้อย เกิดขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ ของโลกสืบมา

วัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศเวียดนาม [9] ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี ประเทศเวียดนาม ได้เสนอแนวคิดทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศเวียดนาม ไว้ในบทความเรื่อง “วัฒนธรรมเวียดนาม : วัฒนธรรมแห่งกลุ่มชาติพันธุ์อันหลากหลาย” (Vietnamese Culture: The Culture of Ethnic Diversity) ว่า เวียดนามเป็นประเทศที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ร่วมกันจำนวน 54 กลุ่ม แบ่งรูปแบบการอยู่ร่วมกันได้ 3 รูปแบบ คือ กลุ่มวัฒนธรรมภูเขา กลุ่มวัฒนธรรมที่ราบลุ่ม และกลุ่มวัฒนธรรมทะเล โดยกลุ่มวัฒนธรรมที่ราบลุ่มเกิดขึ้นทีหลัง แต่เป็นวัฒนธรรมหลักของประเทศ ด้วยเป็นแหล่งรวมวัฒนธรรมอีกสองกลุ่มไว้ด้วยกันแล้วนำเสนอออกมาในรูปแบบกลุ่มวัฒนธรรมที่ราบลุ่ม เช่น ภาษาเวียดนามสะท้อนให้เห็นคำศัพท์ภาษาตระกูลต่างๆ ในวัฒนธรรมภูเขา เช่น ไต-ไท (ไทกะไต) ที่เบต-พม่า ที่เข้ามาปะปนอยู่ และมีคำศัพท์ภาษาตระกูลต่าง ๆ ในวัฒนธรรมทะเล เช่น ออสโตรเอเชียติก ออสโตรนีเซียน ปรากฏอยู่ด้วย ซึ่งคำศัพท์เหล่านั้นถูกนำมาใช้ร่วมกันในที่ราบลุ่มอย่างกลมกลืน ทั้ง ๆ ที่ยุคก่อนหน้านั้นไม่ปรากฏ ขณะเดียวกันยังสามารถแบ่งวัฒนธรรมเวียดนามหรือวัฒนธรรมที่ราบลุ่มออกจากวัฒนธรรมอื่น ๆ ได้อย่างชัดเจนด้วย ซึ่งในวัฒนธรรมภูเขาและวัฒนธรรมทะเลก็เกิดการผสมผสานขึ้นในทำนองเดียวกันนี้ ทำให้เห็นกระบวนการบูรณาการวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อสร้างสรรค์ขึ้นเป็น “วัฒนธรรมแห่งชาติ” ที่มีชื่อว่า “เวียดนาม” ในรูปแบบ “วัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” ซึ่งมีเพียงเวียดนามเท่านั้น ที่มีภาพหลากหลาย หลากสี หลากกลิ่น หลากรส แต่ละแห่งมีลักษณะเฉพาะอย่างชัดเจน เช่น เป็นภูเขา เป็นทะเล และเป็นที่ราบ กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า เป็นสีเขียวเหมือนกัน แต่มีสีเขียวของป่าเขา สีเขียวของข้าว และสีเขียวของทะเล ยิ่งไปกว่านั้นที่นี้ไม่เพียงแต่มี “ความหลากหลาย” แต่ยังมี “ความเลือนราง” ในกาลเวลาที่ผ่านเลยที่เชื่อมโยงกับหลักฐานการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ด้วย แนวคิดนี้ช่วยให้การวิเคราะห์โครงสร้างและรูปแบบวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันภายในและระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ที่ศึกษามีความเป็นระบบชัดเจนยิ่งขึ้น

ความหลากหลายทางชาติพันธุ์กับการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน [10] ได้ศึกษา “ความหลากหลายทางชาติพันธุ์กับการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน” แล้วสร้างบทสรุปและเสนอแนะไว้ว่า เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นดินแดนแห่งความหลากหลายทางชาติพันธุ์ มีชนชาติต่างๆ ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ทั่วภูมิภาค อาทิ ชาวพม่า ชาวไทย ชาวลาว ชาวชวา ชาวมลายู ชาวกะเหรี่ยง ชาวจาม ฯลฯ ดังนั้น ความเป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมจึงส่งผลกระทบต่อกระบวนการบูรณาการเพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน แต่การผูกโยงเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ให้เข้ากับกลุ่มอาเซียนกลับเป็นประเด็นที่ถูกกละเลย ไม่ได้ถกเถียงในวงการทูตระหว่างประเทศ ด้วยกระบวนการสร้างรัฐสมัยใหม่และอิทธิพลของลัทธิชาตินิยมได้กดทับอำพรางไว้ ส่งผลให้ประชาชนชาวอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวไทย ไม่สนใจเรียนรู้เรื่องราวของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ ชนชาติในภูมิภาคอาเซียน ควรปรับเปลี่ยนทัศนคติแล้วส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียม ผ่านรูปแบบวัฒนธรรมร่วมที่แต่ละพื้นที่อยู่ร่วมกันได้ โดยปรับเทคนิคความร่วมมือ ตกแต่งรัฐ และผู้คนให้มีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจกันและกัน หากสมาชิกประชาคมอาเซียนสามารถโน้มน้าวให้ชนกลุ่มใหญ่และชนกลุ่มน้อยต้องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติภายในประชาคม มีความภักดี และเคารพอนุชนต่อประชาคม และมีโอกาสรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมของตนได้พอสมควรแล้ว ความสำเร็จในการบูรณาการอาเซียน เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ แต่ต้องทำควบคู่กันทั้งประชาคมแห่งรัฐ และประชาคมแห่งภูมิภาค

แนวคิดพัฒนาวัฒนธรรม เป็นแนวคิดสร้างการอยู่ร่วมกันและความเป็นปึกแผ่นในสังคมที่มีความหลากหลายชาติพันธุ์โดยตั้งคำถามถึงการครอบงำทางวัฒนธรรมกับความเป็นปึกแผ่นของสังคมว่ามีความต่างกันหรือไม่ อย่างไร ซึ่งกลุ่มที่หวั่นวิตกความเป็นพหุวัฒนธรรมขึ้นมาต่อรองเพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียมล้วนสังกัดรัฐที่อยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย ไม่ใช่รัฐประชาธิปไตยที่รวมอำนาจไว้ส่วนกลางแล้วนำมโนทัศน์พหุวัฒนธรรมมาใช้เป็นนโยบายบริหารจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น [11] เป็นแนวคิดที่นำมาวิเคราะห์การอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ กล่าวคือ สังคมที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ร่วมกันอย่างหลากหลาย แต่ละกลุ่มมีอัตลักษณ์ด้านต่างๆ เป็นของตนเอง เช่น วิถีคิด ภาษา ภูมิปัญญา ศิลปะ ฯลฯ เป็นเงื่อนไขสำคัญในการอยู่ร่วมกันสืบมาแต่โบราณ หากได้ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อยู่ร่วมกันได้เรียนรู้มีความรู้ ความเข้าใจในอัตลักษณ์ด้านต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มว่า มีคุณค่าความสำคัญเท่าเทียมกัน จะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ได้อย่างเป็นสุข

แนวคิดการจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรม [12] ได้กล่าวถึงวิธีการจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมว่า มีอยู่ 2 วิธี คือ 1) จัดการด้วยวิธีการใช้ความรุนแรง และ 2) จัดการด้วยสันติวิธี แต่ละวิธีแม้จะให้ผลต่างกัน แต่นำไปสู่เป้าหมายการอยู่ร่วมกันได้ กล่าวคือ วิธีการใช้ความรุนแรง ความรุนแรงจะทำหน้าที่ (1) เป็นเครื่องมือหรือเส้นทางนำไปสู่ความสำเร็จ (2) เป็นสัญญาณเตือนว่ากำลังมีความผิดปกติเกิดขึ้นในสังคม ถ้าแนวโน้มการใช้ความรุนแรงเพิ่มขึ้น และ (3) สร้างความรู้สึกที่เป็นหนึ่งเดียวของกลุ่มหรือชุมชน ส่วนสันติวิธีมีหน้าที่เป็นสะพานเดินออกจากความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นวิธีจัดการความขัดแย้งที่ทำให้สูญเสียน้อยที่สุด วิธีการจัดการแบบสันติวิธี เช่น สร้างการเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมกันค้นหาสาเหตุและวิธีการแก้ปัญหาร่วมกัน ฯลฯ จะนำไปสู่การค้นพบทางออกร่วมกัน เป็นวิธีการที่ควรนำมาใช้ก่อน หากยังจัดการไม่ได้ จึงจะนำวิธีการใช้ความรุนแรงมาใช้เป็นขั้นสุดท้าย แนวคิดนี้ เป็นเครื่องมือประการหนึ่งในสร้างความรู้ความเข้าใจการอยู่ร่วมกันด้านต่างๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศเวียดนามในการศึกษาครั้งนี้

แนวคิดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ [13] ได้กล่าวไว้ว่า แนวคิดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมจะสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ในสังคมพหุวัฒนธรรมได้ผ่านการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ 1) เรียนรู้ เข้าใจและเข้าใจถึงนิยาม ความหมายของสิ่งต่าง ๆ ในการอยู่ร่วมกันตามกระบวนการเรียนรู้ 2) เรียนรู้ เข้าใจและเข้าใจถึงผลลัพธ์การอยู่ร่วมกันจากกระบวนการเรียนรู้ 4 แบบ คือ (1) แบบมีส่วนร่วม (2) แบบแนวราบ (3) แบบเชื่อมโยงหลายสาขา (4) แบบปฏิสัมพันธ์ข้ามกลุ่ม จะสามารถวิเคราะห์ เชื่อมโยงความรู้จากนิยามและความหมายสู่ความเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ และ 3) เรียนรู้ผ่านการนำความรู้และความเข้าใจจากข้อ 1) และข้อ 2) มาใช้สร้างการอยู่ร่วมกัน คือ (1) สร้างความรู้ (2) สร้างทักษะ (3) สร้างทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ (4) สร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (5) สร้างการวิเคราะห์/สังเคราะห์ และ (6) สร้างความกล้าหาญทางจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันที่เป็นอยู่หรือที่สร้างสรรค์ขึ้น ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวนี้จะนำไปสู่การสร้างความรู้ เข้าใจที่ใช้เข้าถึงการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างเท่าเทียม เป็นธรรมและเป็นสุข เกิดขึ้น

ระเบียบวิธีวิจัย

คณะผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ 5 กลุ่มในประเทศเวียดนาม คือ กลุ่มเดียดหรือกินห์ กลุ่มไท-ไต กลุ่มจิ่น กลุ่มจาม และกลุ่มแซมกรอม เดิมกำหนดประมวลข้อมูลจากภาคสนาม แต่ติดสถานการณ์โควิด19 จึงเปลี่ยนมาประมวลข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ รายงานการวิจัย บทความ และข้อมูลจากแหล่งสืบค้นต่างๆ เช่น ห้องสมุด เว็บไซต์ สื่อออนไลน์ เป็นต้น เพื่อสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการ

อยู่ร่วมกันภายในและระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ที่ศึกษาในประเทศเวียดนาม และประเทศไทยมากกว่า 300 รายการ แล้วศึกษาพิจารณาคัดเลือกข้อมูลที่มีความจริง (Authenticity) ความถูกต้องน่าเชื่อถือ (Credibility) ความเป็นตัวแทน (Representativeness) และมีความหมาย (Meaning) นำมาใช้เป็นหลักสืบค้น จำนวน 48 รายการ จากนั้นประมวลข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ ตรวจสอบ และเรียบเรียง วิเคราะห์ สร้างความรู้ตามวัตถุประสงค์ และจัดทำเป็นรายงานผลการศึกษาวิจัย แล้วจึงนำผลการศึกษาสวนหนึ่งนำเสนอเป็นบทความเพื่อสะดวกในการศึกษาเรียนรู้ของสังคมไทยสืบไป

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศเวียดนามปัจจุบัน พบว่ามีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. การอยู่ร่วมกันหลังการปลดปล่อยประเทศจากผู้บุกรุก โดยภาพรวมรัฐบาลเวียดนามนำวิธีการจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมมาจัดการการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ภายในและระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เพื่อรวมเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้เป็นประเทศเดียว ตั้งแต่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2519 ใช้ชื่อว่า “สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม” สถาปนากรุงฮานอยเป็นเมืองหลวง เปลี่ยนชื่อเมืองไซ่ง่อนเป็นโฮจิมินห์ซิตี้ สร้างรัฐธรรมนูญใหม่ จัดตั้งสภาแห่งชาติ ที่สมาชิกสภามาจากสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ระดับต่าง ๆ เป็นสภาสูงสุด ทำหน้าที่พิจารณานโยบาย กฎหมาย และมาตรการต่างๆ ที่ใช้อยู่ร่วมกันทุกด้าน แต่งตั้งรัฐบาลที่มาจากการคัดเลือกของสภาแห่งชาติ ทำหน้าที่บริหารประเทศตามนโยบายต่างๆ สืบมา แต่ผลการบริหารจัดการในช่วงแรกไม่สามารถสร้างการอยู่ร่วมกันด้านต่างๆ ตามนโยบาย กฎหมายและมาตรการต่างๆ ที่นำมาใช้ได้ นายเหิงยวนวันลิว ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์ขณะนั้นจึงได้จัดทำ “นโยบายโดย เม้ย” ขึ้น แล้วนำเสนอต่อที่ประชุมสภาแห่งชาติ ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2529 เพื่อพิจารณา เมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงนำมาใช้เป็นนโยบายพัฒนาและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของประเทศแทนนโยบายเดิม สืบมา [6]

2. การอยู่ร่วมกันภายใต้ต้นนโยบายโดย เม้ย (เวียดนาม: Đới Mói) : โดย (Doi) หมายถึง “เปลี่ยน” ส่วน เม้ย (Moi) หมายถึง “ใหม่” นโยบายโดย เม้ย (Doi Moi policy) จึงหมายถึง renovation policy เป็นนโยบายใหม่ที่ประเทศเวียดนามนำไปพัฒนาและแก้ปัญหการอยู่ร่วมกันด้านต่างๆ ทั้งภายในและระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ โดยภาพรวมนโยบายดังกล่าวทำให้เกิดความเท่าเทียม เป็นธรรม มากขึ้น เช่น การอยู่อาศัย ผ่อนผันให้ประชาชนเป็นเจ้าของที่ดินได้ การศาสนา ให้ประชาชนนับถือศาสนาและความเชื่อต่าง ๆ ได้เหมือนเดิม การเศรษฐกิจเปิดให้มีการค้าลงทุนได้ตามกรอบที่รัฐบาลกำหนด ฯลฯ แต่ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์ขณะนั้นยังกังวลว่า “การเปลี่ยนใหม่” ที่เกิดขึ้นจะทำให้ลบล้างพรรค จึงดำเนินนโยบายอย่างระมัดระวัง ส่งผลให้การดำเนินงานตามนโยบายโดย เม้ย เกิดขึ้นอย่างช้า ๆ จึงต้องปรับปรุงใหม่ แล้วเสนอเข้าที่ประชุมสภาแห่งชาติ ครั้งที่ 7 พ.ศ. 2534 โดยเพิ่มมาตรการการพัฒนาและแก้ปัญหาให้ครอบคลุมการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ มากขึ้น เช่น ค่าขายกับต่างประเทศได้ ชาวต่างประเทศมาลงทุนในประเทศได้ ฯลฯ เพื่อเปิดประตูสู่สังคมโลก และส่งเสริมสิทธิการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้เกิดความเท่าเทียม สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศต่าง ๆ รวมทั้งสหรัฐอเมริกา เป็นต้น นโยบายดังกล่าวนำประเทศเวียดนามปกครองเป็นแบบสังคมนิยม เข้าสู่ยุคการพัฒนาเศรษฐกิจแบบเสรี ส่งผลให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตแบบก้าวกระโดดมาอยู่ในลำดับต้นๆ ในประชาคมอาเซียน [12] และทำให้การอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศเวียดนาม โดยภาพรวมมีลักษณะ ดังนี้

2.1 การตั้งถิ่นฐาน การพัฒนา และการปรับตัวเพื่อการอยู่ร่วมกัน รัฐบาลและสภาแห่งชาติ ได้นำแนวคิดพรรคคอมมิวนิสต์ว่าด้วย “สิทธิในที่ดินเป็นของปวงชน ปวงชนเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์” มาเป็นแนวทางสร้างนโยบาย กฎหมาย และมาตรการการอยู่ร่วมกันด้านนี้ เมื่อสภาแห่งชาติให้ความเห็นชอบแล้วจึงอนุมัติให้นำมาใช้ปฏิบัติอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม พร้อมปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกัน ทำให้ชาวเวียดนามทุกกลุ่มชาติพันธุ์ มีสิทธิเป็นเจ้าของที่ดิน ตั้งถิ่นฐาน และใช้ประโยชน์ในลักษณะต่าง ๆ ได้ ตามกฎหมายสืบมา [8]

2.2 ภาษา การสื่อสาร การเรียนรู้ และการสืบสานภาษา การอยู่ร่วมกันด้านนี้ รัฐบาลและพรรคคอมมิวนิสต์เปิดกว้างให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมสร้างสรรค์ผ่านผู้แทนชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์และท้องถิ่น ระดับต่าง ๆ จนถึงสภาแห่งชาติ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและความร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนาศาสนา การสื่อสาร การเรียนรู้ และสืบสานภาษาให้เป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมสู่ความเป็นสากล อนุญาต เอกชนให้จัดตั้งสถาบันสอนภาษาต่างประเทศ เปิดหลักสูตรเรียนภาษาต่าง ๆ เปิดสถานีวิจัยเพื่อการสื่อสาร และเรียนรู้เป็นภาษากลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ [8]

2.3 การอนุรักษ์ พัฒนา และสืบสานอัตลักษณ์วัฒนธรรม รัฐบาลและพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม นำแนวคิดประธานโฮจิมินห์ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ เช่น “ชาวเวียดนามและชนเผ่าทุกเผ่า ล้วนแต่เป็นพี่น้องร่วมท้องเดียวกัน” “สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเป็นของทุกคนเผ่าที่อาศัยอยู่ร่วมกันในประเทศ...” มาใช้เป็นแนวทางกำหนดนโยบาย กฎหมาย และมาตรการการอยู่ร่วมกันด้านนี้ ดังมาตรา 5 รัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ. 1992 กำหนดว่า “ชนเผ่ามีสิทธิใช้และพิทักษ์ภาษาตัวอักษร อัตลักษณ์ และวัฒนธรรมของตน” [9] เป็นหลักการให้ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ยอมรับว่า สิ่งเหล่านี้มีคุณค่าความสำคัญเท่าเทียมกัน ควรช่วยเหลือกันและกัน ห้ามเลือกปฏิบัติ ห้ามแบ่งแยกชาติพันธุ์ทุกรูปแบบทุกกลุ่มชาติพันธุ์

2.4 การศาสนา ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี ฯลฯ การอยู่ร่วมกันด้านนี้ เวียดนามสรุปบทเรียนจากการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยประเทศจากผู้บุกรุกมาเป็นแนวคิด แนวทาง สร้างนโยบาย กฎหมายและมาตรการต่างๆ เพื่อหล่อหลอมชาวเวียดนามทุกกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีลักษณะเด่นดั่งใจเฉพาะที่ร่วมกัน คือ รักชาติ กตัญญูต่อชาติ ชยันตอดทน เรียนรู้ เสียสละ กำหนดให้ผู้นำทุกศาสนาและผู้นำประเทศทุกระดับเป็นต้นแบบ การถ่ายทอดอุดมการณ์และสืบสานคุณลักษณะดังกล่าวแก่ชาวเวียดนามทุกกลุ่มชาติพันธุ์ และยังคง ภูมิทัศน์นี้ไว้เหมือนเดิม ปรับปรุงแต่ปฏิบัติการทางศาสนพิธีให้สอดคล้อง กับนโยบายด้านอื่น ๆ ของรัฐเท่านั้น [10]

2.5 การเมือง การปกครอง สิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียม รัฐบาลเวียดนามอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญสร้างนโยบาย กฎหมาย และมาตรการต่าง ๆ ในการอยู่ร่วมกัน โดยรวมศูนย์อำนาจการเมือง การปกครองไว้ส่วนกลางแล้วแบ่งอำนาจบางส่วนสู่ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น กำหนดให้แต่ละจังหวัด มีคณะกรรมการประชาชน ทำหน้าที่บริหารจัดการภายในท้องถิ่นให้เป็นไปตามนโยบายและกฎหมายของรัฐ ทั้งระดับจังหวัดและเทียบเท่า ระดับเมืองและเทศบาล และระดับตำบล โดยเน้นให้ประชาชนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง มีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและได้รับความเคารพอยู่เสมอ เป็นหลักการสำคัญในการอยู่ร่วมกันด้านนี้สืบมา [11]

2.6 การศึกษา รัฐบาลและพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามนำอุดมการณ์พรรคคอมมิวนิสต์และปรัชญาการศึกษาของขงจื้อ มากำหนดนโยบาย กฎหมายและมาตรการทางการศึกษา เป้าหมายเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะ 3 ประการ คือ ความเป็นชาติ ความเป็นวิทยาศาสตร์ และความเป็นมวลชน แก่คนในประเทศทุกชาติพันธุ์

รวมทั้งนำมากำหนดแผนการศึกษาของชาติ เช่น แผนการศึกษาเพื่อปวงชน (1990-2000) แผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชนแห่งชาติ (2003-2015) แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะยาว (2001-2010) และวางยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาและฝึกอบรมของประเทศ และนโยบายส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ ตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศประชาคมอาเซียนร่วมกับประเทศมาเลเซีย ตามนโยบายวิสัยทัศน์ 2020 ในแผนพัฒนาการศึกษา Malaysia Education Blueprint 2013-2025 และใช้กำหนดนโยบาย การพัฒนาครู เพื่อสร้างอัตลักษณ์เวียดนามผ่านระบบการศึกษา และทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยนโยบาย “Education for All” ด้วย [12]

2.7 การแพทย์และสาธารณสุข รัฐบาลเวียดนามนำประสบการณ์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการแพทย์และสาธารณสุขจากมิตรประเทศ มากำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การอยู่ร่วมกันภายใต้นโยบาย โดย ฌ็อง สามารถเปลี่ยนแปลงงานด้านนี้ให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศได้ เช่น สร้างนโยบายและ มาตรการประกันสุขภาพ สร้างนโยบายและมาตรการทางการแพทย์และการสาธารณสุขโดยรวมของประเทศ จนสามารถบริหารจัดการงานด้านนี้ได้ตามเป้าหมาย คือ ทำให้ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรง สามารถรับมือ กับสถานการณ์โควิด 19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ [12]

2.8 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมอาเซียน รัฐบาลเวียดนาม นำแนวคิดและอุดมการณ์ประธานโฮจิมินท์ในรัฐธรรมนูญ เช่น มาตรา 5 รัฐธรรมนูญ ปีค.ศ. 1992 ที่ว่า “สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเป็นของทุกคนเผ่าที่อาศัยอยู่ในประเทศ รัฐบาลดำเนินนโยบายภายใต้ความ เสมอภาคและช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างชนเผ่าทั้งหลาย ห้ามเลือกปฏิบัติและแบ่งแยกชาติพันธุ์ ทุกรูปแบบ” นำมาใช้เป็นแนวทางสร้างนโยบายและสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมอาเซียน สืบมาจนกระทั่งปัจจุบัน [12]

2.9 ด้านอื่นๆ (เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว) เวียดนาม ใช้นโยบายโดย ฌ็อง พัฒนาการอยู่ร่วมกันด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม เช่น พัฒนาการเกษตรเพื่อการส่งออก พัฒนาอุตสาหกรรม พัฒนาการท่องเที่ยว ฯลฯ ทำให้ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ผลผลิตภาคอุตสาหกรรมเพิ่มจากเดิมที่มีอยู่ร้อยละ 27 ในปี 1985 เป็นร้อยละ 40 ในปี 2014 และปฏิรูปเศรษฐกิจโดยการเปิดประเทศตามนโยบายโดย ฌ็อง ทำให้เพิ่มมูลค่าการค้า การลงทุนจากต่างประเทศ (FDI) จาก 180 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 1990 เป็น 11,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2015 เป็นต้น [13]

โดยสรุป การสร้างการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ตามอุดมการณ์พรรคคอมมิวนิสต์ประเทศเวียดนาม และนโยบายโดย ฌ็อง โดยภาพรวมได้ทำให้เจริญก้าวหน้าเพิ่มขึ้น กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เข้าถึงความจำเป็นและความต้องการได้ตามเหตุปัจจัยในกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ มากขึ้น แต่มีปัญหาอุปสรรคใหม่เกิดมาพร้อมกับนโยบาย ดังกล่าวด้วย เช่น ปัญหาที่ทำกิน ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาคอร์รัปชัน เป็นต้น ซึ่งรัฐบาลพยายาม แก้ไขอยู่ในปัจจุบัน

3. การอยู่ร่วมกันโดยภาพรวม ภายในและระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่ศึกษา

3.1 การอยู่ร่วมกันภายในกลุ่มชาติพันธุ์ที่ศึกษา

1) กลุ่มชาติพันธุ์เวียดนามหรือกิ่นห์ อาศัยอยู่ในแผ่นดินบริเวณนี้มาตั้งแต่สมัยโบราณ ปัจจุบันประเทศเวียดนามมีประชากร 100 ล้านคน จำนวน 86 % เป็นชาวเวียดนามหรือกิ่นห์ ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ทั่วประเทศ ใช้ภาษาเวียดนามซึ่งอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติกสื่อสาร มีวัฒนธรรมที่ได้อนุรักษ์ พัฒนาและสืบสาน

มาแต่อดีต นับถือพุทธศาสนานิกายมหายาน ศาสนาคริสต์ ลัทธิขงจื้อ มุสลิม และฮินดู เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หลักที่ปกครองประเทศและต่อสู้กับผู้บุกรุกมาโดยตลอด เป็นกลุ่มที่มีบทบาทนำในการปกครองประเทศ กำหนดนโยบาย กฎหมาย มาตรการ และปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ เช่น การเมืองการปกครอง การศึกษา การแพทย์และสาธารณสุข ฯลฯ กับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศ เคยมีกลุ่มผู้บุกรุกเข้ามาสร้างความแตกแยกขึ้นภายในกลุ่มชาติพันธุ์หลายครั้ง จนต้องแบ่งประเทศออกเป็นเวียดนามเหนือ เวียดนามใต้ แต่พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามสามารถรวมประเทศเข้าเป็นหนึ่งเดียวกันได้จนกระทั่งปัจจุบัน [14]

2) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ไต มีอยู่ 8 กลุ่มย่อย คือ ไต (1,477,514 คน) ไท (1,328,725 คน) หนุง (825,412 คน) ซานใจ (147,315 คน) ไช้ (49,098 คน) ลาว (11,611 คน) ลื้อ (4,964 คน) โบอี (1,864 คน) [15] ทางการเวียดนามจัดให้เป็นกลุ่มชนพื้นเมืองที่ส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานในที่ราบหุบเขาริมแม่น้ำภาคเหนือ ภาคตะวันตกเฉียงเหนือ และที่ราบภาคกลางของประเทศ เช่น จังหวัดเตียนเบียน เซินลา เอียนบ้าย หว่าบิ่ง เห่งอาน ใช้ภาษาตระกูลไท-ไต พุด เตียน ลือสาร มีวัฒนธรรมข้าวเป็นลักษณะเด่นของชุมชน มีศาสนาพุทธและความเชื่อในผีบรรพบุรุษเป็นที่พึ่งทางใจ กำหนดโครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคมด้วยระบบเครือญาติและผีบรรพบุรุษ ได้จัดการให้ลูกหลานศึกษาเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมตนเองภายในชุมชน ใช้บริการการศึกษา การแพทย์ การสาธารณสุข การพัฒนาชุมชน และด้านอื่น ๆ จากภาครัฐร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ [16]

3) กลุ่มชาติพันธุ์จีน หรือที่เรียกว่า “Hoa” สืบเชื้อสายมาจากชาวจีนโพ้นทะเล มีประชากรประมาณ 749,466 คน [17] ในอดีตกองทัพอาณาจักรจีนเข้ามายึดครองเวียดนาม ด้วยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของจีนแผ่นดินใหญ่ แต่ชาวเวียดนามและกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ร่วมกันขับกองทัพจีนกลับไป สมัยต่อมามีพลเมืองจีนหนีร้อนมาพึ่งเย็น เข้ามาได้สร้างชุมชนขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ ตามแนวชายฝั่งทะเล จนวิวัฒนาการเป็น “ชาวเวียดนามเชื้อสายจีน” ปัจจุบันตั้งถิ่นฐานอยู่ทั่วประเทศ ใช้ภาษาจีนสื่อสาร เรียนรู้ อนุรักษ์พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรมของตนเอง นับถือพุทธศาสนา ศาสนาคริสต์ ลัทธิขงจื้อ และลัทธิอื่น ๆ จัดการศึกษาแก่บุตรหลานขึ้นภายในกลุ่มและส่งเข้าศึกษาในสถานศึกษาของรัฐร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ พึ่งตนเองทางสุขภาพพร้อมกับการใช้บริการภาครัฐ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนด้านอื่น ๆ เช่น เศรษฐกิจ การค้า การลงทุนของประเทศเวียดนามสืบถึงปัจจุบัน [18]

4) กลุ่มชาติพันธุ์จาม เป็นชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลออสโตรนีเซียน มีความใกล้ชิดกับชนเผ่าร้อยละ เอเด จูรู และยารายในเวียดนาม ลักษณะทางกายภาพคล้ายคลึงกับชาติพันธุ์ในอินโดนีเซีย มาเลเซีย และบรูไน มีประชากรประมาณ 127,000 คน ตั้งถิ่นฐานอยู่ริมฝั่งทะเลภาคกลางและตอนใต้ของเวียดนาม มาแต่โบราณในนามของอาณาจักรจามที่นำอารยธรรมอินเดียมาสร้างอาณาจักรจามขึ้น แต่ถูกทำลายลงในยุคต่อมา ปัจจุบันอาศัยอยู่ในจังหวัดนิงถวน บิ่งถวน พูเอียน บิ่งดิ่ง อานยาง แบ่งการอยู่ร่วมกันออกเป็น 4 กลุ่มตามการนับถือศาสนา คือ กลุ่มจามบาลามนหรือจามนับถือศาสนาพราหมณ์-ฮินดู มีจำนวนมากที่สุด กลุ่มจามบานีหรือชาวจามนิกายอิสลามเก่า กลุ่มจามอิสลามหรือจามอิสลามใหม่ และกลุ่มจามเฮอรอย (H’Roi) ไม่นับถือศาสนาใด ๆ ชาวจามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการประมง การเกษตร การทอผ้า การค้าขาย ทำงานต่างประเทศ และส่วนหนึ่งทำหน้าที่อนุรักษ์และสืบสานมรดกวัฒนธรรมในเขตรวดโลก ส่วนการศึกษา และการแพทย์ใช้บริการจากภาครัฐและชาติพันธุ์อื่น ๆ [19]

5) กลุ่มเขมรกรอม (Khmer Krom) หรือเขมรต่ำหรือเขมรใต้ (Southern Khmers) อาศัยอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนเวียดนาม-กัมพูชา (เช่น จังหวัดซ็อกจิง จ่าวิงท์ เก็นเฮอ

อานยาง เกียนยาง) มีประชากรกว่า 1 ล้านคน สถานะเดิม (ก่อนรวมประเทศเวียดนาม) เป็นชนพื้นเมือง ปัจจุบันเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศเวียดนาม ด้วยรัฐบาลปัจจุบันไม่ยอมรับสถานะความเป็นชนพื้นเมืองของกลุ่มนี้ จึงถูกจำกัดสิทธิการอยู่ร่วมกัน เช่น การตั้งถิ่นฐาน มักถูกเวนคืนที่ดินให้กลุ่มชาติพันธุ์อื่นเข้ามาอยู่ แล้วผลักดันชาวเขมรกรอมให้หาที่อยู่ใหม่ ห้ามจัดการเรียนภาษาเขมรแก่เด็กและเยาวชนในชุมชน ห้ามจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ พัฒนา และสืบสานอัตลักษณ์วัฒนธรรม ส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพทำนา นับถือพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท ปัจจุบันชาวเขมรกรอมประมาณ 70% ไม่รู้หนังสือ และ 90% อ่านภาษาแม่ไม่ได้ ใช้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขจากสถานพยาบาลในชุมชนอื่น ๆ ชาวโอกาสมมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและด้านอื่น ๆ [20]

3.2 การอยู่ร่วมกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ที่ศึกษา

1) **กลุ่มเวียดนามหรือกิ่นท์กับกลุ่มไท-ไต กลุ่มจีน กลุ่มจาม กลุ่มเขมรกรอม** การอยู่ร่วมกันระหว่างกลุ่มเวียดนามหรือกิ่นท์ (1) กับกลุ่มไท-ไต ส่วนใหญ่มีความรู้ เข้าใจ และเข้าถึงความเป็นเพื่อนที่พึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลด้านต่าง ๆ ร่วมกันมาแต่อดีต เช่น การทำนา การทอผ้า ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมาแต่อดีต ส่วนน้อยมีความเป็นปรปักษ์กันในสมัยสงครามเวียดนามที่ผ่านมา ทำให้ส่วนหนึ่งต้องอพยพไปต่างประเทศ หลังสงครามแล้ว ชาวเวียดนามได้ใช้นโยบายอยู่ร่วมกันแบบสันติวิธีจึงสามารถอยู่ร่วมกันสืบมาจนกระทั่งปัจจุบัน (2) กับชาวจีน การอยู่ร่วมกันส่วนใหญ่เป็นแบบพหุวัฒนธรรม เช่น การตั้งถิ่นฐาน การศึกษา บางด้านอยู่ร่วมกันเฉพาะภายในกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ศาสนา ความเชื่อ บางยุคสมัยเป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน บางยุคสมัยชาวจีนต้องอพยพออกนอกประเทศ ปัจจุบันกลายเป็นคู่แข่งทางการค้า การลงทุน กับกลุ่มเวียดนามหรือกิ่นท์ (3) กับชาวจาม อยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ มาแต่สมัยโบราณ บางยุคเป็นเพื่อนบ้าน แต่บางยุคเป็นศัตรูคู่สงคราม แต่สุดท้าย สมเด็จพระจักรพรรดิ มิงห์หม่างแห่งเวียดนามได้ผนวกดินแดนอาณาจักรจามปาเข้าเป็นส่วนหนึ่งของเวียดนาม ชาวจามจึงเป็น 1 ใน 54 กลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ภายใต้การปกครองของชาวเวียดนาม และ (4) กับชาวเขมรกรอม เคยอยู่ร่วมกันแบบเป็นชนพื้นเมืองในประเทศเวียดนามได้สมัยที่ตกเป็นอาณานิคมฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกา และเป็นปฏิปักษ์ต่อชาวเวียดนามเหนือ ครั้นเวียดนามเหนือชนะสงคราม จึงจัดให้ชาวเขมรกรอมเป็นชนกลุ่มน้อยภายในแผ่นดินเวียดนาม มีสิทธิไม่เท่าเทียมกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ สืบมาถึงปัจจุบัน [21]

2) **กลุ่มไท-ไต กับกลุ่มจีน กลุ่มจาม กลุ่มเขมรกรอม** (1) กับกลุ่มจีน อยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ แบบพ้อค้ากับลูกค้า โดยคนไท-ไตนำสินค้าไปขายให้คนจีนแล้วซื้อสินค้าจากคนจีนมาใช้ ไม่พบข้อมูลการอยู่ร่วมกันด้านอื่น ๆ เช่น ภาษา ศาสนา การเมือง ฯลฯ ระหว่างกลุ่มไท-ไตกับกลุ่มจีน นอกจากเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ นโยบาย และกฎหมายของประเทศ (2) กับกลุ่มจาม อยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ในฐานะที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในประเทศเวียดนามร่วมกัน ไม่พบข้อมูลการจัดการด้านต่าง ๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันระหว่างกัน เว้นแต่กิจกรรมที่ทางการเวียดนามจัดขึ้นแล้วเชิญทั้งสองกลุ่มไปร่วม (3) กับกลุ่มเขมรกรอม ไม่พบข้อมูลว่ากลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสองได้ไปมาหาสู่และได้ร่วมจัดการด้านต่าง ๆ เพื่อการอยู่ร่วมกัน มีเพียงความเกี่ยวข้องตามกฎหมายของประเทศเท่านั้น [22]

3) **กลุ่มจีน กับกลุ่มจาม กลุ่มเขมรกรอม** (1) กับกลุ่มจามอยู่ร่วมกันในฐานะกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้การปกครองของกลุ่มเวียดนามหรือกิ่นท์เหมือนกัน กิจกรรมร่วมกันที่ปรากฏ คือ การค้าขาย การบริการและการจ้างงานที่ชาวจีนเป็นนายจ้าง เป็นการอยู่ร่วมกันในฐานะพลเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบาย และมาตรการต่าง ๆ ของประเทศเวียดนามด้วยกัน (2) กับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรกรอม เป็นกลุ่มที่มีวิถีชีวิตต่างกัน

ชาวจีนมีวิถีชีวิตแบบพ่อค้าแม่ค้า ส่วนชาวเขมรกรอมเป็นเกษตรกร ความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ไม่ปรากฏ นอกจากการเป็นพ่อค้าลูกค้าที่แลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าระหว่างกันบนฐานการอาชีพของแต่ละกลุ่ม ไม่พบข้อมูลการอยู่ร่วมกันด้านอื่น ๆ [22]

4) กลุ่มจามกับกลุ่มเขมรกรอม เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ใน “คาบสมุทรอินโดจีน” ร่วมกันมาแต่สมัยโบราณ ชาวจามตั้งถิ่นฐานและเจริญเติบโตมาในนามของอาณาจักรจามปา (ค.ศ.192–1720) ส่วนชาวเขมรกรอมตั้งถิ่นฐานเจริญเติบโตมาในนามของอาณาจักรพูนัน (คริสต์ศตวรรษที่ 1–6) บรรพชนผู้นำแต่ละกลุ่มมีอำนาจปกครองแผ่นดินบริเวณนี้มาในยุคสมัยเดียวกัน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่สืบเชื้อสายมาจากบรรพชนในหมู่เกาะภูมิภาคเดียวกัน และมีลักษณะทางกายภาพคล้ายคลึงกัน ปัจจุบันอยู่ร่วมกันภายใต้การปกครองของชาวเวียดนามหรือกั้นตามรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน ไม่พบข้อมูลการอยู่ร่วมกันด้านอื่น ๆ ของทั้งสองกลุ่ม [22]

4. ปัญหาการอยู่ร่วมกันและแนวทางแก้ไข

4.1 ปัญหาการอยู่ร่วมกัน พบ 2 ลักษณะ คือ

4.1.1 ปัญหาการอยู่ร่วมกันภายในกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มชาติพันธุ์จามเป็นกลุ่มที่มีศาสนาหลากหลายส่งผลให้การอยู่ร่วมกันภายในกลุ่มชาติพันธุ์ถูกแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามศาสนา เช่น ตั้งถิ่นฐานแยกกันอยู่เป็นกลุ่ม ๆ ไม่สามารถรวมพลังต่อรองเพื่อพัฒนาชุมชนร่วมกันได้ แต่ละชุมชน/แต่ละหมู่บ้านต่างสร้างกิจกรรมการพัฒนาขึ้นภายในชุมชนเอง ทำให้ขาดพลังต่อรองการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ในภาพรวมของกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มเขมรกรอมชาติพันธุ์ที่ทางการเวียดนามยอมรับ สามารถต่อรองอำนาจการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ กับภาครัฐได้ และเป็นศูนย์รวมใจชาวเขมรกรอมทุกฝ่ายให้เป็นหนึ่งเดียว และผู้นำส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับปฏิบัติการต่าง ๆ ของทางการเวียดนามที่เกิดขึ้นในพื้นที่ กลุ่มไท-ไต หลายกลุ่มยังมีความเห็นแย้งในการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มที่เคยนิยมตะวันตกกับกลุ่มที่นิยมเวียดนามนี้ จึงยังรวมพลังสร้างการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ให้เป็นปึกแผ่นไม่ได้ กลุ่มจีน แบ่งแยกการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ภายในกลุ่มออกเป็นก็ก็เป็นเหล่า แม้สามารถกุมอำนาจทางเศรษฐกิจได้ แต่ขาดพลังทางสังคม (การเมืองการปกครอง) ในการต่อรอง จึงสร้างการอยู่ร่วมกันด้านสังคม วัฒนธรรม และด้านอื่น ๆ ได้ไม่เข้มแข็ง ส่วนกลุ่มเวียดนามหรือกั้น ภายในพรรคคอมมิวนิสต์ ภายในรัฐบาล ภายในสมาชิกสภาแห่งชาติ และสภาชุมชนในระดับต่าง ๆ ยังมีความขัดแย้งซึ่งโอกาสความเป็นผู้นำระดับต่าง ๆ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น จนกลายเป็นความสัมพันธ์แบบเส้นสายที่เชื่อมโยงระหว่างระดับพื้นที่กับระดับสูง คือ พรรคคอมมิวนิสต์ ชาวเวียดนามหรือกั้นที่จึงต้องอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ แบบเรียนรู้ที่จะปรับตัวและยอมรับผลการจัดการความขัดแย้งแล้วใช้อยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ภายในกลุ่มและพรรคคอมมิวนิสต์ โดยภาพรวมการอยู่ร่วมกันภายในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศเวียดนามยังไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่รัฐและพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามกำหนดไว้ [23]

4.1.2 ปัญหาการอยู่ร่วมกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ ปัจจุบันไม่พบประเด็นปัญหาการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์จามกับเขมรกรอมและกลุ่มไท-ไต อาจเป็นเพราะชุมชนตั้งอยู่ห่างไกลกัน ไม่ได้เป็นเครือข่ายกิจกรรมใด ๆ ร่วมกัน ไม่มีกิจกรรมการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ร่วมกัน แต่ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์เวียดนามหรือกั้น กับกลุ่มชาติพันธุ์จาม เขมรกรอม และไท-ไต พบว่า แม้รัฐธรรมนูญกำหนดสิทธิการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ไว้อย่างเท่าเทียม แต่ปฏิบัติการภาครัฐที่เกิดขึ้นในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวยังไม่เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว เช่น ชาวเขมรกรอมถูกจัดให้เป็นชนกลุ่มน้อย จึงไม่มีสิทธิเสรีภาพความเท่าเทียมตามรัฐธรรมนูญ ส่วนกลุ่มไท-ไตและกลุ่มจาม ถูกจัดเป็นชนพื้นเมือง มีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกับกลุ่มอื่น ๆ ตามรัฐธรรมนูญ

แต่ใช้สิทธิต่าง ๆ ได้ยากลำบาก ด้วยตั้งถิ่นฐานอยู่ในถิ่นทุรกันดาร ห่างไกลจากสถานบริการภาครัฐ ภาครัฐบริการได้ไม่ทั่วถึง แม้รัฐบาลนโยบายโดย เมีย มาไซ และปรับปรุงใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการแล้ว แต่ยังไม่สามารถสร้างการอยู่ร่วมกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวให้เท่าเทียมได้ ขณะที่กลุ่มชาติพันธุ์อื่นส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนเมือง สามารถเข้าถึงการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ได้ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ส่วนการอยู่ร่วมกันระหว่างกลุ่มจีนกับกลุ่มเวียดนามหรือกัมพูชา มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนที่ต่างฝ่ายต่างมองว่า ยังขาดความเท่าเทียม มีการเอารัดเอาเปรียบที่นำไปสู่การคอร์รัปชันในวงราชการ เกิดปัญหาการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง ที่เนื่องมาจากการค้าการลงทุนที่เกิดขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในระดับประเทศด้วย [23]

4.2 แนวทางแก้ปัญหาการอยู่ร่วมกัน สภาแห่งชาติและรัฐบาลเวียดนามได้ปรับปรุงนโยบายมาตรการ และโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ เป็นต้นว่า 1) ปรับปรุงนโยบายบริหารประเทศ 2) สร้างและสนับสนุนกลไกพหุภาคีเพื่อสันติภาพ 3) ปฏิบัติการมุ่งเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษเพื่อแก้ปัญหาความยากจน 5) พัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืนและผสมผสานเข้ากับอาเซียน 6) ส่งเสริมพลังชุมชน 7) แก้ปัญหาความยากจน และ 8) แก้ปัญหาคอร์รัปชัน โดยตั้งองค์กรขึ้นดูแลและเปิดโอกาสให้ประชาชนแต่ละพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม โดยพรรคคอมมิวนิสต์และรัฐบาลเป็นผู้กำหนดแนวทาง แต่ยังไม่พบแนวทางแก้ปัญหาที่มีรากฐานมาจากชุมชนที่กลุ่มชาติพันธุ์ได้ร่วมกันสร้างสรรค์ขึ้น [24]

โดยสรุป ปัญหาอุปสรรคในการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ภายในและระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศเวียดนาม ยังเกิดขึ้นเป็นเงาตามตัว จนดูเหมือนว่ายิ่งพัฒนายิ่งเพิ่มปัญหา ยิ่งแก้ปัญหายิ่งมีปัญหา เช่น ยิ่งพัฒนาเศรษฐกิจยิ่งเกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน ยิ่งแก้ปัญหารว่างงาน ยิ่งเพิ่มปัญหาคนทิ้งบ้าน แม้พรรคคอมมิวนิสต์และรัฐบาลพยายามแก้ไข เช่น (1) นำแนวคิดการอยู่ร่วมกันแบบสังคมนิยมมาใช้ (2) นำแนวคิดการจัดการการอยู่ร่วมกันตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญมาใช้ และ (3) นำนโยบายโดย เมีย มาพัฒนาเศรษฐกิจให้เป็นแบบเสรีนิยม ฯลฯ แต่ผลการพัฒนายังปิดกั้นโอกาสและสร้างข้อจำกัดการอยู่ร่วมกันด้านต่างๆ อย่างเท่าเทียมระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนหนึ่งยังขาดความรู้-เข้าใจกระบวนการพัฒนาเพื่อเข้าถึงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามนโยบายหรือแนวคิดใหม่ดังกล่าว

5. แนวทางการนำผลการศึกษามาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทย และข้อเสนอแนะ

5.1 นำความรู้มาประยุกต์ใช้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทย เช่น (1) นำความรู้ทุนทางสังคมและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์มาเป็นรากฐานสร้างรัฐธรรมนูญ พร้อมระบุไว้ว่า “แผ่นดินนี้เป็นของปวงชนทุกกลุ่มชาติพันธุ์” (2) นำบทเรียนเชิงนโยบาย มาตรการ และปฏิบัติต่าง ๆ ทั้งส่วนที่ประสบความสำเร็จและไม่สำเร็จ มาให้ผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องในสังคมไทยได้เรียนรู้ว่า มีลักษณะเป็นอย่างไร ทำไม่จึงเป็นอย่างนั้น ความต้องการหรือเป้าหมายแท้จริงเป็นอย่างไร และจะเข้าถึงเป้าหมายนั้นได้อย่างไร เช่น การนำนโยบายโดย เมีย มาพัฒนาประเทศ การพัฒนาชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น (3) นำความรู้เชิงประสบการณ์การอยู่ร่วมกันภายในและระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมเวียดนาม เช่น ชาวไท-ไต ที่ร่วมรบกับกองทัพเวียดนามห์ ก่อนรวมประเทศ ชาวเขมรกรอมที่ต้องกลายเป็นชนกลุ่มน้อย ชาวเวียดนามที่ต้องทำสงครามกับผู้บุกรุก ชาวจีนที่ต้องหนีสงครามออกนอกประเทศ เป็นต้น มาให้กลุ่มชาติพันธุ์และผู้เกี่ยวข้องในสังคมไทยได้เรียนรู้-เข้าใจ เป็นต้น

5.2 นำความรู้การอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ทั้งภายในและระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ที่ศึกษามาให้นักเรียนนักศึกษา ประชาชนที่สนใจ ได้เรียนรู้ เข้าใจจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และข้อจำกัดการอยู่ร่วมกัน ทั้งส่วน

ที่ประสบความสำเร็จ และไม่ประสบความสำเร็จ หรือเป็นปัญหาต้องแก้ไขว่า มีลักษณะเป็นอย่างไร ทำไม่จึงเป็น
อย่างนั้น ความต้องการหรือความจำเป็นในเรื่องนั้นเป็นอย่างไร จึงจะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มีโอกาสเข้าถึงสิทธิ
เสรีภาพด้านต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียม เป็นธรรม ลดการผูกขาดการอยู่ร่วมกันไว้ที่กลุ่มชาติพันธุ์ใดกลุ่มชาติพันธุ์
หนึ่งเพียงกลุ่มเดียว

**5.3 นำความรู้และบทเรียนการอยู่ร่วมกันเชิงนโยบาย มาตรการ และปฏิบัติการต่าง ๆ มาใช้
พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทย** เช่น (1) นำมาใช้เป็นแนวทางนำทุนทางสังคมและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์
มาสร้างนโยบายการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ในสังคมไทย (2) นำมาใช้เป็นแนวคิดกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และ
มาตรการเพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันภายในและระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในสังคมไทย เช่น ยกเลิกมาตรการ
และปฏิบัติการสร้างการอยู่ร่วมกันด้วยความรุนแรงทุกกรณีแล้วนำเสนอวิธีมาใช้แทน (3) นำมาใช้เป็นบทเรียน
ให้ชาวไทยทุกกลุ่มชาติพันธุ์ได้เรียนรู้แล้วประยุกต์ใช้สร้างการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ให้เกิดความเท่าเทียม
เป็นธรรมและเป็นสุขตามหลักการที่เป็นสากล

**5.4 นำความรู้และบทเรียนการบริหารจัดการการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ของสังคมในพื้นที่ศึกษา
มาใช้เป็นแนวทางสร้างสรรค์และพัฒนาประสบการณ์บุคลากรที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ
การอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย** เช่น นำความรู้และบทเรียนมาไว้ในหลักสูตร
ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแก่บุคลากรที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ แก่กลุ่มชาติพันธุ์ หรือผู้นำชุมชน
กลุ่มชาติพันธุ์ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้เรียนรู้ เข้าใจ แล้วปรับใช้สร้างการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสม
ให้เกิดแก่ชุมชนชาติพันธุ์ต่าง ๆ สืบไป

5.5 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษามาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทย ประเทศไทย
และรัฐบาลไทย ควรใช้การเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม มาส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ และบุคลากร
ที่เกี่ยวข้องด้านต่าง ๆ ได้เรียนรู้จนสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ (ภายในและระหว่าง
กลุ่มชาติพันธุ์) ได้ว่า มีลักษณะเป็นอย่างไร ทำไม่จึงเป็นอย่างนั้น ลักษณะการอยู่ร่วมกันที่ต้องการเป็นอย่างไร
และทำอย่างไรจึงจะเข้าถึงการอยู่ร่วมกันตามลักษณะดังกล่าวได้ โดยนำหลักการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ 1) เรียนรู้
เข้าใจ และเข้าถึงนิยาม ความหมายของสิ่งต่าง ๆ ในการอยู่ร่วมกัน 2) เรียนรู้ เข้าใจ และเข้าถึงผลลัพธ์
การอยู่ร่วมกันจากกระบวนการเรียนรู้ 4 แบบ(ดังกล่าวแล้วข้างต้น) และ 3) เรียนรู้ผ่านการนำความรู้ ความเข้าใจ
ที่ได้จากข้อ 1) และข้อ 2) มาสร้างการอยู่ร่วมกัน เช่น กำหนดแนวทาง สร้างนโยบาย มาตรการ และปฏิบัติการ
การอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ภายในและระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ภายในประเทศ ระหว่างประเทศ
ในประชาคมอาเซียนและในโลก ให้เป็นไปตามความต้องการที่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลด้านสิทธิมนุษยชน
ได้อย่างสมบูรณ์

การอภิปรายผล

เมื่อนำหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน [25] มาอภิปรายการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ได้ผล ดังนี้
ด้านสิทธิพลเมือง แม้ประเทศเวียดนามได้กำหนดนโยบายการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ
ที่สอดคล้องกับหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุมแล้วก็ตาม แต่ปฏิบัติการตามนโยบายยังมีส่วนที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญดังกล่าว เป็นต้นว่า
กรณีกลุ่มชาติพันธุ์เขมรกรอม ถูกจัดให้เป็นชนกลุ่มน้อย ไม่มีสิทธิ์อยู่ร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์ชนพื้นเมืองได้อย่าง

เท่าเทียม หรือกรณีกลุ่มชาติพันธุ์เวียดนามหรือกีนท์ใช้สิทธิความเท่าเทียมตามรัฐธรรมนูญเข้าไปตั้งบ้านเรือน อยู่อาศัยทำมาหากินแทรกอยู่ในชุมชนชาวไท-ไต ทำให้สูญเสียอัตลักษณ์ความเป็นชุมชนชาติพันธุ์ เป็นต้น ปฏิบัติเช่นนี้เป็นสิ่งที่กลุ่มชาติพันธุ์ต้องการแก้ไข และควรเป็นบทเรียนสร้างการอยู่ร่วมกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ ต่าง ๆ ในประเทศไทยด้วย เช่น กลุ่มซาไก กลุ่มมลาวิ กลุ่มชาวเล และกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในปัจจุบัน

ด้านความเสมอภาคและความเท่าเทียม เป็นสิ่งที่พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามเน้นให้ความสำคัญสูงสุด โดยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายไว้อย่างชัดเจน แต่เมื่อพิจารณาผลการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมแล้ว พบว่า ความเสมอภาคและความเท่าเทียมในการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การแพทย์และสาธารณสุข ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์เวียดนามหรือกีนท์และกลุ่มชาติพันธุ์จีน กับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรกรอม กลุ่มชาติพันธุ์จาม และกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ไต เกิดความแตกต่างอย่างชัดเจน จนกลายเป็น ขนชั้นคนรวย คนจน ขึ้นในประเทศสังคมนิยมคอมมิวนิสต์เวียดนามอย่างชัดเจน สถานการณ์ความไม่เสมอภาค ไม่เท่าเทียมดังกล่าว นอกจากเป็นสิ่งรัฐบาลเวียดนามพยายามแก้ไขแล้ว ยังเป็นบทเรียนสำคัญในการบริหารจัดการการอยู่ร่วมกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ของประเทศไทยด้วย

ด้านโอกาสการมีส่วนร่วมเรียนรู้ พัฒนา สร้างสรรค์ และบริหารจัดการการอยู่ร่วมกัน แม้รัฐธรรมนูญ ของประเทศเวียดนามได้กำหนดไว้ว่า “ทุกกลุ่มชาติพันธุ์มีโอกาสเท่าเทียมกัน” แต่ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น โอกาสการมีส่วนร่วมดังกล่าวตกอยู่กับกลุ่มชาติพันธุ์เวียดนามหรือกีนท์และกลุ่มชาติพันธุ์จีนเป็นสำคัญ กลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ส่วนใหญ่มีโอกาสเป็นลูกจ้าง กรรมกร พนักงานในสถานประกอบการเท่านั้น จะมีโอกาสในระดับ ชุมชนที่ถูกพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวรองรับธุรกิจท่องเที่ยวจากชุมชนเมือง สถานการณ์นี้จึงถามต่อไปว่า ในประเทศไทยโอกาสการมีส่วนร่วมดังกล่าวนี้ มีลักษณะอย่างไร ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น ความต้องการและความจำเป็นของชุมชนชาติพันธุ์เป็นอย่างไร และจะพัฒนาเพื่อเข้าถึงได้อย่างไร

ด้านการจัดการเพื่อเข้าถึงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในการอยู่ร่วมกัน หลังจากรวมประเทศได้แล้ว กลุ่มชาติพันธุ์เวียดนามหรือกีนท์ เริ่มบริหารจัดการการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อย่าง เบ็ดเสร็จ โดยน่านโยบายพรรคคอมมิวนิสต์มาใช้ขับเคลื่อนการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ของประเทศจนกระทั่ง สถานภาพมันคงมีความไว้วางใจได้ระดับหนึ่งแล้วจึงสร้างการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ผ่านนโยบายโดยย ี่เม้ย และ ได้ปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการมากขึ้น จนกลายเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนว ทางเสรีนิยม ที่ทำให้ประเทศเวียดนามเข้าถึงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ คือ “มีความเจริญทางเศรษฐกิจแบบ ก้าวกระโดดมาอยู่แนวหน้าในประชาคมอาเซียน” [26] ผลลัพธ์จากนโยบายนี้ประเทศไทยควรเรียนรู้เพื่อ สร้างการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อย่างเท่าเทียม เป็นธรรม และเป็นสุขให้เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. **ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์** ควรตระหนักว่า พื้นฐานระบอบการเมือง การปกครองของประเทศไทยกับประเทศเวียดนามที่มีความต่างกัน อาจจะเป็นเหตุปัจจัยสำคัญที่ทำให้ ให้ลักษณะสิทธิ เสรีภาพ ความเท่าเทียมในการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศเวียดนาม กับประเทศไทยแตกต่างกันด้วย

2. **สิ่งที่ควรศึกษาวิจัยต่อไป** ประเทศไทยควรส่งเสริมการวิจัยสร้างความรู้เรื่องเดียวกันนี้ใน ประเทศประชาคมอาเซียน ทุกประเทศ จะได้รับความรู้มาใช้เป็นฐานข้อมูลในระบบการศึกษาให้สังคมไทย

กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ นักเรียน นักศึกษา และประชาชน ได้สืบค้น เรียนรู้ เข้าใจการอยู่ร่วมกันด้านต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศประชาคมอาเซียนตามเป้าหมายแผนการทำงาน (Blueprint) ด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมประชาคมอาเซียนของประเทศไทยสืบไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหิดล ที่สนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยในโครงการ “วัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์หลักในสังคมอาเซียนเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทย : กรณีศึกษาเวียดนาม อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์” และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของกองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชียทุกท่าน ที่กรุณาช่วยเหลือทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จด้วยดี

References

- [1] ASEAN Economic Community (AEC). (2004). *Good effects VS bad effects on the Thai economy*. <https://positioningmag.com/17261>.
- [2] Sriaka, S. (n.d.). *ASEAN social and cultural community*. <https://asean.org/our-communities/asean-socio-cultural-community/>
- [3] Phongsapitch, Amara. (1998). *Culture religion and ethnicity: Analyzing Thai society from an anthropological perspective*. (5th ed.). Chulalongkorn University Press.
- [4] Chatuworaphruek, Tawich. (2005). *Borders, identity and the process of commodification: Politics and culture of ethnic groups in the context of tourism*. Office of the Science Promotion Commission Research and Innovation (NRCT).
- [5] Gudykunst & Kim. (1996). The influence of cultural individualism-collectivism, self-construals, and individual values on communication styles across cultures. *Human Communication Research*, 22(4), 510–543.
- [6] Susuwan, P., & Kharaphan, R. (2019). *Dynamics and adaptation of the Phuan ethnic group*. Social Research Institute, Chiang Mai University. http://sacresearch.sac.or.th/research_pdf_pdf.php?file_id=3028 &ob_id=240
- [7] ASEAN Watch. (n.d.). *Khmer Krom protest demands Vietnam accept its history*. <http://aseanwatch.org/2014/07/22/>
- [8] Wikipedia. Encyclopedia. (2021, November). *Overseas China*. <https://th.wikipedia.org/wiki/จีนโพ้นทะเล>
- [9] Phạm Đức Dương, (Siriwong Hongswan translation). (2010). Vietnamese Culture: The Culture of Ethnic Diversity), *the Mekong River Basin Journal*, 6(3), 31-46
- [10] Preecharatcha, D. (n.d.). *Ethnic diversity and coexistence in the ASEAN Community*. <http://www.polsci.tu.ac.th/fileupload/39/58.pdf>.
- [11] Penpinan, K. (2009). Man, and Socio-Cultural Diversity in the Humanities in socio-cultural diversity. Language.

- [12] Abduss Shakur Bin Shafi'i Din'a (Abdul-Sukho Din'a). (2008, September 23). *Cultural Management: Cultural Diversity in Southeast Asia*. <https://prachatai.com/journal/2008/09/18269>
- [13] Plainoi, N., & Somsri, S. (Editor). (2010). *Preamble on Thai education including articles on Thai education*. P.A. Living Company Limited.
- [14] Srichampa, S. (2015). *The science and art of living together*. Thai Health Promotion Foundation (Thai Health) and Research Institute for Asian Languages and Cultures, Mahidol University.
- [15] Chananchida, S. (n.d.). *The role of the Tai tribe in Vietnam in the Dien Bien Phu battle (1946-1954)*. [http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/His\(M.A.\)/Chananchida_S.pdf](http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/His(M.A.)/Chananchida_S.pdf)
- [16] Office of the Promotion of Arts and Culture and Creative Lanna. (n.d.). *Tai settlements in Vietnam (Khao Tai, Black Tai, Tai Daeng)*. article detail/
- [17] Wikipedia, (2024, September 2). *Overseas China*. https://en.wikipedia.org/wiki/Overseas_Chinese
- [18] Wikipedia. (2024, September 2). *Hoa people*. https://en.wikipedia.org/wiki/Hoa_people
- [19] Songsiri, W. (2015, November 27). *Cham people of central Vietnam*. <https://lek-prapai.org/home/slide.php?id=6>
- [20] Chandra, K. (2014). *Invented Traditions and Collective Memory as the Key to National Identity: The Case Study of Kampuchea Krom (Southern Vietnam)*. https://www.researchgate.net/publication/262011691_Invented_Traditions_and_Collective_Memory_as_the_Key_to_National_Identity_the_Case_Study_of_Kampuchea_Krom_Southern_Vietnam#full-text
- [21] ASEAN Watch. (2014). *Khmer Krom's protest demands that Vietnam accept its history*. <http://aseanwatch.org/%202014/07/22/>
- [22] VOV World. (n.d.). *The colorful culture of 54 Vietnamese tribes*. <http://vovworld.vn./th-TH>
- [23] VOV World. (2021). *VOV radio and website: Foreign broadcasting section VOV 5 Vietnamese radio stations*.
- [24] Leifer, M. (2005). *A dictionary of modern politics in Southeast Asia*. Thammasat University Press.
- [25] Ministry of Foreign Affairs (n.d.). *Universal Declaration of Human Rights*. <https://humanrights.mfa.go.th/upload/pdf/udhr-th-en.pdf>
- [26] Jitlaoarpom, C. (2017). Policy for the development of a market-based economic system. Vietnam's socialist approach. *Periscope Political Science Journal Kasetsart University*, 4(1), 43-66.

การออกแบบเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่ง
เพื่อเป็นต้นแบบการเรียนรู้ในการคิดเชิงสร้างสรรค์
สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
Jewelry and Accessory Design as Prototype of
Learning in Creative Thinking for the Hearing Impaired

วินิตา คงประดิษฐ์^{1*}
Winita Kongpradit^{1*}

¹ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ 10200

¹ Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University, Bangkok, 10200, Thailand

*Corresponding author: E-mail address: kongpradit_w@su.ac.th

(Received: April 23, 2024; Revised: July 25, 2024; Accepted: August 14, 2024)

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดเชิงออกแบบเพื่อสร้างขั้นตอนการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 2) พัฒนาต้นแบบเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่งเพื่อเป็นกรณีศึกษาในการเรียนรู้ด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์ของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ใช้แนวคิดเชิงออกแบบ ทฤษฎีมนุษยปรัชญา และการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัยคือวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบ อยู่ในเกณฑ์พึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.08$) โดยเฉพาะต่อการใช้วัสดุและเทคนิคการผลิต ในประเด็นของราคาและแหล่งจำหน่ายอยู่ในเกณฑ์ที่เข้าถึงได้ง่าย อีกทั้งไม่ต้องใช้พื้นที่ในการทำงานที่กว้างมาก ซึ่งเหมาะสมกับวิถีชีวิตของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน รูปแบบสอดคล้องไปกับความต้องการของตลาด ทำให้เกิดความสนใจและการเข้าใจถึงวิธีประยุกต์ใช้ต่อยอดในการสร้างสรรค์ เพิ่มพูนสมรรถนะการเรียนรู้เชิงลึก รู้จริงอย่างชัดเจน พัฒนางานหัตถกรรมเชิงพาณิชย์ เพื่อใช้เริ่มต้นประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: บกพร่องทางการได้ยิน ออกแบบ เครื่องประดับ การคิดเชิงสร้างสรรค์ ต้นแบบ

Abstract

The aims of this study were to: 1) study the concept of design thinking and create a process for transferring knowledge about creative thinking to people with hearing impairments and 2) develop prototypes of jewelry and accessories using design thinking to meet the learning needs of creative thinking in people with hearing impairments. This qualitative and participatory research used the theory of creative thinking, Waldolf education and design thinking as a conceptual framework. The methodology of this study was the in-depth interview conducted with 10 students with hearing impairment at Ratchasuda College, Mahidol University. The research found that people with hearing impairments were overall satisfied with the prototype products at a very satisfactory level. ($\bar{X} = 4.08$), especially regarding the use of materials, price, and production techniques that could be easily accessed for the lifestyle of people with hearing impairments and did not require a very large working area. These were found consistent with market needs. The result of the study encourages an interest and the depth of understanding that can be applied to expand creativity and start a sustainable career on one's own.

Keywords: Hearing impaired, Design, Jewelry, Creative thinking, Prototype

บทนำ

ความพิการหรือขาดประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่งในสังคมไทย มักจะถูกจำกัดความเข้าใจถึงการรับรู้คุณค่าและความหมายกับบุคคลพิการผิวดำที่คิดเป็นไปจากที่ควรจะเป็น ความพิการในความเข้าใจของกระแสหลักในสังคมถูกมองว่าเป็นสภาวะไร้ความสามารถ นำมาซึ่งความเป็นภาระต่อครอบครัวและสังคม ศักดิ์ศรีในฐานะมนุษย์คนหนึ่งถูกละเลย เพิกเฉยและโดนมองข้ามไป สังคมบนโลกใบนี้อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นของคนที่เกิดมาด้วยสุขภาพสมบูรณ์ปกติ สรรพสิ่งทุกอย่างล้วนประดิษฐ์สร้างสรรคขึ้นก็เพื่อให้คนปกติได้สัมผัสด้วยประสาทการรับรู้ทั้ง 5 อันเป็นจุดเริ่มต้นในการรับรู้สรรพสิ่งรอบตัวผ่านอวัยวะรับความรู้สึก มนุษย์จึงได้ยิน ได้พูด ได้อ่านและได้เขียน เรียนผ่านการสื่อสารสำหรับคนที่มิประสาธการรับรู้ปกติ ถึงแม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการประกาศใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 และปรับปรุงเรื่อยมาจนปัจจุบัน แต่ในเชิงปฏิบัติยังพบว่า สังคมไทยไม่ได้มีการตื่นตัวในการทำความเข้าใจที่จะเรียนรู้ให้อยู่ร่วมกันอย่างเคารพในคุณค่าศักดิ์ศรีของบุคคลพิการ ดังจะเห็นได้จากกระแสดำรงชีวิตประจำวันในสังคมหรือช่วงชีวิตที่ผ่านมาของคนปกติ ส่วนมากจะไม่เคยมีประสบการณ์ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคลผู้พิการเหล่านั้นเลย ซึ่งนอกจากพิการทางความบกพร่องทางการได้ยินแล้ว กระบวนการสื่อสารได้รวมประเภทของความพิการทางการสื่อความหมาย ซึ่งหมายถึง การไม่ได้ยินทำให้ไม่สามารถพูดออกเสียงสื่อสารได้ หรือที่สังคมเรียกว่า “คนใบ้” ซึ่งอาจไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างปกติในสังคมเช่นกัน [1] เช่นเดียวกับ ศรียา นิยมธรรม [2] กล่าวไว้ว่า เรื่องของเสียงและการได้ยินมีข้อจำกัดเท่า ๆ กับที่มีข้อได้เปรียบเมื่อเทียบกับสายตา เราสามารถได้ยินเสียงไม่ว่าเสียงจะมาจากทิศทางใด ในสถานการณ์ที่น้ำกล้วไม่ว่าเราจะหลับหรือลืมตา ถ้าเราปิดตาหรือหันหน้าหนี เราก็จะหลบจากภาพเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ได้ แต่เราไม่อาจทำเช่นนั้นได้ในเรื่องการได้ยินเสียง มลพิษทางเสียงในชีวิตประจำวันจึงหลีกเลี่ยงได้ยาก เรายังคงได้ยินเสียงไม่ว่าเราจะตั้งใจหรือไม่ก็ตาม ดังนั้นการที่คนหูหนวกต้องตกไปอยู่ในโลกเงียบจึงรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยวอย่างยิ่ง และ วีระศักดิ์ จันทร์ส่องแสง [3] ...มีรายงานการศึกษาวิจัยอย่างไม่เป็นทางการ ให้ข้อมูลว่า คนหูหนวกที่จบชั้น ป.6 มีทักษะด้านการอ่านการเขียนเท่ากับเด็ก ป.2 เท่านั้น...ทั้งที่ความจริงไม่ได้เป็นแบบนั้นไปเสียทั้งหมด ในประเทศไทยยังมีผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอยู่อีกไม่น้อย พวกเขาไม่ต่างอะไรกับ “คนชายขอบ” ของสังคมกลุ่มอื่น ๆ ที่ถูกบีบเบียดจากคนร่วมสังคมให้พลัดตกไปอยู่ชายขอบข้อมุม หรือไม่ก็ถูกมายาคติทางความเชื่อและความคิดของคนปกติทั่วไปกดทับกักขังเอาไว้ จึงอาจเป็นไปได้ว่าลึกลงไปภายใต้เงื่อนไขในร่างกายที่ไม่สมบูรณ์ของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเหล่านั้น อาจมีจิตใจที่กระหายอยากเรียนรู้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าคนปกติ

ในยุคของโลกอันเต็มไปด้วยข้อมูลการสื่อสารที่เคลื่อนย้ายได้อย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีแห่งความสำเร็จของมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 เอื้ออำนวยอำนาจสิทธิประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้อย่างสะดวกมากขึ้น การเข้าถึงข้อมูลความรู้ได้เร็วหรือมากกว่า ย่อมได้เปรียบในการตัดสินใจที่เหนือกว่า ดังนั้นด้วยเหตุดังกล่าวส่งผลให้ปริมาณการสื่อสารข้อมูลเกิดการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ความพยายามของมนุษย์จึงต้องปรับเปลี่ยนควบคู่ไปให้เท่าทัน เมื่อเสียงเป็นความหมายของสัญลักษณ์ด้านภาษาที่สังคมส่วนใหญ่ใช้เพื่อการสื่อสารระหว่างกัน การสูญเสียหรือขาดประสาทสัมผัสด้านการได้ยินจึงเป็นอุปสรรคหนึ่งในการดำรงชีวิตที่ไม่อาจเข้าใจการสื่อสารด้วยเสียง แต่ด้วยในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ล้วนแล้วแต่มีความรู้สึกนึกคิดจากภายในจิตใจที่ต้องการสื่อสารและเรียนรู้ ซึ่งในความเป็นจริงนั้นแทบไม่มีโอกาสที่จะเปิดเผยเพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันในสังคม อีกทั้งผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินส่วนมากก็สามารถติดตาม

ค้นหาข้อมูลองค์ความรู้ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วของโลกในปัจจุบัน ดังนั้นความเหลื่อมล้ำในสิทธิ์ประโยชน์การต่อรองในการเรียนรู้จึงอาจขาดหายไป

ด้วยการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในประเทศไทยตั้งแต่อดีต มีความคล้ายคลึงกับการจัดการศึกษาสำหรับคนปกติ โดยอิงกับรูปแบบที่รัฐกำหนดหรือการศึกษาในกระแสหลัก เป็นรูปแบบที่ไม่ยืดหยุ่นตามยุคสมัย จึงก่อให้เกิดการศึกษาในกระแสรองหรือการศึกษาทางเลือกที่เน้นการเรียนรู้โดยใช้การโต้แย้งในการแก้ไขปัญหาด้วยการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องไปกับการศึกษาเรียนรู้เฉพาะด้านการออกแบบ ที่ต้องใช้ทักษะความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาด้วยความคิดสร้างสรรค์ รวมไปถึงสุนทรียภาพพื้นฐานของความสนใจส่วนบุคคล ซึ่งหลักสูตรเฉพาะทางสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยรวมในปัจจุบัน มักมุ่งเน้นไปที่การฝึกทักษะเชิงช่างฝีมือมากกว่าด้านการออกแบบสร้างสรรค์ อีกทั้งข้อมูลเฉพาะด้านความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินยังมีอยู่น้อยมาก และด้วยขีดจำกัดทางด้านความจำ จึงส่งผลให้ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่สามารถพัฒนาศักยภาพผ่านการเรียนรู้ในเรื่องเดียวกัน ไม่สามารถรับรู้เข้าถึงข้อมูลอย่างลึกซึ้งและเข้าใจได้เทียบเท่ากับผู้ที่ได้ยินปกติ

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่ง เพื่อเป็นต้นแบบกรณีศึกษาด้านความคิดเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สามารถนำไปต่อยอดสู่หัตถกรรมเชิงพาณิชย์ในรูปแบบของตนเองได้ โดยจะมุ่งเน้นไปที่การจัดการวัสดุที่มีราคาเข้าถึงได้ง่าย ในท้องตลาดทั่วไป และมีความเป็นไปได้ในการเริ่มต้นกระบวนการสร้างสรรค์ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ผู้สอนและผู้ถ่ายทอดกระบวนการสร้างสรรค์ยังสามารถนำต้นแบบดังกล่าว มาใช้ประกอบเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้และพัฒนาความเข้าใจในองค์ความรู้ด้านความคิดเชิงสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ สร้างผลงานเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่งชิ้นพื้นฐานได้ ซึ่งนอกจากจะเกิดประโยชน์แก่ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่สนใจเรียนรู้ด้านความคิดเชิงสร้างสรรค์แล้วนั้น ผลการศึกษายังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในหน่วยงานอื่นที่จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะอาชีพเชิงช่างฝีมือหัตถกรรม สามารถเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการออกแบบสร้างสรรค์ให้กับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และส่งเสริมการสร้างอาชีพเพื่อดำรงชีวิตได้อย่างภาคภูมิใจด้วยตนเองต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาแนวคิดเชิงออกแบบเพื่อสร้างขั้นตอนการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
2. พัฒนารุ่นแบบเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่งเพื่อเป็นกรณีศึกษาในการเรียนรู้ด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์ของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ขั้นตอนการวิจัย

1.1 การทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย ด้วยการเก็บข้อมูลจากการรวบรวมสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหา โดยการดำเนินงานวิจัยขั้นตอนนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ข้อมูลปฐมภูมิ จากแหล่งข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้สอนทักษะ จำนวน 4 คน

ข้อมูลทุติยภูมิ จากการสำรวจเก็บรวบรวมรายงาน เอกสาร งานวิจัย รวมไปถึงแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดเชิงสร้างสรรค์และการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1.2 กำหนดปัญหา ด้วยการประมวลผลข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 ซึ่งเป็นการประมวลผลจากการสัมภาษณ์เพื่อทำความเข้าใจและกำหนดปัญหา สรุปถึงวัตถุประสงค์คุณลักษณะที่สำคัญของต้นแบบผลิตภัณฑ์ รวมทั้งเก็บข้อมูลความคิดเห็นเพิ่มเติม

1.3 ระดมความคิด เป็นการค้นหาแนวคิดเพื่อตอบโจทย์ปัญหาในขั้นตอนที่ 2 ด้วยการค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาให้มีความหลากหลายจากการวิพากษ์ความคิดใหม่ ๆ การสำรวจ ทดลองวัสดุ และเทคนิคที่มีความเหมาะสม ตรงกับความต้องการในการเรียนรู้ของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1.4 สร้างแบบจำลอง ตามลำดับการสร้างต้นแบบจำลอง ดังนี้

สร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่ง เป็นการสร้างต้นแบบจากการสรุปผล ข้อ 1.3

ประเมินคุณภาพต้นแบบเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่งโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำข้อมูลมาประมวลผลปรับปรุงรูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์

1.5 ทดสอบ ด้วยการนำกระบวนการสร้างแบบจำลอง และนำต้นแบบผลิตภัณฑ์ไปใช้ในการอบรมเชิงปฏิบัติการในสาขาวิชาหัตถศึกษา วิชาเอกออกแบบเชิงพาณิชย์

1.6 ประเมินความพึงพอใจโดยกลุ่มเป้าหมาย

1.7 สรุปผลการวิจัย

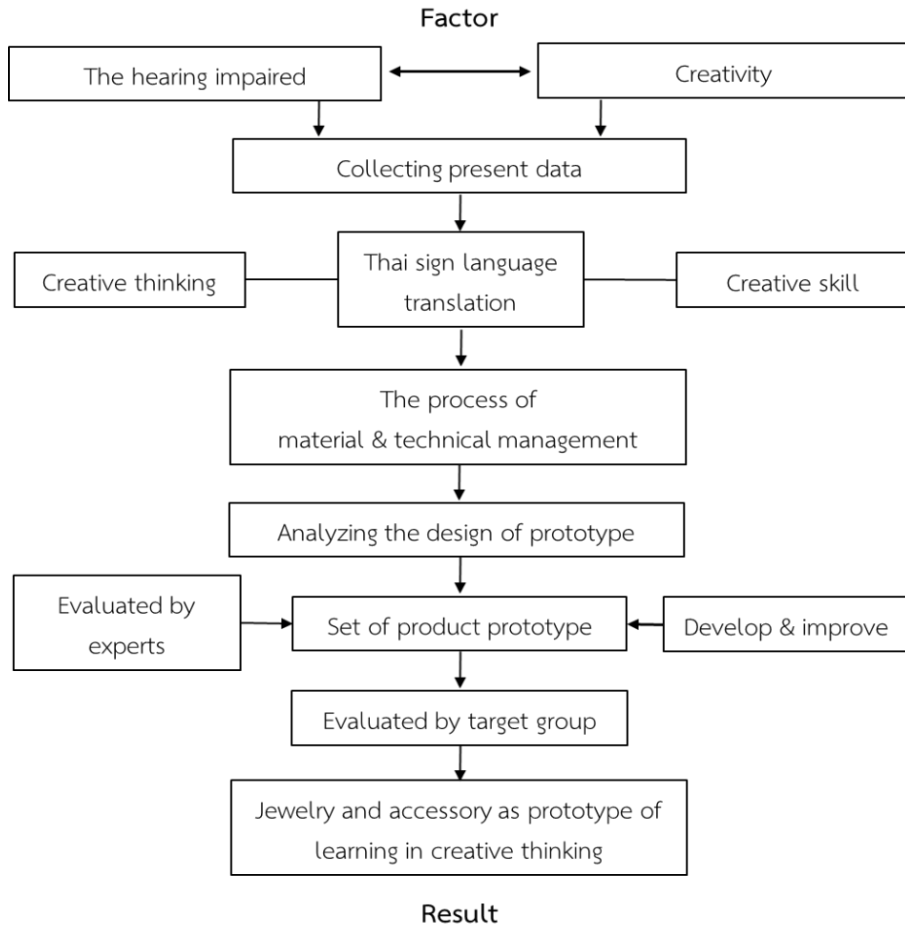

Figure 1 Research Framework

2. เครื่องมือวัดผล

2.1 แบบประเมินคุณภาพของต้นแบบเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่งสำหรับผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระดับอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) แบบประเมินคุณภาพต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบ 2) สรุปความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบโดยรวมและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2.2 แบบประเมินความพึงพอใจสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ในประเด็นของรูปแบบ ความสวยงาม วัสดุ การผลิต และประโยชน์ที่ได้รับ 2) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในด้านรายละเอียดของงานหัตถกรรมเชิงพาณิชย์ประเภทอื่น ด้านการสื่อความหมายด้วยภาษามือ และด้านความสะดวกในการใช้งาน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 คุณภาพของต้นแบบเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่ง โดยวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญและคณาจารย์ผู้สอนที่มีต่อความเหมาะสมของต้นแบบเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่ง สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้

สำหรับประเด็นคำถามในแต่ละข้อของการประเมิน จะวิเคราะห์ผลด้วยคะแนนในรูปแบบของมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด จากนั้นหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของแต่ละข้อของเกณฑ์ประเมิน และพิจารณาค่าโดยใช้ เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ย คือ 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึง มาก 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง น้อย 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด ในการคำนวณค่าเฉลี่ยในแต่ละ ข้อความ ถ้าข้อความใดได้คะแนนเฉลี่ย 3.51 คะแนนขึ้นไปหมายถึงคุณภาพผ่านเกณฑ์ตามกำหนด ถ้าข้อความใด ที่ได้คะแนนต่ำกว่า 3.51 จะต้องนำมาพิจารณาในแต่ละรายหัวข้อ เพื่อนำมาปรับปรุงให้เกิดประสิทธิผลตาม ความมุ่งหมาย และคำนวณค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ไม่เกิน 1 ของต้นแบบมีความเหมาะสมในการใช้เป็นต้นแบบ การสร้างสรรค์สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเพื่อต่อยอดพัฒนาเชิงพาณิชย์ ในส่วนข้อคำถามปลายเปิด ที่ให้แสดงความคิดเห็นจะนำมาจัดกลุ่มแสดงผลที่เหมือนหรือใกล้เคียงกัน

3.2 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยพิจารณาต่อความเหมาะสม ของต้นแบบเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่งเพื่อพัฒนาต่อยอดเชิงพาณิชย์ โดยประเมินเดียวกับ ข้อ 3.1 ในการคำนวณค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อความ ถ้าข้อความใดได้คะแนนเฉลี่ย 3.51 คะแนนขึ้นไปหมายถึง ผ่านเกณฑ์ตามกำหนด ถ้าข้อความใดที่ได้คะแนนต่ำกว่า 3.51 จะต้องนำมาพิจารณาในแต่ละรายหัวข้อ เพื่อนำมา ปรับปรุงให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังต่อไป และคำนวณค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ไม่เกิน 1 สรุปว่าต้นแบบการ สร้างสรรค์สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเพื่อต่อยอดพัฒนาเชิงพาณิชย์สำหรับผู้ที่มีความบกพร่อง การได้ยินมีความเหมาะสม

สรุปผล

1. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1.1 ผลการสัมภาษณ์ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน แยกเป็นประเด็นข้อคำถามในส่วน ของปัญหา อุปสรรค หรือความยากในการเรียนรู้ทักษะด้านการออกแบบสร้างสรรค์นั้น ทุกคนประสบปัญหาโดย ให้เหตุผลว่า บางทีรู้สึกสับสนกับขั้นตอนที่มีความซับซ้อนและยากเกินไป เกิดการเมื่อยล้าทางสายตาเมื่อต้อง มองล่ามภาษามือสลับกับการสาธิตต่อเนื่องเป็นระยะเวลาสั้นๆ ทำให้จำไม่ได้ ต้องเสียเวลากลับมาถาม และทำซ้ำอีกรอบ ไม่สามารถเข้าใจคำศัพท์ที่ล่ามภาษามือแปลได้ทั้งหมด เพราะเนื้อหาการเรียนกับภาษามือ เป็นคนละคำศัพท์ ต้องอธิบายด้วยกรายกตัวอย่างถึงเข้าใจ ต้องให้ล่ามภาษามืออธิบายซ้ำหลาย ๆ รอบ อีกทั้ง มีความต้องการทำงานสร้างสรรค์หลายประเภท แต่ไม่รู้ว่าต้องเริ่มอย่างไร ชื่อของที่ไหน และสิ่งที่ต้องใช้ นั้น เรียกว่าอะไร ผู้วิจัยจึงใช้ประเด็นข้อคำถามต่อเนื่องในส่วนของวิธีจัดการปัญหา คือ ต้องตั้งใจดูล่ามภาษามือแปล คำอธิบายซ้ำ ๆ พยายามสร้างความมั่นใจและลงมือทำด้วยตนเอง โดยทบทวนทำซ้ำ ๆ หลายรอบ หรือทบทวน ทำใหม่ทั้งหมด ซึ่งอาจใช้วิธีจดบันทึก หรือถ่ายภาพเก็บไว้ เพื่อมาทบทวนได้ภายหลัง ในส่วนของประเด็น ข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเชิงเทคนิคนั้น ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจำนวนเท่ากับ 5 คนต่อจำนวน 5 คน พบว่าเคยและไม่เคยมีปัญหา โดยให้ความเห็นเพิ่มเติมไว้ว่า ทำงานกับผ้ามีเทคนิคมากมายที่สามารถนำไป ต่อยอดเป็นสินค้าต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง สามารถนำไปทำเป็นเครื่องประดับชิ้นเล็กจำหน่ายได้ แต่ถ้าเป็นงาน เครื่องเคลือบดินเผาและไม้ ใช้อุปกรณ์มีราคาสูง เทคนิคยาก เรียนจบแล้วไม่มีทุนพอจะทำได้ ต้องใช้พื้นที่กว้าง มีความยุ่งยาก อีกทั้งควบคุมด้วยตัวเองไม่ได้ จึงสนใจที่จะเรียนรู้เทคนิคการทำเครื่องประดับชิ้นเล็กเพิ่มเติมจากผ้า เช่น ลูกปัด ปักฟู ฯลฯ เนื่องจากทำงานในขนาดเล็กแล้ว รู้สึกสนุก และนำไปเป็นอาชีพในอนาคตได้

1.2 ผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้สอนทักษะ โดยแยกประเด็นในข้อความที่เกี่ยวกับประสบการณ์ในการสอนหรือถ่ายทอดทักษะอาชีพ และด้านการออกแบบสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน คือ ต้องใช้วิธีสอนด้วยการเน้นการฝึกปฏิบัติภายในเวลาที่จำกัด ปรับเนื้อหาข้อความให้ตรงกับคำศัพท์ของล่ามภาษามือ อธิบายขั้นตอนเป็นลำดับชัดเจน สื่อสารด้วยตัวอย่างจริง และต้องสื่อสารกับส่วนสนับสนุนการศึกษาเฉพาะให้เข้าใจเนื้อหาที่จะสอนหรือสาธิตก่อน เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเข้าใจเนื้อหาวิธีการถูกต้องตามการสาธิตกระบวนการทุกครั้ง โดยกล่าวถึงข้อความเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการทำงานอันเกี่ยวเนื่องในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ 1) ด้านการสื่อสาร ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะสื่อสารด้วยภาษามือไทย แต่จะบันทึกข้อความโต้ตอบด้วยภาษาไทย ซึ่งนับเป็นคนละภาษาในการเรียนการสอนจึงไม่สามารถทำทั้งสองอย่างได้พร้อมกัน ทักษะภาษาไทยจึงมีพัฒนาการค่อนข้างช้า โดยเฉพาะศัพท์ภาษาอังกฤษที่ไม่ควรนำมาใช้เพราะนับเป็นภาษาที่ 4 ในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ด้วยสภาพแวดล้อมของผู้เรียนที่แตกต่างกันดังกล่าว จึงส่งผลให้ศัพท์ในคลังภาษามือไทยไม่เท่ากัน บางครั้งมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนจากความหมายเดิม จึงต้องคอยสังเกตการทำงานอย่างใกล้ชิด 2) ด้านการเรียนรู้ หากผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความจำเป็นที่ต้องสืบค้นข้อมูลเพื่อสร้างการเชื่อมโยงความรู้ และนำไปประยุกต์ต่อยอดไปใช้ด้วยตนเองจะทำได้ค่อนข้างลำบาก เนื่องจากแหล่งความรู้โดยทั่วไปเป็นเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาอื่นที่ต้องอ่านทำความเข้าใจ ผู้เรียนจึงต้องค้นหาด้วยวิธีการการใช้ภาพ ซึ่งจะได้อ่านเนื้อหาบางส่วนหรือเข้าใจคลาดเคลื่อน ประสบปัญหาการเข้าถึงข้อมูลได้ยาก จึงทำให้จับประเด็นสำคัญได้น้อย ไม่สามารถเชื่อมโยงนำกลับมาใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ 3) ด้านการปรับตัว ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมักจะแยกตัวออกไปจากสังคมของผู้ที่มีความได้ยินปกติ เกิดการแบ่งแยกการสื่อสารระหว่างกันซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการแยกตัวทางสังคม และพบว่าเป็นเรื่องยากที่จะสนทนาแบบเป็นกันเอง ผูกมิตร หรือเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างเต็มที่ ในส่วนของข้อความเกี่ยวกับแนวความคิดในการกระตุ้นให้ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเกิดการเรียนรู้ ได้ให้ความเห็นไว้ว่า จะต้องสาธิตการปฏิบัติงานทักษะอย่างเป็นลำดับขั้นตอนชัดเจน และแนะนำข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นด้วยการยกตัวอย่างจริงให้เข้าใจด้วยภาพ มีการทบทวน สรุป และออกมานำเสนอ บทเรียนร่วมกันบนกระดานหน้าชั้นเรียน หลังจากนั้นให้ทุกคนลองลงบนสมุดบันทึกของตนเอง เพื่อฝึกฝนการสื่อสารด้วยภาษาไทยให้มีการพัฒนาดีขึ้น สามารถจดจำและนำมาทบทวนได้ง่ายด้วยตนเอง ด้วยการชี้แนะแต่ไม่ชี้หน้า ควรได้เริ่มต้นจากการสังเกตสิ่งรอบตัวที่เป็นรูปธรรม ศึกษาด้วยการวาดเส้น ลงรายละเอียดจึงจะสามารถพัฒนาต่อสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์อื่น

สรุปได้ว่าผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมแก่การพัฒนาขึ้นเป็นต้นแบบเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่ง สำหรับการเรียนรู้ต่อยอดให้กับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ต้องคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียนที่ไม่ได้มีความเข้าใจในการสื่อสารเท่าคนปกติ วัสดุที่ใช้ควรเป็นสิ่งที่มีความราคาไม่สูงมาก หาซื้อและเข้าถึงได้ง่าย ควรมุ่งเน้นสอนวิธีการประยุกต์ต่อยอดจากวัสดุเหล่านั้น ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น กำไล สร้อย หรือที่ห้อยกระเป๋า ของที่ระลึกต่าง ๆ เริ่มต้นการออกแบบสร้างสรรค์จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมรอบตัว เช่น ธรรมชาติ ต้นไม้ ดอกไม้ ฯลฯ และควรเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดเล็ก สามารถทำเสร็จได้ด้วยตนเอง

2. ข้อมูลจากการสังเกตการณ์

2.1 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัสดุ คือ วัสดุหลัก 3 ประเภทที่ใช้ในวิชาออกแบบเชิงพาณิชย์ ได้แก่ ดิน (เครื่องเคลือบดินเผา) ไม้ และผ้า ซึ่งสำหรับงานวัสดุดิน จะต้องอาศัยอุปกรณ์ราคาสูง ใช้พื้นที่กว้าง

ในการทำงาน ค่าใช้จ่ายสูง ในส่วนเครื่องจักรขนาดใหญ่ในงานไม้ ต้องใช้ความระมัดระวังที่สูงมาก เนื่องจากผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จะไม่ได้ยินเสียงเมื่อเครื่องจักรเปิดหรือปิดอยู่ ต้องอาศัยคู่มือหรือคู่มือที่ตัวเครื่องจักรหรือจ็อบความรู้สึกร่างกายของแรงสั่นสะเทือนของโต๊ะในเวลาที่เครื่องจักรเปิดอยู่เท่านั้น มีความอันตรายสูงหากไม่มีผู้ที่ได้ยินปกติดูแลระหว่างการทำงาน สรุปได้ว่าการทำงานของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินกับวัสดุทั้งสองประเภท จึงเป็นการตัดสินใจขั้นตอนการทำงานในบางช่วงที่สามารถทำได้ เช่น ขั้นตอนการขึ้นรูปทรงด้วยดิน การเขียนลาย วาดลาย หรือเคลือบสี แต่ไม่สามารถใช้เตาอบอุณหภูมิเพื่อทำการเผาได้เอง หรือ การขัดผิวไม้ด้วยกระดาษทราย การทาสีลงบนไม้ แต่ไม่สามารถเลื่อยตัดได้ตามแบบด้วยการใช้เครื่องจักร ดังนั้นจึงต้องมีผู้ช่วยสอนกำกับคอยดูแลตลอดเวลา เป็นการยากที่จะสามารถต่อยอดวัสดุและทำได้เองตลอดทั้งกระบวนการ ส่วนในกระบวนการงานฝ้านั้นประกอบไปด้วยขั้นตอนที่ซับซ้อน ความหลากหลายของวัสดุสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้ดี เหมาะสมกับการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้ผู้ใช้ประสาทสัมผัสทางสายตาและความสามารถของตนเองได้ไม่แตกต่างจากคนปกติทั่วไป ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถขยายผลของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับงานผ้าได้หลากหลายประเภท หากเข้าใจและมีวิธีการฝึกฝนซ้ำ ๆ จากการสาธิตวิธีการที่มีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน อีกทั้งยังสามารถทำงานกับกระดาษ เช่น ใช้กระดาษขึ้นรูปทรงลูกปัด เพื่อเป็นส่วนประกอบของงานประเภทอื่นได้ดี งานวัสดุที่ใช้ในการปัก เช่น เลื่อม ไหม ฯลฯ เนื่องจากสามารถทำได้ทุกขั้นตอนด้วยตนเอง ไม่จำเป็นต้องสื่อสารในการสำรวจค้นหาวัสดุที่ใช้คำศัพท์ที่ไม่มีในภาษามือ

2.2 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเทคนิค ในการสร้างสรรค์งานเครื่องเคลือบดินเผา เป็นลักษณะของการเรียนรู้ในการสร้างชิ้นงานที่มีขนาดเล็กขึ้นอยู่กับการใช้สอยเป็นหลัก เช่น ภาชนะ กระจกต้นไม้ ลูกปัด เครื่องประดับ ฯลฯ โดยเริ่มเรียนรู้ตามลำดับและขั้นตอนของทักษะพื้นฐาน ศึกษาแนวทางการออกแบบที่สัมพันธ์กับการตลาดในปัจจุบัน เชื่อมโยงแนวความคิดเพื่อนำไปสู่การสร้างผลงานที่มีลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล อย่างไรก็ตาม ในขั้นตอนที่ต้องอาศัยการคำนวณทางคณิตศาสตร์ พบว่าผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการคำนวณเพื่อย่อยขยายสัดส่วน หรือคำนวณอุณหภูมิในการเผาเคลือบ จึงทำได้เพียงในส่วนของการร่างแบบอย่างง่ายโดยไม่แสดงสัดส่วน ขึ้นรูปด้วยดินขุดหรือแผ่นเพียงเท่านั้น ในส่วนของการขยายผลเทคนิคที่ใช้ในงานผ้า พบว่าผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ค่อนข้างหลากหลาย แต่ไม่สามารถร่างแบบที่ลงรายละเอียดของขนาด ย่อ หรือขยายสัดส่วนได้ เมื่อสอบถามผ่านล่ามภาษามือพบว่า เนื่องจากเวลาปักเข็มลงบนผ้าจะมีแรงกระแทกของเข็มเวลาที่ทะลุลงไปบนเนื้อผ้า ให้ความรู้สึกถึงแรงต้านของจังหวะเมื่อเข็มแทงทะลุเนื้อผ้า ซึ่งสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้น จะรู้สึกเพลิดเพลินกับจังหวะแรงกระแทกดังกล่าว นำมาซึ่งการสร้างสมดุลสมาธิให้เกิดขึ้นระหว่างการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีทักษะในการใช้ฝีมือได้ดี หากได้ฝึกฝนให้มากพอ เทียบเท่าหรืออาจจะดีกว่าผู้ที่ได้ยินปกติในบางทักษะ เนื่องจากผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินต้องใช้ทักษะสายตาเป็นตัวนำ จึงต้องสังเกตมองดูมากกว่าบุคคลทั่วไป แต่ยังคงมีความสับสนในการใช้ภาษาไทยไม่สามารถเรียบเรียงได้ถูกต้อง สื่อสารได้ไม่คล่อง

2.3 ประเด็นของการกระตุ้นด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้น จะเปิดเพลงมีจังหวะที่สร้างแรงสั่นสะเทือนบนโต๊ะทำงานวนซ้ำไปมาเพลงเดียว ซึ่งหากเป็นผู้ที่ได้ยินปกติจะเกิดความรู้สึกซ้ำซาก น่าเบื่อหน่าย และรำคาญ ผู้วิจัยจึงปิดเพลงนั้นเหตุจากการเข้าใจผิดไปว่าผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จะไม่ได้ยินเสียงดังกล่าว ซึ่งไม่เป็นความจริงทั้งหมด เพลงดังกล่าวมี

แรงสนับสนุนของจังหวัดขอนแก่นที่ผู้เรียนนั่งปฏิบัติงาน อันเป็นปัจจัยที่กระตุ้นการสร้างบรรยากาศให้เกิดความเพลิดเพลินระหว่างสร้างสรรค์ผลงาน ในบางครั้ง การปล่อยให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้มีโอกาสเป็นตัวของตัวเองในการเลือก คัดสรรวัสดุ จับคู่สีด้วยตนเอง ให้ผลดี สร้างความมั่นใจและความภาคภูมิใจให้กับตนเอง

Figure 2 Sequin embroidery workshop by students with hearing impaired

Source: Photo taken by researcher

Figure 3 Needle punch technic

Source: Photo taken by researcher

ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินชอบการปักฟูเป็นอันดับแรกจากเทคนิคการปักทั้งหมด เนื่องจากเทคนิคนี้ต้องใช้แรงในการกดเข็มทะลุลงไปบนเนื้อผ้าที่ซึ่งไว้ให้ตั้งบนสะตึงจึงได้รับแรงต้านหนักกว่าการปักเลื่อม

3. ผลการคัดเลือกวัสดุและเทคนิค

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ นำมาซึ่งสรุปผลคะแนนการคัดเลือกโดยกลุ่มเป้าหมาย โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ลำดับความสำคัญ ของการเข้าถึงวัสดุได้ง่าย จัดการวัสดุได้ด้วยตนเอง ใช้ต้นทุนไม่สูง นำเทคนิคไปต่อยอดได้ มีความสวยงาม คงทน และไม่ต้องใช้พื้นที่กว้างในการทำงาน โดยผลสรุปของการคัดเลือกวัสดุและเทคนิคหลักที่จะใช้ในการสร้างสรรค์ คือ อันดับหนึ่ง ได้แก่ ปักเลื่อมและลูกปัด ได้รับคะแนนสูงสุดที่ 10 คะแนน อันดับสอง มี 3 รายการ ได้แก่ ปักฟูวัสดุ ผ้า ไหม และด้ายสี / ขึ้นรูปกระดาษด้วยการม้วนหรือพับ และ ตัดขึ้นรูปด้วยการให้ความร้อนแผ่นพลาสติกหัด ได้รับ 8 คะแนนเท่ากัน อันดับสาม ได้แก่ ถักเชือกประเภทต่าง ๆ ได้รับ 7 คะแนน

4. องค์ประกอบของทัศนธาตุในการร่างแบบ

ในการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบลวดลาย ทดลองให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเลือกโจทย์ด้วยการนำสิ่งที่ตนเองสนใจจะนำมาใช้เป็นแนวคิดในการออกแบบเบื้องต้น ระหว่างลวดลายที่อ้างอิงจากรูปทรงเชิงวัฒนธรรม เช่น อียิปต์ จีน ไทย ฯลฯ หรือรูปทรงจากธรรมชาติ พบว่าผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินทั้งหมดเลือกจากสิ่งที่เข้าถึงได้ง่ายและเป็นรูปธรรมที่จับต้องได้ คือการสังเกตธรรมชาติรอบตัว และถ้าหากอ้างอิงถึงรูปแบบอื่น ๆ ที่มาจากนามธรรม เช่น เส้น สี ของความรู้สึก ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะไม่สามารถบ่งชี้ อธิบายในภาษามือได้ดี ส่งผลให้เกิดความไม่มั่นใจในการออกแบบด้วยตนเอง จากการวิเคราะห์ภาพรวมของทัศนธาตุในองค์รวมภายใต้ความสนใจของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผู้วิจัยพบว่ารูปทรงที่เห็นเป็นรูปธรรมในธรรมชาติ เป็นทัศนธาตุที่เหมาะสมที่สุดในการนำมาใช้ออกแบบ จึงกำหนดประเภทของธรรมชาติที่พบเห็นได้รอบตัวในชีวิตประจำวัน

Figure 3 Study the detail of leaves and flowers

Source: Photo taken by researcher

5. ร่างแบบเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่ง

จากผลการทดลองเชิงปฏิบัติการสร้างสรรค์และการสังเกตการณ์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาร่างแบบเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่ง โดยร่างแบบและขึ้นตัวเรือนโลหะ โดยใช้แนวคิดที่อ้างอิงมาจากธรรมชาติ และออกแบบให้มีส่วนโลหะที่พับลง ใช้เพื่อเป็นตัวยึดวัสดุอื่นที่ใช้ประกอบจากเทคนิคการปักเลื่อมและการปักฟู

Figure 4 Prototype frame of bangles use for fold metal segments to hold other materials.

Source: Photo taken by researcher

6. ต้นแบบเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่ง

ผู้วิจัยได้สร้างต้นแบบจำนวน 3 ชุด โดยในแต่ละชุดแสดงให้เห็นศักยภาพของวัสดุที่จัดการด้วยเทคนิคการปัก และการประกอบเข้ากับตัวเรือนโลหะ

Figure 5 From left 1. Beads embroidery bangles 2. Needle punch technic bangles
3. Sequin and shrink plastic embroidery brooches

Source: Photo taken by researcher

7. ผลประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจำนวน 10 คน แสดงผลดังตาราง 1

Table 1. Comparison result of 10 students with hearing impaired satisfaction in prototype

Factor	Rank					$\bar{x}$	SD	Meaning
	1	2	3	4	5			
1. Design Factors								
1.1 Quality			2	6	2	4.00	0.67	Excellent
1.2 Interesting pattern and color			2	4	4	4.20	0.79	Excellent
1.3 Modernity			1	6	3	4.20	0.63	Excellent
1.4 Appropriate size is for usage			4	5	1	3.70	0.67	Excellent
1.5 Variety of Products			3	5	2	3.90	0.74	Excellent
1.6 Able to commercialize		1	2	3	4	4.00	1.05	Excellent
2. Beauty Factors								
2.1 Colorful			3	3	4	4.10	0.88	Excellent
2.2 Beautiful and diverse			2	4	4	4.20	0.79	Excellent
3.3 Able to attract customers			2	5	3	4.10	0.74	Excellent
3.4 Distinctive identity			3	3	4	4.10	1.05	Excellent
3. Materials and Production Factors								
3.1 Availability of Materials			5	2	3	4.10	0.74	Excellent
3.2 Exquisitely made			3	5	2	3.90	0.74	Excellent
3.3 Proper production and selection of materials			2	6	2	4.10	0.57	Excellent
3.4 Its durable in use			2	6	2	4.00	0.67	Excellent
3.5 Its consistent with market needs			4	3	3	3.90	0.88	Excellent

Table 1 Comparison result of 10 students with hearing impaired satisfaction in prototype (Continue)

Factor	Rank				$\bar{x}$	SD	Meaning	
	1	2	3	4				
4. Benefits Factors								
4.1 Makes students interested in finding additional information in learning			2	4	4	4.20	0.79	Excellent
4.2 Encouraging more interest in learning about creativity			1	5	4	4.30	0.67	Excellent
4.3 Develop understanding of commercial handicrafts			1	6	3	4.20	0.63	Excellent
4.4 Lessons are useful in providing specific knowledge to the wider Deaf community		1	2	2	5	4.10	1.10	Excellent
4.5 Learners can use the lessons to further their learning on their own			2	4	4	4.20	0.79	Excellent
Average					4.08	0.78	Excellent	

ในส่วนของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจำนวน 10 คน มีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ทั้ง 4 หัวข้อในภาพรวมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของ $\bar{x} = 4.08$ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.78 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบอยู่ในเกณฑ์ พึงพอใจมาก โดยผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินแสดงความพึงพอใจด้วยคะแนนที่สูงที่สุดในเกณฑ์ พึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.30$) ในหัวข้อ 4.2 ทำให้เกิดความสนใจในการเรียนรู้ด้านการสร้างสรรค์มากขึ้น

สำหรับข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากการวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบ สรุปผลได้ดังนี้

1. ด้านรูปแบบ ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความพึงพอใจมากต่อลวดลาย สีสนัที่มีการเลือก โทนสีเดียวกัน ดูทันสมัย ดึงดูดความน่าสนใจ มีขนาดที่เหมาะสมกับการใช้งาน สามารถนำไปต่อยอด เป็นผลิตภัณฑ์สินค้าเชิงพาณิชย์ได้ในอนาคต

2. ด้านความสวยงาม ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความพึงพอใจมากในความสวยงาม จากสีสนัและลวดลายที่สวยงาม สะดุดตา ดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะตัว

3. ด้านวัสดุและการผลิต ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความพึงพอใจมากต่อการใช้วัสดุ และเทคนิคการผลิต เนื่องจากใช้วัสดุในการผลิตที่สามารถหาซื้อได้ง่าย เหมาะสมกับวิถีชีวิตของผู้ที่มีความ บกพร่องทางการได้ยิน ไม่ต้องใช้พื้นที่ในการทำงานที่กว้างมาก คงทน สอดคล้องไปกับความต้องการของตลาด วัสดุราคาอยู่ในเกณฑ์ที่เข้าถึงได้ งานฝีมือทำให้รู้สึกสนุก ชอบการปักไหมพลุ

4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความพึงพอใจมากต่อประโยชน์ที่ได้รับ จากการเรียนรู้ด้านการสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์เฉพาะ เกิดความสนใจ เข้าใจและต้องการพัฒนางาน หัตถกรรมเชิงพาณิชย์ ที่สามารถนำไปใช้เริ่มต้นประกอบอาชีพได้ด้วยตนเองจากต้นทุนที่ไม่สูงมาก

ในส่วนของผู้สอนทักษะและผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบทั้ง 4 หัวข้อในภาพรวม ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของ $\bar{x} = 4.27$ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.53 แสดงว่าผู้สอนทักษะและ

ผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบอยู่ในเกณฑ์พึงพอใจมาก ในชุดผลิตภัณฑ์ทั้งสาม โดยผลิตภัณฑ์ชิ้นที่ 1 ข้อ 1. รูปแบบลักษณะโดยรวม ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดของ $\bar{x} = 4.75$ ผลิตภัณฑ์ชิ้นที่ 1 และ 3 ข้อ 2. ลวดลายและสี ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุดของ $\bar{x} = 3.75$

การอภิปรายผล

การสร้างกระบวนการสร้างสรรค์ต้นแบบเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่งโดยใช้หลักการคิดเชิงออกแบบ เป็นแนวทางการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เน้นความเห็นอกเห็นใจ ด้วยมุมมองที่มนุษย์ผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง กล่าวคือความสำคัญของการศึกษากระบวนการออกแบบเป็นลักษณะการศึกษาที่จัดการออกแบบการศึกษาให้กับผู้เรียนรู้ เพื่อสร้างพื้นฐานในการพัฒนาความเจริญทางปัญญาด้วยสุนทรียศาสตร์ ส่งผลให้เกิดคุณลักษณะของความเข้าใจความงาม และใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา สร้างแนวคิดนวัตกรรม ผ่านกระบวนการคิดเชิงออกแบบตามลำดับการทำความเข้าใจปัญหา เรียนรู้ผ่านการทดลองและสร้างสรรค์ผลงานให้สำเร็จ โดยแสดงถึงประเด็นสำคัญคือ การกระจายขั้นตอนแยกออกจากกันเป็นข้อย่อย เพื่อช่วยให้นักออกแบบวิเคราะห์ข้อมูลที่ตรงกับโจทย์ ค้นหาแนวคิด และมุ่งเน้นการสนใจในการดำเนินงานในแต่ละช่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ Kelly [4] ผู้ก่อตั้ง The Hasso Plattner Institute of Design at Stanford ได้รวบรวมแนวคิดเชิงออกแบบเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง หลักการนี้สามารถนำไปใช้กับปัญหาที่หลากหลาย สนับสนุนแนวทางการแก้ปัญหาที่ยืดหยุ่นใช้เป็นศูนย์กลาง สร้างสรรค์ ทำซ้ำ และนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ โดยประกอบไปด้วยหลักการทำงาน 5 ขั้นตอน คือ 1) การทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมายอย่างลึกซึ้ง กล่าวคือ ผู้วิจัยได้ร่วมสังเกตการณ์และสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทำความเข้าใจปัญหาการมีประสบการณ์ร่วมในชั้นเรียน และการอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การตั้งกรอบปัญหา จากการตีความเพื่อกำหนดประเด็นปัญหา และตั้งสมมติฐานการวิจัย 3) การกำหนดแนวคิดหาแนวทางการแก้ไข จากการระดมสมองของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในชั้นเรียนระหว่างขั้นตอนการวิจัยที่กำหนดไว้ตามลำดับ 4) การสร้างต้นแบบ เป็นการพัฒนาด้านแบบจากผลการศึกษาในข้อ 3 เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา 5) การทดสอบ [5] นำกระบวนการสร้างและต้นแบบมาใช้รวบรวมความคิดเห็น และประเมินข้อมูลความพึงพอใจโดยกลุ่มเป้าหมาย

การใช้หลักการคิดเชิงออกแบบผนวกเข้ากับทฤษฎีการศึกษาของอัลดอร์ฟ มนุษย์ปรัชญา หรือ มานุษยวิทยา อันหมายถึงการตระหนักรู้ของมนุษย์ เป็นขบวนการทางจิตวิญญาณ และวิชาปรัชญาแขนงหนึ่งที่คิดขึ้นมาโดย ดร. รูดอร์ฟ สไตน์เนอร์ (Dr. Rudolf Steiner, 1861-1925) ที่มุ่งพัฒนาผู้ศึกษาให้เป็นมนุษย์ที่มีบุคลิกภาพที่สมดุลกลมกลืน ใช้พลังทั้งด้านสติปัญญา ศิลปะและการฝึกปฏิบัติ โดยมุ่งเป้าไปที่การศึกษาและการพัฒนาองค์รวมของมนุษย์ จัดแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการ สร้างความสมดุลระหว่างวิชาการ ศิลปะและการฝึกฝนด้านการปฏิบัติ โดยให้ความสำคัญกับสุนทรียภาพ ศิลปะ และจินตนาการ ดังที่มองว่าสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนรู้ พัฒนาการ และความเจริญงอกงามในจิตใจ มุ่งหมายที่จะดึงศักยภาพซึ่งแฝงเร้นอยู่ในตัวเด็กแต่ละคนให้แสดงออกมา ไม่ใช่มุ่งจะนำข้อมูลความรู้จากภายนอกใส่เข้าไปในเด็กเพื่อการผลิตซ้ำ [6] อย่างไรก็ตามสรุปได้ว่ามนุษย์ปรัชญา อาจได้รับการยอมรับเฉพาะในคนบางกลุ่ม เป็นการเคลื่อนไหวทางจิตวิญญาณหรือปรัชญาที่ดึงดูดผู้ติดตามและมีอิทธิพลต่อสาขาอาชีพต่าง ๆ ทั่วทุกมุมโลก รวมไปถึงการใช้แนวคิดดังกล่าวนี้ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งมีวิธีการรับรู้และเรียนรู้แตกต่างจากคนที่มีการได้ยินปกติ กล่าวคือ จะใช้การรับข้อมูลและเรียนรู้โดยใช้การมองเห็นหรือการใช้สายตา ดังนั้นจึงให้

ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่เป็นการเรียนการสอนแบบสองภาษา โดยมีรูปแบบวิธีสอนที่ใช้ภาษาเมื่อควบคู่กับการใช้ภาษาเขียนประจำชาติในที่นี่คือภาษามือร่วมกับภาษาไทย [7] จากการบูรณาการแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้สร้างต้นแบบเพื่อเป็นตัวอย่างในการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ที่เป็นการศึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์ที่มีแนวทางในการสอนและการเรียนรู้ที่มุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาสู่ทักษะการแก้ปัญหา โดยมุ่งเน้นไปที่ความสามารถด้านนวัตกรรมในแต่ละบุคคล เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงวิชาชีพด้านศิลปะและการออกแบบ แต่เป็นทักษะสำคัญที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน [8] วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล [9] ให้นิยามของการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ไว้ว่า การเรียนรู้ที่เสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ โดยมีผู้สอนเป็นโค้ช และมอบความรักความเอาใจใส่ให้ผู้เรียนใช้ศักยภาพสูงสุดในการเรียนรู้

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้แก้ไข้ปัญหา เพื่อแสดงให้เห็นถึงกระบวนการทำงานที่เป็นระบบตามลำดับขั้นตอน โดยได้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมาย ระดมความคิดผ่านการสนทนากลุ่ม ตรวจสอบประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ และผ่านการประเมินความพึงพอใจต้นแบบจากผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จำนวน 10 คน ที่ได้ผลสรุปว่า ต้นแบบผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมมากในการใช้เป็นต้นแบบเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่งเพื่อนำไปสู่วิธีการคิดเชิงสร้างสรรค์สามารถนำไปต่อยอดเป็นอาชีพได้ โดยได้ประสิทธิผลด้านความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีต่อต้นแบบเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่ง อยู่ในเกณฑ์พึงพอใจมาก ซึ่งผลที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย โดยผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัยดังนี้

1. ได้ต้นแบบของเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่งเพื่อนำไปสู่วิธีการคิดเชิงสร้างสรรค์ของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
2. ได้องค์ความรู้เพิ่มพูนสมรรถนะการคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเหมาะสมกับการใช้ชีวิตร่วมกับสังคมปัจจุบัน
3. เป็นแนวทางในการเลือกวัสดุและเทคนิคในการเรียนการสอนด้านทักษะสร้างสรรค์สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
4. ได้เพิ่มพูนประสิทธิภาพกระบวนแบบของการศึกษาด้านการออกแบบ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถนำความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ต่อไป

การนำไปใช้ประโยชน์

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้รับการส่งเสริมด้านความคิดเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับความสำเร็จทั้งในด้านการศึกษาและในด้านการทำงานในอนาคต อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นต้นแบบกรณีศึกษาในการคิดเชิงสร้างสรรค์ให้ตรงกับความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เพิ่มพูนสมรรถนะการเรียนรู้เชิงลึก รู้จริงอย่างชัดเจน โดยปรับเปลี่ยนการเรียนรู้จากวิธีการเดิม ไปสู่การค้นหาแนวทางกระตุ้นศักยภาพในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อันจะนำมาซึ่งพลังแห่งความคิดสร้างสรรค์ที่ซ่อนอยู่ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและต่อส่วนรวมด้วยความสุข โดยความสุขดังกล่าวที่ได้จากการเรียนรู้จะนำไปสู่การพัฒนาของตนเอง เรียนรู้สิ่งอื่นด้วยความตั้งใจ ใส่ใจ และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

ได้จริง นอกจากนั้นแล้ว ยังสามารถใช้เป็นแนวทางพื้นฐานให้ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนำไปต่อยอดในการออกแบบที่อ้างอิงจากสิ่งแวดล้อมธรรมชาติรอบตัว จากการศึกษาด้วยประสาทสัมผัสทางสายตา ประยุกต์ใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์ต่อยอดแนวคิด โดยมุ่งเน้นไปที่ประเด็นสำคัญของวิถีจัดการวัสดุที่เข้าถึงได้ง่ายทั่วไปในท้องตลาด วัสดุที่สามารถอธิบายคำศัพท์ในภาษามือไทย และราคาที่มีความเป็นไปได้ในการเริ่มต้นหัตถกรรมเชิงพาณิชย์ สร้างสรรค์ประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้อย่างยั่งยืน ซึ่งประโยชน์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงผลการวิจัยสามารถใช้เป็นต้นแบบที่นำไปสู่การคิดเชิงสร้างสรรค์ของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ดังที่ได้ทำการสำรวจไว้ถึงสภาพ รูปแบบและปัญหา เพื่อนำมาเป็นข้อมูลของการพัฒนาต้นแบบ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลงานสร้างสรรค์ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่อง “การออกแบบเครื่องประดับและอุปกรณ์ประกอบตกแต่งเพื่อเป็นต้นแบบการเรียนรู้ในการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน” ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนสนับสนุนการวิจัย นวัตกรรม และการสร้างสรรค์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หมายเลขใบรับรอง COA 66.0428-032

References

- [1] Notification of Department of Social Development and Welfare Re : Type of disabilities and accessibility information, B.E. 2552 (B.E. 2552). *Royal Thai government gazette*. amended (No. 126) Special Section 77. pp. 2-4.
- [2] Niyomtham, S. (1995). *Hearing impaired: The impact of psychology education and society* (2nd ed.). Srinakarinwirot Prasarnmit University. (In Thai)
- [3] Chansongsang, W. (2006). *Sound from the silence world: color of life and movement in deaf society*. p. 8-15. Sarmlada. (In Thai)
- [4] Kelly, D. (2013, July 19). *Welcome to the virtual crash course in design thinking*. <http://dschool.stanford.edu/dgjf/>
- [5] Dam, R. & Siang, T. (2022, May 27). *The history of design thinking*. <https://www.interactiondesign.org/literature/article/design-thinking-get-a-quick-overview-of-the-history>
- [6] Kunanun, P. (2017, 16 January). *Waldorf education*. http://phrapitiporn.blogspot.com/2017/01/waldorf-education_14.html (In Thai)
- [7] Thamsang, M. (2011, September 19). *The study of deaf children*. <http://www.deafthai.org> (In Thai)
- [8] Office of the Civil Service Commission. (2017). *Creative thinking*. Office of the Civil Service Commission. (In Thai)
- [9] Wongyai, V. & Patphol, M. (2020). *Creative learning*. (1st ed.). Jaransanitwong Printing. (In Thai)

ความภักดีของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียที่มีต่อจุดหมายปลายทาง
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
Malaysian Tourist Loyalty towards Destinations
in Hat Yai District, Songkhla Province

อาณา หมดอด¹ และพงศภัค แซ่เลี้ยว^{1*}

Arna Mad-ad^{1*} and Pongsapak Saeliow^{1*}

¹ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

¹ Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand

*Corresponding author: E-mail address: pongsapak.s@tsu.ac.th

(Received: March 15, 2024; Revised: August 5, 2024; Accepted: August 14, 2024)

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบและโมเดลสมการเชิงโครงสร้างของความภักดีของนักท่องเที่ยวในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เนื่องจาก เมืองหาดใหญ่ ในปัจจุบันถือเป็นเมืองที่มีความเจริญตั้งอยู่ทางภาคใต้ตอนล่าง เป็นเมืองพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายทางศาสนาและคตินิยมที่สำคัญของภาคใต้ ส่งผลให้เมืองหาดใหญ่ถือได้ว่าเป็นจุดหมายที่สำคัญของนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียจำนวน 400 คน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและโดยใช้สมการโครงสร้าง Structural Equation Modeling (SEM) ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของอิทธิพลทางตรงมาจากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.85 รองลงมาคือภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.23 ตามลำดับ และในส่วนของผลกระทบทางอ้อมพบว่า ความภักดีของนักท่องเที่ยวมาเลเซียได้รับอิทธิพลทางอ้อมมาจากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวโดยผ่านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.78 ดังนั้นความสอดคล้องโดยรวมมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัดได้ (AVE) เท่ากับ 0.70-0.76 ค่าความเชื่อมั่นรวมของตัวแปรแฝง (CR) เท่ากับ 0.89-0.91 (ค่าสถิติ Chi square/df=1.26, P-value=0.12, RMSEA=0.03, GFI=0.98, AGFI=0.97) ดังนั้น ภาครัฐบาลควรออกนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและเพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

คำสำคัญ: อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม ความภักดี

Abstract

The objective of this study was to analyze the components and structural equation model of tourist loyalty in Hat Yai District, Songkhla Province. Hat Yai is currently a thriving city in the lower southern region of Thailand, known for its multicultural diversity, significant religious variety, and crucial transportation hub. These factors make Hat Yai a major destination for international tourists. The sample used in this study comprises 400 Malaysian tourists. Confirmatory factor analysis and Structural Equation Modeling (SEM) were employed in the analysis. The study's results indicated that the most substantial direct influence on tourist loyalty came from tourist satisfaction, with an effect size of 0.85. This is followed by the destination image, which had an effect size of 0.23. In terms of indirect effects, it was found that Malaysian tourist loyalty was indirectly influenced by tourist satisfaction through the destination image with an effect size of 0.78. The overall fit indices indicated that the model aligns well with the empirical data. The average variance extracted (AVE) values ranged from 0.70 to 0.76, while the composite reliability (CR) values ranged from 0.89 to 0.91 (Chi-square/df = 1.26, P-value = 0.12, RMSEA = 0.03, GFI = 0.98, AGFI = 0.97). Therefore, the government should implement policies to promote tourism by developing comprehensive tourism development plans and enhancing the diversity of tourism formats. This can be achieved by promoting the development of new tourist attractions and encouraging greater community involvement.

Keyword: Direct Effect, Indirect Effect, Loyalty

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสร้างแรงจูงใจที่สำคัญของประเทศในภาวะการระดับการจ้างงานและระดับรายได้ทางธุรกิจสูงถึง 4.09 แสนล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 28.04) [1] โดยทวีปเอเชียเป็นหนึ่งในทวีปที่มีส่วนสำคัญในด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เนื่องจาก ทวีปเอเชียได้จัดทำข้อตกลงร่วมกันในการสร้างกรอบความร่วมมือทางธุรกิจระหว่างประเทศอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลักดันความร่วมมือทางด้านภาคการท่องเที่ยวเป็นผลทำให้มีอัตราการขยายตัวของบริษัทท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.5 [2] ภายหลังจากการประกาศขององค์การอนามัยโลกเพื่อรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 (ภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข) [3] ส่งผลให้รัฐบาลออกมาตรการสำหรับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ภาคประชาชน รวมไปถึงธุรกิจด้านบริการ (โรงแรม ร้านอาหารและสายการบิน) โดยการประกาศล็อคดาวน์และการเว้นระยะห่างทางสังคม [4] กลยุทธ์เหล่านี้สามารถป้องกันการแพร่กระจายของโควิด-19 ได้โดยการห้ามรวมตัวของผู้คนและลดอัตราการติดต่อของเชื้อ [5]

หากพิจารณาผลกระทบของการแพร่ระบาดของโควิด-19 ต่อภาคธุรกิจในประเทศไทย พบว่าเมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้เข้าพักในปี พ.ศ. 2562 และ พ.ศ. 2563 มีจำนวนผู้เข้าพักลดลงอย่างมีนัยสำคัญจาก 39.9 ล้านคนต่อปี เหลือเพียงแค่ 6.7 ล้านคนต่อปี (อัตราเข้าพักลดลงร้อยละ 83.2) [6] ภายหลังจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ธุรกิจท่องเที่ยวขนาดกลางและขนาดใหญ่ต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) ที่เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อธุรกิจเชิงพาณิชย์ เช่น Chat Bot, Mobile Booking และ Big data [7] เป็นผลทำให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับธุรกิจท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ขับเคลื่อนธุรกิจภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) ซึ่งเป็นหนึ่งในความท้าทายที่สำคัญของผู้ประกอบการในการสร้างความยั่งยืนและการยกระดับภาคบริการสมัยใหม่

ปัจจุบันจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวของไทยได้รับความนิยมอย่างมากในฐานะความหลากหลายทางด้านพหุวัฒนธรรม โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สำคัญของไทย ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวมาเลเซีย โดยมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวประมาณ 47,272 บาทต่อคนต่อครั้ง [8] ส่งผลให้นักท่องเที่ยวมาเลเซียจึงมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทย ดังนั้น การดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้นั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความภักดีของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ [9] ซึ่งจะทำให้ธุรกิจเกิดความได้เปรียบในแข่งขัน นอกจากนี้ ภาคธุรกิจจำเป็นต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวมาเลเซียเป็นเป้าหมายสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด (Marketing Strategy) และการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่ดี (Destination Image) จากทบทวนวรรณกรรมพบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวของชาวมาเลเซียจะให้ความสำคัญการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรมมากที่สุด ได้แก่ การท่องเที่ยวตามตลาดนัดและวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น โดยแรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวมาเลเซียตัดสินใจมาท่องเที่ยวซ้ำ ได้แก่ แรงจูงใจทางเครือข่ายสัมพันธ์ทางสังคมและแรงจูงใจทางความคุ้มค่าในตัวเงิน ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในการศึกษาความภักดีของนักท่องเที่ยวมาเลเซีย

สงขลาเป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีรายได้สูงถึง 2.4 แสนล้านบาทต่อปี [11] โดยธุรกิจท่องเที่ยวถือเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เนื่องจาก จังหวัดสงขลามีพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษติดกับชายแดนมาเลเซีย ส่งผลให้อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลามีอัตราการเติบโตทางธุรกิจท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.03 ต่อปี

ดังนั้นการกำหนดกลยุทธ์ทางตลาดจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินธุรกิจเพื่อสร้างคุณค่าต่อนักท่องเที่ยว (Customer Value) ซึ่งจะนำไปสู่ความภักดีของนักท่องเที่ยวและสร้างกำลังซื้อและช่องทางการตลาด [12] ดังนั้น ความภักดีของนักท่องเที่ยวเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากความประทับใจโดยจะแสดงออกมาในเชิงพฤติกรรมของการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำและการแนะนำบอกต่อ ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มรายได้ให้กับองค์กรและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง [13] ทำให้องค์กรประหยัดค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมทางการตลาด [14]

เมืองหาดใหญ่ในปัจจุบันถือเป็นเมืองที่มีความเจริญตั้งอยู่ทางภาคใต้ตอนล่าง เป็นเมืองพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายทางศาสนา หาดใหญ่เป็นทางคมนาคมที่สำคัญของภาคใต้ สะดวกสบายทั้งการเดินทางในประเทศและเป็นเมืองที่มีชายแดนเชื่อมต่อกับต่างประเทศอย่างมาเลเซีย ทำให้หาดใหญ่เป็นจุดหมายปลายทางที่นิยมของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากเพราะการเดินทางที่สะดวก ซึ่งจากข้อมูลสถิติพบว่า นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวหาดใหญ่เป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย โดยนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียส่วนใหญ่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา 7-8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 55.30 รองลงมาคือ 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 23.50 ต่อมาเดินทางมาท่องเที่ยว 5-6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.80 และ 3-4 ครั้งคิดเป็นร้อยละ 5 [27] ดังนั้น การศึกษาความภักดีของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียมีความสำคัญ เนื่องจาก หาดใหญ่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนที่มากที่สุดในตลาดท่องเที่ยวต่างชาติของหาดใหญ่ การที่นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียเดินทางกลับมาท่องเที่ยวหาดใหญ่อย่างต่อเนื่อง แสดงถึงความพึงพอใจและความผูกพันกับแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว ดังนั้น การศึกษาความภักดีจึงเป็นการวัดประสิทธิภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากตลาดสำคัญนี้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความภักดีของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียที่มีต่อจุดหมายปลายทางอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่อทำการตรวจสอบว่าความภักดีของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียนั้น ประกอบด้วยองค์ประกอบเชิงยืนยันหรือไม่ และในแต่ละองค์ประกอบเชิงยืนยันสิ่งใดเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย เพื่อจะได้ทราบว่าเป็นการบริหารจัดการในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ควรเรียงลำดับความสำคัญสิ่งใดมากที่สุดเพื่อให้ได้รูปแบบการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพและตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมาย ผลวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในพื้นที่ในการบริหารจัดการกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อสร้างความประทับใจในการมาท่องเที่ยวซ้ำ และนำไปสู่ความสำเร็จทางธุรกิจท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว แรงจูงใจและความภักดีของนักท่องเที่ยว
2. ศึกษาตัวแบบโครงสร้างความภักดีของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียที่เข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของ ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ความพึงพอใจและแรงจูงใจที่มีผลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การศึกษาค้นคว้านี้เป็นประโยชน์แก่หน่วยงานภาครัฐ ในการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และนโยบายที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว อาทิ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เป็นต้น ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าสามารถนำไปปรับใช้ภายในพื้นที่ เพื่อให้สอดคล้องกับอุปสงค์ด้านการท่องเที่ยว ซึ่งข้อค้นพบที่ได้บ่งชี้ถึงโครงสร้างความภักดีของนักท่องเที่ยวเป็นแรงจูงใจทำให้บุคคลตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว อำเภอบ้านนา

2. การศึกษาค้นคว้านี้เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานเอกชน อาทิ ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว การขนส่ง ที่พักโรงแรม ร้านอาหาร การนำเที่ยว เป็นต้น ซึ่งธุรกิจที่เกี่ยวข้องในด้านการท่องเที่ยวสามารถนำผลการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดและวางแผนในการจัดการธุรกิจ และส่งเสริมพัฒนาภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวอำเภอบ้านนาให้ประสบความสำเร็จได้

3. การศึกษาค้นคว้านี้เป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการในการพัฒนาโมเดลโครงสร้างความภักดีในแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการที่ก่อให้เกิดความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว อาทิ กระบวนการที่เกิดขึ้นก่อนการเดินทาง ระหว่างการเดินทาง และภายหลังการเดินทาง ซึ่งจากผลการศึกษานำไปสู่การพัฒนาโมเดลโครงสร้างความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวให้มีความแข็งแกร่งมากขึ้น

สมมติฐานงานวิจัย

1. สมมติฐานที่ 1 (H_1): ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
2. สมมติฐานที่ 2 (H_2): ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางตรงต่อความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยว
3. สมมติฐานที่ 3 (H_3): ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางตรงต่อความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยว
4. สมมติฐานที่ 4 (H_4): แรงจูงใจมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
5. สมมติฐานที่ 5 (H_5): แรงจูงใจมีอิทธิพลทางตรงต่อความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยว

กรอบแนวคิดวิจัย

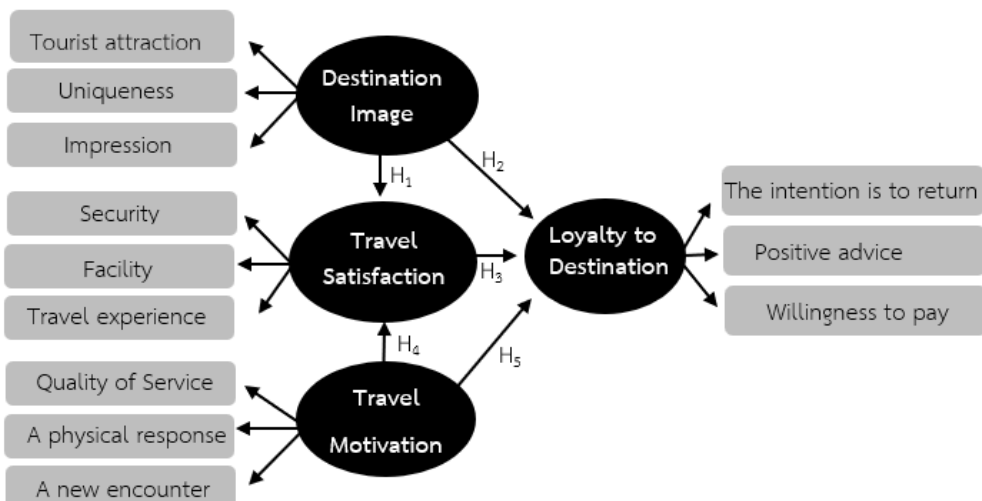

Figure 1 Conceptual Framework and research hypothesis

ทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า งานวิจัยของ Jaroenkriyawuth [23] ได้ศึกษารูปแบบกลยุทธ์การตลาดและการรับรู้คุณภาพบริการที่มีผลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า แรงจูงใจหลัก แรงจูงใจตั้ง และความพึงพอใจในการท่องเที่ยว มีอิทธิพลโดยตรงต่อความภักดีในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ แรงจูงใจยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความภักดีผ่านแรงจูงใจตั้งและความพึงพอใจในการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกัน แรงจูงใจตั้งก็มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความภักดีผ่านความพึงพอใจในการท่องเที่ยว ผลการศึกษานี้ได้รับการสนับสนุนจากเพิ่มเติมว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ประกอบด้วยสองปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยการตลาดและการรับรู้คุณภาพของกิจกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยที่ปัจจัยการตลาดมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ในทิศทางเดียวกัน โดยในการศึกษาของ Somchob [24] และ Muangmee et al. [25] ได้เพิ่มปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรมรวมไปถึงปัจจัยทางการตลาดมาวิเคราะห์ร่วมกับความภักดีของนักท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรมรวมไปถึงปัจจัยทางการตลาด ส่งอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์การสื่อสารการตลาดการท่องเที่ยว โดยตัวแปรปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวผ่านตัวแปรการสื่อสารการตลาด

ในการพัฒนารูปแบบสมการโครงสร้างความจงรักภักดีต่อจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย ได้มีการศึกษาของ Tangcharoensopon et al. [21] ซึ่งศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือตอนบน โดย Tangcharoensopon et al. [21] ผลการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวและความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยวมีอิทธิพลโดยตรงต่อความพึงพอใจในการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดการบอกต่อซึ่งสะท้อนถึงความภักดีต่อจุดหมายปลายทางสอดคล้องกับ Pradjuab & Chuwong [26] ได้พิจารณาตัวแปรด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวร่วมกับความภักดีของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยพบว่าภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยว อีกทั้งภาพลักษณ์ยังส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวผ่านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ในการศึกษาของ Dabpetch [22] ได้ทำการศึกษาประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยวิเคราะห์รูปแบบความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์การท่องเที่ยวกับคุณลักษณะของจุดหมายปลายทางเพื่อพิจารณาผลกระทบต่อความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและแบบจำลองสมการโครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะของจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อประสบการณ์การท่องเที่ยว และในขณะที่เดียวกันประสบการณ์การท่องเที่ยวมีอิทธิพล ต่อความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำ โดยคุณลักษณะของจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวยังมีอิทธิพลต่อความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียที่มีจุดหมายปลายทางที่อำเภอหาดใหญ่มีทั้งหมด 1,948,549 คน [15] โดยจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) โดยใช้สูตรของ Krejcie and Morgan ในการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง

สามารถคำนวณหาได้ทั้งหมด 400 คน โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ระยะเวลาในการเดินทางมาพักอย่างน้อย 1 วัน แต่ไม่เกิน 90 วัน มาเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้จะประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการโครงสร้างจากโปรแกรม AMOS และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ในรูปแบบของวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้

Table 1 Data Collection

Place	Number (people)	Variable	Question	Reliability
Greenway Market	100	Loyalty to Destination	7	0.81
Lee Gardens Plaza	100	Destination Image	11	0.92
Khlong Hae Floating Market	100	Travel Motivation	20	0.73
ASEAN Night Bazaar	100	Travel Satisfaction	13	0.79

จากตารางที่ 1 พบว่าในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทั้งหมด 4 สถานที่ ได้แก่ ตลาดนัดกรีนเวย์ บริเวณศูนย์การค้าลิการ์เดิน ตลาดน้ำคลองแห และตลาดนัดเปิดท้ายอาเซียนจำนวน 400 คน โดยตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้หลัก ๆ จะมีทั้งหมด 4 ตัวแปร ได้แก่ ความภักดีของนักท่องเที่ยว ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะมีข้อคำถามทั้งหมด 51 ข้อคำถาม โดยผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม (Reliability) พบว่า ค่า Reliability มีค่าอยู่ระหว่าง 0.79 ถึง 0.92 แสดงว่า ข้อคำถามที่ใช้ในการศึกษาสามารถใช้ในการศึกษามีความน่าเชื่อถือ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) จำเป็นต้องตรวจสอบลักษณะของการแจกแจงข้อมูลว่ามีการแจกแจงแบบปกติหรือไม่ (Normal Distribution) เพื่อวัดความเที่ยงตรงของข้อมูล (Validity) และความเชื่อมั่นของตัวแปร (Reliability) ตามเกณฑ์หรือไม่ โดยความเที่ยงตรงมี 2 ส่วนคือ

1.1) ค่าความเที่ยงตรง (Convergent validity) โดยวัดจากค่าน้ำหนัก (Loading) ควรจะมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป [10] และวัดด้วยค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้หรือที่เรียกว่า Average Variance Extracted (AVE) ควรจะมีค่ามากกว่า 0.5

1.2) ค่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) ผู้วิจัยจะวัดจากการหาค่าจากค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรระหว่างองค์ประกอบเทียบกับค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สามารถสกัดออกมาได้ (Average Variance Extracted: AVE)

1.3.) การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) สามารถทดสอบได้จากค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) เป็นตรวจสอบความเหมาะสมของตัวแปร โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาทั้งหมด 3 ท่าน โดยมีค่าคะแนนให้ใน 3 ระดับ คือ 1, 0 และ +1 ภายใต้ความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ โดยคำถามแต่ละข้อต้องมีค่า IOC ไม่ต่ำกว่า 0.5 โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พบว่า ค่า IOC มีค่าเท่ากับ 0.62-0.86 [12] จึงสรุปได้ว่า เครื่องมือสำหรับงานวิจัยมีค่าความสอดคล้องภายในชุดเดียวกัน

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สำหรับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ประกอบด้วย การทดสอบภาวะที่ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันมากเกินไป (Multicollinearity) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

2. ในการวิเคราะห์สมการโครงสร้างใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดล (Model Fit Index) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงตรงของตัวแปรแฝง (Construct Reliability: PC) จะสามารถพิจารณาว่าค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (Average Variance Extracted: PV) โดยค่า PV ต้องมีค่ามากกว่า 0.50 จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และขณะเดียวกันจะทำการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลทางตรง (Direct Effect) ค่าอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect) และค่าอิทธิพลรวม (Total Effect) ของแบบจำลอง

สรุปผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง ตัวแบบสมการโครงสร้างความภักดีของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียที่มีจุดหมายปลายทางอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Correlational Research) ในลักษณะของการศึกษาโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling)

Table 2 General information of the travelers.

Variable	Variable value	Quantity	Percentage
Sex	Male	169	42.3
	Female	231	57.8
Age	1) 13 – 20 years	97	24.3
	2) 21 – 30 years	173	43.3
	3) 31 – 40 years	103	25.8
	4) 41 – 51 years	27	6.8
Education level	1) Junior high school	3	0.8
	2) Senior high school	64	16.0
	3) Bachelor's degree	298	74.5
	4) Postgraduate degree	35	8.8
Occupation	Student/Undergraduate	143	35.8
	Employed	236	59.0
	Unemployed	18	4.5
	Retired	3	0.8
Status	Single	259	64.8
	Married	141	35.3
Averaged revenue per month (RM)	1) Less than 5,000	317	79.3
	2) 5,001-7,500	33	8.3
	3) 7,501-10,000	28	7.0
	4) 10,001-15,000	22	5.6
Total		400	100.0

ตารางที่ 2 พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 57.8 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 21-30 ปี ร้อยละ 43.3 ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.5 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.8 โสด รายได้ประมาณต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (RM) ร้อยละ 79.3 เป็นผู้รายได้ประมาณต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน

Table 3 Mean and standard deviation of the data

Observable Variable	$\bar{x}$	S.D.	MIN	MAX	Interpret Result
Destination Image	6.01	0.430	4	7	Mostly Agree
Tourist attraction	6.03	0.340	3	7	Mostly Agree
Uniqueness	6.05	0.249	3	7	Mostly Agree
Impression	6.01	0.339	3	7	Mostly Agree
Travel Satisfaction	5.89	0.420	3	7	Mostly Agree
Security	4.66	0.296	2	7	Agree
Facility	4.96	0.279	2	7	Agree
Travel experience	5.90	0.271	2	7	Mostly Agree
Travel Motivation	5.99	0.285	5	7	Mostly Agree
Quality of service	6.02	0.228	3	7	Mostly Agree
A physical response	5.95	0.275	2	7	Mostly Agree
A new encounter	5.89	0.238	3	7	Mostly Agree
Loyalty to Destination	6.18	0.529	3	7	Strongly Agree
The intention is to return to travel	6.11	0.449	3	7	Strongly Agree
Positive advice	6.18	0.259	2	7	Strongly Agree
Willingness to pay	6.17	0.715	3	7	Strongly Agree

ตารางที่ 3 พบว่า ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ตัวแปรสังเกตของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียที่มีจุดหมายปลายทางที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการวิเคราะห์ตัวแปรสังเกตพบว่า ค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่ของตัวแปรสังเกตได้อยู่ในระดับมาก โดยตัวแปรภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 6.01 ตัวแปรความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5.89 ตัวแปรแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5.99 และตัวแปรความภักดีของนักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 6.18

ตารางที่ 4 Model fit testing

Latent variable	Internal components	Factor Loading	AVE	convergent validity	Discriminant validity
1. Destination Image	Tourist attraction	0.53	0.72	0.91	
	Uniqueness	0.63			
	Impression	0.54			
2. Travel Satisfaction	Security	0.91	0.72	0.91	0.57
	Facility	0.74			
	Travel experience	0.82			
3. Travel Motivation	Quality of service	0.89	0.70	0.87	
	A physical response	0.73			
	A new encounter	0.72			
4. Loyalty to Destination	Willingness to pay	0.69	0.76	0.89	
	Positive advice	0.81			
	The intention is to return	0.91			

จากภาพที่ 4 พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาอยู่ระหว่าง 0.54-0.91 ซึ่งเป็นค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า 0.30 ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่า AVE มีค่าองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.70-0.76 ซึ่งเป็นค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า 0.50 จึงเป็นค่าที่เหมาะสม ตลอดจนค่า CR ขององค์ประกอบพบว่ามีค่าระหว่าง 0.89-0.91 ซึ่งมีค่า > 0.60 เมื่อพิจารณาค่าสถิติทั้ง 3 ส่วน สามารถสรุปได้ว่าตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีความน่าเชื่อถือและมีความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminate Validity)

Table 5 Testing the factors affecting tourist loyalty

Latent variable	Observable variable	SE	t	R ²	
1. Destination Image	Tourist attraction	0.63***	0.03	4.09	0.45
	Uniqueness	0.84***	0.11	7.63	0.70
	Impression	0.66***	0.04	4.26	0.45
2. Travel Satisfaction	Security	0.70***	0.03	3.20	0.39
	Facility	0.65***	0.03	4.15	0.46
3. Travel Motivation	Travel experience	0.78***	0.03	3.80	0.42
	Quality of service	0.82***	0.03	4.10	0.67
	A physical response	0.60***	0.08	6.90	0.44
	A new encounter	0.69***	0.03	3.00	0.52
4. Loyalty to Destination	Willingness to pay	0.69***	0.03	6.09	0.52
	Positive advice	0.80***	0.17	4.70	0.64
	The intention is to return	0.65***	0.09	7.102	0.18

* p= 0.10, ** p= 0.05, *** p= 0.01

ตารางที่ 5 พบว่า ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า **องค์ประกอบที่ 1** ด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวมีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.63-0.84 โดยตัวแปรที่สำคัญที่สุดคือ ความเป็นเอกลักษณ์ (ค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.84) และมีความผันแปรร่วมระหว่างองค์ประกอบ (R^2) ร้อยละ 70 **องค์ประกอบที่ 2** ด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.65-0.78 โดยตัวแปรที่สำคัญที่สุดคือ ประสบการณ์การท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.78) และมีความผันแปรร่วมระหว่างองค์ประกอบ (R^2) ร้อยละ 42 **องค์ประกอบที่ 3** ด้านแรงจูงใจมีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.60-0.82 โดยตัวแปรที่สำคัญที่สุดคือ คุณภาพการบริการ (ค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.82) และมีความผันแปรร่วมระหว่างองค์ประกอบ (R^2) ร้อยละ 67 และ **องค์ประกอบที่ 4** ด้านความภักดีของนักท่องเที่ยวมีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.65-0.80 โดยตัวแปรที่สำคัญที่สุดคือ ความตั้งใจแนะนำบอกต่อ (ค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.80) และมีความผันแปรร่วมระหว่างองค์ประกอบ (R^2) ร้อยละ 64

Table 6 Relationship path analysis and hypothesis testing

Model impact	Hypothesis	Relationship Structure	Coefficient model			result
			Total Effect	Direct Effect	Indirect Effect	
Direct Effect	H ₄	Motivation → Satisfaction	0.87	0.87***	-	Agree
	H ₁	Image → Satisfaction	0.66	0.66***	-	Agree
	H ₂	Image → Loyalty	0.78	0.78***	-	Agree
	H ₃	Satisfaction → Loyalty	0.85	0.85***	-	Agree
	H ₅	Motivation → Loyalty	0.50	0.50***	-	Agree
Indirect Effect	Image → Satisfaction → Loyalty		0.56	-	0.56***	-
	Motivation → Satisfaction → Loyalty		0.73	-	0.73***	-

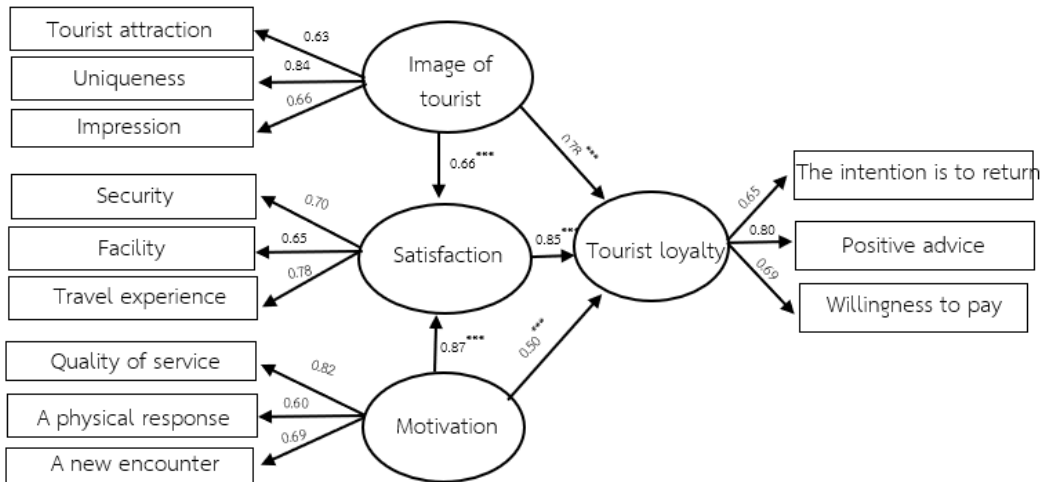
* p= 0.10, ** p= 0.05, *** p= 0.01

ตารางที่ 6 พบว่า เมื่อวิเคราะห์สมการโครงสร้างของปัจจัยที่มีผลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวมาเลเซีย ที่มีจุดหมายปลายทางที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และเมื่อพิจารณาปัญหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ Multicollinarity พบว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษาทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ หมายความว่า แบบจำลองเชิงโครงสร้างไม่พบปัญหา Multicollinarity และหากพิจารณาเป็นอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม พบว่า ผลกระทบของอิทธิพลทางตรงมาจากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.85 รองลงมาคือภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.78 ตามลำดับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 นอกจากนี้เมื่อผู้วิจัยทำการพิจารณาผลกระทบทางอ้อม พบว่า ความภักดีของนักท่องเที่ยวมาเลเซียได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวโดยผ่านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.78

Table 7 Indicators of model consistency with empirical data

Statistical value	Model	Criterion	Result
	51.82	-	-
Df	41	-	-
χ^2/df	1.26	< 2	Pass
P-value	0.12	>0.05	Pass
RMSEA	0.03	<0.05	Pass
CFI	0.98	>0.9	Pass
TLI	0.97	>0.9	Pass

ตารางที่ 7 ผลการประมาณค่าสมการโครงสร้างของปัจจัยที่มีผลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวมาเลเซีย โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ค่าดัชนีทั้งหมดที่นำมามาพิจารณาผ่านเกณฑ์ตามแนวคิดและทฤษฎี หมายความว่า สมการเชิงโครงสร้างของการศึกษาคั้งนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

Figure 2 Pattern of tourist loyalty towards tourist attraction in Hatyai District Songkhla Province

อภิปรายผล

ผลการศึกษาที่ 1 พบว่า ตัวแปรแรงจูงใจมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.87 สอดคล้องกับสมมติข้อที่ 5 (H_5) ในทิศทางเดียวกัน และซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Monoarfa et al [18] พบว่า คุณลักษณะของศาสนาอิสลามและแรงจูงใจส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมุสลิมในเวลาเดียวกัน จากผลการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ได้ชัดเจนรวมไปถึงมีกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย เช่น กิจกรรมทางน้ำและการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนั้น เมื่อนักท่องเที่ยวมีการรับรู้ถึงคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยวที่ตรงตามความต้องการของตนเอง จะส่งผลให้ความพึงพอใจในสถานที่และจะนำไปสู่การสร้างภาพประทับใจ

ผลการศึกษาที่ 2 พบว่า ตัวแปรภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางตรงต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.78 สอดคล้องกับสมมติข้อที่ 2 (H_2) ในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับ Papadimitriou [16] พบว่า ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่ดีจะนำไปสู่การกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ ซึ่งจากผลการศึกษาผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า อำเภอดงหลวง จังหวัดสงขลา มีภาพลักษณ์ที่ดีในด้านของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมถึงความใส่ใจของคนพื้นที่ที่มีต่อกลุ่มนักท่องเที่ยว ส่งผลให้สามารถสร้างความประทับใจแรกที่ดีในจิตใจของนักท่องเที่ยวมาเลเซียรวมถึงสร้างการจดจำที่ดีและจะมีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวมาเลเซีย

ผลการศึกษาที่ 3 พบว่า ตัวแปรแรงจูงใจของแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางตรงต่อความภักดีของนักท่องเที่ยว โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.50 สอดคล้องกับสมมติข้อที่ 4 (H_4) ในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับงานของ Choosuan & Sakulkijarn [19] แรงจูงใจในการท่องเที่ยวในด้านสิ่งดึงดูด ด้านกิจกรรม และด้านการเข้าถึงมีอิทธิพลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการที่พักในเกาะล้าน จังหวัดชลบุรีในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวที่มีธรรมชาติและทิวทัศน์ที่สวยงาม ชายหาดที่ขาวสะอาด เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อนและทำกิจกรรม อีกทั้งยังมีสถานที่พักผ่อนจำนวนมากเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว จากผลการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ในประเทศมาเลเซียเป็นหนึ่งประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมจำนวนน้อยซึ่งแตกต่างจากอำเภอดงหลวง จังหวัดสงขลาที่มีมรดกวัฒนธรรมที่หลากหลาย เช่น โบราณสถานรวมถึงไปถึงประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม ส่งผลให้เป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่สามารถกระตุ้นความต้องการของนักท่องเที่ยวมาเลเซียและสร้างประสบการณ์ที่ดีซึ่งจะมีผลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาที่ 4 พบว่า ความภักดีของนักท่องเที่ยวมาเลเซียได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวโดยผ่านความพึงพอใจแหล่งท่องเที่ยว โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.73 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรภัทร์ ธรรมเจริญไกรและณัฐพล อัสสระรัตน์ [17] พบว่า เมื่อแรงจูงใจเพิ่มขึ้นร่วมกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว จะส่งผลให้เกิดความภักดีของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจากผลการศึกษาผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า อำเภอดงหลวง จังหวัดสงขลา เป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่เก่าแก่จึงเป็นภาพลักษณ์ที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวรวมถึงในปัจจุบันอำเภอดงหลวง จังหวัดสงขลา ได้มีการขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้หลากหลาย เช่น งานเทศกาลประจำปีและงานวัฒนธรรมเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวมาเลเซียในช่วงเทศกาลท่องเที่ยวและสร้างการจดจำในการท่องเที่ยวและความภักดีในการเที่ยวซ้ำในทุกปี

ผลการศึกษาที่ 5 พบว่า ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.66 สอดคล้องกับสมมติข้อที่ 1 (H_1) ในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับงานของ Tangcharoensopon et al [21] ผลการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวและความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยวมีอิทธิพลโดยตรงต่อความพึงพอใจในการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า อำเภอดงหลวงมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ รวมถึงเทศกาลวัฒนธรรมของชาวหาดใหญ่ เช่น เทศกาลอาหารและเทศกาลประเพณีท้องถิ่น ซึ่งแตกต่างจากวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวมาเลเซีย ล้วนเป็นปัจจัยที่สร้างภาพลักษณ์เชิงบวกและส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังนั้น ภาพลักษณ์ของอำเภอดงหลวงจึงสามารถดึงดูดชาวมาเลเซียให้มาท่องเที่ยวและสร้างความประทับใจได้

ผลการศึกษาที่ 6 พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวโดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.85 สอดคล้องกับสมมติข้อที่ 3 (H₃) ในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับงานของ Christina Geng-Qing Chia & Li Panc [20] ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อการตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง การบอกต่อคนรู้จักของนักท่องเที่ยว และเจตนาเชิงพฤติกรรมเพราะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีภาพลักษณ์ที่ดีในด้านของทรัพยากรธรรมชาติและความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรม รวมไปถึงความใส่ใจของคนในพื้นที่ที่มีต่อกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย ส่งผลให้สามารถสร้างความประทับใจแรกที่ดีในจิตใจของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียรวมถึงสร้างการจดจำที่ดีซึ่งจะมีผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวสงอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น ธุรกิจท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและรักษามาตรฐานคุณภาพด้านการบริการเชิงพื้นที่ ควรจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวในอำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ควรปรับปรุงอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพ ส่งเสริมกิจกรรมท้องถิ่น และใช้สื่อออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ที่ดีผ่าน influencer ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เพื่อนำเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจของจังหวัด

ผลการศึกษา พบว่า แรงจูงใจมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบูรณาการศาสตร์ความรู้ทางด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวให้มีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากภูมิลำเนาเดิม เพื่อสร้างแรงจูงใจและยกระดับความภักดีของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย รวมถึงการสนับสนุนธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่ให้มีการออกแบบกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสม ควรให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย โดยใช้สื่อออนไลน์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการโปรโมทสถานที่ท่องเที่ยว การจัดทำแคมเปญการตลาดที่ตรงกลุ่มเป้าหมาย และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่

ผลการศึกษา พบว่า แรงจูงใจของแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางตรงต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย ดังนั้น ภาครัฐบาลควรออกนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและเพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควบคู่กับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่และให้ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมมากขึ้น และสนับสนุนภาคเอกชนให้เข้ามามีบทบาทในการลงทุนและฝึกอบรมกำลังคนในธุรกิจการท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐควรนำเสนอแหล่งเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญ โดยให้ความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นประวัติศาสตร์ เช่น พื้นที่อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะครั้งต่อไป

ในการวิเคราะห์แบบจำลองเชิงโครงสร้าง (SEM) เพื่อเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยว และใช้ผลลัพธ์ในการปรับปรุงกลยุทธ์การตลาดและการพัฒนาแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังนั้น งานวิจัยในอนาคตที่มีความต้องการศึกษาความภักดีของนักท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญกับการศึกษาความภักดีของนักท่องเที่ยวเฉพาะเจาะจง เช่น ด้านวัฒนธรรม ด้านอาหารหรือด้านสุขภาพ เป็นต้น

Reference

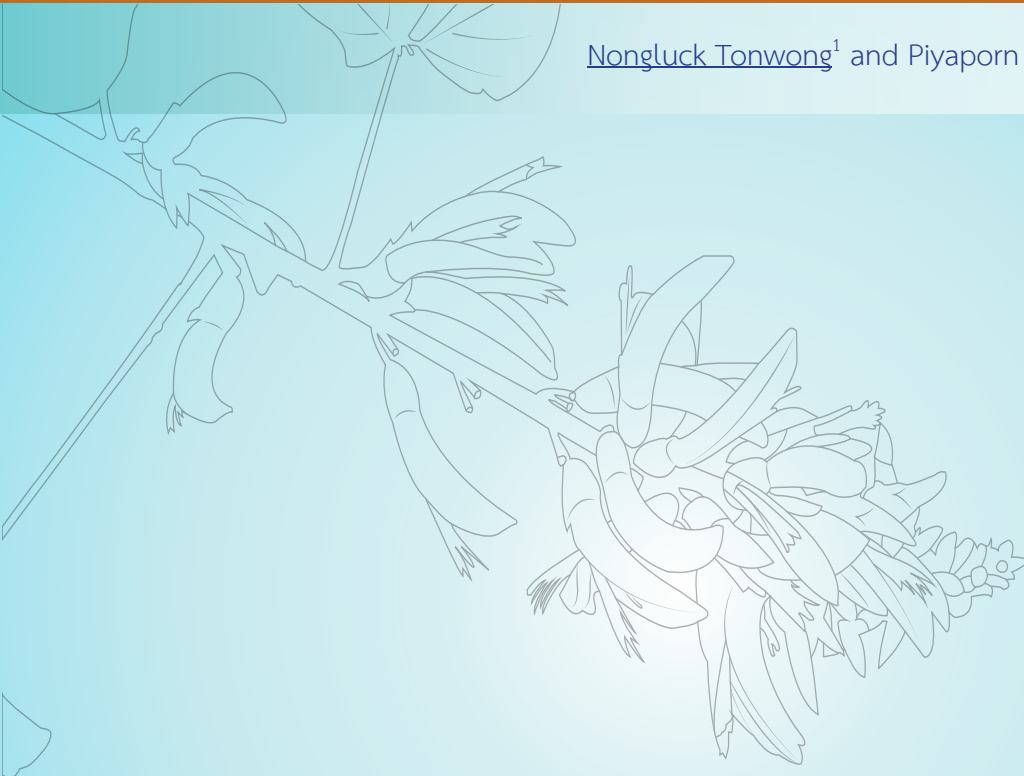
- [1] Economics Academic Service Center Thammasat University. (2019). *Proportion of value of creative industries for the year 2018*. <https://www.cea.or.th>.
- [2] WTTC (2020). *Travel and tourism- global economic impact and trends 2020*. <https://wttc.org/Research/>
- [3] Abid, K., Bari, Y. A., Younas, M., Tahir Javaid, S., & Imran, A. (2020). Progress of COVID-19 epidemic in Pakistan. *Asia Pacific Journal of Public Health*, 32(4), 154-156. DOI: 10.1177/1010539520927259
- [4] Brodeur, A., Gray, D., Islam, A., & Bhuiyan, S. (2021). A literature review of the economics of COVID-19. *Journal of economic surveys*, 35(4), 1007-1044. <https://doi.org/10.1111/joes.12423>
- [5] Greenstone, M., & Nigam, V. (2020). Does social distancing matter? University of Chicago, *University of Chicago, Becker Friedman Institute for Economics Working Paper*, 2020(26), 1-19. DOI:10.2139/ssrn.3561244
- [6] Thailand Development Research Institute. (2021, February 14). *Analyzing the impact of covid-19 on the tourism business*. <https://tdri.or.th/2021/02/covid-112/>
- [7] Saichumin, J., & Srinaruewan, P. (2023). *Strategy and transformation for tourism entrepreneurs to compete in the market in the digital age* [Master's Thesis, Maejo University]. Maejo University Library. <http://ir.mju.ac.th/dspace/handle/123456789/1662>
- [8] Tourism Authority of Thailand. (2018). *Thai tourism sees growth in line with the target*. *TAT news*. <https://www.tatnews.org/2018/12/thai-tourism-seesgrowth-in-line-with-the-target/>
- [9] Klinthongchai, C., & Lakpech, P. (2018). Antecedents influencing the perceived destination competitiveness in the Andaman cluster for incentive travel using a Malaysian destination management company. *Phuket Rajabhat University Academic Journal*, 14(1), 103-118. http://webportal.pkru.ac.th/data_journals/
- [10] Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/002224378101800104>

- [11] Songkhla provincial agriculture and cooperatives office. (2023, February 6). *Information on agriculture and cooperatives, Songkhla Province, Document No. 8/2023*. <https://www.opsmoac.go.th>.
- [12] Hokta, D. (2020). *Effects of tourism and recreation business marketing strategies on the loyalty of Thai tourists visiting Trang* [Master's Thesis, Raja Mangala University of Technology Srivijaya]. Research Information System, RMUTSV. <https://riss.rmuts.ac.th/upload/doc/202110/nZS0SKwMp2d iRiGaXj5W/nZS0SKwMp2diRiGaXj5W.pdf>
- [13] Chermjorho, J. (2017). *House brand value that affects customer loyalty in Mueang District, Nakhon Ratchasima Province* [Master's Thesis, Raja Mangala University of Technology Isan].
- [14] Saymany, T., & Nilplub, (2019). The effect of tourism image and satisfaction on tourist loyalty in Vientiane Capital, Lao People's Democratic Republic. *RMUTI JOURNAL Humanities and Social Sciences*, 6(1), 126-141. <https://www.researchgate.net/publication/>
- [15] Ministry of Tourism & Sports. (2024, January 19). *Tourism statistics for 2023*. <https://www.mots.go.th/>
- [16] Papadimitriou, D., Kaplanidou, K. K., & Apostolopoulou, A. (2018). Destination image components and word-of-mouth intentions in urban tourism: A multigroup approach. *Journal of hospitality & tourism research*, 42(4), 503–527. DOI:10.1177/1096348015584443
- [17] Thummakriengkrai, W., & Assarut, N. (2020). Effect of travel motivation and tourist satisfaction on tourism information and experience sharing behavioral smartphone of foreign tourists in Thailand. *Chulalongkorn Business Review*, 42(2), 1-29. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CBSReview/>
- [18] Monoarfa, H., Rahayu, A., Adirestuty, F., Abu Karim, R., Bahtar, A. Z., Ahmad Nazari, Z., & Mahmud, N. (2022). The influence of Islamic attributes on tourist satisfaction with pull motivation as an intervening variable. *International Journal of Tourism Cities*, 8(1), 140-152. <https://doi.org/10.1108/IJTC-02-2021-0033>
- [19] Choosuan, N., & Sakulkijkarn, W. (2023). Integrated marketing communication, service quality, and tourism motivation influencing decision-making and loyalty of tourists using accommodations in Koh Lam, Chonburi Province. *Journal of KMITL Business School*, 13(1), 1-16. <http://ir-thesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/2080>
- [20] Christina Geng-Qing Chia, b., & Li Panc, G. D. C. (2018). Examining destination personality: Its antecedents and outcomes. *Journal of Destination Marketing & Management*, 9(3), 149-159. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2018.01.001>

- [21] Tangcharoensopon, A., Wongchawalitkul, B., & Saengsuwan, T. (2020). Structural equation model of Thai tourist loyalty towards destinations in northeastern Thailand. *Community Journal*, 14(2), 174-188. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sjss/article/view/246192>
- [22] Dabpetch, S. (2023). Testing a hierarchical travel constraints model of Thai tourists' family life cycle within the context of heritage destinations. *Journal of Business Management Burapha University*, 12(1), 1-25. <https://ojs.lib.buu.ac.th/index.php/business/article/view/8697>
- [23] Jaroenkriyawuth, S., Tawattana-Pradit, P., Anusasanun, S., & Donmuang, P. (2019). Cluster analysis of problem-solving and overcoming obstacles of vocational students. *Journal of Education, MMRU*, 7(2), 571-581. <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/edj/article/view/718>
- [24] Somchob, P. (2017). Marketing communication strategy model to attract tourism in Ubon Ratchathani Province. *Ubon Ratchathani Journal of Research and Evaluation*, 6(1), 29-38. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/ubonreseva/article/view/251031>
- [25] Muangmee, C., Soonsawad, N., Kijrrungrojarean, P., Panyasupat, R., & Bunuam, R. (2019). Tourist loyalty model towards tourist attractions in Samut Songkhram Province. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, 13(2), 125-137. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/trujournal/article/view/192733>
- [26] Pradjuab, M., & Chuwong, N. (2022). Causal factors influencing behavioral intention towards Red Lotus Sea tourism. *Journal of Management Sciences Udon Thani Rajabhat University*, 4(3), 101-115. <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/MSJournal/article/view/2847>
- [27] Kasikorn Research Center. (2023). *Business analysis*. <https://www.kasikornresearch.com>

An Analysis of Figurative Language and Values in American Culture in Taylor Swift's Song Lyrics

Nongluck Tonwong¹ and Piyaporn Punksirikul^{1*}

---

¹ Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, 40002, Thailand

*Corresponding author: E-mail address: ppiyaporn@kku.ac.th

(Received: March 31, 2024; Revised: September 1, 2024; Accepted: September 3, 2024)

Abstract

In America, the music and songs are favored diversely which can reflect American's ethnicity and diversity. This study aimed to 1) explore values in American culture in Taylor Swift's 20 songs based on actual performance on the weekly Billboard Hot 100 in January 2023 by applying Kohls' (1984) framework and 2) investigate linguistic aspects in the songs by using Reaske's (1966) framework to find out figurative language types used. The results can be summarized as follows: the most frequently used types of figurative language are symbol (26.79%) frequently used in *Bad Blood* and *Tim McGraw* and paradox (14.34%) used mostly in *Blank Space* and *Red*. The most frequently found values in American culture are directness/openness/honesty (26.46%) found mostly in *Blank Space*, *I Knew You Were Trouble* and *Bad Blood*, individualism/privacy (11.38%) (*Wildest Dreams*, *Shake it Off*, etc.) and future orientation (11.08%) (*You Belong With Me*, *Style*, etc.). To summarize the figurative language aspect, the present study found a greater number of figurative language types used in Taylor Swift's songs once compared with the previous studies: the present studies found 15 types. In terms of American culture, the present study also found other different American values in more extensive views: future orientation, practicality/efficiency, competition, time and its control, self-help and informality. The results of this present study could be used as a guideline for writers, authors, composers or artists to create their art works as well as teaching materials in English creative writing course and courses related to American culture.

Keywords: Figurative Language, American Culture, Values, Taylor Swift

Introduction

Language is the medium used among humans for communication, and language is delivered in the form of writing, speaking, or even body language. To communicate, there are always a message sender and a message recipient who are using a language as a medium to convey the message. Holloway and Cheney [1] stated that songs are messages which convey a lyricist's points of view to their audiences. Song is known as a part of literature as Meyer [2] explained that literature contains careful language use. Literature can contain several features, such as metaphor, rhyme, and alliteration which are open for interpretation.

As songs have been carefully written to convey people's attitudes, there have been several previous studies conducting an analysis of figurative language used in song lyrics. For example, Shodio [3] found six types of figurative language and meanings in anthem songs, and Puspitorini and Hamdani [4] who studied figurative language used in Coldplay's selected song lyrics, found four types of figurative language. The findings of these previous studies showed that songs did contain several types of figurative language; metaphor was found to be the most dominant type in the anthem songs while hyperbole was the most frequently used in Coldplay's song lyrics. However, the results found were fairly limited. Consequently,

the researchers of the present study were interested in exploring a wider range of figurative language used to creatively compose a song in a more profound perspective. The present study, hence, adopted Reaske [5] figurative language that contained 18 types and was originally used to analyze the poetry to analyze Taylor Swift's song lyrics. The researchers believed the results yielded would vary from the previous studies and contain a variety of figurative language used.

The reason why Taylor Swift's song lyrics was selected was that pop songs can easily convey messages to many groups of people who tend to effortlessly perceive the messages [6]. Taylor Swift's reputation has been recognized by a great deal of memorable awards she has received from a variety of music brands, such as 10 Grammy Awards and 23 Billboard Music Awards. Hirschberg [7] stated that Taylor Swift has been popular as her writing style in song lyrics is outstanding from other songwriters as she has elaborated her own life experience in the writings.

Figure 1. Taylor Swift

Source: <https://www.vogue.co.th/celebrity/article/psychology-of-taylor-swift>

In fact, Taylor Swift's song lyrics have been widely analyzed to find out figurative language, yet the results were fairly limited since pretty small group of figurative language were found in previous studies. For instance, Suriyawongpaisal [8] found only three types of figurative language used, and Lusiana, Aryawibawa, and Qomariana [9] found eight types of figurative language. The researchers firmly believed that the present study would gain different results from the previous studies as the researchers has collected a great number of types of figurative language from Reaske [5] to analyze the songs in deeper dimension. Furthermore, the researchers selected Taylor Swift's 20 songs based on actual performance on the weekly Billboard Hot 100 which were ranked in January 2023 while the previous studies selected the songs from a particular album.

In addition, many previous studies have studied only linguistic features from song lyrics, figurative language, and its meanings. To differentiate the present study from those previous studies, the researchers investigated both linguistic aspect (i.e. types of figurative language) together with explored the cultural aspects regarding American culture hidden in Taylor Swift's song lyrics. As Frith et al. [6] stated, social phenomena can be reflected through songs, and pop songs tend to convey shared cultural values. Therefore, lyrics which were written by Taylor Swift as an American would reflect American cultural values to a certain extent.

Ford [10] wrote that "music is like a time capsule." Music is capable of capturing events and incidents happening at that time, for eternity. For example, slang and the use of language at a particular time have been recorded in the music, and the listeners could tell when the songs were written from the language use. Moreover, music contains and mentions about people's lifestyles, such as foods, fashion trends, or celebrities.

As there is only a small number of previous studies studying figurative language and cultural aspects in parallel, the present study would yield elaborate newer and fresher results. Despite the Suriyawongpaisal's (2013) study [8] on figurative language and American cultural values, the present study was different in terms of the number of figurative language types and different framework of values in American culture used. The present study aimed to analyze values in American culture hidden by implementing Kohls (1984)'s framework [11] which consists of 13 values to gain wider results.

To conclude, the present study explored figurative language employed in Taylor Swift's 20 songs based on actual performance on the weekly Billboard Hot 100 by using Reaske (1966)'s framework [5] regarding figurative language types and to find out values in American culture hidden in the lyrics by applying Kohls (1984)'s framework [11] related to values in American culture.

Objectives

To explore figurative language employed in Taylor Swift's song lyrics

To explore values in American culture embedded in Taylor Swift's song lyrics

Methodology

The present study mainly employed qualitative methodology to elaborate the study results while quantitative methodology would be slightly applied to present numerical data which represents frequency of types of figurative language and values in American culture found in the song lyrics.

This study employed Reaske (1966)'s framework [5] regarding 18 figurative language types: personification, metaphor, simile, hyperbole, metonymy, irony, paradox, symbol, repetition, litotes, synecdoche, parallelism, oxymoron, alliteration, onomatopoeia, allusion, allegory, and antithesis. Furthermore, to study cultural aspects, Kohls (1984)'s framework [11] related to values in American culture was employed in the data analysis. The framework contained 13 values: personal control over the environment, change, time and its control, equality, individualism/privacy, self-help, competition, future orientation, action/work orientation, informality, directness/openness/honesty, practicality/efficiency, and materialism/acquisitiveness.

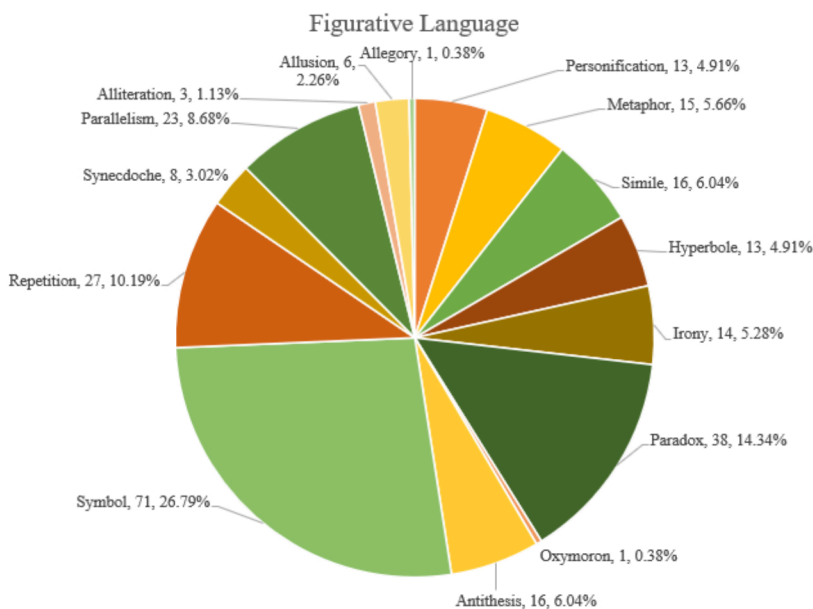
In data analysis, to gain the quantitative data, the researcher put lyrics of each song in a separate Words file and marked the parts with different abbreviations belonging to each type of figurative language and American value. Once all lyrics were analyzed, the researcher searched for the frequencies occurring of each abbreviation and entered the frequencies in the PowerPoint to create a pile chart which also calculated in a percentage.

For a qualitative study, it was necessary to take credibility and trustworthiness into account to certify the research quality. Credibility and trustworthiness of a qualitative research are comparable to reliability and validity in quantitative research [12]. Hence, triangulation which is one of the most popular and well-known methods was employed to assure the reliability and validity of the research as it has been widely used among numerous researchers. There are many types of triangulations which use different information sources to confirm and improve the clarity a research result, and the present study employed triangulation by involving an additional inter-rater with a similar academic and research background as the first author to analyze the data, ensuring precision, consistency, and reliability.

Results

Objective 1: To explore figurative language employed in Taylor Swift's song lyrics

From the data analysis, there were 15 types of figurative language employed in Taylor Swift's song lyrics shown in frequency and percentage as follows: Symbol (71, 26.79%), Paradox (38, 14.34%), Repetition (27, 10.19%), Parallelism (23, 8.68%), Simile (16, 6.04%), Antithesis (16, 6.04%), Metaphor (15, 5.66%), Irony (14, 5.28%), Personification (13, 4.91%), Hyperbole (13, 4.91%), Synecdoche (8, 3.02%), Allusion (6, 2.26%), Alliteration (3, 1.13%), Oxymoron (1, 0.38%), and Allegory (1, 0.38%).

Figure 2 Frequency and percentage of types of figurative language employed in Taylor Swift’s song lyrics

Symbol was the most frequently employed in the song lyrics for 71 times at 26.79%. Examples are shown as follows:

Table 1. Examples of symbol

Lyrics	Song
Still got scars on my back from your knife	<i>Bad Blood</i>
Walk in the streets with you in your worn-out jeans	<i>You Belong With Me</i>
He knelt to the ground and pulled out a ring	<i>Love Story</i>
He’s the song in the car I keep singing	<i>Teardrops On My Guitar</i>
September saw a month of tears	<i>Tim McGraw</i>

Symbol was the most frequently employed mostly in *Bad Blood* and *Tim McGraw*. There were several lines containing more than one symbol, for example:

Still got **scars** on my **back** from your **knife** (*Bad Blood*)

For the background of the song *Bad Blood*, Taylor Swift recounted the story of a platonic breakup she went through with a female friend after a long friendship. “Scars” mean bad things in the past done to the singer by someone which have still reminded her about those things until now; “back” means the situation that she was betrayed by her loved one; and “knife” means the cruel action that caused her to be upset, sad or hurtful.

September saw a month of tears (*Tim McGraw*)

Tim McGraw was written by Taylor Swift and Liz Rose, a songwriter, during Taylor Swift's freshman year at Hendersonville High School. Taylor Swift anticipated the eventual breakup with her senior boyfriend as he prepared to leave for college, so Taylor Swift channeled her complex emotions into writing the song. In the above line, "September" was compared as a month of tears as she and her boyfriend broke up in the month. Furthermore, "September" is believed to be a month of loneliness as it is the end of summer in America, leading to winter soon.

Also, there were several other symbols Taylor Swift often used in her songs, for example, "worn-out jeans". As widely well known, jeans are young men and women's choices of high character, the singer used this phrase to wistfully look back at her teenager time in the past.

Paradox was found to be the most second employed type of figurative language in the song lyrics for 38 times at 14.34%. Examples are shown as follows:

Table 2 Examples of paradox

Lyrics	Song
You made a rebel of a careless man's careful daughter	<i>Mine</i>
Rose garden filled with thorns	<i>Blank Space</i>
Forgetting him was like trying to know somebody you never met	<i>Red</i>
It's just wrong enough to make it feel right	<i>Sparks Fly</i>
Wondering if I dodged a bullet or just lost the love of my life	<i>I Don't Wanna Live Forever</i>

Paradox was found to be the second most employed type of figurative language in the song lyrics, and it was found mostly in *Blank Space* and *Red*. For the song *Blank Space*, there were several interesting lines containing paradox, for example:

Rose garden filled with **thorns** (*Blank Space*)

Taylor Swift, aged 26 at that time, revealed that the portrayal of her as a "psycho serial dater girl" by the media inspired her to write *Blank Space*. The song's lyrics portray it as an ironic and self-referential tribute to her character as a flirtatious woman from numerous romantic relationships Taylor Swift had been experiencing.

"Rose garden" is recognized as a beautiful place conveying romantic atmosphere, however, in the song, it was filled with thorns. The singer pointed out that a good-looking and beautiful thing can be dangerous and can harm people.

In *Red*, Taylor Swift wrote several lines using paradox to convey the situations that

she could not control and the situations that it was barely possible for her to move on from her ex-boyfriend. The lyric above indicates that it was hardly possible for her to forget him.

Repetition was found to be the third most used type of figurative language in the song lyrics for 27 times at 10.19%. Examples are shown as follows:

Table 3 Examples of repetition

Lyrics	Song
You say you're fine, I know you better than that	<i>You Belong With Me</i>
Hey, what you doing with a girl like that ?	
Can't stop , won't stop moving	<i>Shake it off</i>
And the fakers gonna fake	<i>You Belong With Me</i>
See the lights, see the party, the ball gowns	<i>Love Story</i>
And I used to say, " Never say never ..."	<i>We Are Never Ever Getting Back Together</i>

Repetition was found mostly in *Shake It Off* and *We Are Never Ever Getting Back Together*.

Can't **stop**, won't **stop** moving (*Shake It Off*)

Shake It Off was released in 2014. The song revolved around Taylor Swift's nonchalance towards her critics and their negative perception of her image. It served as the leading single from her album "1989", which marked Taylor Swift's transition into the pop genre. In the above lyric, Taylor Swift emphasized that nothing can stop her from being herself and enjoying her life by ignoring all haters.

We Are Never Ever Getting Back Together contained repetition in many parts, including the song title itself. **Never** say **never** means we should not say "I will never..." or "I will never go to..." because the future is unpredictable. However, Taylor Swift did not care, and she insisted to say "We Are Never Ever Getting Back Together" as she could not hold on to the toxic relationship anymore.

To conclude, the most frequently used types of figurative language were symbol, paradox and repetition. Symbol was predominantly used to refer to what Taylor Swift had memorized from her past relationships, whether in positive or negative ways, such as "ring" and "September", respectively. Paradox was mainly used in sad songs or unromantic songs rather than love songs, such as in *Red* and *Blank Space*. Repetition use was found in both sad songs and love songs in the similar proportions as repetition was used to emphasize a meaning of something both in good way and bad way. However, the least frequently used types of figurative language were alliteration, oxymoron, and allusion.

Objective 2: To explore values in American culture embedded in Taylor Swift’s song lyrics

There were 13 values embedded in Taylor Swift’s song lyrics shown in frequency and percentage as follows: directness/openness/honesty (86, 26.46%), individualism/privacy (37, 11.38%), future orientation (36, 11.08%), personal control over the environment (28, 8.62%), practicality/efficiency (22, 6.77%), competition (21, 6.46%), time and its control (20, 6.15%), self-help (20, 6.15%), informality (19, 5.85%), change (16, 4.92%), materialism/acquisitiveness (15, 4.62%), action/work orientation (4, 1.23%) and equality (1, 0.31%).

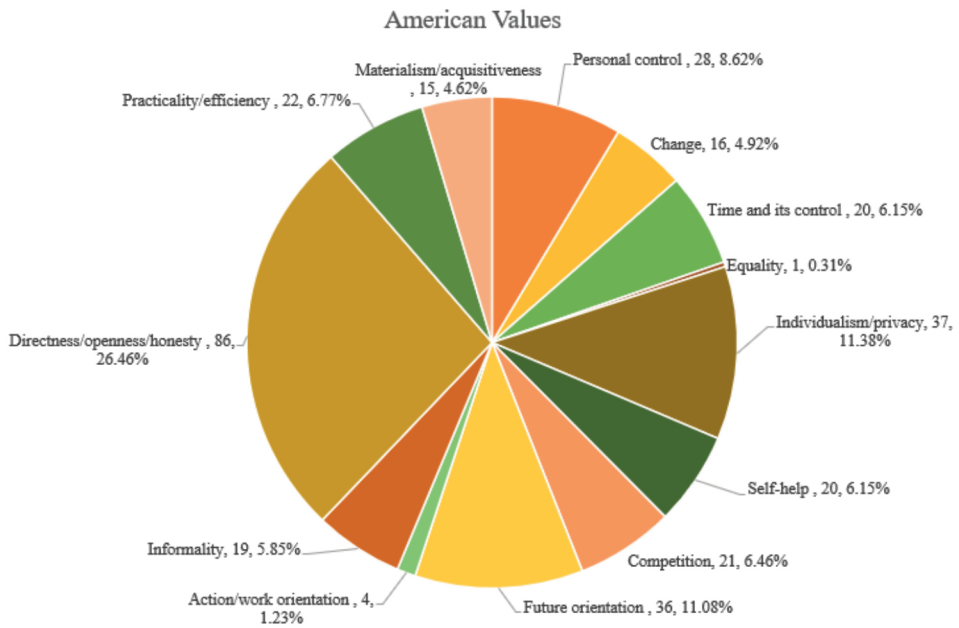

Figure 3 Frequency and percentage of values in American culture embedded in Taylor Swift’s song lyrics

Directness/openness/honesty was the most frequently found value in the song lyrics for 86 times at 26.46%. Examples are shown as follows:

Table 4 Examples of directness/openness/honesty

Lyrics	Song
I go on too many dates, ha-ha	<i>Shake it Off</i>
But I can’t make them stay	<i>Blank Space</i>
You look like my next mistake	<i>Blank Space</i>
’Cause, darling, I’m a nightmare dressed like a daydream	<i>I Knew You Were Trouble</i>
Once upon a time, a few mistakes ago	<i>Wildest Dreams</i>

Directness/openness/honesty was the most frequently value found in the song lyrics accounting for 26.46% or more than 25% of all collected data. Directness/openness/honesty was found the most in three songs: *Blank Space*, *I Knew You Were Trouble* and *Bad Blood*, while it also occurred many times in other songs. From the result found, it was possible to say that Taylor Swift had no hesitation to speak about negative things to others, or even to herself, or had no hesitation to reveal some secrets or what in her mind to the public.

Say you'll see me again even if it's just pretend (*Wildest Dreams*)

Wildest Dreams describes Swift's plea for her lover to remember her despite the inevitable end of their relationship.

Taylor Swift did not state who she was writing about in *Wildest Dreams* but it portrayed Taylor Swift's heartfelt request to her lover, urging him to hold onto the memory of her even as their relationship was destined to come to an end. She could just ask the man to say the thing she wanted but she decided to say "even if it's just pretend" to let the man know that she did not care if he would lie since she only wanted to comfort herself.

'Cause, darling, I'm a nightmare dressed like a daydream (*Blank Space*)

Taylor Swift revealed that the portrayal of her as a "psycho serial dater girl" in *Blank Space* was an ironic tribute to her character as a flirtatious woman. Throughout the song, she had been very straightforward about who she truly was without questioning at all whether he would be able to accept it.

Individualism/privacy was the second most frequently found value in the song lyrics for 37 times at 11.38%. Examples are shown as follows:

Table 5 Examples of individualism/privacy

Lyrics	Song
He said, "Let's get out of this town Drive out of the city, away from the crowds"	<i>Wildest Dreams</i>
I said, "No one has to know what we do"	<i>Wildest Dreams</i>
And you've got a smile That can light up this whole town	<i>You Belong With Me</i>
Heart-breakers gonna break, break, break, break, break And the fakers gonna fake, fake, fake, fake, fake	<i>Shake it Off</i>
Baby, I'm just gonna shake, shake, shake, shake, shake Shake it off, I shake it off	<i>Love Story</i>
Romeo, take me somewhere we can be alone	

Individualism/privacy was found 37 times and often occurred in several songs, such as, *You Belong with Me*, *Love Story*, *Style*, and *Wildest Dreams*. Individualism/privacy was found when Taylor Swift wanted to talk about something or someone unique in their own way or when she and her boyfriend wanted to have some private time.

For example, Taylor Swift indicated running away or getting away with her boyfriend in the following lines.

He said, "Let's get out of this town, drive out of the city, away from the crowds." (*Wildest Dreams*)

Romeo, take me somewhere we can be alone (*Love Story*)

In some other songs, it was found that Taylor Swift prioritized her privacy in her love life.

Future orientation was the third frequently value found in the song lyrics in 36 times, 11.08%. Examples are shown as follows:

Table 6 Examples of future orientation

Lyrics	Song
Dreaming about the day when you wake up and find	<i>You Belong With Me</i>
I can make the bad guys good for a weekend	<i>Blank Space</i>
Long drive could end in burning flames or paradise	<i>Style</i>
Flash forward, and we're taking on the world together	<i>Mine</i>
We'll be out of here as soon as we can	<i>Fifteen</i>

Future orientation was not significantly found in a particular song, but it was found in almost every song, 15 songs out of 20.

Besides the hope that she wanted her love to last long, future orientation was found to play an important role when she stated and wished that her teenager time would pass by quickly so that she could start her new life by being adult as in the following examples.

Flash forward, and we're taking on the world together (*Mine*)

We'll be out of here as soon as we can (*Fifteen*)

For *Mine*, with her positive view on love, she and her ex-lover had dreamed to grow and to face any challenges they would come across in the future together, indicating their optimism about the incomings. Similar to *Fifteen*, when she was only fifteen, she wished she would graduate from high school very soon so that she could live her life the way she wanted to, expressing how optimistic she was for the near future.

To conclude, the most frequently found values in American culture were directness/openness /honesty, individualism/privacy and future orientation. Directness/openness/honesty was

revealed when Taylor Swift was expressing her own feelings or her own thoughts directly towards the situations she was facing to the audiences without being afraid of negative feedbacks later. It is possible to say that she was hugely confident and encouraged to be the best version of her own self. Individualism/privacy was mainly found in one's own characteristics which are hard to find from anybody else, such as Taylor Swift's characteristics and confidence in *Shake It Off*. Future orientation was mostly found in the songs during Taylor Swift's teenage life when she was longing to grow up very soon so that she could be able to live her own life in her own way. The least frequently found values were action/work orientation and equality. Action/work orientation pointed out duties/responsibilities which Taylor Swift was in charge of when she started to grow up, such as mentioning "bills to pay" in *Mine*. Equality, in this context, was found to convey the equality among humans as the saying goes, "Everyone is equal and deserves to be celebrated and treated fairly".

Discussion

Objective 1: To explore figurative language employed in Taylor Swift's song lyrics

From the results of this research, it was found that symbol, paradox and repetition were the most frequently used types of figurative language used in Taylor Swift's songs. In the present study, symbol was found in the highest proportion and also found the greatest in the most popular songs, such as *You Belong With Me* (No. 1 in the Billboard rank), *Love Story* (No. 3 in the rank) and *Our Song* (No. 5 in the rank), it could be interpreted that symbol is another interesting writing technique for songwriter to apply in their writing.

From the results of the previous research, it was found that the results of this research are different from other previous studies to some extent.

Suriyawongpaisal [8] found only three types of figurative language: metaphor, simile, and hyperbole, which were also found in the present study as well. Even though Suriyawongpaisal's study [8] was also to investigate the figurative language used to convey connotations related to American cultural values, due to the time difference in conducting the research (2013 and 2023), the results of the present study and those of Suriyawongpaisal's are different in terms of the number of types of figurative language used.

In Lusiana, Aryawibawa, and Qomariana's study [9] on 5 Taylor Swift's songs in the Album 1989: *Blank Space*, *Bad Blood*, *New Romantics*, *Style*, and *Clean*, the results revealed eight types of figurative language: simile, metaphor, personification, synecdoche, hyperbole, irony, dead metaphor, and paradox. Compared with the present study, only dead metaphor was not found as it was outside the framework of the present study. Interestingly, the eight types were also frequently found in the present study in fairly significant proportion, such as paradox (38, 14.02%). Among 5 songs of Lusiana, Aryawibawa, and Qomariana's study [9],

three songs were also selected to be analyzed in the present study: *Blank Space*, *Bad Blood* and *Style*. The results are fairly in line with each other. *Blank Space* was found to contain paradox the most, and both *Bad Blood* and *Style* were found to employ paradox as the second frequently used one, in which Lusiana, Aryawibawa, and Qomariana's study [9] also discovered paradox.

To sum up, metaphor, simile and hyperbole were found in all of the previous studies mentioned above, which is in line with the results of the present study in which simile (16, 5.90%), metaphor (15, 5.54%), hyperbole (13, 4.80%) were the three most frequently found figurative types. Moreover, it can be concluded that the present study found a great number of figurative language types used in Taylor Swift's songs (15 types) than those found in the previous studies (3-8 types).

Objective 2: To explore values in American culture embedded in Taylor Swift's song lyrics

Previous studies on American culture embedded in Taylor Swift's songs have not been widely conducted, so this section discusses results from Suriyawongpaisal's study [8] as Suriyawongpaisal conducted the study on figurative language in Taylor Swift's songs which conveyed connotation related to American cultural values. In this previous study, it was found that love and care, individualism, honesty and trust, and liberalism were four features of American cultural values unconcealed through the following themes: bond and relationship, independency, honesty, and dignity. Since the present study employed different framework from Suriyawongpaisal's study [8], it yielded different results. However, there were some comparable keywords from the American cultural values found in Suriyawongpaisal's study [8] which matched the findings in the present study as showed in Table 7.

Table 7 Result comparison with the previous study showing similar cultural aspects

Suriyawongpaisal (2013)	The present study
Individualism	Individualism/privacy
Honesty	Directness/openness/honesty
Liberalism	Individualism/privacy and equality
Independency	Personal control over the environment and self-help

It is possible to say that the present study's results did not also show similar cultural aspects, but the present study found other different American values in more extensive views. Values in American culture found in the present study but not found in Suriyawongpaisal [8] are future orientation, practicality/efficiency, competition, time and its control, self-help and informality. The possible reason is that the present study used a more extensive framework to discover more cultural aspects.

For the implications of this present study, the figurative language found could be used as a guideline for writers, authors, composers or artists to create their art works. In addition, the results found could be used as teaching materials for those interested in creative writing and in courses related to values in American culture.

Further studies may consider conducting a comparative study both in the respect of figurative language and cultural aspects found in English songs of various song writers or singers. Moreover, further studies may employ different framework to analyze cultural aspects in other types of songs in various culture such as the analysis of patriarchy or feminism in local songs of a particular culture.

Acknowledgement

This study deals with one aspect of the first author's thesis of the same title. The authors, therefore, would like to thank all examiners in the thesis proposal defense for their valuable and constructive comments.

References

- [1] Holloway, D., & Cheney, B. (2001). *American history in songs: Lyrics from 1900 to 1945*. Universe Lincoln.
- [2] Meyer. (1997). *What is literature? A definition based on prototype*. University of Dakota.
- [3] Shodio, I.M. (2020). *Type and meaning of figurative language of most popular football anthem song from English premier league club*. <http://eprints.ums.ac.id/82356/12/Naskah%20Publikasi%20rev.pdf>
- [4] Puspitorini, F., & Hamdani, H. (2021). An analysis of figurative language on the lyrics of Coldplay's selected song. *International Journal of English and Applied Linguistics*, 1(3), 231-244. doi:10.47709/ijea.v1i3.1126
- [5] Reaske, C.R. (1966). *How to analyze poetry*. Monarch Press.
- [6] Frith, S., Street, J., & Straw, W. (2001). *The Cambridge companion to pop and rock*. Cambridge University Press.
- [7] Hirschberg, L. (2019). *Little Miss Sunshine*. <https://www.nytimes.com/2009/12/06/t-magazine/womens-fashion/06well-swift.html>
- [8] Suriyawongpaisal, W. (2013). A study of figurative language that conveys connotation related to American cultural values in pop songs: The case of Taylor Swift. *Humanities Journal*, 20(1), 241-261.
- [9] Lusiana, P.N., Aryawibawa, N., & Qomariana, Y. (2017). Figurative language used in Taylor Swift's songs in the Album 1989. *Jurnal Humanis, Fakultas Ilmu Budaya Unud*, 21(1), 166-171.

- [10] Ford, C. (2020). *10 ways music is intrinsically linked to our cultural identity*.
<https://www.contiki.com/six-two/10-waysmusic-helps-cultural-identity/>
- [11] Kohls, L.R. (1984). *The values Americans live by*. Meridian House International.
- [12] Creswell, J.W. & Miller, D.L. (2000). Determining validity in qualitative Inquiry. *Theory into Practice*, 39(3), 124-130. doi:10.1207/s15430421tip3903_2

อิทธิพลขององค์ประกอบการยอมรับเทคโนโลยีต่อสมรรถนะ
ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของอาสาสมัครสาธารณสุข
ประจำหมู่บ้านเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

The Influence of Technology Acceptance Components
on Information Technological Competence of Village
Health Volunteers to Increase Performance Efficiency

สมชาติ ดีอุดม^{1*} จักเรศ เมตตะธำรงค์² และสาวิตรี ปักการะโต¹
Somchad Deudom^{1*}, Jakret Mettathamrong² and Sawetree Pakkarato¹

¹ คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตนครราชสีมา 300002

² คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร 47160

¹ Faculty of Sciences and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Isan, Nakhonratchasima, 30000, Thailand

² Faculty of Industry and Technology, Arts, Rajamangala University of Technology Isan, Sakonnakhon Campus, 47160, Thailand

*Corresponding author: E-mail address: somchadn@hotmail.com

(Received: June 7, 2024; Revised: August 21, 2024; Accepted: September 3, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) องค์ประกอบการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศต่อสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ 2) อิทธิพลขององค์ประกอบการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศต่อสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ อาสาสมัครสาธารณสุขในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางและตอนล่าง 1 จำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยคือแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการตัวแบบสมการโครงสร้างกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน เพื่อวัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลการศึกษาพบว่า 1) สมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบด้วย การรับรู้ การประเมินค่า ความสนใจ ความตั้งใจ การยอมรับ การรับรู้ว่าจะง่ายต่อการใช้ การทดลองใช้ และสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 2) สมรรถนะที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย การรับรู้ และความสนใจ และสมรรถนะที่มีอิทธิพลทางอ้อม ประกอบด้วย ตัวแปรการรับรู้มีอิทธิพลทางอ้อมต่อสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศผ่านตัวแปรความสนใจ

คำสำคัญ: สมรรถนะ อาสาสมัครสาธารณสุข การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

Abstract

The objectives of this study were to study 1) the components of technology acceptance on the information technological competence of village health volunteers and 2) the influence of information technology acceptance components on the technological competence of village health volunteers. It was quantitative research conducted with 400 public health volunteers from the central and lower northeastern regions as the stratified random sampling group. A questionnaire was used to gather research data and PLS-SEM was used for data analysis to assess the correlation between the variables. The study's findings revealed that 1) the competence of village health volunteers in utilizing information technology to increase performance efficiency included: perception, evaluation, interest, intention, acceptance, perceived ease of use, trial, and competency; and 2) the competencies that directly influenced to the competence of village health volunteers in utilizing information technology to increase performance efficiency included perception and interest and the indirect competencies involved perception variables indirectly affecting information technology use competency through interest variables.

Keywords: Competency , Village Health Volunteers, Utilising Information Technology, Performance Efficiency

บทนำ

การพัฒนาสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเสริมประสิทธิภาพการทำงานโดยอาสาสมัครสาธารณสุขเป็นบุคคลสำคัญ ควรได้รับการพัฒนาทักษะและความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทุกวันนี้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านวัยสูงอายุเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต่อเนื่องตั้งแต่แรกเข้า มีผลการปฏิบัติงานดี ประชาชนยอมรับแต่พบปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดต่อสื่อสาร และการขยับขยายงานพหุในระยยะทางไกล [1] อีกทั้งอาสาสมัครสาธารณสุขมีปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศทางด้านสุขภาพ ประกอบด้วย ไม่สามารถหาสารสนเทศหรือความรู้ทางด้านสุขภาพได้ด้วยตนเอง ขาดทักษะการใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือทางเทคโนโลยีในการแสวงหาสารสนเทศหรือความรู้ทางด้านสุขภาพ เช่น สมาร์ทโฟน (Smartphone) ไอแพด (iPad) แท็บเล็ต (Tablet) [2] อีกหนึ่งปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คือปัญหาเรื่องความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการใช้เทคโนโลยี และเทคโนโลยีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และขาดทักษะในการใช้แอปพลิเคชัน [3] สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุข เครื่องมือสำคัญต่อการจัดการสาธารณสุขเพื่อให้บริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพสูง เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถช่วยจัดการข้อมูลทางการแพทย์ การติดตามการระบาดของโรค การส่งเสริมสุขภาพ การบริหารจัดการโรคระบาด และอื่น ๆ ได้

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงานสาธารณสุขมุ่งเน้นไปที่การป้องกันโรค การปรับปรุงคุณภาพของการให้บริการสาธารณสุข และสนับสนุนสุขภาพของประชาชนในชุมชนต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญ ซึ่งเจ้าหน้าที่สถานบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความพึงพอใจต่อเทคโนโลยีดิจิทัล และนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ คือ ได้ข้อมูลที่สำคัญจำเป็นเพียงพอต่อการรักษาของแพทย์ นำเทคโนโลยีสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเทคโนโลยีเป็นอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยรวมทั้งมีประสิทธิภาพ สามารถใช้งานได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ [4] ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญต่อระบบการให้บริการทางด้านสุขภาพมากขึ้น โดยมุ่งเน้นให้ผู้ป่วยได้รับความปลอดภัยและเกิดความพึงพอใจต่อการได้รับบริการพยาบาล ในฐานะที่เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด จึงนำเทคโนโลยีสารสนเทศทางด้านสุขภาพมาใช้ในการพยาบาลเพื่อเพิ่มความปลอดภัยให้กับผู้ป่วย[5] โดยงานวิจัยที่ผ่านมาของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้งานของบรรดาอาสาสมัครสาธารณสุข ส่วนมากจะเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการนำอุปกรณ์และเครื่องมือทันสมัยมาใช้เท่านั้น แต่การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีของอาสาสมัครสาธารณสุขมีน้อย เพราะอาสาสมัครสาธารณสุขส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุมาก การใช้เทคโนโลยีอาจไม่ถนัดเท่ากับเยาวชน รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยียังน้อยอาจนำไปสู่ช่องว่างทางการศึกษาค้นคว้า กล่าวได้ว่างานวิจัยเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีต่อสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีมีน้อย จึงเป็นที่มาของข้อสงสัยหรือข้อคำถามการวิจัยที่ว่าบรรดาอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านยอมรับหรือมีสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีด้านใดบ้าง เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมหรือนโยบายเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้ดีขึ้น

ดังนั้นการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ควรฝึกฝนอาสาสมัครสาธารณสุขในการใช้เทคโนโลยี การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ศึกษากับกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง และกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ของ

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาองค์ประกอบการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของอาสาสมัครสาธารณสุขว่าส่งผลต่อสมรรถนะใดบ้าง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการกระตุ้นหรือส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และเป็นการศึกษาว่าตัวแปรการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศตัวแปรใดที่มีอิทธิพลมาก เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุข การศึกษาครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อกระทรวงสาธารณสุข และผลจากการศึกษานำสู่การแก้ไขปัญหาของการใช้เทคโนโลยีของอาสาสมัครสาธารณสุขให้ดีขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีจะได้นำไปศึกษาต่อยอดในการศึกษาวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลขององค์ประกอบการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขซึ่งมีความจำเป็นต่อการทำงาน เพราะการพัฒนาตนเองเสริมให้มีศักยภาพ โดยสมรรถนะประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-Concept) บุคลิกของบุคคล (Trait) และแรงจูง (Motive) [7] กล่าวถึงสมรรถนะแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (2) บริการที่ดี (3) การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (4) การยึดมั่นในความซื่อสัตย์ถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม และ (5) การทำงานเป็นทีม สมรรถนะสำคัญของอาสาสมัครสาธารณสุข ประกอบด้วย (1) สามารถนำนโยบายสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับพื้นที่ (2) สามารถเป็นผู้นำในงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรครักษาพยาบาลเบื้องต้นตลอดจนเฝ้าระวังสุขภาพและคัดกรองผู้ป่วย (3) สามารถสร้างและบริหารเครือข่ายในการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพแบบหุ้นส่วน (4) สามารถรณรงค์ขับเคลื่อนชุมชนและสังคมให้ตื่นตัวและรับผิดชอบต่อตนเอง ชุมชนและสภาวะแวดล้อมของสังคม (5) สามารถเตรียมและริเริ่มมาตรการทางสังคมใหม่ๆ ที่จะมึผลต่อการจัดหรือลดปัญหาสุขภาพ (6) สามารถสร้างจิตสำนึกประชาชนในการเฝ้าระวังดูแลสุขภาพ และ (7) สามารถสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพอนามัยและชุมชน [8]

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน คือ สมรรถนะสำคัญของอาสาสมัครสาธารณสุขยุคปัจจุบันเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี เพราะเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมาก การยอมรับเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ควรบูรณาการกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข การยอมรับของผู้บริโภคที่มีต่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี (Adoption and Innovation Theory) เรียกว่า กระบวนการยอมรับ แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 รับรู้ (Awareness Stage) ขั้นที่ 2 สนใจ (Interest Stage) ขั้นที่ 3 ประเมินค่า (Evaluation Stage) ขั้นที่ 4 ทดลอง (Trial Stage) และขั้นที่ 5 ยอมรับ (Adoption Stage) [9] การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจากการพัฒนาแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยีโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Technology Acceptance Model: TAM) มี 6 ปัจจัย ประกอบด้วย การรับรู้ความเข้ากันได้ (Perceived Compatibility) การรับรู้ประโยชน์จากการทำงาน (Perceived Usefulness) การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) การรับรู้ทรัพยากรทางการเงิน (Perceived Financial Resource) การรับรู้ความเสี่ยงด้านความปลอดภัย (Perceived Security

Risk) และการรับรู้ความไว้วางใจ (Perceived Trust) [10] นอกจากนี้แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยีนำมาอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับหรือการตัดสินใจใช้เทคโนโลยีใหม่ แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) พัฒนาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action: TRA) ประกอบด้วย การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) และการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งาน (Perceived Usefulness) ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของการยอมรับเทคโนโลยี [11]

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น สรุปว่าพัฒนาสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบไปด้วย การรับรู้ การประเมิน ความสนใจ ความตั้งใจ การยอมรับ การรับรู้ว่าจะง่ายต่อการใช้งาน และการทดลองใช้โดยตัวแปรดังกล่าวมาจากแนวคิดแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) ซึ่งปัจจัยการรับรู้ในองค์การโลจิสติกส์ในแง่ของความสะดวกในการใช้งานส่งผลเชิงบวกทั้งประโยชน์ที่รับรู้และความตั้งใจในการใช้เทคโนโลยี [12] อีกทั้งความสัมพันธ์ระหว่างความง่ายในการใช้งานและความตั้งใจทางพฤติกรรมในการใช้เทคโนโลยีส่งผลต่อการยอมรับและเพิ่มความมั่นใจต่อการใช้งาน [13] ในทำนองเดียวกันการรับรู้ว่าจะง่ายและสะดวกในการใช้งานมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเพิ่มทักษะของผู้ใช้เทคโนโลยี [14] การประเมิน ความสนใจ ความตั้งใจ การยอมรับและการทดลองใช้ มีผลต่อสมรรถนะในการใช้แอปพลิเคชันบัญชี [15] บางงานวิจัยกล่าวถึงความสนใจในการใช้แอปพลิเคชันและการใช้เทคโนโลยีส่งผลต่อความสามารถของผู้บริโภคในการซื้อหรือขายของผ่านทางออนไลน์ [16] รวมทั้งความสนใจ ความไว้วางใจและความง่ายในการใช้งานมีอิทธิพลต่อการใช้ธนาคารดิจิทัล [17] สุดท้ายความสะดวกในการใช้งาน ความสนใจและประโยชน์ที่รับรู้มีอิทธิพลต่อความตั้งใจของผู้บริโภคในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัล [18] จากตัวแปรที่กล่าวมาข้างต้นมีความสัมพันธ์ต่อกันและบางตัวแปรส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมดังแสดงจากกรอบแนวคิด และจากการสมมติฐาน

สมมติฐาน

1. ตัวแปร การรับรู้ ความสนใจ การประเมินค่า การทดลองใช้ การยอมรับ ความตั้งใจ และการรับรู้ว่าจะง่ายต่อการใช้งานมีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

2. ตัวแปร การรับรู้ ความสนใจ การประเมินค่า การทดลองใช้ การยอมรับ ความตั้งใจ และการรับรู้ว่าจะง่ายต่อการใช้งานมีอิทธิพลทางอ้อมต่อสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

กรอบแนวคิด

การดำเนินการศึกษานี้มีตัวแปร ดังนี้ ตัวแปรการรับรู้ (Perception) ความสนใจ (Interest) การประเมินค่า (Valuation) การทดลองใช้ (Trial) การยอมรับ (Accept) ความตั้งใจ (Intention) การรับรู้ว่าจะง่ายต่อการใช้ (Easy) และสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุข (Competency) โดยตัวแปรดังกล่าวมาจากแนวคิดของแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) และมีกรอบแนวคิดที่ใช้วิเคราะห์ตาม Figure 1

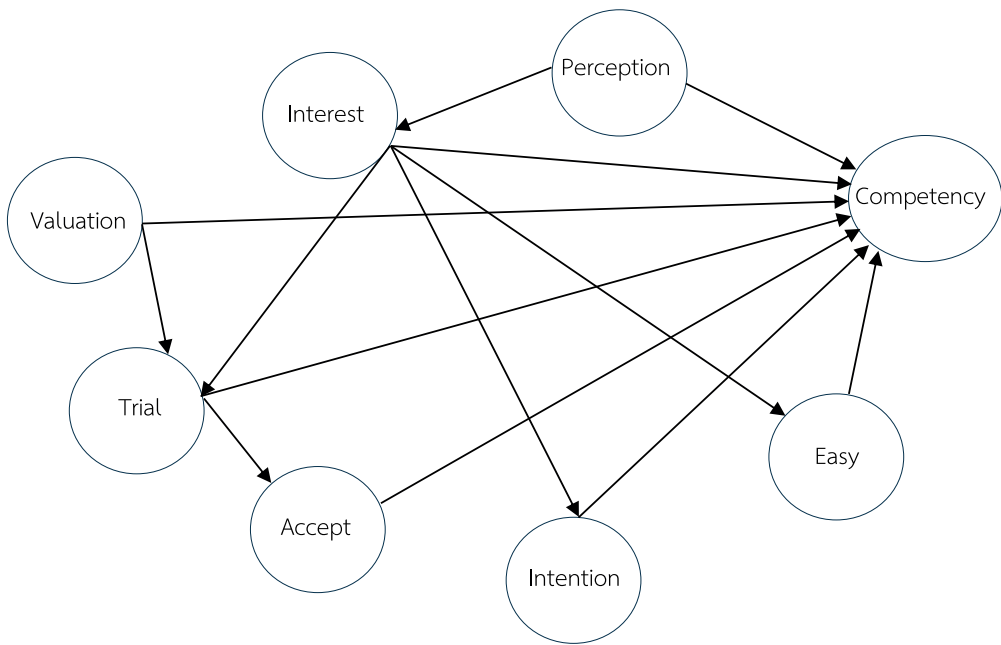

Figure 1 Conceptual

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ อาสาสมัครสาธารณสุขในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประกอบด้วย จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ รวมถึงอาสาสมัครสาธารณสุขในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วย จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดชัยภูมิ รวมประชากรทั้งสองกลุ่ม มีจำนวนอาสาสมัครสาธารณสุขทั้งสิ้น 349,151 คน [19] การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโมเดลสมการโครงสร้างจำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์ควรเป็น 10 ต่อ 1 [20] อีกทั้งการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างการวิเคราะห์ด้วยแบบสมการโครงสร้างกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (Partial Least Squares Structural Equation Modeling, PLS-SEM) ควรมีขนาดกลุ่มตัวอย่าง 200-300 ตัวอย่างขึ้นไป [21] อย่างไรก็ตามเพื่อป้องกันการขาดหายของข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากขั้นตอนการแจกแบบสอบถาม และไม่ให้อาสาสมัครสาธารณสุขเป็นอุปสรรคในการวิเคราะห์ค่าสถิติต่าง ๆ ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 กลุ่มตัวอย่าง เป็นจำนวนที่เพียงพอต่อการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการ PLS-SEM และดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ดำเนินการเก็บข้อมูลแต่ละจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง และกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เพราะเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยมีความคุ้นเคย และผู้วิจัยมีความร่วมมือ หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างการเก็บข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในแต่ละจังหวัดที่ผู้วิจัยมีเครือข่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ มีจำนวน 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นข้อคำถามแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) และตอนที่ 3 สมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นข้อคำถามแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม และขอรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ดำเนินการให้การรับรองการยกเว้นพิจารณาจริยธรรมโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ที่เป็นมาตรฐานสากล รหัสโครงการ (Project Code): HEC-01-67-011 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับอาสาสมัครสาธารณสุขในจังหวัดสกลนคร จำนวน 30 ราย และหาค่าความเชื่อมั่นด้วยการวิเคราะห์ข้อคำถามรายข้อซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.629-0.944 มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของแบบสอบถามทั้งฉบับที่ 0.974 ซึ่งเป็นค่าที่มากกว่า 0.70 [22]

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธี PLS-SEM ซึ่งเป็นการวัดความสัมพันธ์ของตัวแปรที่สังเกตได้กับตัวแปรแฝงแบบ Reflective โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ADANCO การวัดแบบจำลองในครั้งนี้นำดำเนินการวัดแบบจำลองแบบ Outer และแบบ Inner หลักเกณฑ์ของการวัดแบบจำลอง Outer หรือการวัด (Measurement Model) ประกอบด้วย ค่า Loading และค่า AVE (Average Variance Extracted) ควรมากกว่า 0.50 [23-24] ค่า ρ_A (Dijkstra-Henseler's rho) [25-26] ค่า ρ_C (Jöreskog's rho) [26] และค่า (Cronbach's Alpha) [24],[26] ควรมากกว่า 0.70 ค่าตาราง Discriminant Validity: Fornell-Larcker ตามแนวเส้นทแยงมุมควรน้อยกว่า (AVE)² [23] และ Discriminant Validity: Heterotrait-Monotrait Ratio of Correlation (HTMT) ควรน้อยกว่า 1 [27]

สรุปผล

อาสาสมัครสาธารณสุขที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน 327 คน คิดเป็นร้อยละ 81.80 ส่วนใหญ่อายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 70.30 สถานภาพสมรส จำนวน 323 คน คิดเป็นร้อยละ 80.80 ระดับการศึกษาส่วนมากอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.30 ส่วนมากมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.50 และเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขมากกว่า 15 ปีขึ้นไป จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00

Table 1 Means, Standard deviation, and measurement model

Latent and Observable Variables	Mean	S.D.	Loading	AVE	Dikstra-Henseler's rho	Joreskog's rho	Cronbach's Alpha
Perception	4.21	0.653		0.6958	0.9206	0.9195	0.9188
Perception_1	4.23	0.757	0.7308				
Perception_2	4.16	0.748	0.7308				
Perception_3	4.08	0.765	0.7308				
Perception_4	4.35	0.723	0.7308				
Perception_5	4.26	0.768	0.7308				
Interest	4.13	0.620		0.6837	0.9164	0.9152	0.9147
Interest_1	4.28	0.720	0.8128				
Interest_2	4.21	0.705	0.8645				
Interest_3	4.18	0.680	0.8610				
Interest_4	4.03	0.756	0.8189				
Interest_5	3.96	0.733	0.7738				
Valuation	4.16	0.619		0.7380	0.9340	0.9337	0.9338
Valuation_1	4.17	0.703	0.8443				
Valuation_2	4.11	0.728	0.8318				
Valuation_3	4.12	0.699	0.8772				
Valuation_4	4.20	0.664	0.8608				
Valuation_5	4.19	0.688	0.8803				
Trial	4.07	0.625		0.7359	0.9332	0.9330	0.9329
Trial_1	4.16	0.709	0.8594				
Trial_2	4.12	0.682	0.8802				
Trial_3	4.02	0.704	0.8453				
Trial_4	4.03	0.711	0.8374				
Trial_5	4.04	0.714	0.8662				
Accept	4.11	0.596		0.6303	0.9028	0.8937	0.8885
Accept_1	4.22	0.690	0.8617				
Accept_2	4.16	0.676	0.8648				
Accept_3	3.80	0.807	0.6109				
Accept_4	4.27	0.697	0.8253				
Accept_5	4.09	0.729	0.7789				
Intention	4.13	0.636		0.7840	0.9486	0.9477	0.9478
Intention_1	4.16	0.694	0.8531				
Intention_2	4.15	0.711	0.8726				
Intention_3	4.12	0.706	0.8585				
Intention_4	4.11	0.686	0.9091				
Intention_5	4.12	0.698	0.9312				

Table 1 Means, Standard deviation, and measurement model (Continue)

Latent and Observable Variables	Mean	S.D.	Loading	AVE	Dikstra-Henseler's rho	Joreskog's rho	Cronbach's Alpha
Easy	4.08	0.617		0.7308	0.9318	0.9313	0.9311
Easy_1	4.24	0.685	0.8228				
Easy_2	4.07	0.689	0.8835				
Easy_3	4.06	0.673	0.8646				
Easy_4	3.94	0.737	0.8369				
Easy_5	4.09	0.704	0.8652				
Competency	3.99	0.641		0.7308	0.9537	0.9533	0.9534
Competency_1	4.08	0.718	0.8818				
Competency_2	3.95	0.733	0.8394				
Competency_3	3.90	0.744	0.8222				
Competency_4	4.01	0.737	0.8569				
Competency_5	3.96	0.710	0.8709				
Competency_6	3.99	0.701	0.8967				
Competency_7	4.07	0.736	0.8713				

Table 1 ผลการศึกษาสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน มีตัวแปรแฝงอยู่ 8 ตัว ประกอบด้วย การรับรู้ (Perception) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.21, S.D.=0.653 รองลงมาการประเมินค่า (Valuation) ค่าเฉลี่ย 4.16, S.D.=0.619 ความสนใจ ค่าเฉลี่ย 4.13, S.D.=0.620 ความตั้งใจ (Intention) ค่าเฉลี่ย 4.13, S.D.=0.636 การยอมรับ (Accept) ค่าเฉลี่ย 4.11, S.D.=0.596 การรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้งาน (Easy) ค่าเฉลี่ย 4.08, S.D.=0.617 การทดลองใช้ (Trial) มีค่าเฉลี่ย 4.07, S.D.=0.625 และสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Competency) มีค่าเฉลี่ย 3.99, S.D.=0.641 ตามลำดับ

นอกจากนี้ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกประกอบด้วย การรับรู้ถึงประโยชน์ของการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้กับการปฏิบัติงาน เช่น รู้ว่าปัจจุบันโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของ อสม. มาก (Perception_4) มีค่าเฉลี่ย 4.35, S.D.=0.723 รองลงมา คือ ความชื่นชอบการใช้เทคโนโลยีที่เข้ามาช่วยให้การปฏิบัติงานรวดเร็วขึ้น เช่น การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในการติดต่อสื่อสารหรือเผยแพร่ข้อมูลให้กับคนในหมู่บ้าน (Interest_1) มีค่าเฉลี่ย 4.28, S.D.=0.720 และการยอมรับว่าเทคโนโลยีช่วยให้การทำงานของท่านเกิดความสะดวก (Accept_4) มีค่าเฉลี่ย 4.27, S.D.=0.697 และสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุด 3 อันดับแรก ประกอบด้วย ความสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างง่าย โดยที่ไม่ต้องใช้ความพยายามอะไรมาก (Easy_4) มีค่าเฉลี่ย 3.94, S.D.=0.737 รองลงมา ความสามารถสร้างและบริหารเครือข่ายการทำงานผ่านการใช้เทคโนโลยี (Competency_3) มีค่าเฉลี่ย 3.90, S.D.=0.744 และการใช้เวลาอย่างยาวนานมากกว่าที่จะยอมรับและยอมใช้เทคโนโลยี (Accept_3) มีค่าเฉลี่ย 3.80, S.D.=0.807

ผลการวิเคราะห์แบบจำลอง Reflective ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ADANCO จาก Table 1 เป็นการวัดมาตรฐานแบบจำลอง Outer พิจารณาค่าน้ำหนัก (Loading) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.610-0.931 โดยทุกค่ามากกว่า 0.50 [23-24] ค่า AVE(Average Variance Extracted) มีค่าระหว่าง 0.630-0.784 ทุกค่ามากกว่า 0.50 [23-24] ค่า ρ_A (Dijkstra-Henseler's rho) ค่า ρ_C (Jöreskog's rho) และค่า (Cronbach's Alpha) ทั้งสามค่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.888-0.953 โดยทุกค่ามีค่ามากกว่า 0.70 [24-26] ดังนั้นแบบจำลองนี้มีความเชื่อมั่นและสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้

Table 2 Discriminant Validity: Fornell-Larcker Criterion

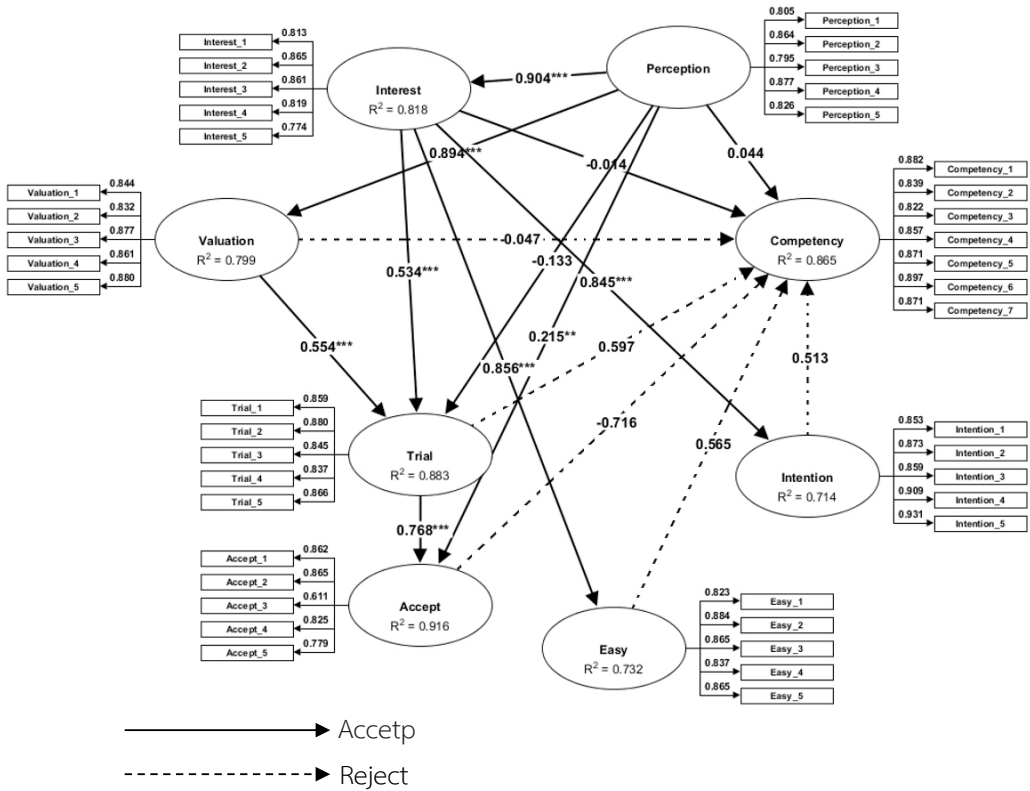
Construct	1	2	3	4	5	6	7	8
Perception (1)	0.8958							
Interest (2)	0.8179	0.8837						
Valuation (3)	0.7991	0.8122	0.8780					
Trial (4)	0.7146	0.8339	0.8401	0.8959				
Accept (5)	0.7474	0.7932	0.8425	0.7025	0.9303			
Intention (6)	0.6832	0.7136	0.7840	0.8294	0.7040	0.8840		
Easy (7)	0.6578	0.7325	0.7667	0.8393	0.8544	0.8411	0.9308	
Competency (8)	0.5722	0.6511	0.6686	0.7778	0.7099	0.7675	0.8139	0.9449

Table 2 การวิเคราะห์ค่าความตรงเชิงจำแนก Discriminant Validity เป็นการพิจารณาจากตัวแปรแฝงของแต่ละโครงสร้าง จาก Table 2 แสดงค่าตารางเมทริกซ์ AVE ตามเส้นทแยงมุมเพื่อวัดค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงแต่ละตัว การพิจารณาค่า (AVE)² มีเกณฑ์การพิจารณาว่า ค่าตัวแปรแฝงต้องมีค่ามากกว่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ตาม Table 2 มีค่าตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.5722-0.8544 โดยค่าดังกล่าวมีค่ามากกว่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงผ่านตามเกณฑ์ของ Fornell and Larcker [23]

Table 3 Discriminant Validity: Heterotrait-Monotrait Ratio of Correlation (HTMT)

Construct	1	2	3	4	5	6	7
Perception (1)							
Interest (2)	0.9058						
Valuation (3)	0.8943	0.9009					
Trial (4)	0.8465	0.9145	0.9163				
Accept (5)	0.8653	0.8968	0.9186	0.9559			
Intention (6)	0.8272	0.8441	0.8854	0.9106	0.9550		
Easy (7)	0.8126	0.8567	0.8758	0.9168	0.9318	0.9174	
Competency (8)	0.7572	0.8073	0.8164	0.8819	0.8510	0.8748	0.9021

Table 3 การวิเคราะห์ค่า Heterotrait-Monotrait Ratio of Correlation (HTMT) เป็นการพิจารณาค่าความตรงเชิงจำแนก โดยค่าในตารางที่ 3 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.757-0.955 โดยผ่านตามเกณฑ์ ซึ่งทุกค่ามีค่าน้อยกว่า 1 ตามเกณฑ์ของ Teo et al. [27]

Figure 2 Results of the path to developing the competence of village health volunteers in utilising information technology to increase performance efficiency

ตาม Figure 2 ผลการศึกษาเส้นทางการพัฒนาสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน พบว่ามีตัวแปรแฝงทั้งหมด 8 ตัวแปรแฝง และมีตัวแปรที่สังเกตได้ 42 ตัวแปร จากการวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าแบบจำลองการวัดทุกโครงสร้างมีความน่าเชื่อถือ และสามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานได้ดังแสดงใน Table 4

Table 4 Hypothesis testing

Effect	Original Coefficient	Standard Error	t-value	p-value	Accept/Reject
Perception -> Interest	0.9044	0.0179	50.5700	0.0000*	Accept
Perception -> Valuation	0.8939	0.0198	45.2048	0.0000*	Accept
Perception -> Trial	0.8453	0.0246	34.3112	0.0000*	Accept
Perception -> Accept	0.8645	0.0220	39.2771	0.0000*	Accept
Perception -> Intention	0.7639	0.0328	23.3240	0.0000*	Accept
Perception -> Easy	0.7740	0.0295	26.2053	0.0000*	Accept
Perception -> Competency	0.7034	0.0646	10.8880	0.0000*	Accept

Table 4 Hypothesis testing (Continue)

Effect	Original Coefficient	Standard Error	t-value	p-value	Accept/Reject
Interest -> Trial	0.5340	0.1128	4.7325	0.0000*	Accept
Interest -> Accept	0.4102	0.0904	4.5359	0.0000*	Accept
Interest -> Intention	0.8447	0.0269	31.3503	0.0000*	Accept
Interest -> Easy	0.8558	0.0231	36.9929	0.0000*	Accept
Interest -> Competency	0.9272	0.2888	3.2108	0.0014*	Accept
Valuation -> Trial	0.5542	0.1058	5.2389	0.0000*	Accept
Valuation -> Accept	0.4256	0.0882	4.8246	0.0000*	Accept
Valuation -> Competency	-0.0215	0.3288	-0.0655	0.9478	Reject
Trial -> Accept	0.7681	0.0667	11.5217	0.0000*	Accept
Trial -> Competency	0.0464	0.5453	0.0851	0.9322	Reject
Accept -> Competency	-0.7164	2.2226	-0.3223	0.7473	Reject
Intention -> Competency	0.5130	1.1019	0.4655	0.6417	Reject
Easy -> Competency	0.5648	0.3496	1.6153	0.1066	Reject

* นัยสำคัญทางสถิติที่ .05

Table 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน และการพิจารณาจาก Figure 2 ประกอบ โดยยอมรับสมมติฐานที่ 1 คือ ตัวแปรการรับรู้ และความสนใจมีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และยอมรับสมมติฐานที่ 2 คือ ตัวแปรการรับรู้มีอิทธิพลทางอ้อมต่อสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านผ่านตัวแปรความสนใจ

Table 5 Impact of Direct, Indirect, and Total Effects

Effect	Beta (Direct Effects)	Indirect Effects	Total Effects	Cohen's f ²
Interest -> Competency	-0.0142	0.9415	0.9272	0.0002
Perception -> Interest	0.9044		0.9044	4.4906
Perception -> Valuation	0.8939		0.8939	3.9785
Perception -> Accept	0.2152	0.6493	0.8645	0.1569
Interest -> Easy	0.8558		0.8558	2.7380
Perception -> Trial	-0.1330	0.9783	0.8453	0.0225
Interest -> Intention	0.8447		0.8447	2.4914
Perception -> Easy		0.7740	0.7740	
Trial -> Accept	0.7681		0.7681	1.9984
Perception -> Intention		0.7639	0.7639	
Perception -> Competency	0.0445	0.6589	0.7034	0.0020
Easy -> Competency	0.5648		0.5648	0.2758
Valuation -> Trial	0.5542		0.5542	0.4037

Table 5 Impact of Direct, Indirect, and Total Effects (Continue)

Effect	Beta (Direct Effects)	Indirect Effects	Total Effects	Cohen's f ²
Interest -> Trial	0.5340		0.5340	0.3399
Intention -> Competency	0.5130		0.5130	0.1647
Valuation -> Accept		0.4256	0.4256	
Interest -> Accept		0.4102	0.4102	
Trial -> Competency	0.5966	-0.5502	0.0464	0.1710
Valuation -> Competency	-0.0473	0.0257	-0.0215	0.0017
Accept -> Competency	-0.7164		-0.7164	0.1852

Table 5 การวิเคราะห์โมเดล โดยมีทั้งหมด 20 เส้นทาง โดยเส้นทาง Interest -> Competency เป็นเส้นทางที่มีผลกระทบรวมมากที่สุด คือ 0.9272 รองลงมา คือ เส้นทาง Perception -> Interest มีผลกระทบรวม 0.9044 และเส้นทาง Perception -> Valuation มีผลกระทบรวม 0.8939

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องอิทธิพลขององค์ประกอบการยอมรับเทคโนโลยีต่อสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน สามารถสรุปและอภิปรายผลศึกษาองค์ประกอบการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า สมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ปัจจัยการรับรู้ การประเมินค่า ความสนใจ ความตั้งใจ การยอมรับ การรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้งาน การทดลองใช้ และสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาวิจัยสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ปัจจัยการรับรู้การในใช้งานเป็นสิ่งจำเป็นของอาสาสมัครสาธารณสุขมาก สอดคล้องกับสมชาติ ตีอุดม และจักรศ เมตตะธำรงค์ [28]กล่าวถึง ความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโดยปัจจัยการเข้าถึงความรู้หรือการรับรู้ของผู้ใช้เทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการรับรู้คือสิ่งที่อาสาสมัครสาธารณสุขควรมี รวมถึงการพัฒนาสมรรถนะทางการรับรู้ประโยชน์ของการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้กับการปฏิบัติงาน เช่น รู้ว่าปัจจุบันมีมือเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญมาก จากผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติมา โตโส และคณะ [29] กับงานวิจัยของรัตนา ธรรมาทอง [30] โดยผลการวิจัยสองเรื่องนี้ ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ร่วมกับการปฏิบัติงาน เช่น การใช้โปรแกรมการติดตามเยี่ยมทางโทรศัพท์ร่วมกับการวัดความดันโลหิตที่บ้าน และการออกเยี่ยมเชิงรุกด้วยโทรศัพท์เพื่อตรวจสอบอาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ เพราะโทรศัพท์เคลื่อนที่ขึ้นที่ภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน สามารถบันทึกวีดิทัศน์ในเหตุการณ์ต่าง ๆ ใช้ส่งข้อมูลและรายงานผลการปฏิบัติงาน การยอมรับว่าเทคโนโลยีช่วยให้การทำงานของท่านเกิดความสะดวก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนะ โพธิ์ทอง และ ธานินทร์ สุธีประเสริฐ [31] กล่าวถึง อาสาสมัครสาธารณสุขเรียนรู้ 3อ. 2 ส. ผ่านแอปพลิเคชันไลน์เพื่อสื่อสารกับคนในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยนี้ เพราะการดูแลผู้ป่วยในชุมชน ความสำคัญเป็นอย่างมาก การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพได้ต่อเมื่อ อสม. เข้าใจการใช้เทคโนโลยี

การวิจัยครั้งนี้มีข้อนำสังเกตเกี่ยวกับความพยายามอย่างมากในการใช้เทคโนโลยีของอาสาสมัครสาธารณสุข เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์แล้วว่าผู้ตอบแบบสอบถามบางข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยน้อย อาจเป็นเพราะอาสาสมัครสาธารณสุขขาดความคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับ ฉล่องรัฐ ทองกันทา และนิพนธ์ แก้วต่าย [32] กล่าวถึงผลการวิจัยพบว่า ทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยปานกลาง งานวิจัยนี้กล่าวถึงอาสาสมัครสาธารณสุขขาดความคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยี ดังนั้นสมรรถนะที่ควรเสริมคือ การส่งเสริมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีให้มาก เพื่อเสริมให้เกิดความคุ้นเคยและประยุกต์ใช้กับงานอย่างมีประสิทธิภาพ และผลการวิจัยสอดคล้องกับ เขียวเรศ บรรณ [33] กล่าวถึงการดำเนินงานในการเฝ้าระวังการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุข พบอุปสรรคหลายประการ เช่น วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอไม่มีคุณภาพ และขาดการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งพบปัญหาที่คล้ายกับงานวิจัยนี้ เพราะถึงแม้มีเทคโนโลยีแต่อุปกรณ์ที่ไม่มีคุณภาพหรือเครือข่ายอินเทอร์เน็ตช้าเป็นปัญหาสำคัญของการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขได้

ผลการศึกษาอิทธิพลขององค์ประกอบการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านสามารถสรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าการรับรู้ของอาสาสมัครสาธารณสุขมีอิทธิพลทางตรง ซึ่งการรับรู้คือสิ่งสำคัญต่อการกระตุ้นการใช้เทคโนโลยี ผลการวิจัยสอดคล้องกับ Modchang et al. [34] กล่าวว่าการรับรู้ของอาสาสมัครสาธารณสุขมีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้เทคโนโลยี เพราะเทคโนโลยีช่วยให้เผยแพร่ข้อมูลสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพ จากงานวิจัยกล่าวถึงการรับรู้ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีคล้ายกัน เพราะเทคโนโลยีสามารถช่วยงานอาสาสมัครสาธารณสุขอย่างมีประสิทธิภาพ จากเสนอแนะในแบบสอบถามระบุว่าต้องการให้จัดการอบรมเสริมความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีและมีความสนใจเข้าร่วมอบรม หากได้เข้ารับการอบรมจะส่งผลต่อความรู้และความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และความสนใจมีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งความสนใจนำไปสู่การประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานได้ สอดคล้องกับ ศิริพร วัฒนพุกษ์ และคณะ [35] ดำเนินการทดลองให้อาสาสมัครสาธารณสุขทดลองใช้ Google Maps ส่งผลให้เกิดความสนใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้ Google Map ทำให้การปฏิบัติงานรวดเร็วขึ้น และเกิดความพึงพอใจ จากงานวิจัยกล่าวถึงความสนใจของอาสาสมัครสาธารณสุขคือสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการเปิดรับการใช้เทคโนโลยี เพราะความสนใจเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการทดลองใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า หลายปัจจัยไม่มีอิทธิพลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การประเมินค่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การทดลองใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ ความตั้งใจใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้งาน ซึ่งเป็นข้อค้นพบน่าสนใจและต้องหาคำตอบว่าทำไมปัจจัยเหล่านี้ไม่ส่งผล แต่อาจเป็นเพราะอาสาสมัครสาธารณสุขสำเร็จการศึกษาเพียงชั้นพื้นฐานขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยี และอยู่ในพื้นที่ชนบทมีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร มีรายได้น้อย ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับ วิวัฒน์ หิรัญรักษ์ [36] มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีนโยบายสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติให้เหมาะสมต่อการดำเนินงาน และควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ และติดตามผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง แสดงว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับ นันท์พัชพร พระทอง และ วรัชยา ศิริวิวัฒน์ [31] กล่าวว่อาสาสมัครสาธารณสุขขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการใช้เทคโนโลยี และขาดทักษะการใช้แอปพลิเคชัน

โดยเป็นสาเหตุหนึ่งของการไม่มีโอกาสทดลองใช้และไม่ส่งผลต่อสมรรถนะการใช้เทคโนโลยี และการยอมรับเทคโนโลยีไม่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะ เพราะขาดความรู้และทักษะ ขาดความมั่นใจ สอดคล้องกับ ธาตานิเบศร์ ภูทอง และ นัทธมน มั่งสูงเนิน [37] กล่าวว่า ปัจจัยด้านความคาดหวังในความพยายาม และความวิตกกังวลไม่ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะใช้งานบริการสุขภาพผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ จากผลการวิจัยที่กล่าวมาสอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ เพราะการขาดความมั่นใจ ขาดความรู้หรือทักษะ ย่อมส่งผลต่อความไม่กล้าในการใช้หรือไม่กล้าที่จะทดลอง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ปัจจัยการรับรู้ การประเมินค่า ความสนใจ ความตั้งใจ การยอมรับ การรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้งาน การทดลองใช้ ดังนั้นหน่วยงานสาธารณสุขที่กำกับและดูแลกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขควรมุ่งส่งเสริมความรู้อาสาสมัครสาธารณสุขในการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์กับการทำงานให้มากที่สุด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า สมรรถนะที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย การรับรู้ และความสนใจ ดังนั้นหน่วยงานสาธารณสุขหรือหน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านรับรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีในทุกด้าน เพื่อกระตุ้นความสนใจในการใช้เทคโนโลยีในกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ค้นพบว่าสมรรถนะการรับรู้ และความสนใจของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านคือสิ่งสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเกิดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยควรให้ความสำคัญไปกับการรับรู้ หรือองค์ความรู้ว่าในเทคโนโลยีปัจจุบันนี้มีเทคโนโลยีที่น่าสนใจเกิดขึ้นมากเช่น การนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรทำงานวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) กับงานด้านสาธารณสุข เพื่อให้เกิดการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

References

- [1] Phontip, K. (2023). Work experience of elderly village health volunteers. *Journal of Public Health Nursing, 37*(2), 70-79. (In Thai)
- [2] Khwanriang, P., Sukhampha, R., & Vaisamruat, K. (2021). Local women village health volunteers' information behavior during the COVID-19 pandemic in Mueang Chiang Mai District, Chiang Mai Province. *Silpakorn University Journal, 4*(5), 30-42. (In Thai)
- [3] Prathong, N., & Sirivat, V. (2023). Roles of village health volunteers in prevention and control of corona virus 2019 (covid-19) in Phuket city municipality. *Journal of MCU Ubon Review, 8*(3), 1341-1352. (In Thai)

- [4] Argharn, N., Buasri, S., & Janpeng, T. (2023). Effects of using digital technology the Ayutthaya healthcare ecosystem among primary health service staff and village health volunteers in public health care of Phra Nakhonsi Ayutthaya Province. *Journal of Social Science Panyapat*, 5(1), 1-14. (In Thai)
- [5] Silapavitayatorn, B., & Chitpakdee, B. (2020). The use of health information technology in nursing for patient safety. *Journal of Nursing and Health Care*, 38(2), 6-14. (In Thai)
- [6] McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for “Intelligence”. *American Psychologist*, 28, 1-14. <http://dx.doi.org/10.1037/h0034092>
- [7] Office of the civil service commission. (2005). *Thai civil service competency manual*. Office of the Civil Service Commission. <https://pvlo-cnt.dld.go.th/IDP2.60/handbook.pdf>
- [8] Ministry of Public Health Department of Health Service Support. (2009). *Course manual for knowledge refreshment training for public health volunteers (VHVs)*. https://hss.moph.go.th/HssDepartment/file_reference/202204252089496483.pdf
- [9] Rogers, E., & Shoemaker, F. F. (1971). *Communication of innovations: A cross-cultural approach*. The Free Press.
- [10] Wong, C-H., Tan, G. W-H., Hew, T-S., & Ooi, K-B. (2016). Can mobile TV be a new revolution in the television industry? *Computers in Human Behavior*, 55, 764-776. 10.1016/j.chb.2015.10.021
- [11] Davis, F. D., Bagozzi, R. P., & Warshaw, P. R. (1989). User acceptance of computer technology: A comparison of two theoretical models. *Management Science*, 35, 982-1003. <http://dx.doi.org/10.1287/mnsc.35.8.982>
- [12] Sriboonlue, O. (2024). Factors affecting intention to use national single window (NSW) through perceived ease of use and perceived usefulness in import, export and logistics enterprises. *RMUTT Global Business Accounting and Finance Review*, 8(1), 1-15. (In Thai)
- [13] Ali, M. K. I., & Alias, R. (2020). Perception towards e-learning system for competency training among non-executive employees in utility company. *ILSAS International Journal of Learning and Development*, 1(1), 25-35. <https://typeset.io/papers/perception-towards-e-learning-system-for-competency-training-4swx7x8e19>
- [14] Putri, D. D. K., Handayanto, E., & Aziz, N. (2022). The effect of perception of ease of use and perception of benefits on go-food customer purchase interest during the covid-19 pandemic in Malang city. *Journal Manajemen Bisnis dan Kewirausahaan*, 2(1), 1-37. <https://doi.org/10.22219/jamanika.v2i1.20695>
- [15] Ilona, D., & Zaitul. (2020). Behavioural intention to use accounting application: Perceived ease of use as mediating variable. *Journal of Management Info*, 7(4), 211-218. <https://doi.org/10.31580/jmi.v7i4.1610>

- [16] Fachrulamry, D. M. R., & Hendrayati, H. (2021). Perceived ease of use on purchase intention of mobile commerce application advances in economics. *Business and Management Research*, 187, 512- 516. <https://doi.org/10.2991/aebmr.k.210831.100>
- [17] Tio, F., Sanjaya, S., & Limantara, N. (2023). Analysis and evaluation of user interest factors on intention to use digital bank. *2023 International Conference on Information Management and Technology (ICIMTech)*, Malang, Indonesia, 357-361, doi: 10.1109/ICIMTech59029.2023.10277950.
- [18] Anjani, D. S. P., & Fitria, I. J. (2023). Analysis of perceived ease of use and perceived of usefulness to enhance customer interest in using BCA mobile banking. *Journal Of Management Analytical and Solution (JoMAS)*, 3(3), 106-110. DOI: <https://doi.org/10.32734/jomas.v3i3.12237>
- [19] Public Health Support Division. (2023). *Report on the village health volunteer database system*. Public health information system. <https://www.thaiphc.net/new2020/content/1> (In Thai)
- [20] Lindeman, R. H., Merenda, P. F., & Gold, R. Z. (1980). *Introduction to bivariate and multivariate analysis*. Scott, Foresman and Company.
- [21] Hair, J. F., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2013). Partial least squares structural equation modeling: Rigorous applications, better results and higher acceptance. *Long Range Planning*, 46, 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.lrp.2013.01.001>
- [22] Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). Harper Collins.
- [23] Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18, 39-50. <https://doi.org/10.2307/3151312>
- [24] Hair, J. F., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2011). PLS-SEM: Indeed a silver bullet. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 19, 139-151. <https://doi.org/10.2753/MTP1069-6679190202>
- [25] Henseler, J., Ringle, C. M., & Sinkovics, R. R. (2009). The use of partial least squares path modeling in international marketing. *Advances in International Marketing*, 20(1), 277-319.
- [26] Nunnally, I. C., & Bernstein, I. (1994). *Psychometric theory*. McGraw-Hill.
- [27] Teo, T. S., Srivastave, S. C., & Jiang, L. (2008). Trust and electronic government success: An empirical study. *Journal of Management Information Systems*, 25(3), 99-132.
- [28] Deeudom, S., & Mettathamrong, J. (2020). The causal factors of information technology requirements and communications for accessing to knowledge for the elderly in Nakhon Ratchasime Province. *Journal of Business, Economics and Communications*, 15(3), 70-82. (In Thai)

- [29] Toso, T., Vonok, L., & Phajan, T. (2023). Development of home isolation care model for coronavirus 2019 patients in Ban Nong Daeng health promoting hospital responsibility area, Mai Na-paing Sub-district, Waeng Yai District, Khon Kaen Province. *Journal of Khon Kaen Provincial Health Office*, 5(1), 29-46. (In Thai)
- [30] Thamtathong, R. (2022). Excellent dining by telephone shared here by village health volunteers. For the health and optimum level of high blood pressure patients Wanonniwat Municipality, Wanonniwat District, Sakon Nakhon Province. *Journal of Environmental and Community Health*, 7(3), 88-99. (In Thai)
- [31] Pothong, C., & Suteeprasert, T. (2021). Effectiveness of the knowledge package on changing health behavior (food, exercise, emotion, smoking and alcohol cessation) using LINE application group chats of village health volunteers at Bangplama District, Suphanburi Province. *Journal of Public Health and Innovation*, 1(3), 1-18. (In Thai)
- [32] Thongkanta, C., & Kaewtai, N. (2023). Communication by using digital technology for public health care of health volunteers in villages in the 4.0 era, Nong Bua District, Nakhon Sawan Province. *EAU HERITAGE JOURNAL (Science and Technology)*, 1(1), 30-40. (In Thai)
- [33] Banleng, Y. (2019). The study of implementation role for surveillance, prevention and control of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) in Communities of Village Health Volunteers in Phrae Province. *Journal of Disease Prevention and Control: DPC.2 Phitsanulok*, 10(2), 26-48. (In Thai)
- [34] Modchang, P., Pramoratet, P., & Panprem, P. (2021). Village Health Volunteers (Volunteers) with Information Technology Amidst the COVID-19 Epidemic. *2021 Joint International Conference on Digital Arts, Media and Technology with ECTI Northern Section Conference on Electrical, Electronics, Computer and Telecommunication Engineering (253-256). Cha-am, Thailand*. doi: 10.1109/ECTIDAMTNCON51128.2021.9425712.
- [35] Wattanapurk, S., Perngmark, P., Suwanrat, R., & Yodkaew, S. (2023). Application of Google Maps for participatory control of dengue hemorrhagic fever: A case study of Ban Nongnaikhui Community, Khlonghae Sub-district, Hat Yai District, Songkhla Province. *Disease Control Journal*, 49(3), 519-529. (In Thai)
- [36] Hiranruksa, W. (2021). Factors for success in running health care policy case study Bangpramung Tumbon, Krokphra District, Nakhonsawan. *Academy Journal of Northern*, 8(1), 96-103. (In Thai)
- [37] Phuthong, T., & Mangsungnoen, N. (2017). Factors influencing the elderly intention to use and adopt mobile health service. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(3), 548-566. (In Thai)

สาระัตถะในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช¹
Essence in the Chronicle of Nakhon Si Thammarat¹

ยุดธิชัย อูปการดี^{2*}, บุญเลิศ วิวรรณ², และดีอานา คาศา²
Yutthichai Uppakandee^{2*}, Boonlert Wiwan², and Deeana Kasa²

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “สาระัตถะและลักษณะการเชื่อมโยงความในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช” ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900

¹ This research article is a part of the master’s thesis “Essence and Cohesion in the Chronicle of Nakhon Si Thammarat”, Master of Arts (Thai) Thai Language Department, Faculty of Humanities, Kasetsart University.

² Arts Program in Thai Language, Faculty of Humanities, Kasetsart University, Bangkok, 10900, Thailand

* Corresponding author: E-mail address: yutthichai.u@ku.th

(Received: April 29, 2024; Revised: August 30, 2024; Accepted: September 3, 2024)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และจำแนกประเภทของสารัตถะในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช โดยเก็บข้อมูลจากพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช เลขที่ 1-5 ฉบับตัวเขียนของสำนักหอสมุดแห่งชาติ และประยุกต์ใช้แนวทางการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของอนันต์ อารีย์พงศ์ อุดม หนูทองและคณะ และชัชพิสิฐ ปาชนะนี้ ผลการวิจัยพบว่า พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช มีสารัตถะ 7 ประเภท ประกอบด้วย 1) สารัตถะด้านการเมืองการปกครอง 2) สารัตถะด้านการสร้างบ้านเมือง 3) สารัตถะด้านศาสนา 4) สารัตถะด้านขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อ 5) สารัตถะด้านความสัมพันธ์ทางเครือญาติ 6) สารัตถะด้านศึกสงคราม และ 7) สารัตถะด้านเภทภัย และพบว่าพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชทุกเล่มมีสารัตถะเด่น คือ สารัตถะด้านศาสนา เนื่องจากปรากฏเนื้อหาจำนวนมากที่สุด ซึ่งพบสารัตถะด้านศาสนาที่เกี่ยวข้องกับพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราชปรากฏร่วมกันในพงศาวดาร 4 เล่ม ยกเว้นพงศาวดาร เลขที่ 3 ที่ไม่ปรากฏ อีกทั้งพบว่าสารัตถะด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อมีสารัตถะย่อยหลายสารัตถะ ซึ่งสารัตถะด้านนี้ปรากฏในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชทุกเล่ม และเนื้อหาในสารัตถะด้านนี้ส่วนมาก มีพื้นฐานมาจากเรื่องราวทางพุทธศาสนา

คำสำคัญ: สารัตถะ พงศาวดาร พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช

Abstract

This research article aimed to analyze and classify the contents of the chronicles of Nakhon Si Thammarat. Data were collected from the chronicles of Nakhon Si Thammarat, Nos. 1-5, originally written versions from the National Library of Thailand. The data were analyzed using content analysis frameworks by Anan Areepong, Udom Nuthong and colleagues, and Chatchapisit Pachanee. The findings revealed that the chronicles of Nakhon Si Thammarat contained seven types of content: 1) politics and government, 2) city building, 3) religion, 4) customs, traditions, and beliefs, 5) kinship relations, 6) wars, and 7) disasters. The analysis indicates that religious content is the most prominent across all the chronicles, with significant references to the Phra Borommathat Muang Nakhon Si Thammarat appearing in four chronicles, except for Chronicle No. 3. Furthermore, the content related to customs, traditions, and beliefs included many sub-categories and is present in all chronicles, with most of the content rooted in Buddhist narratives.

Keywords: Essence, Chronicle, The Chronicle of Nakhon Si Thammarat

บทนำ

พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักหอสมุดแห่งชาติ และมีต้นฉบับเป็นสมุดไทยดำ และไทยขาวมีทั้งหมด 5 เล่มสมุดไทย บันทึกด้วยลายมือเขียน รูปแบบตัวอักษรในแต่ละฉบับแตกต่างกัน บางเล่มใช้อักษรไทยย่อ บางเล่มใช้อักษรไทยสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ปัจจุบันนี้พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช ได้เก็บรักษาต้นฉบับไว้ ที่กลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก สำนักหอสมุดแห่งชาติ (ท่าवासกรี) กรมศิลปากรอยู่ในหมวดพงศาวดาร หมู่พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งมีเลขบัญชีเอกสาร ดังนี้ พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช เลขที่ 1 เดิมเลขที่ 60 ซึ่งได้ชื่อมาจากนายวิลเลียม เจ. เกตน์ เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2496 บันทึกด้วยตัวอักษรไทยสมัยต้นรัตนโกสินทร์ มีลักษณะเนื้อความ ส่วนใหญ่เข้ากับพงศาวดาร เลขที่ 4 ซึ่งสันนิษฐานว่าน่าจะมีการคัดลอกมาจากต้นฉบับเดียวกัน ผู้บันทึกคือพระครูกาเดิม ซึ่งระบุไว้ด้านหน้าสมุดไทยว่า “เขียนที่วัดเสมาเมืองพระครูกาเดิมเขียนเอง” พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช เลขที่ 2 เดิมเลขที่ 36 ได้รับมอบเมื่อ พ.ศ. 2479 ไม่ปรากฏชื่อผู้มอบ บันทึกด้วยตัวอักษรไทยประมาณปลายธนบุรีถึงต้นรัตนโกสินทร์ ไม่ปรากฏชื่อผู้บันทึกอย่างชัดเจน แต่ก่อนเริ่มการบันทึกเนื้อหาชื่อบุคคลปรากฏอยู่ 3 ชื่อ ชื่อแรกตัวอักษรเลือนไม่สามารถอ่านได้ ชื่อที่สองคือ “ขุนนิมิตอักษร ข้าหลวงเดิม” ชื่อที่สามคือ “ริมภรรยา” ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า “ขุนนิมิตอักษร” น่าจะเป็นผู้บันทึกเล่มเลขที่ 2 พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช เลขที่ 3 เดิมเลขที่ 36 ค สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชฯ ปรากฏให้หอสมุดแห่งชาติ บันทึกด้วยตัวอักษรไทยย่อช่วงต้นธนบุรีถึงต้นรัตนโกสินทร์ ไม่ปรากฏชื่อผู้บันทึก และพงศาวดารเล่มนี้มีการปริวรรตและพิมพ์เผยแพร่ในประชุมพระตำราบรมราชูทิศเพื่อกลปนาสมัยอยุธยาภาคที่ 1 พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช เลขที่ 4 เดิมเลขที่ 36 ข สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชฯ ปรากฏให้หอสมุดแห่งชาติ บันทึกด้วย ตัวอักษรไทยสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ไม่ปรากฏชื่อผู้บันทึก และเนื้อหาในเล่มนี้ ส่วนแรกเหมือนกับเลขที่ 1 ดังเหตุผลที่กล่าวมาแล้ว ส่วนเนื้อหาส่วนหลังเป็นการบันทึกเรื่องไตรภูมิพระร่วงไว้ และพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช เลขที่ 5 เดิมเลขที่ 36 จ สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชฯ ปรากฏให้หอสมุดแห่งชาติ บันทึกด้วยตัวอักษรไทยย่อสมัยอยุธยา ไม่ปรากฏชื่อผู้บันทึก

เนื้อหาในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชมีจุดมุ่งหมายเพื่อบันทึกเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเมืองนครศรีธรรมราชเป็นส่วนใหญ่ อาทิ “...องค์สมเด็จพระศรีธรรมโศกราชก็เสด็จสวรรคต ทิพย์พิมานตามสันฐานนภาพ และจึงพิริปิ พิริมูญสองคนพี่น้องเป็นบุตรแห่งนางมคคะสาเกรีเป็นน้องของสมเด็จพระศรีธรรมโศกราช จึงพิริปิ พิริมูญ คิดอ่านด้วยกัน ถวายเจ้าฟ้าจันทร์วดี แก่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เจ้ากรุงศรีอยุธยาและให้เจ้าสุวรรณคูตา เข้าไปส่งเจ้าฟ้าผู้พี่ จึงสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดให้เจ้าสุวรรณคูตา ผู้เป็นพระราชบุตรแห่งสมเด็จพระเจ้าศรีธรรมโศกราช ออกมาเป็นพระยาศรีธรรมโศกราชตามพระวงษาสันดานสืบพระญาติวงศ์...” [1] จากตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่า มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครองโดยกล่าวถึงการสืบทอดและแต่งตั้งตำแหน่งเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชหลังจากที่เจ้าเมืองพระองค์เดิมสิ้นพระชนม์ อีกตัวอย่างเช่น “...จึงมหาเปรียญทศศรีแลสงฆ์ทั้งหลายอีกพระสงฆ์วัดนอกทำขบวนให้ปะขาวอาริยพงษ์เอาเข้าไปถวายด้วยนายแวง จึงปะขาวอาริยพงษ์เอาขบวนถวายไชร้มีพระบัณฑูร์ตรัสให้ขุนขุนช่างเอาทองแดงมาหล่อยอดพระมหาธาตุแลเปิดทองเต็มแล้ว พระเจ้าอยู่หัวตรัสให้ปะขาวอาริยพงษ์รับยอดพระมหาธาตุออกมาจึงขุนอินทราแลมหาเปรียญทศศรีแลพระสงฆ์ทั้งหลายก็ตกแต่งที่ยกยอดพระมหาธาตุแล้ว...” [2] จากตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่ามีเนื้อหาที่เกี่ยวกับศาสนา โดยกล่าวถึงการสร้างยอดเจดีย์พระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นเพียงเนื้อหาบางส่วนในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชเท่านั้น ซึ่งเนื้อหาในพงศาวดารยังมีประเด็นอีกหลากหลายที่น่าสนใจและน่าศึกษา อีกทั้งลักษณะการบันทึกพงศาวดารมีการบันทึกที่ต่อเนื่องกันไม่ได้แบ่งเรื่องแบ่งประเด็นอย่างชัดเจนเหมือนกับการบันทึกในปัจจุบันทำให้ผู้อ่านอาจจะจำแนกเนื้อหาได้ยากและยากต่อการทำความเข้าใจ หากได้ศึกษาอย่างละเอียดก็สามารถจัดจำแนกเนื้อหาของพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น กระบวนการที่จะทำให้สามารถจัดจำแนกประเภทเนื้อหาในพงศาวดารนี้ได้ก็คือการวิเคราะห์สารัตถะในพงศาวดารทั้งนี้ อุดม หนูทอง [3] กล่าวว่า สารัตถะ คือ แนวคิดของเรื่อง (theme) ซึ่งประกอบไปด้วยแนวคิดหลัก (major theme) ที่ได้ข้อสรุปของเรื่องทั้งเรื่องและแนวคิดรอง (minor theme) ที่ได้จากการสรุปเรื่องในแต่ละตอนหรือแต่ละเหตุการณ์ อันเป็นสาร (message) ที่ผู้แต่งต้องการบอกผู้อ่าน แต่สารยังรวมไปถึงส่วนย่อย ๆ ของเรื่องอีกด้วย การทำความเข้าใจสารหรือการวิเคราะห์สารัตถะจะต้องอาศัยการตีความภายใต้บริบทที่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาที่แต่งวรรณกรรมเรื่องนั้นตลอดจนบริบทในขณะนั้นที่ใช้วรรณกรรม รวมถึงเจตนาที่อาจแฝงอยู่เบื้องหลังถ้อยคำภาษา ส่วนประเภทของสารัตถะนั้นหากจัดแบ่งอย่างกว้างตามภูมิหลังของสังคมก็สามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ สารัตถะที่เกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ สารัตถะด้านประวัติศาสตร์ สารัตถะด้านความเชื่อ และสารัตถะด้านประเพณีพื้นบ้าน [4]

การศึกษาเกี่ยวกับสารัตถะในเอกสารตัวเขียนที่ผ่านมามีการศึกษาไว้อย่างหลากหลาย อาทิ งานวิจัยของอนันต์ อาริย์พงศ์ [5] ศึกษาเรื่อง “พระมาลัย: สารัตถะและการสืบทอด” กลิ่น คงเหมือนเพชร และคณะ [6] ศึกษาเรื่อง “วรรณกรรมประเพณีและพิธีกรรม: สารัตถะและการสืบทอด” อุดม หนูทอง และคณะ [7] ศึกษาเรื่อง “วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับละครชาวบ้านภาคใต้: สารัตถะและการสืบทอด” ปรีศนิกรณ์ พลายกำเนิด [8] ศึกษาเรื่อง “สารัตถะ และการใช้ภาษาทางการทูตในพระราชสาส์นสมัยรัชกาลที่ 4” และชัชพิสิฐ ปาชนะนี [9] ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์ลักษณะ และสารัตถะของเอกสารตัวเขียนที่ใช้ในการติดต่อข้อราชการระหว่างไทยและกัมพูชาในช่วงพ.ศ. 2325-2427” จากงานวิจัยที่กล่าวมานี้พบว่า แนวทางการวิเคราะห์สารัตถะ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์คำ วลี หรือแนวคิดบรรยายสาระจัดหมวดหมู่ตามเกณฑ์ที่กำหนดและหาข้อสรุปจากเนื้อหาของสิ่งทีวิเคราะห์อย่างละเอียด เป็นระบบ และเที่ยงตรง นอกจากนี้ ชัชพิสิฐ ปาชนะนี [9] ได้สังเคราะห์สารัตถะของเอกสารตัวเขียน ในงานวิจัยที่ผ่านมามีพบว่าจำแนกได้เป็น 8 ประเภท ได้แก่ การเมืองการปกครอง การทูตหรือการต่างประเทศ การสงครามหรือการทหาร เศรษฐกิจ การยุติธรรม สภาพสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม จากที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่ายังไม่มีผู้ศึกษาสารัตถะในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “สารัตถะในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช” เพื่อวิเคราะห์และจำแนกประเภทของสารัตถะในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชว่าประกอบด้วยเรื่องใดบ้าง และจุดร่วมของสารัตถะในพงศาวดารแต่ละเล่มว่ามีหรือไม่อย่างไร โดยใช้แนวทางการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์และจำแนกประเภทของสารัตถะในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “สารัตถะในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) ซึ่งมีวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ด้านข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชเลขที่ 1-5 ฉบับตัวเขียนของสำนักหอสมุดแห่งชาติ โดยการสำเนาไฟล์ดิจิทัลจากสำนักหอสมุดแห่งชาติ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

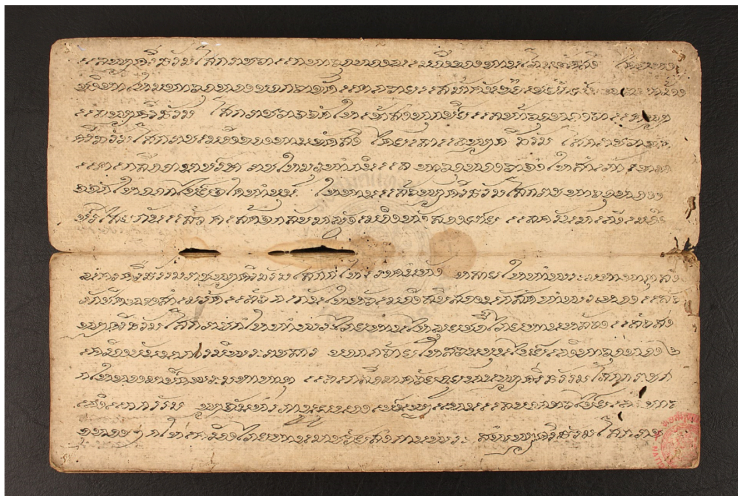

Figure 1 digital file preview image

2. ด้านเนื้อหา ผู้วิจัยวิเคราะห์สารัตถะในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช โดยประยุกต์ใช้แนวทาง การวิเคราะห์เนื้อหา ของอนันต์ อารีย์พงศ์ [5] อุดม หनुทอง และคณะ [7] และชัชพิสิฐ ปาชนะนี้ [9]

3. การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

3.1 ปรวรรตเนื้อหาในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชจากตัวเขียนให้เป็นตัวอักษรไทยในปัจจุบัน เพื่อจะได้สะดวกต่อการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

3.2 วิเคราะห์สารัตถะด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยประยุกต์ใช้แนวทาง การวิเคราะห์ตามที่ระบุไว้ในระเบียบวิธีวิจัยข้อที่ 2

4. นำเสนอผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยเรียกแหล่งข้อมูลว่า “พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช” ตามข้อมูลที่ปรากฏในบัญชีเอกสารโบราณ ณ สำนักหอสมุดแห่งชาติ (ที่ว่าสุกรี) หมวดพงศาวดาร หมูพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช ชื่อพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช เลขที่ 1-5

2. การจัดประเภทของสารัตถะด้านศาสนานั้น หากเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสถานที่ต่าง ๆ เช่น วัด ผู้วิจัยจะกำหนดประเด็นหลักเป็นชื่อสถานที่เหล่านั้น แล้วจึงจำแนกประเด็นย่อย ๆ ออกมาเพื่อแสดงให้เห็นถึงเนื้อหาทั้งหมด

3. การจัดประเภทสารัตถะด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อ เนื้อหาจะต้องอยู่ในขอบเขตของนิยาม ดังนี้ คำว่า “ขนบธรรมเนียมประเพณี” มาจากคำ 3 คำ ได้แก่ ขนบ ธรรมเนียม ประเพณี ซึ่งแต่ละคำมีความหมายใกล้เคียงกันดังว่า “ขนบ” หมายถึง แบบอย่าง แผนระเบียบ [10] “ธรรมเนียม” หมายถึง ประเพณี แบบแผน แบบอย่าง [10] “ประเพณี” หมายถึง สิ่งที่ยึดถือประพฤติปฏิบัติสืบ ๆ กันมาจนเป็นแบบแผน

ขนบธรรมเนียม หรือจารีตประเพณี [10] และราชบัณฑิตยสภา [10] ได้ให้ความหมายของ “ธรรมเนียมประเพณี” ว่าหมายถึง ประเพณีเกี่ยวกับเรื่องธรรมดาสามัญ ถ้าฝ่าฝืนก็ไม่ถือว่าผิดหรือชั่ว จากความหมายของแต่ละคำ ที่กล่าวมาสรุปเป็นความหมายของคำว่า “ขนบธรรมเนียมประเพณี” ได้ว่าหมายถึง สิ่งที่ยึดถือปฏิบัติสืบ ๆ กันมาจนเป็นแบบอย่างแบบแผนประเพณีที่เกี่ยวกับเรื่องธรรมดาสามัญ ถ้าฝ่าฝืนก็ไม่ถือว่าผิดหรือชั่ว และความเชื่อ หมายถึง สิ่งที่มนุษย์ได้เรียนรู้ และทำความเข้าใจโลกแล้วสั่งสมมาเป็นเวลานาน และเชื่อว่าสิ่งนั้นมีอำนาจ ลึกลับที่จะทำให้มนุษย์ได้รับผลดีหรือผลร้ายจึงมีอิทธิพลต่อแนวคิดและพฤติกรรมของมนุษย์ ผู้ยึดถือปฏิบัติ ตามจะเป็นที่ยอมรับ ผู้ฝ่าฝืนจะไม่ใช่ที่พึงปรารถนา [5]

4. พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชเลขที่ 4 เนื้อหาในเล่มสมุดไทยจะแบ่งเป็นสองส่วน นั่นคือ ส่วนที่บันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และส่วนที่เป็นวรรณคดีเรื่องไตรภูมิพระร่วง สำหรับส่วนที่เป็นวรรณคดีเรื่องไตรภูมิพระร่วงผู้วิจัยจะไม่ใช้เนื้อหาในส่วนดังกล่าวมาศึกษา เนื่องจากไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครศรีธรรมราชแต่อย่างใด

สรุปผล

สารัตถะในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช มีสารัตถะ 7 ประเภท ประกอบด้วย 1) สารัตถะด้านการเมือง การปกครอง 2) สารัตถะด้านการสร้างบ้านเมือง 3) สารัตถะด้านศาสนา 4) สารัตถะด้านขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อ 5) สารัตถะด้านความสัมพันธ์ทางเครือญาติ 6) สารัตถะด้านศึกสงคราม และ 7) สารัตถะด้านเภทภัย ดังนี้

1. สารัตถะด้านการเมืองการปกครอง พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชพบสารัตถะย่อยด้านการเมืองการปกครอง 5 สารัตถะ ดังนี้

1.1 การแต่งตั้งตำแหน่ง เป็นการแต่งตั้งตำแหน่งของบุคคลต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ทางราชการ และหมายรวมไปถึงการแต่งตั้งเพื่อให้เป็นข้าบริวารของบุคคลด้วย พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชพบสารัตถะเกี่ยวกับการแต่งตั้งตำแหน่ง 2 ลักษณะ ได้แก่ การสืบทอดและแต่งตั้งตำแหน่งเจ้าเมือง และการแต่งตั้งตำแหน่งบุคคล

1.1.1 การสืบทอดและแต่งตั้งตำแหน่งเจ้าเมือง เป็นการสืบทอดตำแหน่งเจ้าเมืองตามการสืบราชสันตติวงศ์ของเมืองนั้น ๆ หากเมืองนั้นอยู่ภายใต้การปกครองของเมืองอื่นก็จะได้รับการแต่งตั้งจากผู้ปกครองสูงสุดด้วย ดังเช่น “เมื่อสมเด็จพระสรรเพ็ชรพุทธเจ้าเสด็จเข้าสู่พระมหานครนฤพานพระพุทศักราชล่วงได้ 1535 พระพรรษา สมเด็จพระเจ้าศรีธรรมโศกราชสร้างพระเจดีย์ฐานสวมพระธาตุงศ์สมเด็จพระพุทธเจ้าสำเร็จแล้วมีนาง สมเด็จพระเจ้าศรีธรรมโศกราชเสด็จสวรรคต แล้วจึงพิริปี พิริมูยสองคนพี่น้องเป็นบุตรแห่งสมเด็จพระนางมัทสวระเพรี พระเจ้าน้องแห่งสมเด็จพระเจ้าศรีธรรมโศกราช พิริปี พิริมูย จึงคิดอ่านด้วยกัน ถวายเจ้าฟ้าจันทรวดี แต่สมเด็จพระเจ้าอุทองพระเจ้ากรุงศรีอยุธยา และให้เจ้าสุวรรณคูตา เข้าไปส่งเจ้าฟ้าจันทรวดี ผู้พี่จึงสมเด็จพระเจ้าอุทอง โปรดให้เจ้าสุวรรณคูตาผู้เป็นพระราชบุตรแห่งสมเด็จพระเจ้าศรีธรรมโศกราช ออกมาเป็นพระเจ้าศรีธรรมโศกราชตามพระวงศาสืบพระญาติวงศ์ รักษาพระบรมธาตุ” [1], [11] ข้อความที่กล่าวมานี้เป็นสารัตถะเกี่ยวกับการสืบทอดและแต่งตั้งตำแหน่งเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช กล่าวว่า เมื่อสมเด็จพระเจ้าศรีธรรมโศกราชสวรรคต หลังจากนั้นพิริปี พิริมูยได้ทูลเกล้าฯ ถวายชื่อเจ้าฟ้าจันทรวดีให้เป็นผู้ปกครองเมืองนครศรีธรรมราช แต่สมเด็จพระเจ้าอุทองแห่งกรุงศรีอยุธยาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าสุวรรณ คูตาเป็นสมเด็จพระ

พระเจ้าศรีธรรมโศกราชแทน เนื่องจากเป็นพระโอรสที่ต้องสืบราชสันตติวงศ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสืบสันตติวงศ์ ในสมัยนั้นรัชทายาทจะต้องเป็นพระโอรสเท่านั้น แม้จะมีลำดับศักดิ์ทางเครือญาติเป็นพระอนุชาก็ตาม และสามารถอนุมานได้ว่ากรณีที่พระนัดดาได้ทูลเกล้าฯ ถวายชื่อเจ้าฟ้าจันทรวดีซึ่งเป็นพระธิดาให้ขึ้นปกครองบ้านเมือง และขัดต่อกฎหมายที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นเพราะมีความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในก็เป็นได้เช่นกัน

1.1.2 การแต่งตั้งตำแหน่งบุคคล ในประเด็นนี้จะไม่เกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งผู้ปกครองเมือง เนื่องจากตำแหน่งในที่นี้เป็นตำแหน่งช่วยงานราชการต่าง ๆ ประกอบด้วย ตำแหน่งตายต่างเจ้า และตำแหน่งผู้เก็บส่วย ดังเช่น “แต่งแขกกินเมืองไซร์ พระพนมวังแลนางสะเดียงทองให้ผูกส่วยทองปีละสิบตำลึงทองทุกเมืองแลพระพนมวังนางสะเดียงทองตั้งบ้านอยู่จ่งสระ แลแต่งแขกไปเป็นเจ้าเมืองนั้น เจסהหาปาเจสิลิเมาสองนี้เป้นทนาย ใช้ให้เรียกส่วยทองทุกเมืองแล” [12] ข้อความที่กล่าวมานี้เป็นสารัตถะเกี่ยวกับการแต่งตั้งตำแหน่งผู้เก็บส่วย กล่าวว่ เมื่อพระพนมวังและนางสะเดียงทองแต่งตั้งเจ้าเมืองแขกไปปกครองเมืองแล้วนั้นก็ให้ผูกส่วยกับเมืองนครคอนพระซึ่งจะต้องส่งส่วยทองปีละสิบตำลึงทองทุกเมือง และได้แต่งตั้งเจสะหาปาหาปาเจสิลิเมาเป็นทนายเพื่อเรียกเก็บส่วยทองจากทุกเมือง

1.2 การถวายบรรณาการ บรรณาการเป็นสิ่งที่ส่งไปด้วยความเคารพหรือด้วยไมตรีไม่ได้เจาะจงเฉพาะส่งของเครื่องใช้ ซึ่งหมายรวมถึงคนและสัตว์ด้วยก็ได้ พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชพบสารัตถะเกี่ยวกับการถวายบรรณาการ ดังเช่น “แล้วยังมีเศรษฐี 2 คนภรรยา มาแต่เมืองหงสาวดี ชื่อโคทะศิริเศรษฐีภรรยา นั้นชื่อนางมะทานพิริ...จึงแต่งสำเภาสามลำ แล้วเอาทองมาสองเกวียน เงินตรา หงสาสี่เกวียน และเครื่องบรรณาการ ครั้น นำสำเภามาถึงเมืองนครศรีธรรมราชแล้วโคทะศิริเศรษฐีแต่งของผ้าผ่อนแพรพรรณมาถวายแก่พระเจ้าศรีธรรม โศกราชขอที่จะตั้งบ้านเรือนอยู่” [1],[11] ข้อความที่กล่าวมานี้เป็นสารัตถะเกี่ยวกับการถวายบรรณาการ กล่าวว่ มีเศรษฐีสองสามีภรรยาชื่อว่าโคทะศิริเศรษฐี และนางมะทานพิริจะเดินทางมายังเมืองนครศรีธรรมราชจึงแต่งสำเภาจำนวน 3 ลำ และได้นำทองคำจำนวนสองเกวียน เงินตราหงสาวดีจำนวนสี่เกวียน และเครื่องบรรณาการอื่น ๆ มาด้วย เมื่อสำเภาถึงนครศรีธรรมราช เศรษฐีทั้งสองก็ได้จัดเตรียมสิ่งของผ้าผ่อนต่าง ๆ เพื่อถวายสมเด็จพระเจ้าศรีธรรมโศกราช และขอพระราชทานที่ดินเพื่อตั้งบ้านเรือน

1.3 การสร้างสัมพันธ์ด้วยการแต่งงาน เป็นการถวายธิดาหรือญาติให้แก่เจ้าผู้ปกครองเมืองเพื่อให้แต่งงานดังเช่น “พระเจ้าร่มฟ้ากรุงจีนก็เชิญหมยอินตินักหนาว่า พระพนมทะเลศรีมหันทรราชาธิราชกษัตริย์พระบรมเชษฐา พระราชกุมารเสด็จมาตั้งอยู่ริมสมุทรนี้ ควรเราเอานางจันทรวดีศรีบาทราชบุตรศรีทองสมุทรนี้ให้เป็นพระอัครมเหสีแก่พระบรมเชษฐาพระราชกุมารเจ้ากรุงเพชรบุรี” [12] ข้อความที่กล่าวมานี้เป็นสารัตถะเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ด้วยการแต่งงาน กล่าวว่ พระเจ้าร่มฟ้ากรุงจีนยินดีเป็นอย่างมากที่พระพนมทะเลพระเจ้าอยู่เมืองเพชรบุรีพระราชทานฝังให้แก่ขุนล่ำมเงิน พระองค์ทรงดำริที่จะถวายนางจันทรวดีศรีบาทราชบุตรธิดาให้กับพระพนมทะเล เมื่อได้นำพระธิดามาถวายแก่พระพนมทะเลแล้วนั้น พระพนมทะเลก็ทรงอภิเษกสมรสด้วยและดำรงพระยศเป็นพระมเหสี

1.4 ส่วย เป็นรายได้แผ่นดินประเภทหนึ่ง เรียกเก็บเป็นสิ่งของหรือเงินตราแทนการเข้าเดือนหรือการรับราชการหรืออาจจะเป็นสิ่งของพื้นเมืองที่เมืองหลวงเรียกเกณฑ์จากหัวเมืองเป็นประจำเพื่อใช้ประโยชน์ในราชการ [10] ทั้งนี้เนื้อหาเกี่ยวกับส่วยในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชจะเกี่ยวกับเมืองที่อยู่ภายใต้การปกครองของหัวเมืองอื่น ๆ มักมีการผูกส่วยและเรียกเก็บส่วยเป็นเงินตรา ทองคำ หรือสิ่งของอื่น ๆ ตามทรัพยากรที่เมืองนั้น ๆ มี ดังเช่น “แต่งแขกกินเมืองไซร์พระพนมวังแลนางสะเดียงทองให้ผูกส่วยทองปีละสิบตำลึงทอง

ทุกเมืองแล พระพนมวังนางสะเดียงทองตั้งบ้านอยู่จสงระ แลแต่งแขกไปเป็นเจ้าเมืองนั้น เจสหาปาเจสิลิเมาสอง นี้เป็นทนายใช้ให้เรียกส่วยทองทุกเมืองแล ราชาสารงให้ไปอยู่เมืองไซยำนันแล” [12] ข้อความที่กล่าวมานี้ เป็นสารัตถะเกี่ยวกับส่วย กล่าวว่ เมื่อพระพนมวัง และนางสะเดียงทองได้แต่งตั้งเจ้าเมืองแขกไปปกครอง เมืองแขกก็ให้เมืองต่าง ๆ เหล่านั้นได้ผู้ส่วยกับเมืองนครศรีธรรมราชเป็นส่วยทองปีละสิบตำลึงทอง แสดงให้เห็นว่าเมืองแขกมีทรัพยากรทองคำเป็นจำนวนมากจึงสามารถนำมาส่งเป็นส่วยทองได้

1.5 กฎหมาย พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชพบสารัตถะด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับการบันทึกสารตรา และการบันทึกกฎหมายที่มีการพระราชทานให้แก่เจ้าเมือง ซึ่งสันนิษฐานว่เป็นพระบรมราชโองการจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังเช่น “ถ้าผู้ใดฟ้องนั้นฟ้องผู้กล่าวให้โทษเจ้าเมือง กรมการ ณ เมืองท่าทองจะ พิจารณายังมิได้ ไปจึงจะเบิกไปพิจารณาได้ แลผู้ไปฟ้องกล่าวโทษ แกรกรมการเมืองนครนั้นแต่ให้เรียกเงิน แลมิฟ้องกล่าวโทษเจ้าเมืองสิ้นทั้งนั้น หามิได้ แลซึ่งผู้มีชื่อจะเบิกเอาดูความไปพิจารณานั้นแปลกด้วยกฎซึ่ง มือออกมาไว้สำหรับหัวเมืองทั้งปวงแต่ก่อนนั้น แลให้ออกฎากลาโหมผู้ร้องแลออกพระนทเสนว่าแก่ พระปลัด แลกรมการทั้งหลายอย่าให้เบิกดูความ ณ เมืองท่าทองไปพิจารณา แลให้ออกฎากลาโหมผู้ร้องแลพระนทเสน ทำตามหนังสือออกมานี้มา ณ วันศุกร์เดือนสิบเอ็ด ขึ้นสิบเอ็ดค่ำปีระกานักษัตร ศก” [12] ข้อความที่กล่าวมานี้ เป็นสารัตถะเกี่ยวกับกฎหมาย กล่าวว่ ถ้าผู้ฟ้องใดกล่าวหาโทษเจ้าเมือง กรมการ ณ เมืองท่าทองจะไม่สามารถ พิจารณาตีความได้จนกว่ากรมการจากเมืองนครศรีธรรมราชจะมาพิจารณา และถ้ามีผู้ไปฟ้องร้องกล่าวโทษกับ กรมการเมืองนครศรีธรรมราชนั้นเรียกเก็บเงินจากกรมการเพื่อไม่ให้ฟ้องร้องกล่าวโทษเจ้าเมืองซึ่งไม่ควรเป็น เช่นนั้น ผู้มีชื่อถูกฟ้องร้องจะเบิกดูคดีความไม่ได้ถือว่าไม่สมควรตามกฎหมายที่มีมาก่อนนี้จึงให้ออกฎา กลาโหมและออกพระนทเสนสั่งความแก่พระปลัด และกรมการทั้งหลายไม่ให้ไปเบิกคดีความ ณ เมืองท่าทอง มาพิจารณา แลให้ออกฎากลาโหม พระนทเสนทำตามหนังสือฉบับนี้

2. สารัตถะด้านการสร้างบ้านเมือง การสร้างบ้านเมืองในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช พบสารัตถะย่อย 2 สารัตถะ ได้แก่ การสร้างกรุงเพชรบุรี และการสร้างเมืองนครศรีธรรมราช

2.1 การสร้างกรุงเพชรบุรี พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชได้กล่าวถึงการสร้างกรุงเพชรบุรีว่ พระพนมทะเลศรีมหาสุวดีทราธิราชกษัตริย์ พระบวรเชษฐาพระราชกุมารได้ทูลลาพระอัยยาและพระอัยยิกา มาสร้างบ้านเมืองอยู่ที่เพชรบุรี ดังว่ “อาทิเดิมว่ พระพนมทะเลศรีมหาสุวดีทราธิราชกษัตริย์ พระบวรเชษฐา พระราชกุมาร อันเป็นพระเจ้าหลานแลพระกัลยาพระปู่พระย่ามา ท่านมาตั้งอยู่เพชรบุรี ท่านเอาพลมา 33000 ช้าง ฟังพลาย 500 ม้า 700 พลอันตามท่านมาเองนั้น 54000 ท่าน ตั้งรั้ววังเรือนหลวงหน้าพระลานเรือนชาว แม่พระสนม แลวก้ให้ท่านาเกลือ...แลท่านให้ท่านาบางตะพานได้ 300 แลวก้ตั้งอยู่ริมสมุทรท่านก็เสวยราช อยู่ในกรุงเพชรบุรีนั้นอยู่มีนาน” [12] ข้อความที่กล่าวมานี้เป็นสารัตถะเกี่ยวกับการสร้างกรุงเพชรบุรี กล่าวว่ พระพนมทะเลได้ทูลลาพระอัยยาและพระอัยยิกามาสร้างบ้านเมืองที่เพชรบุรี พร้อมกำลังพล 33,000 คน ช้างฟังพลาย 500 เชือก ม้า 700 ตัว และกำลังพลที่ตามมาด้วยความสมัครใจอีก 54,000 คน แล้ว พระพนมทะเลก็ได้ตั้งรั้ววังเรือนหลวงหน้าพระลานของเรือนพระสนม แลวก้ให้ท่านาเกลือ หลังจากนั้น พระพนมทะเลก็ได้ให้ราษฎรไปท่านาที่บางสะพานได้ 300 กระบ้ง แลวก้ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมทะเลแล้วพระองค์ เสวยราชย์อยู่ในกรุงเพชรบุรี

2.2 การสร้างเมืองนครศรีธรรมราช เป็นการกล่าวถึงการสร้างเมืองนครศรีธรรมราชและหมายรวมถึง การฟื้นฟูเมืองนครศรีธรรมราชด้วย ประกอบด้วย การสร้างเมืองนครศรีธรรมราชสมัยพระพนมวัง การสร้างเมือง

และยังมีการสร้างพระสุปถึก 4 องค์ พร้อมทั้งสร้างพระวิหารลอบุสธเป็นประธาน 7 ห้อง มีเฉลียงทั้งด้านซ้าย และด้านขวาของพระอุโบสถ เมื่อสร้างเสร็จก็ให้ชื่อว่า วัดเสมาทอง

3.3 ประวัติสมเด็จพระราชมนู (หลวงปู่ทวด) พบสารัตถะเกี่ยวกับประวัติสมเด็จพระราชมนู ประกอบด้วย วยเยาว์ของสมเด็จพระราชมนู ปาฏิหาริย์เหยยนน้ำทะเลจืด การแก้ปริศนาธรรมจากราขทูต และสมเด็จพระราชมนู ขอพระราชทานส่วยหลวงสร้างวัดพระราชประดิษฐาน ดังเช่น “จึงเจ้าสามิรามก็ลงไป ณ เรือสัดจอง จึงเอาเท้าข้างซ้าย ซึ่งเป็นทูนั่นแช่ลง ณ น้ำ ๆ นั้นก็จืด แลจึงเจ้าสามิรามก็อาบน้ำนั้น แลจึงเจ้าสเภา ก็ถามว่าหลวงอาบน้ำนั้นเค็มหรือจืด จึงบาทเจ้าก็ว่า จืด จึงอาบน้ำได้ จึงเจ้าสเภาที่ว่าเรามิเคยเห็นน้ำ ณ กลาง ทะเลนี้จืด แลบาทเจ้าก็เอากระบวยตักน้ำยื่นให้แก่เจ้าสเภา จึงเจ้าสเภาที่รับเอามาชิมดูน้ำนั้นก็จืด แลเจ้าสเภา ก็ให้ลูกเรือทั้งนั้นตักใส่อ่างอย่างตุ่มแล้ว จึงเจ้า สเภาที่ยินดีเอาเป็นชัตันปฏิบัติรักษาแล้วก็ใช้เรือไป” [13] ข้อความที่กล่าวมานี้เป็นสารัตถะเกี่ยวกับปาฏิหาริย์เหยยนน้ำทะเลจืด กล่าวว่า เมื่อเรือสำเภาเจอพายุกลางทะเล เจ้าสำเภาก็โกรธหลวงปู่ทวดเป็นอย่างมากเพราะคิดว่าที่เป็นเช่นนี้เพราะหลวงปู่ทวดขออาศัยเรือไปอยู่อาศัยด้วย เจ้าสำเภาจึงไล่หลวงปู่ทวดลงกลางทะเล หลังจากนั้นหลวงปู่ทวดก็ได้เอาเท้าด้านซ้ายไปแช่ลงในน้ำทะเล น้ำก็ จืดทันทีแล้วก็ได้ตักน้ำอาบ เจ้าสำเภาสงสัยจึงถามว่าน้ำเค็มหรือจืด หลวงปู่ทวดตอบว่า จืด แล้วเอากระบวย ตักน้ำยื่นให้แก่เจ้าสำเภาทำให้รู้ว่าน้ำนั้นจืด แล้วเจ้าสำเภาที่มีความยินดีนิมนต์หลวงปู่ทวดไปกับสำเภาต่อจนถึง กรุงศรีอยุธยา

3.4 วัดพระราชประดิษฐาน พบสารัตถะเกี่ยวกับวัดพระราชประดิษฐาน ประกอบด้วย การสร้างเจดีย์ การทำนุบำรุงวัด และตำราพระราชทานกลปนาสำหรับวัดพระราชประดิษฐาน ดังเช่น “แลจึงมีพระราชโองการ ตรัสเหนือเกล้าเหนือ กระทบแล้วให้คงตามท้องพระตำราบุรพกษัตริย์เจ้าอุทิศไว้แต่ก่อนแล้วนั้น แลมี พระราชดำรา สมทบเข้าตามท้องพระตำราบุรพกษัตริย์เจ้าอุทิศไว้แต่ก่อนแล้วนั้น แลมีพระราชโองการตรัสสั่งแก่ พระศรีภริยาปัญญาธิราชเสนาศรีสาลักษณ์ให้แต่งพระตำราสมทบเข้าตามท้องพระตำราบุรพกษัตริย์เจ้าอุทิศไว้ แต่ก่อนนั้น” [13] ข้อความที่กล่าวมานี้เป็นสารัตถะเกี่ยวกับพระบรมราชโองการให้แต่งตำราพระราชทานกลปนา สำหรับวัดพระราชประดิษฐาน กล่าวว่า เมื่อเกิดศึกของชนะและเวลาผ่านมาเป็นช้านานแล้วนั้น ชาวบ้านข้า พระคนทานกลปนาที่ได้หนีออกเมืองไปก็ได้กลับมาอยู่ตามเดิม แล้วจึงได้ปรึกษากันว่าจะส่งพระมหาเถร องศ์โต องค์หนึ่งให้นำปากตำรา พระราชทานกลปนาที่โดนเผาเข้าไปยังเมืองหลวง เมื่อพระมหาเถรได้เดินทางไปถึงกรุงศรีอยุธยาก็ได้ขอให้พระศรีภริยาปัญญาธิราชเสนาศรีสาลักษณ์ นำความขึ้นกราบทูลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์จึงมีพระบรมราชโองการให้ยึดข้อมูลตามตำราเล่มเดิม และมีพระราชดำรัสสั่งให้พระศรีภริยาปัญญาธิราชเสนาศรีสาลักษณ์แต่งตำราสมทบเข้าตามเนื้อความในตำราเดิม

3.5 วัดกุฎีหลวง พบสารัตถะเกี่ยวกับวัดกุฎีหลวง ประกอบด้วย การสร้างวัด ลำดับเจ้าอาวาส และการกลปนาสำหรับวัดกุฎีหลวง ดังเช่น “อาธิเดิมพระชินเสนธกัตั้งกุฎีอารามตำบลกุฎีหลวง จึงสัปบุรุษ ทั้งหลายชุมนุมมาพร้อมมาก่อพระเจดีย์อันหนึ่งห้ายอด แลจะมีพระไพหาร วัดวาอารามแห่งใด ๆ หามิได้ แล ครั้นอยู่มาเล่าไซ้ แลคิดว่าจะสร้างให้เป็นสักขีพยานไว้แก่ลูกหลาน จึงไปดูที่พบที่แห่งหนึ่งชอบกล ธก็มาให้แผ้วถาง ตั้งเป็นอารามแล้วทำพระไพหารแลพระพุทธรูปเสร็จแล้ว แลนำญาติโยมทั้งปวงตั้งอยู่แล้วจึงฉลอง แลเมื่อ พระสงฆ์นั่งชุมนุมผู้เฒ่าผู้แก่ทั้งปวง แลว่าวัดกุฎีหลวงซึ่งสร้างแต่ก่อนนั้น ธก็ถวายเป็นแก่พระจวงแลพระจวงเจ้า ก็ได้รับชานอยู่มาเล่าไซ้ ๓” [13] ข้อความที่กล่าวมานี้เป็นสารัตถะเกี่ยวกับการสร้างวัดกุฎีหลวง กล่าวว่า เมื่อพระชินเสนและชาวบ้านได้ประชุมพิจารณาแล้ว ก็เห็นว่ายังไม่มียอดอารามใดในบริเวณใกล้ ๆ นี้ จึงลง

ความเห็นกันว่า จะสร้างวัดไว้ให้ลูกหลาน แล้วก็สร้างพระเจดีย์องค์หนึ่งมี 5 ยอด สร้างพระวิหาร และสร้างพระพุทธรูปจนเสร็จ แล้วจึงนำญาติโยมมารวมกันฉลองวัดแล้วตั้งชื่อว่า วัดกุฎีหลวง พระชินแสนก็ได้ถวายให้กับพระเจ้าวังได้เป็นผู้ดูแลรักษาวัด

3.6 ตำนานการแย่งชิงพระทันตธาตุ สวรรค์ที่เกี่ยวข้องกับตำนานการแย่งชิงพระทันตธาตุนั้นได้บันทึกไว้ในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช เลขที่ 5 [12] ซึ่งสรุปได้ว่า ท้าวโคศรีหะราชแห่งเมืองนครบุรี และท้าวอังกุตรราชแห่งเมืองจันทบุรีได้รบกันเพื่อแย่งชิงพระทันตธาตุ แต่ท้าวโคศรีหะราชในทางเหมมาลาและเจ้าทนต์กุมารนำพระทันตธาตุ หนีออกจากเมืองไปทั้งสองนำพระทันตธาตุไปฝังไว้ที่หาดทรายแก้ว ต่อมาพระมหาเถรพรหมเทพได้มานมัสการ พระทันตธาตุที่ฝังไว้ ณ หาดทรายแก้ว และพระมหาเถรพรหมเทพก็ได้ทำนายว่า ในอนาคตข้างหน้าหาดทรายแก้วแห่งนี้ จะมีพญาองค์หนึ่งชื่อพญาศรีธรรมโศกราช มาตั้งบ้านเมือง ณ ที่แห่งนี้เป็นเมืองใหญ่ชื่อเมืองนครศรีธรรมราช แล้วพญาศรีธรรมโศกราชก็จะก่อพระเจดีย์องค์ใหญ่เป็นพระบรมธาตุสูง 37 วา ตามพุทธทำนายนี้ แล้วพระมหาเถร พรหมเทพก็กลับไป

3.7 ตำนานพระพุทธรูปลิงค์ สวรรค์ที่เกี่ยวข้องกับตำนานพระพุทธรูปลิงค์ได้มีการบันทึกแทรกไว้ในส่วนของสวรรค์ที่กล่าวถึงตำนานการสร้างเมืองนครศรีธรรมราช ดังว่า “จึงรู้ข่าวว่าพระลูปลิงค์เสด็จออกแต่เมืองลังกา ก็ล่องน้ำทะเลมา แล้วมีผีเสื้อผิพรายเงือกงูฉลามพิมทองตามหลังรัศมีพระพุทธรูปลิงค์ ๆ ลอยมาเถิงเรียกชื่อเกาะปิ้งแล้ว ก็ขึ้นมาเห็นเกาะแก้ว” [12] ข้อความที่กล่าวมานี้เป็นสวรรค์เกี่ยวกับตำนานพระพุทธรูปลิงค์ กล่าวไว้ว่า เมื่อพญาศรีธรรม โศกราชได้สร้างเมืองนครศรีธรรมราช ณ หาดทรายแก้วแล้วก็จะทำอิฐเพื่อสร้างพระบรมธาตุ จึงได้ทราบข่าวว่าพระพุทธรูปลิงค์เสด็จออกมาจากเมืองลังกาทวีป แล้วก็ล่องน้ำทะเลมาและมีผีเสื้อ ผิพราย เงือก งู ฉลาม พิมทอง ตามหลังรัศมี พระพุทธรูปลิงค์มาด้วย พระพุทธรูปลิงค์ก็ลอยมาจนถึงเกาะปิ้ง แล้วก็เสด็จขึ้นมาที่หาดทรายแก้วหรือเมืองนครศรีธรรมราช

4. สวรรค์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อ พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช พบสวรรค์ย่อยด้านขนบธรรมเนียมและความเชื่อ 12 สวรรค์ จำแนกเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี 7 ประเภท ได้แก่ การบวช พิธีกรรมก่อนออกรบ ประเพณีรดน้ำดำหัว การจัดการสรีระศพของเจ้าเมือง พิธีพุทธาภิเษก การสมโภชพระเจดีย์ พระพุทธรูป และสิ่งปลูกสร้างภายในวัด ส่วนความเชื่อมี 5 ประเภท ได้แก่ การตั้งสัจจอธิษฐาน อาณิสสของการจัดการศพ ความเชื่อเกี่ยวกับงู ความเชื่อเกี่ยวกับพระอินทร์และพระวิษณุกรรม และความเชื่อเกี่ยวกับหุ่นยนต์ ซึ่งจะยกตัวอย่าง ดังนี้

4.1 ประเพณีรดน้ำดำหัว ประเพณีจะจัดขึ้นในวันขึ้นปีใหม่ของไทยหรือวันสงกรานต์ ซึ่งเป็นประเพณีที่แสดงออกถึงความเคารพต่อผู้อาวุโสที่เคารพนับถือ อาทิ บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ รวมถึงผู้มีอำนาจต่าง ๆ ทั้งนี้ พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช ได้กล่าวถึง ผู้ปกครองหัวเมืองได้เข้ามารดน้ำดำหัวศรีมหาราชเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชในขณะนั้น ดังว่า “จึงหัวเมืองทั้งหลาย แต่ตัวมาจึงจำนำบาเรอศรีมหาราช ครั้งถึงปีใหม่หัวเมืองทั้งหลายเข้ามาดักน้ำอาบศรีมหาราช ครั้นมีพระราชโองการไซ้ หัวเมืองทั้งหลายก็เข้ามาถวายบังคมตามธรรมเนียมมิได้ขาด” [2] ข้อความที่กล่าวมานี้เป็นสวรรค์เกี่ยวกับประเพณีรดน้ำดำหัว กล่าวไว้ว่า เมื่อขึ้นปีใหม่ไทยผู้ปกครองหัวเมืองทั้งหลายได้เข้ามาดักน้ำอาบศรีมหาราช ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าพระยานครศรีธรรมราชอยู่ในขณะนั้น และศรีมหาราชก็ได้มีพระราชโองการให้หัวเมืองต่าง ๆ ได้เข้ามาแสดงความจงรักภักดีตามธรรมเนียมประเพณีเสมอมาแสดงให้เห็นว่า การที่เจ้าเมืองทั้งหลายเข้ามาดักน้ำอาบศรีมหาราชในวันปีใหม่หรือวันสงกรานต์ของไทยเมืองเหล่านั้นอยู่ภายใต้การปกครองของเมืองนครศรีธรรมราช

7. **สารัตถะด้านเภทภัย** สารัตถะด้านเภทภัยในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชพบเพียงสารัตถะเดียวคือ ไข้ยมนหรือโรคทำ ดังเช่น “อยู่นานพญาศรีธรรมโศกราชก็ถึงแก่กรรม พญาจันทรภานุผู้น้องเป็นพญาแทนแลบอกข่าวไปถึงท้าวอุทอง ๆ ก็ให้เครื่องไทยทานมาช่วยส่งการพระศพพญาศรีธรรมโศกราช แลพญาจันทรภานุเป็นพญาอยู่ได้ประมาณเจ็ดขวบเกิดไข้ยมนส่งทั้งเมืองคนตายวินาศประลัย แลพญาจันทรภานุ พญาพงศสุราหะตรีรักษันด้วยมหาเถรสังฆาณูเทพแล้วพาครอบครัวลงเรือหนีไข้ยมน ไข้กัตามลงเรือพญา ๆ ลูกเมียก็ตายสิ้นพระมหาเถรสังฆาณูเทพก็ตาย เมืองนครก็ร้างที่อยู่เป็นป่าร้างโรมอยู่หิงนาน” [12] ข้อความที่กล่าวมานี้เป็นสารัตถะด้านเภทภัยเกี่ยวกับโรคไข้ยมนหรือไข้ทำ กล่าวนี้ เมื่อพญาจันทรภานุขึ้นเป็นพญาศรีธรรมโศกราชได้ประมาณ 7 ปีก็เกิดไข้ยมนผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก แล้วพญาจันทรภานุกับครอบครัวก็ได้หนีไข้ยมนลงเรือไป แต่ไข้ยมนก็ติดไปบนเรือด้วยทำให้พญาจันทรภานุและครอบครัวเสียชีวิตทั้งหมดเมืองนครศรีธรรมราชก็กลายเป็นเมืองร้างอยู่นาน

ทั้งนี้ ดิเรก พรตเสน [16] อธิบายคำว่า “ยมน” ดังนี้ กล่าวคือ “ยมน” หมายถึง พระยมนเป็นเทพเจ้าแห่งความตายในเมืองนรก “ยมน” หมายถึง ร้องขอให้ช่วยเหลือ มีสองลักษณะ ได้แก่ การบนมนุชย์ด้วยกันและการบนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ อย่างไรก็ตามในนรกภูมิพระยมนก็หนีความเดือดร้อนที่จำเป็นต้องร้องขอให้ช่วยซึ่งเป็นไปในการทำนองเดียวกับ มนุชย์ภูมิ จะแตกต่างกันก็เพียงแต่ว่าทุกขในโลกมนุษย์มีมาตรฐานให้เปรียบเทียบเห็นความแตกต่างชัดเจนเกิดความเดือดร้อนต้องร้องขอช่วยกันตั้งแต่ชั้นประชาชนไปจนถึงชั้นปกครองทุกตัวตน ส่วนนรกภูมิซึ่งมีแต่ความทุกข์ไม่มีสุขให้เปรียบเทียบ ประชาชนรกร้องทนต์ทุกข์ทนต์ความเดือดร้อนทรมานอันสาหัสสาครรจ์เป็นประจำจนเคยชินแล้ว ย่อมไม่มีความเดือดร้อนที่ยิ่งกว่าอันจำเป็นต้องร้องขอให้ช่วยอะไรอีก ความเดือดร้อนในนรกภูมิที่ว่ามีและหนีไม่พ้นเกิดแก่บุคคลเดียว คือ เกิดแก่ตัวพระยมนเองและเกิดความเดือดร้อนขึ้นด้วยเหตุเดียวเท่านั้น คือ ด้วยเหตุนายนรกและพลนรกถูกกาลแห่งกรรมกำหนดให้เกษียณไปเกิดจนเกือบหมด โดยไม่มีการบรรจุใหม่ลงไปทำการแทน ดังนั้น ยามใดเมืองนรกเกิดเหตุเช่นนี้ พระยมนจึงได้รับความเดือดร้อนจำเป็นต้องเรียกมนุษย์ลงมาบรรจุ โดยกำหนดตัวคนที่ต้องการเป็นแคว้นเป็นเมืองไป การที่พระยมนเรียกคนให้ลงนรกไปเป็นเจ้าหน้าที่เมืองนรก คือ “ยมน” ซึ่ง ดิเรก พรตเสน [16] อธิบายเพิ่มว่าทั้งหมด ที่กล่าวมาไม่ใช่เรื่องไร้สาระ แต่เป็นคตินิยมหรือความเชื่อที่อันแน่นแฟ้นของคนไทยโบราณ เฉพาะอย่างยิ่งชาวเมืองนครศรีธรรมราช ผู้จดเหตุ “จี่ที่รากที่” ลงไว้ในตำนานเมืองและตำนานพระบรมธาตุประจำเมือง โดยเรียก “ไข้ทำ” บ้าง “ไข้ยมน” บ้าง และบางแห่งก็เรียก “ไข้ยบล” ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวมาแล้วก็แสดงให้เห็นว่า ยุกตเพียงนมาจากยมน เพี้ยนเพราะการเขียนตามถนัดของผู้จดตำนานแต่ละคน ไม่ใช่เพี้ยนโดยเสียงเรียก ทั้งนี้ ไข้ทำ ไข้ยบล ไข้ยมน สันนิษฐานว่าคืออหิวาตกโรคในปัจจุบัน

การอภิปรายผล

สารัตถะในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช ฉบับตัวเขียนของสำนักหอสมุดแห่งชาติมีสารัตถะ 7 ประเภท ประกอบด้วย ประกอบด้วย 1) สารัตถะด้านการเมืองการปกครอง (Politics and Government) 2) สารัตถะด้านการสร้างบ้านเมือง (City Building) 3) สารัตถะด้านศาสนา (Religion) 4) สารัตถะด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อ (Customs, Traditions and Beliefs) 5) สารัตถะด้านความสัมพันธ์ทางเครือญาติ (Kinship Relations) 6) สารัตถะด้านศึกสงคราม (Wars) และ 7) สารัตถะด้านเภทภัย (Disasters) ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นภาพรวมของสารัตถะในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชทุกเล่มได้ ดังตารางต่อไปนี้

Table 1 Essence in the chronicles of Nakhon Si Thammarat

The Chronicles of Nakhon Si Thammarat					
Type of Content	No.1	No.2	No.3	No.4	No.5
1. Politics and Government	✓	✓	-	✓	✓
1.1 Nominating Process	✓	✓	-	✓	✓
1.2 Tribute Payment	✓	-	-	✓	✓
1.3 Relationship through Marriage	✓	-	-	✓	✓
1.4 Tributes	-	-	-	-	✓
1.5 Law	-	-	-	-	✓
2. City Building	-	-	-	-	✓
2.1 The Establishment of Phetchaburi Kingdom	-	-	-	-	✓
2.2 The Establishment of Nakhon Si Thammarat Kingdom	-	-	-	-	✓
3. Religion	✓	✓	✓	✓	✓
3.1 The Great Buddha-Relic Pagoda of Nakhon Si Thammarat	✓	✓	-	✓	-
3.2 Wat Tha Chang and Wat Sema Thong	✓	-	-	✓	-
3.3 History of Luang Pu Thuat	-	-	✓	-	-
3.4 Wat Phra Rat Cha Pradit Sathan	-	-	✓	-	-
3.5 Wat Kudi Luang	-	-	✓	-	-
3.6 The Legend of the Buddha's Tooth Relic	-	-	-	-	✓
3.7 The Legend of Buddha Sihing	-	-	-	-	✓
4. Customs, Traditions and Beliefs	✓	✓	✓	✓	✓
4.1 Customs and Traditions					
4.1.1 Buddhist Ordination	✓	-	✓	✓	-
4.1.2 Before-Deployment Rituals	-	-	-	✓	-
4.1.3 Water Pouring Ceremony	-	✓	-	-	-
4.1.4 Management of Governor Corpse	-	✓	-	-	✓
4.1.5 Buddhist Coronation Rituals	-	✓	-	-	-
4.1.6 Cerebration Ceremony of Buddhist's Image, Pagoda, and Buildings in the Temple	-	-	✓	-	-
4.1.7 Kuen Benja: Water Pouring Ceremony	-	-	✓	-	-
4.2 Beliefs	✓	-	✓	✓	✓
4.2.1 Buddhist Prayer	✓	-	✓	✓	-
4.2.2 Virtue of Managing Dead Bodies	-	-	-	✓	-
4.2.3 Beliefs about Snakes	-	-	✓	-	-

Table 1 Essence in the chronicles of Nakhon Si Thammarat (Continue)

The Chronicles of Nakhon Si Thammarat					
Type of Content	No.1	No.2	No.3	No.4	No.5
4.2 Beliefs	✓	-	✓	✓	✓
4.2.4 Beliefs about Indra and Vishnu	-	-	-	-	✓
4.2.5 Beliefs about Effigy	-	-	-	-	✓
5. Kinship Relations	✓	-	✓	✓	✓
5.1 King Sri Thamma Sokaraj	✓	-	-	✓	-
5.2 Kotha Kiri Sret Thi	✓	-	-	✓	-
5.3 Relatives of Wat Kudi Luang	-	-	✓	-	-
5.4 Phra Panom Wang	-	-	-	-	✓
5.5 Nang Sa Diang Thong	-	-	-	-	✓
6. Wars	-	✓	-	-	-
6.1 U-Chong Ta Na War	-	✓	-	-	-
6.2 The Tavoy Campaign	-	✓	-	-	-
7. Disasters	-	-	-	-	✓
7.1 Cholera	-	-	-	-	✓

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า สารัตถะด้านการเมืองการปกครองปรากฏในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช 4 เล่ม ได้แก่ เลขที่ 1 เลขที่ 2 เลขที่ 4 และเลขที่ 5 สารัตถะด้านการสร้างบ้านเมืองปรากฏในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช เพียงเล่มเดียว คือ เลขที่ 5 สารัตถะด้านศาสนาปรากฏในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชทุกเล่ม สารัตถะด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อปรากฏในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชทุกเล่ม สารัตถะด้านความสัมพันธ์ทางเครือญาติปรากฏในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช 4 เล่ม ได้แก่ เลขที่ 1 เลขที่ 3 เลขที่ 4 และเลขที่ 5 สารัตถะด้านภทภัยปรากฏในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชเพียงเล่มเดียว คือ เลขที่ 5

พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชทุกเล่มมีสารัตถะเด่น คือ สารัตถะด้านศาสนา กล่าวคือ พงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช เลขที่ 1 กับเลขที่ 4 มีสารัตถะด้านศาสนาที่กล่าวถึงวัดท่าช้างและวัดเสมาทอง ซึ่งปรากฏ อยู่ในพงศาวดารทั้งสองเล่มมากที่สุด ต่อมาพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช เลขที่ 2 มีสารัตถะด้านศาสนาที่กล่าวถึง พระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราชในประเด็นต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เช่น การทำนุบำรุงพระบรมธาตุ การทำบุญสำหรับพระสงฆ์และข้าพระโยมสงฆ์ ต่อมาพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช เลขที่ 3 มีสารัตถะด้านศาสนาที่กล่าวถึงประวัติ พระอริยสงฆ์ วัดพระราชประดิษฐฐาน และวัดกุฎีหลวงปรากฏอยู่ในเล่มเป็นจำนวนมาก แม้ว่าในพงศาวดารเลขที่ 3 จะกล่าวถึงพระบรมราชโองการต่าง ๆ ของสมเด็จพระเจ้าอยู่ แต่ก็ไม่สามารถจัดให้อยู่ด้านการเมืองการปกครองได้ เนื่องจากพระบรมราชโองการต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับกิจการศาสนาทั้งหมด ด้วยเหตุนี้ทำให้ พงศาวดารเลขที่ 3 มีความโดดเด่นด้านศาสนา และพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช เลขที่ 5 มีสารัตถะด้านศาสนาที่กล่าวถึง ตำนานการ แย่งชิงพระทันตธาตุ พระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราชเป็นส่วนมาก อีกทั้งพงศาวดาร เลขที่ 5 นี้มีสารัตถะเด่นที่ปรากฏ เนื้อหาในปริมาณที่ใกล้เคียงกับสารัตถะด้านศาสนาอีก 2 สารัตถะ ได้แก่ สารัตถะด้านการเมืองการปกครอง และสารัตถะด้านการสร้างบ้านเมือง

เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยข้างต้นจะพบว่า สารัตถะด้านศาสนาที่ปรากฏร่วมกันในพงศาวดารทุกเล่ม ยกเว้นเล่มเลขที่ 3 นั่นคือ สารัตถะเกี่ยวกับพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งพงศาวดารเลขที่ 1 และ 4 กล่าวถึง การนำทองคำมาปิดยอดพระบรมธาตุ พงศาวดาร เลขที่ 2 กล่าวถึง การทำบำรุงพระบรมธาตุที่ประกอบด้วยประเด็น ย่อย ๆ อีกหลายประเด็น เช่น พระบรมราชโองการให้ทำนุบำรุงพระบรมธาตุ การทำยอดเจดีย์พระบรมธาตุ พงศาวดาร เลขที่ 5 กล่าวถึง การสร้างพระบรมธาตุและตำนานการสร้างพระบรมธาตุ นอกจากนี้ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า สารัตถะเกี่ยวกับพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช และสารัตถะด้านการเมือง การปกครองจะมีความเกี่ยวข้องกันอย่างมาก ด้วยเหตุที่ว่า เมื่อเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชคนใดได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช ก็มักจะมีพระราชดำรัสสั่งตามมาด้วยเสมอว่าให้สร้างรักษา ซ่อมแซมบำรุงพระบรมธาตุควบคู่กับการสร้างบ้านเมือง หรือปกครองบ้านเมือง แสดงให้เห็นถึงกุศโลบายทางการเมืองการปกครองที่ปรากฏในพงศาวดารนี้ คือ การใช้ศาสนา เป็นเครื่องมือในการรวบรวมและปกครองราษฎร เพราะการสร้าง รักษา ซ่อมแซมบำรุงพระบรมธาตุต้องใช้กำลังคนจำนวนมาก หากเจ้าเมืองพระองค์ใดสามารถกระทำได้ดีก็ถือว่าได้รวบรวมราษฎรให้มีความเป็นหนึ่งเดียวกันได้แล้ว จึงสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมของเมืองนครศรีธรรมราชในอดีตว่าการเมืองการปกครองและศาสนาจะต้องดำเนินควบคู่กันไป ไม่สามารถแยกสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกจากกันได้ ศาสนาเป็นศูนย์รวมความเป็นหนึ่งเดียวกันของประชากรทำให้สะดวกและง่ายต่อการปกครอง จากที่กล่าวมานี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดของสมบูรณ สุขสำราญ [17] ที่กล่าวว่า การใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือทางการเมืองทำให้ประชาชนในสมัยโบราณมีทัศนคติว่าสถาบันทางศาสนาและสถาบันทางการเมืองและการปกครอง เป็นสิ่งที่ควบคู่กันและแยกจากกันไม่ออก และยิ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฉัตรชัย ศุกระกาญจน์ [18] ที่กล่าวว่า ช่วงพุทธศตวรรษที่ 18 เป็นเวลาที่ราชวงศ์ศรีธรรมมาโคตรราชปกครองรัฐนครศรีธรรมราช โดยมีพระเจ้าศรีธรรมมาโคตรราช เป็นปฐมกษัตริย์ราชวงศ์นี้เป็นกำลังสำคัญในการสร้างบ้านเมืองขึ้นใหม่แทนแคว้นเดิม และได้เลือกเอาศาสนาพุทธนิกายเถรวาทแบบลังกาวงศ์เข้ามาเป็นศาสนาประจำแคว้นหรืออาณาจักร และแนวคิดนี้ก็ยิ่งส่งอิทธิพลมาถึงผู้ปกครองในสมัยต่อมาด้วย และพระเจ้าศรีธรรมมาโคตรราชก็เป็นผู้สร้างพระบรมธาตุเจดีย์ทรงระฆังคว่ำขึ้น ซึ่งผลงานเหล่านี้ยังดำรงอยู่ และเป็นพื้นฐานให้เกิดวัฒนธรรมแขนงอื่น ๆ อีกด้วย จากที่กล่าวมานี้จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่สนับสนุนให้เห็นว่าเหตุใดจึงพบสารัตถะด้านศาสนาและการเมืองการปกครองมีความเกี่ยวข้องกันเป็นจำนวนมาก เนื่องจากศาสนาและการเมือง การปกครองในอาณาจักรนครศรีธรรมราชเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นคู่กันมาตั้งแต่สมัยโบราณ

นอกจากนี้พบว่าสารัตถะด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อมีสารัตถะย่อยหลายสารัตถะ ซึ่งสารัตถะด้านนี้ปรากฏในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราชทุกเล่ม กล่าวคือ พงศาวดารเลขที่ 1 กล่าวถึง การบวชและการตั้ง สัจอธิษฐาน พงศาวดารเลขที่ 2 กล่าวถึง ประเพณีรดน้ำดำหัว การจัดการสรีระศพของเจ้าเมือง และพิธีพุทธาภิเษก พงศาวดารเลขที่ 3 กล่าวถึง การบวช การสมโภชพระเจดีย์ พระพุทธรูป และสิ่งปลูกสร้างภายในวัด การขึ้นเบญจา การตั้งสัจอธิษฐาน และความเชื่อเกี่ยวกับบงู พงศาวดารเลขที่ 4 กล่าวถึง การบวช พิธีกรรมก่อนออกรบ การตั้งสัจอธิษฐาน และอานิสงส์ของการจัดการศพ พงศาวดาร เลขที่ 5 กล่าวถึง การจัดการสรีระศพของเจ้าเมือง ความเชื่อเกี่ยวกับ พระอินทร์และพระวิษณุกรรม และความเชื่อเกี่ยวกับหุ่นยนต์ ทั้งนี้จะเห็นว่า สารัตถะด้านนี้ที่ปรากฏในพงศาวดารร่วมกันถึง 3 เล่ม คือ การบวช และการตั้งสัจอธิษฐาน ซึ่งการบวชมักจะปรากฏในพงศาวดารเล่มที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางศาสนา ได้แก่ เลขที่ 1 กับเลขที่ 4

ที่กล่าวถึงการบวชเจ้าโพธิ์กุมารและพระมหาเครื่อง และเลขที่ 3 กล่าวถึงการบวชของสมเด็จพระราชมนูหรือหลวงปู่ทวด ส่วนการตั้ง สัจอธิษฐานนั้นมักใช้เป็นกุศโลบายในการปกครองบ้านเมือง โดยส่วนมากจะเป็น การตั้งสัจอธิษฐานของพระมหากษัตริย์ หรือเจ้าเมืองใหญ่ ๆ เช่น เมืองนครศรีธรรมราช เพื่อให้ข้าราชการบริวาร และราษฎรเกิดความเกรงกลัวที่จะกระทำผิดต่อพระบรมราชโองการหรือพระราชดำรัสสั่งต่าง ๆ ซึ่งจะใช้ เรื่องราวความเชื่อที่มีพื้นฐานทางพุทธศาสนาเป็นเนื้อหาสาระในการตั้งสัจอธิษฐาน เช่น หากทำผิด จุจริต คิดไม่ซื่อก็ขอให้ตนกรกได้รับความทุกข์ทรมาน ไม่ได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนาอีก หากประพฤติปฏิบัติตาม คำสั่งก็ขอให้ได้รับความเจริญรุ่งเรือง มีความสุขในชีวิต เมื่อตายไปก็ขอให้ได้ขึ้นสวรรค์และขอให้ได้เกิดมา พบพระพุทธศาสนาอีก การตั้งสัจอธิษฐานจึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการปกครองราษฎรให้ประพฤติตนตามครรลอง ของกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนันต์ อารีย์พงศ์ [5] ที่ผลการวิจัยพบว่า สารัตถะด้าน ความเชื่อมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องนรกสวรรค์ การทำความดี ความชั่ว อีกทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของสมบูรณ สุขสำราญ [17] ที่ว่าพุทธศาสนามีความเกี่ยวพันกับวิถีชีวิตของชาวพุทธในฐานะ ที่เป็นสถาบันสำคัญ สถาบันหนึ่งของสังคม มีความสำคัญต่อประเพณีทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ และยังมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางความสัมพันธ์และการกระทำต่อกันระหว่างสมาชิกในสังคม ทำหน้าที่ เป็นกลไกควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมอีกด้วย

References

- [1] The Chronicles of Nakhon Si Thammarat. (n.d.). *The National Library*. White Folding Book Manuscripts. Thai Alphabets. Thai Language. Number 4. (In Thai)
- [2] The Chronicles of Nakhon Si Thammarat. (n.d.). *The National Library*. Black Folding Book Manuscripts. Thai Alphabets. Thai Language. Number 2. (In Thai)
- [3] Nuthong, U. (2008, December, 15). The Main Idea and the Inheritance of Thaksin's Literature. In Ed. (Chairs), *Southern Social Capital Development Project* [Symposium]. Suratthani Rajabhat University. (In Thai)
- [4] Rueangnarong, P. (2016). *Literature and Southern Thai Language*. Sataporn Books. (In Thai)
- [5] Areepong, A. (2012). *A Complete Research Project Maliyadeva: Main Idea and Inheritance*. Office of the Higher Education Commission and The Thailand Research Fund(TRF). (In Thai)
- [6] Kongmueanpetch, K., Jannim, P., and Kaewbamrung. (2012). *A Complete Research Project Traditions and Rituals Literature: Main Idea and Inheritance*. Office of the Higher Education Commission and The Thailand Research Fund(TRF). (In Thai)
- [7] Nuthong, U., Suksai, W., & Somkid, S. (2013). *A Complete Research Project Thai's Southern Folks' Tale Literature: Main Idea and Its Inheritance*. Office of the Higher Education Commission and The Thailand Research Fund(TRF). (In Thai)
- [8] Phlaykumnerd, P. (2021). *A Study of Essence and Usage of Diplomatic Language in Royal Letters in the Reign of King Rama IV*. [Master of Arts Thesis, Silpakorn University]. (In Thai)
- [9] Pachanee, C. (2021). *An Analytical Study of the Form and Content of the Manuscripts Used in Official Communication between Thailand and Cambodia in 1782-1884*. [Doctor of Philosophy Thesis, Silpakorn University]. (In Thai)

- [10] Royal Institute of Thailand. (2013). *Royal Institute Dictionary 2011*. Sirivatana Interprint Public Company (Ltd.). (In Thai)
- [11] The Chronicles of Nakhon Si Thammarat. (n.d.). *The National Library*. White Folding Book Manuscripts. Thai Alphabets. Thai Language. Number 1. (In Thai)
- [12] The Chronicles of Nakhon Si Thammarat. (n.d.). *The National Library*. White Folding Book Manuscripts. Thai Alphabets. Thai Language. Number 5. (In Thai)
- [13] The Chronicles of Nakhon Si Thammarat. (n.d.). *The National Library*. White Folding Book Manuscripts. Thai Alphabets. Thai Language. Number 3. (In Thai)
- [14] Historical, Cultural and Archaeological Documents Publishing Committee. (1967). *The Collection of Barommarchutit Textbooks in Kalpana Ayutthaya Part 1*. The Fine Arts Department. (In Thai)
- [15] Krueyaya, T. (2017). Udakukkhepa Sima: Evolution of a Raft to an Ordination Halls in the Pond of Lanna Culture. *NAJUA: Architecture, Design and Built Environment*. 32, 31-50. (In Thai)
- [16] Protsen, D. (n.d). (2024 April 1). Yombon. *Rusamilae Journal Prince of Songkhla University*, n.d. 85-89. <https://kaekae.oas.psu.ac.th/rlej/include/getdoc.php?id=3299&article=1196&mode=pdf>. (In Thai)
- [17] Suksamran, S. (1979). Buddhism and Politics. *Social Journal*. 16(4). 1-15. (In Thai)
- [18] Sukrakan, C. (2009). *The pagoda to world heritage site*. Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. (In Thai)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสมาชิก
สหกรณ์ออมทรัพย์ ที่เตรียมตัวเข้าสู่วัยเกษียณ
Factors Influencing Financial Products for Savings
Cooperative Members Preparing for Retirement

จินดา สวัสดิ์ทวี¹ และประวิช ขุนนิคม^{2*}

Jinda Sawattawee¹ and Prawit Khunnikom^{2*}

¹ คณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต 83120

² คณะสาธารณสุขศาสตร์และสหเวชศาสตร์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดตรัง สถาบันบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข 92130

² Faculty of Technology and Environment, Prince of Songkla University, Phuket Campus Phuket Province, 83120, Thailand

² Faculty of Public Health and Allied Health Sciences, Sirindhorn College of Public Health Trang, Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health, 92130, Thailand

*Corresponding author: E-mail address: prawit@scphtrang.ac.th

(Received: May 21, 2024; Revised: August 19, 2024; Accepted: September 3, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เตรียมตัวเข้าสู่วัยเกษียณ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน จากสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. ด้วยวิธีการสุ่มแบบตามสะดวก โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ และวิเคราะห์หาปัจจัยต่างๆ ด้วยสถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์สถิติค่าที (T-Test) และการวิเคราะห์สถิติความแปรปรวน (ANOVA Test) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุของสมาชิกสหกรณ์ ระดับการศึกษา สถานภาพของครอบครัว อายุการเป็นสมาชิกต่างกัน กับการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการรับรู้ผ่านทาง officer และ social media ด้านวิธีการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ด้านการเตรียมตัววางแผนอาชีพและรายได้ที่เหมาะสมเพียงพอหลังเกษียณ มีผลต่อการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. จะต้องเลือกวิธีการนำเสนอผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับกลุ่มสมาชิกในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกเข้าใจและสามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์ได้ทุกชนิด รวมไปถึงการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสมเพื่อให้กลุ่มที่มีการวางแผนในด้านอาชีพ และรายได้ ซึ่งจะทำให้สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ทางการเงิน และกำหนดแนวทางส่งเสริมผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ที่เตรียมตัวเข้าสู่วัยเกษียณ ได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน วัยเกษียณอายุ สหกรณ์ออมทรัพย์

Abstract

This research aimed to study the factors affecting the selection of financial products by members of a savings cooperative who were preparing for retirement. It was quantitative research using a convenience sampling method with a sample size of 400 members from the savings cooperative. Data were collected through an online questionnaire and various factors were analyzed using descriptive statistics (percentage, mean) and inferential statistics (T-test and ANOVA test.) The results showed that personal factors, such as age, education level, family status, and length of membership were significantly associated with the members' perceptions and understandings of financial products ($p < 0.05$). Moreover, the factors related to product perception and understanding, including information channels (through officers and social media), product presentation methods, and retirement planning (career and income), significantly influenced the selection of financial products offered by the cooperative ($p < 0.05$). Therefore, the cooperative should select appropriate product presentation methods for different member groups to ensure their understanding and access to all product types. Additionally, the cooperative should offer suitable financial products to members who have planned for their careers and income after retirement. This will enable the cooperative to design financial products and strategies that effectively promote financial products to members preparing for retirement.

Keywords: Savings Cooperatives, Retirement Planning, Financial Products

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้เข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Complete aged society) ซึ่งประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปีสูงถึงร้อยละ 20.1 ของประชากรทั้งหมด และทำให้คาดการณ์ได้ว่า อีก 10 ปีข้างหน้า หรือปี พ.ศ.2575 ประเทศไทยจะก้าวสู่การเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super-aged society) นั่นคือจำนวนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปจะมากถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด [1], [2]

นับเป็นการสูญเสียแรงงานและการว่างงานในกลุ่มอายุ 50-60 ปี เนื่องจากการเกษียณอยู่ที่ อายุ 60 ปี ทำให้ประชากรวัยทำงานของไทยลดลงมากกว่าประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก ส่งผลให้ต้องใช้เงินงบประมาณของรัฐบาลเพิ่มมากขึ้นทุกๆปี ซึ่งหากรัฐบาลไม่มีแผนเพื่อดูแลผู้สูงอายุหรือกฎระเบียบที่เหมาะสม จะยิ่งส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย [3] ทั้งนี้จากการสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า ในปี 2561 สัดส่วนของครอบครัวที่มีแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 67 แต่มีเพียงร้อยละ 19 ของครัวเรือนเท่านั้นที่มีเป้าหมายทางการเงินและความสามารถในการเก็บเงินตามแผน และการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติยังพบอีกว่าในปี 2562 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนทั่วประเทศอยู่ที่ 26,317 บาท แต่รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 21,236 บาท ขณะที่หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนอยู่ที่ 167,913 บาท คิดเป็น 6.4 เท่าของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน [1]

อย่างไรก็ตาม การวางแผนทางการเงิน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกกลุ่มวัย ที่เริ่มการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่วัยเกษียณ ครอบคลุมทั้งการวางแผนค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในแต่ละรายเดือนของแต่ละบุคคลหรือครอบครัว [1] พบว่า ประเทศไทยมีปัญหาด้านอัตราการรู้หนังสือต่ำ ระบบบำนาญที่ไม่สมบูรณ์ และไม่มีกฎระเบียบใดที่รองรับรายได้ที่เพียงพอสำหรับการใช้ชีวิตขั้นพื้นฐานหลังเกษียณ แม้รัฐบาลและสถาบันการเงินรณรงค์ให้ประชาชนวางแผนเกษียณ แต่ยังขาดความเข้าใจถึงสาเหตุหลักของปัจจัยที่นำมาสู่ความไม่พร้อม ด้วย ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้นและความซับซ้อนของระบบเศรษฐกิจ ทำให้การวางแผนทางการเงินเป็นเรื่องที่ยุ่ยาก และไม่สามารถนำเอาคำแนะนำที่ได้จากรัฐ หรือสถาบันทางการเงินมาประยุกต์ใช้เพื่อให้ตรงกับลำดับความสำคัญของแต่ละบุคคลหรือครัวเรือน [4]

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่ง ที่มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และถูกกำหนดเป็นแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐด้านเศรษฐกิจที่รัฐจะต้องส่งเสริม สนับสนุนและคุ้มครองระบบสหกรณ์ให้เป็นอิสระและการรวมกลุ่มการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมให้บุคคลที่เป็นสมาชิกรู้จักวิธีการประหยัด รู้จักการออมทรัพย์ และสามารถบริการเงินกู้ให้แก่สมาชิก เพื่อนำไปใช้จ่ายเมื่อเกิดความจำเป็น [5], [6] ในปี 2561 มีจำนวนสหกรณ์ออมทรัพย์ที่จดทะเบียนจำนวน 1,394 แห่ง มีสมาชิกรวมกันประมาณ 3.2 ล้านคน การระดมเงินออม 1.6 ล้านล้านบาท หรือ คิดเป็นร้อยละ 13.71 เมื่อเปรียบเทียบกับเงินฝากคงค้างรวมในธนาคารพาณิชย์ มีการให้สินเชื่อ 1.1 ล้านล้านบาท และมีสินทรัพย์ 2.7 ล้านล้านบาท [6] อย่างไรก็ตามด้วยสถานะทางการแข่งขันทั้งระหว่างสหกรณ์ หรือการแข่งขันกับสถาบันการเงินอื่นๆ ซึ่งการแข่งขันอยู่ภายใต้เงื่อนไขของเวลา โอกาส ข้อมูล ข่าวสารการบริการและประสิทธิภาพในการบริหารการเงิน ความผันผวนของภาวะเศรษฐกิจ รวมถึงการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์นั้น สหกรณ์จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวที่จะทำให้สมาชิก สามารถบรรลุความมั่นคงและความมั่งคั่งทางการเงินในระยะยาวทั้งในด้านของผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิก อาทิ ผลิตภัณฑ์

ฝากออมทรัพย์ และผลิตภัณฑ์เงินกู้รูปแบบต่างๆ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการขาย บุคลากร สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และกระบวนการ [7] ที่เหมาะสมกับความต้องการและความชอบของสมาชิก แต่ละคน ส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางการเงินที่กลมกลืน ไม่ว่าจะเป็นความต้องการระยะสั้นหรือระยะยาวตาม ลักษณะของผลิตภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสม ให้สามารถสะสมความมั่งคั่งเพื่อรองรับค่าใช้จ่ายหลังเกษียณ และป้องกันผลกระทบเชิงลบระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวของการวางแผนการเงินที่ไม่เพียงพอ และการ ส่งผลกระทบต่อตัวบุคคล ครอบครัว ที่อยู่อาศัย และสังคมโดยรวมได้[4], [8], [9] แต่อย่างไรก็ดีด้วยภาวะ ทางเศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป [10] ผลิตภัณฑ์ทางการเงินจึงต้องมีการปรับตัวตอบสนอง ความต้องการของสมาชิก โดยเฉพาะวัยที่กำลังเตรียมตัวเกษียณ ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่า ปัจจัยของบุคคล มีความเกี่ยวข้องกันทั้งอายุ เพศ ระดับการศึกษา และฐานะทางสังคมเศรษฐกิจ การรับรู้ ความเข้าใจที่ส่งผลต่อความมั่นใจต่อการลงทุนและการออมเพื่อวัยเกษียณ และมีความซับซ้อนมากขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกาย และจิตใจ ซึ่งอาจตามมาด้วยความเสี่ยง และการตัดสินใจที่ล้มเหลว [11], [12], [13] ด้วยเหตุนี้ การศึกษาครั้งนี้ จึงเป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์ที่เตรียมตัวเข้าสู่วัยเกษียณ และเพื่อทำความเข้าใจปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทางการเงิน และกำหนดแนวทางส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการวางแผนการเกษียณอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ.

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เตรียมตัวเข้าสู่วัยเกษียณ

การทบทวนวรรณกรรม

1. ความรู้ทางการเงิน (Financial literacy) คือระดับความเข้าใจแนวคิดทางการเงินที่สำคัญ และสามารถ รวมถึงความมั่นใจในการจัดการการเงินส่วนบุคคลผ่านการตัดสินใจที่เหมาะสมในระยะสั้น และการวางแผนการเงินในระยะยาวที่รอบคอบสำหรับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะเศรษฐกิจ [10] ซึ่งแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์พื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากระดับการศึกษา อายุ เพศ และฐานะทางสังคมเศรษฐกิจ และมีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเงินกับการวางแผนเกษียณอายุ การตัดสินใจทางการเงิน เกี่ยวกับการลงทุนและการออมเพื่อวัยเกษียณนั้น มีความซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ ต้องอาศัยความรู้ทางการเงิน และความมั่นใจในการตัดสินใจทางการเงิน[13] ทั้งนี้หากพิจารณาแต่ละปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุ ส่งผลต่อการบริหารจัดการแผนเกษียณอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออมเงิน[14] ระบุว่า คนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ (Baby boomer) มีความไม่แน่นอนของการลงทุนในช่วงเกษียณอายุ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความสำคัญของการเตรียมพร้อม สำหรับวัยเกษียณ โดยคนวัยใกล้เกษียณคิดว่าตัวเองไม่สามารถเก็บเงินเพิ่มได้อีก เนื่องจากภาวะผูกพันต่อ ครอบครัวและภาระอื่น ๆ ขณะที่ Lusardi & Mitchell [15] ชี้ให้เห็นว่ามี ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับการเตรียมพร้อมสำหรับวัยเกษียณในการเลือกการออมเงิน พบว่า ผู้ชายมีแนวโน้มที่จะวางแผนทางการเงินมากกว่า ผู้หญิง ด้านของระดับการศึกษา Mansor et al [16] พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาที่สูงกับการวางแผนเกษียณอายุ นั่นคือ พนักงานที่มีการศึกษาสูงกว่า มีแนวโน้มที่จะเตรียมพร้อมสำหรับวัยเกษียณมากกว่า

2. การรับรู้ ของแต่ละคนจะเชื่อมโยงกับสิ่งที่คาดหวังจากอีกฝ่าย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างความพึงพอใจสามารถรับรู้ เข้าใจ และมองเห็นความคิดและความรู้สึกได้อย่างแม่นยำนั้น สามารถเชื่อมโยงกับผลลัพธ์

ที่ดีของความสัมพันธ์และพฤติกรรม [17], [18] ทั้งนี้การตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่แตกต่างกัน ย่อมเกิดจากการรับรู้ของแต่ละบุคคล ที่มาจากปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่างกัน [19] และในสภาวะของการเปลี่ยนแปลง เช่น สถานการณ์การระบาดของโรค การเปลี่ยนแปลงของช่วงวัยที่เข้าสู่วัยเกษียณ พบว่า การรับรู้และเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการเงินและการลงทุน จะมีกลไกการป้องกันตัวเองเพื่อรับมือกับผลกระทบจากเหตุฉุกเฉินที่ไม่คาดคิด เช่น พฤติกรรมการออมที่เพิ่มขึ้นมากกว่าการใช้จ่าย[20] ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ซึ่งประกอบด้วย 15 ผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์เงินฝากออมทรัพย์ ผลิตภัณฑ์เงินฝากออมทรัพย์มีเป้าหมาย ผลิตภัณฑ์เงินฝากออมทรัพย์พิเศษ ผลิตภัณฑ์เงินฝากออมทรัพย์พิเศษทวีทรัพย์ ผลิตภัณฑ์เงินฝาก ม.อ. สินทวี ผลิตภัณฑ์เงินกู้เงินกู้ฉุกเฉิน ผลิตภัณฑ์เงินกู้ฉุกเฉินนอกประสงค์ "แสนดี" ผลิตภัณฑ์เงินกู้สามัญทั่วไป ผลิตภัณฑ์เงินกู้สามัญเพื่อซื้อรถยนต์ ผลิตภัณฑ์เงินกู้เพื่องานมงคลสมรส ผลิตภัณฑ์เงินกู้เพื่อการศึกษาของสมาชิกและบุตร ผลิตภัณฑ์เงินกู้โดยใช้ทุนเรือนหุ้นค้ำประกัน ผลิตภัณฑ์เงินกู้โดยใช้บัญชีเงินฝาก สหกรณ์ค้ำประกัน ผลิตภัณฑ์เงินกู้พิเศษเพื่อการเคหะสงเคราะห์ ผลิตภัณฑ์เงินกู้พิเศษเพื่อการลงทุน ซึ่งการรับรู้ถึงประโยชน์และความเสี่ยงของแต่ละผลิตภัณฑ์ ความเชื่อมั่นในสหกรณ์ และความพึงพอใจต่อบริการและการสื่อสาร ล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของสมาชิก ดังนั้น การทำความเข้าใจและบริหารจัดการปัจจัยด้านการรับรู้ จะช่วยให้สหกรณ์สามารถออกแบบและนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ตรงกับความต้องการและความคาดหวังของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. พฤติกรรมการเลือกใช้บริการทางการเงินของผู้เตรียมเกษียณ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเลือกใช้บริการทางการเงิน ของผู้เตรียมเกษียณมีความหลากหลาย และได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายประการ ดังนี้ 1. รูปแบบการออมและการลงทุน พบว่า ผู้เตรียมเกษียณส่วนใหญ่มักเลือกการออมเงินมากกว่าการลงทุน โดยนิยมฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์เนื่องจากให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของเงินลงทุนเป็นหลัก [21] นอกจากนี้ การฝากเงินกับธนาคารยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยด้านรายได้และอัตราดอกเบี้ย[22] 2. ความรู้ทางการเงิน พบว่า ความรู้ทางการเงินมีบทบาทสำคัญในการเตรียมความพร้อมทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ [23] ผู้ที่มีความรู้ทางการเงินสูงมีแนวโน้มที่จะวางแผนและเตรียมความพร้อมทางการเงินได้ดีกว่าผู้ที่มีความรู้ทางการเงินต่ำ [24] 3. ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และจำนวนผู้อยู่ในอุปการะ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมและการลงทุนเพื่อวัยเกษียณ 4. ความต้องการและเป้าหมาย: ผู้เตรียมเกษียณแต่ละคนมีความต้องการและเป้าหมายที่แตกต่างกัน บางคนอาจให้ความสำคัญกับการมีเงินเพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันหลังเกษียณ ขณะที่บางคนอาจต้องการมีเงินเหลือเก็บไว้สำหรับการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมอื่น ๆ ในวัยเกษียณ [25] ทั้งนี้จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่าผู้เตรียมเกษียณส่วนใหญ่มักเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีความเสี่ยงต่ำและให้ผลตอบแทนที่มั่นคง เช่น เงินฝากธนาคาร อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้เตรียมเกษียณบางส่วนที่สนใจการลงทุนในผลิตภัณฑ์ที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าแต่มีความเสี่ยงสูงกว่าด้วย นอกจากนี้ ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ทางการเงิน สวัสดิการและนโยบายต่าง ๆ ล้วนมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการทางการเงินของผู้เตรียมเกษียณเช่นกัน ด้วยเหตุนี้จึงสามารถกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย 1 : ปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะของปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. มีความแตกต่างกัน

สมมุติฐานการวิจัย 2 : การรับรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ.

ปัจจัยด้านการรับรู้ เข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. ทั้งนี้สามารถกำหนดกรอบตามลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามตาม Figure 1.

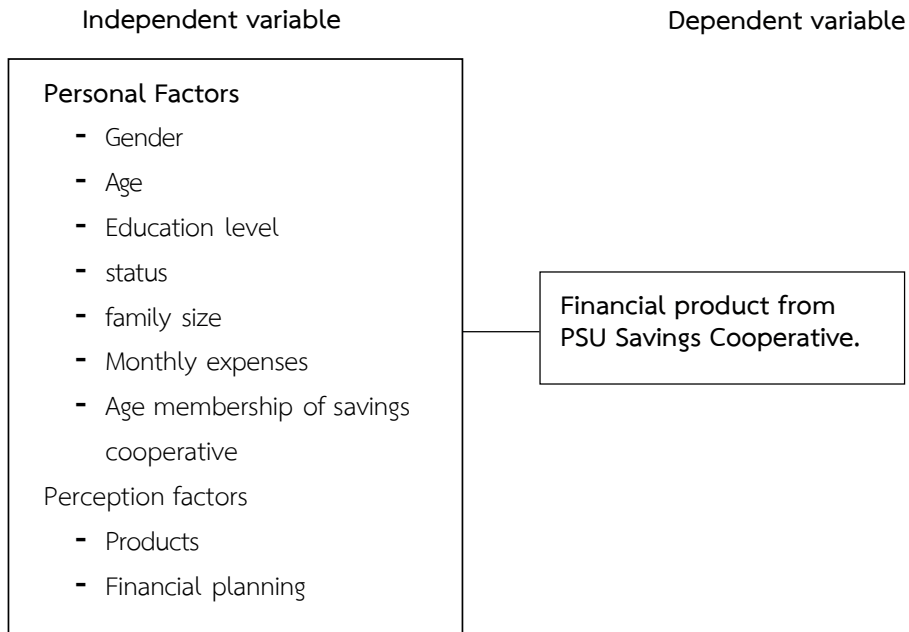

Figure 1. Conceptual framework

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เตรียมตัวเข้าสู่วัยเกษียณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยได้ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีสมาชิกครอบคลุมในหลายพื้นที่ของจังหวัดในภาคใต้

ผู้วิจัยทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Simple size) คือ ผู้ที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. เนื่องจากไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจึงได้คำนวณจากสูตรไม่ทราบขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของ Cochran [26] โดยกำหนด ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ดังนั้น ต้องใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 384 คน ที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. ดังนั้น เพื่อให้ได้ขนาดตัวอย่างที่ครอบคลุมตามจำนวนที่คำนวณได้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลบนหลักการไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) และแบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจจะถูกกระจายออกไปผ่านระบบออนไลน์ (Online survey)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล คือ ได้แก่ คือ ลักษณะของสายงาน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ขนาดของครัวเรือน รายจ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือน และอายุการเป็นสมาชิกสหกรณ์ โดยลักษณะของคำถามเป็นแบบคำถามปลายปิดแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนที่ 2 ปัจจัยการรับรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินและการวางแผนทางการเงิน ในด้านผลิตภัณฑ์ของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยลักษณะของคำถามเป็นแบบคำถามปลายปิดแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และส่วนที่ 3 ผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ เมื่อเข้าสู่วัยเกษียณ โดยลักษณะของคำถามเป็นแบบคำถามปลายปิดแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแบบสอบถามทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการเงิน และการลงทุน จำนวน 1 ท่าน มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) เท่ากับ 0.98 และความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาจำนวน 30 ชุด โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) เพื่อให้ได้ค่าความเที่ยง มีค่าเท่ากับ 0.856 ที่อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัย ได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนั้น ไปเก็บจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้ระบุไว้ข้างต้น ซึ่งเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. โดยใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางเว็บไซต์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. และช่องทางแอปพลิเคชันไลน์ สอ.ม.อ. ไว้ โดยแบบสอบถามในลักษณะรูปแบบออนไลน์ (Google form) ซึ่งใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง เดือนมีนาคม 2567 – เดือนพฤษภาคม 2567 เมื่อผู้วิจัยเมื่อได้รับแบบสอบถามคืนกลับมาครบตามจำนวนที่กำหนดไว้แล้วนั้น จะทำการตรวจสอบความถูกต้อง และ ความครบถ้วนของข้อมูล เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจากสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. ทุกวิทยาเขต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน และครอบคลุมตามจำนวนที่ต้องการตามที่ได้กำหนดไว้แล้วนำมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งในการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินและผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสมกับสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ คือ ได้แก่ คือ ลักษณะของสายงาน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ขนาดของครัวเรือน รายจ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือน และอายุการเป็นสมาชิกสหกรณ์ ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และในการวิเคราะห์การรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินและผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสมกับสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. ที่เตรียมตัวเข้าสู่วัยเกษียณ ด้วยการทดสอบสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์สถิติค่าที (T-Test) และการวิเคราะห์สถิติความแปรปรวน (ANOVA Test)

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ได้ผ่านการพิจารณาและเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมของมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต เลขที่ psu.pk 007/2024 ลงวันที่ 15 มีนาคม 2567.

สรุปผล

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เตรียมตัว เข้าสู่วัยเกษียณ พบว่า

Table 1 Test hypothesis regarding personal factors between gender and the selection of financial products of PSU Savings Cooperative.

	Gander	n	Mean	SD	t	Sig.	Comparison Result
Selection to use financial product from PSU Savings Cooperative.	Male	91	3.0675	.87371	-.138	.890	No significant difference
	Female	309	3.0817	.85720			

Remark: Statistically significant level at 0.05.

จากผลการวิเคราะห์ลักษณะปัจจัยด้านการรับรู้ เข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. (โดยสถิติ T-test) พบว่า สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. ที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสมในการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากผลการวิเคราะห์ลักษณะปัจจัยด้านการรับรู้ เข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. (โดยสถิติ F-test) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และอายุการเป็นสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. มีผลต่อการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 2

จากผลการวิเคราะห์ลักษณะปัจจัยด้านการรับรู้ เข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. (โดยสถิติ T-test และ F test) ในประเด็นวิธีการนำเสนอขายผลิตภัณฑ์ ช่องทางการรับรู้ข่าวสาร ค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมที่สามารถใช้จ่ายซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเงิน การเตรียมตัวด้านอาชีพภายหลังเกษียณ การเตรียมตัวด้านการเงินเพื่อเข้าสู่วัยเกษียณ รายได้ที่เหมาะสมหลังเกษียณอายุ และค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมหลังเกษียณอายุ ซึ่งปัจจัยด้านวิธีการเสนอขายสินค้า ด้านช่องทางการรับรู้ ด้านการเตรียมตัวอาชีพหลังวัยเกษียณอายุ และรายได้ที่เหมาะสมหลังเกษียณอายุ มีผลต่อการเลือกใช้ บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงใน ตารางที่ 3 และ 4 นั่นคือ สมาชิกสหกรณ์ที่มีการรับรู้และเข้าใจแตกต่างกันในด้านวิธีการเสนอขาย ด้านช่องทางการรับรู้ ด้านการเตรียมตัวทั้งในด้านอาชีพและรายได้หลังเกษียณ จะส่งผลต่อการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Table 2 Test hypothesis regarding personal factors and the selection of financial products of PSU Savings Cooperative.

Selection to use financial product from PSU Savings Cooperative.	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Post Hoc Pairwise Comparison Result
Age	Between Groups	7	2.399	3.38	.002*	There are 11 pairs of age groups with significant differences in perception: Age group 30 years > Age group 51-55 years Age group 30 years > Age group 56-60 years
	Within Groups	392	0.71			Age group 31-35 years > Age group 51-55 years Age group 31-35 years > Age group 56-60 years Age group 36-40 years > Age group 51-55 years Age group 36-40 years > Age group 56-60 years Age group 36-40 years > Age group 60 years and older Age group 41-45 years > Age group 51-55 years Age group 41-45 years > Age group 56-60 years Age group 41-45 years > Age group 60 years and older Age group 46-50 years > Age group 51-55 years
status	Between Groups	3	3.316	4.606	.004*	There are 3 pairs of marital statuses with significant differences in perception: Single > Married Single > Divorced Single > Widowed
	Within Groups	396	0.72			
Education level	Between Groups	3	3.311	4.6	.004*	There are 2 pairs of education levels with significant differences in perception: Below bachelor's degree level > bachelor's degree level Below bachelor's degree level > master's degree level
	Within Groups	396	0.72			

Table 2 Test hypothesis regarding personal factors and the selection of financial products of PSU Savings Cooperative. (continue)

Selection to use financial product from PSU Savings Cooperative.	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Post Hoc Pairwise Comparison Result
Age	16.792	7	2.399	3.38	.002*	Regarding the perception of members with different membership durations, there are 4 pairs with significant differences:
membership of savings cooperative	278.241	392	0.71			Members with less than 5 years of membership > Members with 25 or more years of membership Members with 5.01 - 10.00 years of membership > Members with 25 or more years of membership Members with 10.01 - 15.00 years of membership > Members with 25 or more years of membership Members with 15.01 - 20.00 years of membership > Members with 25 or more years of membership
family size	1.702	2	0.851	1.152	0.317	No significant difference
Monthly expenses	4.156	5	0.831	1.126	0.346	No significant difference

Table 3 Hypothesis testing on perception factors, understanding of financial products of the PSU Savings Cooperative about to use the financial products of the PSU Savings Cooperative.

Financial products of the PSU Savings Cooperative.		n	Mean	SD	t	Sig.	Comparison Result
Channels of perception	officer	174	3.2378	.92150	3.277	.001*	Officer > other
	other	226	2.9558	.78968			
	social	124	3.2056	.90230	1.990	.047*	Social > other
	other	276	3.0213	.83554			
	Web	160	3.1046	.94877	.479	.632	No significant difference
	other	240	3.0610	.79676			
	line	312	3.0369	.85303	-1.826	.069	No significant difference
other	88	3.2259	.87281				
Career preparation after retirement	Prepare	288	3.9199	.56646	2.547	.011*	Prepare > Not prepared
	Not prepared	112	3.7868	.55201			
Financial preparation for retirement	Prepare	311	3.8781	.54817	1.016	.310	No significant difference
	Not prepared	89	3.8985	.62306			

Remark: Statistically significant level at 0.05.

จากผลการวิเคราะห์ลักษณะปัจจัยด้านการรับรู้ เข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. (โดยสถิติ F-test) พบว่า ปัจจัยด้านช่องทางการรับรู้ผ่านทาง officer และ social medial รวมทั้งในด้านการเตรียมตัวในด้านอาชีพหลังเกษียณของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. มีผลต่อการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Table 4 Hypothesis testing on perception factors, understanding of financial products of the PSU Savings Cooperative about to use the financial products of the PSU Savings Cooperative.

Financial products of the PSU Savings Cooperative.	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Post Hoc Pairwise Comparison Result
How to offer financial products	Between Groups	4	1.955	2.689	.031*	There are 2 pairs of product presentation channels that show significant differences: Telephone channel > LINE system Email channel > Other channels such as text messaging
	Within Groups	395	.727			
Appropriate income after retirement	Between Groups	5	.035	3.123	.009*	In terms of appropriate income after retirement, there are 3 pairs with significant differences: Income in the range of 5,000 - 10,000 baht > Income in the range of 10,001 - 15,000 baht Income in the range of 10,001 - 15,000 baht > Income in the range of 15,001 - 20,000 baht Income in the range of 10,001 - 15,000 baht > Income in the range of 25,001 baht and above
	Within Groups	394	.011			
Appropriate expenses	Between Groups	5	.007	.632	.675	No significant difference
	Within Groups	394	.012			
Appropriate expenses after retirement	Between Groups	5	.007	.632	.675	No significant difference
	Within Groups	394	.012			

Remark: Statistically significant level at 0.05.

จากผลการวิเคราะห์ลักษณะปัจจัยด้านการรับรู้ เข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. (โดยสถิติ F-test) พบว่า ปัจจัยด้านวิธีการทำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ และรายได้ที่เหมาะสมที่เพียงพอต่อการดำรงชีพหลังเกษียณของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. มีผลต่อการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้น จึงเป็นข้อสรุปได้ว่า ตัวแปรดังกล่าวนี้ ทั้งในด้านของลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านการรับรู้ เข้าใจ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. ของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสมกับสมาชิกในแต่ละช่วงวัย ที่มีสถานะแตกต่างกัน รวมไปถึงการวิเคราะห์ช่องทางการรับรู้ข่าวสาร ช่องทางการเสนอขายสินค้า ที่รวดเร็ว ถูกต้อง และเหมาะสม เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการวางแผนการเกษียณอายุให้กับสมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพ

การอภิปรายผล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เตรียมตัวเข้าสู่วัยเกษียณคือปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินและผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสมกับสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งพบว่า อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และอายุการเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. มีผลต่อการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ketkaew et al [1] ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านอายุ และระดับการศึกษาเป็นพฤติกรรมร่วมที่บ่งบอกว่า ความรู้ทางการเงินมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความพร้อมสำหรับวัยเกษียณ และ Ngcamu et al [27] ที่กล่าวว่า ลักษณะบุคลิกภาพและทัศนคติต่อเงิน ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนในผลิตภัณฑ์ตลอดอายุของผู้บริโภคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับวัยเกษียณ ในลูกจ้างเงินเดือนที่มีรายได้น้อย ภาคเอกชนในฐานะนายจ้างควรมีโครงการสนับสนุนการออมเงินในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพที่เหมาะสมกับกลุ่มสมาชิก และภาครัฐควรมีนโยบายที่เอื้อให้กลุ่มที่มีอายุเกิน 60 ปีสามารถทำงานต่อได้ [1] ในขณะที่ปัจจัยด้านเพศ ขนาดครอบครัว และรายจ่ายต่อเดือนของสมาชิกสหกรณ์ที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. แต่เมื่อพิจารณาเทียบกับการศึกษาของ Thitiworada Sangsawang et al [28] พบว่าเพศ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินด้านภาพลักษณ์แตกต่างกันด้วย ทั้งนี้อาจจะมีผลมาจากลักษณะของผลิตภัณฑ์ทางการเงินในแต่ละองค์กร และสภาพสังคมและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง รวมถึงพฤติกรรมในการดำรงอยู่ของแต่ละบุคคลด้วย [10]

ขณะที่ปัจจัยด้านการรับรู้ เข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. ซึ่งพบว่าการรับรู้ผ่านทาง officer และ social media รวมทั้งในด้านการเตรียมตัวในด้านอาชีพหลังเกษียณของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. และการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ และรายได้ที่เหมาะสมที่เพียงพอต่อการดำรงชีพหลังเกษียณของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. มีผลต่อการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของ Mushtaq & Siddiqui [22] ซึ่งพบว่า การฝากเงินในสถาบันการเงินในประเทศตุรกี และกลุ่มประเทศที่ไม่ใช่อิสลามมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างรายได้ และอัตราดอกเบี้ยกับเงินฝากในสถาบันการเงิน อีกทั้งวิธีการเสนอขาย

ผลิตภัณฑ์ด้านการเงิน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีบางประเด็นสอดคล้องกับการศึกษา Vuong et al [29] ได้ศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าบุคคลในการฝากเงินออมกับธนาคารพาณิชย์ในเวียดนาม พบว่า องค์ประกอบ 6 ประการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจฝากเงินออมของลูกค้าบุคคล โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ รูปแบบโปรโมชั่น แบนด์ธนาคาร คุณภาพการบริการ นโยบายอัตราดอกเบี้ย ความรู้และทัศนคติของพนักงาน ซึ่งจะมีผลต่อการรับรู้ ความเชื่อมั่น และการตัดสินใจซื้อ [19], [28] และในบางประเด็นแตกต่างกัน เช่น ในด้านแบนด์ธนาคาร และด้านความรู้และทัศนคติของพนักงาน เนื่องจากสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ.เป็นสถาบันการเงินเป็นที่ยอมรับของสมาชิก จึงทำให้ประเด็นนี้ ไม่แตกต่างกันในส่วนของผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. นอกจากนี้ สหกรณ์ออมทรัพย์หรือผู้ประกอบการด้านการเงินจำเป็นต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาสร้างสรรค์นวัตกรรม พร้อมทั้งการดำเนินการเชิงรุกเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน [30] ในขณะที่ ปัจจัยทางด้านการเงินไม่ว่าจะเป็นด้านค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมหรือการเตรียมความพร้อมทางด้านทางการเงินภายหลังเกษียณ สมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. ไม่มีผลต่อการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.เนื่องจากการเลือกใช้บริการด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์นั้น ขึ้นอยู่กับความไว้วางใจและความน่าเชื่อถือขององค์กร เนื่องจากเป็นสถาบันการเงินของมหาวิทยาลัยที่คอยให้การสนับสนุนและเอื้อต่อสมาชิกทุกคน ดังนั้น ในการเตรียมตัวด้านการเงินไม่ว่าจะเป็นในเรื่องค่าใช้จ่าย หรือรายได้ หรือ การวางแผนด้านการเงิน จึงไม่ส่งผลต่อการเลือกซื้อหรือใช้บริการผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ.

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมด้วยกระบวนการวิจัยแบบผสมผสานร่วม ด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อทำความเข้าใจการรับรู้ในมุมมองของผู้รับบริการเชิงลึก ให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินมีความเฉพาะและสอดคล้องตามความต้องการอย่างแท้จริงในอนาคต

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

สหกรณ์ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ซึ่งเป็นรูปแบบที่เหมาะสมตาม อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และลักษณะของสายงาน เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการส่งเสริมการลงทุน และเตรียมตัวเข้าสู่วัยเกษียณได้อย่างเหมาะสม

สหกรณ์หรือองค์กรที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกัน ควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือออกแบบบริการทางการเงินเพิ่มเติม กับสมาชิกซึ่งอยู่ในวัยใกล้เกษียณ หรือ เตรียมตัวเข้าสู่วัยเกษียณด้วยการส่งเสริมด้วยช่องทางและสื่อ หรือแอปพลิเคชันออนไลน์ที่ผู้สูงอายุเข้าถึงได้ในชีวิตประจำวัน เช่น ไลน์, TikTok เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.อ. นั้น สหกรณ์สามารถพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายที่ส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้ามากที่สุด แต่ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติ (กฎหมายของสหกรณ์ ระเบียบของสหกรณ์) หากมีการเพิ่มเติมผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างไปจากที่มีอยู่เดิม ซึ่งอาจมีการเปรียบเทียบกับองค์กรอื่นๆ ที่เป็นสหกรณ์เหมือนกัน เพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำกัด ประจำปีงบประมาณ 2566

References

- [1] Ketkaew, C., Van Wouwe, M., Jorissen, A., Cassimon, D., Vichitthamaros, P., & Wongsachia, S. (2022). Towards sustainable retirement planning of wagedworkers in Thailand: A qualitative approach in behavioral segmentation and financial pain point identification. *Risks*, *10*(1), 1-30. <https://doi.org/10.3390/risks10010008> (In Thai)
- [2] The National Economic and Social Development Council. (2022). *The 13th National Economic and Social Development Plan (2023-2027)*. The National Economic and Social Development Council, Office of the Prime Minister. https://www.odd.go.th/App_Storage/navigation/files/23_0.pdf. (In Thai)
- [3] Yoda, T., Saengrut, B., Suksatit, B., Kanda, K., Suzuki, H., Rattanasathien, R., Pudwan, R., & Katsuyama, H. (2021). Quality of life and mental health status of Japanese older people living in Chiang Mai, Thailand. *Geriatrics*, *6*(2), 2-7. <https://doi.org/10.3390/geriatrics6020035> (In Thai)
- [4] de Zarzà, I., de Curtò, J., Roig, G., & Calafate, C. T. (2024). Optimized financial planning: Integrating individual and cooperative budgeting models with LLM recommendations. *AI*, *5*(1), 91-114. <https://doi.org/10.3390/ai5010006>.
- [5] Bunkoet, T. (2022). Management of saving cooperatives in the western provinces. *Journal of MCU Nakhondhat*, *9*(10), 1–15. (In Thai)
- [6] Junlaphet, N., Hengpatana, S., & Patmasiriwat, D. (2021). Factors affecting the savings and Loans of Savings and Credit Cooperative in Thailand B.E. 2550 –2561. *Community Social Development Journal*, *22*(3), 36–51. <https://doi.org/10.14456/rcmrj.2021.247670>. (In Thai)
- [7] Alipour, M., & Darabi, E. (2011). The role of service marketing mix and its impact on marketing audit in engineering and technical service corporations. *Global Journal of Management and Business Research*, *11*(3), 68-77.
- [8] Ravangard, R., Khodadad, A., & Bastani, P. (2020). How marketing mix (7Ps) affect the patients' selection of a hospital: Experience of a low-income country. *Journal of the Egyptian Public Health Association*, *95*(1), 1-8. <https://doi.org/10.1186/s42506-020-00052-z>
- [9] Topa, G., Lunceford, G., & Boyatzis, R. E. (2018). Financial planning for retirement: A psychosocial perspective. *Frontiers in Psychology*, *8*, 1-8. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.02338>

- [10] Remund, D. L. (2010). Financial literacy explicated: The case for a clearer definition in an increasingly complex economy. *Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 276–295. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2010.01169.x>
- [11] Bruine de Bruin, W., Parker, A. M., & Fischhoff, B. (2007). Individual differences in adult decision-making competence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92(5), 938–956. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.92.5.938>
- [12] Jaccard, J., Dodge, T., & Guilamo-Ramos, V. (2005). Metacognition, risk behavior, and risk outcomes: The role of perceived intelligence and perceived knowledge. *Health Psychology*, 24(2), 161–170. <https://doi.org/10.1037/0278-6133.24.2.161>.
- [13] Parker, A. M., de Bruin, W. B., Yoong, J., & Willis, R. (2012). Inappropriate confidence and retirement planning: Four studies with a national sample. *Journal of Behavioral Decision Making*, 25(4), 382–389. <https://doi.org/10.1002/bdm.745>
- [14] Joo, S.-H., & Grable, J. E. (2005). Employee education and the likelihood of having a retirement Savings Program. *Financial Counseling and Planning*, 16(1), 37–49.
- [15] Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2007). Financial literacy and retirement preparedness: Evidence and implications for financial education. *Business Economics*, 42(1), 35–44.
- [16] Mansor, M. F., Choon, C., Abu, N. M., & Shaari, M. (2015). Demographic factors associated with retirement planning: A study of employees in Malaysian health sectors. *Asian Social Science*, 11(13), 108-116. <https://doi.org/10.5539/ass.v11n13p108>
- [17] Grable, J., Kruger, M., Byram, J. L., & Kwak, E. (2021). Perceptions of a partner’s spending and saving behavior and financial satisfaction. *Journal of Financial Therapy*, 12(1), 31-50. <https://doi.org/10.4148/1944-9771.1257>
- [18] Kenny, D. A., & Acitelli, L. K. (2001). Accuracy and bias in the perception of the partner in a close relationship. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80(3), 439–448. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.80.3.439>
- [19] Srepirote, K., & Ratanasanguanvongs, K. (2024). The influencing factors affect consumer purchase behaviour toward Tilapia in Phayao Province. *Journal of Accountancy and Management*, 16(1), 26-44. (In Thai)
- [20] Jin, X., Zhao, Y., Song, W., & Zhao, T. (2021). Save for safe: Effect of COVID-19 pandemic on consumers’ saving and spending behavior in China. *Frontiers in Psychology*, 12, 1-8. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.636859>
- [21] Kongkaew, M., Dulayavatith, N., & Damchuti, T. (2021). Financial products investment among elderly people in the digital age. *Journal of Management Science, Ubon Ratchathani University*, 10(2), 118-140. (In Thai)

- [22] Mushtaq, S., & Siddiqui, D. A. (2017). Effect of interest rate on bank deposits: Evidence from Islamic and non-Islamic economies. *Future Business Journal*, 3(1), 1-8. <https://doi.org/10.1016/j.fbj.2017.01.002>
- [23] Suwanna, T. (2021). The financial preparation for pre-retirement of informal labor in Bangkok and metropolitan area. *Humanities and Social Science Research Promotion Network Journal*, 4(2), 58-72. (In Thai)
- [24] Chantaplaboon, N., & Wongsiri, A. (2022). Preparation of people entering aging in Nong Kom Koh Subdistrict, Muang District, Nong Khai Province. *Journal of Chandrakasemsam*, 28(1), 109-124. (In Thai)
- [25] Wacharekleard, N., & Nooluthong, W. (2020). Financial planning for housing and retirement living of supporting staff in Chulalongkorn University [Master's thesis, Chulalongkorn University]. Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD). <http://doi.org/10.58837/CHULA.THE.2020.580> (In Thai)
- [26] Cochran, W. G. (1963). Sampling techniques. John Wiley and Sons Inc.
- [27] Ngcamu, L., Quaye, E., Horvey, S., & Jaravaza, D. (2023). Personality traits, money attitudes and consumer decision-making styles as predictors of investment products choice in South Africa. *Journal of Consumer Behaviour*, 22(3), 618-631. <https://doi.org/10.1002/cb.2146>
- [28] Sangsawang, T., Chuebang, P., Ploybut, S., Chitmun, S., & Wongjinda, C. (2022). Factors affecting the selection to use financial product services of leasing businesses in the northern and northeastern regions of Thailand. *Journal of Management Science Udon Thani Rajabhat University*, 4(1), 1-12. (In Thai)
- [29] Vuong, B. N., Tung, D. D., Giao, H. N. K., Dat, N. T., & Quan, T. N. (2020). Factors affecting savings deposit decision of individual customers: Empirical evidence from Vietnamese commercial banks. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(7), 293-302. <http://doi:10.13106/jafeb.2020>
- [30] Udomthanasansakul, P. (2024). The influence of entrepreneurial orientation and transformational leadership on learning orientation and SMEs performance. *Journal of Accountancy and Management*, 16(1), 135-153. (In Thai)

การพัฒนาสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟเพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย
ผลิตภัณฑ์บนดิจิทัลคอมเมิร์ซของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ
อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

Development of Digital Media for Coffee Blossom Tea to
Increase Distribution Channels for the Product on
Digital Commerce of the Coffee Plaeng Yai Agricultural
Group in Nam Nao District, Phetchabun Province

กัญญ์กุลณัช พีรชาอัครชัย^{1*}

Kankulnat Peerachaakkarachai^{1*}

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพชรบูรณ์ 67000

¹ Faculty of Management Science, Phetchabun Rajabhat University, Phetchabun, 67000, Thailand

*Corresponding author: kankulnat.pee@pcru.ac.th

(Received: May 21, 2024; Revised: September 13, 2024; Accepted: September 27, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ 2) การเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟบนดิจิทัลคอมเมิร์ซ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟและช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บนดิจิทัลคอมเมิร์ซ ซึ่งรูปแบบการวิจัยและพัฒนา กลุ่มเป้าหมาย คือ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ 30 คน และผู้รับชมสื่อดิจิทัล 100 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและบรรยายเชิงพรรณนา ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟมีจุดเด่นการเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตมาจากวัตถุดิบธรรมชาติ มีจุดอ่อนเกี่ยวกับทักษะในการใช้สื่อดิจิทัลและยังไม่มีช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย โดยมีความต้องการพัฒนาสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟในรูปแบบวิดีโอและการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านรูปแบบดิจิทัลคอมเมิร์ซ ในการพัฒนาสื่อดิจิทัลมีการนำเสนอเนื้อหาที่มีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ มีความพึงพอใจต่อสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟบนดิจิทัลคอมเมิร์ซ อยู่ในระดับมาก ส่วนความพึงพอใจของผู้รับชมสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: สื่อดิจิทัล ชาดอกกาแฟ ดิจิทัลคอมเมิร์ซ

Abstract

The purposes of this research are 1) to develop digital media for coffee blossom tea products of the Coffee Plaeng Yai Agricultural Group in Nam Nao District, Phetchabun Province, 2) to increase distribution channels for coffee blossom tea products on digital commerce and 3) to study the satisfaction with the digital media for coffee blossom tea and the distribution channels of the products on digital commerce. The research adopted a research and development approach. The target group was the Coffee Plaeng Yai Agricultural Group of approximately 30 persons and 100 audiences of the digital media. The research tools included questionnaires and interviews. The data were analyzed using percentages, means, standard deviations and descriptions of the findings. This qualitative study results found that the benefit of Coffee Plaeng Yai Agricultural Group products was that they were derived from natural raw materials. The weaknesses included the skills in using digital media and the lack of various product distribution channels. The group needed to develop the digital media used for promoting coffee blossom tea in the forms of a video format and to increase product distribution channels through digital commerce. The digital media development presented the content displaying community participation. As for the quantitative results of the study, it was found that overall, the Coffee Plaeng Yai Agricultural Group was satisfied with the digital media used for promoting the coffee blossom tea at a high level and satisfied with the distribution channels on digital commerce at a high level. Concerning the digital media audiences satisfactions overall, these were also at a high level.

Keywords: Digital Media, Coffee Blossom Tea, Digital Commerce

บทนำ

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อเพิ่มผลผลิต สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน โดยธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ถือเป็นส่วนสำคัญของการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจดิจิทัล สะท้อนทิศทางและแนวโน้มของตลาดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศ และเป็นกลไกผลักดันนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพ ตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หรือดิจิทัลไทยแลนด์ ที่มุ่งใช้เทคโนโลยีดิจิทัลขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล สร้างสรรค์การบริการ และสร้างโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียมผ่านสื่อดิจิทัล เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ที่มุ่งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจ เพิ่มโอกาสทางอาชีพเกษตรกรและการค้าขายสินค้าชุมชนผ่านดิจิทัล และเร่งสร้างธุรกิจเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล [1]

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลด้านการพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก มุ่งเน้นการนำความรู้และทรัพยากรในพื้นที่มาผลิตสินค้าและบริการ เพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจฐานรากให้สร้างรายได้และกระจายรายได้สู่ชุมชน โดยส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและผลิตภัณฑ์ชุมชน สนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งผ่านเทคโนโลยี พัฒนาทักษะการนำเสนอสินค้า การตลาด และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้กับธุรกิจ โดยเฉพาะการเข้าถึงตลาดทั้งในและต่างประเทศผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งจากพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปจากโควิด-19 ส่งผลให้ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สูงสุดในอาเซียน [2] จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นแหล่งผลิตกาแฟสำคัญของประเทศ โดยอำเภอน้ำหนาวมีพื้นที่การปลูกกาแฟ 1,050 ไร่ ให้ผลผลิต 230 กก./ไร่ คิดเป็นมูลค่า 5 ล้านบาท เนื่องจากมีสภาพพื้นที่และอากาศเหมาะสมกับการปลูกกาแฟอาราบิก้า [3] อำเภอ น้ำหนาวมีสภาพอากาศเย็นและพื้นที่สูง 650-1,200 เมตร เหมาะสมกับการปลูกกาแฟ อرابิก้า สำนักงานเกษตรจังหวัดได้มีการส่งเสริมให้ชุมชนปลูกกาแฟ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญในภาคเหนือ ผลผลิตกาแฟอาราบิก้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามความนิยมบริโภคที่สูงขึ้น ส่งผลให้ราคาที่เกษตรกรขายได้สูงขึ้น [4] ผลผลิตหลักของกลุ่มชุมชนในอำเภอ น้ำหนาวคือ เมล็ดกาแฟที่นำมาแปรรูปเป็นเครื่องดื่ม จะเห็นได้ว่าการใช้ประโยชน์จากส่วนที่เป็นเมล็ดกาแฟเท่านั้น อย่างไรก็ตามเมล็ดกาแฟยังมีวัสดุเหลือทิ้งส่วนอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ คือ ส่วนของดอกกาแฟ มีสารต้านอนุมูลอิสระที่มีฟลาโวนอยด์ปริมาณ 0.18±0.02 mgQE/gDW [5] ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มจากขามีประโยชน์ต่อร่างกาย ส่งผลให้ผู้บริโภคเลือกดื่มขามากขึ้น และขากลายเป็นเครื่องดื่มที่ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง การดื่มขาในปริมาณที่เหมาะสมเป็นประจำ จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อร่างกาย เช่น เพิ่มความสดชื่น กระปรี้กระเปร่า ช่วยต่อต้านอนุมูลอิสระและชะลอวัย การดื่มขาที่เหมาะสมเป็นประจำนั้น ยังมีส่วนช่วยลดอัตราเสี่ยงการเกิดโรคหลายอย่าง เช่น โรคหัวใจ โรคเบาหวาน โรคมะเร็งเต้านม มะเร็งต่อมลูกหมาก เป็นต้น และยังมีส่วนช่วยในการลดปริมาณคอเลสเตอรอลอีกด้วย [6] จึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของดอกกาแฟซึ่งสามารถนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟ สามารถนำส่วนที่เหลือทิ้งจากการผลิตกาแฟสร้างคุณค่าและพัฒนาส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟได้นำดอกของกาแฟเป็นการเพิ่มมูลค่า เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนตามนโยบายภาครัฐที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการยกระดับรายได้ให้กับผลผลิตของชุมชนอย่างยั่งยืน

ดิจิทัลคอมเมิร์ซเป็นรูปแบบการค้าผ่านช่องทางดิจิทัลต่าง ๆ ครอบคลุมการขายบนเว็บไซต์ สมาร์ทโฟน และสื่อสังคมออนไลน์ สามารถกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับนโยบายขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ชาวไทยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างแพร่หลาย จึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาความรู้และสร้างความตระหนักในการใช้งาน [7] การเติบโตของสื่อดิจิทัลเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการขยายช่องทางบริการและประชาสัมพันธ์สินค้าถึงผู้บริโภคได้สะดวกกว่าสื่อแบบเดิม กลยุทธ์การตลาดแบบดึงดูดเน้นส่งมอบคุณค่าและข้อมูลน่าสนใจ เพื่อสร้างความอยากรู้ในสินค้า ต้องออกแบบเนื้อหาที่ดึงดูดด้วยแนวคิดและกลวิธีแปลกใหม่ ประกอบกับความรู้อันล้ำลึกด้านการตลาดดิจิทัลและการตลาดเนื้อหา เพื่อประสบความสำเร็จในธุรกิจ [8] โดยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ระยะ 20 ปี และแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ในยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม [9] ปัจจุบันมีการใช้แพลตฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์มาร์เก็ตเพลส เป็นแหล่งรวบรวมสินค้าขายออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมาก เนื่องจากพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์เพิ่มขึ้นในชีวิตประจำวัน สามารถซื้อขายสินค้าผ่านเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันได้ง่าย มีช่องทางชำระเงินหลากหลายแพลตฟอร์มเหล่านี้เป็นหัวใจสำคัญในการประชาสัมพันธ์และกระจายสินค้าไปยังลูกค้าผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้กับแบรนด์ และให้รายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับสินค้าและร้านค้า นอกจากนี้ยังมีช่องทางการตลาดผ่านแพลตฟอร์มอื่น ๆ ที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ลูกค้า ช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือ หากมีบุคคลที่มีชื่อเสียงร่วมประชาสัมพันธ์ เป็นช่องทางที่สะดวกในการสื่อสารและสั่งซื้อสินค้ากับลูกค้า หากธุรกิจไม่สามารถเข้าถึงช่องทางเหล่านี้ได้ ก็จะเสียโอกาสทางการตลาดและการแข่งขัน จะเพิ่มโอกาสขยายฐานลูกค้าทั่วโลก สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และพฤติกรรมผู้บริโภค โดยเฉพาะในช่วงโควิด-19 ที่กระทบเศรษฐกิจอย่างมาก [10] ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อสำรวจความต้องการ จากการสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแพ อำเภอน้ำหนาว พบว่า ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์สินค้าให้กับผู้บริโภคเห็นถึงคุณค่าสินค้าบนสื่อออนไลน์ อีกทั้งยังขาดความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อดิจิทัลและการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ โดยช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในรูปแบบการบอกต่อแบบปากต่อปาก และการจำหน่ายจากการออกร้านแสดงสินค้าที่หน่วยงานราชการจัดขึ้นภายในจังหวัด การส่งเสริมประชาสัมพันธ์และการเข้าถึงของกลุ่มลูกค้าในบริเวณชุมชนและคนที่รู้จักเท่านั้น จึงเห็นได้ว่าการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลจะช่วยประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์และการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าในการเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคหรือดึงดูดผู้ที่สนใจได้ยิ่งขึ้น

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาของเทคโนโลยีในปัจจุบันได้ให้ความสนใจในด้านการรับรู้ถึงข้อมูลผลิตภัณฑ์มากยิ่งขึ้น เพื่อทำให้ผู้บริโภคเชื่อถือในสินค้าที่มีลักษณะเฉพาะจึงต้องสร้างความแตกต่างของสินค้าให้เกิดการกระตุ้นและดึงดูดความสนใจจากกลุ่มผู้บริโภค ส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดการตัดสินใจซื้อได้ง่ายยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญการพัฒนาสื่อดิจิทัลขาดอกกาแพเพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บนดิจิทัลคอมเมิร์ซของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแพ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขันด้วยการใช้สื่อดิจิทัลเข้ามาเป็นเครื่องมือในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ของชุมชน รวมถึงการส่งเสริมช่องทางการจัดจำหน่ายและประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของชุมชนในช่องทางที่หลากหลายให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น อีกทั้งเป็นการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในชุมชน

วัตถุประสงค์

1. พัฒนาสื่อดิจิทัลผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์
2. การเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟบนดิจิทัลคอมเมิร์ซ
3. ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟและช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บนดิจิทัลคอมเมิร์ซ

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อดิจิทัล

Delfanti & Arvidsson [11] ได้กล่าวว่า สื่อดิจิทัล คือ รูปแบบของสื่อที่ได้ถูกเผยแพร่ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และสามารถสร้าง แก๊ซ เผยแพร่ และรับชมบนแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่ง Kerdvibulvech [12] ได้กล่าวถึง สื่อดิจิทัลว่าเป็นสื่อที่มีการนำข้อความ กราฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียง ภาพวิดีโอ เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) รวมถึงเนื้อหาดิจิทัลสมัยใหม่อื่น ๆ เข้ามาผสมผสานและเชื่อมโยงเพื่อประโยชน์ในการใช้งาน โดยกระบวนการผลิตสื่อดิจิทัล ได้มีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ 1. ขั้นตอนการผลิต (Pre-Production) 2. ขั้นตอนการผลิต (Production) 3. ขั้นตอนหลังการผลิต (Post-Production) และทำการเผยแพร่ (Distribution) [13] ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การนำสื่อดิจิทัลเข้ามาใช้งานในปัจจุบันจะทำให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ บนแพลตฟอร์มดิจิทัลได้ยิ่งขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับดิจิทัลคอมเมิร์ซ

ดิจิทัลคอมเมิร์ซ (Digital Commerce) เป็นการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ (E-Commerce) ประเมินความน่าเชื่อถือของตลาดทำธุรกรรมทางการเงินผ่านอุปกรณ์ดิจิทัลหรือช่องทางออนไลน์จัดการปัญหาจากการทำธุรกรรมทางการเงินขายของผ่านช่องทางออนไลน์ [14] กระบวนการซื้อขายและการทำธุรกิจที่เกิดขึ้นผ่านช่องทางดิจิทัลหรือออนไลน์ รวมถึงการทำธุรกิจที่ใช้เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อให้ผู้ขายและผู้ซื้อสามารถติดต่อกัน และทำธุรกิจได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว รูปแบบของดิจิทัลคอมเมิร์ซไม่จำเป็นต้องเป็นการซื้อขายเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการโฆษณา การติดต่อลูกค้า การบริการหลังการขาย และประเภทอื่น ๆ ของการทำธุรกิจออนไลน์ที่มีการใช้เทคโนโลยี โดยการตลาดผ่านช่องทางดิจิทัลในปัจจุบันเป็นทางเลือกที่ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมการขาย ซึ่งผู้ประกอบการทั้งรายเล็กและรายใหญ่มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อสร้างการรับรู้ถึงแบรนด์ การเพิ่มช่องทางการขาย และการมีส่วนร่วมกับลูกค้าได้ [15] ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงนำดิจิทัลคอมเมิร์ซมาเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้กับกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ ซึ่งผู้สนใจสามารถเข้าถึงช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในช่องทางที่หลากหลาย โดยสร้างอาชีพเกิดรายได้หมุนเวียนให้กับชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

Thomas & Earl [16] ได้ให้แนวคิดความพึงพอใจไว้ว่า การวัดความพึงพอใจเป็นวิธีหนึ่งที่ใช้กันอยู่เพื่อทราบผลของการให้บริการที่ผลิตที่ทำให้ลูกค้าพึงพอใจเป็นสิ่งที่บริษัทเชื่อว่ามีความสำคัญและควรให้ความสำคัญในความต้องการและปัญหาของลูกค้าในการให้บริการ ผู้บริการขององค์กรต้องมีความรับผิดชอบในการปรับปรุงคุณภาพให้เกิดประสิทธิผลและได้ผลดีอย่างต่อเนื่อง โดยความพึงพอใจเป็นความรู้สึกของบุคคลเมื่อได้รับความสุขหรือความผิดหวังซึ่งเกิดจากการเปรียบเทียบการรับรู้กับความคาดหวังในผลลัพธ์ของสิ่งที่ต้องการถ้าการรับรู้ต่อสิ่งที่ต้องการพอดีกับความคาดหวังลูกค้าจะเกิดความพึงพอใจ [17] ดังนั้นการสำรวจความพึงพอใจ

จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวัดความพึงพอใจของผู้รับชมสื่อดิจิทัลชาดอกกาแพเพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บนดิจิทัลคอมเมิร์ซของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) สื่อดิจิทัลชาดอกกาแพเพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บนดิจิทัลคอมเมิร์ซของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแพ โดยใช้การวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน (PAR) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการพัฒนาสื่อดิจิทัลชาดอกกาแพ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแพ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการพัฒนาสื่อดิจิทัลผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแพ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนารูปแบบสื่อดิจิทัลผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแพ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ โดยแบบสอบถามมีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีค่าความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) มีค่า ≥ 0.5 ขึ้นไป มีค่าเท่ากับ 0.67 [18] และการทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่า ≥ 0.7 ขึ้นไป มีค่าเท่ากับ 0.76 [19] สามารถนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลได้ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้แบบสอบถามความต้องการพัฒนาสื่อดิจิทัลผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแพและการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาสื่อโดยมีขั้นตอนการสร้างสื่อดิจิทัล 3 P [13] ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการตรวจสอบข้อมูลเชิงสามเส้าเพื่อสรุปผลและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการพัฒนาสื่อดิจิทัลผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแพของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแพ

ขั้นตอนการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บนดิจิทัลคอมเมิร์ซ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแพ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ความต้องการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บนดิจิทัลคอมเมิร์ซ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแพ และตอนที่ 3 การวิเคราะห์กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ที่ต้องการช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแพ โดยแบบสัมภาษณ์มีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีค่าความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) มีค่า ≥ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.76 [18] และการทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่า ≥ 0.7 ขึ้นไป มีค่าเท่ากับ 0.79 [19] สามารถนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูลได้ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้แบบสัมภาษณ์ความต้องการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บนดิจิทัลคอมเมิร์ซเพื่อหาแนวทางของช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการตรวจสอบข้อมูลเชิงสามเส้าเพื่อสรุปผลและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บนดิจิทัลคอมเมิร์ซของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแพ

ขั้นตอนการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อดิจิทัลชาดอกกาแพเพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บนดิจิทัลคอมเมิร์ซของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแพ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ สมาชิกกลุ่มเกษตรกร

แปลงใหญ่กาแฟ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟและช่องทางจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ บนดิจิทัลคอมเมิร์ซ แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อดิจิทัลผลิตภัณฑ์ ชาดอกกาแฟ ตอนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ โดยแบบสอบถามมีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีค่าความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) มีค่า ≥ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.79 [18] และการทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่า ≥ 0.7 ขึ้นไป มีค่าเท่ากับ 0.81 [19] สามารถนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลได้ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟและช่องทางจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มีเกณฑ์กำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต [20] และการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้รับชมสื่อดิจิทัล จำนวน 100 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) จากผู้ที่ผ่านเข้ามาในบริเวณหน้าร้านและมีความสนใจผลิตภัณฑ์หรือรับชมสื่อดิจิทัลบนแพลตฟอร์มดังกล่าว ผู้วิจัยจะให้กลุ่มเป้าหมายชมสื่อดิจิทัลก่อนแล้วจึงตอบคำถาม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อดิจิทัลผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ โดยแบบสอบถามมีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีค่าความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) มีค่า ≥ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.78 [18] และการทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่า ≥ 0.7 ขึ้นไป มีค่าเท่ากับ 0.80 [19] สามารถนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลได้ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มีเกณฑ์กำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต [20] และการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผล

การนำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบ่งตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. การพัฒนาสื่อดิจิทัลผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ จากการศึกษาและพัฒนาสื่อร่วมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ ได้เกิดการพัฒนาสื่อดิจิทัล 2 ประเภท ได้แก่ วิดีโอ และแผนผัง ซึ่งผลจากการพัฒนาสื่อดิจิทัลประเภทวิดีโอ เป็นเครื่องมือที่กระตุ้นและดึงดูดให้กลุ่มผู้บริโภคได้มีความสนใจในผลิตภัณฑ์มากขึ้น โดยเฉพาะเนื้อหาในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์สามารถสร้างภาพลักษณ์และความสนใจของผู้ชมได้เป็นอย่างดี ดังนั้นภาพและเสียงเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับสื่อวิดีโอจะสร้างความสนใจได้ดีกว่าการทำภาพนิ่ง เนื่องจากจะทำให้เกิดการกระตุ้นกับผู้รับชมโดยการเข้ามาคลิก มีการเข้ามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการกดแชร์ได้มากยิ่งขึ้น และควรออกแบบการแสดงผลให้เหมาะสมกับการนำไปเผยแพร่บนแพลตฟอร์มดิจิทัล ส่วนสื่อแผนผังที่ช่วยส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟ เพื่อสร้างการรับรู้ผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย สำหรับการพัฒนาสื่อดิจิทัลมีกระบวนการในการผลิตสื่อโดยมี 3 กระบวนการ ประกอบด้วย

กระบวนการก่อนการผลิต กระบวนการผลิต และกระบวนการหลังการผลิต ดังนี้

ขั้นที่ 1 ก่อนการผลิต (Pre-Production) โดยการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากผลสรุปของแบบสอบถาม ความต้องการพัฒนาสื่อดิจิทัลและการสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์ (Analysis) ได้ทำการศึกษาเนื้อหาที่ผ่านการวิเคราะห์และกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาที่จะมาผลิตสื่อดิจิทัล ในการออกแบบ (Design) ได้ทำการศึกษาวางเค้าโครงของเนื้อหาและเขียนบท ตามบทดำเนินเรื่องเพื่อใช้ดำเนินการผลิต โดยการเล่าเรื่องและเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์

ขั้นที่ 2 การผลิต (Production) ใช้สถานที่ถ่ายทำของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแพ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแพเข้าร่วมในการถ่ายทำวิดีโอ ได้ทำการบันทึกภาพและเสียงตามที่กำหนดไว้ในบท โดยสถานที่ถ่ายทำแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ สถานที่ในการถ่ายทำสวนกาแพ และสถานที่ถ่ายทำผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแพ โดยมีการสำรวจสถานที่จริงก่อนการถ่ายทำ และทำการนัดหมายผู้มีส่วนเกี่ยวข้องล่วงหน้า โดยในการถ่ายทำครั้งนี้ มีสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแพและคณะผู้วิจัย เป็นตัวละครและผู้ร่วมรายการ ในการนำเสนอข้อมูลโดยมีการเตรียมข้อมูลไว้ล่วงหน้า โดยให้ตัวละครและผู้ร่วมรายการได้ศึกษาและทำความเข้าใจในบทของตนเองที่จะต้องแสดงตามเนื้อหาที่ได้กำหนด

ขั้นที่ 3 หลังการผลิต (Post- Production) การตัดต่อเรียบเรียงภาพและเสียงเข้าไว้ด้วยกันตามบทที่กำหนดไว้ใน เนื้อหา มีการใส่กราฟิกทำเทคนิคพิเศษภาพ การแต่งภาพการย้อมสี การเชื่อมต่อภาพ โดยใช้เสียงที่ได้จากตัวละครและผู้ร่วมรายการในการนำเสนอข้อมูลทั้งหมด มีการนำดนตรีมาประกอบเรื่องราว การตัดต่อกราฟลำดับภาพ มีความยาว 3.32 นาที แสดงกระบวนการพัฒนาสื่อดิจิทัลโดยมี 3 กระบวนการ ดังภาพที่ 1

Figure 1 The digital media development process consists of three phases (3P)

ในการประเมินผล โดยนำสื่อดิจิทัลผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแพเสนอต่อที่ปรึกษาโครงการวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม จึงจะนำสื่อดิจิทัลไปทำการเผยแพร่ (Distribution) บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การเผยแพร่ในรูปแบบแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ตึกและแผ่นพับ โดยผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแพสามารถสแกนคิวอาร์โค้ด (QR Code) แสดงดังภาพที่ 2

Figure 2 The publishing products on digital media

2. การเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟบนดิจิทัลคอมเมิร์ซ จากการสัมภาษณ์ของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ดังนี้ กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟมีจุดเด่นการเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตมาจากวัตถุดิบธรรมชาติที่เป็นเกษตรปลอดภัย มีจุดอ่อนเกี่ยวกับทักษะในการใช้สื่อดิจิทัลและยังไม่มีช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย โอกาสของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ต่อช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟ พบว่า มีตลาดนัดอยู่ใกล้กับหมู่บ้านเครือข่ายของกลุ่มวิสาหกิจและการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในการให้ความรู้ เช่น มหาวิทยาลัยสำนักงานเกษตรอำเภอน้ำหนาว นอกจากนี้ยังมีการช่วยอุดหนุนโดยการบอกต่อสินค้าสู่กลุ่มเป้าหมายรายอื่น ๆ และการจำหน่ายจากการออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่จัดโดยหน่วยงานภาครัฐหรือเครือข่ายในการเข้าร่วมกิจกรรมตามงานต่าง ๆ และอุปสรรคของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ต่อช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟ พบว่า งบประมาณในการพัฒนาความรู้และการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายบนดิจิทัลคอมเมิร์ซและทางสื่อดิจิทัล ส่วนใหญ่มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในรูปแบบการขายตรง การเผยแพร่ช่องทางการจัดจำหน่ายในรูปแบบแพลตฟอร์มดีกิต็อก แสดงดังภาพที่ 3

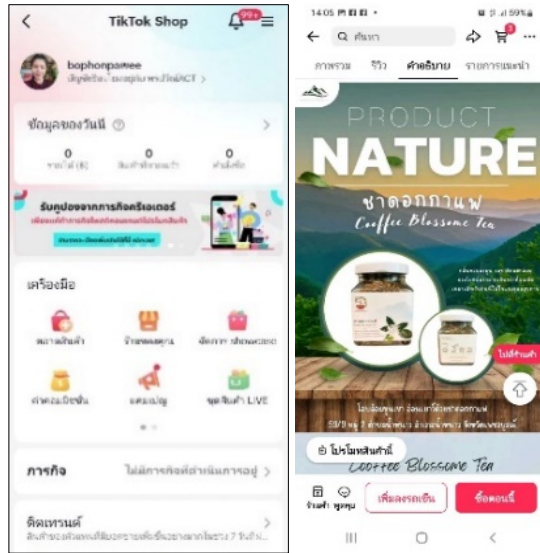

Figure 3 The publishing products on platforms

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟและช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บัณฑิตวิทยาลัยของกรมเกษตรแปลงใหญ่กาแฟ ได้สรุปผลการศึกษาโดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2 สำหรับผู้รับชมมีความพึงพอใจที่มีต่อสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟของกลุ่มเกษตรแปลงใหญ่กาแฟ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 3

Table 1 Evaluation result of Digital Media for Coffee Blossom Tea (N=30)

Topic	$\bar{X}$	S.D.	Satisfaction Level
1. The appeal of the presentation format	4.43	0.50	High
2. Suitability of time for presentation	4.23	0.68	High
3. The media uses appropriate images and content	4.27	0.69	High
4. Product introductions make consumers see the value of the product	4.53	0.51	Highest
5. Watching the media and getting to know various contents is beneficial and affects your decision to buy products	4.17	0.70	High
6. Product images and video presentations are attractive and interesting	4.20	0.61	High
7. Scanning the QR code makes access convenient for users	4.40	0.56	High
8. Suitability of font size and style used	4.37	0.56	High
9. Watching media has an understanding of the content presented and makes you want to buy products while watching	4.30	0.65	High
10. You are satisfied with the watching digital media	4.43	0.68	High
Total mean	4.33	0.62	High

จากตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาความพึงพอใจ พบว่า กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟมีความพึงพอใจที่มีต่อสื่อดิจิทัลผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 อยู่ในระดับมาก

Table 2 Evaluation result of Distribution Channels for Product on Digital Commerce (N=30)

Topic	$\bar{X}$	S.D.	Satisfaction Level
1. There is a channel for inquiring about products from the store via the digital commerce platform	4.40	0.50	High
2. Promotions, reviews and free shipping influence purchase decisions	4.27	0.64	High
3. The digital commerce platform is easy to use and understand	4.30	0.65	High
4. Reliability of ordering products through digital commerce platforms	4.43	0.50	High
5. Layout of an attractive and appropriate digital commerce platform	4.13	0.68	High
6. You can track the product status during the time of receiving the product through the digital commerce platform	4.23	0.57	High
7. Products are categorized Prices are displayed clearly and are easy to find	4.37	0.56	High
8. Participation in following, telling or recommending builds trust in purchasing products	4.33	0.55	High
9. There are distribution channels on the Digital Commerce platform to increase income for coffee plaeng yai agricultural	4.40	0.56	High
10. You are satisfied with the distribution channels on digital commerce platforms	4.53	0.57	Highest
Total mean	4.34	0.58	High

จากตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษาความพึงพอใจ พบว่า กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟมีความพึงพอใจที่มีต่อช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บนดิจิทัลคอมเมิร์ซ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 ในระดับมาก

Table 3 Evaluation result of Digital Media for Coffee Blossom Tea By Audience (N=100)

Topic	$\bar{x}$	S.D.	Satisfaction Level
1. The appeal of the presentation format	4.24	0.49	High
2. Suitability of time for presentation	4.25	0.54	High
3. The media uses appropriate images and content	4.18	0.63	High
4. Product introductions make consumers see the value of the product	4.52	0.50	Highest
5. Watching the media and getting to know various contents is beneficial and affects your decision to buy products	4.19	0.65	High
6. Product images and video presentations are attractive and interesting	4.22	0.58	High
7. Scanning the QR code makes access convenient for users	4.44	0.50	High
8. Suitability of font size and style used	4.27	0.58	High
9. Watching media has an understanding of the content presented and makes you want to buy products while watching	4.39	0.55	High
10. You are satisfied with the watching digital media	4.46	0.58	High
Total mean	4.32	0.57	High

จากตารางที่ 3 แสดงผลการศึกษาคำตอบที่พึงพอใจ พบว่า ผู้รับชมมีความพึงพอใจที่มีต่อสื่อดิจิทัลผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 อยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนาสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟเพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บนดิจิทัลคอมเมอร์ซของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอnáนาหวา จังหวัดเพชรบูรณ์ การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาสื่อดิจิทัลผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอnáนาหวา จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้นำเสนอสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟในรูปแบบวิดีโอ เป็นเครื่องมือที่กระตุ้นและดึงดูดให้ผู้สนใจผลิตภัณฑ์และเพิ่มความน่าสนใจโดยใช้สื่อภาพประกอบ โดยเฉพาะเนื้อหาในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์สามารถสร้างภาพลักษณ์และความสนใจของผู้ชมได้ ดังนั้นภาพและเสียงเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับสื่อวิดีโอจะสร้างความสนใจได้ดีกว่าการทำภาพนิ่ง โดยกระบวนการผลิตสื่อทั้ง 3 กระบวนการ ประกอบด้วย กระบวนการก่อนการผลิต กระบวนการผลิต และกระบวนการหลังการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Bansomdejchaopraya Rajabhat University Faculty of Science and Technology [13] ทั้งนี้งานวิจัยของ Areerob [21] ได้มีกระบวนการผลิตสื่อแบบ 3P ในการพัฒนาสื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริมอาชีพและรายได้คนพิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครปฐม สามารถช่วยเพิ่มความการสื่อสารให้กับบุคคลหรือ

หน่วยงานได้ ในขณะที่ Rakisarakul, Pijukkana & Pibunthong [22] ได้พัฒนาสื่อดิจิทัลบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตกรรมตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า สื่อดิจิทัลบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน โดยสามารถแสดงผลสื่อประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูล ภาพประกอบ เสียง และคลิปวิดีโอ สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมการขายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟบนดิจิทัลคอมเมิร์ซ จากการศึกษาช่องทางจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) พบว่า จุดอ่อนทางด้านช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยังไม่มีช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บนดิจิทัลคอมเมิร์ซ และสมาชิกในกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ขาดทักษะในการใช้สื่อดิจิทัล ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟบริเวณในหมู่บ้านและการจำหน่ายจากการออกจากร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่จัดโดยหน่วยงานภาครัฐหรือเครือข่ายในการเข้าร่วมกิจกรรมตามเทศกาลต่าง ๆ หากมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ประโยชน์ ในการเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่จะช่วยส่งเสริมผู้ประกอบการเพื่อดำเนินงานทางกิจกรรมการผลิตสินค้าและบริการที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะช่วยเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า และช่วยด้านการติดต่อระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภค ทั้งนี้งานวิจัยของ Jabjone & Lowanitchai [23] ได้มีการพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาดของผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่นและขายสินค้าในชุมชน สินค้ามีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ สะท้อนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ ปัญหาที่พบ คือ ด้านการผลิต การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ เงินทุน การประชาสัมพันธ์และการตลาด ซึ่งสอดคล้องกับ Budseeta [24] โดยมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมพัฒนาช่องทางจัดจำหน่ายโดยใช้การตลาดดิจิทัลเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน ตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า จำนวนลูกค้าที่ซื้อผลิตภัณฑ์ผ่านช่องทางการตลาดดิจิทัลเพิ่มขึ้น และจำนวนยอดขายที่ซื้อผลิตภัณฑ์ผ่านช่องทางการตลาดดิจิทัลเพิ่มขึ้น ในขณะที่ Rodplang [25] ได้ศึกษาการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์อบกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานงอบไทยลาวแก้วทองเอน อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า สภาพปัญหาทางการตลาดของกลุ่มคือ สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ขาดความรู้ทางการตลาด ช่องทางการตลาดมีจำกัด เน้นการขายให้กับลูกค้าประจำหรือขายในงานออกร้านที่หน่วยราชการในจังหวัดจัดขึ้น แนวทางการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์อบ คือ การส่งเสริมความรู้ทางด้านตลาดออนไลน์ และการตลาดออนไลน์ผ่านเพจเฟซบุ๊ก ผลการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์ คือ ได้เพจเฟซบุ๊กกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานงอบไทยลาวแก้วทองเอน โดยใช้กระบวนการนำเสนอตามหมวดหมู่ของผลิตภัณฑ์ รูปแบบเนื้อหาที่ใช้ในการสื่อสาร ประกอบด้วย ภาพถ่ายพร้อมมูลค่าผลิตภัณฑ์ ภาพอินโฟกราฟิก การลิงก์วิดีโอยูทูป การแชร์โพสต์ ข้อคิดเห็นและกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม โดยมีการจัดการคำตอบ การจัดการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับลูกค้าผ่านทางหน้าเพจ

3. การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟและช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บนดิจิทัลคอมเมิร์ซของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ พบว่า กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟมีความพึงพอใจต่อ

สื่อดิจิทัลผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ Srikalsin & Phaomanacharoen [26] ได้พัฒนาสื่อดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์การตลาดของธุรกิจชุมชนกรณีชุมชนหินตั้ง และชุมชนบ้านดง จังหวัดนครนายก พบว่า ผู้ใช้มีความพึงพอใจสื่อดิจิทัลเพื่อประชาสัมพันธ์การตลาด ธุรกิจชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจที่มีต่อช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ บนดิจิทัลคอมเมิร์ซ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ Sooksai [27] ความพึงพอใจช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าพืชผักเกษตรอินทรีย์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กแฟนเพจ กรณีศึกษาไร่เกษตรอินทรีย์เอเปซี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในขณะที่ Klomtoosing & Dhammanungune [28] แพลตฟอร์มธุรกิจออนไลน์: อาชีพเกิดใหม่ในยุคดิจิทัล กล่าวว่า การเติบโตทางด้านเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดช่องทางการสร้างรายได้และอาชีพใหม่ผ่านแพลตฟอร์มความบันเทิงนั้น ถือเป็น การเปิดกว้างของตลาดแรงงานในประเทศไทย ที่ช่วยสร้างโอกาสใหม่ให้แก่คนในสังคม โดยที่สามารถลดข้อจำกัดทางด้านการทำงานที่เดิมที่จำเป็นต้องประกอบอาชีพในสถานที่ทำงานเท่านั้น ทั้งนี้งานวิจัยของ Sawang [29] ได้ศึกษาโฆษณาผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อก (Tik Tok) ที่ทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการซื้อสินค้าของกลุ่มผู้ใช้คนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุดรธานี พบว่า การโฆษณาผ่านแอปพลิเคชัน Tik Tok มีอิทธิพลทางตรงและมีความสัมพันธ์ในทิศทางที่เป็นบวกต่อแรงกระตุ้นในการตัดสินใจซื้อสินค้า และผลการศึกษาคความพึงพอใจที่มีต่อสื่อดิจิทัลชาดอกกาแฟของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ พบว่า ผู้รับชมมีความพึงพอใจที่มีต่อสื่อดิจิทัลผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยคล้ายคลึงกับงานของ Saiseesod, et al. [30] ได้ศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อกของนักศึกษาในเขตเทศบาลนครอุดรธานี ผลการศึกษการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อกของนักศึกษาในเขตเทศบาลนครอุดรธานี พบว่า การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อก ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านกระบวนการ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงการพัฒนาสื่อดิจิทัลในรูปแบบวิดีโอเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งถัดไป จึงควรมีการพัฒนาสื่อดิจิทัลเสมือนจริงเพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับผู้บริโภคหรือผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ชุมชนสามารถสัมผัสประสบการณ์การใช้งานหรือการบริโภคสินค้าได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้น
2. การศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บนแพลตฟอร์มติ๊กต็อกเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งถัดไป จึงควรมีการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บนแพลตฟอร์มดิจิทัลที่หลากหลายรูปแบบ
3. การศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษากลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์เท่านั้น ดังนั้น ในการศึกษาครั้งถัดไป ผู้วิจัยอาจเพิ่มกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่อื่น ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ หรือจังหวัดบริเวณใกล้เคียง

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัย และขอขอบคุณกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ หน่วยงานทุกภาคส่วนที่สนับสนุนในครั้ง นี้ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

References

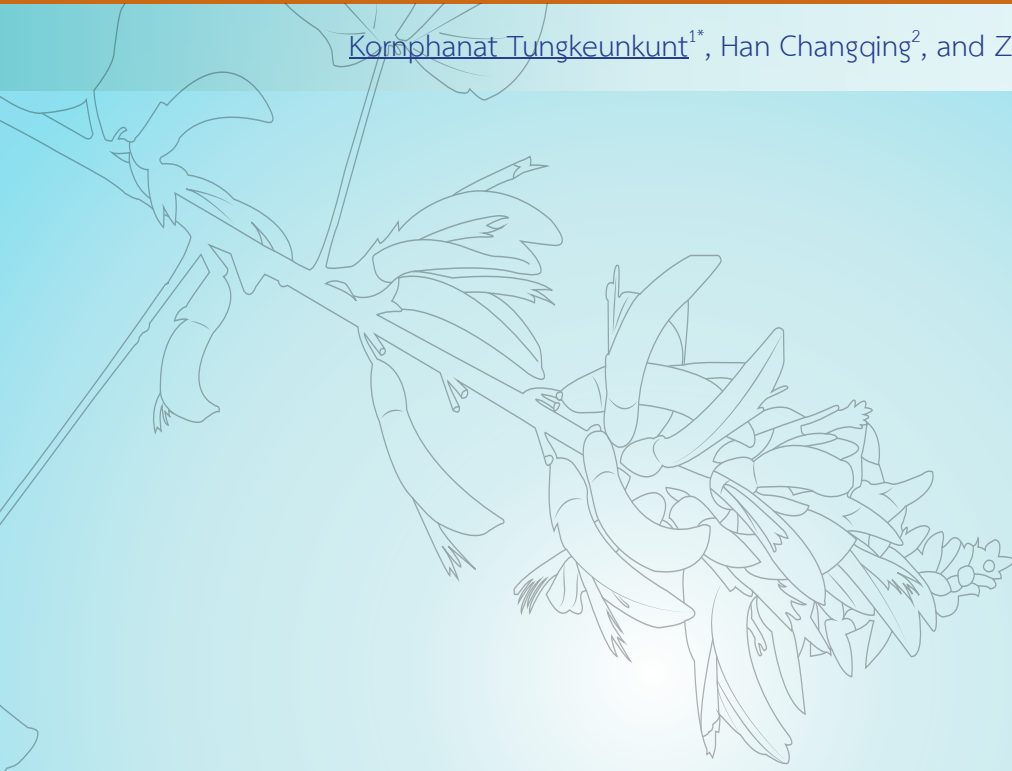
- [1] Office of the National Digital Economy and Society Commission. (2019). Thailand Digital Economy and Society Development Plan. <https://onde.go.th/assets/portals/1/files/DE-EN%20BOOK%20FINAL.pdf>
- [2] Electronic Transactions Development Agency. (2020). *The value of e-commerce survey in Thailand 2019*. <https://www.eta.or.th/th/Useful-Resource/publications/Value-of-e-Commerce-Survey-in-Thailand-2019.aspx>
- [3] Phetchabun Provincial Agricultural Extension Office. (2020). *Situation of crop production in Phetchabun Province in 2020*. Retrieved on August 8, 2021 from: <http://www.phetchabun.doae.go.th/province/>
- [4] Palapanya, P., & Pinthukas, N. (2018). Study of green arabica coffee bean production process of PhaMee Community Enterprise in Wiang Pang Kum Sub-district, Mae Sai District, Chiang Rai Province. *Journal of Agricultural Research & Extension*, 36(2), 101-105.
- [5] Pinnak, P., Jinachai, T., Kesorn, S., & Makhon, A. (2020). Antioxidants and antioxidant activity of coffee cherry peel and coffee blossom in agroforestry system of Uttaradit Province. *Academic Journal of Science and Applied Science*, 2020(1), 61-70.
- [6] Chen, Z.M., & Lin, Z. (2015). Tea and human health: Biomedical functions of tea active components and current issues. *Journal of Zhejiang University-Science B*, 16(2), 87-102.
- [7] Ngawang Gamtso Hardy. (2024). *The Rise of E-commerce in Thailand*. Retrieved on October 8, 2024 from: <https://thaiindia.net/information/in-focus/item/5129-the-rise-of-e-commerce-in-thailand.html>
- [8] Contentshifu. (2023). *Inbound Marketing*. Retrieved on August 6, 2023 from https://contentshifu.com/pillar/inbound-marketing#Inbound_Marketing
- [9] Ministry of Agriculture and Cooperatives. (2017). *Twenty-year agricultural and cooperative strategy and agricultural development plan during the 12th National Economic and Social Development Plan*. Retrieved on August 6, 2021 from: https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/bapp/strategicplan_20year.pdf
- [10] Positioning. (2020). *Delving into the direction of E-Commerce in 2020, which from now on will become 'leveraging' of social media and e-marketplace*. <https://positioningmag.com/1282872>.
- [11] Delfanti, A., & Arvidsson, A. (2019). *Introduction to digital media*. John Wiley & Sons.
- [12] Kerdvibulvech, C. (2017). *New digital media..media For the future*. National Institute of Development Administration.

- [13] Bansomdejchaopraya Rajabhat University Faculty of Science and Technology. (2022). *Digital media technology in everyday life*. <https://anyflip.com/ceefz/suzh/basic>
- [14] Deelertpaiboon, S., Mamuangbon, J., Tangkulpithaporn, S., Kunkunadet, K., Thanakornpornasawat, A., Vannavijit, J., & Oumtanee, A. (2023). Digital literacy development of professional nurses. *Vajira Nursing Journal*, 25(1), 70-79.
- [15] Sugito. (2024). Implementation of digital marketing strategy in increasing company competitiveness. *Ilomata International Journal of Management*, 5(1), 178-190.
- [16] Thomas, J.O., & Earl, S.W. (1995). Why satisfied customer defect. *Harvard Business Review*, 73(6), 88-89.
- [17] Kotler, Phillip. (2000). *Marketing management*. Prentice Hall, Inc.
- [18] Unaromlert, T. (2006). *Educational measurement and evaluation*. Faculty of Education, Silpakorn University.
- [19] Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological Test* (3th ed.). Harper Collins.
- [20] Likert, R. (1961). *New pattern of management*. McGraw – Hill.
- [21] Areerob, A. (2024). Digital media development to promote occupation and income for people with disabilities of the local government Organization ,Nakhon Pathom Province. *Rajapark Journal*, 18(59), 237-249.
- [22] Rakisarakul, T., Pijukkana, K., & Pibunthong, P. (2024). Development of digital media on social networks for public relations and promotion of sales of OTOP Nawatwithi Community Tourism Products, Bang Sao Thong Subdistrict, Bang Sao Thong District, Samut Prakan. *Journal of Mass Communication Technology*, 9(1), 17-38.
- [23] Jabjone, S., & Lowanitchai, S. (2019). Development of information technology potential to enhance marketing opportunities of OTOP entrepreneurs in Nakhon Ratchasima. *Journal of Research and Development Buriram Rajabhat University*, 14(1), 39-50.
- [24] Budseeta, P. (2021). The development of distribution channels using digital marketing to enhance the competitiveness of community enterprise products of Tha Khun Ram, Mueng Kamphaeng Phet District. *Journal of Marketing and Management*, 8(2), 48-59.
- [25] Rodplang, P. (2021). Developing online marketing channels of Ngob products, basketry products of the group of Ngobthai-Laongaeaw, Thong-en, Inburi District, Singburi Province. *Journal of Social Sciences and Buddhist Anthropology*, 6(3), 35-45.
- [26] Srikalsin, T., & Phaomanacharoen, C. (2021). The development of digital media for marketing public relations in community business enterprise: A case study of Hin Tang - Ban Dong Community, Muang District, Nakhon Nayok Province. *The Journal of Social Communication Innovation*, 9(1), 10-21.

- [27] Sooksai, T. (2023). Satisfaction toward distribution channels of organic vegetables through social media on Facebook Fan pages: A case study of ABC organic farms. *Journal of Community Development and Life Quality*, 11(2), 135-142.
- [28] Klomtoosing, W., & Dhammanungune, S. (2022). Online business platform : A new career emerging in the digital age. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(2), 379-387.
- [29] Sawang, K. (2023). The study of advertising in Tik Tok application affecting on buying impulse of users in Udon Thani Province. *NEU Academic and Research Journal*, 13(3), 28-43.
- [30] Saiseesod, S., Sanpim, P., Phimson, S., Natunjai, T., & Asanam, W. (2023). Students' online shopping behavior through the TikTok application in Udon Thani Municipality. *Rom Yoong Thong Journal*, 1(3), 15-26.

Chinese Sources in Thai Scholarly Historical Works

[Kornphanat Tungkeunkunt^{1*}](#), [Han Changqing²](#), and [Zhao Wenjie³](#)

---

¹ Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Bangkok, 10200, Thailand

² East China Normal University, P.R. China

³ Shanxi Normal University, P.R. China

* Corresponding author, E-mail address: kornphanat@arts.tu.ac.th

(Received: December 19, 2023; Revised: September 12, 2024; Accepted: September 19, 2024)

Abstract

Scholarly works on modern history of Thailand have long emphasized a variety of sources, as different materials reflect different perspectives and narratives. Despite a great number of primary sources from foreign countries used in Thai scholarship, little attention has been paid to Chinese materials. This is unfortunate as China has played a crucial role in Siamese/Thai history. Therefore, this article attempts to explore a variety of Chinese sources in the historical study of Siam/Thailand. It demonstrates how the use of Chinese materials can provide valuable insights into various aspects of Siamese/Thai society, including the relationships between Thailand, China and other states. To classify Chinese source materials, this paper is divided into three sections, i.e., Chinese chronicles, Chinese archives, and Chinese-language miscellany. It will examine how Thai scholarly historical works have interpreted the Chinese materials from past to present.

Keywords: Chinese Materials, Chinese Chronicles, Chinese Archives, Chinese Sources, Thai Studies

Introduction

Scholarly work on Thai studies has long emphasized a variety of sources, as different materials reflect different perspectives and narratives. Over the past decades, the Department of History, Academic Division of Chulachomklao Royal Military Academy, with financial support from Her Royal Highness Princess Sirindhorn, has initiated a project to collect historical documents on Thai history deemed important from overseas archives, including those in the US, the UK, France, Japan, South Korea, and Cambodia [1].

Despite the abundance of primary sources from foreign countries used in Thai scholarship, little attention has been paid to Chinese archives. This is unfortunate, given China's crucial role in Siamese/Thai history and indispensability in the country's development. However, this article does not aim to be a systematic literature review of Chinese archives used in Thai studies, nor does it focus on Chinese studies (including the Chinese overseas studies) in Thailand. Instead, it seeks to introduce a diverse range of Chinese source materials in the historical study of Siam/Thailand.

This article classifies Chinese materials into three categories, i.e., Chinese chronicles, Chinese archives, and Chinese-language miscellany. The objective is to explore how Thai scholarship has utilized and interpreted these Chinese materials from the past to the present. By doing so, it demonstrates how the use of Chinese materials can offer valuable insights into not only various aspects of Thai society but also the relationships between Thailand, China, and other states. Finally, the article attempts to explore the contributions of Chinese materials to Thai studies by presenting trends and implications found in recent Thai scholarship.

Chinese chronicles

It is well known that China has a long and rich tradition of writing. Chinese accounts also have a long history of recording China's relations with foreign countries. Pioneering works of Thai scholars educated in the US in the 1970s, Sarasin Veraphol's *Tribute and Profit: Sino-Siamese Trade from 1652 to 1853* [2] and Suebsaeng Promboon's *Sino-Siamese tributary relations, 1282-1853* [3] extensively use Chinese official and local chronicles to examine the relationship between Siam and China under the tributary system. These works clearly demonstrate the crucial importance of Chinese chronicles in Thai history.

As accounts on ancient Thailand were scarce and fragmented, Chinese chronicles have inevitably become a significant source for understanding Thailand's past. Geoff Wade's research has been instrumental in this regard, as he explored *The Veritable Records of the Ming Dynasty (Ming Shilu)* and its references to the Ayutthaya polity, comparing them to local accounts [4]. His translated work on *Ming Shilu* continues to be the primary source of Chinese records for a better understanding of the interactions between China and Thailand throughout history, including diplomatic exchanges and trade relations.

Indeed, the Thai government has recognized the significance of Chinese ancient documents in understanding the historical relations between Thailand and China, as well as the origins of the Thai people. To facilitate this pursuit, the Committee for the Study of Thai History in Chinese Records (คณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยเกี่ยวกับจีนในเอกสารจีน) was established in the early 1970s. The primary objective of this committee was to translate relevant sections of official dynastic history (*zhengshi*), including *The Chronicle of the Yuan Dynasty (Yuan Shi)*, *The Chronicle of the Ming Dynasty (Ming Shi)* and *The Chronicle of the Qing Dynasty (Qing Shi)*, as well as *Ming Shilu* and *The Veritable Records of the Qing Dynasty (Qing Shilu)*. The Thai translations were published as reference books for further historical research and understanding [5].

According to Rungroj Piromanukul [6], a Thai archaeologist, *Ming Shilu* and *Ming Shi* hold significant importance in the study of the early history of Ayutthaya because they provide information not found in the records of Western visitors, who later arrive in the region. However, Rungroj has noted some limitations of these Chinese records. Firstly, they were written from the perspective of Chinese officials, which may introduce biases and a skewed portrayal of events. Their viewpoints may not accurately reflect the perspectives of other parties involved in historical events. Moreover, they were diplomatic records in nature and served the purpose of promoting the interests of China or the Ming Dynasty. As such, they may not always provide a complete or unbiased view of events, especially when it comes to interactions with other countries. Furthermore, the records may neither cover all historical events comprehensively nor fully capture the local perspectives. As such, they may not fully reflect the realities of Ayutthaya society or provide a complete picture of its

history. Therefore, it is necessary to cross reference and compare with other sources to gain more insights.

Despite the limitations, scholars continue to use Chinese chronicles for unique perspectives distinct from those found in local or Western sources. For instance, Erika Matsuda [7] employs *Qing Shilu* to explore the import of luxury goods from China to Siam during the Thonburi and early Rattanakosin eras. According to Matsuda [8], the cultural preferences of Thai elites for Chinese luxury items can shed light on Siam's own perception of its external relationships and diplomatic practices, a perspective that has been neglected since the introduction of Western diplomacy. Similarly, Piyada Chonlaworn [9] draws from both Chinese and Japanese sources to examine the history of port polities in southern Thailand, including Pattani, Nakhon Si Thammarat and Songkhla. Through her works, Piyada [10] contends that Japanese and Chinese records offer valuable insights into the internal politics of the region and its interactions with the Siamese, thereby presenting a novel perspective on history during this period, although these records may remain biased.

In recent years, there is a clear direction in Thai scholarship making efforts to overcome language barriers, and translation issues that sometimes may lead to misinterpretations or difficulties in understanding the true context and meaning of the records. Supakan Siripaisan and Pipu Boosabok [11] suggest that numerous Chinese historical documents related to Thai history still await proper translation. Supakan and Pipu undertake comprehensive and systematic research, financially supported by Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre, to explore ancient Chinese records from the Han to Yuan dynasties relating to Thailand in connection with the Maritime Silk Road. Following this research project, Pipu [12] further extends the study to include Chinese documents from the Ming and Qing dynasties, thereby broadening the scope of the investigation.

Particularly, translation and study of ancient Chinese records offer unique narratives and enrich the understanding of historical ties between China and Thai ancient Kingdoms that have been previously understudied. For example, Kanokporn Numthong's research focuses on the Lanna Kingdom, also known as the "Eight-Hundred Concubine Kingdom" (*Babai xifu*), which has historically maintained a close relationship with China [13]. In her work, Kanokporn conducts a meticulous examination of numerous original Chinese manuscripts, carefully making annotations to ensure accuracy in the translation. In addition, Puthep Prapagorn [14] studies the relationship between China and Lawo/Lavo Kingdom, known as *Luohu* during each historical period, using various Chinese chronicles.

One interesting factor contributing to the growing Thai scholarship using Chinese chronicles is the educational dynamics between Thailand and China. The educational exchange has played a role in fostering scholars and has facilitated the utilization of Chinese chronicles in Thai studies. According to the 2010–2011 annual report of the Chinese Ministry

of Education, Thailand ranked fourth among countries sending students to China, following Korea, the United States, and Japan [15]. This trend indicates that Chinese education has provided Thai students with the opportunity to master the Chinese language and immerse themselves in Chinese culture, enabling them to become knowledgeable scholars with access to Chinese materials and resources.

On the other hand, since the year 2006, Chinese students have become the major source of foreign students in Thailand. According to the Office of Higher Education Commission of Thailand, there were 9,329 Chinese students enrolled in Thai higher education institutes across various disciplines in 2010, accounting for 46.4% of the total foreign student population [16]. These students delve into Thai language and culture, then some pursue graduate studies in history. One such example is Zhou Bifeng [17] who wrote a master's thesis in Thai under the supervision of Chiangmai University's Sarassawadee Ongsakul, an authoritative figure of Lanna studies. Specially utilizing and interpreting Chinese chronicles, Zhou examines the tributary relationship between China and Lanna Kingdom. The thesis was subsequently adapted into a book titled *The Surrender of Lanna (Lanna sawamipak)* by Matichon, a leading publishing house. The success of Zhou's book highlights the potential and promising opportunities for more Chinese graduate students to find advantages in utilizing their language skills to conduct research on Thai history.

Chinese archives

Unlike Chinese chronicles, Chinese archives have not been extensively utilized, as mentioned in the introduction. This limited use can be attributed, in part, to the restrictions associated with accessing Chinese archives in Mainland China. Chinese archives in Taipei, particularly Academia Historica (*Guoshi guan*, hereafter shortened as AH), offers greater accessibility and digitalization of historical materials. Japanese scholar Murashima Eiji has long been a pioneer in exploring archives across regions including Chinese archives from Mainland China and Taiwan to conduct solid research on Thai history. He has published numerous articles in Japanese, English, Thai and Chinese languages, covering various topics such as Thai-foreign relations, transnational communism, and studies on the Second World War. His books, *The Birth of the Siamese Communist Party (Kamnoet Kommiunit Sayam)*, translated into Thai by Kosit Tiptiempong, and *Sino-Siamese Politics (Kanmuaeng chin sayam)*, co-authored with Vorasak Mahatdanobol, have become foundational works in the historiography of the Thai Communist Party and the ethnic Chinese in Thailand [18-19].

In addition to Murashima, another example of the potential in using diverse archival materials from different locations is demonstrated in Wasana Wongsurawat's *The Crown & the Capitalists* [20]. According to Sittithev Eaksittipong [21], this brilliant study integrates

archival materials from London, Bangkok, and Taipei, enabling the formulation of novel arguments unprecedented in Thai studies and the studies on Chinese in Thailand. It reveals untold narratives and sheds light on a fresh angle concerning Thailand's historical development and its interactions with neighbouring powers.

Evidently, various archival materials and a transnational perspective enable the exploration of Thailand's multifaceted historical dynamics. Another aspect to consider is an indirect use of Chinese archives published in Chinese journal articles by Chinese scholars. Sittithev Eaksittipong [22] employs this approach in his fascinating work *Writing the Chinese to become Thai (Khian chin hai pen thai)*, based on his PhD thesis at National University of Singapore titled "Textualizing the 'Chinese of Thailand': Politics, Knowledge, and the Chinese in Thailand during The Cold War". He investigates how Thai, American and Chinese scholars discuss the origins of the Thai people and the production of knowledge on the Chinese in Thailand. These two aspects are considered two sides of the same coin, as their discursive arguments reflect their countries' academic nationalism.

Based on the authors' observations, there is potential for discovering and utilizing more Chinese archives in research, particularly those that contain documents relevant to Thailand in the modern era. One such example is the AH located in Taipei. Upon examination, the authors have noticed that some of the materials found in the AH may be duplicates of what is already preserved in the Second Historical Archives of China (*Zhongguo di'er lishi dang'an guan*), primarily known as the Records Management Office of Nanjing from the period from 1912 to 1949. The search system of the AH's website (<https://www.drnh.gov.tw/>) is user-friendly, as some materials can be accessible for online reading.

In addition to the AH, the Kuomintang (KMT) Archives also serve as a valuable resource (<http://archives.kmt.org.tw/>). While they can be searched online, viewing the materials requires an onsite visit in Taipei. The authors had the opportunity to visit the KMT archives and found the "special archives" (*Tezhong dang'an*) collections/series particularly intriguing. This collection holds significant importance, as it encompasses documents related to the KMT's both local and overseas missions, covering the period from 1928 to 1949. This time frame is crucial, as it marks pivotal historical events and developments during the Anti-Japanese War.

For those interested in the Cold War, China's role as a crucial factor in shaping the geopolitical landscape cannot be overlooked. The Chinese archives, particularly the Archives of the Ministry of Foreign Affairs (*Waijiao bu dang'an guan*) in Beijing (<http://dag.fmprc.gov.cn/>) offer unique insights into China's foreign policies, interactions with other countries, and its role in global affairs during the Cold War era. However, the accessibility of the Archives of the Ministry of Foreign Affairs is limited. Scholars can find alternative opportunities for

exploration in local archives in China, which often offer a more open and accessible environment. For instance, the Shanghai Municipal Archives (*Shanghai shi dang'an guan*) (<https://www.archives.sh.cn/>) stand as a promising resource, housing a vast collection of digitized documents, such as Thai leftists and other Thai individuals who fled to China during the Cold War era, as well as assessments of local Chinese officers who hosted Thai visitors.

In a nutshell, the authors do not assert an absolute necessity to exclusively rely on Chinese archives for research, as scholars inherently engage in cross-referencing and comparing materials from various sources. However, Chinese archives do offer an intriguing alternative source, potentially fostering collaborative research among scholars spanning different countries and regions.

Chinese-language miscellany

Arguably, relying solely on government archives could potentially limit the perspective to a top-down view, primarily centered on official narratives and the political landscape. It is important to complement the insights derived from government archives by incorporating viewpoints from social and cultural aspects. In this regard, Chinese-language miscellany offers a diverse range of Chinese source materials that reflect the experiences, views, and everyday lives of individuals and communities. Particularly in research on Chinese life in Thailand, G. William Skinner [24-25] has long been a crucial figure who extensively utilized Chinese documents, including internal publications from Chinese associations and organizations, and newspapers. This section, therefore, introduces Chinese-language materials, e.g. literary works, internal publications from Chinese associations/organizations, newspapers and *qiaopi*.

1. Chinese literary works

Thai literature has long been a crucial source for Thai studies. Benedict Anderson [23] succinctly notes in his exploration to Thai literary works that political upheaval was often foreshadowed by the distant rumblings of literature. Jennifer W. Cushman [26] has highlighted the potential Chinese- and Thai-language literary publications as a highly promising avenue for exploring the dynamics of Chinese society in Thailand. Over the last decade, there has been an effort to reassess the framework of Thailand's literary landscape.

Sittitthep Eaksittipong [27] envisages the literary approach to cast the history of the Chinese in Thailand into a new light by framing it within the realm of emotion. He argues that transnational Chinese media and Sinophone Thai literature have played a significant role in shaping the identity politics of ethnic Chinese in Thailand, as they contribute to a distinct self-identification—neither Thai nor Chinese, but Chinese of Thailand.

2. Internal publications

Chinese associations and enterprises often have their own internal publications, serving as communication tools within the community. These publications provide a wealth of information relevant to the community's interests and concerns. Pannee Bualek [28-29] has long utilized such publications from Chinese associations, including those from Thai-Chinese Chamber of Commerce to conduct research on economic history in Thailand. Her focus has been on the role of Chinese capitalists in the Thai economy spanning from pre-WWII to post-WWII. Kornphanat Tungkeunkunt [30] has employed a collection of magazines from the Thai Rediffusion Company that operated the sole Chinese broadcast in Thailand, known as '*Song siang thang sai*' or '*Li de husheng*' in Chinese, to explore the listening experience of the Chinese community in Bangkok during the 1950s-1970s.

3. Chinese newspapers

Newspapers provide a glimpse into the public discourse and the various interpretations and dissemination of political developments among their targeted audiences. In his study, Mitchai Kulsangcharoen [31] examines the portrayal of Thai society in the Chinese newspaper *Sing Sian Yit Pao* during the Sarit regime. He demonstrates that *Sing Sian Yit Pao* supporting a liberal view similar to that of the American left or democratic perspective and KMT's government, illustrated the image of Thai society under the government's strict policy and development of the country. These aspects had a profound impact on the Chinese community in Thailand, necessitating shifts in their ways of life to align with the societal norms of that era.

Chinese-language newspapers published in Thailand have gained increased attention in recent times, fostering academic collaboration with the National Library of Thailand, Fine Arts Department, Ministry of Culture in 2008. The objective of this collaboration was to digitize old Chinese-language newspapers published in Thailand, facilitating academic research and enriching the Information Resource Center of Huachiew Chalermprakiet University. This initiative led to the development of a database named Thailand Digital Chinese Newspaper (TDCN), accessible exclusively within the Huachiew University's internal network. This database comprises a total of 71 titles. Those interested in utilizing the database can find detailed access information on their website: <http://www.lib.hcu.ac.th/index.php/chinesenewspaper>.

[:: Basic Search ::](#)
[Advanced Search ::>>>](#)

Type 1 :: Select by Thai Name

Type 2 :: Select by Chinese Name

Type 3 :: Specific by Year & Month

Figure 1. Thailand Digital Chinese Newspaper (TDCN)

Source: The Information Resource Center of Huachiew Chalermprakiet University

4. *Qiaopi*

Qiaopi, or remittances, refer to the funds sent by Chinese migrants to their families in China, serving both as economic support and a means of maintaining ties between overseas Chinese and their homeland. These remittances were frequently accompanied by letters with instructions or personal messages. Suchada Tantasuralerk [32] pioneered research on the study of *qiaopi* patterns and developments in Thailand. Thai-Chinese independent scholars Hong Lin and Li Daogang in collaboration with the Chaoshan History Culture Research Center, have engaged in global efforts to collect and explore *qiaopi*. Their work, *Qiaopi Culture in Thailand* [33], underscores these remittances' cultural and historical significance to both Thai and Chinese societies.

Conclusion

While Thai scholarly works have extensively utilized diverse sources, including archives from foreign countries, Chinese archives have been notably overlooked, despite their pivotal role in Thai history and development. This article introduces and categorizes Chinese source materials into Chinese chronicles, Chinese archives, and Chinese-language

miscellany, aiming to showcase their contributions to Thai scholarship. It underlines the potential to explore Chinese materials to enrich the understanding of Thai society, politics, and their interconnectedness with China and beyond.

Recently, there has been a significant amount of academic work in Thailand that utilizes Chinese documents, particularly dissertations written by foreign scholars. It is important to further conduct a thorough exploration, not only of universities in the West but also of universities in Asia. The authors suggest paying more attention to studies on Thailand by Chinese scholars, which will enhance the comprehensive categorization of Chinese-language sources and evidence used in the study of Thailand.

References

- [1] Ngamcachonkulkid, S. (2022). *Overseas archives, HRH professor*. National Research Council of Thailand. (in Thai)
- [2] Veraphol, S. (1977). *Tribute and profit: Sino-Siamese trade from 1652 to 1853*. Harvard University Press.
- [3] Promboon, S. (1971). *Sino-Siamese tributary relations, 1282-1853* [Doctoral dissertation]. University of Wisconsin.
- [4] Wade, G. (2000) The “Ming shi-lu” as a source for Thai history: Fourteenth to seventeenth centuries. *Journal of Southeast Asian Studies*, 31(2), 249-294. <http://www.jstor.org/stable/20072252>
- [5] Pongsripian, W. Sukolrattanamethi, P. (2017). *Ming Shilu, Qing Shilu: The Veritable Records of Ming and Qing dynasties on Siam*. Princess Maha Chakri Sirindhorn Foundation. (in Thai)
- [6] Piromanukul, R. (2023). Utilization of documentary evidence: The case of Chinese documents and inscriptions in analysing Thai history. *Seminar on History Teaching for 21st Century Education*. Royal City Hotel and Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre. (in Thai)
- [7] Matsuda, E. (2011). Import of prosperity luxurious items imported from China to Siam during the Thonburi and early Rattanakosin periods (1767-1854). In E., Tagliacozzo, & W. C. Chang, (Eds.), *Durham Chinese circulations: Capital, commodities, and networks in Southeast Asia*. Duke University Press.
- [8] Matsuda, E. (2004). The last Siamese tributary missions to China, 1851-1854, and the 'Rejected' value of Chim Kong. In W. Gungwu, & N. C. Keong, (Eds.), *Maritime China in Transition 1750-1850*. Harrassowitz Verlag.

- [9] Chonlawon, P. (2012). *History of port polities in Malay Peninsular during the 16th to the 18th century: A study from the Chinese and Japanese sources*. Thailand Science Research and Innovation. (in Thai)
- [10] Chonlawon, P. (2020). *Forgotten history: Pattani, Yala, and Narathiwat in the seven provinces era*. Thammasat University. (in Thai)
- [11] Siripaisan, S., & Boosabok, P. (2018). *The translation into Thai and study of ancient Chinese records relating to Thailand in connection with the Maritime Silk Road*. Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre. (in Thai)
- [12] Boosabok, P. (2022). Chinese documents in the Ming and Qing Dynasty related to Thai History during the period of Ayutthaya. *Journal of Arts and Thai Studies*, 44(1), 134–145. (in Thai)
- [13] Numtong, K. (2021). *Evidence of Lanna kingdom in ancient Chinese manuscripts*. Department of Eastern Languages, Chinese Section, Faculty of Humanity, Kasetsart University. (in Thai)
- [14] Prapagorn, P. (2022). Lawo in ancient Chinese manuscripts: A study of relationship between Lawo and China in ancient Chinese manuscripts and Chinese ancient documents. *Journal of Sinology*, 17(1), 81–107. (in Thai)
- [15] China Association for International Education (2013). *Statistics of foreign students in China in 2013*. www.cafsa.org.cn/research/show-1500.html/
- [16] Yin, H, Ruangkanjanases, A., & Chen, C. (2015). Factors affecting Chinese students' decision making toward Thai universities. *International Journal of Information and Education Technology*, 5(3), 189-195. DOI: 10.7763/IJET.2015.V5.500
- [17] Zhou, B. (2022) *The surrender of Lanna*. Matichon. (in Thai)
- [18] Murashima, E. (2012). In K. Tiptiempong (Trans.), *The birth of the Siamese communist party*. Matichon, 2012. (in Thai)
- [19] Murashima, E. (1996). In V. Mahatdanobol (Ed. & Trans.), *Sino-Siamese politics*. Chinese Studies Center, Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University. (in Thai)
- [20] Wongsurawat, W. (2020). *The crown the capitalists: The ethnic Chinese and the founding of Thai nation*. Silkworm Books.
- [21] Eaksittipong, S. (2020). The crown the capitalists: The ethnic Chinese and the founding of Thai nation, written by Wasana Wongsurawat. *Journal of Chinese Overseas*, 16(1), 135–147. <https://doi.org/10.1163/17932548-12341417>
- [22] Eaksittipong, S. (2021). *Writing the Chinese to become Thai* (2nd ed.). Matichon. (in Thai)
- [23] Anderson, B. R. O'G & Mendiones, R (eds.). (1985). *In the mirror: Literature and politics in Siam in the modern era*. Duang Kamol.

- [24] Skinner, G. W. (1957). *Chinese society in Thailand: An analytical history*. Cornell University Press.
- [25] Skinner, G. W. (1958). *Leadership and power in the Chinese community of Thailand*. Cornell University Press.
- [26] Cushman, J. W. (1989). In L. Suryadinata (Ed.), “*The Chinese in Thailand*,” *The ethnic Chinese in the Asian states: Bibliographical essays*. Institute of Southeast Asian Studies.
- [27] Eaksittipong, S. (2023). *To be Chinese is to feel Chinese*. Matichon. (in Thai)
- [28] Bualek, P. (2000). *The analysis of Thai commercial bank capitalists, 1932-1973* (2nd ed.). Siam. (in Thai)
- [29] Bualek, P. (2002). *Characteristics of Thai capitalists between 1914–1939*. Phanthakit. (in Thai)
- [30] Tungkeunkunt, K. (2013). Rediffusion: History of Chinese broadcasting in Thailand. *Aan Journal*, 5(1), 172-185. (in Thai)
- [31] Kulsangcharoen, M. (2005). *Sing Sian Yit Pao Newspaper: The reflection of Thai society during field marshal Srisdi Dhanarajata government 1958–1963* [Unpublished master’s thesis]. Srinakharinwirot University. (in Thai)
- [32] Tantasuralerk, S. (1989). *Remittance among overseas Chinese in Thailand*. Institute of Asian Studies. (in Thai)
- [33] Hong, L. & Li, D.G. (2006). *Qiaopi culture in Thailand*. Thai-Chinese Studies Association. (in Chinese)

วารสารปาริชาติ

PARICHART JOURNAL

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (Reader)

ต้นฉบับบทความวิจัย บทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารปริชาต ปีที่ 36 ฉบับที่ 1-4 (เดือนมกราคม – ธันวาคม 2567) ได้รับการตรวจแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิดังรายนามต่อไปนี้

ศาสตราจารย์ ดร.พิริยะ ผลพิรุฬห์

ศาสตราจารย์ ดร. วิบูลย์ ตรีะกุลฮัน

ศาสตราจารย์ ดร.ศุภวัฒน์ รุ่งสุริยะวิบูลย์

รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษรัตน์ ศรีสว่าง

รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติชัย สุธาสีโนบล

รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญชินัน บัวแดง

รองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญฤดี พรชัยทิวัดถ์

รองศาสตราจารย์ ดร.เจริญชัย เอกมาไพศาล

รองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎา นกน้อย

รองศาสตราจารย์ ดร.ณฐ อังศิริริยะ

รองศาสตราจารย์ ดร. ดุลยภาค ปรีซาร์ชช

รองศาสตราจารย์ เรือโท ดร.ทวีศักดิ์ รูปสิงห์

รองศาสตราจารย์ ดร.ธิกานต์ ศรีนารา

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอธิชัย

รองศาสตราจารย์ ดร.นพมาศ สุชาติ

รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา วรรณกิตร์

รองศาสตราจารย์ ดร. นิรัช สุตสังข์

รองศาสตราจารย์ ดร.นิศศา ศิลปเสรรฐ

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ วิเศษปรีชา

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญย์จิรา ชิวเวทย์

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.ประมาณ เทพสงเคราะห์

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ฉิมท้วม

คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัย

คณะการจัดการการท่องเที่ยว

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

พระจอมเกล้าพระนครเหนือ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยนเรศวร

วิทยาลัยการท่องเที่ยวนานาชาติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ รุณรา	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.พจนก กาญจนจันทร์	คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.พรพันธุ์ เขมคุณาศัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองศาสตราจารย์ ดร. พัทธิน จินนุ่น	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองศาสตราจารย์ ดร.พัศเบศวัฒน์ เวชวิริยะสกุล	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ แสงทอง	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ เบ็ญนุ้ย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองศาสตราจารย์ ดร.ภาวไล ตันจันทร์พงศ์	วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต
รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิการ เหล่าวานิช	วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิข สิริสมบุรณ์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนา จันทร์เทาว์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ววรรณนะ หนูหมื่น	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.วาริต เจริญราษฎร์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร. วิษณุพงษ์ โพธิ์พิรุฬห์	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิมา เจริญกิจ	วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ดาบเพชร	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์	สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย ชูสำโรง	คณะเกษตรศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนิตย์ กาญจนรัตน์	คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.โสวัตตรี ณ ถลาง	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.อังคณา ทองพูน พัฒนศร	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.อัยรดา พรเจริญ	คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ปริญญาสุทินันท์	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.อุรารมย์ จันทมาลา

รองศาสตราจารย์ ดร.อุไรวรรณ ปิติมณียากุล

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกชัย พุทธิธัญ

รองศาสตราจารย์ ไช่มุก อุทยานวลี

รองศาสตราจารย์ ชื่นจิตต์ แจ่มเจนกิจ

รองศาสตราจารย์ รณภพ เตชะวงค์

รองศาสตราจารย์ เรวัต สุขสิกาญจน์

รองศาสตราจารย์ วรวิทย์ มหามนตรี

รองศาสตราจารย์ สิทธิกร เทพสุวรรณ

รองศาสตราจารย์ อรุณี ศรีธราพิพัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกวรรณ พวงประยงค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรฤต นิลวานิช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กীরติ ธนะไชย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เก็ทลวา บุญปรากการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เขมกร ไชยประสิทธิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ ชัดชุ่มแสง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา พรยิ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระวัฒน์ ต้นสกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจตนิพัทธ์ สังข์จิตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนันภรณ์ อารีกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนันชญา จุลลัษเฐียร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลลดา แสงมณี ศิริสาธิตกิจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ มีสันฐาน

คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

วิทยาลัยการดนตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สำนักวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะวิทยาการสื่อสาร

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูสิทธิ์ คงเรือง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติรัตน์ ปั้นบำรุงกิจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ พลธิรักษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์รัชช์ วรรณมิตรไมตรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรียา สุขธมยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โตม ไกรปรกรณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุตา พุฒจรรย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทียนทิพย์ บัณฑิตพาณิชย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภรณ์ แสนอ้าย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภัทร เต็มรัตนะกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาภา เดชพาวุฒิกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธาดาธิเบศร์ ภูทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพร ทองชะโชค

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีราพร ทองปัญญา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทน์ภัส แสงฮอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิมิต ชื่นสัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์ ยิ่งยวด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิสากร กล้าณรงค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บังอร สวัสดิ์สุข

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประไพพรรณ พึ่งฉิม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี เอี่ยมละออภักดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรารธนา หลีกภัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาหนัน ฤกษ์นรมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชญ์ อัครพราหมณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชัย นาคสีทอง

สำนักวิชาการบัญชีและการเงิน

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะภูมิสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

สำนักวิชาครุศาสตร์และศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะบริหารธุรกิจและนิเทศศาสตร์

มหาวิทยาลัยพะเยา

คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณพิลาศ กุลติลก	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พระปลัดระพิน พุทธิสารโ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุญนุ่น	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลย วิทยาลัยรัตนภูมิ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิเชษฐ์ พรหมใหม่	คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ ไชยนันท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พาริดา เจาะเอาะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภมรี สุรเกียรติ	คณะกรรมการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมรินทร์ ภิรมย์เลิศอมร	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี กรรพุมมาลย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิช ดินลานสกุล	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ศูนย์ปมเพาะและพัฒนามาวิชาชีพครูสู่ความเป็นเลิศ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มารศรี สอทิพย์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตเกล้า เปรมประสิทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนาวลัย ดาดี	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพจน์ ปานรอด	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิชนี ถนอมชาติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรลักษณ์ ผลิตศศิวิมล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรษัญญ์ ครุจิต	คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ กาญจนมุกดา	คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาริต เจริญราษฎร์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลาวัลย์ จันทร์ศรี	คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีณยู กาญจนสุวรรณ	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรिवรรณ กิจโชติ	คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริดา นวลประดิษฐ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศีมาศ ประทีปะวงนิช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ต๊ะวิชัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมิทธิ์ชาติ พุมมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิเทพ เอกสิทธิพงษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิธรรม อ่องวุฒิรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาภา รักประสูติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรี โชติติลก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัทรา บุญปัญญาโรจน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยันดี ปานเล่ห์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนิวัช แก้วจำนงค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิขญา แก้วอุทัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจันทร์ ศิริโชติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรธมา ไวยมุกข์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาณัญญ์ ศิริพิชญ์ตระกูล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดำรง ชิวะสาโร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุษกร ถาวรประสิทธิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปิยชาติ สิงห์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรทิพย์ เฉิดฉินนภา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพชรรุ่ง เทียนปิวโรจน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิชิต จรุงสุจริตกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศศิธร วิศพันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสริมศักดิ์ ขุนพล

คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยทักษิณ

สำนักวิชาครุศาสตร์และศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อภิชา ชูติพงษ์พิสิฐ
อาจารย์ ดร.เทพ บุญตานนท์
อาจารย์ ดร.นราวิทย์ ดาวเรือง

อาจารย์ ดร.ปิยะนาถ อังควาณิชกุล

อาจารย์ ดร.เพ็ญพิสุทธิ์ สีกาแก้ว

อาจารย์ ดร.อลิสา คุ่มเคี่ยม

ดร.เสาวรัจ รัตนคำฟู

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
วิทยาลัยนานาชาติจีน-อาเซียน
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)

General Information of Parichart Journal

About the Journal

Parichart Journal is a peer-reviewed journal publishing research articles, academic articles, and socially-engaged articles in the fields of arts and humanities, social sciences, business administration, management, and accounting of researchers, academicians, or students of Thaksin University, and other organizations.

Publication Conditions

1. The work described has not been published previously.
2. Those wishing to submit a manuscript must complete Parichart Journal online registration, except for some special articles approved by the editorial team.
3. The manuscript must be typed in Thai or English with both Thai and English abstracts.
4. Content and ideas published in this journal must be the author's only; the Editor does not necessarily agree.
5. The reviewers must review the manuscript.

Types of Published Articles

1. Research Articles
2. Academic Articles
3. Book Review
4. Review Article

Journal Conditions

1. The manuscript must be typed on white A4-size paper, single side, page number, and **TH Sarabun New Font size 14** with **not more than 15 pages** length, including figures and tables.
2. Margins
  - Top margin 1.00"
  - Bottom margin 1.00"
  - Left margin 1.50"
  - Right margin 1.00"

3. Manuscript Online Submission

The corresponding author must submit the manuscript online via Thai Journals Online (ThaiJO) at <https://www.tci-thaijo.org/index.php/parichartjournal>

4. Researchers, academicians, or students who would like to submit the article (s) are required to **pay 4,000 baht/115 US per article after the acceptance of the article(s) is notified**. The payment must be made through the following bank account.

Siam Commercial Bank

Account name: PARCJ

Account number: 0-2032823816-5

Branch name: Phatthalung

After completing the payment, the membership applicant must attach the file of payment slip online at <https://www.tci-thaijo.org/index.php/parichartjournal> or contact the journal coordinators at the following address: Research and Innovation Institute, Thaksin University, Phatthalung Campus 222 Moo. 2, Bann Prao Sub-District, Papayom District, Phatthalung, 93210 Thailand, Tel. 0 7460 9600 ext. 7242 or 08 1540 7304, or Email address: parichartjournal@tsu.ac.th

5. Article cancellation or dismissal has conditions as follows:

Article cancellation is made before article publication.

Article dismissal is made during or after article publication.

The cancellation or dismissal can be preceded by downloading the form at <https://www.tci-thaijo.org/index.php/parichartjournal>; however, *if the article has already been sent to the reviewers, the corresponding author must be responsible for the reviewing fees.*

Manuscript Guidelines

The article must consist of:

1. Title

Title must be in Thai and English, **center** of the page. **The first alphabets** of all words of the title must be **capitalized with bold 20 font size**.

2. Authors

Identify all authors with **14 font size**, **center** of the page with **logarithm**. Position, academic title, and affiliation in the footnote on the first page: Department, Faculty and University stated in the same page, both Thai and English.

3. Abstract

Abstract must be in Thai and English, **not more than 250 words**, with 14 font size.

4. Keywords

Keywords both in Thai and English related to the article, not more than 5 words, below the abstract.

It must be typed with 14 font size, left-margin. Proper nouns (the first alphabet of each word) must be capitalized.

5. Main Body consists of:

- 1) Introduction:
- 2) Objective
- 3) Methodology
- 4) Results
- 5) Discussion
- * 4) and 5) can probably be merged
- 6) Conclusions
- 7) Acknowledgement (if any)

8) References that must be **APA 7th Edition** and in **English only**

References

The reference lists must be **numeric** referencing in **English only**.

Numeric referencing is as follows:

1. Put the number in the bracket [ ] at the end of message or author's name such as [1].
2. Put the continuous number started from 1. Any repeated list uses the same numbers.
3. All in-text citation must be in the reference lists based on the identified number in the bracket [ ].
4. Multi-citations for the same message:
  - 4.1 In case of not more than 2 lists, put the numbers of reference lists in numerical order using comma such as [1, 5].
  - 4.2 In case of more than 2 lists and those are continuous lists, use hyphen (-) such as [1-3], [1-5].
  - 4.3 In case of more than 2 lists and those are continuous and discontinuous lists, put comma (,) and hyphen (-) such as [1, 4-5].

Example

1. getting the financial support from ... [1]...
2. Strong Security Measures for Sustainable Peace on the Korean Peninsula [2]

Reference lists must be arranged and written in APA 7th Edition.

If it is from Thai version, please put (in Thai) at the end of the list.

References

1. Book	Last name, first initial of name. Second initial if given. (year). <i>Title of book</i> . Publisher.
<u>Example</u>	Kongsakon, R., & Pojam, N. (2008). <i>Family violence</i> . Srinakharinwirot University Press.
* If there is no date, use 'n.d.' (for 'no date')	
** If there are more than one authors, use ampersand (&) before the last one (as shown above).	
2. Research Articles	Last name, first initial. Second initial if given. (year). Title of article. <i>Title of Journal, volume</i> (issue). Page range. URL or doi number (if applicable)
<u>Example</u>	Suwannopphrat, K. & Chinokul, S. (2015). Applying CLIL to English language teaching in Thailand: Issues and challenges. <i>Latin American Journal of Content and Language Integrated Learning, 8</i> (2), 237-254. DOI:10.5294/laclil.2015.8.2.8
3. Proceeding Articles	Last name, first initial. Second initial if given. (year). <i>Title of article</i> . [Poster Presentation/Paper Presentation]. Conference Name. Location. URL or doi (if applicable)
<u>Example</u>	Kongthong, L. K. (2020). <i>New dimension of educational management in Thailand: A case study of southern part of Thailand</i> . [Paper Presentation]. 3 rd International Conference on Education. Nakhon Sri Thammarat.
4. Book Chapter	Last name, first initial. Second initial if given. (year). Title of the chapter. In Editor(s). <i>Title of the book</i> . (pp. xx-xx). Publisher.
<u>Example</u>	Chantaraopakorn, A. (2007). The chakhe solo concert. In W. Aksornkaew (Ed.). <i>Music talk</i> . (pp.4-7). Chong Charoen Printing House.
5. Articles in the Newspaper	Last name, first initial. Second initial if given. (year, month, date). Title of article. <i>Title of the newspaper or publication</i> . URL (if applicable)
<u>Example</u>	Chuensintu, T. (2009, January 6). Travel in the footsteps of the Buddha to bring good luck for the New Year. <i>Matichon</i> .
6. Thesis	Last name, first initial. Second initial if given. (year). <i>Title of the thesis or dissertation</i> . [Doctoral dissertation/Master's thesis, Name of University]. Source. URL (if applicable)
<u>Example</u>	Promrak, T. (2007). <i>Women and domestic violence: Divorce as the solution</i> . [Unpublished Master's Thesis, Thammasart University].

7. List of Interviews	Last name, first initial. Second initial if given. (year, month, date). Personal communication [Communication type].
<u>Example</u>	Srisajjang, S. & Chankhonghom, J. (2016, March 13). Personal interview [Personal interview].
8. E-book	Last name, first initial. Second initial if given. (year). <i>Title of book</i> . URL
<u>Example</u>	Office of Pattani Provincial Culture. (2015). <i>Religion information</i> . http://province.m-culture.go.th/pattani/old/new_page_16.html

Remark:

If the author(s) cite any information from any sources from another language, translate the information into English except the proper noun(s) that must be transliterated and end the list with [in original language].

Example

Chitniratna, N. (2013). Socio-Cultural change through diversity of life history and experience of congested community leaders. *Parichart Journal*, 26(1), 30 - 73. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/parichartjournal/article/view/42942/35529>. (In Thai)

Information from the Internet

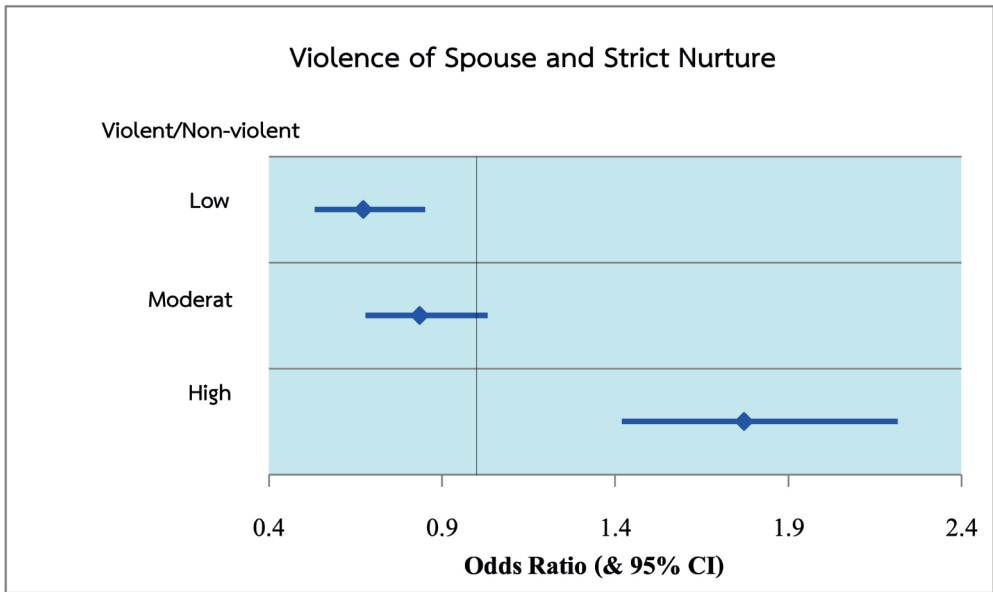
Use the general forma of citation following by website; for example, the author borrows the ideas from a book on the website, so the reference list consists of the name of author, year of publication, book title, and publication place. Another information should be added: searching date and URL – Retrieved + date + from URL

Abbreviation and Signs

Abbreviation comes up with its full version in the first time, and only abbreviation later. Please avoid using abbreviation in the title and abstract. It is not recommended to use the abbreviation that is used less than four times in the article. The author(s) must provide definition or description of any signs used in the article when appearing in the first time.

Figure

Figure is at the center of the page, following by description below the figure in 14 font size. It must be clear monochrome (black and white color). If necessary, it can be colored. The word “figure” is bold, and the description is normal and set in the center of the page. Lined figure must be in clear black.

Figure 1 Odds Ratio of Violent Behaviors of Spouse and Strict Nurture

Table

Table must be bold and at the left side of the column, and the description is above the table, with 14 font size.

Example

Table 1 Relationship between Background of Violence and Violent Behaviors of Spouse

Background of Violence	Violence of Spouse			Chi-square	p-value
	Non-violent (947)	Violent (589)	Total (1,536)		
Used to be violently punished in the childhood				11.974	0.003
never	68.2	31.8	28.1		
seldom	60.5	39.5	38.4		
always	57.5	42.5	33.5		
Use to see parents' fight in the childhood				9.280	0.009
never	68.8	31.2	39.8		
seldom	61.0	39.0	39.8		
always	58.6	41.4	20.4		
Used to have violent behaviors in the childhood				34.923	0.000
never	69.3	30.7	38.4		
seldom	60.1	39.9	44.9		
always	48.2	51.8	16.7		

วารสารปาริชาต

PARICHART JOURNAL

PARICHART JOURNAL

กองจัดการวารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ
สถาบันวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง
อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง 93210
โทรศัพท์ 0-7460-9600 ต่อ 7242
E-mail: parichartjournal@tsu.ac.th, research.tsu@gmail.com

